LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՏՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciére 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
1
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
1 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2950

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ, ԵՒ ՔԱՐԱՑԵԱԼ ՄԱՐՔԱՆՔՆԵՐ

Առենէ մը իվեր հայկական շրջանակներու մէջ ալ շատ կը խօսուի «միացեալ ճակատ»ի մասին, թէ երբեւ սկզբունքի խնդիր եւ թէ երբեւ գործնական հարց:

Այս թերթին մէջ եւս երեւցան գրութիւններ, որոնք խնդիրը կը քննէին զանազան տեսակէտներով, բայց միշտ բաց խօսելով:

Դժբախտաբար այս հարցն ալ զարճած է դրամագլուխ՝ մեր խայտարղէտ հակառակորդներուն համար:

Անոնք չխորհելով առաջին ու էրեկանութիւնը, «միացեալ ճակատ» կը հոլովեն ոչ թէ իրական պէտքի վրայ կեցած կամ հիմնական օգուտներ քաղելու, այլ ջուր եւ արիւն պղտորելու համար:

Այսօր, Փարիզի մէջ, մէկ – երկու թերթեր կամ գրիչներ չուտով դուրս տուին իրենց զոյնը, կապկօրէն ծամծմելով միջազգային բանաձեւեր եւ ճգնելով զանոնք յարմարցնել մեր միջավայրին:

Նոյն լարճուն ճամբուն վրայ եւ նոյն հոգեբանութեամբ գործեր կ'եփուին, նաեւ, Մ. Նահանգներուն մէջ, ինչպէս կը տեղեկանանք իրենց իսկ թերթերէն:

Այսօր հրատարակած ենք պաշտօնագիր մը՝ Մ. Նահանգներու համայնավար կուսակցութեան եւ Ս. Դ. Հնչակեաններու միջեւ գոյացած համաձայնութեան մասին:

Պատմութիւնը չատ կարճ է.— Ս. Դ. Հնչակեաններու կեդր. վարչութիւնը 1934 նոյեմբեր 30ին կը դիմէ Դ. Միջազգայինի կեդրոնին, Մոսկուա, գործակցութիւն առաջարկելով: Պատասխանը կուգան 1935 ապրիլ 11ին, կարգ մը պայմաններ առաջարկելով.— 1. Կոմունիստ կուսակցութեան ներկայացուցիչ մը մաս նակցի ձեր ժողովներուն, իբրեւ խորհրդական.— 2. Կոմունիստ կուսակցութեան ներկայացուցիչ մը ընդունուի ձեր զանազան օրգաններու խմբագրական կազմին մէջ, իբրեւ խորհրդական.— 3. Կոմունիստ կուսակցութեան բանախօսներ արտօնուին խօսելու ձեր անդամական ժողովներուն մէջ, դիւրացնելու համար համագործակցութիւնը.— 4. Որ եւ է արգելք պէտք չէ յարուցուի ձեր կազմակերպութեան անդամները անդամագրելու կոմունիստ կուսակցութեան, «ոչ թէ ձեր կուսակցութիւնը լքելու նպատակով, այլ այնտեղ մնալու եւ աշխատելու, աւելի զարգացնելու միացեալ գործունէութիւնը»:

Այս հիման վրայ, բանակցութիւններ կատարուելով Մ. Նահանգներու համայնավար կազմակերպութեան հետ, համաձայնութիւն կը գոյանայ 1935 սեպտեմբեր 9ին, եւ կը հաստատուի գործակցութիւն մը, որուն «բարիքները» ամէնէն առաջ զգալութիւն պիտի վայելեն:

Արդարեւ, սովորական «քլիշէ»ներու կարգին, յատկապէս կը չեշտուի համաձայնագրին մէջ.

— «Հայ զանգուածներու իրենց հայրենիքի – Խ. Հայաստանի– օգնութեան ու պաշտպանութեան ամրապնդումը կարեւոր աւելի դիւրացնելու համար, գերազանցապէս կարեւոր է միացեալ ճակատով պայքար մը վարել Խ. Հայաստանի բոլոր թշնամիներուն դէմ, մասնաւորապէս Դաշնակցութեան հակախորհրդային, հակայեղափոխական դեկավարութեան դէմ, ձերբազատելու համար անոնց յետադիմական ազդեցութենէն հայ աշխատաւորները, արտասահմանեան բոլոր ազնիւ հայրենասէր Հայերը, աշխատելով ցոյց տալ արտասահմանեան բոլոր ազնիւ հայրենասէր Հայերը, աշխատելով ցոյց տալ նոյն ատեն այս ժողովրդական ճակատին մէջ ներգրաւել Դաշնակցական շարքայիններն ալ»:

Նորէն փառք տանք որ թէեւ «Դաշնակցութիւն կուսակցութիւնը» մերժելով կը մերժեն, բայց գլխու վրայ տեղ ունին «շարքայիններ»ուն համար...

Նոյն թերթի նոյն թիւէն կը տեղեկանանք թէ՝ Մ. Նահանգներու Հօկի Թ. համագումարին մէջ, որուն ներ են ամէն չանք թափել, «համագործակցութիւն մը առեղծելու, որու մէջ պիտի մասնակցին Ամերիկայի Աշխատական կուսակցութիւնը, Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութիւնը, Հայ Աչխ. Միութիւնը, Հայ Բարեգործ. Ընդհ. Միութիւնը, Պետական Կ. Խաչը, Հայրենակցականները, եկեղեցական եւ այլ կազմակերպութիւններ, Խ. Հայաստանի չինարար – նպաստի եւ պաշտպանութեան համար»:

Այստեղ ալ, թէեւ բանաձեւը չի յիշեր, բայց դուռ մը ձգուած է «Դաշնակցութեան շարքայիններուն համար»:

Հիմա որ տեսաք պատկերին արտաքին երեսը, թոյլ տուէք պարզել նաեւ ներքինը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ԼԱՎԱԼ ԿԸ ՅՈՒՍԱՑ ՅԱՋՈՂՑՆԵԼ ՀԱՅՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ

Ի՞ՆՉ պայմաններ թելադրուած են

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ նորէն լաւատեսութիւն կը տիրէ հաշտարար կարգադրութեան մը մասին: Պ. Լաւալ առջի օր հետեւեալ բնորոշ յայտարարութիւնն ուղղեց թղթակիցներու.

— « Գրեցէք ինչ որ կ'ուզէք կատարուած բանակցութեանց մասին. ես անտարբեր եմ: Սակայն ըսեմ որ կատարեալ վստահութիւն ունիմ թէ պիտի յաջողիմ »:

Թղթակիցները ուզեցին աւելի բան իմանալ, բայց վարչապետը մերժեց: Իր դիրքէն կը հետեւցնեն թէ կը ջանայ միջին ճամբայ մը գտնել անգլիական եւ իտալական տեսակէտներուն միջեւ:

« Տէյլի Հէրըլտ », Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ հետեւեալ ծրագիրը մշակուած է Փարիզի մէջ.—

1· Սահմանային սրբագրութիւններ կատարել, Իտալիոյ ձեռքով Թիկրէի նահանգին ամենամեծ մասը, Ատուան ալ միասին, Օկաէնի ամբողջ նահանգը, Տանաքիլի մեծագոյն մասը: Աքսումը պիտի մնայ Եթովպիոյ, իբրեւ սրբազան քաղաք:

2· Ամբողջ հարաւային շրջանը անջատել ամհարեան նահանգներէն եւ դնել մանաւանդ վարչութեան մը տակ, որ իրականին մէջ պիտի ըլլայ իտալական :

3· Դէպի ծով ելք մը տալ Եթովպիոյ, Ջէյլայի կողմէն (անգլիական), կամ աւելի լաւ՝ իտալական հողին վրայ:

4· Կայսեր ձգուած ամհարեան նահանգները դնել Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նշանակուած խորհրդականներու վարչութեան տակ, դլխաւորն Իտալացի ըլլալու պայմանով:

5· Հայպէչական բանակը վերածել ոստիկան – զօրքի, հրամանատարու – թեամբ օտար սպաներու որոնց որոշ մէկ մասը պիտի ըլլան Իտալացիներ:

Անգլիական թերթերը կ'ըսեն թէ յոյս չկայ որ այս առաջարկները ընդունուին ժրնեւի, աւելի պակաս՝ Աւտիս – Ապէպայի մէջ:

Այս առթիւ, « Տէյլի Հէրըլտ » եւ ուրիշ ընդդիմադիր թերթեր կը քննադատեն կառավարութիւնը թէ « խայտառակ սակարկութիւն մը » կ'ուզէ կնքել: Եւ կ'ըսեն.— « Այս տեսակ մարդիկ երբեք չպիտի կեցնեն պատերազմը, այլ աւելի չատ հոն պիտի առաջնորդեն մեզ »: « Նիւզ Քրոնիքլ » եւս դիտել կու տայ թէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները ժընեւ կ'երթան ոչ թէ պատժական անօրինութիւնները գործադրելու, այլ սակարկութիւններ կատարելու համար:

Լոնտոնի կառավարական մամուլը կը կարծէ թէ կարելի պիտի ըլլայ երթ մը գտնել մինչեւ Ծնունդ, եթէ նոր անակնկալներ չպատահին: Ամէն պարագայի մէջ, բոլորն ալ կը չեշտեն թէ այլեւս ապահով է անգլոֆրանսական գործակցութիւնը թէ այս հարցին եւ թէ առհասարակ միջազգային խնդիրներու համար: Այն ատենն որ, այլեւս օրերու խնդիր կը համարուի Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին կրճատումը, հոգ չէ թէ քանի մը մարտա – նաւերով: (Ձիպրալթարէն հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ երեք Թորփիլահա – լածներ հասած են Անգլիայէն, Միջերկրական երթալու համար...):

Պ. Լաւալ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը եւ Իտալիոյ պատուիրակները ժընեւ գացին երէկ, եւ այսօր իսկ պիտի ձեռնարկեն չատ կարեւոր խորհրդակցութեանց: Փարիզէն մեկնելէ առաջ, Ֆրանսայի վարչապետը տեսակցութիւններ ունեցաւ հինգ պետութեանց ներկայացուցիչներուն հետ, հաւատութեան պայմաններու մասին: Ընկերդրութեան ընդունուեցաւ նաեւ Փարիզի պապական նուիրակը: Հայպէչական տագնապին սաստկացումէն ի վեր այս երրորդ անգամն է որ կ'ընդունուի պապական նուիրակը: Այս առթիւ իրպեկ թերթ մը կ'ըսէ թէ տասը օր առաջ խօսակցութիւն մը տեղի ունեցած է Մուսոլինիի եւ Պապին միջեւ եւ այդ առթիւ թելադրութիւններ եղած են հաշտութեան պայմաններու մասին: Ի մէջ այլոց Պապը առաջարկեր է դէպի ծով ելք մը տալ Հայպէչիստանի եւ փութացնել հաշտութեան բանակցութիւնները:

37 Պետութիւններ չանձն կ'առնեն ապրանքի չգնել Իտալիայէն

Ազգերու Դաշնակցութեան պատժական անօրինութեանց խորհրդաժողովը այսօր պիտի որոշէ առեւտրական պոյքոթի գործադրութեան թուականը: Կը կարծուի թէ պիտի նշանակուի նոյեմբեր 10 կամ 15:

Մինչեւ հիմա հետեւեալ պատասխանները ստուած են Ազգերու Դաշնակցութեան.—

Չէնքի եւ ռազմանիւթի արգելքի գործադրութիւն՝ 41 պետութիւններ, տեղանաւորական կշկանդումներ՝ 37, արգելք իտալական ներածումներու դէմ՝ 37, արգելք դէպի Իտալիա եղած արտածումներու դէմ՝ 36, փոխադարձ օգնութիւն՝ 19:

Ազգերու Դաշնակցութեան հաւատարիմ անդամներուն այս վերջին թիւը նշանակալից կը համարուի քաղաքական շրջանակներու մէջ, մանաւանդ որ առաջին փորձն է: Տնտեսագէտներ կը կարծեն թէ մասնաւորապէս առեւտրական կշկանդումներու գործադրութիւնը վճռական ազդեցութիւն պիտի ունենայ երեք ամիսէն պակաս ժամանակաշրջանի մը մէջ: Պատուն Ալոյզի, Իտալիոյ դեսպանը պատուիրակը, կրկին պիտի բողոքէ այս «անարդար եւ անդութ » պատիժներուն դէմ, դիտել տալով թէ անոնք չատ աւելի դէշ են քան պատերազմը, քանի որ կը ձգտին ոավամահ ընել իտալացի ժողովուրդը:

Ուշագրաւ երեւոյթ մը եւս,— Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը, որ կը գոհանայ բարոյական ճնշումով, յայտնած է թէ նոր միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, ապատկացնելու համար այդ ճնշումը, որպէսզի օր առաջ վերջ գտնէ պատերազմը: Նախագահ Րուզվելթ նոր յայտարարութեամբ մը կ'ազդարարէ թէ քննութեան պիտի ենթարկուին չզենաւերու բեռները, որպէսզի երկու պատերազմիկներուն սահմանուած ապրանքներ չփոխադրեն, նոյնիսկ առեւտրական շահեր ապահովելու համար:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

Ջարւեւալուզան պատուիրեւներ ԹՐՔԱԿԱՆ ԴԱՒԱՆԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԵՍԱՏ ՓԱՇԱ՞Ն ԱԼ ՄԵՂՍԱԿԻՑ

Թրքական վերջին թղթաթերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, ահաբիւրի դէմ ապրուած դատապրութեան առթիւ.—

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 25.— Անդրյորդանեան խորհրդարանի անդամներէն Խասա փաշա Հալիլ, որ պլեաւորն է այն անձերէն որոնք կ'ամբաստանուին թէ մահափորձ սարքած են Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքին դէմ, ներկայիս փախստական վիճակի մէջ կը գտնուի:

Հայֆայի մէջ ձերբակալուած են օսմանեան երեք նախկին սպաներ, որոնք, 1921ի Թուրք եւ Հելլէն պատերազմին առեն, թշնամիին կողմը անցած եւ Ճունաստանէն Պաղեստին փախած էին:

**** Հակառակ բոլոր մարմիններու թափած ուշագրաւ ջանքերուն, Սուրիոյ մէջ կարելի չէ եղած գտնել Աթաթիւրքի մահափորձին ձեռնարկին հետ կապ ունեցող Չերքէզներէն ո եւ է մէկուն հետքը:*

Չերքէզ Ռեպզըմ, Իսմայիլ, Էսխէ, Ռէմալ եւ Թէվֆիք ձերբակալուած են Հայֆայի մէջ: Ասոնց վրայէն գտնուած են յանցապարտ թուղթեր:

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ հանրային կարծիքը ազդուած է մահափորձի դէպքէն եւ կը զարմանան այն հրատարակութեանց համար զոր Թուրք մամուլը կ'ընէ Սուրիոյ իշխանութեանց հասցէին:

**** Աթէնքի «Էլեֆթէրոս Անթրօփոս » թերթը կը գրէ.— «Թուրք ազգին զարմանք եւ զայրոյթ պատճառած է մահափորձը որ կը ձգտէր վերջ տալու Աթաթիւրքի կեանքին եւ տապալելու ներկայ վարչաձեւը: Զարմանքը կ'աւելնայ անով որ կարդ մը երկերես պետութիւններ կը թուի թէ կը քաջալերեն այս ոճրագործ փորձը: Թէեւ կարեւոր փաստաթուղթեր գտնուած են ձերբակալուածներու վրայէն, բայց Թուրք չրջանակները լուռիւն կը պահեն: Կը տեսնուի, սակայն, որ ամբաստանեալները չիման մէջ էին օտար չրջանակներու հետ եւ կը կարծուի թէ Իտալիա, որ չահագրգռուած է Թուրքիոյ մէջ խռովութեանց պայթումով, օգնած է ամբաստանեալներուն: Երկու պարագաներ կ'արդարացնեն այս ենթադրութիւնը.*

1· Ձերբակալութեան ատեն, յանցագործներու վրայէն գտնուած են մեծաքանակ խոպոպական լիրէք:

2· Անոնց վրայէն գտնուած են նաեւ նամակներ որոնք կը հաստատեն թէ որոնք յարաբերութեան մէջ էին Պէյրութ բնակող Ֆրանչիսքո Պիանչիի հետ:

Պաշտօնական տեղեկութեանց համաձայն, Պիանչի սպայ մըն է իտալ. ընդհ. սպայակոյտի Բ. ճիւղէն որ պաշտօն ունի Արեւելքի մէջ լրտեսական գործով զբաղելու: Անիկա ուղղակի կապուած էր Իտալիոյ քարոզութեան նախարար Կոմս Չիանոյի հետ (Մուսոլինիի փեսան) եւ անկէ կ'առնէր իր հրահանգները:

Այդ անժխտելի փաստաթուղթերէն կ'երեւի որ Իտալիա չէ լքած Անատոլու թափանցելու իր գաղափարը»:

ՆԱԽԿԻՆ ԽԱԼԻՖԱ՞Ն ԱԼ ՄԱՏ ՈՒՆԻ

« Նէօս Քրոնիքլ » կը գրէ.— « Դաւին յայտնութիւնը չատ ազդած է Թուրք հանրային կարծիքին վրայ: Կը կարծուի թէ Չերքէզ Էթէմ որ դամարներ ըսատացած է նախկին Խալիֆա Աբտիւլ Մէճիտէն, կրցած է այդ դաւը կազմակերպել Պէյրութի մէջ եւ, Ֆրանսական իշխանութեանց ուշադրութիւնը չգրաւելու համար, Դամասկոսի ճամբով ղրկել իր մարդիկը: Թուրք ոստիկանութիւնը խնդիրը իմացաւ Սուրիա գտնուող իր գործակալներէն եւ նախապէս ձեռք առած ըլլալով ամէն միջոց, կրցաւ ձերբակալել ամբաստանեալները, երբ անոնք կը մտնէին Թրքական հողը:

Եթէ հաստատուի Աբտիւլ Մէճիտի օգնութիւնը, Թուրք կառավարութիւնը անմիջապէս պիտի հրաւիրէ Ֆրանսական կառավարութեան ուշադրութիւնը եւ այս կառավարութիւնն ալ արմատական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ արտասահմանի հակաքէմալական կազմակերպութեանց խլրտումներուն դէմ»:

Լուեր ունե՞ին թէ չունեին

Ենկիւրիէն կը հեռագրեն.— Համաչխարհային մամուլը կը զբաղի Աթաթիւրքին դէմ ծրագրուած մահափորձին վերաբերեալ լուրերով եւ չատ համակրական արտայայտութիւններ կ'ունենայ մեր Մեծ Ղեկավարին եւ Թուրք ազգին հանդէպ:

Այս առթիւ կան նաեւ արտատպուած կամ սեփական լուրեր՝ օտար պետութեան մը մասնակցութեան մասին: Անատոլու գործակալութեան կողմէ կատարուած քննութեանց համաձայն, սխալ է այն գրոյցը թէ իտալական լիրէք գտնուած է ձերբակալուածներուն վրայ:

Այստեղի չրջանակներուն մէջ չեն ընդունիր բարեկամ Ճունաստանի կարգ մը թերթերուն այն ակնարկները թէ Իտալիա աչք ունի Թուրքիոյ վրայ: Այս տեսակ մտահոգութիւններ տեղ չեն գտներ հոս:

ՆՈՐ ՎՏԱՐՈՒՄՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՀՕԿԻ ՇԱՐՔԵՐԷՆ

Կ'իմանանք թէ Հօկի Լիոնի «Տարուածայինն» անդամներէն ութ հոգի վտարուած են Պ. Շահվերդեանի կարգադրութեամբ: Այս որոշումը չրջաբերականով հաղորդուած է բոլոր մասնաճիւղերուն: Վտրտումները կը չարունակուին:

Հայ մը ռումբ կը շիներ Հապէբիւսեանի մէջ

Թուլուզի « Լա Տէփէշ » թերթին մէջ կը կարդանք.— Հայ մը, Արմենակ Սէֆէրեան, որ Թուրքիոյ մէջ նշանաւոր հանդիսացած է իր յեղափոխական գործունէութեամբ, ձեռնաւորուած չինած է: Նոյչները կայսեր ներկայացուած են: Կ'ըսուի թէ փորձերը գոհացուցիչ եղած են:

Ֆաչական կազմակերպութեան ուժը

Ֆաչական 14րդ տարեդարձին առթիւ, վարիչ մարմինը Մուսոլինիի ներկայանալով, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդեց կազմակերպութեան անդամներու մասին.— Աբժանագրուած անդամներու թիւը՝ 1,975,000, համալսարանականներ՝ 70,325, երիտասարդներ՝ 740,099, կիներ՝ 398,000, աղջիկներ՝ 128,000, զիւղացի անդամուհիներ՝ 241,000: Ուրիշ ֆաչական կազմակերպութեանց անդամները.— Փոքֆէսէօրներ եւ ուսուցիչներ՝ 136,000, պետական պաշտօնեաներ՝ 243,000, չոգեկառքի ծառայողներ՝ 125,000, Քղաքապետարանական պաշտօնեաներ՝ 77,000, պահեստի սպաներ՝ 170,000, ոզմպիական միութեան անդամներ՝ 564,000: Այս թիւերը 974,000ի յաւելում մը կը ցուցնեն անցեալ տարուան վրայ:

ՊՐՈՖՍՈՒՅԶԻ ՀԱՄԱՐ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՇԽԱՏՔ Է ՊԵՏՔ

Ս. Ղազարյանի անվան Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընդհանուր ժողովը, քննարկելով ինստիտուտի գիտական աշխատանքների վիճակը, գտնում է, որ գիտական աշխատանքների ծավալը և որակը չեն համապատասխանում ինստիտուտի նշանակությանը և պրոֆեսորադասախոսական կազմի հնարավորություններին։

Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի ցածր մակարդակը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ ինստիտուտի ղեկավարությունը և կուսակցական կազմակերպությունը ոչ բավարար ուշադրություն են դարձրել գիտական աշխատանքների կազմակերպման և ղեկավարման հարցերին։ Ինստիտուտի գիտական խորհուրդը ոչ մի անգամ չի քննարկել գիտական աշխատանքների ընթացքի և արդյունքների հարցը։ Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծրագրերը կազմվել են ձևական, ոչ կոնկրետ։ Ինստիտուտի ղեկավարությունը չի հետևել գիտական աշխատանքների կատարման ընթացքին, չի ստուգել դրանց արդյունքները։

Ինստիտուտի ղեկավարությունը ամենևին չի մտահոգվել գիտական կադրերի պատրաստման հարցով։ Ասպիրանտուրան ինստիտուտում գտնվում է անբավարար վիճակում։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ընդունվել ասպիրանտուրա, ասպիրանտուրայի ընդունելության համար ներկայացրել է ոչ լիարժեք նյութեր։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ոչ միշտ են ճիշտ ընտրված։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ոչ միշտ են ճիշտ ընտրված։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։

Ինստիտուտի ղեկավարությունը և կուսակցական կազմակերպությունը ոչ բավարար ուշադրություն են դարձրել ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի բարձրացման, գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին։

Ինստիտուտի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընդհանուր ժողովը պարտավորեցնում է ինստիտուտի ղեկավարությանը և կուսակցական կազմակերպությանը՝

1. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալը և որակը հասցնել ինստիտուտի նշանակությանը համապատասխան մակարդակի։

2. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծրագրերը կազմել կոնկրետ, հաշվի առնելով ինստիտուտի առջև դրված խնդիրները։

3. Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստերում պարբերաբար քննարկել գիտական աշխատանքների ընթացքի և արդյունքների հարցը։

4. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների կատարման ընթացքին հետևել, ստուգել դրանց արդյունքները։

5. Ինստիտուտի գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին ուշադրություն դարձնել։ Ասպիրանտուրայի ընդունելության համար ներկայացնել լիարժեք նյութեր։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ճիշտ ընտրել։ Ասպիրանտների մեծ մասը ժամանակին ներկայացնի թեկնածուական թեզիսները։

6. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի բարձրացման, գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին ուշադրություն դարձնել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահ ընկեր Ա. Ալիխանյանի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանի հրաժարականի կապակցությամբ Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ է նշանակվել ընկեր Ա. Ղազարյանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանի դիմումը բավարարվել է, և նա ազատվել է իր պաշտոնից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ Է ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ է նշանակվել ընկեր Ա. Ղազարյանը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանի դիմումը բավարարվել է, և նա ազատվել է իր պաշտոնից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ Է ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի տեղակալ է նշանակվել ընկեր Ա. Ղազարյանը։

ՊՐՈՖՍՈՒՅԶԻ ՀԱՄԱՐ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՇԽԱՏՔ Է ՊԵՏՔ

Ս. Ղազարյանի անվան Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընդհանուր ժողովը, քննարկելով ինստիտուտի գիտական աշխատանքների վիճակը, գտնում է, որ գիտական աշխատանքների ծավալը և որակը չեն համապատասխանում ինստիտուտի նշանակությանը և պրոֆեսորադասախոսական կազմի հնարավորություններին։

Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի ցածր մակարդակը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ ինստիտուտի ղեկավարությունը և կուսակցական կազմակերպությունը ոչ բավարար ուշադրություն են դարձրել ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի բարձրացման, գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին։ Ինստիտուտի գիտական խորհուրդը ոչ մի անգամ չի քննարկել գիտական աշխատանքների ընթացքի և արդյունքների հարցը։ Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծրագրերը կազմվել են ձևական, ոչ կոնկրետ։ Ինստիտուտի ղեկավարությունը չի հետևել գիտական աշխատանքների կատարման ընթացքին, չի ստուգել դրանց արդյունքները։

Ինստիտուտի ղեկավարությունը ամենևին չի մտահոգվել գիտական կադրերի պատրաստման հարցով։ Ասպիրանտուրան ինստիտուտում գտնվում է անբավարար վիճակում։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ընդունվել ասպիրանտուրա, ասպիրանտուրայի ընդունելության համար ներկայացրել է ոչ լիարժեք նյութեր։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ոչ միշտ են ճիշտ ընտրված։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ոչ միշտ են ճիշտ ընտրված։ Ասպիրանտների մեծ մասը ոչ ժամանակին է ներկայացրել թեկնածուական թեզիսները։

Ինստիտուտի ղեկավարությունը և կուսակցական կազմակերպությունը ոչ բավարար ուշադրություն են դարձրել ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի բարձրացման, գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին։

Ինստիտուտի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ընդհանուր ժողովը պարտավորեցնում է ինստիտուտի ղեկավարությանը և կուսակցական կազմակերպությանը՝

1. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալը և որակը հասցնել ինստիտուտի նշանակությանը համապատասխան մակարդակի։

2. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծրագրերը կազմել կոնկրետ, հաշվի առնելով ինստիտուտի առջև դրված խնդիրները։

3. Ինստիտուտի գիտական խորհրդի նիստերում պարբերաբար քննարկել գիտական աշխատանքների ընթացքի և արդյունքների հարցը։

4. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների կատարման ընթացքին հետևել, ստուգել դրանց արդյունքները։

5. Ինստիտուտի գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին ուշադրություն դարձնել։ Ասպիրանտուրայի ընդունելության համար ներկայացնել լիարժեք նյութեր։ Ասպիրանտների գիտական ղեկավարները ճիշտ ընտրել։ Ասպիրանտների մեծ մասը ժամանակին ներկայացնի թեկնածուական թեզիսները։

6. Ինստիտուտի գիտական աշխատանքների ծավալի և որակի բարձրացման, գիտական կադրերի պատրաստման հարցերին ուշադրություն դարձնել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական ՍՍՀ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահ ընկեր Ա. Ալիխանյանի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանի հրաժարականի կապակցությամբ

ԱՀԱՎԱՍՆԱՑՈՒՄ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 15-Ի ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Վերջերս Ս. Ֆրանսիսկոյի մէջ հրատարակուած «Ազդակ» օրաթերթը կը գրէ.

Ամերիկահայ գրականութեան մէջ ամենէն ուշագրաւ երեւոյթներէն մէկը կը կազմէ Վահան Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը։ Ան ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ինքնուրոյն դէմքերէն մէկն է։ Ան ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ինքնուրոյն դէմքերէն մէկն է։ Ան ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ինքնուրոյն դէմքերէն մէկն է։

Վահան Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը սկսի 1920-ական թուականներուն։ Ան կը հրատարակէ իր առաջին գիրքը՝ «Ճերմակ Ծաղիկներ» վերնագրով, որ կը պարունակէ իր առաջին պատմուածքները։ Այդ գիրքը անմիջապէս կը գրաւէ ուշադրութիւնը։ Ան կը գրէ անգլերէն եւ հայերէն։ Ան կը գրէ անգլերէն եւ հայերէն։ Ան կը գրէ անգլերէն եւ հայերէն։

Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը բնութագրուի իրական կեանքի խորը թափանցելու ձգտումով։ Ան կը գրէ այն մարդկանց մասին, որոնք կ՚ապրին ամերիկահայ գաղութներուն մէջ։ Ան կը գրէ անոնց ուրախութիւնների եւ տառապանքների մասին։ Ան կը գրէ անոնց յոյսերուն եւ յուսախաբութիւններուն մասին։ Ան կը գրէ անոնց մասին։

Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը բնութագրուի նաեւ հումորի զգացումով։ Ան կը գրէ հումորով։ Ան կը գրէ հումորով։ Ան կը գրէ հումորով։

Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը բնութագրուի նաեւ ոճի ինքնատիպութեամբ։ Ան կը գրէ ինքնատիպ ոճով։ Ան կը գրէ ինքնատիպ ոճով։ Ան կը գրէ ինքնատիպ ոճով։

Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը բնութագրուի նաեւ լեզուի հարստութեամբ։ Ան կը գրէ հարուստ լեզուով։ Ան կը գրէ հարուստ լեզուով։ Ան կը գրէ հարուստ լեզուով։

Թոթովենցի գրական գործունէութիւնը կը բնութագրուի նաեւ կառուցուածքի բազմազանութեամբ։ Ան կը գրէ բազմազան կառուցուածքով։ Ան կը գրէ բազմազան կառուցուածքով։ Ան կը գրէ բազմազան կառուցուածք

Աւտիս Ափէպայի Հայերը հանգիստ են

Աւտիս - Ափէպայէն թղթակից մը կը գրէ Պոլսոյ «Ազդարար»ին, հոկտ. 11 թուականով.— Ինդրեմ հաղորդեցէք ի լուր աշխարհի հայութեան որ մեր վիճակը լաւ է: Միայն տնտեսական տագնապէն կը նեղուինք: Կայսրը Պ. Մխիթարեան Մուրատեանին նուիրեց իր բարձրագոյն պատուանշանը՝ «Ս. Եր - Մխիթարեան» : Ձեր թերթին մէջ կարդացի թէ բոլոր Հայերը մեկնած են ձիմ - բորդութիւն» : Ձեր թերթին մէջ կարդացի թէ բոլոր Հայերը մեկնած են ձիմ - մա, մայրաքաղաքէն ութ օր նեղս: Այդ լուրը սխալ է: Ձիմմայի մէջ կը գտ - նուին միայն երեք հայ վաճառականներ: Ճիւռնի չափ կիներ եւ մանուկներ կը մեկնին ձիպրութի, եգիպտոս, Պէյրութ, Եւրոպա եւայլն: Մնացեալ 1100ի չափ Հայերը այստեղ են եւ կանոնաւորապէս կ'աշխատին: Եթովպիացիներու վե - րաբերութեամբ չատ լաւ է թէ Հայերու եւ թէ ընդհանրապէս օտարականներու հանդէպ: Ապր· վարժարանը բաց է, 120 աշակերտներով: Ոտի չափ հայ աշա - կերտներ ալ ֆրանսական եւ ամերիկեան դպրոց կը յաճախեն: Գալ կիրակի կերտներ ալ ֆրանսական եւ ամերիկեան դպրոց կը յաճախեն: Գալ կիրակի հանդիսաւորապէս կը տօնուի Աստուածաշունչի 1500ամեակը:

Զինուորական ճակատին վրայ

Վերջին լուրերու համաձայն, իտալական բանակը յամրաթար կը յառա - ջանայ դէպի Մաքալէ, ամէն զգուշութիւն ձեռք առնելով: Հարաւային ճակա - տին վրայ եւս որոշ գործունէութիւն կը նշմարուի: Հապէշները կը չարունա - կեն նահանջել եւ համախմբուիլ աւելի նպաստաւոր դիրքերու մէջ:

Կ'ըսուի թէ հիւսիսային չրջանին հապէշական բանակը, 300,000 հոգի, կեդրոնացած է ճիշդ այն գծին վրայ ուր պիտի հանդին իտալացիները, յա - ռաջիկայ յարձակողականով: Այն տեղն առաջին անգամ պիտի ըլլայ որ երկու բանակները դէմ դիմաց գան:

Հաղորդուին հաստ հեռագրի մը համաձայն, Հապէշները ճեղքեր բացած են պարիսպներու վրայ, հինգ տարբեր կէտերու մէջ, որպէսզի կարենան ա - րագօրէն նահանջել, եթէ հարկ ըլլայ: Կիրակի օր ահագին ուժ համախմբուած պիտի ըլլայ Օկաէնի ճակատին վրայ: Ճամբաները անանցանելի դարձած են Հաղորդուին Ճիճիքա:

385 նոր Հրամանագիր-Օրէնքներ

Պաշտօնաթերթը երէկ հրատարակեց 385 նոր հրամանագիր — օրէնքներ, որ վաւերացուած էին նախարարական խորհուրդին կողմէ, 13 ժամուան աքնաչան ժողովի մը յետոյ: Հրամանագիրներուն մէկ մասը լրացումը կամ բացատրութիւնն է նախորդ օրէնքներու: Այսպէս, նոր հրամանագիր մը լու - սաբանութիւններ կը հաղորդէ բնակարանի վարձքերու տասը առ հարիւր կր - ճատման մասին: Հաստատելով կրճատումը, հրամանագիրը կ'ըսէ թէ կրճա - տումը չի վերաբերիր օրինական ծախքերուն (չառժ): Եթէ այդ ծախքերը

ՀԱՐԱԶ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :- R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ցրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանգ	70 ֆրանգ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանգ	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանգ	100 ֆրանգ	—

ՇԱԲԱԹ
2
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI
2 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2951 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՉԻՔ_ՉԻՔ»

Անցեալ օր օտար թղթակից մը կը գրէր հոպէչական ունա – կութեան մը կամ դիւանագիտութեան մը մասին, որ կը կոչուի «չիք – չիք»,— «մէկը միւսին դէմ հանել»:

Այս արհեստը կատարելութեան հասցուցին ռուս բոլշեւիկնե– րը, յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան, որ իրականին մէջ ուրիշ մէկ երեսն էր ռուսական աշխարհակալութեան:

Այդպէս էր որ, անոնք մինչեւ իսկ իրարու դէմ հանեցին ուրիշ աշխատաւորական հոսանքներ, որոմ, պատահումի եւ ոխ սերմա– նեցին ալ ու ձախ եւ աւարիներով մահացու պայքար մղեցին մի – ջազգային ընկերվարութեան դէմ:

Եթէ Ֆրանսայի մէջ միացեալ ճակատ կազմուած ըլլալով, այսօր յուսանքներու փոխարէն մեղրածոր խօսքեր կը լսուին, այդ չի նշանակեր թէ Մոսկուան զարձի եկած եւ նոր տառնաբանեայ մը կազմած է:

Ֆրանսայի «միացեալ ճակատ»ը տեղական երեւոյթ մըն է, հետեւանք՝ բացառիկ դէպքերու , եւ ոչ ընդհանրական:

Անշուշտ Կոմինտէրնը կ'ուզէ որ նոյն համաձայնութիւնը գո– յանայ աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ, սերտ գործակցութեամբ իրարու կապելով ընկերվարականներն ու համայնավարները եւ ուրիշ ձախակողմեան տարրեր:

Այդ բազմանքին դէմ պատ քաչած են ուրիշ երկիրներու ըն – կերվարական – աշխատաւորական կազմակերպութիւնները, չատ լուրջ եւ տրամաբանական առարկութիւններով:

Վկայ՝ Աչխ. – ընկերվ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին վերջին ժողովը Պրիւսէլի մէջ, հոկտեմբեր 13ին, երբ մերժուեցաւ նկատի առնել համայնավար պատուիրակութեան առաջարկը, միացեալ ճակատ կազմելու համար:

Դեռ աւելին,— այս առթիւ Մեծն Բրիտանիոյ, Հոլանտայի , Շուէտի, Տանըմարքայի եւ Զեխոսլովաքիոյ պատուիրակները յայտարարեցին թէ չեն կրնար ընդունիլ համայնավար պատուի – րակութեան տեսակցութեամբ կը խմբագրէ իր հեր – ակերտը տարօրինակ փափկանկատութեամբ կը խմբագրէ իր հեր – թական նշանախօսքերը,— հայ կարմրուկներն ու անոնց ուղեկից– ները կը չարունակեն «չիք – չիք» խաղալ, մէկը միւսին դէմ հա– նել, այս պարագային՝ Հայն ու օտարը՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ:

Միայն մէկ տարբերութեամբ, որ նոյնքան խարդախ ռազմա– խաղ մըն է,— կրակը ուղղել «Դաշնակ ղեկավարութեան», «չէ – ֆ»ներուն դէմ, սիբարահելով չարքերը···

Հիմա փորձեցէք հարցնել այս սիրացուներուն թէ՝ երբ «մի– ացեալ» կամ «ժողովրդական» ճակատ կազմուեցաւ Ֆրանսայի մէջ, այս երկրին կոմիւնը զանազանութիւն դրա՞ւ ընկերվարա – կան «չէֆ»ին ու չարքին միջեւ, ղեկավարութեան եւ կուսակցու – թեան միջեւ:

Հարցուցէք, դարձեալ, թէ բոլոր բանակցութեանց ընթաց – քին, Կոմինտէրնը համարձակեցա՞ւ ծուռ նայիլ Ընկերվարական Միջազգայինի որ եւ է մէկ հաւատուածին, հակառակ անոր բռնած անհաշտ եւ անողոք դիրքին: Եւ, մինչեւ այսօր ալ ժխտական պա– տասխան առնելով, կը համարձակի՞ բերան առնել:

Այդպիսի այլանդակութիւններ միայն հայկական միջավայրի մէջ կրնան ծնիլ ու զարգանալ:

Դեռ չխօսեցանք բուն սկզբունքի հարցերու մասին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՑՆ ԱՄՕԹԸ

Յիսուներկու պետութիւններէն յիսունը հաւանութիւն յայտնեցին Պատժական միջոցներու

ԱՆԳԼԻԱ ԴԵՌ ՏՐԱՄԱԴԻՐ ՉԷ ՄԱՐՏԱՆԱԼ ՊԱԿՍԵՑՆԵԼՈՒ

Մուսոլինի կարճ բայց բուռն ճառ մը խօսեցաւ հոկտեմբեր 31ին, Հռոմի պատմական հրապարակին՝ Վենետիկի առջեւ, նոր համալսարանական ուստանին բացման առթիւ, ճաղկելով Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած ընթացքը՝ Ի – տալիոյ դէմ: Հայարաւար վինուոր — ուսանողներ աչքի կը զարնէին անհամար բազմութեան մէջ: « Պէտք չէ մոռնանք որ, ըսաւ, երբ այսօր, 31 հոկտեմբեր, կը վերածնի այս համալսարանը, անդին, Ժընեւի մէջ, խաղաղութեան վինակցութիւն մը կը փորձէ փակել ճամբան երիտասարդ սեւ չապիկաւոր Իտալիոյ առջեւ: Այս անտեսական պաշարման առջեւ, կ'ուզենք որ ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհը գերազոյն ամօթն զգայ փորձի մը հանդէպ որ առաջին անգամ կը կատարուի, խորտակելու համար Իտալիոյ ժողովուր– դին դիմադրական կորովը: Թող իմանան թէ մենք այդ փորձին դէմ պիտի ձա– ռանանք մեր ամէնէն անողոք դիմադրութեամբ, անասան վճռականութեամբ եւ գերազոյն արհամարհանքով»:

Այս բառերը արտասանած ատեն «Առաջնորդ»ը ուժգնօրէն զարկաւ սե – դանին եւ բազմութիւնը ոտքի կանգնելով գայրոյթի աղաղակներ արձակեց: (Թղթակից մը դիտել կուտայ թէ «գերազոյն արհամարհանք» բառը, որ ան – չուշտ Մուսոլինիի մտածումը կ'արտայայտէր, վերջին պահուն զանց ատ – նուած էր իտալական թերթերուն մէջ):

Յետոյ «Առաջնորդ»ը բացագանչեց.— «Ընկե՛ր ուսանողներ, առաջին չարքերուն վրայ պիտի գանուի՞ք»: Ակարկու «Այո՛» մը արտասանուեցաւ իր– րեւ պատասխան: Մուսոլինի ճառը վերջացուց հետեւեալ բառերով.

— « Թող այս համալսարանը, ինչպէս Իտալիոյ բոլոր համալսարանները, դառնայ ճեմարանը, ամբոցը, միջնաբերդը ֆաչական ոգիին, որ երբ սպառազինուած է գէն ու զրահով, անվրէպ կը հասի յաղթանակը»:

Համալսարանական ուստանին բացումով, Հռոմի համալսարանին դասըն – թացքները պիտի փոխադրուին Սափէնցա պալատէն: Համալսարանին բոլոր ճիւղերը ամփոփուած են այս ուստանին մէջ, որ չինուած է դերարդիական ոճով:

**** Բոլոր պետութեանց ներկայացուցիչները համախմբուած ըլլալով ժո– ղովի մէջ, երկու օրէ ի վեր կը զբաղին պատժական անօրինութիւններով եւ ուրիշ կարեւոր հարցերով: Պատիժներու խորհրդաժողովը իր առաջին հա – պարակային ժողովը գումարեց հոկտեմբեր 31ին, հոկտեմբեր 19ին խլեր: Այս առթիւ նախագահը հաղորդեց թէ 52 պետութիւններ ընդունած են գինքի եւ ռազմանիւթի արգելքը, իսկ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը արգիլած է գինք եւ ռազմանիւթ ղրկել թէ Իտալիոյ եւ թէ Հապէշիստանի: 50 պետու – թիւններ ընդունած են սեղմաւորական պատիժները, 49 պետութիւններ ղըր– կած են իրենց պատասխանները՝ անտեսական անօրինութեանց մասին, «մե– ծամասնարար հաւանութիւն յայտնելով»:*

Այս առթիւ երեւան եկաւ որ կարգ մը պետութիւններ վերապահում յայտնած են զանազան կէտերու մասին: Լեհաստան եւ Նորվեկիա կը խնդրեն նկատի առնել կարգ մը պայմանագրութիւններ որ կնքուած են Իտալիան առներու հետ: (Լեհաստան առեւտրական նաւեր եւ ինքնաչարժներ ապսպրած է): Թուրքիա, Եուկոսլավիա եւ Ռումանիա վերապահումներ կը յայտնեն Ի– տալիոյ հետ կնքուած հաշուակցութեանց առթիւ: Չիլի եւս կը խնդրէ նկատի առնել թէ պայմանագրութիւններ կնքած ըլլալով, 50 – 60 օրուան կը կարօ – տի, անտեսական պատիժները գործադրելու համար: Մ. Մրուքեան Փարիզի դեսպանը կը խնդրէ թողլ տալ որ առանձին Իտալիոյ մէջ չինել տրուած նաւերը:

Ասոր վրայ Պ. Իարն միջամտելով, յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար բերանացի վերապահումներ ընդունիլ, այնպէս ինչպէս ըրաւ խորհր – դային պատուիրակը: Ի վերջոյ ժողովը քուէարկեց հետեւեալ բառերով.—

1· Այն պայմանագրութիւնները որ կնքուած են Իտալիոյ հետ եւ ամբող– ջովին վճարուած մինչեւ հոկտեմբեր 19, ազատ պիտի մնան պոյքոթէ:— 2· Այն պայմանագրութիւնները որոնց համար վճարում չէ կատարուած, պէտք է ընդլուին կամ առկախ ձգուին, պատժական անօրինութեանց ընթացքին:

Փարիզի մէջ ղատատես, Լոնտոնի մէջ ցոռեսես

Պ. Լաւալ, որ այժմ Ժընեւ կը գտնուի, կը չարունակէ լաւատես երեւալ, իսկ Լոնտոնի մէջ յոյս չունին թէ կարելի է որ եւ է ելքի յանգիլ բրիտանական ընտրութիւններէն առաջ:

« Տէյլի Մէյլ»ի դիւանագիտական խմբագիրը կը գրէ թէ խօսակցութիւն– ները կը չարունակուին անգլիական եւ իտալական կառավարութեանց միջեւ, Միջերկրականի նաւատորմի մասին, բայց հաւանական չէ որ Անգլիա անմի– ջապէս եւս կանչէ կարգ մը մարտանաւեր, գոհացում տալու համար Իտալիոյ: Բրիտանական դեսպանը հաղորդած է Պ. Մուսոլինիի թէ իր կառավարու – թիւնը կը սպասէ որ Իտալիա ուրիշ զօրքեր ալ հեռացնէ Լիբիայէն: Անգլիա– կան կառավարութեան կարծիքով, անբաւական է 15,000 զինուորներու յետ կոչումը, քանի որ դեռ սովորականէն չատ աւելի իտալական զինուորներ կը գտնուին եգիպտական սահմանին վրայ: Իտալական աղբիւրներու համա – ձայն, 60,000 զինուոր կը գտնուին Լիբիոյ մէջ, ինչպէս եւ չատ մը օդանաւեր եւ հրասայլեր, մինչ եգիպտոսի անգլիական զօրքին թիւն է 20,000 առանց հաշուելու բուն եգիպտականը:

Բրիտանական դեսպանը երկարօրէն բացատրելով իր կառավարութեան տեսակէտը, գանգատած է թէ իտալական մամուլը սխալ կը ներկայացնէ Անգլիոյ դիրքը:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ անդամատեաը ստացաւ իր կուսակցութեան վարչութենէն, 14րդ տարեդարձին առթիւ, իբրեւ Թիւ 1 ֆաչական:

« ՄԷՍԱԺԸՌԻ ՄԱՌԻԹԻՄ » ընկերութեան չոգենաւերը այլեւս չպիտի բանին դէպի Աւստրալիա, համաճարն հրամանագիրը - օրէնքի մը: Այս կար - գադրութեան չնորհիւ տարեկան 130,000 անգլ· ոսկի պիտի խնայուի:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՊԷՇԻՍՏԱՆԻ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ ԻՐ ՀԵՏԵԻՈՐԴՆԵՐՈՎ

ՅԱՌԱՋԻ վաղուան թիւը

« ՅԱՌԱՋ »Ի ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻԻՆ ԱՀ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒՄԸ Է ԿՈՄԻ– ՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ, ՅՈՒՂԱՐԿԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՄԿՆ ՆԿԱՐՈՎ:

Թուրքերէն աղօթք Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ

Ինչպէս նախանօրինակ երեւոյթներ, Գէորգ· արք· Ասլանեանի նախաձեռ – նութիւնն ալ վարակիչ դարձաւ եւ հոկտեմբեր 27ի կիրակին Պոլսոյ բոլոր ե – կեղեցիներուն մէջ թուրքերէն քարոզներ եւ աղօթքներ արտասանուեցան, Աթաթիւրքի արեւշատութեան համար: Ահաւասիկ Բերայի եկեղեցիներուն մէջ արտասանուած թուրքերէն աղօթքին թարգմանութիւնը.

—«Բարձրեալն Աստուած, այս պահուս բոլորիս սիրտերէն առ քեզ բարձ – րացող աղերսանքները, ծովերու նման անսահման ողորմութեամբդ ընդունէ:

Բարձրեալն Աստուած, մեր հայրենիքը ապատող Աթաթիւրքին կեանքին դէմ երկարել ուզող վատ ձեռքերը, մեր՝ քու ծառաներուդ փրկութեանը հա– մար, կոտրէ, ճզմէ, աչնչացուր:

Մեծդ արարիչ, զուտ թուրք արիւնով ծրծուած մեր հողերուն հացովը եւ ջուրովը սնած այն զաւականներդ, երկինքն ու երկիր սարսող ասուածային ցասումովդ անիծէ:

Բարձրեալն Աստուած, տեսնելու եւ ճանչնալու անկարող, եւ մէկմէկ խա– ւարի որջ եղող այն ապերախտ աչքերը դժոխքին հուրովը այրէ, մրկէ:

Բարձրեալն Աստուած, առ քեզ բարձրացող մեր այս իղձերը ընդունէ, մեր մեծ առաջնորդին՝ Աթաթիւրքին կեանքը քու պերութեանդ արեւին նման ան – չէջ եւ անվերջ ըլլայ: Ամէն»:

**** Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ եկեղեցիներուն դրան վրայ մշտադալար եւ ծաղիկներու մէջ Աթաթիւրքին նկարը դեռեղուած էր, զրօշներ չուրջը: Պատարագի թափօրին սկիզբը, տաճարներու դրան առջեւ մատաղի ոչխարները զնուեցան, զպրաց դասերը հանրապետական քայլերգը երգեցին· յետոյ պա– տարագիչները թափօրով առաջնորդուեցան առաջ: Գրեթէ ամէն թաղի մէջ կառավարական ներկայացուցիչներ, Հալբի մանանճիւղեր հրաւիրուած էին:*

Իտալիոյ եւ պատնէշին վրայ

Հռոմէն կը գրեն թէ իտալացի կիները ազգային դիմադրութեան ոգին պի– տի կազմեն անտեսական կաշկանդումներուն դէմ: Պատերազմի մէջ մեռած զինուորներու մայրերուն եւ այրիներուն յանձնուած է դիմադրութիւնը կազ– մակերպելու պաշտօնը: Անոնք նահանգային կոմիտէներ կազմելով, պիտի հըս– կեն որ ամէն տունի մէջ միայն իտալական արտադրութիւններ գործածուին: Արդէն իսկ ազդեր փակցուած են ամէն կողմ, յանձնարարելով.— « Իտալա – կան ապրանքներ գնեցէք եւ անոնցմով հպարտացէք»:

Կիները մերեւոյն ատեն պիտի տուչին թէ ո՛ր ընտանիքները ամէնէն ա– ւելի կը վնասուին անտեսական կաշկանդումներէն եւ կարելի եղածին չափ արդարութեամբ պիտի բաժնեն զոհողութեանց բեռը: Միեւնոյն ատեն պոյքոթ պիտի կազմակերպեն օտար արտադրութեանց դէմ:

Ասկէ զատ, կարգ մը կանոգի կազմակերպութիւններ մասնաւորապէս կ'աշխատին արգիլել որ եւ է մսխում: Որ եւ է օտար արտադրութիւն որ ան– հրաժեշտ չէ, պիտի արգիլուի, առաջին առթիւ՝ արդուզարդի վերաբերեալ նիւթեր, անուշահոտութիւններ, սնդոյրներ, լմպելիներ եւ հազարումէկ սի – րուն ոչնչութիւններ:

Պատերազմի մայրերուն եւ այրիներուն զօրաչարժը մեծ նշանակութիւն ունի բարոյական տեսակէտով, իբրեւ խորհրդանշան մը ուղղուած Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, քանի որ 1915–1919 երեք տղաները միասին կռուեցան, բայց Իտալիան չուռացաւ իր զոհողութեանց համապատասխան բաժինը:

**** Գրած էինք թէ չարաթը մէկ օր միս չպիտի ծախուի ամբողջ Իտալիոյ մէջ: Այս որոշումը պիտի օգնէ թէ անասուններու թիւը աւելցնելու եւ թէ ներածումները պակսեցնելու: Մնաց որ, Իտալացիները աւելի չատ խմորեղէն եւ պտուղ կ'ուտեն քան միս: Հռոմի մէջ կը կարծեն թէ պիտի կրնան դիմա – նալ նոր զրկանքներուն: Այսպէս, ածուխը փոխանակ Անգլիայէն գնելու, կը– նան ճարել ուրիշ երկիրներէ, մասնաւորապէս Գերմանիայէն: Նոյնպէս քա – րիւղը, որ գրեթէ ամբողջովին Ռումանիայէն կուգայ: Այս առթիւ կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ հաւանական է որ Իտալիա բոլորովին գոցէ իր գուռները պատիժները գործադրող պետութեանց ապրանքներուն դէմ եւ լայնօրէն բա– նայ բարեկամ պետութեանց առջեւ:*

ՓԱՐԻԶԻ ԱԼԳԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ կը տեղեկացնէ թէ նախարարա– կան խորհուրդը որոշած է ազատ արձակել բոլոր քաղաքական բանտարկեալ – ները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

ՅԱՐԵՒ ՂԱՒԱՅՈ

— ● —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԸ

ԴԱՎԻԹ ՍԱՍՈՒՆԻ

Հայկական պատմութիւնը եւ հայոց հարցը ամենաբարդ հարցերն են համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ։ Հայ ժողովուրդը ամենաշատ տառապած ժողովուրդներից մէկն է։ Նրա պատմութիւնը լի է ողբերգական դէպքերով։ Հայ ժողովուրդը ստիպուած է եղել պայքարել իր գոյութեան համար։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմութիւն։ Հայերը ունեցել են իրենց պետականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց մշակոյթը։ Հայերը ունեցել են իրենց գրականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց արուեստը։ Հայերը ունեցել են իրենց գիտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց կրօնը։ Հայերը ունեցել են իրենց սովորոյթները։ Հայերը ունեցել են իրենց աւանդութիւնները։ Հայերը ունեցել են իրենց լեզուն։ Հայերը ունեցել են իրենց գրերը։ Հայերը ունեցել են իրենց տառերը։ Հայերը ունեցել են իրենց թուերը։ Հայերը ունեցել են իրենց չափերը։ Հայերը ունեցել են իրենց կշիռները։ Հայերը ունեցել են իրենց դրամը։ Հայերը ունեցել են իրենց զինանշանը։ Հայերը ունեցել են իրենց դրօշը։ Հայերը ունեցել են իրենց տօները։ Հայերը ունեցել են իրենց հագուստը։ Հայերը ունեցել են իրենց կերակուրները։ Հայերը ունեցել են իրենց խմիչքները։ Հայերը ունեցել են իրենց խաղերը։ Հայերը ունեցել են իրենց երգերը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։

Հայկական պատմութիւնը եւ հայոց հարցը ամենաբարդ հարցերն են համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ։ Հայ ժողովուրդը ամենաշատ տառապած ժողովուրդներից մէկն է։ Նրա պատմութիւնը լի է ողբերգական դէպքերով։ Հայ ժողովուրդը ստիպուած է եղել պայքարել իր գոյութեան համար։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմութիւն։ Հայերը ունեցել են իրենց պետականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց մշակոյթը։ Հայերը ունեցել են իրենց գրականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց արուեստը։ Հայերը ունեցել են իրենց գիտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց կրօնը։ Հայերը ունեցել են իրենց սովորոյթները։ Հայերը ունեցել են իրենց աւանդութիւնները։ Հայերը ունեցել են իրենց լեզուն։ Հայերը ունեցել են իրենց գրերը։ Հայերը ունեցել են իրենց տառերը։ Հայերը ունեցել են իրենց թուերը։ Հայերը ունեցել են իրենց չափերը։ Հայերը ունեցել են իրենց կշիռները։ Հայերը ունեցել են իրենց դրամը։ Հայերը ունեցել են իրենց զինանշանը։ Հայերը ունեցել են իրենց դրօշը։ Հայերը ունեցել են իրենց տօները։ Հայերը ունեցել են իրենց հագուստը։ Հայերը ունեցել են իրենց կերակուրները։ Հայերը ունեցել են իրենց խմիչքները։ Հայերը ունեցել են իրենց խաղերը։ Հայերը ունեցել են իրենց երգերը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։

— ● —

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿ ՏԱՐՈՆԵՑԻ

Հայոց պատմութիւնը միջնադարեան շրջանի մէջ։ Հայկական պատմութիւնը եւ հայոց հարցը ամենաբարդ հարցերն են համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ։ Հայ ժողովուրդը ամենաշատ տառապած ժողովուրդներից մէկն է։ Նրա պատմութիւնը լի է ողբերգական դէպքերով։ Հայ ժողովուրդը ստիպուած է եղել պայքարել իր գոյութեան համար։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմութիւն։ Հայերը ունեցել են իրենց պետականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց մշակոյթը։ Հայերը ունեցել են իրենց գրականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց արուեստը։ Հայերը ունեցել են իրենց գիտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց կրօնը։ Հայերը ունեցել են իրենց սովորոյթները։ Հայերը ունեցել են իրենց աւանդութիւնները։ Հայերը ունեցել են իրենց լեզուն։ Հայերը ունեցել են իրենց գրերը։ Հայերը ունեցել են իրենց տառերը։ Հայերը ունեցել են իրենց թուերը։ Հայերը ունեցել են իրենց չափերը։ Հայերը ունեցել են իրենց կշիռները։ Հայերը ունեցել են իրենց դրամը։ Հայերը ունեցել են իրենց զինանշանը։ Հայերը ունեցել են իրենց դրօշը։ Հայերը ունեցել են իրենց տօները։ Հայերը ունեցել են իրենց հագուստը։ Հայերը ունեցել են իրենց կերակուրները։ Հայերը ունեցել են իրենց խմիչքները։ Հայերը ունեցել են իրենց խաղերը։ Հայերը ունեցել են իրենց երգերը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։

— ● —

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՐՇԱԿ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Հայոց պատմութիւնը նոր ժամանակներու մէջ։ Հայկական պատմութիւնը եւ հայոց հարցը ամենաբարդ հարցերն են համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ։ Հայ ժողովուրդը ամենաշատ տառապած ժողովուրդներից մէկն է։ Նրա պատմութիւնը լի է ողբերգական դէպքերով։ Հայ ժողովուրդը ստիպուած է եղել պայքարել իր գոյութեան համար։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմութիւն։ Հայերը ունեցել են իրենց պետականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց մշակոյթը։ Հայերը ունեցել են իրենց գրականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց արուեստը։ Հայերը ունեցել են իրենց գիտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց կրօնը։ Հայերը ունեցել են իրենց սովորոյթները։ Հայերը ունեցել են իրենց աւանդութիւնները։ Հայերը ունեցել են իրենց լեզուն։ Հայերը ունեցել են իրենց գրերը։ Հայերը ունեցել են իրենց տառերը։ Հայերը ունեցել են իրենց թուերը։ Հայերը ունեցել են իրենց չափերը։ Հայերը ունեցել են իրենց կշիռները։ Հայերը ունեցել են իրենց դրամը։ Հայերը ունեցել են իրենց զինանշանը։ Հայերը ունեցել են իրենց դրօշը։ Հայերը ունեցել են իրենց տօները։ Հայերը ունեցել են իրենց հագուստը։ Հայերը ունեցել են իրենց կերակուրները։ Հայերը ունեցել են իրենց խմիչքները։ Հայերը ունեցել են իրենց խաղերը։ Հայերը ունեցել են իրենց երգերը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։

— ● —

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿ ՏԱՐՈՆԵՑԻ

Հայոց պատմութիւնը նոր ժամանակներու մէջ։ Հայկական պատմութիւնը եւ հայոց հարցը ամենաբարդ հարցերն են համաշխարհային քաղաքականութեան մէջ։ Հայ ժողովուրդը ամենաշատ տառապած ժողովուրդներից մէկն է։ Նրա պատմութիւնը լի է ողբերգական դէպքերով։ Հայ ժողովուրդը ստիպուած է եղել պայքարել իր գոյութեան համար։ Հայ ժողովուրդը ունի հարուստ պատմութիւն։ Հայերը ունեցել են իրենց պետականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց մշակոյթը։ Հայերը ունեցել են իրենց գրականութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց արուեստը։ Հայերը ունեցել են իրենց գիտութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց կրօնը։ Հայերը ունեցել են իրենց սովորոյթները։ Հայերը ունեցել են իրենց աւանդութիւնները։ Հայերը ունեցել են իրենց լեզուն։ Հայերը ունեցել են իրենց գրերը։ Հայերը ունեցել են իրենց տառերը։ Հայերը ունեցել են իրենց թուերը։ Հայերը ունեցել են իրենց չափերը։ Հայերը ունեցել են իրենց կշիռները։ Հայերը ունեցել են իրենց դրամը։ Հայերը ունեցել են իրենց զինանշանը։ Հայերը ունեցել են իրենց դրօշը։ Հայերը ունեցել են իրենց տօները։ Հայերը ունեցել են իրենց հագուստը։ Հայերը ունեցել են իրենց կերակուրները։ Հայերը ունեցել են իրենց խմիչքները։ Հայերը ունեցել են իրենց խաղերը։ Հայերը ունեցել են իրենց երգերը։ Հայերը ունեցել են իրենց պարերը։ Հայերը ունեցել են իրենց նուագարանները։ Հայերը ունեցել են իրենց ճարտարապետութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց քանդակագործութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց նկարչութիւնը։ Հայերը ունեցել են իրենց երաժշտութիւնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

— Ի՞նչ ես ուզում ասել «կենսագրական» վերնագրով։

— Ես ուզում եմ ասել, որ ես կ՚ուզեմ գրել ոչ թէ ինձ մասին, այլ իմ ապրած ժամանակի մասին։ Ես կ՚ուզեմ գրել այն մարդկանց մասին, որոնց հետ ես ապրել եմ, որոնց հետ ես աշխատել եմ։ Ես կ՚ուզեմ գրել այն գործերի մասին, որոնց ես մասնակցել եմ։ Ես կ՚ուզեմ գրել այն գաղափարների մասին, որոնք ինձ ոգեշնչել են։

— Ուրեմն դուք կ՚ուզէք գրել ձեր ժամանակի պատմութիւնը։

— Ոչ, ես չեմ ուզում գրել ժամանակի պատմութիւնը։ Ես կ՚ուզեմ գրել իմ ժամանակի մասին։

— Ինչպէ՞ս կարելի է գրել ժամանակի մասին, առանց նրա պատմութիւնը գրելու։

— Ես կ՚ուզեմ գրել 1933 թուականի մասին։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1933 թուականին, ինչպէս ես ապրել եմ 1934 թուականին, ինչպէս ես ապրել եմ 1935 թուականին։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1926 թուականին, որ ես ամուսնացել եմ։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1927 թուականին, որ ես ունեցել եմ իմ առաջին զաւակը։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1928 թուականին, որ ես ունեցել եմ իմ երկրորդ զաւակը։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1929 — 1933, նոր տնտեսական քաղաքականութեան տարիներին։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1924թ. եւ 1926թ. փոքրիկ գրքերը գրելու տարիներին եւ 1920թ. հետաքրքրական տարիները։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1928 թուականին, երբ ես ստեղծագործական մեծ հանգստեան տուն էի գնացել։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1922թ. մարտական տարիներին։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1933թ. գրչի սեղմումից տառապելու տարիներին։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1934 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1935 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1936 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1937 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1938 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1939 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1940 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1941 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1942 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1943 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1944 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1945 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1946 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1947 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1948 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1949 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1950 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1951 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1952 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1953 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1954 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1955 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1956 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1957 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1958 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1959 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1960 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1961 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1962 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1963 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1964 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1965 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1966 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1967 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1968 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1969 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1970 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1971 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1972 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1973 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1974 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1975 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1976 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1977 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1978 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1979 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1980 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1981 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1982 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1983 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1984 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1985 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1986 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1987 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1988 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1989 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1990 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1991 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1992 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1993 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1994 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1995 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1996 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1997 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1998 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 1999 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2000 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2001 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2002 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2003 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2004 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2005 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2006 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2007 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2008 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2009 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2010 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2011 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2012 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2013 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2014 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2015 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2016 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2017 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2018 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2019 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2020 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2021 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2022 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2023 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2024 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2025 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2026 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2027 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2028 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2029 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2030 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2031 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2032 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2033 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2034 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2035 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2036 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2037 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2038 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2039 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2040 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2041 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2042 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2043 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2044 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2045 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2046 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2047 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2048 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2049 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2050 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2051 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2052 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2053 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2054 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2055 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2056 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2057 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2058 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2059 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2060 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2061 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2062 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2063 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2064 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2065 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2066 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2067 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2068 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2069 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2070 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2071 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2072 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2073 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2074 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2075 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2076 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2077 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2078 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2079 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2080 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2081 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2082 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2083 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2084 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2085 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2086 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2087 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2088 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2089 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2090 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2091 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2092 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2093 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2094 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2095 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2096 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2097 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2098 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2099 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։ Ես կ՚ուզեմ գրել, թէ ինչպէս ես ապրել եմ 2100 թուականին, երբ ես ստիպուած էի ամիսներով պառկած մնալ անկողնում։

«ԲԱՀԱՍՔԱՑ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ Ի ՊԱՀԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ»

Յօրինեց՝ Տիգրան Վրդ. Նալբանդեան

«Ցուցասպան ժամանակ մը պիտի կոչուի՝ որ պիտի ըլլայ դէպի ետ ուղղուած հայեացք մը՝ ուր պիտի տեսնենք ոճրագործ ձեռքեր, որոնք կը ջանան ջնջել ամէն հետք, ամէն ապացոյց, ամէն վկայ, որպէսզի ոճիրը մնայ անպատիժ։ Ֆիզիքական ոճիրներ, որոնք կը գործուին ամէն օր, ամէն վայրկեան, ամէն տեղ, ամէն ժամանակ, ամէն ազգի կողմէ, ամէն ազգի դէմ, ամէն ազգի մէջ։

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
3 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2952 — Խմբագիր՝ ՇԱԽՄԱՐԵ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ԵՐԹԸ ՄԻԱՅՆ ՁԱՌՈՎ ՈՒ ԾԱՓՈՎ ՉԻ ՓՐԿՈՒԻՐ

Սովորութիւն եղած է ըսել ու գրել թէ Հայերը լաւ մեռնել գիտեն: «Գիտա մեռիր, եկուր սիրեմ» ...:

Թէեւ, երեւոյթները կ'ապացուցանեն որ այդ առաքինութիւնն ալ չաա բան կորանցուցած է իր արժէքէն, գոնէ Փարիզի մէջ:

Արդարեւ, բազդատելով ուրիշ մեռելներու եւ ուրիշ տարիներու հետ, չէ՞ք նկատեր թէ հինգ – տասը տարի առաջ, առնուազն հինգ անգամ աւելի բազմութիւն հաւաքուած պիտի ըլլար տղայական կոմիտասի դագաղին չուրջը:

Անոնք որ ներկայ եղած էին Անդրանիկի թաղման, 1928ին, միւնոյն պողոտաներուն վրայ, չէին կրնար զսպել իրենց զարնութիւնը:

Այդ պարագայի մէջ, հոկտեմբեր 27ի յուղարկաւորութիւնն ալ պատմութեան անցաւ: Շաբաթ մը առեցաւ վտառաբանական ապերուն եւ ճառերուն վրայ, որոնք անչուշտ պիտի չարունակուին դեռ ամիսներ, ուրիշ գաղութներու մէջ: Եւ այնուհետեւ,— քար լռութիւն:

Այդ չարաշուք լռութեան հեռանկարն է որ տուն կուտայ այս տողերուն:

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ լիովին կատարած չգիտի ըլլանք մեր պարտքը՝ Վարդապետին հանդէպ, եթէ մենք մեզի թոյլ տանք որ եւ է անփառունակ նահանջ:

«Վարդապետը մեռաւ, բայց իր գործը կ'ապրի»— ըսինք բոլորս ալ:

Քիչ մը մխիթարութիւն խառնուած չէ՞ այս բարձրագոչ եւ հատատած յայտարարութեան:

Անշուշտ, Վարդապետը ձգած է այնպիսի թանկագին ժառանգութիւն մը որ չի կրնար անհետանալ մէկ օրէն միւսը: Մանաւանդ որ, բուն իսկ հայ ժողովուրդի առեղծագործութիւնն է այդ գանձը, անոր պէս կենդանի եւ անպատ, ինչպէս եւ ընդունակ՝ դիմանալու բոլոր կլիմաներուն եւ փոթորիկներուն:

Եւ սակայն, բաւակա՞ն է այդ սփոփանքը, մնացեալը բախտին ձգելու համար:

Վարդապետը ձգեց խոր հետքեր եւ տաղանդաւոր աշակերտներ՝ իր ճամբուն վրայ: Իր անդրանիկ աներն ու անոնց ուղեկիցները եւ ուրիշներ դուրգուրանքով կը հսկեն ժառանգութեան վրայ, համաձայն իրենց կարողութեան եւ իւրաքանչիւր միջավայրի պայմաններուն:

Յաճախ հրաշք մըն է որ կը կատարեն անոնք, ամէ ամէ, այս լայծուն ոստանէն մինչեւ Ազէնք եւ Իրան եւ Ամերիկա:

Անոնք որ տեսած չեն որ եւ է հայկական երգահանդէս, մանաւանդ այս երկրին եւ ա՛յս քաղաքին մէջ, դժուար թէ կարենան գաղափար կազմել խոչընդոտներու մասին:

Եւ ինքնին հրաշք մըն է որ, այս պայմաններուն մէջ անգամ, խանդավառ երիտասարդներ կը յաջողին երգչախումբ կազմել եւ համերգներ սարքել, հին ժառանգութիւններ վերակենդանացնել եւ նորեր յօրինել, բազմութիւններ համախմբել եւ մթնոլորտ ստեղծել:

Առանց այդ անվհատ եւ յարատեւ ճիգին, առանց հաւատքի եւ խանդավառութեան, մենք ի՞նչպէս պիտի ունենայինք «Սի – փան»ներ, «Կոմիտաս»ներ, «Կիլիկիա»ներ, «Հայ Քնար»ներ, «Արմենիա»ներ եւ երաժշտական Միութիւններ, բազմաթիւ գաղութներու մէջ:

Ահա այստեղ է որ Վարդապետին գաղափարն ալ պարտականութեան կը կանչէ մեզ: Այսինքն, անգամ մը եւս կը յիշեցնէ մեր պարտականութիւնները:

Ի՞նչպէս կարելի է վառ պահել Վարդապետին եւ երգի բոլոր վարպետներուն ժառանգութիւնը, եթէ մենք պիտի չարունակենք հայկական երգչախումբերուն եւ անոնց երգահանդէսներուն հետեւիլ այնպէս ինչպէս առհասարակ,— երբեմն ազգասիրաբար, երբեմն պարզ հետաքրքրութեան համար, իսկ աւելի շատ՝ չկիմութեամբ, անտեսելով կամ ուս թօթուելով:

Մտանաւորապէս ներկայ պայմաններուն մէջ, մենք ամէնէն աւելի կը կարօտինք հասուն գիտակցութեան, եթէ կ'ուզէք՝ ազգային արժանապատուութեան: Այլապէս, ջլատիչ թմրութիւն մը կը սպառնայ մեզի, նա՛եւ այս ճակատին վրայ:

Բոլորս ալ տարբեր, ի՞նչպէս կը յուսանք միշտ կենդանի պահել ու տարածել հայկական երգը — ինքնապաշտպանութեան այդ հզօր ազդակը — եթէ պիտի չարունակենք փայլիլ միայն հանդիսաւոր առիթներու կամ յուղարկաւորութեանց առիթ:

Ի՞նչպէս կրնան դիմանալ նոյն իսկ ամէնէն խանդավառ երգչախումբը կամ խմբավարը, երգահանը կամ երաժիշտը, եթէ մենք պարտականութիւն չանգնք թեթեւցնել անոնց ամենօրեայ մտահոգութիւնները:

Հաղուագէպ է որ ո եւ է ունեւոր մարդն անգրնէ խոշոր գումար մը յատկացնել կամ կտակ մը սահմանել, երգի եւ երաժշտութեան համար:

Նորէն չունեւոր ժողովուրդն է, ազգային բոլոր չարժումներուն եւ խանդավառութեանց անպատ ազբիւրը, որ պիտի լեցնէ պակասը:

Ի՞նչպէս,— ճիշդ այնպէս ինչպէս կուսակցութիւն, Միութիւն, ժամ կամ թերթ կը պահէ — կաթիլ – կաթիլ հոսեցնելով:

Ուրեմն, անդամակցութիւն եւ անդամավճար, իբրեւ հիմնական աղբիւր:

Ինչո՞ւ միայն 15–20 կամ 50–60 հոգի զառնան յենարան որ եւ է երգչախումբի, երբ հարիւրներ եւ հազարներ ծոփ կը զարնեն որ եւ է եղանակի առջեւ ...

Շ.

ԱՆՏՈՒՆԻ

Սիրտս նման է էն փլած տներ,
կտարեր գերաներ, խախտեր է սներ,
Բուն պիտի դնեն հոն գարնան հաւերք,
Երբ տամ ծի թաղեմ էն էլման գետեր
Լինիմ ձկներու ձագերուցն կեր,
Տօ՛, լաւ տնատեր ...

PHOTO HENRY - ARAX

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ԱՌՋԵՒ, ՀՈԿՏ. 27ԻՆ
(Մէջտեղի հառաչօսը՝ Պ. Ամէտէ Կասքուէ, նախագահ Ֆրանսայի երաժշտագիտական ընկերութեան)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՆ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Պաշիժներու գործադրութիւնը կը սկսի Նոյ. 15ին

ԻՏԱԼԻԱ ԻՐ ՊԱԿԱՍՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԼՐԱՑՆԷ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ

Պ. Լավալ յամառօրէն չարունակելով իր հաշտարար ջանքերը, յաջողեցաւ ժամադրութիւն մը կարգադրել Անգլիոյ արտաքին նախարարին եւ Իտալիոյ պատուիրակ պատուոյ Ալոյզիի միջեւ, Ժընեւի մէջ, կարծիքի փոխանակութիւն մը կատարելու համար հաշտութեան պայմաններու մասին:

Տեսակցութիւնը յաջողցնելու համար, Ֆրանսայի վարչապետը երկար խօսակցութիւններ ունեցած էր պատուոյ Ալոյզիի, Սըր Ս. Հօրի եւ Պ. Խոլնի հետ: Անգլիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն այս տեսակցութիւնը առաջինն է անցեալ սեպտեմբերէն ի վեր, երբ իտալական բանակները տակաւին չէին արշաւած Եթովպիոյ վրայ: Զի կարծուիր որ չօշափելի արդիւնք մը գոյանայ տեսակցութենէն, քանի որ Անգլիա երեսփոխանական ընտրութիւններով զբաղած է: Սըր Ս. Հօր չուզեր աճապարել եւ աշխատաւորական կուսակցութեան դժգոհութիւն պատճառել, ընտրական պայքարի չրջանին: Սակայն Ժընեւի մէջ կը կարծեն թէ երբ ընտրութիւնները վերջանան, վճռական փորձ մը պիտի կատարուի Պ. Լավալի նախաձեռնութեամբ, պատերազմը վերջացնելու համար, գոհացնելով թէ Ազգաժողովը, թէ Մուսոլինին եւ թէ Նէկուսը: Լոնտոնի մէջ այնքան լաւատես չեն եւ Ֆրանսայի ու Անգլիոյ արտաքին նախարարութեանց մտանագէտները չեն կրցած գտնել բանաձեւ մը որ կարենայ գոհացնել բոլոր կողմերը: Ամէն պարագայի մէջ, Պ. Լավալ անկարելին կը փորձէ:

Երէկ պատժական անօրինութեանց խորհրդաժողովը պիտի որոշէր դորձադրութեան թուականը: Հաւանաբար նշանակուի նոյեմբեր 14 կամ 15: Մինչեւ հիմա 48 պետութիւններ հաւանութիւն յայտնած են գործադրելու տնտեսական կաշկանդումները: Տրագրուած տեսակցութենէն վերջը, Պ. Լավալ, պատուոյ Ալոյզի եւ Սըր Ս. Հօր պիտի վերադառնան իրենց երկիրները, եւ այնուհետեւ հաւանաբար կանգ առնեն բանակցութիւնները, մինչեւ որ վերջնական անգլիական ընտրութիւնները:

**** Պ. Լավալ եւ Սըր Ս. Հօր մէկու կէս ժամ խորհրդակցեցան երկու երկիրներու յարաբերութեանց եւ ապագայ գործակցութեան մասին: Կը մատնակցէր նաեւ Պ. Խոլն: Այս առթիւ նորէն քննուեցաւ երկու պետութեանց տորմիղներուն գործակցութեան խնդիրը: Պ. Լավալ նորէն հաւաստեց թէ Ֆրանսական տորմիղը օգնութեան պիտի հասնի, եթէ անգլիականը յարձակման ենթարկուի Իտալիոյ կողմէ:*

**** Ազգաժողովին զանազան յանձնախումբերը օրն ի բուն զբաղած են պատժական անօրինութեանց մանրամասնութիւններով: Այս առթիւ նորէն քննուեցան կարգ մը պետութեանց առարկութիւնները: Մասնաւորապէս Ռումանիա կը պնդէ որ Իտալիոյ արտածումները ընդունելին, մինչեւ հաշտութեանց փակումը: Մասնագէտներ դիտել կուտան թէ այդ պարագային պիտի փճանայ տնտեսական անօրինութեանց ամբողջ արժէքը:*

Մինչ այս մինչ այն, Իտալիան ալ փոխադարձ մէջոցներու կը դիմէ: Այսպէս, որոշած է կանխիկ դրամով ապրանքներ գնել միայն այն երկիրներէն որոնք չեն մասնակցիր պատժական անօրինութեանց: Արդէն իսկ մեծաքանակ ածուխ եւ ուրիշ հում նիւթեր ապսպրած են Գերմանիա: Պայմանագիրներէն չատերը կնքուած են երկար տարիներու համար, ինչ որ մեծապէս պիտի վնասէ զվիւսուրաբար Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի:

**** Իտալիոյ թագաւորն ալ ճառ մը խօսելով Հռոմի համալսարանին բացման առթիւ, պաշտպանեց Մուսոլինի վարած քաղաքականութիւնը: Նեչտեց թէ Իտալիա տնկուած է պայքարիլ «յանուն կեանքի, ապահովութեան եւ ապագայի պահանջներու: Իր փառաւոր պատմութեան իւրաքանչիւր ժամուան մէջ Հռոմ քաղաքակրթ տաւարելութիւն մը կատարեց: Այսօր Իտալիա կը հետեւի միեւնոյն ճամբուն, աւելի քան երբեք միացած հաւատքի եւ կամեցողութեան ինքնաբեր ճիգով մը»:*

ՆՈՐ ՎՏԱՐՈՒՄՆԵՐ ՀՕԿԻ ՇԱՐՔԵՐԷՆ

Լիոնէն կը գրեն մեզի նոյեմբեր 1 թուականով.—

Հօկի չարքերէն վտարումներու թիւն է տասը, իսկ յանդիմանութիւն ստացած են տասը հոգի: Ահա վտարեալներուն անունները.— ԼԻՈՆ՝ Լորա Գ.-Ֆէլլահան: ՄԱՐՍԷՅԼ՝ Թագուր Խաչիկեան, Թորոս Շէրպէթեան եւ Գ. Սուքիասեան: ՓԱՐԻԶ՝ Փանոս Բարսեղեան, Պօղոս Մասիսեան, Կիւրեղ Սրապեան եւ Արշակ Պետրոսեան: ԿԱՐՏԱՆ՝ Զարմայր Քիւրքէրեան եւ Մակաբեան:

Ճի՞շդ է թէ իտալական յոտեւներ կապ ունին դաւադրութեան հետ

Պոլսոյ թուրքերէն Թան կը գրէ այս վերնագիրներուն տակ.—

Զգարմացանք, տեսնելով Զէրքէզ Էթէմի մտանակցութիւնը այս տեսակ անհեթեթ արարքի մը, որովհետեւ բոլոր Թուրքերը շատ մօտէն գիտեն թէ Զէրքէզ Էթէմ ի՞նչ տեսակ դաւաճան մըն է: Բայց զարմացանք, այդ ձեռնարկին մասնակից տեսնելով նաեւ Իտալացիները:

Ձենք գիտեր թէ ո՞րքան ճիշդ է հեղինէն մամուլին տուած այս լուրը: Միայն կը մաղթենք որ լուրը սխալ ըլլայ եւ մօտէն տեսնենք թէ մէկ հատիկ Իտալացի իսկ չէ խառնուած այս գործին: Մենք միշտ բարեկամական լաւ յարաբերութիւններ պահած ենք Իտալիոյ հետ:

Հեղինէն թերթերը ուրիշ լուր մըն ալ տուած էին.— Դաւադիրները թղթակցած են Պէյրութի բնակող Ֆրանչիսքօ Պիանչիի հետ, որ Իտալիոյ լրտեսական ճիւղին պատկանող սպայ մըն է եւ իր հրահանգները ուղղակի կ'առնէր Կոմս Ձիանոյէն:

Կոմսը Իտալիոյ քարոզութեան նախարարն է եւ Մուսոլինիի փեսան: Ներկայիս իրրեւ կամաւոր կը գտնուի Էրիթրէ եւ վարիչն է օդային տորմիղի մը:

Եթէ տրուած լուրը սխալ իսկ ըլլայ, այս վերջին լուրին հրատարակութիւնն իսկ աւելի պիտի չատցնէ Թուրք հանրային կարծիքին յուզումը որ օրերէ ի վեր կը չարունակուի աշխարհի աչքին առջեւ: Որովհետեւ Թուրք ազդին համար դժնդակ է տեսնել որ մահափորձի խնդիրը կը մտնէ այս տեսակ անսպասելի փուլի մը մէջ:

Ձիշդ է, Անատօլու գործակալութիւնը պեկոյցով մը հաղորդեց թէ իտալական լրիւթ չէ գտնուած դաւաճաններու վրայէն, բայց ասիկա վերջի վերջոյ բաւարար փաստ մը չէ, կամ փաստի չգոյութիւն մը չէ. որովհետեւ Անդրյորդանանի ընթացիկ գրամը լրիւթը չէ:

Գործակալութիւնը կը հերքէ նաեւ օտար մամուլին այն լուրը թէ «այս փաստաթուղթերէն կը հասկցուի որ Իտալիա չէ հրաժարած Անատօլու թափանցելու իր ծրագրէն»:

Այս հերքումը չատ տեղին է անոնց համար, որոնք պիտեն մեր անկեղծ բարեկամութիւնը Իտալիոյ հետ: Մենք ալ գիտենք որ Իտալիա չի մնուցաներ, չի կրնար անուցանել այս տեսակ ցնորք մը: Հետեւաբար կը մաղթենք որ այս բոլոր լուրերը վերջն վար սխալ ըլլան: Ապա թէ ոչ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Կոմս Ձիանոյի նման պետական կարեւոր դէմքի մը անունը կը խառնուի այս բարդ եւ եղերական գործին մէջ: Մեզի համար ասիկա երեւակայելն անգամ անկարելի է:

Ամէն պարագայի, Զէրքէզ Էթէմ եւ եղբայրը ձերբակալուած ըլլալով, կը նշանակէ թէ մեզի պիտի յանձնուին. հետեւաբար իրականութիւնը չուտով եւ բեւեռ պիտի գայ: 150նոցներէն ըլլալով, Զէրքէզ Էթէմ Նանսէնեան անցագրով կը ճամբորդէ: Կասկած չկայ թէ անգլիական ոստիկանութիւնը հարկ եղածը պիտի ընէ այս աւազակին եւ սրբանեակներուն մասին»:

Հետագիր մը հաղորդեց թէ Էթէմ եւ եղբայրը ազատ արձակուած են:

«ԼՐՋՈՐԷՆ ԿԱՇԽԱՏԻՆՔ ՄԵՐ ԵՐԿԻՐԸ ՔՇԵԼ ՉՏԱԼ ԴԻՊՔԵՐՈՒ ՔՈՐՋԱՆՔԻՆ ՄԷՋ»

Քաղաքագիտութեանց համաժողովին փակման առթիւ ճառ մը խօսելով, Թուրքիոյ վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւ հետեւեալը ըսաւ արտաքին քաղաքականութեան մասին.

«Թուրքիա կ'ապրի խաղաղութեան եւ կարգապահութեան կեանք մը որ կրնայ օրինակ հանդիսանալ ազգերուն համար: Ընկերներ, միջազգային կեանքը հանդարտ չէ եւ մեծ դէպքեր շատ կը զբաղեցնեն ազգերը: Մենք լրջօրէն կ'աշխատինք մեր երկիրը քշել չտալ այս դէպքերու յորձանքին մէջ: Մեր քաղաքականութիւնը՝ խաղաղութեան լուրջ քաղաքականութիւն մըն է: Ամրութէն կ'օգտուիմ, ասիկա անգամ մըն ալ կրկնելու ձեր առջեւ: Մեր նշանաբանն է ուշադրութեամբ յարգել այն դաշնագրերը, որոնց կապուած է Թուրքիա:

Կասկած չկայ թէ հաւաքական ապահովութեան տեսակէտով մեր կնքած բոլոր դաշնագրերը կը գտնուին Ազգերու Դաշնակցութեան չրջանակին մէջ: Մեր յանձնառութիւնները կը պահանջեն գործադրել այն բոլոր պարտականութիւնները զոր ունինք Ազգ. Դաշնակցութեան հանդէպ: Այդ հաստատութենէն մեր սպասած ամենամեծ չահը այն է որ, ան հետապնդէ հաւաքական ապահովութեան սկզբունքը: Եթէ խաղաղութեան պահպանման համար բոլոր ազգերու փոխադարձ երաշխաւորութեան գաղափարը յառաջդիմէ եւ կիրարկուի բոլոր պարագաներու մէջ, մենք արամադիր ենք գործակցելու այս տեսակ քաղաքականութեան մը: Հետեւաբար Թուրքիա պիտի ըլլայ մէկը այն երկիրներէն որոնք ամէնէն առաջ պիտի օգնեն Ազգերու Դաշնակցութեան, անոր խաղաղասիրական ջանքերուն մէջ»:

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

Ձախողումը հետևանք էր ոչ միայն ներքին, այլև արտաքին գործոնների։ Ռուսական կայսրությունը, որ Հայաստանի համար ռազմավարական հենարան էր, ներքին ճգնաժամի մեջ էր։ Ցարական կառավարությունը ոչ միայն չէր կարող, այլև չէր ցանկանում աջակցել հայ ազատագրական շարժմանը։ Ավելին, նա հաճախ գործում էր հակառակ ուղղությամբ՝ հայ ժողովրդի դեմ։

Ամենաողբերգական հետևանքներից մեկը եղավ այն, որ հայ ազատագրական շարժումը կորցրեց իր միասնականությունը։ Ազգային ուժերը, որոնք միավորված կարող էին լինել զգալի ուժ, հայտնվեցին մի քանի հակադիր ճամբարների մեջ։ Դաշնակցությունը, որ ղեկավարում էր ապստամբությունը, հետագայում հայտնվեց ընդդիմության մեջ։ Մյուս կողմից՝ ռուսական կայսրության հետ համագործակցելու ուղին ընտրեցին մի շարք հայ գործիչներ, որոնք հույս ունեին ռուսական օգնությամբ ինքնավարություն ստանալ։

Ապստամբության ձախողումից հետո սկսվեց հայ ազատագրական շարժման նոր փուլը, որը տևեց մինչև 1917 թվականը։ Այս ժամանակահատվածում հայ ժողովուրդը ենթարկվեց ծանր հարվածների, սակայն չկորցրեց իր ազգային ինքնությունը։ Ընդհակառակը, ապստամբության ձախողումը դարձավ նոր գաղափարների և նոր պայքարի ձևերի որոնման սկիզբ։

Ապստամբության ձախողումից հետո հայ ազատագրական շարժումը մտավ նոր փուլ։ Ռուսական կայսրության ներքին ճգնաժամը, որը սկսվել էր 1905–1907 թվականների հեղափոխությունից հետո, ավելի խորացավ։ Ցարական կառավարությունը կորցրել էր ժողովրդի վստահությունը, իսկ պատերազմը միայն սրեց երկրի տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամը։ Այս պայմաններում հայ ազատագրական շարժումը կարող էր նոր թափ հավաքել, սակայն դրա համար անհրաժեշտ էր միասնական ծրագիր և համակարգված գործողություններ։

Հենց այդ ժամանակ էլ ի հայտ եկավ Հայ ազգային բյուրոն՝ որպես հայ ազատագրական շարժման կենտրոնական մարմին։ Բյուրոյի ստեղծումը մեծ քայլ էր առաջ, քանի որ առաջին անգամ հայ գործիչները փորձում էին համակարգել իրենց գործունեությունը և ունենալ ընդհանուր ծրագիր։ Սակայն նույնիսկ այս կազմակերպությունը չկարողացավ հաղթահարել հայ ազատագրական շարժման հիմնական խնդիրը՝ նրա մասնատվածությունը։

Բյուրոյի ստեղծումից հետո հայ ազատագրական շարժումը մտավ նոր փուլ։ Ռուսական կայսրության ներքին ճգնաժամը, որը սկսվել էր 1905–1907 թվականների հեղափոխությունից հետո, ավելի խորացավ։ Ցարական կառավարությունը կորցրել էր ժողովրդի վստահությունը, իսկ պատերազմը միայն սրեց երկրի տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամը։ Այս պայմաններում հայ ազատագրական շարժումը կարող էր նոր թափ հավաքել, սակայն դրա համար անհրաժեշտ էր միասնական ծրագիր և համակարգված գործողություններ։

Հենց այդ ժամանակ էլ ի հայտ եկավ Հայ ազգային բյուրոն՝ որպես հայ ազատագրական շարժման կենտրոնական մարմին։ Բյուրոյի ստեղծումը մեծ քայլ էր առաջ, քանի որ առաջին անգամ հայ գործիչները փորձում էին համակարգել իրենց գործունեությունը և ունենալ ընդհանուր ծրագիր։ Սակայն նույնիսկ այս կազմակերպությունը չկարողացավ հաղթահարել հայ ազատագրական շարժման հիմնական խնդիրը՝ նրա մասնատվածությունը։

Ապստամբության ձախողումից հետո հայ ազատագրական շարժումը մտավ նոր փուլ։ Ռուսական կայսրության ներքին ճգնաժամը, որը սկսվել էր 1905–1907 թվականների հեղափոխությունից հետո, ավելի խորացավ։ Ցարական կառավարությունը կորցրել էր ժողովրդի վստահությունը, իսկ պատերազմը միայն սրեց երկրի տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամը։ Այս պայմաններում հայ ազատագրական շարժումը կարող էր նոր թափ հավաքել, սակայն դրա համար անհրաժեշտ էր միասնական ծրագիր և համակարգված գործողություններ։

Հենց այդ ժամանակ էլ ի հայտ եկավ Հայ ազգային բյուրոն՝ որպես հայ ազատագրական շարժման կենտրոնական մարմին։ Բյուրոյի ստեղծումը մեծ քայլ էր առաջ, քանի որ առաջին անգամ հայ գործիչները փորձում էին համակարգել իրենց գործունեությունը և ունենալ ընդհանուր ծրագիր։ Սակայն նույնիսկ այս կազմակերպությունը չկարողացավ հաղթահարել հայ ազատագրական շարժման հիմնական խնդիրը՝ նրա մասնատվածությունը։

«ՅԱՂՈՒՄԻ ՍԿԱՎԵՈ ԴԱՎԱԾՈՒ»

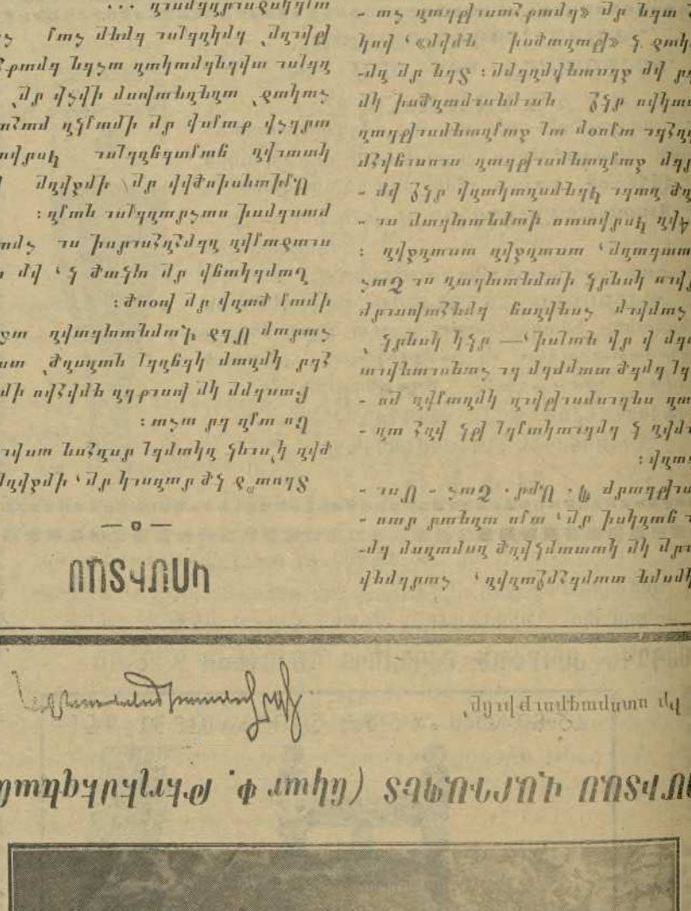
— • —

1913 կամ 1914թ. սկսվեցին։ Նկար-չուհի Ժաննա Ֆ.-ն ինձ հրավիրեց ճաշի։ Ես գնացի։ Ճաշից հետո, երբ մենք նստած էինք ճաշասենյակում, նա ինձ ասաց. «Ես ուզում եմ ձեզ մի բան ասել, բայց չգիտեմ, թե ինչպես սկսեմ։ Ես ձեզ սիրում եմ։ Ես ձեզ ուզում եմ ամուսնանալ։ Ես ձեզ ուզում եմ ամուսնանալ։ Ես ձեզ ուզում եմ ամուսնանալ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆՆԵՐԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱ

Ա. ՍԱՐՅԱՆ — Հոկտեմբերյանների հաղթանակը Պետրոգրադում, 27-ը նոյեմբերի, յուղաներկ, կտավ։

Ա. ՍԱՐՅԱՆԻ ԿԱՆԱՉԱԾ ՆԿԱՐԸ

Ա. ՍԱՐՅԱՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Սարյանը ծնվել է 1880 թվականին Նոր Նախիջևանում։ Նրա հայրը՝ Ստեփան Սարյանը, ազգությամբ հայ, ծնվել է Ղրիմում, իսկ մայրը՝ Մարիամ Սարյանը, ազգությամբ հույն, ծնվել է Ղրիմի Ֆեոդոսիա քաղաքում։ Ա. Սարյանի մանկությունն անցել է Նոր Նախիջևանում։ Նա սովորել է Նոր Նախիջևանի ռեալական դպրոցում։ Դեռ դպրոցական տարիներին նա սկսել է նկարչությամբ զբաղվել։ Նրա առաջին ուսուցիչը եղել է Ալեքսանդր Ռոստոմովը։ 1897 թվականին Սարյանը մեկնել է Մոսկվա և ընդունվել Մոսկվայի գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության ուսումնարանը։ Այստեղ նրա ուսուցիչներն են եղել Կ. Ալեքսեևը, Վ. Պոլենովը, Ի. Մաշկովը, Ի. Ռեպինը, Վ. Սուրիկովը, Վ. Սերովը, Ի. Լևիտանը։ 1904 թվականին Սարյանը ավարտել է ուսումնարանը։ Նրա ավարտական աշխատանքը՝ «Ասորական թագավորի որսը» կտավը, արժանացել է մեծ արծաթե մեդալի։ Ուսումնարանն ավարտելուց հետո Սարյանը մեկնել է Պարսկաստան։ Այդ ճանապարհորդությունից նա բերել է մեծ թվով էսքիզներ, որոնք հետագայում դարձել են նրա նկարների հիմքը։ Պարսկաստանից վերադառնալուց հետո Սարյանը մեկնել է Եգիպտոս, Ասորիք, Պաղեստին, Կիպրոս, Հունաստան, Իտալիա, Ֆրանսիա, Գերմանիա, Անգլիա։ Ա. Սարյանը ճանապարհորդել է նաև Ռուսաստանի տարբեր քաղաքներում։ Նա եղել է Ղրիմում, Կովկասում, Կենտրոնական Ասիայում, Ռուսաստանի հյուսիսում։ Ա. Սարյանը ճանապարհորդել է սիրում, որովհետև ճանապարհորդությունները նրան հնարավորություն են տվել ծանոթանալ տարբեր ժողովուրդների կյանքին, նրանց սովորություններին, նրանց բնությանը։ Ա. Սարյանի ստեղծագործական կյանքում մեծ նշանակություն է ունեցել 1914 թվականին Թիֆլիսում կազմակերպված նրա անհատական ցուցահանդեսը։ Ցուցահանդեսի մասին գրել են Վալերի Բրյուսովը, Մարիետա Շահինյանը, Ավետիք Իսահակյանը, Եղիշե Չարենցը, Հովհաննես Թումանյանը, Գրիգոր Զոհրապը, Ալեքսանդր Բենուան, Ալեքսանդր Բենուայի եղբայրը՝ Լեոնտի Բենուան, Ալեքսանդր Գրինը, Ալեքսանդր Կուպրինը, Ալեքսանդր Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հայրը՝ Ալեքսանդր Լվովիչ Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի մայրը՝ Ալեքսանդրա Անդրեևնա Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի կինը՝ Լյուբով Դմիտրիևնա Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հորեղբայրը՝ Վասիլի Լվովիչ Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հորեղբոր կինը՝ Ելիզավետա Ֆեդորովնա Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հորեղբոր որդին՝ Ալեքսանդր Վասիլևիչ Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հորեղբոր որդու կինը՝ Օլգա Միխայլովնա Բլոկը, Ալեքսանդր Բլոկի հորեղբոր որդու կինը՝ Ելիզավետա Ֆեդոր

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ՓՈԹՈՐԻԿ ՍԵՒ ԾՈՎԻ ՄԷՋ

Հարիւրաւոր գաղթականներ խեղդուա՞ծ

Պուէնոս Այրէս կը հեռագրեն նոյեմբեր 1 թուականով.— *Քանի մը նաւեր ընկղմեցան Սեւ ծովու մէջ քանի մը հարիւր ճամբորդներով, իբրև հետեւանք երկար առեղծ մէջ չտեսնուած փոթորիկի մը: Ուրիշ բազմաթիւ փոքր նաւեր կորսուած են եւ կը վախցուի թէ մարդկային կորուստը շատ աւելի բարձր է: «Կէյպզէյ» չոգենաւը, որ կ'երթեւեկէր Պոլսոյ եւ Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստներուն միջեւ, ընկղմած է Վոսփորի բերանը, իր 105 ճամբորդներով, համաձայն հոս հասած տեղեկութեանց: Լուր չկայ պուլկարական «Ցար Ֆէրտինանտ» չոգենաւէն, որ Քոնսթանցայէն մեկնած էր 200 թուրք գաղթականներով եւ բազմաթիւ արջառներով: Վերջին լուր մը կ'ըսէր թէ կաթոան պայթած է եւ թէ շատ մը ճամբորդներ եւ կենդանիներ քշուած են ալիքներէն:*

Ռումանական «Ինկէյլ Քարոլ» չոգենաւին ճամբորդները չկրցան որեւէ օգնութիւն հասցնել, երբ «Ատանա» չոգենաւը, որ թուրք գաղթականներ կը փոխադրէր Հայաստան (անշուշտ ըսել կ'ուզէ արեւելեան Նահանգները.— Ցառաջ), ընկղմեցաւ Վոսփորի առջեւ, բայց կը կարծուի թէ ճամբորդներուն եւ նաւաստիներուն մէկ մասը ազատուած է:

Երթեւեկը դադրած է եւ ճամբայ ելած չոգենաւերը 30 — 40 ժամ կ'ուշանան:

**** Նոյն բաղաբէն ուրիշ հեռագիր մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ, նոյն թուականով.— Երկու օրէ ի վեր Սեւ ծովը կատաղի փոթորիկի մը բռնուած է: Ռուսիոնները անդադար կը բանին, օգնութիւն խնդրելով ժամէ ժամ: «Քարոլ» չոգենաւին ճամբորդները սարսափով կը նկարագրեն «Ատանա» չոգենաւին ընկղմիլը: Նաւը ծովուն բացերը քշուած է, յետոյ երեք անգամ ուժգնօրէն նետուելով քարափին վրայ, վերջապէս ջախջախուած է: Հակառակ նաւաստիներու ջանքերուն, նաւը ընկղմած է քանի մը վայրկեանի մէջ: (Այստեղ ալ հեռագիրը կ'ըսէ թէ «Ատանա» վարձուած էր «Հայաստանէն եկած թուրք գաղթականներ փոխադրելու համար »...):*

Աւելի սարսափելի եղաւ «Կէյպզէյ»ի ընկղմումը: Գիշերանց, մինչ դէպի Պոլիս կ'ուղղուէր, փոթորիկի բռնուեցաւ Վոսփորի բերանը եւ քանի մը վայրկեանէն ծովամոյն կորաւ ամբողջ բեռներով եւ ճամբորդներով: Չոգենաւային գործակալութիւնները 105 հոգի կը հաշուեն ճամբորդներն ու նաւաստիները: Միւս կողմէ, լուր չկայ «Ցար Ֆէրտինանտ» չոգենաւէն, որ Քոնսթանցայէն մեկնած էր 200 թուրք գաղթական ընտանիքներով եւ բազմաթիւ արջառներով, հաւերով եւ դոյլերով:

Փոթորիկը ուժգնօրէն կը շարունակուի Սեւ ծովու եւ Եգէականի մէջ: Նաւաստիները կ'ըսեն թէ Սեւ ծովը երբեք այսքան կատղած չէր տասը տարիէ ի վեր: Ռումանական կառավարութիւնը արգիլեց որ եւ է չոգենաւի մեկնումը: Վերջին պահուն Քոնսթանցա հասած նաւերու նաւաստիները բոլորովին ուժասպառ եղած էին, 30—40 ժամ մաքառած ըլլալով ալիքներուն դէմ:

Զինուորական գործողութիւններ

Վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ իտալական բանակը լուրջ յարձակման մը կը պատրաստուի: Անդադար ուժեղ եւ ռազմանիւթ կը փոխադրուի Մասովայէն եւ ուրիշ կէտերէնէ: Իտալական բոլոր նաւահանգիստները իրարու կապուած են զինուորական ճամբաներու ցանցով մը: Օգնաւերը միշտ կը մեկնածեն Օկատէնի հապկչական դիրքերը:

**** Իտալական բանակէն դասալիք զինուոր մը Ատեթա - Ապկպա հասնելով, ազատ արձակուեցաւ եւ գործի դրուեցաւ: Մենուդով Ատաբլոսկի է, 23 տարեկան: Կը պատմէ թէ ընդհանուր յարձակողական մը սարքուած էր սեպտեմբեր 15ին կամ 20ին, բայց յանկարծ հրամանը ետ առնուեցաւ Հռոմէն հասած հեռագրով մը: Շատ լաւ կը գտնէ իտալացի զինուորներուն բարոյական կորովը, բայց կ'ըսէ թէ չափազանց կը նեղուին աճուրդ տալէն, որ փուռերու կը վերածէ հրասայլերը եւ կը չոգիացնէ պէնզինը:*

Նորեն հակաեկղեցական ցոյց Հռոմի մէջ

Ուրբաթ օր նորէն հակաեկղեցական ցոյցեր կատարուեցան Հռոմի մէջ: Համալսարանական ուսանողներ անգլիական դեղարան մը երթալով, պահանջեցին ջնջել բրիտանական զինանշանը եւ անգլերէն բառերը: Հարկ եղաւ ծածկել զինանշանը, եւ ի վերջոյ ոստիկանութիւնը օգնութեան հասնելով ցրուեց ուսանողները: Ուրիշ բազմաթիւ ցուցարարներ ալդէր վակցուցին օտար խանութներու վրայ, յանձնարարելով իտալական ապրանքներ գնել: Տեղ տեղ ջախջախուեցան ցուցափեղկերը:

Գերմանիոյ դիրքը պատիժներու մասին

Ժընեւէն կը հեռագրեն թէ գերմանական կառավարութիւնը տրամադիր չերեւար պատասխաններու Ազգերու Դաշնակցութեան զեկոյցներուն՝ պատժական տնօրինութեանց մասին: Իսկ եթէ պատասխանէ, իր բացատրակ չէզոքութիւնը պիտի յայտնէ թէ Իտալիոյ եւ թէ Եթովպիոյ հանդէպ: Պիտի ծանուցանէ թէ արգիլած է զէնքի եւ ռազմանիւթի արտածումը երկու պետութեանց համար ալ: Ինչ կը վերաբերի տնտեսական տնօրինութեանց, կառավարութիւնը պիտի յարգէ Իտալիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնագիրները, սակայն չպիտի աւելցնէ իր արտածումները: Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ Իտալիոյ հետ եղած փոխանակութիւնները մեծապէս աւելցած են արդէն կարգ մը ապրանքներու համար: Պաշտօնական վիճակագրութեանց համաձայն, արծուխի վաճառումները 2,900,000 թոնէն բարձրացած են 4,400,000ի, բաղդատելով 1934ի եւ 1935ի առաջին ութ ամիսներու գործառնութիւնները: Ուրիշ ապրանքներու արտածումն ալ աւելցած է, թէեւ թուանշաններ չեն տրուիր:

Ողջ ողջ վառեր են դատապարտիչ ընտանիքը

Անգլիական ապրիւրէ կը հաղորդեն թէ Ռաս Կուքսա, որ Իտալացիներուն անձնատուր ըլլալով Թիկրէի նահանգապետ նշանակուեցաւ, պատժական արշաւախումբ մը ղրկած է Մաքալէ, վերջ տալու համար: Հապկչները 50,000 թալէր պարգեւ խոստացած են իր գլուխը բերողին, իսկ Ռաս Քասսա հրամայած է ոչնչացնել անոր բոլոր ստացուածքները: Միւս կողմէ, խմբովին ջարդուած է Ռաս Կուքսայի ամբողջ ընտանիքը, կիներով եւ մանուկներով: Համաձայն հապկչական սովորութեան, գլուխը փաթթած են մեղրով եւ մեղրամոմով ծածկուած կտաւներու մէջ եւ կրակի առած են:

**** Հապկչները իրենց յոյսը դրած են երեք բնական պնակիցներու վրայ, — ծարաւ, հիւանդութիւն եւ անապատ: Անապատներու հաղուագիւտ ջրհորները ապած կամ թունաւորած են, այնպէս որ Իտալացիները ստիպուած են ջուր փոխադրել նոյնիսկ օդանաւերով:*

Խորին վշտով կ'իմացնեմ մահը երիտասարդ ընկերոջ մը, ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՊԸՐԵԱՆի, Լա Սէյնի մէջ: Թաղումը պիտի կատարուի այսօր, կիրակի, կէս օրին, 41 **Rue Clément Daniel:**

Ողբացեալ ընկերը եռանդուն գործունէութիւն ունեցած է Պոլսոյ մէջ, 1915ի ահաւասլասի շրջանին: Յետոյ անցաւ Հայաստան, նոյնպէս գործօն աշխատանքներ կատարելով: Վերջին արտագաղթէն ի վեր կը գտնուէր Փարիզ:

Մեր խորին վշտակցութիւնը Այրի Տիկնոջ Պիպէրեանի:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՀԱՄԱՐ

Այսօր Կիրակի, Կոմիտաս Վարդապետի յուղարկին ութօրէին առիթով, Փարիզի Եկեղեցւոյն մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր Պատարագ եւ Հոգեհանգստեան պաշտօն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՑՕՒՄ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Այսօր Կիրակի ժամը ճիշդ 4.30ին պէշիկթաշլեան սրահին մէջ՝
26, rue Troyon, Sèvres. (Métro. Pont de Sèvres).
Պատուոյ նախագահութեամբ *Պ. ՆԵՐՍԷՍ ՕՀԱՆԵԱՆի*
Նախագահութեամբ փոխ. *Ա. ՉԱՒՐԻԱՆի* եւ մասնակցութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
Երջանային Վարչութեան եւ փարիզի մասնաճիւղին:
կը խօսին՝ Սկաուտներու ազգ. պետ *Պ. ԳՐԻԳՈՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ* (Սկաուտիզմի ծագումը Հայոց մէջ): Ֆրանսայի Շրջ. Սկաուտներու պետ *Պ. ՎԱԶԳԷՆ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ* «Ինչպէ՞ս կը թուի օգնաւը»:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ _ ՀԱՆԴԻՊ
կազմակերպուած՝ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
փարիզի Մասնաճիւղին կողմէ, Պատգամ ժողովի առթիւ
ցեղի կ'ունենայ 3 Նոյեմբեր, կիրակի ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր
Գարակէօզեանի սրահին մէջ, 45 Rue de la Défense. Իսի լէ Մուլինօ.

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻԷ եւ ժամադրութեամբ՝
4, Rue Lazare Carnot, CLAMART
Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթօպիւս՝ թիւ 89:
Հիւզաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ՝
117, Rue Saint-Lazare, PARIS
Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
ՀԵՌԱՁԱՅՆ՝ ODÉON 76-22
Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)
10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ
Խնամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկնոջ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ:

ՓՆՏՐԵՑՔ ՍՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ
"ՄԵԼՔՕՆ"
ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԻՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ
ԲԱՀԱԹ - ԼՕՌԻՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (հալիւնով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷՒՎԱ (cheveux d'auge), ԲԵՐԿԱՄՈՒԹ եւ ԱՔԻԹԷ շաքարներ, ԲԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՒԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ:
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
4, Rue des Pavillons - Paris (20)
Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՔԷ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԾԱԽՈՒ ՃԱՀԱԻՈՐ ԽԱՆՈՒԹ
Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէլվիլի մէջ նպարեղէնի կարեւոր եւ շահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ առեւտուրի համար: Վարձքը ժամն եւ պայմանները դիւրամատչելի:
Դիմել Պէլվիլ, 52, Rue Piat, Աղիզեան եղբարց: Հեռաձայն՝ Ménil. 71 - 86:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԲԱԺԱՐԻՆ
ETABLISSEMENTS PARISIENS
T I P - T O P
9 & 11, Rue Friand, Paris (14)
Métro: Alésia. Tél. Lecourbe: 93-51
Թմիչքի հանրաճանաչ տունը *TIP - TOP* կը ծանուցանէ, որ կը վաճառէ ընտիր տեսակի ԴԵՏՆԱԽՆՁՈՐ (pomme de terre):
Մասնաւոր գին ԱՐՔԵՒՈՐԱՐԻՆԵՐու եւ նպարավաճառներու համար
livraison տեղւոյն վրայ:
Մասնաւոր անձերու livraison à domicile 25 քիլօէն սկսեալ:

Ք'ՈՒԶՈՒԻՆ
Ֆր. կ. Խաչի գասաւոր դասընթացքներու համար, կ'ուզէ ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի: Դիմել գրասեր Տիկին Շանթի, 93 Ave. des Moulineaux, Boulogne (Seine).

ՓՆՏՐԵՑՔԷ ԵՒ ԿԱՐԴԱՑԷՔ երգիծաթերթ՝ «ՄԵՂԱՀ»
փարիզի եւ շրջանի Յառաջի ցրուիչ
Գ. ԱՒԵՏԻՍԷՆ:

50 մէթր ֆեռու իսիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. շարժ, չօֆաժ միասին:
Աժան գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Bureaux PARMAC
Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)
28 Bld. Strasbourg, Paris (10)
ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**
Ամսական **50** *ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*
կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:
կը հարթէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:
իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր եթէ կ'ենթադրէ (պայ, ֆօն տը գոմէրս, եւլն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:
Ձեր բոլոր գործերուն համար ձեզի խորհրդակցութիւն:
Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէսքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, ետ մի փուշայ դիմել **ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳ**ին եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:
Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

Maison KHENDAMIAN
ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ձերսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 25 ֆրանք:

CAVE
ԹՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
եւ ԱՊՈՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
կը ձայթայթենք՝ *նշանառութիւն, հարմանիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ ժողովական արարողութեանց* ձեզի համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպաւեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseaux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):
Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԵԱՆ*, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած ձայնէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:
Հասցէ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ
66, Rue Mouffetard. PARIS (5)
Tél.: Port-Royal 01-42 Métro: Place Monge
ԷԼԷԿԵԼՆ տպարանին հիմից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ ֆրանսերէն ամեն տեսակ գիրեր իջնչպէս նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ *խիստ չափաւոր գիներով:*

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
K'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ *ժամադրութեամբ*

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍԹՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ
ՀԱՐԲՈՒՏԷՔ ՓՏՏՈՒՆՑՔ՝ ԵՒ ԳՆՆՑՔ՝
ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ
ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԵՄՈՒԶՔ
ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՒՐԵՐ
Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ:
Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱՒԱՒՈՒԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-88
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor - Hugo, **Clamart (Seine)**
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՈՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹՐԳԻՒՆԵԱՆ
241, Rue de Crimée

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie **A. DER (AGOPIAN)** **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

(ԵՐԹԵԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ MARDI 5 Novembre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2953

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԱՐՁ ԴԷՊԻ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Այն օրէն իվեր որ Զօր. Քոնտիլիս, հանրապետութեան եր – եմին ախոյեանը, յանկարծ երես դարձուց իր դաւանանքին եւ ապարէկ էջաւ իրեւ Թունդ միապետական, արդէն վճռուած էր Յունաստանի վարչաձեւի հարցը:

Այնպէս որ, պարզապէս արարողութիւն մըն էր նոյեմբեր 3ի հանրաքուէն:

Միապետութիւնը վերահաստատուեցաւ ոչ թէ այդ օրը, այլ շատ աւելի առաջ: Յունաստան փաստօրէն արքայական էր հոկտեմբեր 10էն ի վեր, երբ երեք զօրավարներ եւ ծովակալ մը բռնի հրաժարեցնելով Ցալտարիսի կառավարութիւնը, խորհրդարանն ալ պարբերցին ու ջնջել տուին ե՛ւ հանրապետութիւն ե՛ւ սահմանադրութիւն:

Այդ օրէն ի վեր, միապետութիւնն էր որ կ՚իշխէր, եւ միայն թագաւորը բացակայ կը մնար, իսկ իր անունով ամբարբար կը գործէր Զօր. Քոնտիլիս, իրեւ խնամակալ կամ փոխարքայ: Առանց սպասելու քուէարկութեան, վերահաստատուած էին արքայական բոլոր խորհրդանշանները, հրամանները ու որոշումները կը տրըուէին յանուն թագաւորին եւ պօռթքներ կ՚արտասանուէին թագաւորին արեւշատութեան համար:

Այս բոլորին հետ զուգընթաց, ապստամբէգէն քշուած էին հանրապետականները, քաղաքական թէ զինուորական դէմքեր, եւ պաշտման վիճակն ու զրաքննութիւնը թոյլ չէին տար որ եւ է բողոք արժեցնել: Իսկ անոնք որ ըմբոստացան, ժողովներ սարքելով կամ թռուցիկներ եւ յայտարարութիւններ գրուելով, անխիղճ աքսորուեցան դէպի ամայի կղզիներ: Ամենավերջինը՝ նախկին վարչապետ Փափանաստասիուն էր, որ մասնաւոր յայտարարութեամբ մը կը բողոքէր հաստատուած բռնութեանց դէմ, մերժելով ճանչնալ միապետութիւնը:

Եթէ ուզէինք աւելի խորանալ, պիտի ըսէինք թէ հանրապետութեան ճակատագիրը կնքուած էր դեռ շատ աւելի առաջ, 1933ին, երբ նոր ընտրութեանց հետեւանքով, իշխանութեան գլուխ կ՚անցնէր Ցալտարիս, «ժողովրդական» կուսակցութեան նախագահը:

Այս անունը, «ժողովրդական», չփոթութեան մատնած է շատերը: Իրականին մէջ, Յունաստանի արքայական կուսակցութիւնն է այդ կազմակերպութիւնը. այնպէս որ երբ Ցալտարիս վարչապետ նշանակուեցաւ, Վենիզէլոսի կուսակցութիւնը պահանջեց երդում ընել թէ չպիտի դպչի հանրապետութեան: Ցալտարիս համակերպեցաւ առածգական բանաձեւով մը, որ ըսել կ՚ուզէր թէ բռնութեան չպիտի դիմէ եւ ժողովուրդի կամքին դէմ չպիտի երթայ:

Այդ օրէն ի վեր խմորումները կը շարունակուէին, եւ Յունաստան մատնուած էր տեւական ալեկոծութեան մը:

Առաջին փոթորիկ մը սարքեց Զօր. Փլաստիրաս, դիկտատուրա մը հաստատելու առաջադրութեամբ, սակայն հազիւ 12 ժամ դիմացաւ: Վենիզէլոս, միշտ կասկածոտ, եւ իրեն հետ ունենալով Պերակոյտին մեծամասնութիւնը, զինուորական միութիւն մը հաստատեց, ի հարկին բռնի ուժի դիմելու համար յանուն հանրապետութեան: Ցետոյ տեղի ունեցաւ մահափորձ մը՝ իրեն դէմ: Ու վերջապէս պայթեցաւ 1935 մարտ 1ի ապստամբութիւնը, վարկեալով թէ մայրաքաղաքը, թէ Մակեդոնիա – Թրակիան եւ թէ Կրեթէն:

Ընթացքին զլուխը կը դանուէր նոյն ինքն Վենիզէլոս, իսկ շարժումը խեղդելու պաշտօնն առանձնած էր իր երբեմնի զինակիցը, Զօր. Քոնտիլիս, իրեւ պատերազմական նախարար:

Անաւոր աղէտ մը, նոյնիսկ փլուզում կը սպառնար դժբախտ Ելլադայի, եթէ երկար տեւէր ապստամբութիւնը: Ընթացքին հետ էին Մակեդոնիոյ բանակը եւ Յունաստանի նաւատորմը, շնորհիւ մեծամասնութեամբ: Յամաքի վրայ խորտակուելէ յետոյ, ապստամբները իրրեւ միջնաբերդ ընտրած էին Կրեթէն, զօրամթերքներով:

Բարեբախտաբար կարճ տեւեց կռիւը: Անձնասուր եղան կամ փախան ապստամբութեան զեկավարները, գլուխն ըլլալով նոյն ինքն Վենիզէլոս, եւ օրուան իշխանութիւնը յաջողեցաւ ամբանալ զանազան միջոցներով եւ ուրիշ բազմաթիւ ծանր զատապարտութիւններով: Այս առթիւ, 1922ի գնդակահարութեանց վրէժը եւս լուծեցին, մասնաւորապէս հրացանի բռնելով ութսուն տարեկան Ներսիսի մը, Զօր. Փափուլաս, երբեմն սպարապետ Փոքր Ասիոյ բանակին:

Այդ յաղթանակէն յետոյ, հանրապետութեան թեւերն ալ խորտակուեցան, թէեւ Զօր. Քոնտիլիս միշտ կը համարուէր անոր անպարտելի ախոյեանը, մինչեւ իր անակնկալ զարթը:

Տարակոյս չկայ թէ, ներքին չարժառիթներու շուքն եւ թերեւս աւելի ազդած են արտաքին ազդակները, յատկապէս բրիտանական, որ կը ջանայ վերահաստատել իր դիրքը Պալքաններու մէջ:

Յունաստան կը շահի՞ թէ կը կորսնցնէ, վերադառնալով միապետութեան:

Հարցումին պատասխանը մենք չէ որ պիտի տանք: Օրուան վարիչները կը կարծեն բարձրացնել Յունաստանի արտաքին վարկը եւ բարելաւել անոր ներքին կացութիւնը, դիմելով ուժեղ թաթի քաղաքականութեան: Ինորպէս ազդուած՝ օրուան հոսանքներէն, անոնք մոգական ուժ մը կը տեսնեն միապետութեան մէջ, ներքին միութիւն հաստատելու եւ ընկերային խլրտումները խափանելու համար: Անշուշտ իրենց դլխաւոր խարխոյը բանակն է, որ միշտ վճռական դեր կը կատարէ այդ երկրի յեղաշրջումներուն մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻ ՍԿՍԱՆ

ԻԲՐԵԻ ՊԱՏՍՊԱՒԱՆ ՊԱՏԺ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ

Յառաջխաղացում չորս թեւերով

Ո՛ւր պիտի սկսի Հապէշներու դիմադրութիւնը

Մինչ չարաթ օր Ազգերու Դաշնակցութիւնը միաձայնութեամբ կ՚որոշէր նոյեմբեր 18ին սկսիլ պատժական տնտեսական գործադրութիւնը, իտալական բանակն ալ հրաման ստացաւ ընդհ. յարձակողականի ձեռնարկել, չորս թեւերով:

Յարձակումը սկսաւ կիրակի օր, եւ, հիւսիսային ճակատին վրայ, Զօր. Պիրոլի յաջողեցաւ յառաջանալ մինչեւ 32 քիլոմեթր, առանց դիմադրութեան հանդիպելու: Կ՚ըսուի թէ Ռաս Սէյում պաշտպանողական ամուր գիծ մը հաստատած է Ամպա Ալակլի, եւ թէ բազմաթիւ օդնական ուժեր կը ստանայ: Եթէ Իտալացիները գրաւեն Մաքալլէն, նոր յարձակումի մը պիտի ձեռնարկեն դէպի Կոնտար, Ցանա լիճի շրջանին մէջ: Մեծ գաղտնապահութիւն կը տիրէ հապէշական բանակի չարժումներու մասին: Կը հաւատան թէ Ռաս Սէյում 200 – 250,000 զինուոր ունի:

Հիւսիսային շրջանի իտալական յարձակողականին կը մասնակցին 125 հազար զինուորներ: Միեւնոյն ատեն ընդհանուր ռմբակոծութեան մը ձեռնարկած են օդանաւերը, հետազօտելով հապէշական կարեւոր դիրքերը: Իտալացիներուն կ՚օգնեն Տանաքիլի վայրենի ցեղերը, որոնց մասն ալ կը կռուի Իտալացիներուն դէմ, Մուսա Ալի լերան շրջանին մէջ: Իտալացիները չարժել սկսած են նաեւ Օկատէնի ճակատին վրայ, դէպի Հարրար: Երկու ճանապարհներուն յառաջապահ վաշտերը կը բաղկանան Ասքարիներէ, որոնց եռեւէն կը յառաջանան սեւ չապիկաւորները, հրասայլերով: Հարաւային ճակատին վրայ անձրեւներըվերսկսած ըլլալով, իրաքեկներ կ՚ըսեն թէ Իտալացիները մեծ դժուարութեանց պիտի մատնուին: Շարաթներ պիտի անցնին, մինչեւ որ կարենան վճռական յաղողութիւն մը չահիլ:

Հռոմէն կը հաղորդեն թէ՝ իտալական բանակները գրաւած են արդէն Հապէշիստանի մէկ ութերորդ մասը: Այսպէս, հիւսիսային եւ հիւսիս – արեւելեան շրջանին մէջ գրաւած են 18,750 քառ. մղոն տարածութիւն, իսկ հարաւային արեւելեան շրջանին մէջ՝ 25,000: (Եթովպիոյ ընդհ. տարածութիւնն է 300,000 քառ. մղոն):

Երէկ, 4 նոյեմբեր, 17րդ տարեդարձն էր Իտալացիներու կողմէ Աւստրիացիներու վրայ տարուած յաղթութեան: Այս պարագան ալ ոգեւորութեան աղբիւր մը կը համարուի իտալական բանակին համար: Յարձակողականի վերսկսման հետ, Նափոլիէն ճամբայ ելան տասը հազար սեւ չապիկաւորներ եւ ուրիշներ ալ չոգենաւի կը սպասեն:

Պատերազմական թղթակիցներ կը հեռագրեն թէ իտալական զինուորները կը յառաջանան անապատի փոշիներու եւ հեղձուցիչ տաքի մը մէջ: Բոլոր զինուորներուն ջուր տրուած է չորս օրուան համար դէպի Մաքալլէ: Սեւ չապիկաւորներուն բահ եւ բրիչ տրուած է, ջրհորներ բանալու եւ ճամբայ չինելու համար: Ընդհ. յարձակողականէն առաջ, աղօթքներ լսատարուեցան ռազմական նիւթի անուններով չինուած խոր բաններու վրայ: Իտալացիները կը յուսան Մաքալլէն գրաւել առանց զէնք պարպելու:

Միեւնոյն ատեն Իտալիա արտակարգ միջոցներ ձեռք առած է, դիմանալու համար պատժական տնտեսական հետեւանքներուն: Այժմէն պոյքոթ հռչակուած է օտար եւ մասնաւորապէս անգլիական ապրանքներու դէմ:

Միապետութեան հաստատումը Յունաստանի մէջ

ՋԱԽՋԱԽՈՂ ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի առտու ժամը 7էն մինչեւ 7·30 տեղի ունեցաւ նախապէս ծրագրուած հանրաքուէն, վճռելու համար միապետութեան վերահաստատման հարցը: Նիստ միջոցներ ձեռք առնուած էին, բարեկարգութեան համար: Ամէն տեղ կ՚երեւար Երկիրս թագաւորին պատկերը: Իբր 4,000,000 Յոյներ — 20 տարեկանէն վեր — հրաման ստացած էին քուէարկելու, այլապէս 20 անգլ. ոսկի տուգանք պիտի վճարէին: Քուէարկութիւնը տեղի ունեցաւ կապոյտ եւ կարմիր քուէթուղթերով, կապոյտը՝ միապետութեան, կարմիրը՝ հանրապետութեան համար: Առաջին օրէն իսկ յայտնի էր թէ միապետականները չատ էին 95 առ հարիւր: Վերջնական արդիւնքը պիտի ճշդուի այսօր կամ վաղը: Ամէն պարագայի մէջ, միապետութիւնը վերահաստատուած է արդէն:

Զինուորները եւ նաւաստիներն ալ քուէտուն առաջնորդուեցան իրենց սպաներուն հետ: Ամբողջ 36 ժամ արգիլուած էր ոգելից ըմպելիներու վաճառումը, նոյնիսկ ճաշի առներ: Ճաշարանները բաց մնացին միայն քանի մը ժամ, կէս օրին եւ իրիկունը: Գիշերը ռամիկանական հսկողութեան տակ առնուեցան հանրածանօթ համայնավարներ եւ Վենիզէլոսի կուսակիցներ: Շատերը աքսորուած են: Ամբողջ Յունաստան եւ մասնաւորապէս Աթէնք փառաւոր ընդունելութիւն մը կը սարքէ Թագաւորին համար, որ Անգլիայէն Յունաստան պիտի առաջնորդուի «Ափերով» յածանուելով եւ ուրիշ բազմաթիւ մարտանաւերով: Աթէնքի քաղաքապետութիւնը 2000 անգլ. ոսկի քուէարկած է ընդունելութեան առթիւ, բայց Թագաւորը խնդրած է գործադուրկներուն յատկացնել այդ դումարը:

Կ՚ըսուի թէ խորհրդարանը պիտի լուծուի Թագաւորին ժամանումէն վերջը: Զօր. Մէթաքսաս, Թունդ միապետական, պիտի առաջարկէ ներում չնորհել անցեալ մարտի ապստամբութեան առթիւ դատապարտուած բանտարկեալներուն: Հրամայուած է նոր դրամ կոխել, Թագաւորին պատկերով:

Ահռելուած է ահաւոր օտար ահաբարձներ

Գրած էինք թէ նոր հրամանագիր–օրէնք մը կ՚արգիլէ նախատել օտար կառավարութեանց պետերը: Այդ հրամանագրով, 1881 յուլիս 29ի մամուլի օրէնքին 36րդ յօդուածը կը վերածուի հետեւեալ ձեւին.— Հրապարակաւ օտար պետութեանց գլուխներուն, անոնց կառավարութեանց պետերուն եւ օտար պետութեան մը արտաքին գործերու նախարարին դէմ եղած նախատինքը պիտի պատժուի 3 ամիսէն 1 տարի բանտարկութեամբ եւ 100էն 3000 ֆր. տուգանքով կամ այս երկու պատիժներէն մէկով:

ՋՕՐ. ՔՈՆՏԻԼԻՍ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՁԱՊԵՏ – ՓՈԽԱՐՔԱՆ, ՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒՑ ՄԻԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱ – ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ:

Միւս պատկերը՝ ԻՇԽԱՆ ՄԱՔՈ – ՆԷՆ, ԵԹՈՎպԻՈՑ ԳԱՀԱՒԱՌԱՆԳԸ:

11 դաւադիրներ պիտի դատուին Էնկիւրիի մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն նոյեմբեր 3 թուականով.— *Տասնմէկ դաւադիրներ պիտի դատուին քանի մը օրէն, իրրեւ կազմակերպիչները Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին: Այդ էնէն կարեւոր դաւադիրները տակաւին բանտարկուած կը մնան Անգիւրյորդանի եւ Պազլարպէի մէջ. բայց կասկածելի է որ Թուրքիոյ յանձնուին իրրեւ քաղաքական յանցաւոր: Սակայն եւ այնպէս այդ երկիրներու անգլիական իշխանութիւնները, ինչպէս եւ Սուրիոյ Ֆրանսական իշխանութիւնները կը չարունակեն հետապնդել եւ ձերբակալել ուրիշ դաւադիրներ: Գլխաւոր կազմակերպիչը կը համարուի միշտ Զէքքէկ Էթէմ, Աթաթիւրքի նախկին պինակիցը, որ յետոյ անոր դէմ դառնալով, միացաւ յունական բանակին: Այդ օրէն ի վեր կը չարունակէ դաւադրել Աթաթիւրքի դէմ: Երկար տարի Թրակիոյ եւ Աթէնքի մէջ կը գործէր, բայց թուրքական համաձայնութենէն վերջը, տեղափոխուեցաւ Սուրիա ապաստանիլ:*

**** Ամանէն (Անգրյորդանի մայրաքաղաքը) կը հաղորդեն սուրիական Թերթերուն.— Վերջին քննութեանց համաձայն, Աթաթիւրքին դէմ սարքուած մահափորձի կազմակերպութիւնը չատ ընդարձակ է, եւ անոր մէջ մասնակցութիւն ունին Թուրքիա եւ արտասահման գտնուող Օսմանեան նախկին սպաներ:*

Այդ կազմակերպութեան պատասխանատուներ կան նաեւ Սուրիոյ, Պաղեստինի եւ Անգրյորդանի մէջ: Դաւադրութեան լուրը առնելուն պէս, Անգրյորդանի կառավարութիւնը խուզարկեց Զէրքէզներու ակումբը եւ երեւելիներու տուները եւ գրաւեց ձեռք անցուցած թուղթերը: Դաւադիրներուն գլուխ Թիւը 100է աւելի կ՚ենթադրուի:

Պատիժները պիտի գործադրուին Նոյ. 18ին

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ԱՏԵՆ ՀԱՇՏԱՐԱՐ ՋԱՆՔԵՐ ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԿՈՂՄԷ

Ազգերու Դաշնակցութիւնը երկու կարեւոր որոշումներ տուաւ նոյեմբեր 2ին: Պատժական տնտեսութեանց խորհրդաժողովը, որ կը բաղկանայ 52 պետութիւններէ, միաձայնութեամբ որոշեց ծրագրուած տեղանաւորական եւ տնտեսական տեղումները միաժամանակ գործադրել նոյեմբեր 18ին: Այդ օրը 51 պզղեր պիտի դադրեցնեն որ եւ է վարկ իտալական կառավարութեան կամ հպատակներուս, իսկ 49 պետութիւններ պիտի արգիլեն կարգ մը հում նիւթերու արտածումը, միեւնոյն ատեն դադրեցնելով իտալական բոլոր ապրանքներու գնումը:

Միեւնոյն ատեն, խորհրդաժողովը քուէարկեց Պելժիոյ վարչապետին կողմէ առաջարկուած բանաձեւ մը, որուն համաձայն պաշտօն կը յանձնուի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի՝ «փնտռել լուծում մը որ ընդունելի ըլլայ երեք կողմերուն համար,— Ազգաժողով, Իտալիա եւ Եթովպիա»: Բանաձեւը իրատասութիւն կուտայ երկու պետութեանց բանակցութեանց նոր հիմ մը գտնել Իտալիոյ հետ, բայց պայման կը դնէ որ բուն բանակցութիւնները կատարուին Ա. Դ. Խորհուրդին կամ Հինգերու յանձնախումբին միջոցաւ:

Այս երկու որոշումներէն առաջ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը մօտաւորապէս մէկ ժամուան տեւականութիւն մը ունեցած էր իտալական պատուիրակին հետ, այս առթիւ կրկին չեշտելով թէ որ եւ է լուծում պէտք է համապատասխանէ Ա. Դ. ուխտին տրամադրութեանց: Այդ առթիւ նորէն երեւան եկած էր թէ համաձայնութեան որ եւ է հիմ չի տեսնուիր տակաւին եւ հաւանաբար այսպէս ալ պիտի չարունակուի, մինչեւ որ անգլիական ընտրութիւնները վերջանան: Բայց եւ այնպէս չհաշտարար ջանքերը աւելի առանդով պիտի չարունակուին այս քանի մը չաբաթներու միջոցին, դուրընթաց՝ պատժական տնտեսութեանց հետ, հապէշական պատերազմը խափանելու համար:

**** Երկու բանաձեւերուն քուէարկութեան առեն, Պ. Լաւալ հաւ մը խօսելով յայտարարեց թէ մինչ Ֆրանսա հաւատարմութեամբ կը դործադրէ*

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանենք մեր սիրելի ընկերոջ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՊԵՐԵԱՆի դառնապէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան, Լա Սէյնի մէջ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի, պրուարձանի եւ շրջաններու բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ, մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք մեր ողբացեալ ընկերոջ այրիին, զաւակներուն եւ պարագաներուն:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԷՆ

Ա. ԳՐՔԻ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ 1500ԱՄԵԱԿԸ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Անցեալ կիրակի, հոկտեմբերի 20-ին, Պերլինի մէջ ալ կատարուեցաւ Ս. Գրքի հայերէն թարգմանութեան 1500ամեակը, որ կազմակերպուած էր հայ գաղութին եւ Գերմանահայ Միութեան կողմէ, միասնաբար: Հանդիսութիւնը, որ կը բաղկանար երկու մասէ, տեղի ունեցաւ Պերլինի երկրորդական վարժարաններէն մէկուն ընդարձակ սրահին մէջ: Առաջին մասը յատուկ էր միայն գաղութիս անդամներուն, Հայերուն, որոնք մեծ մասով ներկայ էին ծանակատարութեան, իսկ երկրորդ մասը գերման հիւրերու եւ հանդիսականներու: Ա. առնք եւս մեծ թիւ մը կը կազմէին, ծայրէ ծայր լեցուն սրահին մէջ: Բոլոր ներկաներուն թիւը 200—250էն աւելի էր:

Հանդիսութեան առաջին մասը բացուեցաւ հոգեւոր հովիւ Գ. վրդ. Շահլամեանի ներածականով որ ընդհանուր ակնարկ մըն էր Ս. Գրքի եւ անոր թարգմանութեանց վրայ, զանազան լեզուներով: Հ. Շահլամեան մասնաւոր յիշատակութիւնն ըրաւ հայերէն թարգմանութեան, անոր նախաձեռնողներուն եւ կատարած մեծ գործին:

Այնուհետեւ, բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը՝ Տոքթ. Ա. Արեղեան, որուն դասախօսութեան նիւթն էր՝ «Հայ մշակոյթին սկզբնաւորութիւնը», առաւելապար ծանրանալով հայ գրերուն եւ հայ գրականութեան հնագոյն շրջանին վրայ, մինչեւ 5. դար:

Համառօտ ներածականէ մը յետոյ, որ նուիրուած էր նախաքրիստոնէական շրջանին եւ քրիստոնէութեան առաջին դարերուն, երբ Հայաստանի մէջ տակաւին իշխող էր օտար մշակոյթը՝ յոյն, պարսիկ եւ ասորի գիրն ու գրագրութիւնը, բանախօսն անցաւ բուն նիւթին, հայ գրերու գիւտին նախորդող եւ յաջորդող պատմական երեւոյթներու վերլուծման: Ահա բանախօսութեան գլխաւոր կէտերը.—

Նախքրիստոնէական շրջանին՝ հայ ժողովուրդը մշակութապէս կապուած էր Պարսկաստանի, թէեւ Տիգրան Մեծի եւ իր որդի Արտաւազդի օրերէն սկսեալ՝ հելլենասէր ուղղութիւնը եւս տակաւ մուտք գործեց Հայաստան: Արշակունեաց հարստութեան ժամանակ այդ ուղղութիւնը առաւել զօրացաւ: Հելլէն մշակոյթին բարեկամ էին նաեւ Պարսկաստանի Պարթեւները:

Երբ քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակուեցաւ Հայաստանի մէջ, այդ օրէն սկսած՝ հայ ժողովուրդը իր երեսը վճռականօրէն դէպի Արեւմուտք դարձուց: Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ իր յաջորդները — առնմով Պարթեւ— ամէնն ալ յոյն-քրիստոնեական ղպրոցի եւ մշակոյթի աշակերտներ էին: Հարաւային Հայաստանի մէջ այդ ժամանակները իշխող էր ասորի մշակոյթը, զոր Պարսիկները կը նպաստաւորէին քաղաքական նը-պատակներով: Երկու պարագային ալ, օտար խորթ մշակոյթին լուծը կը ծանրանար հայ ժողովուրդի ուսին: «Անօգուտ մուրդարանութիւն» մը, ինչպէս կ'որակէ պատմիչը:

Մեսրոպ Մաշթոցի մեծ յղացումը, ստեղծել հայ ազգային գիր ու ղպրութիւն, նպատակ ունէր՝ հայ ազգը ազատագրել օտարի մշակութային լուծէն, անոր ձեռքը նոր ու հատու զէնք մը տալ՝ սեփական ինքնապաշտպանութեան համար: Գրերու գիւտը միջոց մըն էր միայն, այդ նպատակին հասնելու համար:

Ան ծնունդ էր, միւս կողմէ, Հայաստանի քաղաքական կացութեան, Դ. դարու վերջերը եւ Ե-ի սկիզբը: Դրացի ոսոխ մեծ պետութիւնները, Հռոմ եւ Պարսկաստան, բաժնած էին մեր երկիրը իրարու մէջ: Հայ Արշակունեաց տունը իր վախճանին կը մօտենար, մանաւանդ թշնամութեան առարկայ դառնալով Սասանեանց կողմէ: Նորածնունդ հայ դպրոցն ու դպրութիւնը կոչուած էին փոխարինելու դէպի իր վերջալոյսը դիմող հայ անկախութիւնը եւ նոր մղում մը տալու ազգային զարթօնքին, որ եւ տեղի ունեցաւ ոչ շատ ուշ, Վարդանանց եւ Վահանանց օրով:

Երրորդ՝ հայ գիրերու գիւտը, որով եւ հայ ղպրոցի եւ ղպրութեան ծը-նունդը, արդիւնք էր, հայ եկեղեցւոյ ջանքերուն՝ ազատագրուելու մէկ կողմէ յոյն եկեղեցւոյ (Կեսարիա), միւսէն ալ ասորի-պարսիկ եկեղեցւոյ (Սելեւկիա-Տիզրոն) դերակայութենէն: Հայ ազգային եկեղեցին, իր անկախութեան համար պէտք ունէր, առ մէնէն առաջ, սեփական դպրոցի եւ դպրութեան:

Այդ մեծագործութիւնը հայ ժողովուրդը պարտական է իր երկու ընտրեալզոյն զաւակներուն՝ Մեսրոպ Մաշթոցի եւ Սահակ Պարթեւի, որոնք իրենց սատար եւ զօրակից ունէին ուսումնասէր Վռամշապուհ Թագաւորը: Գրերու գիւտին անմիջապէս յաջորդեց ազգային ղպրոցի եւ գրականութեան ծաղկումը,— Ոսկեդարը: Առաջին գործերէն մին եղաւ՝ Ս. Գրքի թարգմանութիւնը, նախապէս ասորերէնէ, իսկ յետոյ յունարէնէ: Թարգմանուեցան նաեւ բազմաթիւ ուրիշ գրուածքներ: Հիմը գրուեցաւ ինքնուրոյն մատենագրութեան եւս: Ժողովուրդը կեցաւ հայերէն դասական լեզուն:

Երկու մեծ Հայերը, Ս. Մեսրոպ եւ Ս. Սահակ, ունեցան իրենց բազմաթիւ գործակիցները եւ աշակերտները՝ Թարգմանչաց դասը: Գործին ընդհանուր ղեկավարութիւնը կը պատկանէր երկու մեծերուն ձեռքը: Եւ արդար է պատմութիւնը, որ Մ. Մաշթոցի արուած է ամենապատուաւոր տիտղոսը— «ուսուցող մերոյ աշխարհիմաստոյ», իսկ Ս. Սահակի համար ալ ըսած է. «Որ մահկանացու ծնեալ անմահ կեանս յիւրում եթող»: Հայ մշակոյթին սկզբնաւորութիւնը ի կեանս կոչուեցաւ «ի ձկոն երկուց հաւասարելոց», ինչպէս կ'ըսէ պատմիչը:

Բանախօսն իր խօսքը վերջացուց հանդուգնել հայագէտ Մարքվարտի հետեւեալ բառերով.

—«Ժողովուրդ մը, որ ծներ է այդպիսի գործեր, եւ որ դիտէ մեծարել զանոնք որպէս իր մեծ հերոսները, երբեք չի կրնար կորսնուիլ, հակառակ ամէն կարգի թուրք, քիւրտ, թաթար, պարսիկ ժողովուրդներու, այլ եւ հակառակ բոլոր մեծ պետութեանց, միասին առած»:

×

ՏՈՔԹ. ՇԵՏԷՐԻ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Կէս ժամ դադարէ մը յետոյ սկսաւ հանդիսութեան երկրորդ՝ գերմաներէն բաժինը: Այս առթիւ պետական դասախօսութիւն մը կարդալու համար իր սիրալիր յօժարութիւնը յայտնած էր Պերլինի համալսարանի ուսուցչապետ Փրոֆ. Տոքթ. Հանս Հայրիխ Շետէր: Այս երիտասարդ եւ արդէն իսկ հռչակ վայելող համակրելի ուսուցչապետին բուն մասնագիտութիւնը իրանագիտութիւնն է: Այդ ճիւղն ալ ան կը դասախօսէ համալսարանին մէջ, չորս տարիներէ ի վեր: Պատահական կոչուած է Մարքվարտի մահէնեաք, որպէս անոր յաջորդը: Աշակերտած է նաեւ իրեն՝ Մարքվարտի: Քաջահմուտ է հայերէնի եւս, ինչպէս նաեւ արեւելեան ու եւրոպական բազմաթիւ ուրիշ լեզուներու: Իր աշխատանքները թիւով չատ չեն տակաւին, բայց մեծապէս գնահատուած են գիտական աշխարհի կողմէն:

Հանդիսութեան այս երկրորդ բաժինը բացաւ գերման ծանօթ հրապարակագիր եւ անուանի ուղեգիր Տոքթ. Ռոհրբախ, որ Լեփսիւսի մահէնեաք Գերմանահայ Միութեան նախագահն է: Ան իր ներածական խօսքին մէջ պատմեց քանի մը յիշատակներ Հայաստան կատարած իր ճամբորդութիւններէն՝ Էջմիածնէն եւ Երիմեան Հայրիկէն, Վանէն, Աղթամարէն եւ Կիլիկիայէն: Պատմեց նաեւ ուսանողութեան օրերու համալսարանական դէմքերէն, որոնք հետաքրքրութիւն արթնցուցին իր մէջ դէպի Հայաստան եւ հայ ժողովուրդը: Քանի մը խօսքով Տոքթ. Ռոհրբախ գնահատականն ըրաւ նաեւ հայ զարթուեցան, Ս. Գրքի հայերէն թարգմանութեան եւ Հայ Եկեղեցւոյ՝ իրրեւ զօրաւոր ազգակի մը հայ ազգին ինքնուրոյնութեան պահպանման համար: Ապա ան բեմ հրաւիրեց ուսուցչապետ Շետէրը:

Յարգելի դիտնականին դասախօսութեան նիւթն էր՝ «Ս. Գրքի հայերէն թարգմանութեան պատմական նշանակութիւնը»: Նկատի ունենալով որ ուսուցչապետը մտադիր է իր ուսումնասիրած նիւթը ընդարձակել եւ տպագրել, որով յետոյ առիթ պիտի տրուի հանդամանօրէն ներկայացնելու հայ ընթերցողներուն այդ խոստ համալիր եւ ուշագրաւ մանագիտական - բանասիրական հետազօտութիւնը:

Այստեղ առաջ կը բերինք քանի մը ընդհանուր կէտեր միայն, որոնք մատչելի են ընթերցողներու լայն շրջանակի մը:

Իր դասախօսութեան սկիզբն իսկ, Փրոֆ. Շետէր ընդգծեց այն մեծ, վճռական դերը, զոր կատարեց հայ գիրերուն գիւտը, անոր հետ միասին նաեւ Ս. Գրքի հայ թարգմանութիւնը եւ հայ մատենագրութեան ստեղծումը, հայ ժողովուրդին ճակատագրին, հայ ազգին պահպանման եւ մտաւոր - մշակութային զարգացման գործին մէջ: Ան ընդհանուր ակնարկ մը նետեց զարաշրջանին վրայ, որ եւ ծնունդ տուաւ հայ ոսկեդարին:

Վճռական, ճակատագրական օրեր կ'ապրէր հայ ազգը: Իր երկիրը բաժնուած էր հռոմէական եւ Պարսից պետութեանց մէջ: Սասանեանք կը ձգտէին Հայերը զրադաշտական կրօնին դարձնել եւ ատով իսկ՝ զանոնք ձուլել: Ստեղծելով սեփական գիր ու գրականութիւն, ազգային լեզուով Ս. Գիրք եւ եկեղեցական մատեաններ, Հայերը ի վիճակի եղան՝ իրենք զիրենք պաշտպանելու այդ ձուլման վտանգին դէմ, միեւնոյն ատեն ապահովելով իրենց ազգային եկեղեցիին անկախութիւնը: Ա՛նուհետեւ եւս, դարերու ընթացքին, այդ ամէնը մէկ մէկ զօրաւոր ազդակ եղան հայ ազգին ձեռքը, ինքնապահպանման համար:

Հայ գիրերու գիւտին արդիւնքը չսահմանափակուեցաւ Ս.Գրքի թարգմանութեամբ միայն: Բազմաթիւ ուրիշ գործեր եւս, հոգեւոր եւ աշխարհիկ բովանդակութեամբ, կարճ ժամանակուան մը մէջ հայերէնի թարգմանուեցան: Ստեղծուեցաւ ինքնուրոյն մատենագրութիւն եւս: Հայ պատմիչներուն գործերը խիստ արժէքաւոր են, ոչ միայն բուն Հայոց, այլ եւ արեւելքի պատմութեան ուսումնասիրութեան համար, առհասարակ: Բանախօսը մէկ մէկ յիշատակեց եւ. դարու հայ մատենագիրները — Կորիւն, Եղնիկ, եւ ուրիշներ, համառօտ գնահատականն ընելով: Փարպեցիի եւ Եղիշէի նման ժամանակակից մատենագիրներ, ըսաւ, Արեւելքի ուրիշ ազգեր չեն կրնար ցոյց տալ այդ դարուն համար:

Հայերէն Ս. Գիրքը եւ Ե. դարու հայ մատենագրութիւնը գրի առնուցան ընտիր, դասական հայերէնով: Ինչ որ եղաւ Լութերի թարգմանութիւնը գերման լեզուի զարգացման համար, նոյնը նաեւ Ս. Մեսրոպի եւ Ս. Սահակի թարգմանութիւնը՝ հայ լեզուին համար: Միեւնոյն ատեն, յարգելի բանախօսը ունկնդիրներուն ներկայացուց Ս. Սահակի եւ Ս. Մեսրոպի պայծառ դէմքը, անոնց կատարած պատմական գործին մեծութիւնը, հիմ ունենալով հայ եւ օտար աղբիւրներ:

Փրոֆ. Շետէրի բանախօսութիւնը ընդունուեցաւ մեծ համակրանքով եւ ջերմ ծափերով, բոլոր ներկաներուն կողմէ անխտիր, որոնց մէջ կային չատ մը ուսուցչապետներ, դասախօսներ, լրագրողներ, մտաւորականներ, հոգեւորականներ եւ առհասարակ բազմաթիւ ծանօթ դէմքեր: Պերլինի գերման - աւետարանական եպիսկոպոսը հանդէսին ղրկած էր իր յատուկ ներկայացուցիչը: Կարգացուեցաւ նաեւ Գերման հոգեւոր կեդրոնին մէկ դրութիւնը:

Փրոֆ. Շետէրի դասախօսութենէն վերջ տիկ. Զաքարեան (Գերմանուհի) իր գողարիկ ձայնով չքնորհալի ձեւով երգեց հայերէն եւ գերմաներէն կոտորներ, իսկ Օր. Մ. Դաւիթխանեան, որ բեմական ձիրք ունի եւ կը հետեւի Պերլինի դերասանական դպրոցի դասընթացքներուն, մեծ շնորհքով մը արտասանեց Գամառ - Քաթիպայի «Արքայի արտասուքը» ոտանաւորը (գերմ. թարգմ.): Յետոյ դաշնակարուհի Օր. Կալամքարեան երգեհոնի վրայ նուագեց քանի մը հայերէն եկեղեցական երգեր, որոնք ունկնդրուեցան դարձեալ մեծ հետաքրքրութեամբ:

Հանդէսը փակեց Տոքթ. Շեհր, պատմելով քանի մը յիշողութիւններ Հայաստան կատարած ճամբորդութենէն, վեր հանելով հայ ազգին եւ իր եկեղեցիին կարեւորագոյն դերը: Միեւնոյն ատեն ան յուզիչ բարեմաղթութիւններն ըրաւ հայ ազգին ապագային համար:

Հանդիսականները մեծ գոհունակութեամբ հեռացան սրահէն, լսած դոյն յիշատակ մը տանելով իրենց հետ: Երկար տարիներէ ի վեր, Պերլինի մէջ կատարուած չէր հայկական այսպիսի չքեղ հանդէս մը: Պերլինի թերթերէն մէկ քանին ղրկած էին իրենց յատուկ թղթակիցները: «Պերլիներ Թակէպլաթ», «Տէյլի Ալկէմայնէ Ցայթունկ» եւ «Լոքալ Անցայկէր» յօդուածներ նուիրած էին օրուան ատենին:

Հանդէսէն յետոյ, Փրոֆ. Շեհրի եւ գերման քանի մը հիւրերու ի պատիւ արուեցաւ ընթրիք մը:

Ե. Մ.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՊԱՆԱՆԻ ՍՆՏԱՒԿԸ

—•—

Պանանի սնտուկ մը իրրեւ դազաղ, եաեւէն ալ սեւ լաչակաւոր քանի մը պառաւ կիներ, փորթ Սայիտի ձկնաճխի փողոցներէն կը յառաջանային դէպի գերեզմանատուն:

Երեսունըհինգամեայ Հայուհիի մը մարմինն էր այդ պանանէ սնտուկին մէջ հանգչողը, որ երեք օր առաջ մեռած էր հիւանդանոցի մը անկիւնը, կարճատեւ հիւանդութենէն մը յետոյ:

Հակառակ եղանակին, օդը երբեմն կը փոխուէր, արեւն ատեն ատեն ամպերու տակէն երեւալով կը կորսուէր քանի մը անգոր ճառագայթներ արձակելով դէպի այդ անշուք դագաղն ու դէպի գերեզմանատունը յառաջացող կարաւանը:

Կը յառաջանար կարաւանը յամրաքայլ ու քանի կը մօտենար գերեզմանին, այնքան պառաւներու սրտերէն հառաչանք մը կը լսուէր:

Կը քալէին, երբեմն իրարու երես նայելով բաներ մը կը փսփսային:

— Երկու փոքրիկներ կը թողու իր եաեւը, խե՛ղճ կին:

—Այո, երկու պզտիկներ եւ անգործ ամուսին մը:

Ու սովորական նախադասութեան մը պէս կը կրկնէին եւ բերնէ բերան կը տարածուէին այդ բառերը, վշտի հեաք մը ձգելով արտասանող կնկան դէմքի վրան:

Երկու զաւակ եւ ամուսին մը,— ո՛րքան հեշտութեամբ կ'ըսէրկինէին այդ խօսքերը, մինչ այդ պահուն այդ երկու փոքրիկները կառչած իրենց հօր օձիքը, «մայրիկը, մայրիկը» կը հարցնէին: Ու խեղճ մարդը դէմքը անդին կը դարձնէր խուսափելու համար այդ բառէն, որ իր ականջին այդքան մօտիկ կը հնչէր:

— Մայրի՛կը կ'ուզենք, ո՞ւր է մայրիկը, մայրի՛կը:

Ո՛րքան տխուր էր տեսարանը: Ամրան տժգոյնը արդէն կքած իր վշտի ծանրութեան տակ, այժմ աւելի կ'ընկճուէր, աւելի դլուխը դէպի գետին կը հակէր, ամէն անգամ որ իր ախանջին կը հասնէր փոքրիկներուն կանչը:

Կը յառաջանար մեռելի կարաւանը... Սակայն յանկարծ կանգ առաւ խոպան դաշտի մը առջեւ, շրջապատուած քանի մը ժանգոտ երկաթէ թելերով, մինչ ներսը կ'երեւէին հողէն դուրս ցցուած քանի մը կոյտեր, որոնց վրայ երբեմն աչքի կը զարնէին քանի մը փայտէ կտորած խաչեր:

Հոդ էր գերեզմանատունը, անուն մը որ ժամանակին այնքան խորհրդաւորութիւն կը ներկայացնէր:

«Մեռելներու տունը» այժմ տարբեր ձեւով կը ներկայանար պառաւներու աչքին: Զկար այլ խորհրդաւորութիւնը, չկար իրենց մտքի մէջ առեղծած կամ երեւակայած գերեզմանատունը, ուր իրենց «մեկ ոտքը հողին մէջ թաղուած կը կարծէին»...

Գերեզմանատան մէջ, փոսի մը առջեւ կեցած ներկաները կը սպասէին թաղման:

Երկու հոյժկու բազուկներ վերցնելով անտուկը կը տեղաւորեն փոսի մը մէջ: Եւ կը սկսի կիներու ողբ ու կոծը, համաձայն արեւելեան սովորութեան, մինչ անդին ծեր քահանայ մը խոպոտ ձայնով «Հայր մերը» կ'երգէր:

Հազիւ քանի մը վայրկեան... ու թողով փոսը, առանց ափ մը հող նետելու կը հեռանային գլխիկոր, յիշելով Ֆրանսացի պահակին փսփսուքը՝ —Արդիւնաւած է:

Հազիւ քանի մը քայլ առած էին, երբ անդիէն օտար մարդիկ միեւնոյն ա-կօսին առջեւ կենալով ուրիշ դագաղ մը կը նետէին միեւնոյն փոսին մէջ ...

Աղքատի գերեզման, աղքատի հողակոյտ, ուր կը թաղուին միասին, հանգստանալու համար յաւիտենական խաղաղութեան մէջ:

Ու կը թաղուին երբեմն պանանի սնտուկով, երբեմն դագաղով եւ երբեմն ալ պարզ պատանքով:

Դիտելով այս տեսարանը, կը յիշէի Ֆրանսական օտար լեգէոնի մէջ ծառայող հայ տղայ մը, որ եկած էր Փարիզ քանի մը շաբթուան արձակուրդի առթիւ, վերադառնալ ըլլալով ձախ ոտքէն:

Պատմեց որ հոն ալ կը թաղէին նոյն կերպով, հոն ալ աղքատներու մեռելի նոյն արարողութիւնը:

— «Երբ գիշերանոց ընդհարումներ կ'ունենայինք Մարոքցիներու հետ, երկուսեակ դիակներ կը փռուէին գետին: Մեր սպաները հետեւեալ օրը հաւաքուելով ահագին փոս մը փորել կուտային ու այդ դիակները հոն լեցնելով «մեռած՝ հայրենիքի համար» մը ըսելով կը հեռանային:

Պատերազմ է հոն, ինչպէս կ'ըսէր այդ հայ զինուորը, եւ ամէն վայրկեան մահը կը սպառնայ եւ երբ կը մեռնին՝ միասին կը թաղուին միեւնոյն փոսին մէջ, միեւնոյն դաղափարին համար,— «Հայրենիք»:

Հոս ալ պատերազմ է, ուրիշ իմաստով — «Ապրի՛ք»:

Պայքար ապրելու համար, կոտր մը հացի համար, որու ճամբուն վրայ երբեմն կ'իյնան, «ապրելու» տենչը տակաւին վառ իրենց հոգիներուն մէջ:

Ահա, օրինակ, այս դժբախտ Հայուհին,— հազիւ ազատած թրքական բարբարոսութիւններէն, ինկած էր Փարիզի մէկ անկիւնը ու այլ եւս յոգնած կուռելէ, իր վերջին չունչը կ'առնդէր, իր եաին թողլով երկու զաւակ եւ ամուսին մը:

Պատերազմի դաշտը եւ աղքատի գերեզմանը նոյնը չե՞ն արդեօք. միայն սա տարբերութեամբ որ անդին, պատերազմի մէջ մարդկային հողակոյտին վրայ կը մրմնջեն «մեռած հայրենիքի համար», իսկ ատկին, խաղաղ կեանքի մէջ քահանան պիտի ըսէր,— «մեռած՝ ապրելու համար»:

Ու այսպէս քանինե՛ր ...

Ն. ԳԱԱՊԱՐԵԱՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՆ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

—•—

Ամերիկեան Ազգային Աշխարհագրական Ընկերութեան վերջերս հրատարակած մէկ զեկոյցը չափազանց տեղեկութիւններ կը խոստանէ Աղեքսանդրիոյ մասին, որուն նաւահանգիստին մուտքին վրայ կը մնան եւ կ'երեւեւակեն Բրիտանիոյ մարտանաւերը:

Աղեքսանդր Մեծ երբ Ք. Ա. 332 թուականին հիմնեց այս քաղաքը, անոր նաւահանգիստը կը նկատէր յարմար նաւային կայան մը արեւելքի իր գործողութեանց համար: Քաղաքը 150 մղոն արեւմուտք կը գտնուի Փորթ Սայիտէն, որ մուտքի դուռն է Սուէզի ջրանցքին:

Աղեքսանդրիոյ արեւմտեան կողմի խոչոր նաւահանգիստը, պաշտպանուած երկու մղոն երկարութեամբ կոհակարէկ պատուարով, գերազանց խարխափայր մը կ'ընծայէ մեծ նաւերու: Հակառակ իր ջուրերն ակօսող բազմաթիւ նաւերուն, նաւահանգիստը մաքուր եւ դեղեցիկ կը պահուի, շնորհիւ նաւահանգստի իշխանութեանց գործադրած խիստ կանոններուն: Նաւէ վառող չոգենաւերուն արդիլուած է իրենց նաւթամբարները մաքրել նաւահանգստին մէջ եւ ոչ ալ աղբատար նաւերու թոյլատրուած է հոն թափել իրենց բեռները: Նաւերը սակաւ մը կը բարձրացնեն իրենց կայմին վրայ եւ թեթեւ նաւ մը կուգայ առնելու թափուելիք իրերը:

Աղեքսանդրիա երկրորդ մեծ քաղաքն է Եգիպտոսի, աւելի քան 573 հազար բնակչութեամբ եւ երկրին ամէնէն կարեւոր առեւտրական նաւահանգիստն է, ուրկէ կը կատարուին գլխաւոր արտածումներն ու ներածումները:

Փորթ Սայիտ եւ Սուէզ, Սուէզի ջրանցքին երկու ծայրերուն վրայ չինուած, Թրանզիթի նաւահանգիստներն են:

Ռոզեթթա եւ Տամիէթթա, Ափրիանդրիոյ արեւելքը՝ հովահարի նման նող նեղոսի Տելթային վրայ, արտերուն կերպով կը խճողուին նեղ բերուած սիկի խաւերով, որ մեծ փոքր չոգենաւերու նաւարկութիւն չեն յարմարուիր:

Շինուած ըլլալով Նեղոսի Տելթայի արեւմտեան եզերքը, Աղեքսանդրիա մեծաւ մասամբ զերծ կը մնայ սիկէն զոր արեւելք կը քշեն ովկիանոսի հոսանքները:

Աղեքսանդրիա աշխարհի հնագոյն լաւ կապար կը պահէ չոգենաւերու, ռատիոյի, հեռագրի եւ մօտակայ քաղաքներու եւ օդակայաններու միջոցաւ: Երեք թուղինները Նեղոսի հովիտն կը բերեն երկրագործական արտադրութիւնները: Եւ ան կը դառնայ գլխաւոր արտահանման նաւահանգիստ Գահիրէէն ապրանքներու համար, որոնք կը փոխադրուին Աղեքսանդրիա՝ Մահմուտիէի երկար ջրանցքին միջոցաւ որ այդ քաղաքը կը կապէ Նեղոսի դէլթա ճիւղին: Այս ջրանցքը շինուեցաւ 1819ին եւ նորոգուեցաւ 1892ին: Թուականին Մէհմէտ Ալի փաշա, դի Աղեքսանդրիան զարգացնողը:

Եգիպտոսի արտածումներուն մեծ մասը կը բեռնուի Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստին մէջ: Ամէնէն կարեւոր արտածումը բամպակն է, որ կը գտնուի աշխարհի չորս ծագերուն: Եգիպտոսի բամպակի արտադրութիւնը կը գերազանցէ տարեկան 1,500,000 տոննան: Ասոր մեծ մասը Աղեքսանդրիա կը խրկուի երկաթուղիով: Եգիպտոսի բնակիչներէն, մօտ 6 միլիոնը իսլամ, Աղեքսանդրիա ունի 200,000 հոգի, թէեւ յոյն ու իտալացի բնակիչներ ալ կան, որոնք կը կազմեն քաղաքի ընակչութեան 1/3-ը: Ասոնք կը տիրապետեն առեւտրական եւ ֆրանսական դպրոցներուն:

Նոր քաղաքամասին լայն փողոցներուն մէջ կ'երթեւեկեն էլեկտրական թրամվէյներ, անցնելով հիւրանոցներու, պանդոկներու, թանգարաններու եւ վաճառատուներու առջեւէն: Աղեքսանդրիա ունի նաեւ եւրոպացիք եւ հարուստ եգիպտացիք զնումներ կը կատարեն հոն:

Փողոցները ֆրանսական անունները կը կրեն մեծաւ մասամբ: Ազգային կեան եւ պաշտօնական խօսակցութիւնները ալ չատ յաճախ ֆրանսերէն կ'ըլլան: Ասիկա կը բացատրուի միայն անով որ Ֆրանսացիք գրաւեցին Եգիպտոսը 1798—1801, այսինքն անով որ Մէհմէտ Ալի փաշա Եգիպտոսի ուսանող երիտասարդներ ղրկեց Ֆրանսա եւ ֆրանսացի արհեստագէտներ հրաւիրեց Եգիպտոս:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

— Ես, որ Ալեքսանդր Մակեդոնացին եմ, ուզեցի տեսնել Դիոգենէսը, որ ապրում է տակառի մէջ։ Ես գնացի նրա մօտ, ասացի, որ ես Ալեքսանդրն եմ, եկել եմ նրան տեսնելու։ Նա ինձ ասաց, որ ես էլ Ալեքսանդր չեմ, եթէ չեմ ուզում, որ նա ինձ ծեծի։ Ես ասացի, որ ես Ալեքսանդր եմ, որ ես աշխարհի տէրն եմ։ Նա ինձ ասաց, որ ես էլ աշխարհի տէրն ե

ուխտին տրամադրութիւնները, ինչ յամառօրէն պիտի չարունակէ բանակցութեանց հետ մը գտնել: Սըր Ս. Հօր եւս յայտարարեց թէ պատժական միջոցներ տնօրինելով հանդերձ, «պիտի չարունակենք հաշտութիւն փնտռել եւ հաշտութեան համար աշխատիլ, բոլորին համար պատուաբեր պայմաններով»: Այս առթիւ բացատրեց թէ որ եւ է «խորհրդաւոր կամ չարաչուք» հանգամանք չունին Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Եթովպիոյ մասնագէտներուն խօսակցութիւնները, եւ թէ որ եւ է գործնական ելքի չեն անոնք:

*** Թերթերը դիտել կուտան թէ Սըր Ս. Հօրի եւ պառօն Ալոյզիի տեսակցութիւնը կարճ տեւած, բայց այնքան ալ սիրալիր չէ եղած: Իտալական պատուիրակը դիտել տուած է թէ որ եւ է բանակցութիւն չի կրնար յաջողիլ, եթէ չվերջանան Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ ծագած թիւրիմացութիւնները: Այս առթիւ յիշեցուցած է թէ քանի մը մարտանաւերու յետս կոչումը լաւ պիտի ազդէր: Անգլիոյ նախարարը պատասխանած է թէ կացութենէն բան մը չի փոխուիր, քանի որ Լիբիոյ մէջ համախմբուած իտալական զօրքը դեռ ահագին զերակշռութիւն մը կը ներկայացնէ, բաղդատելով եգիպտոսի անգլիական զօրքին հետ: Եւ հասկցուցած է որ եթէ Մուսոլինի բանաւոր ասպիճանի մը իջեցնէ Լիբիոյ զօրքը, Անգլիա եւս կրնայ համապատասխան քայլ մը առնել: Սըր Ս. Հօր գանգատած է նաեւ իտալական մամուլին հակաեգիպտական պայքարին դէմ:

Երկու կարեւոր որոշումները տալէ յետոյ, դիմաւոր պատգամաւորները իրենց երկիրը վերադարձան:

ԶՕՐԱՒՈՐ ԲԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՒ ՍՈՒՐ

«Ֆրանսա եւ Գերմանիա չսփած են իրար»

Զօր. Կէօրինկ, Փրուսիոյ վարչապետը, չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ չարաթ օր, Ֆրանքֆուրթերման յարաբերութեանց մասին: Ցիչելով Հիթլէրի խօսքը, թէ որ եւ է խնդիր չի մնար երկու երկիրներուն միջեւ, Սարի հարցին կարգադրութենէն յետոյ, նախարարը յայտարարեց.

— «Մենք Ֆրանսայէն ուրիշ բան չենք ուզեր բայց միայն խաղաղութիւն: Մենք բաւական յարգանք ունինք փոխադարձաբար: Մենք պէտք չունինք ուրիշ մարդի կամ դինուորական յաղթութենէ: Երկու ազգերը չափած են իրենց ուժը, պատմութեան ամէնէն փառապանծ կռիւին մէջ: Մենք չենք ուզեր կռուիլ Ֆրանսացի ժողովուրդին հետ: Մեր բաղձանքն է գործակից այդ ժողովուրդին: Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք եւ համոզուած ենք թէ Ֆրանսացիներու ջախջախիչ մեծամասնութիւն ալ մեզի պէս կը մտածէ: Իմ ամենամեծ բաղձանքս այն է որ կարելի եղածին չափ բազմաթիւ Ֆրանսացիներ Գերմանիա գան, որպէսզի կարենան աւելի լաւ ճանչնալ մեզ»:

Այս հաշտարար խօսքերէն առաջ, Զօր. Կէօրինկ բացատրեց թէ ինչպէս վերահաստատուեցաւ Գերմանիոյ պառլը եւ ազատութիւնը, ընտրութիւնի պարագային: Այդ առթիւ չէշտեց.— «Որ եւ է զոհողութիւն թեթեւ կուգայ մեզի, եթէ անոր շնորհիւ կրնանք ունենալ ուժերը, օդանաւեր եւ թնդանօթներ: Երբ օր մը հնչէ ժամը, կարեւորութիւն չունի թէ մենք առանց խոզի մսի կամ կարագի պիտի երթանք, կը բաւէ որ թնդանօթ ունենանք: Ես խորապէս համոզուած եմ որ՝ եթէ Գերմանիա վերապինուիլ սկսած չըլլար Սարի հանրաքուէին առեն, երկիրը երկու մասի բաժնուած պիտի ըլլար, սեպի տալով ընդհանուր պատերազմի մը՝ Եւրոպայի մէջ: Զօրաւոր բանակ մը եւ հատու սուր մը լաւագոյն երաշխիքներն են որոնց կապուած կը մնայ Գերմանիա»:

Ազգային Վիճակահանութեան պարգեւներ

Ազգ. պարգեւավոճրի 11րդ շաբիին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի օր, Օփերայի մէջ: Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 0,811,511 թիւը:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանսիֆ: 1,023,836, 0,667,994, 0,584,313, 0,097,229, 0,395,203, 0,219,708:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500,000 ֆր.— 0,812,104 0·630·081, 0·204·523, 0·416·923, 0·122·227, 0·669·856:

5070 վերջացող թիւերը շահեցան 100·000 ֆրանսիֆ:
7075 վերջացող թիւերը շահեցան 50·000 ֆրանսիֆ:
8716 վերջացող թիւերը շահեցան 25,000 ֆրանսիֆ:
2995 վերջացող թիւերը շահեցան 25000 ֆրանսիֆ:
460 վերջացող թիւերը շահեցան 10000 ֆրանսիֆ:
60 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանսիֆ:
2 վերջացող թիւերը շահեցան 100ական ֆրանսիֆ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹԻՆ ԱՁՆ ԹԻՒԸ որ կը պարունակէ վերջին հրամանագիրը օրէնքները եւ կը բաղկանայ 352 մեծադիր էջերէ, 50,000 օրինակ ծախուեցաւ առաջին առթիւ: Առտուն կանուխէն պոչ կազմած էին յաճախորդները: Հա - կառակ այս սպառման, ոչ իսկ թուղթին գինը կը զոցուի: Որոշուած է առանձին հրատարակել կարգ մը օրէնքներ: Այսպէս, ընկերային ապահովագրութեանց նոր օրէնքը առանձին կը ծախուի 3 ֆրանքի:

ՍԹԱՎԻՃԵԻԻ ԳՈՐԾԻՆ ԱՌԹԻԻ ամբաստանեալներու դատավարութիւնը սկսաւ երէկ, երկուշաբթի: Ամբաստանեալներուն մէկ է նաեւ Տիկին Արլէթ Սթաւիսկի, որ բանէն արձակուեցաւ երաշխաւորութեամբ, իր երկու զա - ւակները խնամելու համար:

ԱՆՈՆՑ ՈՐ ՉԷՆՑ ՈՒՆԻՆ, պէտք է յայտարարութիւն մը ներկայացնեն ոստիկանութեան, համաձայն վերջին հրամանագիրը — օրէնքի մը: Պայմանաժամ սրուած է մինչեւ նոյեմբեր 24: Անսաստողները պիտի պատժուին:

16 ԺԱՄԷՆ ՔԱՋՊԷՔ ԼԵՌՐ (Կովկաս) բարձրացաւ եւ իջաւ 22 տարեկան երիտասարդ մը, Սթաւուրի, կոտրելով բոլոր մրցանիշները: Լերան բարձ - րութիւնն է 16,546 ոտք: Սովորական առեն վերելքը կը տեւէ երկու-երկուքէս օր:

ՓՈՓՈՐԻԿ ԿՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ Սեւ Ծովու մէջ: Նոյեմբեր 3 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ 14 փոքր նաւեր ընկղմած են կիրասունի առջեւ: Ցեղ - դուածները մեծ թիւ մը կը կազմեն: Գերմանական նաւու մը 10 նաւաստիները օգնութեան հասած առեն քշուեցան ալիքներէն:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ալ պոյքոթ հռչակեցին օտար երկիրներու դէմ, իբրեւ հետեւանք պատժական անօրինութեանց:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, ՇԱԲԱԹ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTUREի մէջ, 84, Rue Grenelle, Métro: Bac.

Պատուական նախագահութեամբ Մարզուանցի Լանտոնաքնակ

Բեմբֆ. Կ. ԹՈՒՄԱԵԱՆԻ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին փարիզահայ արուեստագէտներ: Բանախօսութիւններ՝ ՄԱՐԶՈՒԱՆի մասին:

Պարահանդէսը կը սկսի կէս գիշերին, ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ փոքրիկներու Արեւելեան եւ Եւրոպական պարերով:

Տեղի պիտի ունենան պարի մրցում, ֆանթեզիներ եւ անակնկալներ:

Մասնաւոր ժիւրի մը պիտի տայ լաւագոյն պարողներուն արժէքաւոր բաժակ մը, մատանի մը եւ զոյգ մը կնոջ կօշիկ:

Ընտիր ճաշ՝ ձոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐ. ԱՅՐԵՐՈՒ 7,50

Մօտ օրէն մանրամասնութիւնները:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պ. Միհրան Ալասթասեան եւ ՏՏը եւ Տիկին Աւետիս Իթգրանեան իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ՏՏը եւ Տիկին Գ. Շահլամեաններուն, առաջիններուն՝ իրենց սիրասուն գաւակին եւ վերջնոյն եղբօր՝

ՍԻՄՕՆ Գ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԻ

վաղահաս եւ կսկծալի մահուան առթիւ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փր. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Շահլամեան եւ Զազուքեան ընտանիքներուն, իրենց որդւոյն եւ քեռորդւոյն վաղամեռիկ ՍԻՄՕՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի գառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է ՏՏր եւ Տիկին Աւետիս Ատարեանէն 100 ֆր. եւ Տօքթ. Սիմբիճիսարեանէն 50 ֆրանք փսխան ծաղկեպսակի ՍԻՄՕՆ Շահլամեանի մահուան առթիւ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Յր. Կ. Խաչի գաւառի դասընթացքներու համար, կ'ուզուի ուսուցիչ կամ ուսուցչուհի: Դիմել գրասենեակ Տիկին Շանթի, 93 Ave. des Moulineaux, Boulogne(Seine).

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչցած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորոմով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խայտի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բադադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ա ր տ ա ն ա տ է ր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

48, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

եւս DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Ամսական **50** *ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ, կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*

Կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:

Կը հարթէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:

Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր որ եւ է կնճիռը (*պայ. ֆօն տը գոմէրս*, եւայլն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:

Ձեր բոլոր գործերուն համար ձրի խորհրդատուութիւն:

Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝

ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻՆ եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

ԱՐԱՑ ԽՆԴԱՄԵԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱՓ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելուածի 12ը *125* ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ *12* հատ *10* ֆր., *6* հատ 7 ֆր.:

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՈՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանաւոր*, *հարսնիքի*, *կնունքի*, *հանդէսներու* եւ *ժողովական տարուբերութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէնները եւ *բսպեիներ* (*apéritifs*, *liqueurs*, *mousseaux*, *champagne*, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիները):

Հեռաձայնեցէք *ՔԼՕԼԷԵԱՆ*, **Charlebourg: 20-69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ-աքանակի գիներով եւ *չսպառուածները* ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colonbes, (Seine).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

Թիւ 13 (Հոկտեմբեր)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— *Կապոյտ հագը եւ իր զարմանը*՝ (ՏՈՒԲ. Շ. ՎԱՉԵԱՆ),— *Մրսաներ մայրերուն*՝ (ՏՈՒԲ. Ս. ՍՈԼԱՔԵԱՆ).— *Գլխու գաւեր զարմանը*՝ (ՏՈՒԲ. Մ. ԹՈՒՔԱԼԵԱՆ).— *«Մազկահոսութիւն...»* (ՄԵՆՇ - ՀԱՑՐԻԿ).— *Ինչո՞ւ կուլաք*՝ (ՏՈՒԲ. Զ. ՊԼՕՐԼԻՔՃԵԱՆ).— *Խմոտութեան ակառն եւ իր չարիքները*՝ (ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ Ս. ՍԱՄՈՒԵԼԻ).— *Գոտեղան հիւանդ բաժանոդներու եւ Գրախօսական* (Շ. Ն.):

Բաժանորդագրութեան պայմանները են.— Ֆրանսա՝ **20** ֆրանքի, արտասահման՝ **25** ֆրանքի: Դիմել՝ **Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պոլսոյ Հայերուն ծառատուական ցոյցերը

ԱՔԱԹԻՒՐՔԻ ԴԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ՄԱՇԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄՄԲ.— Օրը օրին հաղորդած ենք Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ կատարուած ապօրէնութիւնը, Աքաթիւրքի դէմ սարքուած դատադրութեան առթիւ: Հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը քաղենք Պոլսոյ թերթերէն, հոկտ. 27ի պատուղդութեանց առթիւ.—

ՄԱՑԸ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Դրօշազարդուած, Աթաթիւրքին նկարը՝ մշտաղալարի եւ ծաղիկներու չքեղ պսակի մը մէջ՝ տաճարին ճա — կատը: Առտուր բազմութիւն: Ազօրհնութիւն մատաղի ոչխարներու, որոնց միսը բաժնուեցաւ թաղին կարօտեալներուն:

Գաղթան երդչախումբը հանրապետութեան եւ անկախութեան քայլերգները երգեց: Նախագահեց Պատրիարք Հայրը, գոհարանական պաշտօն կատարուեցաւ: Պատարագիչ Արբահամ քհնյ. Թուրքերէն արտասանեց աղօթք մը ըրաւ, անիծելով դաւաճանները եւ բարեմաղթութիւնները ընելով Աթաթիւրքին համար:

Պատրիարք Հայրը խօսեցաւ չատ ազատութիւ քարոզ մը: Բացատրեց Աթաթիւրքին երկրաչէն մեծագործութիւնները: Ազգը եւ հայրենիքը բարձրացնել՝ իր զերագոյն իդէալը եղաւ, զմայլելի հանդգոյժ եւ մեծ արժանապատուութեամբ ու հեղինակութեամբ իրագործեց իր առաջադրութիւնները, նոր Թուրքիան ստեղծեց, ազգը, կենսունակ եւ երիտասարդ հայրենիքը: Ոչ միայն ամբողջ Թուրք ազգը անչէջ սէր եւ երախտագիտական զգացում ունի իր մեծ Առաջնորդին հանդէպ, այլ բոլանդակ քաղաքակիրթ աշխարհը որ անկեղծօրէն կ'ակնածի՝ անոր ծրագրած ու դիւահմարած արագ ու հսկայական յառաջդիմութիւններուն *ի տես*:

Պատրիարք Հայրը չէշտեց որ Աթաթիւրք ամբողջ Թուրք ազգին սիրտն է, եւ ամենավատ դաւաճանութիւնն է փորձել հարուածել ազգին սիրտը: Այս տեսակ անորակելի եղեռն մը յղացող հրէշային ուղեղները ոչնչանալու դատապարտուած են: Հայ ժողովուրդը, Թուրք ազգին անբաժան մասը, որ սրտագին եւ անսահման սիրով կապուած է Հանրապետութեան եւ անոր մեծ հիմնադրին, իր սիրտին խորէն կ'անիծէ այդ անզգամները, տարբական բանականութենէ եւ խիղճէ զուրկ այդ դաւաճանները: Մեր ջերմագին մաղթանքները կ'ուղղենք, որպէսզի Աստուած անոսոան պահէ Հանրապետութեան լուսամիտ Առաջնորդը, համօրէն ազգը վայելէ անոր բարիքները, պահպանէ անոր մեծ խորհուրդները՝ հայրենիքին բարգաւաճման ու բարօրութեան համար:

ԲԵՐԱՑԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ինչպէս դրած էինք, հոծ բազմութիւն մը կար: Հանդիսութենէն ներ - կայ դանուեցան Հալէպի Բերայի կեդրոնին նախագահ Մկրտչ Հիմմէթ, քաղաքապետական ընդհ. ժողովի անդամ Հայրի, Մանկապատշգան Մխիթեան նախագահ Տօքթ. Նազըմ Համամ, Սաւառնական միութեան նախագահ Իսմայիլ Հազգը, ոստիկանապետանոց, պաշտօնեաներ, վարչութեան եւ Տիսուչ Մորհուդներու անդամներ, եւն:

Տաճարին ղրան ճակատը Աթաթիւրքին նկարը՝ ղրօշներով, ծաղիկներով ու մշտադալարներով զեղազարդուած Ազօրհնութիւն՝ մատաղի համար տրամադրուած ոչխարներու:

Դպրաց դասը երգեց Հանրապետութեան եւ անկախութեան քայլերգները, Խայտանի աշակերտուհիները՝ Թուրքերէն հայրենասիրական երգեր: Պատարագեց Գէորգ արքեպ.: Ցետոյ Թափօրով ուղղուեցաւ տաճար, Հայրենասիրական զգայուն քարոզով մը դատապարտեց եղեռնափորձի յանդգնողները եւ բարեմաղթութիւնները ըրաւ Աթաթիւրքին համար: Ցետոյ արտասանեց Թուրքերէն այն չատ անկեղծ մաղթանքը, որ երէկ կարգացուեցաւ Պէյօղլուի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ եւ զոր հրատարակած էինք մեզի:

ՀԵՌԱԳԻՐ ԱԹԱԹԻՒՐՔԻՆ

Աբարոտութիւններէն յետոյ հետեւեալ հեռագիրը ուղղուեցաւ Աթաթիւրքին, Բերայի երեք եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդին կողմէ.—

Մեր հայրենիքին ծաղկը հոգին եղող կեանքիդ դէմ ձեռ երկարելու դատաճանութեան յանդգնող վատերը անկ - ցի՛ն: Ռու ազատագրած գետ թուրք արիւնով ջրծուած մեր հողերուն ջուրը եւ հացը քո՛յն ըլլայ այդ դաւա - ճաններուն: Ռու արեւ գլուխէդ յար - դոր եւ մեր հայրենիքին ամէն անկիւնը լուսաւորող ճառագայթի հեղեղ - ները մէկմէկ բարկ քոց ըլլան՝ այրեն մրկեն տեսնելու եւ ճանչնալու անկարող եւ խաւարի որջ այն ապերախտ աչքերը:

Սիրելի Աթաթիւրք, այսօր Բերայի Թուրք - Հայ երեք եկեղեցիներուն մէջ, երկրի ու երկնի նման անչափելի արժէք ունեցող Ձեր կեանքին արեւի նման անշէջ մնալը աղերսելու համար կազմակերպուած հանդէսին մէջ, հազարաւոր Թուրք Հայեր, իրենց այս սրտաբուխ ու կրակոտ մաղթանքները խանդավառ ազազակներով եւ արցունքաթոյր աղաղակներով երկրիս արձագանգեցին:

ԲԱՆԿԱԼԹԻ Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Տաճարին ճակատը՝ դրօշներու մէջտեղ ծաղկազարդ նկարը Աթաթիւրքին: Ազօրհնութիւն ղրան առջեւ, մատաղի համար որ Հոգաբարձութեան փափաքով տրամադրուեցաւ Խայտանի կարօտ ոտներու ճաշին:

Դպիրները երգեցին Անկախութեան քայլերգը: Պատարագիչ Թումա Ս. քհնյ. յետոյ Թափօրով առաջնորդուեցաւ տաճար: Երգեցողութեանց փայլ տուաւ Տօքթ. Շահնազար իր գեղ - ճայն մեներգներով:

Թումա Ա. քհնյ. խօսեցաւ զեղեցիկ քարոզ մը:

Այսպէս նաեւ միւս բոլոր եկեղեցիներուն մէջ: Հայ լոյոքաքոնեաները, կաթոլիկները, ինչպէս եւ Ցոյներն ու Հրեաներն ալ նոյն ցոյցերը կատարած են իրենց աղօթատեղիներուն մէջ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Լիոն, Ա. Մ.— Պատկերը ընդունելի, շնորհակալութիւնք:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Մ.— Հրատարակութիւնը կ'սկսի Հոկտ. 12ին, Բ. էջ:

ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

ՆԻՕՑԻ, Ս. Ճ.— Սկսանք ղրկել հոկտեմբեր 30էն:

ՆԻՄ, Ա.— Սկսանք ղրկել հոկտեմբեր 30էն:

ՓԱՐԻԶ (19), Մ. Վարդանեանց— Սկսանք ղրկել Հոկտ. 27էն:

ԹՈՒՐԻՆ, Ց. Սօղ.— Սկսանք ղրկել Հոկտեմբեր 27էն:

ԼԻՈՆ - ՎԻՉԶ, Ժ. Մարգ.— Սկսանք ղրկել Հոկտեմբեր 27էն:

ՎԻԶԻՆ, Քէչէճուլեան.— Սկսանք ղրկել Հոկտեմբեր 22էն:

ՔՐԻՔԼԻՑ, Վ. Մանուկեան.— Սկսանք ղրկել Հոկտեմբեր 22էն:

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սպանիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
6 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2954

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՄԱՐԴ Ի ՊԱՏՈՒԻ ԷՐ...»

Երբ կ'լսէին թէ Պ. Շահվերդեան Ֆրանսա եկած է մէկ տարեան համար, չատեր չհաւատացին: «*Ի՞նչ բան է որ 1200 աշխատաւորներու ներգաղթը: Կ'արձանագրէ, անցագիրը կը տանայ, կ'անցնի կ'երթայ*»:

Հիմա որ արդէն երրորդ ամիսը լրացած է, իսկ ցանկերու կազմութիւնը դեռ կը չարունակուի, 5ոլ, 10ոլ, ամէնէն բարեմիտ – ներն ալ կը փոփոխան,— Ի՞նչ բան է այս. ի հարկէ տարի կրնայ տեւել, երբ այսպէս մարդ – մուներ կը մաղեն, միեւնոյն տունն ուրիշ դործեր եւելով:

Այլեւս գաղտնիք չէ որ Երեւանի լիազօրը իր ժամանումէն ի վեր զբաղած է երկու գլխաւոր խնդիրներով.— լուծել Հօկի ներ – քին տագնապը եւ արձանագրութիւններ կազմել՝ ներգաղթի կարաւանին համար:

Երկու աշխատանքներու մասին ալ առոյգ տեղեկութիւններ չունինք:

Գիտենք, միայն, որ Պ. Շահվերդեան կ'աշխատի Հօկը վերակազմել նոր հիման մը վրայ, իսկ ներգաղթի արձանագրութեանց ատեն իր բռնած դիրքը չատ ալ տարբերութիւն չունի հասարակ «պլասէ»ներու գործելու եղանակէն:

Արդարեւ, արձանագրութիւնները կը կատարուին ճիշդ այն – պես ինչպէս եթէ գործազուրկներու բազմութիւններ պոչ կազմած ըլլային Ռընոյի կամ Սէթթօհէնի գործարաններուն առջեւ:

Կամ այնպէս ինչպէս եթէ զբամատիրական, օրինակ Ֆրան – սական ընկերութիւն մը ներկայացուցիչներ ղրկէր Լեհաստան, Չեխիա կամ պալքանեան երկիրները, վարձու աշխատաւորներ — աշխատանքի մէս — ճարելու եւ «ներածելու» համար:

Այսպէ՞ս է եղած հայկական ներգաղթը, սկիզբէն ի վեր, Յունաստանի թէ Պուլկարիոյ մէջ: Իսկ այս անգամ մանաւանդ նոր – ութեան մը հասած է նոյն մեթոտը:

Իրենց չարաթաթերթէն կ'իմանանք թէ արձանագրութիւննե – րը փակուած են Փարիզի չրջանին համար, թէ «մեծ մասը Հօկի անդամ են եւ միեւնոյն ժամանակ կը պատկանին դանազան Վերա – չինաց – Հայրենակցական Միութիւններու», թէ «նոր աւաններու մէջ տրամադրելի բնակարաններ կան՝ Սերասոիա 61 հոգիի հա – մար, Մալաթիա 60, Թոմարզա 16, Կեսարիա 30, Նուպարաշէն 200, Պարբերդ 120» (Զաւիգու, 11 հոկտեմբեր):

Այս առթիւ, գուարճալիք մը եւս:

Նոյն չարաթաթերթէն կ'աւետէ յաջորդ համարին մէջ (18 հոկ – տեմբեր.— «Լինկ. Շահվերդեան կ'ուզէ ամէնէն կարճ ժամանակի մէջ ատարել բոլոր ատուգումները, օր առաջ ցանկը կազմել եւ անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները լրացնել, որպէսզի կարաւանը ձմեռէն առաջ կարելի ըլլայ խորհրդային Հայաստան փոխադրել»:

Անոնք որ Փարիզ կ'ապրին, իսկապէս չեն գիտեր թէ ամառը կամ ձմեռը ե՛րբ կը սկսին կամ կը վերջանան: Իսկ Հայաստանցի – ները չատոնց իրենց կոնակէն անցուցած են վերարկուն, «փոփախ»ն ալ գլխուն: Միւս կողմէ, Սեւ Ծովու փոթորիկներուն մոնչիւնը լսուեցաւ մինչեւ Փարիզ եւ Լոնտոն: Այնպէս որ, կարաւանը «ձմեռէն առաջ» փոխադրելու հէքեաթը պարզապէս հեգնութիւն մըն է, անլի եւ ամարդի:

Երբ լիազօրը Փարիզ հասաւ, իրաւասու շրջանակները կը պատ – ճէին թէ ներգաղթի, այսինքն փոխադրութեան յոյս չկայ 1936 փետրուարէն առաջ:

Ինչ որ կը տեսնենք անկէ իվեր, ուրիշ եզրակացութեան չի տանիր:

Այս առթիւ, այլապէս արտասուելի պարագայ մը:

Մինչ նախորդ ներգաղթներու առթիւ որոշ հետաքրքրութիւն կը տիրէր, զեկոյցներ կը հրատարակուէին, խորհրդակցութիւն – ներ կը կատարուէին եւ հանրային կարծիքը առիթ կ'ունենար օրը օրին հետեւելու անցուդարձին, այս անգամ դիւանագիտական լռութիւն կը տիրէ ամէն կողմ:

Լիազօրը կը գործէ իր ուզածին պէս, իրրեւ խորհրդակից ունենալով զանազան Վերաչինացիներ եւ Հօկը, եւելի ճիշդ՝ անոնց բարեյոյս վարիչները: Կը գործէ իրրեւ «փլասիէ» — Թող եւելորդ չհամարուի այս կրկնութիւնը:

Արդարեւ, ոչ գաղութը ճայն ունի եղած կարգադրութեանց մէջ, ոչ ալ անոր որ եւէ մէկ մարմինը՝ իրական արժէք: Ոչինչ կ'ապացուցանեն Բարեգործականի կամ Ներգաղթի յանձնաժողո – վին հետ կատարուած քանի մը խորհրդակցութիւնները: Այդքան պատիւ եւ աւելին վայելած է Հօկի կամ Վերաչինացներու որ եւ է մանաճիւղ, նոյնիսկ այս կամ այն կամակատար թիկնապահը կամ «զմսաբ»ը:

Կը նշանակէ թէ Երեւան եւ անոր լիազօրը ոչ միայն որ եւ պարտականութիւն չեն դգար գաղութներու հանդէպ, այլեւ անոնց դիտութիւնը կը յիշեն միայն փոխան ընկալազրի, մանաւանդ երբ վճարումը կանխիկ է:

Անողոք իրականութիւնը ա՛յս է տարիներէ իվեր, իսկ այժմ շատ աւելի կոպտօրէն չեչտուած: Պարզապէս առեւտուրի, նոյնիսկ ամերիկեան աճուրդի վերածուած:

Թէ այսպիսի դիրք մը ո՛րքան կրնայ ամրապնդել հայրենիքի եւ գաղութներու յարաբերութիւնները,— «հալեցնել սառը», ինչ – պէս կ'ըսեն — հարց մըն է որուն պատասխանը ամէնէն առաջ կ'իյ – նայ «Հայաստանասէր»ներուն:

«Մարդ ի պատուի էր եւ ոչ իմացաւ»:

Մենք լայն վարկ բացեր ենք խորհրդային իշխանութեան, եւ ազգային – քաղաքական, իսկ եւ իսկ աշխատաւորական գործ կը սպասենք Երեւանէն եւ իր հովանաւորներէն,— մարդիկ ինքնագոհ կը ոնքան մանրավաճառութեամբ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԽԱՂԱՆ ԱՆԱՐԳԵԼ

ՄԱՔԱԼԷՆ ԱԼ ՊԱՐՊՈՒԱԾ Է

ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ ԱՆՋՐԵՒ, ՑԵՒ, ՓՈՇԻ, ԱԻԱԶ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԻՋԱԶԸՆԴՈՏՆԵՐ

Հիւսիսային Հապէշիստանի իտալական բանակը երեք թեւերու բաժնուած, կը յառաջանայ դէպի Մաքալէ, առանց դիմադրութեան հանդիպելու: Զորբորդ թեւ մը, հրամանատարութեամբ Զօր. Մարիոթթիի, ամէնէն տաժանելի գործածութիւնը կը կատարէ, յառաջանալով Տանաքիլի այն չրջանէն որ ժողո – վուրդին կողմէ կը կոչուի «Մահդազործութեան դժոխքի ծակը»: Այս թեւին վրայ կողմէ կը կոչուի «Մահդազործութեան դժոխքի ծակը»: Այս թեւին պարտականութիւնն է պաշտպանել գլխաւոր բանակին ձախ թեւը: Իտալական բանակը ունի 240 թնդանօթ եւ 3000 գնդացիր: Բանակին կ'ընկե – րանան 20,000 ռամիկներ՝ Տանաքիլի ամէնէն վայրենի ցեղերէն, հրամանա – տարութեամբ իտալացի սպաներու: Բնիկներու այս զօրաբաժինը, որ գաղտ – նակաց կազմակերպուած էր Մասովայի մօտ, յառաջ կը խաղայ այնպիսի երկ – րի մը մէջ ուր տաքութեան աստիճանը 130 – 168 է (Ֆարէնհայթ): Այդ չրջա – նին մէջ կը գտնուին քանի մը կենդանի հրաբուխներ, լաւայի գետեր եւ ա – դահանքեր: Անապատը ծովու մակերեսէն բարձր է 500 – 1500 ոտք:

Ինչպէս գրած ենք արդէն, իտալական բանակին կ'ընկերանայ դաւաճան իշխանը, Ռաս Կուբսա որ կ'ուզէ ժամ առաջ Մաքալէ մտնել իր 1500 հետե – ւորդներով եւ ամրացնել իր իշխանութիւնը, իբրեւ նահանգապետ Թիկրէի:

Մուսոլինիի երկու տղաքը եւ փեսան, կոմս Ճիանօ, թռիչք մը կատարե – լով, լուր տուին թէ Մաքալէի բնակիչները անձնատուութեան դրօշ պարզած են: Ուրիշ հետագօտիչ խումբեր ալ կը հաստատեն թէ քաղաքը պարպուած է եւ հապէշական բանակը արագօրէն կը նահանջէ դէպի հարաւ: Այս բոլոր լու – րերէն կը հետեւի թէ Իտալացիները Մաքալէն պիտի գրաւեն անարգել, ճակա – տամարտի բռնուելով աւելի դէպի հարաւ: Հարաւ – արեւելեան ճակատին վր – րայ եւս մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն Իտալացիները, անընդհատ ռմբա – կոծելով հապէշական դիրքերը, որոնք ամէնէն աւելի ամուր են Ճիճիքթայի մէջ:

Պատերազմական թղթակիցներ կը հետագրեն թէ տեղատարափ անձրեւներ կը տեղան, թէ գետինը անանցանելի դարձած է ցեխէն եւ լպրծուն աւազէն, եւ սակայն յառաջխազացութիւնը չայղող կ'ընթանայ: Արդէն իսկ բնկած են հապէշական չատ մը զիրքեր: Բազմաթիւ զրահապատ ինքնաշարժներ կը պաշտպանեն բանակին կողերը: Մաքալէի ճամբուն վրայ գնուած այս չարգանքին չնորհիւ է որ թշնամիները բարեկամներ գարձան եւ աւելի խորապէս կը զգան բարեկամութեանց արժէքը: Այդ բարեկամութիւններըհա – տատուած չեն սին բառերու վրայ, այլ անպայմանուած փոխադարձ հատկացո – ղութեամբ եւ համերաշխութեամբ»:

«Փոփոլօ տի Իթալիա» կը գրէ.— Ոճիր մը կը գործուի Իտալիոյ եւ Եւրո – պայի դէմ: Պատժական տնօրինութեանց այս ապուշ քաղաքականութիւնը կ'ո – չնչացնէ գործակցութիւնը եւ ծանր հարուած մը պիտի ապ նոյնիսկ Ազգե – րու Դաշնակցութեան, եթէ Իտալիա, Եւրոպայի խաղաղութեան հիմնաքարը, հարկադրուի ձգել հետնալ... 17 տարի առաջուան հաշուութեամբ Իտալիա որ եւ է գաղթավայր չչահեցաւ: Ահագին եւ հարուստ երկիրներ բաժին ինկան աշխարհակալութեամբ ծանրաբեռն ազգերու, թէեւ անոնք զրկուած են կեն – սունակութենէ եւ մարդկային հարստութենէ որ անհրաժեշտ է գաղթավայրեր հաստատելու համար: Իտալացի ժողովուրդը, աշխարհի ամէնէն վեհոգին եւ ժրաջանը, որ եւ է եղբ չտացաւ եւ փակուեցաւ իր տահմանափակ եւ անբա – ւական հողին մէջ: Սեւ ապերախտութիւն մըն է այս, ոճիր մը՝ գործակցու – թեան դէմ եւ հակապատմական ապուշութիւն մը»:

«Ճիօրնալէ տ'Իթալիա» — Մեր սիրելիը ողջոյնը՝ մեր նախկին հաւատա – րիմ դինուորներուն՝ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ: Ռազմադաշտին վրայ բաժնուած՝ տարբեր սակայն բարձր խանդներով, երկուան Քշնամի – ները սոսկեցան ճանչնալ իրար, չափել իրենց առաքինութիւնները իբրեւ զին – ուորներ եւ մարդիկ, եւ հետեւաբար յարգել իրար: Ռազմադաշտին վրայ ծնած այս յարգանքին չնորհիւ է որ թշնամիները բարեկամներ գարձան եւ աւելի խորապէս կը զգան բարեկամութեանց արժէքը: Այդ բարեկամութիւններըհա – տատուած չեն սին բառերու վրայ, այլ անպայմանուած փոխադարձ հատկացո – ղութեամբ եւ համերաշխութեամբ»:

«Փոփոլօ տի Ռոմա»,— «17 տարի առաջ նոր Իտալիա մը ծնաւ: Պատմա – կան դէպք մըն էր այդ, այն դէպքերէն որոնք նոր չրջան մը կը բանան ազգի մը եւ աշխարհի պատմութեան մէջ: Այսօր ամբողջ ժողովուրդ մը ոտքի եղած է խորտակելու համար այն օղակը որ կը խեղդէ դինքը: Ժողովուրդ մը որ կը ճգնի արեւուն տակ տեղ մը ապահովել իրեն»:

ինչպէս իր պատիժներուն զոհ ...

Ազգերու Դաշնակցութիւնը առաջին զոհը կը դառնայ իր իսկ անօրինած պատիժներուն: Քարաւաշարութիւնը կը յուսար իր նոր պալատը փոխադրել նոյեմբեր 15ին, բայց թէեւ չէնքին արտաքին մասերը վերջացած են, ներսինը կը մնայ կիսաւարտ:

Եւ ահա նոր գժուարութիւն մը,— բոլոր մարմարիղէնը եւ խճանկարները ապպրուած են Իտալիա, 50,000 տոլար արժողութեամբ: Հիմա որ արդիլ – ուած է առեւտուր ընել Իտալիոյ հետ, պայմանագիրը չեղեալ կը համարուի եւ չարաթներ պիտի անցնին, մինչեւ որ նոր չէնքը պատրաստ ըլլայ:

եգիպտոսի բանակը եւ պատերազմը

Եգիպտական կառավարութիւնն ալ պատժական տնօրինութիւնները գոր – ծադրելու տրամադրութիւն յայտնած ըլլալով, յանձնախումբ մը կազմեց, որպէսզի ուսումնասիրէն խնդիրը: Եգիպտոս բանակ առեւտուր մը կը վայելէ այս միջոցին, բացառիկ ապպրանքներ ընդունելով: Վերջին տասը տարինե – րու ընթացքին բամպակի առաւելագոյն արտադրանքն եղած էր 178,763 հակ, սեպտեմբեր եւ հոկտեմբեր ամիսներու համար: Այս տարի նոյն երկու ամիս – ներու արտադրանքն եղած է 234,944 հակ, գինուելն ալ բարձրանալով: Նկատի առնելով Եւրոպայի համատարած վերազինումը, եգիպտացիները կը յուսան նոր շահեր ապահովել:

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՉՕՐԱՇԱՐԺԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹՄԲՈՒԿԸ ԱՏՏԻՍ–ԱՊԵՊԱՅԻ ՄԷՋ

Իտալիա միջոցներ ձեռք կ'առնէ իր պետերուն քաւելու համար

Իտալիան կառավարութիւնը ամէն օր խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնէ, իր պէտքերուն բաւելու եւ օտարին կարօտ չմնալու համար, քանի որ Ազգաժողովը որոշած է գործադրել պատժական տնօրինութիւնները: Վառելանիւթի ըսպառումը զեղչելու համար, որոշուած է նոյեմբեր 6էն սկսեալ գադրեցնել կարգ մը կառախումբեր որոնք երկար հեռաւորութիւններ կը կտրեն, (օրական 9570 քիլոմէթր): *Երբ երկաթուղիներու համար որոշուած բաբենորոգումնե – րու ծրագիրը ամբողջովին գործադրուի, ճամբորդի կառախումբերու մէկ հինգերորդը, որ քարիւղով կամ ածուխով կը բանի, պիտի գադրեցնէ երթեւեկը:*

Էլեկտրաշարժ կառախումբերը ապատ են այս կրճատումէն:

Հրամայուած է խիստ քննութեան ենթարկել անդղիէնի դիները եւ արգիլել անտեղի յաւելումները: Ֆաչականներուն յանձնարարուած է իրենց հագուստներուն համար գործածել Սարթինիոյ մանուռը: Թէրթերը ամէն օր կը յիշեցնեն չգնել որ եւ է արտադրութիւն որ եկած է պատժարկու երկիրներէ եւ անոնց տեղ գործածել ազգային ապրանքներ: Մանաւանդ կը մատնանչեն անգլիական ապրանքները, ածուխէն մինչեւ ածելիները, գի – տական գործիքներէն մինչեւ թերթերը: Այս տարուան առաջին ութ ամիսնե – րու ընթացքին Անգլիոյ եւ Իտալիոյ առեւտրական կշիռը կը ցուցնէ 150 միլիոն լիրի (իրը 2,500,000 անգլ. ոսկի) չափ մը ի նպաստ Անգլիոյ: Ուրեմն Իտալացի – ներէն կը յուսան աւելի վնաս հասցնել Մեծն Բրիտանիոյ, քան այս վերջինը իրենց, պատժական տնօրինութիւններով:

Հակառակ եղած յանձնարարութեանց, օտար թերթերու սպառումը չէ պակասած, թէեւ տեղ տեղ մինչեւ իսկ իշխանութիւնը կ'արգիլէ վաճառումը: Աւելի չափաւորներ կը յանձնարարեն աչքէ հեռու պահել օտար թերթերը եւ միայն ուզուած ատեն մէկզմէկ հանել: Միեւնոյն ատեն կառավարութիւնը մի – ջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի հականգլիական եւ ատ հասարակ հակօտար ցոյցեր չպատահին, ինչպէս եղաւ անցեալ չաբթու:

Ի՞նչպէս կը չատաչանայ իտալական բանակը

ՕՐԱԿԱՆ 4000 ԹՈՆ ՊԱՇԱՐ ԵՒ ՌԱԶՄԱՆԻՒԹ

Պաշտօնական տեղեկագիրներու համաձայն, եթովպիոյ իտալական հրա – մանատարութիւնը ապահոված է 200,000 զինուորներու պարենաւորումը, Մա – սովայէն մինչեւ ռազմաճակատ: Ընդունած է 300 մղոն երկայնութեամբ ճամ – բայ մը, որուն վրայ 5000 ինքնաչարժներ կը բանին գիշեր ցերեկ: Գործադրո – ծուին նաեւ 50,000 չորիներ եւ ուղտեր: Ամէն օր միջին հաշուով 4000 թոն ծանրութեամբ զինուորական պիտոյք եւ ուտեստ կը փոխադրուի Մասովայէն: Այս մթերքին կէսը կ'երթայ ռազմաճակատի բանակին, միւս կէսը՝ պահեստի:

Ամիկրաթէն ճամբայ եղած գլխաւոր բանակին նպատակակէտն է Մաքալէ, ուր մեծ դիմադրութեան չեն սպասեր: Մաքալէի եւ հարաւային չրջանի բնա – կիչներն ու ցեղերը երկար ատեն թշնամի եղած են մայրաքաղաքին եւ կը կարծուի թէ սիրով պիտի ընդունին Իտալացիները: Գալով Ռաս Սէյումի, որ կէս – անկախ իշխան մըն է, վախ կայ որ ազդուի Իտալիոյ զինուորական ու – ժէն, թէեւ հաւատարմութիւն յայտնած է Թագաւորին: Իտալացիները մեծ զգուշութեամբ կը յառաջանան եւ չեն ուզեր բախտին ձգել որ եւ է բան: Երեք զօրաբանակներէն իւրաքանչիւրին կ'ընկերանան զաղթային վարչութեան պաշտօնեաներ, կազմակերպելու համար գրաւեալ չրջաններու վարչութիւնը, աշակցութեամբ տեղացի երեւելիներու եւ գիւղապետներու:

Բանակին կ'ընկերանայ դասալիք ցեղապետը, Ռաս Կուբսա: Իտալացինե – րը տաժանելի գժուարութիւններու կը հանդիպին երկրին աշխարհագրական դիրքին հետեւանքով. անվերջանալի լեռներ եւ կիրճեր եւ փոշիի ամպեր յա – ճախ պատճառ կը դառնան արկածներու: Այլապէս զինուորներուն բարոյական կորովը չատ բարձր է:

«Ահա իմ բաժինս, հարիւր հազար ֆրանկ»

Պ. Թէքլէ Հավարիաթ, Փարիզի հապէշական դեսպանը եւ Ազգաժողովին պատուիրակը, որ իր հայրենիքը վերադարձաւ բանակին մէջ ծառայելու հա – մար իրրեւ հրամանատար, կը պատրաստուի ռազմաճակատ մեկնելու: Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, յորդորեց իր հայրենակիցներուն՝ չարունակել իրենց ռազմավարութիւնը, այսինքն քաչքչել պատերազմը եւ յոգնեցնել Թշնամին: Ցետոյ բացագանչեց.

— Ամէն մարդ պէտք է իր ունեցածը տայ հայրենիքի դառին համար: Ահա իմ բաժինս:

Եւ հարիւր հազար ֆրանքի ֆրանսական թղթադրամ նետեց սեղանին վրայ:

ԱՐՁԱԿԻՐ ԱՐՏԱՍՈՎԱՑ ՀԱՅՈՑ

— • —

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ

Ա

Ինչպէս ամէն ազգ, հայ ազգն ալ իր պատմութիւնը ունի։ Ինչպէս ամէն ազգ, հայ ազգն ալ իր պատմութեան մէջ ունեցած է լաւ ու վատ օրեր։ Ինչպէս ամէն ազգ, հայ ազգն ալ իր պատմութեան մէջ ունեցած է յաղթութիւններ ու պարտութիւններ։ Ինչպէս ամէն ազգ, հայ ազգն ալ իր պատմութեան մէջ ունեցած է մեծ մարդիկ, որոնք իրենց ազգին համար ապրած ու մեռած են։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅՏԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՕՐԱԿԱՆ ՈՒ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՔՎԵՍ

Ընդհանուր ընտրություններ

Հեղափոխական Հայաստանի ընտրական օրենքը

Ընդհանուր ընտրությունների մասին ՀՍՀՀ օրենքը ընդունվել է Ազգային ժողովի կողմից 1919 թ. հունվարի 24-ին։ Ընտրական օրենքի նախագիծը մշակվել է Ազգային ժողովի հատուկ հանձնաժողովի կողմից, որի կազմում ընդգրկված էին ժողովի բոլոր խմբակցությունների ներկայացուցիչները։ Նախագիծը քննարկվել է ժողովի նիստերում։ Ընտրական օրենքի նախագիծը ներկայացրել է ՀՍՀՀ կառավարությունը։

Ընտրական օրենքը ընդունվել է ՀՍՀՀ

Ցունաստանի հաւերամուխին արդիւնքը

1,491,992 թեր, 32,452 դեմ

Ցունական կառավարութիւնը հրատարակեց կիրակի օրուան հանրաքուէին արդիւնքը, որ ահաւասիկ.—

Քուէարկութեան մասնակցած են 1,527,712 քաղաքացիներ: Ի նպաստ միապետութեան քուէարկած են 1,491,992 հոգի, հանրապետութեան համար՝ 32,452, ընդուած քուէներ՝ 3268:

Զօր. Քոնտիլիս անմիջապէս Լոնտոն՝ Եորկիոս Թագաւորին հաղորդեց արդիւնքը: Թագաւորը Լոնտոն պիտի մնայ մինչեւ մասնաւոր պատուիրակութեան ժամանումը: Կը կարծուի թէ Աթէնք պիտի հասնի նոյեմբեր 17ին, վերստին բազմելու համար այն դահոյն վրայ զոր ձգած էր 11 տարի առաջ: Մասնաւոր պատուիրակութիւնը Աթէնքէն ճամբայ կ'ելլէ այսօր, չորեքշաբթի: Քուէարկութեան արդիւնքը յայտնուելէ անմիջապէս վերջ, դահլիճը հաւաքուեցաւ Զօր. Քոնտիլիսի առջեւ: Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ ժողովուրդը մեծ ուրախութեամբ ողջունեց միապետութեան վերահաստատումը:

Զօր. Քոնտիլիս յայտարարութիւն մը ուղղելով ժողովուրդին, անդամ մը եւս կը ձագկէ, կուսակցական պայքարները եւ մասնաւորապէս վենիզէլոսի կուսակիցներուն խաղերը: Կ'ըսէ թէ անցեալ մարտի ապստամբութենէն իվեր, երկիրը կը տատանէր թագաւորութեան, դիկտատորութեան եւ համայնավարութեան միջեւ: « Դեռ ուելին,— նախորդ կառավարութեան ընթացքը զարհուրելի հաստատեց թէ Եոկիոս Բ. կուզայ իրրեւ քահանայապետ մը մշտական եւ ժառանգական վեհապետ է բոլոր Հելլէններու: Մենք չենք գիտեր թէ Ն. Վենիզելոսի ներկայութիւնը ինչպէս պիտի կարգադրէ քաղաքական կացութիւնը, բայց կրնանք հաստատել թէ Եորիոս Բ. կուզայ իրրեւ թագաւորը բոլոր Հելլէններու: Ան ոչ կուսակցութիւն կը ճանչնայ, ոչ քաղաքական կարծիքներ, այլ կ'ուզէ բացարձակ արդարութիւն եւ հաւասարութիւն ապահովել բոլորին: Մնաց որ, եւ բարեբախտաբար, քաղաքական կուսակցութիւնները գոյութենէ պիտի դադրին այսօր իսկ: Հելլէն ժողովուրդը մէկ գանգուած կամքերով, նոր շրջան մը կը բացուի Ցունաստանի համար, այսօր, նոյեմբեր 3էն սկսեալ»:

*** Նախորդ վարչապետ Ցալտարիս եւ Զօր. Մկրթաքսաս, թունդ միապետական, որոնք գժտուած էին, հաշտուեցան միապետութեան վերահաստատման առթիւ:

Սթավիցիի գործին դատավարութիւնը

Ինչպէս գրած էինք, երկուշաբթի օր սկսաւ Սթավիցքիի խարդախութեանց առթիւ ամբաստանուած անձերու դատավարութիւնը, Սէնի եղեռնագատ ատեանին առջեւ: Ամբաստանեալները քանի հոգի են, որոնց գլուխը կը գտնուի Տիկին Արլէթ Սթավիցքի: Ահագին բամբասութիւն խռնուած էր դատավարութեան առթիւ: Փաստաբաններէն չատեր ոտքի վրայ մնացած ըլլալով, հարկ եղաւ պահ մը ընդհատել դատավարութիւնը եւ նոր նստաբաններ բերել: Հարկ էր պահ մը ընդհատել դատավարութիւնը եւ նոր նստաբաններ բերել: Հարկ էր դատարանին մէջ տեղաւորել 36 պաշտպան փաստաբաններ, 20 ամբաստանող փաստաբաններ, 187 թղթակիցներ եւ լուսանկարիչներ եւ 75 վկաներ: Առաջին նիստը վերջացաւ օրինական ձեւակերպութիւններով եւ ամբաստադրին ընթերցումով: Փաստաբանները եւ ուրիշներ ուելորդ կը համարէին ամբաստադրին ամբողջական ընթերցումը, ուստի յապաւումներ կատարուեցան: Բուն հարցաքննութիւնը սկսաւ երէկ, երեքշաբթի: Կը կարծուի թէ դատը չբանեներ պիտի տեւէ: Ինչպէս ամբաստանեալներուն մէջ կան ծանօթ անձեր, նոյնպէս վկաներուն մէջ կը գտնուին բազմաթիւ երեւոյթներ, ծերակուտականներ եւ նախարարներ: Կեղրոնական դէմքը Տիկին Սթավիցքին է, ատժամապէս ապատ արձակուած, իր զաւակներուն չնորհիւ:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

« ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ » անուն խմբակցութիւն մը կազմուեցաւ, նախագահութեամբ նախկին վարչապետ Պ. Փօլ Պոնքուռի: Միութեան մաս կը կազմեն Հանրապետական Ընկերվարականները, Ֆրանսայի Ընկերվարականները եւ Ֆրանսայի Ընկերվարականները: Ուրիմն ձախերը պիտի զօրանան Սորբոնի դարանին մէջ: Այս առթիւ կարծողներ կան թէ ձախակողմեան հոսանքները պիտի տապալեն Լաւալի գահլիճը, նոր մը կազմել տալով Պ. Պոնքուռի վարչապետութեամբ:

ԱՆԳԼԻԱՑԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ բուռն թափով սկսան երկուշաբթի օր: Թեկնածուներու թիւն է 1345 հոգի, 615 աթոռի համար: Վարչապետ Պ. Պօլ – Պունկուր անմիջապէս ընտրուած համարուեցաւ, մրցակից չունենալով: Ուրիշ տուին անմիջապէս ընտրուած կը համարուին միեւնոյն ձեւով: Պահպանողական կանի թեկնածուներուն թիւն է 511, աշխատաւորականները՝ 552, ազատականները՝ 159: Թեկնածու ներկայացած են նաեւ երկու համայնավարներ:

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԻ հանքային ճարտարապետ մը, Չէլիա – պինաքի մէջ (Մ. Միութիւն), իսկ հինգ ճարտարապետներ ալ ծանր բանտարկութեան, իրրեւ պատասխանատու 10 հանքագործներու մահուան:

ԲՈՒՒՌ ԵՐԿԱԶԱՐԻ մը ահու սարսափ տարածեց հիւսիսային Ամերիկայի 17 նահանգներուն եւ Քանատայի մէջ, ուրբաթ գիշեր: Մասնաւորապէս ազդուեցան Նիւ Եորք, Ուաշինկթըն եւ Շիքակօ, ուր հազարաւոր ապակիներ ջախջախուեցան եւ չատ մը տուներ ճեղքուեցան: Հազարաւոր բնակիչներ փոդոց թափեցան գիշերազգեստով:

ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՂՈՒԵՍՏ

ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ ԱՄՍԱԳՐԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ

Ամէն կողմէ յայտնուած փափաքի մը վրայ, ԿԵՆՔ ԵՒ ԱՐԱԻԵՍՏ տարեգիրքը, վեցերորդ տարեշրջանին, հրապարակ պիտի ելլէ իբրեւ ամսագիր, աշխատակցութեամբ յայտնի գրագէտներու, արդիական բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով:

Առաջին թիւը լոյս պիտի տեսնէ Դեկտեմբերին:

Բաժնեգինն է տարեկան՝ 30 ֆրանք, ամէն երկիրներուն համար:

Այժմէն կարելի է բաժանորդագրուիլ:

Առաջին թիւէն պիտի ղրկուի, իբրեւ նմոյշ, բազմաթիւ հասցէներու եւ փափաքողներուն՝ բ. թիւէն սկսեալ, բացի տարեգրքին նախկին մնայուն բաժանորդներէն, առաքումը պիտի դադրեցուի չի պատասխանողներուն:

Խմբագրութեան եւ վարչութեան հասցէն, ինչպէս առաջ, կը մնայ նոյնը՝

M. et M. BARSAMIAN. 30, Rue Drouot. Paris (9). Tél. Prov. 12-43.

ՄՕՆՄԱՐՏԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՃԸՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵԼԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷՔՐՕ **Cadet**Ի ԴԻՄԱՑ

Ինամուած եւ թարմ ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տնօրէն՝ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՔԱՐԵԱՆ.

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 9 Բիւ Մատամ Դիւբէ, Պանեէօ:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդաբեան Դրագարանի մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Հինգշ. երեկոյ ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԹԷՔ-ՊՕՒՃ-ՔՕԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Բանախօսութիւն, գեղարուեստական ծոխ բաժին, ծայր. եւ եւրոպ. պար.

Մանրամասնութիւնները շուտով: Կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը:

ԱՆՆՕՒՎԷԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած *ՌԱԶՄԻԿ* խումբի կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ *ՎԱՐԴԱՆ* ենթակոմիտէի

ԿԸ ԽՕՍԻ *Մ. ՍԱՄՈՒԷԼԻ*

Կը ներկայացուի ՈՒԻՇ ԼԻՒՆ, ՆՈՒԻՇ ԼԻՒՆ

երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ:

Մուտք 5 ֆրանք, անգործներու 3 ֆրանք:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՔՈՅՐ ԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Այս գիրքի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ D սրահին մէջ

կը խօսին ընկերներ **Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ** ԵՒ **Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Ներկայ քաղաքական կացութեան մասին:

կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

Ծախքերու մասնակցութեան սեմար մուտք 1 ֆրանք:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՇԱՒԻԼԻ Մ.ՔԻՒԼԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Դեկտ. 21ին ՓԼԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ առաւօտեան 11ին

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

«ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐ»Ը

կազմակերպուած

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Դեկտ. 8 եւ Դեկտ. 15 կիրակի օրերը կէս օրէ յետոյ ժամը 2.30ին

Salle ERARDի մէջ, **11, rue de Mail. Métro: Bourse.**

Ղեկավարութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՕՆԸ

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ Դեկտեմբեր 22ի կիրակի գիշեր ժամը 9ին

Salle des Ingénieurs Civilsի սրահին մէջ:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Փարիզէն Շահլամեան ընտանիքը 50 ֆրանք կը նուիրէ փոխան ծաղկեպսակի, Մարսէյլի կարնեցիներու Հայրենակց. Միութեան, իրենց դարմիկին՝ Սիմոն Դ. Շահլամեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի, արուարձաններու եւ շրջաններու բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ընկերուհի եւ ընկեր Գ. Շահլամեաններուն եւ Օր. Հ. Շահլամեանին, առաջիններուն՝ իրենց սիրասուն զաւկին եւ վերջնոյն եղբօր՝ Սիմոնի կսկծալի մահուան առթիւ:

×

Մեր վշտակցութիւնները կը յայտնենք նաեւ ընկ. Պօղոս Հիւսեանի եւ իր Տիկնոջ, ընկերուհի Մ. եւ ընկ. Պ. Սարաճեաններուն իրենց սիրելի եւ մեր բոլորիս սիրելի Սիմոն Շահլամեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէն եւ բոլոր ընկերները իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ընկեր-ընկերուհի Գ. Շահլամեաններուն եւ պարագաններուն իրենց սիրելի որդւոյն Սիմոն Շահլամեանի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Մ. Մկրտիչ Մեզպուրեան, Պոնտի, 20 ֆրանք կը նուիրէ Կոմիտասեան Յանձ. ժողովին փոխան ծաղկեպսակի, վարդապետին մահուան առթիւ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ.Ա.Վ.Իի Մանկապարտէզի Վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողքը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցի սրահին մէջ:

ՆԱՄԱԿԱՏԱԽՓ

ԹՈՒԼՈՒԶ, Ասչ.— 100:
ՆԻՄ, Օ. Գ.— 70:
ՄԻՒՐԼ, Անդր.— 35:
ԼԱՖԱՐՆԱ, Ճ. Պ.— 3 *եպիսդ.*:
ՇԱԼԼԷԹ, Պալ.— 100:
ՔՈՒՐԳԼՈՒՒԱ, Օ. Պ.— 35:
ՓԱՎԻՑԵՈՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ս. Տէր Մ.— 105:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ա. Շահպ.— 150:
ՊՕՐԼՓԵՐ, Հ. Ա.— 35:
ՓՈՆԹԼ, Մ. Գ.— 35:
ՇԱՎԱՆՈՋ, Խ. Մ.— 70:
ԱՊԱՏԱՆ, Գործ.— 505:
ՏԷՍԻՆ, Գործ.— 400:
ԹՈՒՐԻՆ, Ճ. Ս.— 35:
ՊԵԼԿՐԱՏ, Ս. Մ.— 96:
ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 223: *Կարգադրիչ:*
ԿԱՐՏԱՆ, Գործ.— 136:
ՄՕՐՊԻՀԱՆ, Կ. Ս.— 35:
ՇԱԼԵԹ, Քէչ.— 35:

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱԶԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Ամսական **50** *ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ, կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*

Կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:

Կը հաշիւ անոր վճարները ցուրքի վարչութեան հետ:

Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր որ եւ է կնճիռը (պայ. ֆօն տը գոմէրս, եւլն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:

Ձեր բոլոր գործերուն համար ջրի խորհրդակցութիւն:

Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝

ՊԻՒՌՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻՆ եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:

Պ. ՓԱՐՄԱՔ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓՈՒԶԱ ՓՕՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաչուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը *125* ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ *12* հատ *10* ֆր., *6* հատ 7 ֆր.:

Maison KHENDAMIAN

PHOTO **massis**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՐԷ ԵՒ ԱՆՈՒՏՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՄԱՆ ԽՄԻԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑՔ
ՓՈՏՈՆԵՑՔ
ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ
ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՐԻՔ

Պոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյթ կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆՔԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

2ի1, Rue de Crieq

ԳՈՅԱՄԱՐՏ *Oրացոյց 1936, է. տարի*

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ը. Դ. ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ինքիլ հեռեւեալ հասցէին՝ Gaizag Djarayan, 49, Rue Nationale, Marseille (Fr)

ԳՈՅԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ ԿԸ ԾԱՆՈՒԻ.—

Մարսէյլ, Միութեանս Գրադարան Ընթերցարանը, 49,Rue Nationale, Marseille
Մարսէյլ, Գրատուն Գ. Մերճիկեան, 13, Rue des Dominicaines, Marseille
Փարիզ եւ շրջանը, ԳՐԱՏ.ՀԱՐԱՆՑ ՍԱՄՈՒԷԼ, 51, Rue Monsieur le Prince,Paris
«Ցառաջի» խմբագրատունը:
Տեսքին, Վահան Հիւսեան, 3, Rue Tellier, Decines
Լիոն Ե.Քրրշքճեան, 115, Rue Moncey.
Ռօման, Ս. Պիլալի 5, Rue du Puy.
Վալանս, Ղազար Գալուստեան, 58, Rue Bouffier, Valence
Սէնթ Էթիէն, Վարդան Արմէնեան, 34, Rue des Frères Chappe
Վիէն, Ներսէս Աւետիկեան, 124, Rue Lafayette
Նիս, Վահան Շէհրիէրեան, 182, Bld. de la Madeleine
Կարտան, Լ. Գայաճանեան, Puits Bivert.
Ալճէրիա, Պօղոս Ազգումանեան, Hôtel Atlas, Blida
Պորտօ, Ա. Քէնտիրեան, Rue Ed. Vaillant, Cenon
Պաղտատ, Տօքթ. Կարապետեան:
Ֆէզ, Մորչն Ազնաւուրեան, Bab Yacoub
Պարսից Ծոց, Ա. Գէորգեան, A.I.O.C., Abadan
Գանատա, Անդրանիկ Սիրունեան, Sainte - Catarins
Պասրա, Ռեչիան Մնուչեան, Librairie, Basrah
Ֆէզ, Արշակ Հօրիմեան, Photo Mourad
Մուսուլ Ճարութիւն Արծրունեան, Garage Central
Փօն տ'Օպնա, Արթին Կարապետեան,
Շարլէռօ, Սահակ Թիւրմինեան
Ամերիկա, B. Palyan, 119, P. O. Box, Milford, Mass,
Հալէպ, Մորչն Գըրգէսլեան, 22, Rue Boustan Kulab
Դամասկոս, Աւետիս Լօշճեան, Photo Sport
Պաղտատ, գլխարկավաճառ Աւետիս Աղանիկեան
Մարսէյլի արուարձանները Դաշնակցական Գլխաւորները:
Ցունաստան, «Նոր Օր»ի խմբագրատունը
Եգիպտոս՝ «Ցուսաբեր»ի խմբագրատունը, նաեւ բոլոր դաշնակցական թերթ. խմբագրատուններ:

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍՆԱՑ ԵՒԱՄՍՆԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Սպանիա, Պրազիլիա, Ճաւասպիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ JEUDI 7 Novembre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2955

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԻՇԱԼԱՀ», ԿԸ ՏԵՍՆԷՔ ԱՅԴ ՕՐԸ...

Երեւութապէս տարբեր տեսակէտներէ մեկնելով, միեւնոյն եզրակացութեան կը յանգին երկու թերթեր, մէկը՝ թուրքերէն, միւսը՝ հայերէն: Գործածուած բառերն ալ շատ կը նմանին իրար, իրենց հիմնական իմաստով:

Այսպէս, թուրքերէն թերթը, «ճիւմհուրիյէթ», իրրեւ ամբողջ լուր հաղորդելով «Հնչակ կուսակցութեան լուծումը», կը լրեցնէ:

— « Հաղորդուած տեղեկութեանց համաձայն, Հնչակ կուսակցութիւնը վերջապէս հասկցած է թէ ցնորք է Թուրքիոյ մէջ Հայաստան մը հաստատելու ծրագիրը եւ թէ այլեւս ընելիք գործ չկայ յեղափոխական գետնի վրայ: Այս պատճառով լուծած է ինքզինքը:

... Հնչակ կուսակցութիւնը հայկական ամենահին յեղափոխական կուսակցութիւնն է եւ հետեւաբար անոր տուած որոշումը կարեւոր է այն տեսակէտով որ հայ յեղափոխականները ալ սկսած են տեսնել իրականութիւնը: ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ ՈՐ ՀՆՉԱԿ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԷՆ ՅԵՏՈՑ ՈԶՆՁԱՆԱՑ ՆԱԵԻ ԴԱՇՆԱԿ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԸԼԼԻ»:

Իսկ հայերէն թերթը, «Պայքար», երկար խմբագրական մը նուիրած է նոյն հարցին (տես «Մամուլ»ի բաժինը):

Թամկավար պաշտօնաթերթն ալ կը հաստատէ թէ վերջացած է «Հնչակեան կուսակցութեան անկախութիւնը», թէ համայնա – վարներու հետ կնքուած համաձայնութեամբ «Հնչակեան կուսակցութիւնը միանգամ ընդ միշտ հրաժարած է Թրքահայ դատէն»:

— «Հնչակեան բանակցողները, ինչպէս ցոյց կուտայ իրենց կողմէ Քոմիւնիստ կուսակցութեան ուղղուած նամակը — խօսքն ամբողջ չեն ըրած կուսակցութեան գոյութեան հիմնական պատճառ եղող թրքահայ դատին: Եթէ այս բանակցողներու որոշումը կը ներկայացնէ ամբողջ Հնչակեան կուսակցութեան կամքը — մեծ իրաւունք ունին Հնչակեանութիւնը թաղուած եւ Քոմունիստ կազմակերպութեան մէջ լուծուած նկատելու »:

Տրամաբանելով — ստամաբանելով, ամենայն օրինաւոր եզրակացութեան մը որ չատ կը յիշեցնէ երանելի Պաղտասար աղբարը — «հետեւաբար եւ բնականաբար»·

— « ԿԱՐԳԸ ԸՆԿԵՐՎԱԲԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆ Է»:

Ըսել կ'ուզէ թէ Դաշնակցութիւնն ալ գոյութեան իրաւունք չունի այլեւս, պէտք է լուծուի եւ թաղուի:

Այդ պարագային, անշուշտ «ազգայնական Դաշնակները» կը հալին ամենաւարտ հնոցին մէջ, իսկ ընկերվարականներն ալ կ'իյնան բաժին համայնավարութեան:

Աւելորդ է ըզրէ ու կոծ արձակել, «այս տխուր առթիւ»: Ամենավարութիւնը, միշտ ողջմի՛տ եւ հեռատես, այդ մասին ալ մտածեր է:

Չէ՞ որ, առենէ մը ի վեր, «Պայքար» խմբագրական ճակատին վրայ, քառակուսի շրջանակի մը մէջ ամէն օր կը յիշեցնէ թէ իրենք ամուր կեցած են պատնէշին վրայ:

Ահաւասիկ իրենց «ուղեգիծը»: Կարգացէք եւ արտասանեցէք ձեր հանդէսներուն մէջ·—

Ա·— Հայ Ազգը եւ անոր շահերն՝ ամէն հատուածական հաշիւներէ վեր:

Բ·— Անվերապահ աջակցութիւն Հայաստանի:

Գ·— Չետապնդում չազատագրուած հայկական հողամասերու դատին:

Դ·— Պահպանութիւն ազգային արժէքներու եւ հարստութեանց:

Ե·— Զատագովութիւն Մ· Նահանգաց սահմանադրական իդէալներուն եւ սկզբունքներուն:

Ի՞նչ մնաց անդին, որպէսզի Հ· Ց· Դաշնակցութիւնը չարամտի պահել իր գոյութեան իրաւունքը:

Երբ Դաշնակցութիւնն ալ թաղուի ոչնչանայ համաձայն «ճիւմհուրիյէթ»ի եւ «Պայքար»ի սրտապին եւ միահամուռ մաղթանքներուն, ամենավարութիւնը գրաւելով բոլոր դիրքերը, բարձունքներն մինչեւ ատիատառնները, տիրապետ կը վարէ հայ ժողովուրդին ճակատագիրը: Եւ այն ատեն, պարզապէս ժամանակի հնդիր է «չազատագրուած հայկական հողամասերու դատին»լուծումը:

Ինչ խօսք որ, եթէ կ'ուշանայ լուծումը, պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ Դաշնակցութեան գոյութիւնը:

Ուրեմն, բոլորդ ալ սրտանց աղօթեցէք, ձայնաւոր կամ անձայն, որպէսզի օր առաջ իրականանայ Եւնուս Նաահի եւ ապա Նաղարի մաղթանքը:

×

Կը զուարճանա՞նք: Իսկ զո՞ւն, ընթերցող, զո՞ւն ինչ կը զգաս այս պահերուն առջեւ: Կուլա՞ս թէ կը խնդաս:

Ինչ երջանկութիւն է կորսնցնել իր վիճակին գիտակցութիւնը, եւ աշխարհը դառել սեւիական աչքերով,— աչքերը գոց եւ սրտերը գեհենէն կարած:

Այդ երջանկութեան մարմնացումը կը ներկայացնէ մեր օրերու համկավարութիւնը:

Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ ամէնքս մէկ բերան կը խոստովանինք, բարձրաձայն կ'աղաղակենք թէ անզօր են եւ անբաւական՝ մեր ինքնապաշտպանութեան միջոցները, թէ անհրաժեշտ է բարդապատկել մեր ճիգերը եւ միացեալ ճակատ հաստատել գոնէ կարգ մը հարցերու մասին:

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՕՐԷՆՔՆԵՐ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Բնակութեան արգելքի պարագան

Առտախաղներ եւ շրջուն վաճառորդներ

Անցեալ չաբթու հրատարակուած հրամանագիրը — օրէնքներուն մէջ կը դնուին կարգ մը անօրինութիւններ՝ օտարականներու մասին: Պաշտօնա – թերթին կը քաղենք անոնց գլխաւորները·—

ՊԱՏԻԺ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԱ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ·— *Հրամանագիրը կ'ը – ակ թէ հակառակ արտաքսման վճիռին Ֆրանսա մնացած կամ վերադարձած օտարականին համար նախատեսուած պատիժը մէկ ամիսէն վեց ամիս բանտարկութիւն է, համաձայն 1849 դեկտեմբեր 3ին հաստատուած օրէնքին: Այս պատիժը բաւական կը համարուէր այն չրջանին երբ վարչական իշխանութիւնը միջոցներ ունէր սահմանադլուխները պաշտպանելու, օտարականներու հսկողութիւնը ապահովելու եւ պարմանաժամը լրացած առեն դատապարտեալը սահմանէն դուրս հանելու: Սակայն պատիժը չափազանց անզօր կը մնայ, նկատի առնելով օտարականներու աճումը, տնտեսական եւ քաղաքական հանգամանքները, եւ չրջագայութեան դիւրութիւնները: Հետեւաբար, կառավարութիւնը որոշած է բանտարկութեան պատիժը վեց ամիսէն բարձրացնել երկու տարուան: Դատարանները պարտաւոր են յատկապէս հրամայել թէ դատապարտեալը սահմանէն դուրս պիտի հանուի, երբ լրանայ բանտարկութեան պատիժը:*

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՃՇԴԷ ԱՁՍ ՀՐԱՄԱ – ՆԱԳԻՐ — ՕՐԷՆՔԻՆ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐԸ, 1930 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 11Ի, 1934 ՅՈՒԼԻՍ 16Ի ԵՒ 1935 ՕԳՈՍՏՈՍ 27Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐՈՎ ՆԱ – ԽԱՏԵՍՈՒԱԾ ՀԱՑՐԵՆԱԶՈՒՐԿՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ:

Միւս կողմէ, խոչընդոտելու համար 1917 ապրիլ 2ին հաստատուած ինքնութեան թուղթի եւ ընկալագրի խարդախութիւնները, պիտի գործադրուին պատժական օրէնքի 153 եւ 154 յօդուածները: Այս առթիւ, պիտի չնչուին 1893 օգոստոս 8ի օրէնքին 1 եւ 3 յօդուածները, օտարականներու բնակութեան մասին:

ՇՐՋՈՒՆ ՎԱՃԱՌՈՐԴՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ·— *Ընթացք տալով բազմաթիւ առեւտրական խմբակցութեանց պահանջին, հրամանագիրը — օրէնք մը կը տրամադրէ աւելի բացօրոշակի ճշդել այնպարմանները որոնց հիման վրայ օտարականներ պիտի կրնան չրջուն արհեստ մը կամ առեւտուր մը ի գործ դնել:*

ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐԳԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ·— *1885 մայիս 27ի օրէնքին 19րդ յօդուածը կը սահմանէ բնակութեան արգելքի պարմանները: Նախապէս ներքին նախարարը կը փակէր դատապարտեալներու համար ընդհանրապէս եւ տեւապէս կարգ մը չրջաններ,— սահմանամերձ եւ զինուորական, ինչպէս եւ որոշ վայրեր՝ քաղաքներու մէջ: Ճետոյ արգելքը տարածուեցաւ ուրիշ քաղքներու մէջ ալ, իրրեւ հետեւանք ճարտարագործական եւ առեւտրական զարգացման, ինչպէս եւ չրջագայութեան վայրերու, ջերմուկներու եւ օդափոխութեան կայաններու մէջ, հոն հաստատուած խաղարաններու պատճառով:*

Նկատելով որ նոր հանգամանքներու առջեւ այլեւս անբաւական են հաստատուած կանոնները, կառավարութիւնը որոշած է օրինագիծ մը ներկայացնել, բարեփոխելու համար բնակութեան արգելքի օրէնքը: Բայց, նկատի առնելով պատիժին գործադրութեան յարաճուն դժուարութիւնները, այս մասին բացառիկ անօրինութիւններ հաստատուած են:

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ 48 ԺԱՄ ԿԱՆԳ ԱՌԻՆ

ՃԱՄԲԱՅ ՇԻՆԵԼՈՒ ԵՒ ՊԱՇԱՐ ԱՄԲԱՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Մուսոլինի եւ անգլ. դեսպանը նորէն կը խորհրդակցին Միջերկրականի մասին

ՄԱՇԱՓՈ՞ՐՁ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ԷՐ ՆԷԿՈՒԱՅԻՆ ԴԷՄ

Իտալական բանակը 48 ժամ կանգ առաւ, դէպի Մաքալէ յառաջացած առնն, ճամբայ չինելու եւ պարէնաւորումը ապահովելու համար:

Յարձակողականը պիտի վերսկսի այսօր, հինգշաբթի: Իտալական բանակը որ եւ է դիմադրութեան հանդիպած չէ մինչեւ հիմա: Կը կարծուի թէ բուռն կռիւներ պիտի մղուին Մաքալէի առջեւ: Իտալական օդանաւեր ստուգած են թէ սառաւարթիւ հապէշական զօրքեր կը չարժին դէպի հիւսիս, սակայն լիճէն դէպի Մաքալէ: Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ հրամայուած է բանակին՝ յառաջ խաղալ դէպի հիւսիս եւ պաշտպանել Մաքալէն:

Իտալական բանակը յառաջ խաղաց ամբանելի պայմաններու մէջ, ահաւոր տաքին եւ տեղատարափ անձրեւին տակ: Հարբարէն հասած լուրերու համաձայն, բուռն ռմբահոսութիւններ տեղի ունեցած են Օկաւէնի ճակատին վրայ:

Հապէշական աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ Տանաքիլի չրջանին մէջ իտալական զօրամաս մը պաշարուած եւ ետ մղուած է համանուն վայրէնի ցեղին կողմէ: Այդ լուրին համաձայն, Իտալացիները իրենց դրաւած բլուրէն քաշուելով, ահռելի ջարդ մը կերած են:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, իտալական օդանաւեր ռմբակոծելով ոչնչացուցած են հապէշական կայան մը, որ ռազմանիւթ եւ պաշար կը փոխադրէր անգլիական Սոմալիլէնտէն: Հետագիրը կ'ըսէ թէ 500 Հապէշներ սպանուած են, բազմաթիւ չորիներու եւ ուղտերու հետ, իսկ ամբողջ ռազմանիւթը պայթած փճացած է:

Երրորդ հետագիր մը, որ տակաւին չէ հաստատուած, կ'ըսէ թէ մահմատ մը ձգուած է պալատին մէջ: Հրամայուած է ձերբակալել Ամերիկացի սեւամորթ մը, իրրեւ ահաբեկիչ:

Մորհրդաւոր լուրեր կը չրջին կայսերական ընտանիքի մասին: Գահաժառանգը հետացած է մայրաքաղաքէն, կայսեր անձնական ձիերն ալ Տէսիէ ղրկուած են, բայց ստոյգ լուր չկայ կայսեր մեկնումի մասին: Զրոյցի մը համաձայն, Տէսիէ կամ Հարրար պիտի երթայ այսօր:

Օտարականները կը չարունակեն հեռանալ մայրաքաղաքէն:

(Շար·ը կարդալ Գ·էջ)

ԵԹՕՎՊԻՈՑ ԿԱՅՍՐԸ ՄԱՐԱԶԱԽՏԻ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՈՎ
(Զրոյց կը շրջի թէ ռումբ մը նետուած է կայս· պալատին վրայ)

Իտալիոյ ինքնապաշտպանութեան ճիգերը

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Իտալական թերթերը կը հաստատեն թէ կառավարութիւնը որոշած է կանգ չառնել որ եւ է խնայողութեան եւ զոհողութեան առջեւ, իրրեւ պատասխան պատժական անօրինութեանց: Ամենախիտ միջոցներ ձեռք առնուած են հանրային վարչութեանց կողմէ, ամէնէն աննչան կորուստներէն խուսափելու համար: Նոյն պատուէրը տրուած է անհատներու: Ամէն աւելորդ ծախք պիտի խնայուի, նոյնիսկ խէժը եւ չուանի ծայրը: Շաբաթը մէկ օր միս չգործածելու որոշումը գործադրուեցաւ երէկ շաբթի օրէն, տուներու ինչպէս պանդոկներու մէջ: «Թրիպունա» կը գրէ·—«Մեր պատժական անօրինութիւնները կը սկսին նոյեմբեր 5ին, իսկ անոնցը՝ նոյեմբեր 18ին»: Կը նշանակէ թէ Իտալիա վճռած է իր կարգին հարուածել այն երկիրները որոնք կը մերժեն պաշար տալ իրեն: Իտալիա արտասահմանէն չպիտի դնէ որ եւ է բան որ բացարձակապէս անհրաժեշտ չէ ազգային կեանքին համար:

Արդէն իսկ ընդունած են 47 կառախառնըթը, 9570 քիլոմեթր ճամբու վրայ, որպէսզի նուազագոյն չափին իջնէ ածուխի սպառումը: Ուրիշ կրճատումներ ալ կը նախատեսուին:

Հողագործական նախարարութիւնը յանձնարարեց ուժ տալ կարգ մը մշակութեանց որոնք բաւական զարգացած չեն (վարսակ, գետնախնձոր, ոլոռ, լուբիա, բակլայ): Ձրիթապտուղի մշակութիւնը պիտի աւելցուի, որպէսզի պէտք չունենան դուրսէն դնելու: Մասնաւորապէս հոգ պիտի տարուի այն պատուղներուն որ կրնան չորցուիլ եւ պահուիլ: Ջարկ պիտի տրուի նաեւ ճաշարաններու եւ հաւերու բուծման: Մէկ խօսքով, ամէն միջոց պիտի փորձուի, դիմանալու համար տնտեսական կաշկանդումներուն:

**** Պատերազմի այրիներէն վերջը, որոնք յանձնաժողովներ կազմած են, տնտեսական կաշկանդումներու հետեւանքները մեղմացնելու համար, ահա բժիշկներն ալ ասպարէզ կը նետուին: Անոնք իրենց աղդեցութիւնը կ'գործ պիտի դնեն ընտանիքներու վրայ, որպէսզի չարգուի կարգապահութիւնը՝ ազգային արտադրութեանց սպառման համար: Միւս կողմէ, անոնք պայքար բացած են օտար մաննագիտական դեղերու դէմ: 1934ին Իտալիա 66 միլիոն վճարած էր այս կարգի դեղերու համար: Բժշկական օրկանը ցանկ մը հրատարակեց, անոնց տեղ մասնանչելով իտալական դեղեր: Դեղագործներն ալ կ'ալակցին բժիշկներուն:*

**** « Թայմզ » կ'իմանայ թէ եգիպտոսի իտալական դեսպանը ուժգնօրէն բողոքած է վարչապետին, իմանալով որ եգիպտական կառավարութիւնն ալ որոշած է մասնակցիլ պատժական անօրինութեանց գործադրութեան: Դեսպանը յիշեցուցած է Իտալիոյ աջակցութիւնը՝ մասնաւորապէս եգիպտոսի հանրային պարտքերու խնդիրը կարգադրելու համար, եւ հասկցուցած է թէ Իտալիա չպիտի մոռնայ եգիպտոսի ներկայ դիրքը:*

Նոյն թերթին թղթակիցը կը հետագրէ թէ Ադիս-Ապեբա իտալական հիւպատոսը ժողովի մը առթիւ յանձնարարած է պոյքոթ սարքել անգլիական ապրանքներու դէմ:

ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՌՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Կազարգել դիմակի գործարան մը բացուեցաւ հոկտեմբեր 31ին Ինկիւրիի մէջ: Բացման ներկայ էին բոլոր գործավարները, երեսփոխաններ եւ պետական ծանօթ դէմքեր: Մուսեցան Ատաղձագործական գործավարը եւ վարչապետ Զօր· Իսմէթ Ինէօնիւ որ գործարանին ու անոր արտադրութեան կարեւորութիւնը չեչտեց իբր ոչ թէ զինուորական այլ ժողովրդական պահանջ մը:

Գործավարը իր ճառին մէջ յայտնեց թէ գործարանը, օրական 8 ժամ աշխատելով, տարին 100հազար դիմակ պիտի պատրաստէ, իսկ եթէ երեք խումբ բանուորներ աշխատին ամբողջ օրը, տարեկան արտադրութիւնը 300,000ի կը բարձրանայ: Գործարանին համար, կառավարութիւնը տրամադրած է մէկ միլիոն 270,000 ոսկի:

Ճառերէն վերջ, գործավարը իր առջեւ գտնուած մեքենային լծակը դարձուց ու ամբողջ գործարանը սկսաւ բանիլ: Ներկաները մի առ մի այցելեցին բոլոր բաժինները ու վարչապետը անձամբ փորձեց պատրաստուած դիմակներէն մէկը:

ՎԱՉԱՌ ՂԱՀՈՒՍՏԱՀԱՐՈՒ ՄԻՋՈՑԸ

ՀՈՒՇԵՐ ԻՄ ՀԱՅՐԱՊԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

— —

Ա. ՄԱՀԵՐԸ ՃԱՓՈՆԻ ՄԵՋ

ՅԱՎԱՏՈՒԹԻՒՆ

— —

1500-ՈՒՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐԱՀ

ՂԵՎՈՆԴ ՅԱՂԱՆՈՒՆՂ

— —

Ա. ՂԱԶԱՐՈՍ

ՀՈՒՇԵՐ ՅՈՒՐԱՀԱՏՈՒԿ ՂԱՇՃԱԳԻՆ

ՀՈՒՇԵՐ ՄԸ ՀԱՅՐՍ ՄԱՀՈՒՆ ԱՌԹԻՒ

Ամերիկահայ գրականութեան մեծ կորուստներէն մին է Ալեքսանդր Վարդունիի մահը, որ տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի մէջ, 20ին, երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետք։ Ան 27 տարեկան էր միայն, երբ 1927ին՝ Ազդակ, ապա Հայրենիք անուններով շաբաթաթերթ մը հրատարակեց Պոսթընի մէջ։ Մահուան ժամանակ ան Նիւ Եորքի մէջ կ՚ապրէր եւ կ՚աշխատէր իբրեւ թղթակից Ազդակի։

Ալեքսանդր Վարդունի ծնած էր Պոլիս, 1900ին։ Հազիւ 17 տարեկան էր, երբ հեղինակեց իր առաջին գիրքը՝ «Ի Խորհրդարանէ Դէպի Գերեզման», որ ցնցեց ամբողջ Պոլիսը։ Ան ներկայացուցած էր Պոլսոյ Հայոց Ազգային Ժողովի ներսը տիրող ներքին կեանքը, ինչպէս նաեւ Ազգային Սահմանադրութեան ստեղծման շրջանի ներքաղաքական կեանքը։ Գիրքը ամբողջ Պոլսոյ մէջ մեծ աղմուկ հանեց, ոմանք գովեցին զայն, ոմանք ալ՝ յարձակեցան հեղինակին վրայ։ Ան ստիպուեցաւ հրատարակել երկրորդ մը, որ նոյնպէս մեծ հետաքրքրութեան առարկայ դարձաւ։

Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։ Ան ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Ալեքսանդր Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Ալեքսանդր Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Ալեքսանդր Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Ալեքսանդր Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

Ալեքսանդր Վարդունի ունէր նաեւ ուրիշ գործեր ալ, որոնք մնացին անտիպ։ Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ «Ամերիկահայ Գրականութեան Պատմութիւն» մը, որ ան կը պատրաստէր Ազդակի համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈՂԵՐԻՆ

Ա. ՄՈՒՐԱՏՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Լոռի-Փամբակում, Ալավերդի գյուղում, 1888 թվին։ Հայրս՝ Ստեփան Մուրատյանը, ինչպես և մյուս գյուղացիները, զբաղվում էր հողագործությամբ և անասնապահությամբ։ Ես 7 տարեկան էի, երբ հայրս ինձ ուղարկեց դպրոց։ Ուսումս ավարտելուց հետո ես մնացի գյուղում և ամբողջ ժամանակս նվիրեցի հողագործությանը։ Ես սիրում էի հողը, սիրում էի հողի հետ աշխատել։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ հարստություն տա, ես էլ հարստանամ։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ ուրախություն տա։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ երջանկություն տա։

Ես ամուսնացա 1910 թվին։ Կինս էլ գյուղացի աղջիկ էր։ Նրա անունը Աստղիկ էր։ Նա ինձ պես սիրում էր հողը։ Նա ինձ պես ուզում էր, որ հողը իրենց հարստություն տա, իրենց ուրախություն տա, իրենց երջանկություն տա։

Մենք ունեցանք 3 երեխա՝ 2 տղա և 1 աղջիկ։ Տղաներս էլ սիրում էին հողը։ Նրանք էլ ուզում էին, որ հողը իրենց հարստություն տա, իրենց ուրախություն տա, իրենց երջանկություն տա։

Մենք ունեցանք 10 ար հողատարածություն։ Մենք ունեցանք 2 ձի, 2 եզ, 3 կով, 4 հորթ, 5 գառ, 6 այծ, 7 ոչխար, 8 հավ, 9 աքլոր, 10 սագ, 11 բադ, 12 ճուտ։ Մենք ունեցանք 1 շուն և 1 կատու։ Մենք ունեցանք 1 սայլ և 1 գութան։ Մենք ունեցանք 1 տուն և 1 գոմ։ Մենք ունեցանք 1 ամբար և 1 ախոռ։ Մենք ունեցանք 1 ջրհոր և 1 աղբյուր։ Մենք ունեցանք 1 այգի և 1 դաշտ։ Մենք ունեցանք 1 ճանապարհ և 1 կամուրջ։ Մենք ունեցանք 1 եկեղեցի և 1 դպրոց։ Մենք ունեցանք 1 գերեզմանոց և 1 հիվանդանոց։ Մենք ունեցանք 1 փոստ և 1 հեռագրատուն։ Մենք ունեցանք 1 կոոպերատիվ և 1 խանութ։ Մենք ունեցանք 1 կինո և 1 թատրոն։ Մենք ունեցանք 1 ռադիո և 1 հեռախոս։ Մենք ունեցանք 1 ինքնաշարժ և 1 ինքնաթիռ։ Մենք ունեցանք 1 հրուշակեղեն և 1 ռեստորան։ Մենք ունեցանք 1 պարտեզ և 1 զբոսայգի։ Մենք ունեցանք 1 մարզադաշտ և 1 մարզարան։ Մենք ունեցանք 1 գրադարան և 1 թանգարան։ Մենք ունեցանք 1 դպրոց և 1 համալսարան։ Մենք ունեցանք 1 գիտական ինստիտուտ և 1 լաբորատորիա։ Մենք ունեցանք 1 ռադիոկայան և 1 հեռուստակայան։ Մենք ունեցանք 1 ինքնաշարժ և 1 ինքնաթիռ։ Մենք ունեցանք 1 հրուշակեղեն և 1 ռեստորան։ Մենք ունեցանք 1 պարտեզ և 1 զբոսայգի։ Մենք ունեցանք 1 մարզադաշտ և 1 մարզարան։ Մենք ունեցանք 1 գրադարան և 1 թանգարան։ Մենք ունեցանք 1 դպրոց և 1 համալսարան։ Մենք ունեցանք 1 գիտական ինստիտուտ և 1 լաբորատորիա։ Մենք ունեցանք 1 ռադիոկայան և 1 հեռուստակայան։

Ես սիրում եմ հողը։ Ես սիրում եմ հողի հոտը։ Ես սիրում եմ հողի գույնը։ Ես սիրում եմ հողի համը։ Ես սիրում եմ հողի ձայնը։ Ես սիրում եմ հողի լռությունը։ Ես սիրում եմ հողի խոսքը։ Ես սիրում եմ հողի երգը։ Ես սիրում եմ հողի պարը։ Ես սիրում եմ հողի կյանքը։ Ես սիրում եմ հողի մահը։ Ես սիրում եմ հողի հարությունը։ Ես սիրում եմ հողի հավիտենությունը։

Ես ուզում եմ, որ հողը ինձ հարստություն տա, ես էլ հարստանամ։ Ես ուզում եմ, որ հողը ինձ ուրախություն տա, ես էլ ուրախանամ։ Ես ուզում եմ, որ հողը ինձ երջանկություն տա, ես էլ երջանկանամ։

Ես հողագործ եմ։ Ես հողի մարդ եմ։ Ես հողի զավակ եմ։ Ես հողի եղբայր եմ։ Ես հողի ընկեր եմ։ Ես հողի ամուսին եմ։ Ես հողի հայր եմ։ Ես հողի պապ եմ։ Ես հողի նախնի եմ։ Ես հողի սերունդ եմ։ Ես հողի հավերժություն եմ։

Ես սիրում եմ հողը։ Ես սիրում եմ հողի հոտը։ Ես սիրում եմ հողի գույնը։ Ես սիրում եմ հողի համը։ Ես սիրում եմ հողի ձայնը։ Ես սիրում եմ հողի լռությունը։ Ես սիրում եմ հողի խոսքը։ Ես սիրում եմ հողի երգը։ Ես սիրում եմ հողի պարը։ Ես սիրում եմ հողի կյանքը։ Ես սիրում եմ հողի մահը։ Ես սիրում եմ հողի հարությունը։ Ես սիրում եմ հողի հավիտենությունը։

ՀՈՂԻ ՀԱՐՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. ՄՈՒՐԱՏՅԱՆ

Ես ծնվել եմ Լոռի-Փամբակում, Ալավերդի գյուղում, 1888 թվին։ Հայրս՝ Ստեփան Մուրատյանը, ինչպես և մյուս գյուղացիները, զբաղվում էր հողագործությամբ և անասնապահությամբ։ Ես 7 տարեկան էի, երբ հայրս ինձ ուղարկեց դպրոց։ Ուսումս ավարտելուց հետո ես մնացի գյուղում և ամբողջ ժամանակս նվիրեցի հողագործությանը։ Ես սիրում էի հողը, սիրում էի հողի հետ աշխատել։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ հարստություն տա, ես էլ հարստանամ։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ ուրախություն տա, ես էլ ուրախանամ։ Ես ուզում էի, որ հողը ինձ երջանկություն տա, ես էլ երջանկանամ։

Ես ամուսնացա 1910 թվին։ Կինս էլ գյուղացի աղջիկ էր։ Նրա անունը Աստղիկ էր։ Նա ինձ պես սիրում էր հողը։ Նա ինձ պես ուզում էր, որ հողը իրենց հարստություն տա, իրենց ուրախություն տա, իրենց երջանկություն տա։

Մենք ունեցանք 3 երեխա՝ 2 տղա և 1 աղջիկ։ Տղաներս էլ սիրում էին հողը։ Նրանք էլ ուզում էին, որ հողը իրենց հարստություն տա, իրենց ուրախություն տա, իրենց երջանկություն տա։

Մենք ունեցանք 10 ար հողատարածություն։ Մենք ունեցանք 2 ձի, 2 եզ, 3 կով, 4 հորթ, 5 գառ, 6 այծ, 7 ոչխար, 8 հավ, 9 աքլոր, 10 սագ, 11 բադ, 12 ճուտ։ Մենք ունեցանք 1 շուն և 1 կատու։ Մենք ունեցանք 1 սայլ և 1 գութան։ Մենք ունեցանք 1 տուն և 1 գոմ։ Մենք ունեցանք 1 ամբար և 1 ախոռ։ Մենք ունեցանք 1 ջրհոր և 1 աղբյուր։ Մենք ունեցանք 1 այգի և 1 դաշտ։ Մենք ունեցանք 1 ճանապարհ և 1 կամուրջ։ Մենք ունեցանք 1 եկեղեցի և 1 դպրոց։ Մենք ունեցանք 1 գերեզմանոց և 1 հիվանդանոց։ Մենք ունեցանք 1 փոստ և 1 հեռագրատուն։ Մենք ունեցանք 1 կոոպերատիվ և 1 խանութ։ Մենք ունեցանք 1 կինո և 1 թատրոն։ Մենք ունեցանք 1 ռադիո և 1 հեռախոս

Արտազաղթը աւելի պիտի սաստկանայ, երբ կայսրն ալ հեռանայ եւ բոլոր գործերը պիտի դադրին մայրաքաղաքին մէջ: Կայսերական կարաւանին պիտի ընկերանայ Լիքամաքուաս անուն պաչտօնատար մը, ճիշդ կայսեր պէս հագուած, որպէսզի թշնամի օդանաւերը չփոթուին մատնուին:

Ի՞նչ խօսեցան «Առաջնորդ»-ը եւ ազգ. դեսպանը

Հռոմի անգլ. դեսպանը նոր եւ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մուսոլինիի հետ, երեքշաբթի օր: Տեսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ, նիւթը՝ Մուսոլինիի ճիշդ այն էր ինչ որ հոկտեմբեր 29ին,—Միջերկրականի կացութիւնը: Բուն խնդիրով՝ անգլիական տորմիղին կրճատման խնդիրը: Մանրամասնութիւնները դաշտնի կը պահուին, բայց իրարմէ թղթակիցները կը հաւաստեն թէ խօսակցութիւնը նախորդին չարունակութիւնն էր եւ եզրակացութեան մը չէ յանգած: Պ. Մուսոլինի յիշեցուցած է դեսպանին թէ ինք մէկ զօրաթաթին եւս քաշած ըլլալովվ,կը յուսար թէ Անգլիան եւս իր պարտականութիւնը պիտի կատարէ Միջերկրականի մէջ: Դեսպանը դնահատելով հանդերձ սակայն կատարէ Միջերկրականի մէջ: Դեսպանը դնահատելով հանդերձ սակայն նուազ քայլը, դիտել տուած է թէ տակաւին 60,000 իտալական զինուոր կը գտնուի Լիբիոյ մէջ, այսինքն երեք անգամ աւելի՝ Եգիպտոսի անգլիական եւ եգիպտական զօրքէն: Հետեւաբար, անգլիական կառավարութիւնը դեռ ժամանակը եկած չի սեպեր կրճատելու Միջերկրականի տորմիղը: Տեսակցութիւնը սիրալիր եղած է, բայց Իտալիոյ մէջ յոռետես են արդիւնքի մասին:

Ամերիկա կու չարունակէ խարիւղ ծախել

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը թէեւ արգիլած է զինուորական նիւթերու արտածումը, բայց կը չարունակէ քարիւղ ծախել Իտալիոյ, իբրեն յատուկ նկատումներով:Անգլիական կառավարութիւնըուշադրութեան յանձնելով այս քաղաքականութեան անպատեհութիւնները, կ'աշխատի համոզել որ արգիլուի քարիւղի արտածումը: Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը հաւասար աչքով կը նայի երկու պատերազմիկ երկիրներուն, բայց խնդիրը այն է որ Հապէչիստան նաւատորմիղ կամ օդանաւային ուժ չունի, որպէսզի կարենայ օգտուիլ քարիւղի ներածումէն:

Ազգերու Դաշնակցութեան իրաւասու մարմինը քարիւղն ալ արգիլուած նիւթերու կարգին դասած ըլլալով, կ'ուզէ ապահովել Մ. Նահանգներուն ինչպէս եւ Գերմանիոյ աջակցութիւնը:

**** Հռոմէն կը հեռագրեն թէ 800,000 կիներ կամաւորներու խումբեր կազմելով դուռնէ դուռ կը պտտին, պայքար քարոզելու համար օտար ապրանքներու գործածութեան դէմ:*

**** Փարիզի գլխաւոր թերթերը մահազդութիւն կը յայտնեն պատժական անօրինութեանց գործադրութեան առթիւ, մէնտոյն առեն քննադատելով Մեծն Բրիտանիոյ զինուորական պատրաստութիւնները:*

**** Սուէզի ջրանցքի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ հոկտեմբեր 25էն 31 Իտալիա գրկած է 13,370 զինուոր, 14,400 թոն պաշար, 6193 թոն ռազմանիւթ, 394 ջորի, 4500 թոն ջուր եւայլն:*

Հայ մը եւ տեղացի մը կը փախչին իւրացնելով մեկ միլիոնի պարգեւը

Շօսէ տ'Անթէնի վրայ հաստատուած ռեզտնաւորական տուն մը, «Պանք Ֆինանսիէր Փառիզիէն»,որուն վարիչներն են Լրքալօն եւ Դուպի Ազամեան,1 տասներորդ տոմսակ ծախեր էին 250 քաղաքացիներու: Ծախուած թիւը մէկ միլիոն Ֆրանք չհասած ըլլալով, երբ յաջախորդները կը ներկայանան գանձելու, կը տեսնեն որ երկու վարիչները անհետացած են: Տակաւին յայտնի չէ թէ ինչպէս 250 հոգիի մէջ բաժնած էին տոմսակը: Իւրաքանչիւր յաջախորդ 100,000 Ֆրանքի պարգեւ կը սպասէր, որով գրամատունը սնանկացած էր 25 միլիոն վճարելու... Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ 250էն աւելի են խաբուած յաճախորդները: Քննութիւնները կը չարունակուին: Փախստականները նոյնիսկ իրենց կահկարասիներուն գրամը չէին վճարած: Այս առթիւ մամուլը կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ժողովուրդին պաչպա նութեան համար:

Տիկին Սթավիցքի կը փղձկի

Սթավիցքիի գործի դատավարութեան երկրորդ օրը, երբ նախագահը կը պարզէր Սթավիցքիի խաչագողութիւնները, կծու բառերով եւ անողոք արտայայտութեամբ, Տիկին Սթավիցքի փղձկեցաւ եւ դուրս ելաւ: Ցետոյ ինքզինքը դտնելով ներդողութիւն խնդրեց պաչտպան փաստաբանէն, իր ակարութեան համար: Տիկինը երեւութապէս վախ չունի իր մասին, քանի որ միչտ կը յայտարարէ թէ «տեղեկութիւն չունէր», բայց չի հանդուրժեր որ սեւնայ իր ամուսինը:

Հարցաքննութիւնները կը չարունակուին անընդհատ:

Աստղութեան թոյնը արիւնի յանկեցաւ

Վերջին պահուն նամակ մը ստացանք խումբ մը Տարօնցիներէ, որոնք կը տեղեկացնեն թէ հայրենակցական վէճերու հետեւանքով, Մարսէյլի մէջ Մշեցի Մկրտիչ Մարգարեան դանակի երեք հարուածներով վիրաւորած է Անդրանիկ Աւագեանը: Ոճրագործը ձերբակալուած է:

Հայ հատւածներ կ'ախտորոշեն

Աթէնքի թերթերը կը գրեն թէ ընդհանուր ապահովութեան գործակալներ ձերբակալեցին համայնավարներ Թէլեան՝ հնոտաճառ, Մասիս Քէչիչեան՝ լուսանկարիչ, Քալաքալիս՝ տպարանի բանուոր, Բասարէթեան՝ արձագործ, Քաֆթոյա՝ տպարանի բանուոր, Արքին Սէմէրճեան, Անաստասիոս Տիմիթրիու եւ Ալվպոթիս: Ձերբակալուածները Ապահովութեան յանձնախումբի որոշման համաձայն Յոլչպանաս աքսորուած են:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՐԵՂԷՆ ԽԱՉԻ վարչութիւնը յայտարարութեամբ մը կը ծանուցանէ թէ իրենք հաչտութիւն կ'ուզեն հաստատել Ֆրանսացիներու մէջեւ, «պարկեչտութիւն, բարեկարգութիւն, ընկերային յառաջդիմութիւն եւ խաղաղութիւն», մինչ ժողովրդական ձակատը դէպի «պատերազմ եւ դիկտատուրա» կ'առաջնորդէ...

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ ՄԸ կնքուեցաւ Լեհաստանի եւ Գերմանիոյ միջեւ, մէկ տարուան համար (մինչեւ 1936 հոկտեմբեր 31): Գերմանական մամուլը երկու երկիրներու համերաչխութեան նոր ապացոյց մը կը համարի այս դաշնագիրը:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐ այցելեցին Ռումանիա, ջերմ ընդունելութիւն դանելով: Օդանաւերուն կ'ընկերանային կիներ ալ, որոնց ճարտարարութիւնը՝ անկարգելի փոթձերու մէջ՝ մանաւորապէս դնահատուեցաւ զինուորական շրջանակներու կողմէ: Օդանաւային ուժի այս նոր ցոյցը անդամ մը եւս հաստատեց Ռ. Միութեան օդաչնացութեան յառաջդիմութիւնը, թէ մարզական եւ թէ ռազմական տեսակէտով:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Լոնտոնէն հեռագիր մը ուղղելով ժողովուրդին, կը յայտնէ թէ պիտի վերադառնայ առանց սրտին մէջ որեւէ ոխ ունենալու եւ թէ իր ուժը պիտի ըլլայ ժողովուրդին սէրը:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ, որ Նաթալ (Պրազիլիա) մեկնած էր Պուէնոս Այրէսէն, ծովն իյնալով չախչախուեցաւ երեքշաբթի օր: Զորս ճամբորդները խեղդուեցան, իսկ 19 թղթատարական պայուսակները ցամաք նետուեցան:

ՀՑՏ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵՒՕ-ՀԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 9 Րիւ Մատամ Դիւբէ, Պանեէօ:

ՍԱՒԻՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՈՒի «Արամ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէն գասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ Ակումբին մէջ, կը խօսի ընկեր Ե. Գալուստեան:

Գաւառ

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 131, Գուր Լաֆայէթ, Զարդարեան Գրագարանի մէջ:

ՎԱԼԱՆՍԻ կոմիտէի ընդհ.անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշ. երեկոյ ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

ՄԱՐՍԷՒԷԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Իշխան Ենթակոմիտէի բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական վայրը: Կարեւոր օրակարգ:

ՓՕՆԹԻԷի «Մուրատ» խումբի ընկերական ընդհանուր ժողովը այս կիրակի իրիկուան ժամը 5ին, Ավինեօն, կարեւոր օրակարգ: Զեկոյց Մարսէյլի ներկայացուցչական ժողովի: Կը խնդրուի Սէն Սանթուանէի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՐՈՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած ՌԱԶՄԻԿ խումբի կողմէ
եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐԴԱՆ ենթակոմիտէի
Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Մալ կալմանի մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ
Կը ներկայացուի ՈՒՐ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՐ ԼԻՆԻ (օփերեթ),
դեկավարութեամբ Ց. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

Դեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Օր.ներ Շ. Կ|ա գեան (երգ) եւ Մ. Օսմանեան (արտասանութիւն), Պ.ներ Միքէ Ցուլոյեան (երգ) եւ ընկեր Ե. Կարապետեան (արտասանութիւն):

Մուտք 5 Ֆրանք, անգործներու 3 Ֆրանք:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կ ա զ մ ա կ ե ր պ ո ւ ա ծ
Շ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՔՈՅՐ ԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ D սրահին մէջ
կը խօսի ընկեր Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ
Ներկայ քաղաքական կացութեան մասին,
կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:
Մուտք 1 Ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզի Հարաւային Շրջանի ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ Միութեան կողմէ
ի նպաստ իր վարժարանին:

9 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին միչտ լոյս 150, Route d'Orléans.
(Porte d'Orléansին առնել 88 բիւ հաւնրակառք եւ իջնել Bagneux).

Առաջնորդութեամբ ՆՇԱՆ ՊԻՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին մէջ կը պարեն՝
Գարեգին Յովհաննէսեան, Օր. Վերոնիկ Զաւիկեան եւ փոքրիկն Ռէժինա
կը նախագահէ Պ. Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Ժամը 3-8 գեղարուեստական բաժին, 8-12 եւրոպական պարեր:
Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի:

Արտասանութիւններ, երգեր, նուագ եւ Թառ:
ՄՈՒՏՔ 3 Ֆրանք եւ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖէ:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ
11 Նոյեմբեր երեկոյեան, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին միչտ ժամը 7
7, Rue des Tretaigne. *Փարիզ 18. Մէթրօ* **J. Joffrin.**
Կը խօսի Պ. ՀՈՐԷՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ
Հայկական կեանքի մասին
Եւրոպական պարեր:
Մուտք 3 Ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին):

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ

—•—

ՓԱՐԻԶԻ Համազգայինի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները եւ համակիրները, 17 Նոյեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, մէթրօ՝ Cadetի երբ Aux Trois Portes սրճարանին վերնայարկը:

Ներկայ կ'ըլլան Ֆրանսայի կեդրոնական վարչութեան անդամները:

Զեկոյց Համազգայինի ընդհ. դպրոցասիրութեան եւ անմիջական ճեռնարկներու մասին: Ժողովը պիտի վերջանայ ժամը 6.30ին:

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
կ'ընդունի ամէն օր բացի Հինգշաբթի եւ ժամադրութեամբ՝
4, Rue Lazare Carnot, CLAMART
Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. *Օթոպիւս՝ բիւ 89:*
Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ՝
117, Rue Saint-Lazare, PARIS
Հեռաձայն՝ Europe 40-63. *Métro: St. Lazare*

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(16 ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
Procédure Générale.
159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**
Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ ՅԱՌԱՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ,
Mr. ARSAMASի հով. **Passauer Str. 37, Berlin W. 50.**

Bureaux PARMAC

Expert-Fiscal (ՀԱՐԿԱՑԻՆ ՓՈՐՁԱԳԷՏ)

28 Bld. Strasbourg, Paris (10)

ՀԵՌԱՁԱՅՆ **Botzaris 17-64**

Ամսական **50** *Ֆրանքի փոխարէն, առեւտրականներու հանդէպ կը ստանձնէ հետեւեալ յանձնառութիւնները՝*

Կը պահէ անոր հաշուակալութիւնը հարկատուութեան օրէնքներու համաձայն եւ անառարկելի ձեւով մը:

Կը հարթէ անոր վէճերը ցուրքի վարչութեան հետ:

Իր փաստաբանին միջոցաւ խորհրդակցութեան կ'ենթարկէ անոր որեւէ կնճիռը (պայ, ֆօն տը ճոմէրս, եւլյն.) եւ ծախքը՝ վերջէն ստանալու պայմանաւ կը հետապնդէ անոր առնելիքներու գանձումը եւ վնասուց հատուցումը:

Ջեր բոլոր գործերուն համար Ձրի խորհրդակցութիւն:

Ո՛վ որ կ'ուզէ ինքզինքը ապահովուած տեսնել վերոգրեալ պէտքերու եւ պատահականութիւններու հանդէպ, թող փութայ դիմել՝

ՊԻՒՐՕ ՏԸ ՓԱՐՄԱԳԻին եւ ծանօթանալ մանրամասնութեանց:

Պ. ՓԱՐՄԱԳ կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9-12 եւ ժամադրութեամբ:

ԱՐՈՒԱՑ ԽՆԴԱՍԵԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Քառօք փոստաթուղթ 12ը 25 *Ֆրանք: Հարսանեկան նկարներու մասագիտութիւն. քաշուած մեր* STUDIOի *կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի* 12ը 125 *Ֆրանք:*

Carte d'identité *նկարներ՝ 12 հատ 10 Ֆր., 6 հատ 7 Ֆր.:*

ԾԱԽՈՒ ԹԱՒՒԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պլվիւլի մէջ նպարեղէնի կարեւոր եւ չահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վաթսակալութիւն, ամէն տեսակ առեւտուրի համար: Վարձքը աժան եւ պայմանները դիւրամատչելի:

Դիմել Պլվիւլի, 52, Rue Piat, *Աղիզեան եղբարց: Հեռաձայն՝* Ménil. 71-86.

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
ԵՒ ԱՊՄՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
կը հայթայթենք՝ նշանաւոր, հարսնիքի, կնունքի, հանդիսներու եւ ուրախակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէնները եւ ըմպելիները (apéritifs, liqueurs, mousseaux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիները):

Հեռաձայնեցէք ՔԼՕԼԷԶԱՆ, Charlebourg: 20-69 *եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:*

Հաւատ՝ **KEULEYAN**
85, Rue des Chambards.
Bois-Colombes, (Seine).

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Զ. Ո. Միութեան մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը, այս չաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, Հայ Սափրիչներու սրահին մէջ, 7, Rue des Bernardins, *մէթրօ՝* Maubert Mutualité: *Օրակարգ՝ վերկոյ վարչութեան եւ Ջոմլ ատանամեակը:*

ՇԱՒԻԼԻ Մանկապարտէզի վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ աշակերտներու ծնողքը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, դպրոցի սրահին մէջ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ իր ընկերուհիներէն Մարիամ Փափազեանի իր սիրելի ամուսնոյն՝

Մինաս փափազեանի

գառնակսկիծ մահուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի՝ 50 Ֆրանք կը նուիրէ չքաւոր ընտանիքի մը:

50 *մէթր հեռու իմիկայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց* **2300** *Ֆր. Շարժ, ղօֆած միասին:*

Աժան գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իբ աշխարհագրով յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թորումով, բնական անիսոնի խառնուրդով եւ քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու հասցէ՝

Ագենտ
S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10
Եւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95
Լիմնք եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)
Նիսի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Տրապիզոնցի Միհրան Գալբիկեան (պապա) կը փնտռէ իր մօրքեղբօրորդին՝ Տիրան Զրաքեան որ կը գտնուի Շիքագօ: Խմացնել՝ «Ճառագ» ին վաչխութեան:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Dameme, PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claclère 15 – 70
(ԵՐԹՈՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱԿ ԵՌԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ VENDREDI 8 Novembre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2956 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՇՏ ՕՏԱՐԸ, ԵՐԲԵՔ ՍԵՓԱԿԱՆԸ

Ամէն ուր որ «միացեալ ճակատ» կը կազմուի, անդամակից հոսանքները իրարու ծրագիր կ'ունենան չատ մը հոգեր, նեղքին թէ սրատքին:

Այսպէս, Ֆրանսայի «ժողովրդական ճակատ»ը կը պայքարի պատերազմը խափանելու, ֆաշական տրամադրութիւնները վիժեցնելու, ապրուստը ժամանցնելու, չահագործող դասակարգերը սանձելու, աշխատաւոր բազմութեանց իրաւունքները պաշտպանելու, հանրապետութիւնը պահպանելու, միջազգային վէճերը իրաւարարութեամբ լուծելու համար:

Այս պայքարին ծանր հրեռանին միշտ ալ ուղղուած է բուն իսկ երկրին իշխանութեան դէմ:

« Միացեալ ճակատ »ը աչք ու ականջ լարած, կը հետեւի օրուան իշխանութեան գործերուն, եւ անընդհատ կը մատնանչէ, կը ձաղկէ անոր չեղումներն ու վրիպումները, ի հարկին դղրդացնել ժողովները սարքելով, թուղթիկներ հրատարակելով, կրակ տեղալով եւ թափորներ կազմելով:

Իրրեւ աշխատաւորական կամ ձախակողմեան հոսանքներ, «միացեալ ճակատ »ներու անդամները բնականաբար կը պաշտպանեն նաեւ խորհրդային իշխանութիւնը: Մանաւանդ որ, այդ ճակատներուն գլխաւոր յառաջապահները ընդհանրապէս համայնավարներ են, եւ ամէն բանէ առաջ իրենց սեփական — ինչո՞ւ չը–սել՝ «դասակարգային»—չահերը կրպ աչապանեն: Անոնուչա իրենց կարգին ընդ առաջ երթալով եւ ուժ տալով... «քաղքենի» աւան–դութեանց եւ ժողովրդապետութեան պաշտպանութեան:

Այս իրողութիւնը առանձնապէս չեշտուեցաւ Կոմինտէրնի վերջին ընդհ. ժողովին մէջ, երբ մասնաւոր հրահանգներ մշակուեցան Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու համար:

Այստեղ, Փարիզի մէջ, համայնավար օրկանները մասնաւոր նախանձախնդրութեամբ արտատպեցին նոր նշանախօսքերը :— միացեալ ճակատ կազմել բոլոր ատպարէզներուն մէջ, գլուխ հանել արհեստակցական միութիւնը, հակաֆաշական չարժման մէջ քաշել գիւղացիական զանգուածները եւ մանր քաղքենիները, լուծել տալ կամ զինաթափ ընել ֆաշական կազմակերպութիւնները, մաքրագործել ոստիկանութիւնը եւ բանակը, կապելով հակաֆաշական տարրերու հետ եւն.:

Այս առթիւ էր որ, Մարսէլ Քաչէն արձակեց վճիռ մը.

— «Ոչինչ կրնայ հարկադրել մեզ որ չեղինք մեր նպատակներէն, նոյնիսկ մաղի չափ: Բայց, ֆաշականութիւնը եւ պատերազմը ձախողեցնելու համար, մենք պատրաստ ենք նոյնիսկ սատանային հետ դինակցելու »:

Կը նշանակէ թէ միացեալ կամ ժողովրդական ճակատի յառաջապահները — կամ իրենք — միշտ պատրաստ են ճկելու եւ յարմարելու, կը բաւէ որ կարենան համակրանք եւ պաշտպանութիւն ապահովել Մ. Մոսկուայի համար, ուղղակի կամ անուղղակի:

Հարց է այժմ.— հայկական հասուածները որ միացեալ ճակատով կ'ոգեւորուին եւ կ'երթան կը կապուին, ունի՞ն որ եւ է ինքնուրոյն տեսակէտ, որպէսզի օգտակար ըլլայ և՛ հայրենիքին և՛ տարագիրը բազմութեանց համար:

Դժբախտաբար ոչ: Անոնք պարզապէս պոչ կապած կամ կռնբուն բռնած կը հետեւին կարաւանին, իրրեւ «հայկական գիծ» ըրնելով միայն մէկ կամ պայման,— անխնայ պայքար Դաշնակցութեան դէմ:

Վերջին փաստ՝ հնչակեան կեդրոնին համաձայնութիւնը՝ Մ. Նահանդներու համայնավար խմբակցութեան հետ:

Մարդիկ չեն խորհած, չեն կրցած այդ համաձայնութեան մէջ մէկ հատիկ բառ տեղաւորել, ի նպաստ որ եւ է հայկական դատի, սակայն պարտք սեպած են չեշտել թէ միացեալ ճակատով պայքար պիտի վարեն Մ. Հայաստանի բոլոր թշնամիներուն, «մասնաւորապէս» Դաշնակցութեան դէմ:

Այսպէս նաեւ հին ու նոր բոլշեւիկները, ամէն ուր որ կը հասնի իրենց կարմիր դունչը:

— Բայց ի՞նչպէս կրնան քրիստոնեայ խորհրդային իշխանութեան դէմ, երբ ճիշդ անոր արեւշատութեան համար է որ կ'աղօթեն ու կը ճառեն:

— Պարզապէս պահանջելով բուն իսկ խորհրդային դաւանանքին, բարձրաձայն հռչակուած, արձանագրուած սկզբունքներուն եւ նշանախօսքերուն գործադրութիւնը:

Ցեղոյ, երբ ուժ կը զգան միջազգային կարաւաններուն խառնուելու եւ փչելու որ եւ է երկրի, որ եւ է իշխանութեան դէմ, անշուշտ Նորին Կարմիր Վեհափառութեան դէմ ոճիր մը գործած չեն ըլլար, ընկերաբար, հաւատարմօրէն յիշեցնելով անոր՝ չարք մը պահանջներ, անարդարութիւններ եւ յանձնառութիւններ:

Եթէ որ եւ է միացեալ ճակատի օտար անդամները գիտնային թէ ինչպիսի «առանձնաշնորհներ» կը վայելէ այս աշխատաւոր ժողովուրդը, իրենց իսկ պաշտպանած կարգուսարքին մէջ, ա–պահովաբար պիտի արգահատէին իրենց հայ ընկերներուն վրայ:

Քաղքենի երկիրներու «պրոլետար» բազմութեանց մէջ, դուք չպիտի կրնաք ցուցնել ժողովուրդ մը այնքան հալածական եւ հարատահարեալ որքան հայկականը:

Այդ ժողովուրդը կը տառապի ոչ միայն դրամատիրականին, այլ եւ բանուորա – գիւղացիականին ձեռքով, անոնց ուղղակի եւ անուղղակի մեղքերով:

Միացեալ ճակատները որ եւ է «անելիք» չունի՞ն այս ճակատին վրայ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՍԿՍԱՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄԸ

ՀԱՊԷՇՆԵՐԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԾԱՆՈՒՑԱՆԵՆ

Փարիզի նոր դեսպանին հօրդ «ձղդուելները»

Հիւսիսային չրջանի հապէշական բանակին յառաջխաղացութիւնը, որ կասած էր 48 ժամուան համար, վերսկսաւ հինգշաբթի օր, գրաւելու համար Մաքալէն: (Գրաւած պիտի ըլլային երէկ):

Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ իտալական զօրախումբ մը քաղքը անպաշտպան կարծելով, Մաքալէ մտաւ նոյեմբեր 6ին, բայց յանկարծակիի գալով ետ քչուեցաւ: Տասը հոգի սպաննուեցան: Իտալացիները կը պատրաստուէին ամրանալու քաղաքին մէջ, երբ հապէշները յարձակում գործեցին: Իտալացիներէն չորս հոգի ալ գերի բռնուեցան, իսկ վիրաւորներուն թիւը յայտնի չէ: Մաքալէ չրջապատուած է ծովածաւալ տիրոյով, իրրեւ հետեւանք տեղատարափ անձրեւներու: Բայց եւ այնպէս Իտալացիները վճռած են գրաւել քաղաքը:

Իտալական գեկոյց մը կը տեղեկացնէ թէ Օկաուէնի ճակատին ամրոցը ինկաւ Իտալացիներուն ձեռքը: Հապէշները լաւ կռուեցան, մինչեւ որ սպառեցաւ իրենց ռազմանիւթը: Հապէշական գեկոյցը կ'ըսէ թէ ռազմիկները յաջողած են վար առնել երկու իտալական օդանաւեր: Մէկուն չորս օդանաւորդները սպաննուած էին, իսկ միւսին ուղեւորները կտոր կտոր եղած, ռումբերու պայթումէն :

Ատոիս – Ապէպայէն կը հեռքեն այն գրոյցը թէ ռումբ մը գտնուած է կայսեր պալատին մէջ: Ուրիշ հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ Հապէշները պարպած են Մաքալէն, բայց պիտի պաշտպանեն Վալ – Վալը, ուր զօրաւոր ամրութիւններ կը կառուցանէ Զօր. Նասիպուի բանակը: Եթէ այս գիրքը իշնայ, հաղորդակցութիւնները կը խզուին Եթովպիոյ եւ Ֆրանսական ու անգլիական Սոմալիներու միջեւ:

**** Պլաթէն կուէթա Վալոէ Մարիամ, Փարիզի հապէշական նոր դեսպանը , հետեւեալ եօթը ճշդումները կատարեց առջի օր.—*

1· Եթովպիոյ կայսրը «Նէկուս» չէ եւ երբեք այդպէս կոչուած չէ : Այդ բառը լրագիրները չունած են որ եթէ թարգմանուի, հպատակ (վասալ) իշխանաւորի աստիճանին կ'իջեցնէ կայսրը: Բուն տիտղոսն է Նէկուսթէ Նէ – կուսթէս», որ կը նշանակէ «Թագաւոր հպատակ իշխանաւորներու»:

2· Գոդերուն ձեռքերը չեն կտրեր Եթովպիոյ մէջ: Այդ պատիժը չէ գործադրուած վերջին տարիներու ընթացքին:

3· Սուտ է թէ 500 Հապէշներ սպաննուած են, ռազմանիւթի կարաւան մը ամրակոծած ըլլալով: «Մենք մեր ռազմանիւթը կարաւաններով չենք ղրկեր, այլ մէկ բեռ իւրաքանչիւր անդամ: Այս տարրական զգուշութիւնը թոյլ չի տար հինգ հարիւր հոգին ղրկել մէկ անդամէն»:

4· Ճիշդ չէ թէ 16,000 գերիներ ազատագրուած են Իտալացիներու կող – մէ , որովհետեւ այդքան գերիներ չկան անոնց գրաւած չրջաններուն մէջ: :

5· Կուքսա երբեք «ռաս» չէ եղած: Այդ տիտղոսը կը նշանակէ փոխարքայ, որոնցմէ միայն 5 – 6 հոգի կան Եթովպիոյ մէջ:

6· Պատերազմը դոյութիւն չունի մեզի համար: Մեր զինուորական ուժը անվթար կը մնայ:

7· Եթովպիացիները հոգ չեն ըներ Ատոիս – Ապէպայի հաւանական գրաւման համար: Շատ պզտիկ քաղաք մըն է, եւ անոր գրաւումը արժէք չունի երկրին նուաճման համար:

Վերջացնելով, դեսպանը յայտնեց թէ Ազգերու Դաշնակցութեան դի – մած է, նիւթական աջակցութիւն ստանալու համար եւ թէ վերջնական յաղթանակը իր երկրին պիտի մնայ:

Ամերիկա կը ծախէ, Գերմանիա կ'արգիլէ

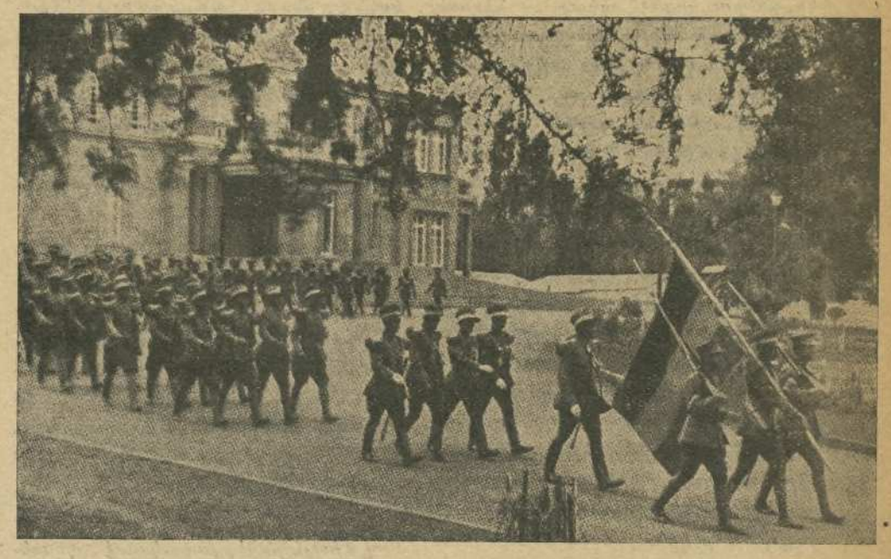
Մ. Նահանգներէն ահագին քանակութեամբ քարիւղ կը հասնի Իտալիա: Սեպտեմբեր եւ հոկտեմբեր ամիսներու ընթացքին առաքումները աւելցած են 600 առ հարիւր, ինչ որ չէ տեսնուած տարիներէ ի վեր: Մ. Նահանգներուն մէջ կը բնակին երկու միլիոն Իտալացիներ, որոնց 500,000ը Նիւ Եորքի մէջ: Կը կարծուի թէ նախագահ Րուզվելթ չուզեր անտեսել այս պարագան: Եթէ այս տարրը հակառակ դիրք բռնէ յառաջիկայ ընտրութեանց առթիւ, նախագահը կրնայ 47 ձայն կորսնցնել իր ընտրական չրջանին մէջ:

Մինչ ամերիկեան կառավարութիւնը այսպէս անուղղակի կ'օգնէ Իտալիոյ, Գերմանիա, որ նոյնպէս անդամ չէ Ազգերու Դաշնակցութեան, ուշադրաւ ձեռնարկ մը կատարեց: Զուիցերիոյ դեսպանին միջոցաւ հաղորդեց Ազգերու Դաշնակցութեան՝ թէ կարդ մը միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, որպէսզի Իտալիա չկարենայ սովորականէն աւելի վինուորական պիտոյքներ առնալ Գերմանիայէն: Այս առաջադրութեամբ բացառիկ օրէնքներ պիտի հաստատուին քանի մը օրէն: Գերմանիա չուզեր այն տպաւորութիւնը ձգել թէ դիտմամբ կը քաշալերէ Իտալիան:

Մուսոլինիի եւ ազգ. դեսպանին տեսակցութիւնը

*Անգլիական եւ առաջաւարակ միջազգային մամուլը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ Մուսոլինիի եւ Հռոմի անգլ. դեսպանին նոր տեսակցութեան, որ տեղի ունեցաւ նոյեմբեր 5ին: Մանրամասնութիւնները գաղտնի մնալով հանդերձ, տեսակցութեան պարագան իսկ բարենշան կը համարուի, եւ որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ Լոնտոնի մէջ: Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ հապէշական խնդիրը երկրորդական է եւ բուն հարցը կապ ունի անգլ.իտալական յարաբերութեանց հետ: Ատոր համար ալ Անգլիա չի բողոքեր իտալական բանակին յառաջխաղացութեան դէմ: Անգլիոյ գլխաւոր նպատակն է ապահովաբար պարպել տալ Լիբիոյ իտալական զօրքը, որ 50,000ի կը հասնի, առանց հաշուելու 14,000ի պահակազօրքը: Կարդ մը քերթեր կ'ըսեն թէ Մուսոլինի հաւանած է զօրաբաժին մը եւս ետ կանչել, համապատասխան 30,000 զինուոր պարպելով, եթէ Մեծն Բրիտանիա իր կարգին յանձն առնէ քանի մը մարտանաւեր հեռացնել Միջերկրականէն: « Տէյլի Թելէկրաֆ »ի Թղթակիցը կը գրէ թէ անգլ. դեսպանին այցելութիւնը չատ լաւ**

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ԽՈՒՄԲ ՄԸ ԵԹՈՎՊԻՈՑ ԿԱՅՍԵՐ ԱՆՋՆԱՊԱՀ ԳՈՒՆԴԻՆ

Միայն Թուրիոր չեն որ գերազգական կը խանդեն

Ի՞ՆՉ ԵՂԱՒ Է ԽՈՋԻՎԱՆՔԻ (ԹԻՖԼԻՍ) ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Իրագեկ մը կը հաղորդէ մեզի.—

Ով որ եղել է Թիֆլիզում գիտէ որ ամենաընդարձակ եւ գուտ հայկական Խօջիվանքի գերեզմանատունը գտնւում է հայաբնակ Հալաբարի քաղաքամասի ծայրումը, երկաթուղու գծին սահմանակից և գրեթէ գինարանիկոզքին, անբնակ բլուրների եւ լեռների վրայ: Բարձր պատերով սահմանուած այս լայնածաւալ գերեզմանատունը մի յետ քաշուած անկիւն է ուր իրենց վերջի հանգիստն էին գտնում Թիֆլիսարնակ Հայերի թէ աղքատը եւ թէ հարուստը: Մինչեւ վերջի տարիները այստեղ կատարւում էին թաղումները: Խօջիվանքի գերեզմանատունը ամփոփուած են ականաւորները Րաֆֆիի, Գրիգոր Արծրունու, Գաբրիէլ Սունդուկեանցի, Գէորգ Զմշկեանի, Ամիրան Մանանեանի, Ղազարոս Ագայեանի, Աւետիք Արասխանեանի եւ բազմաթիւ գրագէտների, ուսուցիչների, նկարիչների, իրաւագէտների, զինուորականների, կղերականների եւ ուրիշ ականաւոր գործիչների, ինչպէս նաեւ հազարաւոր համեստ հայրենակիցների:

Պաշտօնապէս հայկական այս գերեզմանատան գործադրումը պատճառաբանւում է ժողովուրդի համար հանգստեան տեղի անհրաժեշտութեամբ: Ինչպէս յայտնի է, վերջին տարիների ընթացքում ջանացել են Թիֆլիսը արդիականացնել, լայնացնելով նեղ փողոցները եւ պարտէզների վերածելով հրապարակները: Նշմարւում է սակայն որ այդ պատրուակի տակ տեղ ունեցած աշխատանքները կատարուել են եւ կատարւում են մասնաւորապէս հետապնդելով ազգայնական նպատակներ, այսինքն դիտմամբ ոչնչացնելով այն ամէնը ինչ որ գուտ վրացական չէ (անունները, չէնքերը, հիմնարկութիւնները) եւ ինչ որ կարող է յիշեցնել ռուսական տիրապետութեան կամ հայկական ազդեցութեան հետքերը: Ամէն կասկածից դուրս է որ Խօջիվանքի ոչնչացումը ծառայում է նոյն նպատակին, մանաւանդ որ այդ հողամասը գտնւում է, ինչպէս ասացինք, ոչ թէ կենդրոնում եւ ոչ նոյնիսկ այն ուղիի վրայ ուր հնարաւոր է քաղաքի ծաւալումը եւ անբնակ վայր է միայն: Անհնայ եւ վայրենի կերպով «վրացիացնելով»Թիֆլիզը, որու ապագաբնակութիւնը գոբերի ընթացքում կազմել են մեծ մասով ոչ Վրացիները եւ որ այսօր ոչ միայն Վրաստանի, այլ եւ Անդրկովկասի դաշնակցային մայրաքաղաքն է, Վրացիները առանձին ետաղնդով ճնշում են ոչ–Վրացիները եւ ոչ մի կարեւորութիւն չեն տալիս փոքրամասնութեանց գոնէ յանուն համայնավար վարչապետութեան, մինչդեռ մեր խեղճ ու կրակ երեւանը ինչեր չի անում իր փոքրամասնութիւնների հոգածութեան համար: Վրաց համայնավարները քանդելով Հայոց գերեզմանատունը, օգտագործում են գրանիտէ եւ մարմարէ խոշոր քարերը չէնքերի եւ կամուրջների համար:

Ի՞նչ է տարբերութիւնը այս բարբարոսութեան եւ Բանկալթիի (Պոլիս) գերեզմանատան գրաւման:

Շրջուն վաճառորգներու նոր օրէնքը

Իր կարեւորութեան պատճառով այսօր ամբողջութեամբ կուտանք հրամանագիր - օրէնքը որ հրատարակուեցաւ պաշտօնաթերթին մէջ.—

ՅՕԴ. 1.— 1912 Յուլիս 16ի օրէնքին Ա. յօդուածը փոխուեցաւ հետեւեալ կերպով.—

« Ֆրանսա բնակող կամ հոն հաստատ բնակութիւն ունեցող ամէն անհատ, ինչ ազգութեան ալ պատկանի, եթէ ուզէ, չրջուն արհեստ մը, ճարտարուեստ մը եւ վաճառորդութիւն ընել, պէտք է յայտարարութիւն մը ընէն ոստիկանական վերատեսչութեան կամ իրենց բնակած վայրին նահանգապետութեան. իրենց պիտի արուի ընկալագիր մը (ռէչէփիսէ):

« Եթէ յայտարարողը Ֆրանսացի չէ, պէտք է ապացուցանէ թէ առնուազն հինգ տարի բնակած է կանոնաւորաբար Ֆրանսայի կամ անոր գաղութներուն կամ անոր հովանաւորութեան տակ եղած երկիրներու մէջ:

« Առանց կանխաւ յայտարարութիւն ընելու չրջուն արհեստ մը կամ առեւտուր ընողները եթէ չկարենան իշխանութենց եւ ոստիկանութեան պահանջած պահուն իրենց ընկալագիրը ցոյց տալ, իրր պարտապանց պիտի պատժուին 5էն 15 Ֆրանք տուգանքի, ինչպէս նաեւ մէկէն հինգ օր բանտարկութեան: Կրկնութեան կամ սուտ յայտարարութեան պարագային պիտի վճռուի բանտարկութիւնը:

« Վարչական կանոնադիր մը պիտի ճշդէ այն պայմանները որոնց համաձայն պիտի ընդունուին յայտարարութիւնները, պիտի պահանջուին ճշդումները՝ յայտարարողներէն եւ պատճէնը ընկալագրին»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Աթէնք պիտի վերադառնայ նոյեմբեր 24ին, ճամբան կանգ առնելով Փարիզի, Հռոմի եւ Պելկրատի մէջ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԸ նոյեմբեր 7էն սկսեալ պարզեց նոր զօրաչը, զոր դծած է Հիթլէր ինք, կարմիր խորքի վրայ, կեռ խաչով: Երկաթ խաչը, որ նախկին խորհրդանշանն էր, մանրանկար կ'երեւայ անկիւն մը:

ՎԱՐՉԱՊԵՏ Պ. ԼԱՎԱԼ նոր տեսակցութիւններ ունեցաւ անգլիական եւ իտալական դեսպաններուն հետ, ելք մը գտնելու համար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏ» ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Պրոլետարիատ Օրթուան» տպագրեալ ամսագրերուն մէջ կը գտնենք հետեւեալ ուշագրաւ տեղեկութիւնները.

Ամսագրին առաջին համարը լոյս տեսաւ 1924 թուականին։ Ան կը ներկայանար իբրեւ «Պրոլետարիատ Օրթուան» ամսագրի Ա. տարեշրջանի Ա. համար։ Ամսագրին խմբագրութիւնը կը գտնուէր Նիւ Եորք, 799 Broadway հասցէին վրայ։ Ամսագրին հրատարակիչն էր Workers Party of America։ Ամսագրին խմբագրական կազմին մէջ կը գտնուէին Ալեքսանդր Պրոմպերկ, Ճէյմս Ք. Ուայթ, Ճոն Փ. Քենտալ, Ճոն Ռիտ, Ճէյ Լավսթոն, Ճէյմս Ք. Քանընկհեմ, Ճէյմս Փ. Քենան, Ճէյմս Ռ. Ուէյտմայր, Ճոն Ռ. Քլարք, Ճոն Ռ. Ֆիլիփս, Ճոն Ռ. Ուիլիըմսըն, Ճոն Ռ. Ուիլիըմսըն, Ճոն Ռ. Ուիլիըմսըն

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆՆԿՈ ԱՊԵՐԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

— • —

Գրած էինք թէ Մնկո Ապեր մեռաւ Երեւանի մէջ, հոկտեմբեր 6ին։ Մնկո Ապեր Շերակի գիւղերէն էր։ Ծնած է 1870ին։ Աւարտելէ վերջ Լէնինականի պղպրոցը, կը նուիրուի ուսուցչութեան։ 1888էն 1924 միայն ուսուցչութիւն է բրած։ Կը մշակէ նաեւ մանկական գրականութիւնը, մանաւանդ սէր մը ցոյց տալով երգիծական ոտանաւորի։ 1905ին Լէմից - եան կը հրատարակէ իր Հասկերը, որուն առջին աշխատակիցներէն էր Մնկո Ապեր։ Այս ամսագրին մէջ էր որ ան կազմուեցաւ իբրեւ մանկական գրականութեան մշակ, իբրեւ առաքսոս, երգիծարան եւ թարգմանիչ։ 1908ին Հասկերու խմբագրութեան հրաւէրով, Մնկո Ապեր Թիֆլիզ - բաղի գիւղերը եւ անցաւ Թիֆլիզ։

Մայրենի լեզուի ուսուցչի ծանր պարտականութեանց տակ, ժամանակ կը գտնէր գրելու եւ կարդալու։ Կը կարդար ոչ միայն ժամանակակից մանկական ամսաթերթերը, այլեւ ռուսական եւ եւրոպական դասական հեղինակները։ Անոնցմէ կ'ամնէր ինչ որ անհրաժեշտ էր մանկական գրականութեան, եւ ամէն գիրքի մասին կ'արտայայտուէր սրամիտ խօսքով մը,— գովեստով՝ եթէ հանուած էր, հակոյութեամբ՝ եթէ չէր հանուած։

Մնկո Ապեր մանկակցած է նաեւ տարբեր վարժարաններու դասագիրքերու խմբագրութեան, սակայն իր մասնագիտութիւնը առաւելապէս կը կայանար մանկական գրականութեան եւ առակներու մէջ։ Հասկեր ամսաթերթին հաւաքածոյին մէջ թիւր կան, որոնց յօդուածներուն եւ առանաւորներուն կէսէն աւելին գրած է Մնկո Ապերը։

Ինչպէս գրեցինք, ուսուցիչ էր մինչեւ 1924 թուականը, երբ կը պաշտօնավարէր Երեւանի բանուորական համալսարանին մէջ։ Վերջին տարիները հիւանդ էր եւ հանգստեան թոշակ կը առնար։ Կը տառապէր անանձելի գլխու ցաւէ մը, զոր չկրցաւ թէկել՝ հակառակ փորձուած բոլոր դարմաններուն։ Այսուհանդերձ չէր դադրած գրելէ։

Հետեւեալ ոտանաւորը գրեթէ իր կենագրութիւնն է, գրի առնուած 1924ին, Հայ գիւղացի խորագրին տակ։—

Հայ գիւղացի,
Դու չկարծես
Թէ ուրիշ եմ,
Ես ճն ծոցից
Թռած զուշ եմ.
Ճն սեւ օրւայ
Սիւսւորն եմ,
Ճն լաւ օրւայ
Թեւաւորն եմ։
Հայրս էր գիւղի
Մի նախրապան,
Մայրս մեծատան
Հացը թխող՝
Եղբայրներս
Մերկ ու բոպիկ,
Կերածները՝
Թթու մախոյն։
Ես գնացի
Ուսում առայ,
Դարձայ գրող,
Առակասլօս։
Գիւղի լեզուն
Հետս տարայ,
Ու էդ լեզուով
Հիմի խօսում։

Մորհրդային վարչաձեւին տակ, ուր «գիրչի համար չատ բան կայ ուտելու», Մնկո Ապեր չափածոյ խրատներ կը կարդայ գիւղացիներուն, — մաքուր ըլլալ, գրել - կարդալ սորվիլ, հողամշակութիւնը կատարել գիւղատնտեսական հիմերու վրայ, խնամել անասուները, ոչնչացնել մնասակար միջատները, եւայլն։

Մնկո Ապեր չափազանց համեստ էր, ջերմ ու բարի բնաւորութիւն ունէր, միշտ կենսուրախ, միշտ յանգուցուր կատակը չբծունքին։

Թաղումը կատարուեցաւ հոկտ. 9 - ին, կրթական գործավարութեան կողմէ։ Առաուն կանուխ դագաղը փոխադրուած էր Գրողներու Տունը, ուր վերջին հրաժեշտը տալու եկան գրողները, արուեստագէտները, ուսուցիչները, ուսանողները, մանաւանդ արիները։ Դագաղին մօտ պատուոյ պահակ կանգնած էին Ռ. Դաշտոյեան, Դր. Սիմոնեան, Զ. Եսայեան, Ալպան եւ ուրիշներ։ Ժամը 4.30ին դագաղը դուրս հանեցին Գրողներու Տունէն։ Հրաժեշտի վերջին խօսքը արտասանեց Ա. Վշտունի։ Ցետոյ Շուխէնի մահուան քայլերգով թաղման թափօրը յառաջացաւ դէպի հին գերեզմանատուն։ Ցուղարկաւորութեան կը մասնակցէին նաեւ Երեւանի գպրոցականները եւ արիները։ Գերեզմանատան մէջ Մնկոյեանի գործը պանծացուցին Դր. Սիմոնեան եւ Ն. Զարեան։

Կառավարութիւնը որոշեց.

1.— Հրատարակել Ա. Մնկոյեանի գործերուն հաւաքածոն։

2.— Երեւանի մանկական նորաբաց մատենադարանը կոչել Ա. Մնկոյեանի անունով։

3.— Ա. Մնկոյեանի այրին տալ կենսաթոշակ։

4.— Երեւանի վարժարաններուն մէջ պահել երկու սաներ Մնկոյեանի անունով։

Հոկտ. 8ին, Գրողներու Տունին մէջ տեղի ունեցաւ սուգի երեկոյ մը, խնդրոյ առարկայ ունենալով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Société Anonyme Arménienne d'Assurances contre l'Incendie

Տեղի կ'ունենայ Հայկական Արուեստի Հարկաւոր Հաստատութեան Ընդհանուր Ժողովը Չորեքշաբթի, 25 Մարտ 1936-ին, ժամը 5-ին երեկոյեան, Ընկերութեան գրասենեակը, 7, Rue des Tretaigne.

Օրակարգ՝ Տարեկան հաշիւներու քննութիւն եւ հաստատութիւն։

Բաժնետէրերը, որոնք կ'ուզեն մասնակցիլ ժողովին, պարտին իրենց բաժնետոմսերը ներկայացնել Ընկերութեան գրասենեակը, 11 Հոկտեմբեր առնուազն 7 օրեր առաջ։

Ի հրամանէ Վարչութեան

Քարտուղար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Նախագահ՝ Ս. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Société Anonyme Arménienne d'Assurances contre l'Incendie

Ընդհանուր ժողովի հրաւէր

Տեղի պիտի ունենայ Ընդհանուր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԱԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԹՈՒՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
9
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI
9 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2957

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՄԱՆԸՈՒԹ ՏԱՐԻ ՎԵՐՋԸ

Խորհրդային իշխանութիւնը զրկուած յոյցերով ատնեց հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 18րդ տարեդարձը, երեք օր իրարհանդէպ տարբերով։

Այս առթիւ ալ տեղի ունեցան չտնդալից արարողութիւններ, որոնց գաղտնիքը միայն բոլշեւիկները գիտեն,— զօրահանդէս՝ Մոսկուայի կարմիր հրապարակին վրայ, թափօրներ եւ ժողով – ներ՝ ամէն կողմ, ճառեր, նշանախօսքեր եւ բանաձեւեր՝ երկրի անձակրաժիր տարածութեան վրայ եւ բոլոր լեզուներով։ Պատ – ուիրակութիւններ՝ աշխարհի զանազան մասերէն եւ փառաբանա – կան տպեր՝ թերթերով թէ գիրքերով։

Այստեղ, Փարիզի մէջ ալ, մեծ ժողով մը գումարուեցաւ, միեւնոյն առիթով, իբրեւ հզօր արձագանգ մը։

Ինչպէս քանի մը տարիէ ի վեր, այս անգամ ալ, բայց մասնա – տորապէս չեչաեւով, օրուան ճառախօսներն ու մամուլը բարձր – ձայն փառաբանեցին խորհրդային իշխանութեան խաղաղասի – րութիւնը։

«Ամէն բան խաղաղութեան համար», կը գրէր կառավա – րութեան պաշտօնաթերթը, «Իզվեստիա»։

Գարգելով ռազմանպատ վոթորիկը, «որ կրնայ պայթիլ որեւէ տեղ, կառուցած աշխարհակարներու հրամանով», «Իզվեստիա» կը յայտարարէ։— « Երկիրը վառած է թէ յարձակման տեղ քանի մը միլիոն զինուորներու բանակ մըն է որ ոտքի պիտի կանգնի մէկ հարուածով, պաշտպանելու համար սահմանները »։

Իսկ «Փրաւտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, իր կար – ծին կը հնչէր։

— « Վերջին 18 տարիներու ընթացքին, այս 170 միլիոն աշ – խատաւորներէ բաղկացած ժողովուրդին ձեռքերը բոլորովին կերպարանափոխեցին երկրին աշխարհագրութիւնը. անոնք անա – պին զարգացուցին իր տարմանները, եւ բացին լայն ու սքանչելի ճամբան որ կ'առաջնորդէ դէպի բարեկեցիկ եւ երանաւէտ կեան – ք... Ս. Միութիւնը կանգնած է իբրեւ արժէքն պահակ մը խա – ղաղութեան եւ բոլոր երկիրներու աշխատաւորներու շահերուն»։

Այսպէս նաեւ միւս բոլոր թերթերը, հիւսիսէն հարաւ եւ ա – րեւմուտքէն արեւելք, իբրեւ բազմաձայն եւ բազմալեզու տագ – մոսերգութիւն մը։

Այս մանրամասնութիւնները յիշեցինք, պարզապէս գաղա – փար մը տալու համար մշակուած հոգեբանութեան եւ ծրագրուած առաջադրութեանց մասին։

Մինչդեռ ուրիշ տարիներ գլխաւոր նշանախօսքերը կը յա – ձկին համաշխարհային յեղափոխութեան չուրջը, այսօր ամէնէն աւելի երկրին պաշտպանութեան, շահուած յաղթանակներու պահպանման եւ զարգացման հոգն է որ կը տիրապետէ։

Յեղափոխական չունչը միշտ ալ կը տատանի բոլոր խօսքե – րուն եւ գործերուն վերեւ, բայց կը թուի թէ մարդիկ այժմ աւելի ծանր նստած են իրենց տեղը, աշխարհը տեսնելով այնպէս ինչ – պէս որ է։

Փաստ՝ իրենց արտաքին քաղաքականութիւնը, որ տարուէ տարի կլորնալով, արդէն իջած է ճիշդ այն դիրքին վրայ ուր կը գտնուին միւս աշխարհակալ պետութիւնները։ Ցիշեցէք միայն վերջին տարիներու ընթացքին կատարուած նահանջները, կըն – քուած անհամար զիջողութիւնները, բարեկամութեան, չէզոքու – թեան, զինակցութեան բազմատեսակ յանձնառութիւնները, եւ Ս. Միութիւնը ամէն բանէ առաջ կը ձգտի փարատել արտաքին յարձակման մը մղձաւանջը։

Եւ բոլորովին անհիմն չէ այդ վտանգը, նկատի առնելով աշ – խարհի ներկայ վիճակը, եւ հարեւան պետութեանց դիրքը։

Այդ սպառնալիքին հեռանկարն է որ, վերջերս չարք մը բա – րեփոխումներ կատարել տուաւ նաեւ ներքին ճակատի վրայ։

Այսպէս, «վարդապետն ասաց» եւ մարդիկ սկսան խօսիլ հայ – րենիքի եւ հայրենասիրութեան մասին, ընտանիքի եւ մօր եւ ու – րիշ սրբութեանց մասին։ (Սթալին վերջերս պարտք սեպեց լու – սանկարուել աղջկանը եւ տղուն հետ, չոյելով իր չուրջն հաւաք – ուած «մանկան»ն)։

Ամենօրեայ կեանքի երկաթեայ օրէնքներուն ճնշումին տակ, Սթալին – մէջա Սթալին — հրապարակաւ չեչտեց «մարդ» հաս – տնելու պահանջը, իբրեւ առանձին դրամագլուխ, եւ քաղցր նայ – ուածքներ ուղղեց ոչ – կուսակցական մասնագէտներուն, իբրեւ օրինակ ցուցնելով անոնց արժանիքները։

Եւ դեռ ուրիշ «նորութիւններ», որոնք պիտի չարունակուին տպահովաբար։

Աչխարհասասան փոթորիկ մըն էր հոկտեմբերեան յեղափո – խութիւնը, աննախընթաց ալեկոծութեամբ եւ արհաւիրքներով, որոնք մինչեւ այսօր ալ տարուն կ'ազդեն ամբողջ մարդկու – թեան։

Մէկիններ զոհուեցան այդ ճամբուն վրայ, թէ բարբարոս – կան բռնակալութեամբ եւ արիւնհեղութեամբ եւ թէ իբրեւ հետե – ւանք ահագնադղրդիռ փլուզումներու, անտեսական եւ ընկերային քայքայման։

Փոթորիկը բացաւ նաեւ ահռելի ակօսներ ալ, եւ անոր ճնշումին տակ, այլազան հակազդեցութիւններ երեւան եկան ուրիշ երկիր – ներու մէջ։

Եւ տակայն, 18 տարի վերջն ալ, տակաւին յանդգնութիւն է վճիռներ արձակել վերջնական ելքի մասին։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ՄԱՔԱԼԷԻ ԱՌՋԵԻ

Իշխանուհի մը գիշերային կոխիւներ կը տեսէ

Իտալացիները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Մաքալէ, կարելի դիւրութեամբ։ Առջի օր գրաւեցին ամբողջ լեռնաշղթայ մը, որ կը տիրապե – ւէ քաղաքին վրայ։ Այս յաջողութեամբ, գրաւած կ'ըլլան հիւսիսային Հա – պէշստանը մինչեւ Թաքքազէ եւ Կվա գետերը,— 8000 քառ. մղոն տարած – ութիւն։ Ճամբուն վրայ գիւղեր կան որ 9000 ոտք բարձրութիւն ունին ծո – վուն մակերեսէն եւ կը տիրապետեն Տանաքիլի անապատին վրայ։

Ատոթա - Ապկպայէն կը հեռագրեն թէ զեղանի իշխանուհի Վաղերօ, որ կը բնակի Մաքալէի հիւսիսային - արեւմտեան կողմը, անմատչելի լեռներու մէջ, կը կռուին Իտալացիներուն դէմ Թիկրէի ռազմիկներու գլուխն անցած։ Իր հրոսախումբը գիշերանց կ'ինկնի լեռներէն եւ կը յարձակի իտալական յառաջապահներուն վրայ։ Իշխանուհին զինուած է սուինաւոր հրացանով մը եւ անձամբ կ'առաջնորդէ բոլոր գործողութեանց։ Իրեն համար գաղնիք չու – նին այդ չրջանին լեռներն եւ ձորերը։ Իրեն միացած են բազմաթիւ ամուսնա – ցած կիներ, գէպի հարաւ դրկելով իրենց զաւակները։ Բոլորն ալ ուխտած են տուն չվերադառնալ, ցորչափ Իտալացիները կը մնան հպատչական հողին վրայ։ Իշխանուհի Վաղերոյի ամուսինը կը գտնուի գլխաւոր բանակին մէջ, որ դէս կոխի չէ բռնուած։

Հպատչ ռազմիկները ասպատակութիւններ կը տատարեն Մաքալէի հիւսի – սային եւ արեւելեան չրջանին մէջ։ Իտալական յառաջապահները չորեքչաբ – թի գիչեր լեռներուն բարձունքը հասան, քաղաքէն 11 մղոն հեռու, բայց հա – պէչ ռազմիկները գիչերանց յարձակելով ետ մղեցին։ Յաջորդ օրը Իտալացի – ները յարձակողականի ձեռնարկեցին։ Կը հաստատուի թէ Թիկրէցի ռազմիկ – ները բացարձակապէս կ'արհամարհեն մահը, աւելի չատ սուին, գեղարդ եւ դաշոյն գործածելով քան թէ հրացան։ Անոնք ընդհանրապէս կը յարձակին գիչերանց, լռիկ մնչիկ յառաջանալով իտալական պահակներուն։ Երբ 10 — 15 մեթր մնացած ըլլայ, կը յարձակին ռազմական կատաղի կանչեր արձակելով, եւ կը զաչունահարեն անխնայ։

Իտալացիները չեն ուզեր ամբակոծել Մաքալէն, որ գաւառին Թաս Կուբ – սայի մայրաքաղաքն է եւ ուր կը գտնուի Յովհաննէս Թագաւորին պալատը։

Կ'ըսուի թէ Թաս Կուբսայի մայրը եւ քոյրը իրրեւ պատանդ վար դրուած են Մաքալէի մէջ։

Իտալիոյ մէջ բուրդ կը չիւեն... կաթով

Իտալացիները ամէն մէկուց կը փորձեն, մեզմացնելու համար պատժա – կան անօրինութեանց հետեւանքները։ Հինգչաբթի օր խումբ մը մասնագէտ – ներ Մուսոլինիի ներկայացուցին բուրդի նմոյշներ՝ որոնք չինուած են կա – թով։ Արտադրութիւնը հասած է օրական կէս թոնի, որ թէեւ քիչ է, բայց կ'ապացուցանէ թէ գիւտը բոլորովին անգործնական չէ։ Միւս կողմէ, Սա – լերնոյի մէջ փորձեր կը կատարուին բամպակ մչակելու։ Պղպատի արտա – դրութիւնը 190,000 թոնի հասած է վերջին երեք ամիսներու մէջուցին, ինչ որ աննախընթաց է։ Շատեր կը կարծեն թէ պատժական անօրինութիւնները ի վերջոյ կրնան օրհնութիւն մը դառնալ, ստիպելով երկրին մէջ արտադրել չատ մը նիւթեր, որոնք դուրսէն կը ներածուէին։

Իտալիոյ ոդիմպիական կոմիտէն պաշտօնապէս հաղորդեց թէ պիտի չրնջուին մարզական կարգադրութիւնները այն բոլոր երկիրներուն հետ որ կը մասնակցին պատժական անօրինութեանց։ Իտալական մարզական միութիւն – ները պիտի դադրեցնեն ամէն յարաբերութիւն՝ այդ երկիրներուն մէջ։

**** Հռոմէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը մեծ ուչադրութեամբ կը հետեւի Մ. Նահանգներու դիրքին՝ պատժական անօրինութեանց առթիւ։*

Դիւեդրական պայմարը կը շարունակուի

Պաշտօնական չրջանակներու մէջ կը յուսան թէ Ամերիկա պիտի չարու – նակէ ներկայ ընթացքը, ապատ ձգելով քարիւղի, բամպակի եւ մետաղներու արտածումը։ Այսպիսի նիւթերու ստացումը կենսական կարեւորութիւն ունի Իտալիոյ համար։ Իսկ եթէ Ամերիկա եւս հետեւի միւս պատժարկու պետու – թեանց, «պաչարելով եւ սովամահութեան դատապարտելով Իտալիան», հետեւանքները չատ ծանր պիտի ըլլան միջազգային խաղաղութեան համար։ Իտալիա վճռած է դիմանալ կրճատելով իր սպառումները. բայց եթէ յուսա – հատութեան մղուի, անխուսափելի կը համարուի ընդհարում մը Եւրոպայի մէջ։

Իրավիճակը կը հատատեն թէ քարիւղի արտածումը արգիլելու համար անհրաժեչտ է որ համաձայնութիւն գոյանայ զանազան ընկերութեանց մի – ջեւ։ Լոնտոնի մէջ չատ յոյս չունին որ Մ. Նահանգները յանձն առնեն այլեւս քարիւղ չծախել Իտալիոյ։ Միեւնոյն ատեն չեն հաւատար այն գրոյցին թէ քարիւղի միջազգային երեք գլխաւոր ընկերութիւնները խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարեն, Իտալիոյ յատկացուած արտածումները դադրեցնելու համար։

**** Իտալիոյ արհեստաւորներու գաւառական կոմիտէն ժողով մը սարքե – լով Թորինոյի մէջ, որոչեց հրաւիրել բոլոր Իտալացիները որ խիստ խնայո – ղութիւն գործադրեն ամէն ճիւղի մէջ, պայքար մղեն օտար արտադրութեան դէմ եւ ուժ տան ներքին ճարտարարուեստին։*

Ֆիւմէի նահանգապետը եւ ուրիչ երեւելիներ որոչեցին այլեւս ինքնա – գործ չնաւիլ, որպէսզի կարելի եղածին չափ քիչ վառելանիւթ սպառի Վենե – տիկի մէջ արգելք հանդիսանալու այն բոլոր չարժանիկարներուն եւ թատերա – խաղերուն դէմ որոնց հեղինակի իրաւունքները օտար երկիրներ պիտի եր – թան։ Գրամաճառներու Ֆաչական միութիւնը հրաւիրեց իր անդամներն ու համակիրները՝ կրճատել օտար դիրքերու եւ թերթերու ներածումը։ Թեր – թերը ամէն օր կոչեր կ'ուղղեն կիներուն, յանձնարարելով միայն ազգային ապրանքներ գնել ընտանիքներու համար։

**** Հռոմի ոսոիկանապետը պաշտօնանկ եղաւ, վերջին հականգլիական ցոյցերուն առթիւ։*

ՀԱՊԷՇՆԵՐՈՒՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ, ԱՊՈՒՆԱ ՔԻՐԻԼՈՍ

ՆԱՆՍԷՆեԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՄԱԽՔԵՐՈՒՆ

Բարեգործականի կեդր. Վարչութեան վերջին դեկոյցէն կը քաղենք հե – տեւեալ տեղեկութիւնները (5 Նոյեմբեր)։—

1։— Ֆրանսայէն 1200 գաղթականներու Հայաստան փոխադրութեան լուրը առանալուն պէս, Միութիւնս հարկ համարեց դիմել Նանսենեան Միջազ – գային Օֆիսին գործակցութեան եւ Օֆիսը իր կարգին դիմեց Ֆրանսական կառավարութեան աջակցութեան։ Ֆրանսական կառավարութեան պատուի – րակը սկզբունքով հաստատած է մանանակցիլ ներգաղթի փոխադրութեան ծախ – քերուն։ Երբ որ պաշտօնապէս իրեն իմաց տրուի անցագիրներուն Մոսկուայէն Փարիզ ժամանած ըլլալը, Ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի ձեռնարկէ անհրաժեչտ գործողութեանց։

2։— Նանսենեան Օֆիսը նկատի առնելով ընդհանուր տնտեսական տագ – նապը եւ վերահաս ձմրան յառաջ բերելիք նոր զրկանքները, զոր Միութիւնս իր քաղաքական ուչադրութեան յանձնած էր, մեր տրամադրութեան տակ դրաւ 40000 ֆրանս. ֆրանք Սուրիոյ, 40000 ֆրանք Յունաստանի եւ 20000 ֆրանք Պուլկարիոյ չափաւոր հայ գաղթականներուն համար։ Այս նպաստա – դրամները պիտի գործածուին Նանսենեան Օֆիսներուն ներկայացուցիչներ – ուն գործակցութեամբ, գործնական միջոցներ հայթայթելու համար գաղ – թականներուն՝ իրենց պատուստը ապահովելու։

3։— Մեր նորագոյն դիմումներուն վրայ, Մամլիչէյնի թոհանչտարութիւ – նը յատուկ նոր ասնաթղթային մը շինութեան համար Նանսենեան Օֆիսը տրամադրած է 40,500 ֆրանս. ֆրանքի գումար մը։

4։— Հալէպի մէջ անգլուհի Միս Բոպըրթսի դրամով գնուած հողին վը – րայ իր կողմէ շինուելիք անկեղանոցին համար որպիսի յատկացութիւնները, Նանսենեան Օֆիսը յատկացուցած է 150 անգլ. ոսկի։ Այս ազնիւ Անգլու – հիի իր ամբողջ հարստութիւնը եւ ժամանակը նուիրած է Սուրիոյ հայ գաղ – թականներուն, որոնց հետ կ'ապրի անոնց կեանքով։

5։— Նանսենեան Միջազգային Օֆիսը, մեր խնդրանքին համաձայն, դի – մած է Կարմիր Խաչերու Ընկերութեանց Միջազգային Լիկային, որպէսզի Ֆրանսայէն փոխադրուելիք 1200 գաղթականներուն բժշկական հոգը ստանձ – նէ, տրամադրելով հիւանդապահուհի եւ պէտք եղած դեղօրայք։ Միանգա – մայն, Օֆիսը դիմած է անգլիացի Ռաէյերներու ընկերութեան, որպէսզի այդ ներգաղթողներէն չբաւարարներուն հայթայթէ գործածուած հագուստներ։

6։— Նորվեկիական կառավարութիւնը այս տարուան վերջը հրապարակ պիտի հանէ վրադիրքով դրոչմաթուղթեր, որոնց վրադիրքի հասոյթը պիտի յատկացուի հայ եւ ռուս գաղթականներուն։ Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ անկէ յետոյ հրապարակ պիտի հանէ այդ կարգի դրոչմաթուղթեր, պայ – մանաւ որ գոյանալիք հասոյթին մեծագոյն մասը գործածուի Ֆրանսայի մէջ գտնուող գաղթականներուն։

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ՄԱՐՍԷԼ Կ'ԵՐԹԱՅ

Մեզի կը տեղեկացնեն թէ իրրեւ հետեւանք կաթող. նուիրակ Գարեգին արքեպ. Յովսէփեանի հետ տեղի ունեցած խորհրդակցութեան մը եւ համա – ձայնութեան մը, Գարեգին եպիսկոպոս Խաչատուրեան, ընդունած ըլլալով ներկայացուցիչ սրբազանի պաշտօնական առաջարկը՝ առանձնել «Մարսէյլի եւ չրջակայքի հայութեան գործերի կառավարութեան ժամանակաւոր պաշ – տօնը առաջնորդական իրաւունքներով, գործակցութեամբ ժամանակաւոր կեդրոնական վարչութեան», մօտ օրէն կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։

«Հնչակ-Դաշնակ իրար կ'ուտեն»

Պոլսոյ թուրք թերթերը զարմանալի լուրեր կը հրատարակեն Պէյրութի մասին, աւետելով թէ « Հնչակ - Դաշնակ իրար կ'ուտեն », թէ « 25 Դաշնակ – ներ ձերբակալուած են » եւայլն։ Լուրերուն թուականն է... 29 հոկտեմբեր, տպուած՝ նոյեմբեր 3 — 4ին։ Արդ, Պէյրութի թերթերը մեր ձեռքն են մին – չեւ նոյեմբեր 3 եւ ոչինչ կը գրեն այդ մասին։ Տարակոյս չկայ թէ մարզական հին միջադէպի մը արձագանգն է, յաւելեալ եւ ճոխացեալ։ Կ'արտատպենք քանի մը տող, իրրեւ զուարճալիք։—

« Գուրուն » կը գրէ, « Դաշնակները եւ Հնչակեանները իրար կ'ուտեն » վերնագրին տակ։—

ՊԷՅՐՈՒԹ, 29 հոկտեմբեր։— Թշնամութիւնը օրէ օր կը տատկանայ Սու –

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐՈՒԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻՆ ՀԵՏ*

ԻՏԱԼԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Քննելէ յետոյ Անգլիոյ մտավախութիւնները, կը մնայ հակնայլ իտալական ձեռնարկին մնտեսական, ընկերային եւ քաղաքական պատճառներն ու կարելիութիւնները:

Իտալիոյ տարածութիւնն է 310.000 քառ. քիլ. եւ որուն 48 առ 100ը մշակելի է, 26 առ 100ը մարգագետին է, 8 առ 100ը անմշակ, 18 առ 100ը անտառ: Հարաւային երեք գաւառները Պազիլիքատա, Աբրուցիա, Կալաբրիա, գրեթէ անջրդի են եւ ուր բնակչութեան խտութիւնը կը հասնի հազիւ 54 անձ իւրաքանչիւր քառ. քիլ.ի վրայ:

Երկիրը ազքատ է հանքերով: Իտալիա կը ներածէ տարեկան 12 միլիոն թոնօ հանքածուխ, չուրջ 12 առ 100ը ընդհանուր ներածութեան: Գեղմահնա կը հայթայթէ 40 առ 100ը, Անգլիա 39 առ 100, Լեհաստան 10 առ 100 եւ ուրիշներ 11 առ 100:

Առաջնակարգ կարեւորութիւն ունի քարիւղը: Իտալիա պարտաւոր է ներածել Ռումանիայէն՝ 39 առ 100, Ռուսիայէն՝ 26 առ 100, Ամերիկայէն՝ 15 առ 100, Պարսկաստանէն՝ 10 առ 100, ուրիշներէ 10 առ 100: Անհրաժեշտ է վառելանիւթը (essence) որուն 33 առ 100ը կը հայթայթէ Իրան, 26 առ 100ը Ռուսիա, 9 առ 100ը Հոլանտական գաղթավայրեր, 10 առ 100ը ուրիշներ: Մետաղագործութեան համար պէտք ունի երկաթի, որուն 17 առ 100ը կը գնէ Ֆրանսայէն, 30 առ 100ը Ռուսիայէն, 32 առ 100ը Շուէտէն, 21 առ 100 Ալճերիայէն:

Իտալիոյ մշակելի հողերը բաւարար չեն բնակչութեան անուղղակի ապահովելու չափ անհրաժեշտ նիւթեր տալու, չեն կրնար հայթայթել ճարտարարուեստի համար կարեւոր հում նիւթեր: Անբաւական է ցորենը: Ներածումներուն ընդհանուր գումարին 5 առ 100ը կը յատկացնէ բուրդ գնելու Աւստրալիայէն, Արժանթինէն, Բարեխոսի Գլուխէն: Բամբակեղէնի ճարտարարուեստին համար պարտաւոր է բամբակ ներածել: Ուրեմն հում նիւթերու համար կախում ունի օտարէն: Արտածելու է ներածել կարենալու համար, առանց խանգարելու առեւտրական կշիռը, որպէսզի կարելի ըլլայ գործ հայթայթել համար հազարաւոր գործաւորներու, ուստեղէն տալ աճուն ժողովուրդի մը:

Հոս է անտեսական կեանքի բարդ հարցը, որուն լուծման համար պէտք եղաւ բարւոքել հողը եւ համաձայնիլ հայթայթիչներու հետ:

Պետութիւնը քայլերից երկրագործութիւնը, եւ ջանաց հողին կապել ընչազուրկ գիւղացին: Վերցուց հողին բարեւոքման ծախքերուն 56էն 75 առ 100ը— հողատէրը՝ 12 եւ 32 առ 100, իսկ մնացեալը կը վճարէր գաւառի վարչութիւնը: Բազմաթիւ ճախճախուտ վայրեր չորցուեցան, չուրջ 200.000 հէքթար: Հռոմի մօտ գոնուող եւ գարերէ ի վեր ջերմախտ սփռող ճահիճները բնակելի դարձան: Հոն չինուեցան 476 քիլոմէթր ճամբայ, 1756 քիլ. ջրանցքներ եւ 1931էն ի վեր 50.000 հէքթար հող բաժնուեցաւ 10էն 30 հէքթար մասերով, բազմանդամ ընտանիքներու: 1934ին 50.000 բնակչութեամբ կեդրոն մը զարձած էր այդ վայրը:

Իտալիա տարեկան 80 միլիոն կէնտնար ցորեն կը սպառէր, մինչդեռ արտադրութիւնը կը հասնէր 60 միլիոն կէնտնարի: 1925 յունիս 20ին երկրագործը հրաւիրուեցաւ «ցորենի պայքար» մղելու: 1933ին արտադրութիւնը հասաւ 81.0 միլիոն կէնտնարի, իսկ 1934ին՝ 63.3 միլիոն կէնտնար 29.9 միլիոն կէնտնար 1933ին, բի: Եգիպտացորենի արտադրութիւնն յաջորդ տարի հասաւ 31.9 միլիոնի: Գինիի քանակն էր 1933ին 33 միլիոն հէքթոլիտր, 1934ին լրաւ 30.5 միլիոնի: 1928—32 տարեկան միջինն եղաւ 41.1 միլիոն հէքթոլիտր եւ որովհետեւ տարեկան սպառումն է 40 միլիոն հէքթոլիտր, Իտալիա պարտաւոր էր գինին անդամ ներածելու:

Նոյնպէս ձէթի արտադրութիւնն եղաւ 1934ին 2.1 միլիոն կէնտնար, չուրջ 32 առ 100 յատկացում 1933ի արտադրութեան վրայ, բայց 1928էն 32ի արտադրութիւններէն նուազ:

1933ին գետնախնձորի արտադրութիւնն եղաւ 23.7 միլիոն կէնտնար, 1934ին՝ 27.0 միլիոն: Շաքարի յատուկ 1934ին 21.4 միլիոն կէնտնար, 1934ին ճակնդեղին արտադրութիւնը 1933 - 26.5 միլիոն: Բրինձի արտադրութիւնը 1933ին 7.5 միլիոն, 1934ին 17.8 միլիոն, բամբակի միջին արտադրութիւնն է 175 քիլօ մէկհէքթարէն, 1934ին բարձրացաւ 321 քիլօկրամի:

Կը տեսնուի որ երկրագործական նիւթերու արտադրութիւնը կը նուազի, բացի քանի մը նիւթերէ, մինչդեռ բնակչութիւնը կ'աւելնայ, օտար երկիր աշխատող գործաւորներ կը վերադառնան: 1934 ապրիլին անգործ երկրագործներու թիւն էր 210.000, 1935ին 144.700ի կ'իջնէ չնորհիւ 25 հոկտ. 1934ի 40 ժամուան աշխատանքի հրամանագրին:

Անգոհացուցիչ է հետեւաբար երկրին արտադրութիւնը, հակառակ կատարուած գերագոյն ճիգերուն:

Սակայն մխիթարական է ճարտարարուեստի վիճակը: 1925ին ելեկտրականութեան արտադրութիւնն եղաւ 6545 միլիոն քիլովաթ, իսկ 1934ին 11.884 միլիոն: Ինքնաշարժներու արտադրութիւնը 40.000էն հասաւ 60 հազարի: Հիւսուածեղէններու վիճակը ծանրացած էր անցեալ տարի, ըզգալի բարւոքում կրեց այս տարի: Պողպատի, ձոյլի, կապարի ճարտարարուեստները յառաջդիմութեան մէջ են: Ճարտարարուեստի ընդհանուցիչը 1932ին 72.98 էր, 1933ին 80.49ի, իսկ 1934ին 88.34ի բարձրացաւ: Ճարտարարուեստի գործադուլներու թիւը 1934ին 682.670 էր, 1935 ապրիլին 550.900ի իջաւ 40 ժամուան աշխատանքի հրամանագրով:

Մխիթարական կողմին անմխիթար կողմն ալ կայ: Ո՞ւր է բանուած նիւթերու համար ապահովութիւնը: Ինչպէս ծախել եւ հում նիւթեր հայթայթելու համար օտար դրամ ձեռք բերել, առեւտրական կշիռը հաւասարակշռելու համար: Իտալիա առեւտրականգաշնագիրներու դիմեց, բայց պատնէշներ քաշուիլ սկսած էին արդէն: Ո՞ր կողմ որ դիմեց արտածման դժուարին հարցը լուծելու համար, իր դէմ գտաւ Փոքր եւ Պալքանեան Համաձայնութիւնները: Ազգերու Դաշնակցութեան 1926ի տեղեկագիրը կը յայտնէր թէ Իտալիա 50 միլիառի երբերուն պարտք մը ունի արտասահմանի մէջ՝ նախնական նիւթերու վճարման համար: Նոյն տեղեկագիրը կը գրէ «որ Իտալիա դժուարութիւն կը քաշէ միջազգային վճարումներուն համար, որովհետեւ հարստութեան աղբիւրները քիչ են»: Տեղեկագիրը կը նախատեսէ «առեւտրական բացին չհետումը», եթէ կարգադրութիւն մը չըլլայ: Մեծ զոհողութիւններով Իտալիա կրցաւ պահել հիւսուածեղէններու յաճախորդները՝ Մ. Արեւելք եւ Հնդկաստան, արտածումներուն 39 առ 100ը:

Կրցաւ արտածել պտուղ, բրինձ, պանիր, ձէթ, գինի, 10 առ 100 դէպի Անգլիա, 16 առ 100 Գերմանիա, 6էն 7 առ 100 Ֆրանսա: 1930ին պտուղներու եւ կանեփեղէնի արտադումը կը հասնէր 2 միլիառ լիրէթի: Մխիթարիչ է բայց անբաւական: Արտածումներու արժէքը չատ վար կը մնայ ներածումներու արժէքէն: Իսկ ներածումները անհրաժեշտ նիւթեր են, առանց սոսկ ժողովուրդին տնտեսական գործադարձութիւնը կը կաղմալուծուի: Անգլիական The Economist թերթը կը գրէր (24 օգոստ. 1935), որ Իտալիա պարտաւոր է ներածել տարեկան 12էն 15 միլիոն թոն հանքածուխ, 60էն 70 հազար թոն պղինձ, 200.000 թոն երկաթ, 1 միլիոն թոն պողպատ, 25.000 թոն կապար, չուրջ կէս միլիոն թոն վառելանիւթ եւ քարիւղ: Թերթը կ'եզրակացնէր.— «կամ անկարող պիտի ըլլայ վճարելու կամ դրամագլուխէն պիտի վճարէ, երկու պարագաներուն ալ կացութիւնը դժուարին է»:

Այս կացութենէն կ'ազատի առեւտրական բացին չհետումը», եթէ կարգադրութիւն մը չըլլայ: Մեծ զոհողութիւններով Իտալիա կրցաւ պահել հիւսուածեղէններու յաճախորդները՝ Մ. Արեւելք եւ Հնդկաստան, արտածումներուն 39 առ 100ը:

Կրցաւ արտածել պտուղ, բրինձ, պանիր, ձէթ, գինի, 10 առ 100 դէպի Անգլիա, 16 առ 100 Գերմանիա, 6էն 7 առ 100 Ֆրանսա: 1930ին պտուղներու եւ կանեփեղէնի արտածումը կը հասնէր 2 միլիառ լիրէթի: Մխիթարիչ է բայց անբաւական: Արտածումներու արժէքը չատ վար կը մնայ ներածումներու արժէքէն: Իսկ ներածումները անհրաժեշտ նիւթեր են, առանց սոսկ ժողովուրդին տնտեսական գործադարձութիւնը կը կաղմալուծուի: Անգլիական The Economist թերթը կը գրէր (24 օգոստ. 1935), որ Իտալիա պարտաւոր է ներածել տարեկան 12էն 15 միլիոն թոն հանքածուխ, 60էն 70 հազար թոն պղինձ, 200.000 թոն երկաթ, 1 միլիոն թոն պողպատ, 25.000 թոն կապար, չուրջ կէս միլիոն թոն վառելանիւթ եւ քարիւղ: Թերթը կ'եզրակացնէր.— «կամ անկարող պիտի ըլլայ վճարելու կամ դրամագլուխէն պիտի վճարէ, երկու պարագաներուն ալ կացութիւնը դժուարին է»:

Այս կացութենէն կ'ազատի առեւտրական կշիռը, որուն բացը 1933ին 1441 միլիոն է, 1934ին 2441 միլիոն, 1935 յունուարին 2430 միլիոն: Կը նըշանակէ թէ արտածումները կը նըւազին, իսկ ներածումները կը մնան նոյնը: Պատերազմէն առաջ այս բացը կըփակուէր անտեսանելի մուքերով, զբօսաշրջիկներու թողած դումարներով եւ արտասահմանի խալացի գործաւորներու ընտանիքներուն ղրկած դրամով:

Այս երկու հասոյթները զգալապէս նուազած են: Տակաւին 1922ին զբօսաշրջիկներու թիւը կը հասնէր 4.624.124 հոգիի, որոնց 506.606ը օտարներ են, Անգլիացի, Ամերիկացի, Գերմանացի: Հասոյթը եղած է 1.552477 լիրէթ: Իւրաքանչիւր զբօսաշրջիկ միջին հաշուով մնացած է 20 օր եւ ծախսած՝ 4000 լիրէթ: Երեք տարիէ ի վեր կատարած վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան հսկայ անկում մը այցելուներու թիւին եւ հետեւաբար ի - տալիոյ հասոյթներէն մէկուն:

Պատերազմէն առաջ արտասահմանի Իտալացիներուն հայրենիք ղրկած դումարը կը հասնէր տարին չուրջ մէկ միլիառ լիրէթի: 1921էն 1924 այս գումարը 4500 միլիոնէն 2370 միլիոնի իջած է: Ազգերու Դաշնակցութիւնը 1926ին հոգ կը տեսնէ Իտալիոյ տնտեսութեան դժուարութիւններէն մէկը:

Արտածումներու նուազումով, առեւտրական բացի չհետումով՝ տուրքերու դանճումը կը դժուարանայ, հետեւաբար պետական պիւտճէին բացը կը չհետուի: 1931ին 5.5 միլիառ է, 1934ին հոթը միլիառ: Երեքուն պարտքը 1929ին 2510 միլիոն է, 1935ին 11.046 միլիոնի կը յանգի:

Պետութիւնը փոխառութեան սակը կը նուազեցնէ, բայց նոր փոխառութիւններ կը կնքէ եւ հետեւաբար կ'աւելնայ հանրային պարտքը. 1933ին 97215 միլիոն է, 1934ին 102.622 միլիոն, իսկ 1935 մայիսին 105.244 միլիոնի կը յանգի: Իսկ արտածումներուն արժէքին մէկ մասը կը վճարուի պահեստի դումարէն: Մուսոլինի փառաբանութեան մէջ արտասանած ճառով (1926 օգոստ.) կը խոստանար պաշտպանել լիրէթը: Ճակտղ տարի (21 դեկտ. 927) լիրէթին ոսկիի հիմ կը դրուէր 3.67ի համեմատութեամբ (Ֆրանքի հաստատունութենէն յետոյ 100 լիրէթ 134.34 ֆր.) հրամանագիրը օրէնքի կարգ կ'անցնէր 7 յունիս 928ին: Այս հրամանագիրը կը կախակայուի 22 յուլիս 935ին, որովհետեւ լիրէթը բոկած էր սահիլ:

Պետական զրամատան ոսկիի մնթերքը սկսած էր նուազիլ: 1928 դեկտ. 31ին տակաւին 11.070 միլիոն էր: 1933ին 7022 միլիոնի, իսկ յաջորդ տարին 5811 միլիոն կ'իջնէ: Լիրէթը թողած է արդէն ոսկիի հիմը:

Լիրէթին բարձր չափանիշի մը վրայ հաստատուելը պատճառեզած էր ներքին գիներու անկումին եւ որուն յաջորդեց միջազգային գիներու անկումը: Կառավարութիւնը պարտաւորուեցաւ անհրաժեշտ նիւթերու արժէքները իջեցնելու, փոքրաքանակ վաճառողներուն գիներուն վրայ հսկելու: 1930 նոյ. 18ին պաշտօնէութեան թոշակներուն 12 առ 100 եւ վարձքերու, ուսուցիչներու գիներուն 10 առ 100ը դեղչուեցան:

Սակայն մնտեսական տագնապը չհետուելով՝ կացութիւնը ծանրացաւ, անգործներու թիւը հետզհետէ աւելցաւ: Այս դժնդակ կացութեան պատճառները միջազգային են եւ տեղական: Օրուան վարիչները իշխանութեան գլուխ գալով ենթադրեցին թէ վարչաձեւը տեւական պիտի ըլլայ եւ թէ միջազգային կեանքը չուտով իր նախկնան ընթացք մը պիտի ունենայ: Հոս սխալեցան: Ֆաշականութիւնը զարկ տուաւ հանրային աշխատանքներու՝ կուսակցական նկատումներով եւ ծախսեց 1922—34 չուրջ 28 միլիառ լիրէթ: Հանրային պաշտօնեաներու թիւը աւելցաւ ծանրաբեռնելով պետական պիւտճէն: Ենթադրելով թէ 1935ին Եւրոպա պիտի գտնուի պատմութեան նոր անկիւնադարձի մը առջեւ՝ Իտալիա սպառազինուեցաւ իր անհատական ուժերէն վեր:

Երկրագործական բերքերու նուազումով, հում նիւթերու անհրաժեշտութիւն, բանուած նիւթերու համար սպառման չուկայ, առեւտրական կշիռի բացի մտահոգութիւն, ոսկիի պահեստի նուազում,—ահա մնտեսական բազմազան պատճառներ որոնք մղեցին Իտալիան դէպի հաստարակած:

ՀԵԹՈՒՄ

ՃԱՄԲԱՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

Եթէ օր մը բախտը այս ափերէն դին դերէ այլ հորիզոններ, ու ինձի հարցուի թէ գիտութեան, մշակոյթի ու նորաձեւութեան դասական հայրենիքին՝ Ֆրանսայի մէջ ի՞նչը գտար աւելի հրաշալի, աւելի գեղեցիկ, աւելի հմայիչ, մէկ պատասխան ունիմ առանց վերապահութեան:

— Ճամբանները ...

Երկար, հարթ ու մաքուր ուղիներ: Ճամբայ — ճանապարհ: Որհնուրդ մը ամբողջ ինձի համար: Անհասը իր ապագան կերտելու համար ճամբայ մը կ'ընտրէ: Ընկերութիւններ, իրենց խոչընդոտները, իրենց նպատակը իրագործելու համար ուղի մը կ'որոնեն ու գտնի կը ցօղեն զոհողութեամբ, արիւնով ու արցունքով: Մարդիկ իրենց երազները իրագործելու, հոն հասնելու համար, սպասուած առաքաքոսին սիրանալու համար ճամբայ մը կ'ընտրեն ու կը քալեն անվհատ եւ վսեմ յամառութեամբ մը:

Տիեզերքի մէջ, առանց ճամբայի ոչինչ կայ ու ճամբայով ամէն ինչ կայ:

Դիւթական հմայիչ ու կախարդական ճամբայ մը չէ՞ այն տաժանելի, խորհրդաւոր զառիթափը ուր արիւրանց ցեղիս հուժկու զաւակները ասպետավայել կերպով քալեցին քառասունը. հինգ տարիներէ ի վեր ու կը քալեն տակաւին արդասի յամառութեամբ մը:

Օ՛ փառք Հայոց առասուածներու ամենազօր Վահագնին ու անդունդներու մէջ «չարքեր»ու կոտմէ չղթայուած Արտաւազդին:

Ու ... հոկտեմբերը մեզի համար— Դաշնակցականներուս համար ուխտի օր ըլլալով մէկտեղ, ճամբաներու օր մըն ալ է: Ճամբաներու վրայ են բոլոր գաշնակցական աչխոյժ տղաքը: Դէպի Վիէն, դէպի Վարնա, դէպի Սէնթ Էթիէն, Ս. Շամօն, Տէսին, Սէն Մօրիս, Փոն ալ Շէբի, եւ դեռ անունները ու վայրերը, որոնց մէջ մեր քաջ տղաքը մեղուական աշխատանքով տարիներ մշակելով մըն են առեղծեր ... Ու ամէն տարի մէկ օր, Դաշնակցութեան Օրը, դիւղէ դիւղ, քաղաքէ քաղաք իրար տեսութեան կ'երթան, սրբազան ուխտը վերանորոգելու համար, կանգուն մնալու, պատնէշին վրայ մնալու, ցեղին աւանդութիւններուն եւ սրբութիւններուն արձուն պահակ կենալու նոր եւ հաւատաւոր խոստումը կատարելու իրարու:

Ես ալ ճամբաներու վրայ եմ այդ օրերուն, «լիբռ» օթօքարին մէջ թղթած դէպի դիւղ կ'երթամ: Իզէր գետին ոսկի ափունքին վրայ փռուած այն դիւղը, որու մասին տարիներ առաջ գրեցի «Ճառաչ»ին մէջ: Կ'երթամ այնտեղ մասնակից ըլլալու մեր ազգ սարքած ուրախութեան: «Ան պայման դաս», գրած են իրենց նամակին մէջ: Կրնա՞մ մերժել:

Ու համբոյր մը պատճառելու համար իրենց, չոգակաթ կաղնոյր մը սառնալու համար ես դիւղ կ'երթամ: Օթօքարին մէջէն եմ, հարթ, դեղեցիկ ճամբու մը վրայ կը վազենք փոթորիկի մը հանգոյն: Կարծես ճամբայ չէ մեր կտրածը, այլ մարմարիոն սիւն մը ձգուած երկրի եւ երկնքին մէջեւ ու մենք ելեկտրական թելով մը կապուած անոր՝ վեր, երկինք կը բարձրանանք:

Ու քանի կը բարձրանանք, այնքան կը հեռանայ երկինքը:

Եւ երբեմն ալ ոլոր մոլոր, զարգարձիկ կարծես ամէհի վիշապ մը փռուած մեր առջեւ ու մեր կառքը ժամն յաղթանակ մը տանելու համար կը հալածէ զինքը:

Կծկուած նստած տեղս, աչքերս պատուհանէն զուրս կը դիտեմ բնութիւնը: Տխրութիւն մը իջած է ուսերուս վրայ, կը սեղմեմ կոկորդս, կը ծանրանայ սրտիս վրայ, տխուր է դուրսը փռուած բնութեան պէս:

Աչուն է ... Ամպամած երկինք, ծանրը, սեւ ու մելամաղձոտ եղանակ, տերեւաթափ ծառեր, մերկացած դաշտեր: Աշնանային քամին մռայլ զարկեր մը կուորը չրթներուն վրայ պատուհանին ապակիները կը ձեձէ:

«Սիրտս նման է էն փլած տներ» ...

Իմ սիրտս ալ փլած է: Աչուն է որ կը թաղատրէ այնտեղ այս օրերուն: Ուրախանալու, ոտն կատարելու համար կ'երթամ, այդ նպատակով հրաւիրուած եմ, եւ սակայն, եթէ դիտնայինն թէ ի՞նչ խոր տխրութիւն մը կը տանիմ հետս, ի՞նչ ահաւոր թախիծ:

Հոդիս խորը երկու պատկերներ կախուած են դէմ դիմաց, մէկը, ամայինը՝ խինդ ու ծիծաղ, ոտն ու ուրախութիւն, վարդավառ մթնոլորտ, դպրոցի արտասանութիւն, անուշ երգեր, գեղեցիկ, կազդուրիչ ճառեր ու բաժակաճառեր:

Դեռ երեք չաբաթ առաջ մեծ խանդավառութեամբ ոտնեկինք «Դաշնակցութեան Օր»ը: Երկու չաբաթ առաջ նոյնքան մեծ խանդավառութեամբ ոտնեկինք 50ամեայ յոբելեանը ծանօթ վաստակաւորի մը: Լաւ են, անուշ ու կազդուրիչ օրերն ու պահերը:

Ու հիմա երկու չաբաթ վերջ, «Ճառաչ» մը ձեռքս, առաջին էջին վրայ սեւազգեստ լուսանկարը մահուան գոյժով մը սեւազարուած. Հայոց մեծ հանճարը, երգի սիրական վարպետը՝ Կոմիտաս ոչ եւս է...

Եւ կը մտածեմ, այս քանիերո՞րդ հանճարն է որ կը թաղուի օտար հողի տակ ... Այս քանի՞երորդ ատգն է որ կը մարի օտարութեան մէջ անհպատոյր երկնքի մը տակ ... Այս քանի՞երորդ կամքն է որ կը խորտակուի առանց եռադոյնի, առանց ափ մը սեփական հողի:

Հէ՛յ Արտաւազդ, ո՞ւր ես ... դեռ պիտի ուշանա՞ս ահեղ զնգզնգոցով մը փչրելու չղթաները, լոյս աչխարհ գալու, կտոր մը արեւ, ափ մը հող բաչխելու մեռած ու ողջ զաւակներուդ ... Դեռ պիտի չամենա՞ս քու «զաւակներուդ արիւնն ուզելու արար աչխարհից»:

Դուրսը, միջոցին մէջ, աչքիս առջեւ կախուած է Կոմիտասին պատկերը, վր երգերու ծրարը անուրին ներքեւ, ձայնը չրթներուն վրայ, տխրութիւնը դէմքին վրայ: Եւ մտքիս առջեւ կուգան ու կ'անցնին անոր մեկնուուշ եղանակները եւ ատտուածատուր երգերուն բառերը.

Հո՛վ արէք սարեր ջան, հո՛վ արէք,
Իմ դարդին դարման արէք...
Կուժն առա եղայ սարը,
Զըգտայ փխտան եարը...

Արօր տատրակ, Միրանի ծառ, ՔԷլէ էէլէ, Իմ չինարի եարը, եւ դեռ ինչեր, հրաչագան երգեր ու եղանակներ ... Կը յուզուիմ, կը կծկուիմ ... զրլոխս կը ցաւի, բայց աւելի կոկորդս կը ցաւի: Աչքերուս կոպերը կը ծանրանան եւ երկու կաթիլ ապի ջուր վար կ'երկարի, կ'իյնայ «Ճառաչ»ին վրայ:

Կողքիս նստած ձերունի Ծիրանացին կը նչմարէ յուզումս եւ փափկանկատութեամբ ներողութիւն խնդրելէ վերջ՝ յուզմանս պատճառը կը հարցնէ:

— Ոչինչ, կը պատասխանեմ, մօտակայ գիւղ մը բարեկամ մը ունէի, մեռած է, յուղարկաւորութեան կ'երթամ ...

Նոր բարեկամս ցաւակցութիւն յայտնելէ վերջ ապզութիւնս կը հարցնէ.

— Հայ եմ, Ամէնիէն ...

— Հա՛, Ամէնիէն, լաւ կը ճանչնամ Հայերը: Ճարպիկ, գործունեայ եւ աչխատասէր ժողովուրդ են: Ես չատ կը սիրեմ Հայերը:

Շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ եւ կառքը կը սուրայ իր ետին ձգելով գիւղեր ու քաղաքներ: Կը մօտենամ հասնելիք տեղս: Գիտեմ որ հանդիպակաց ըլուրին ետին կը հանդչի գիւղը: Քանի մը վայրկեան եւ ահա մեր տղաքը:

Ի՞նչ պիտի ըսեմ, ի՞նչպէս պիտի բարեւեմ, պիտի կարենա՞մ զսպել յուզումս:

Օթօքարը կանգ առնելէ առաջ, կը չակուիմ, կարգի կը դնեմ պայուսակս ու կը սրբեմ թարթիչներուս թացը:

Կ'երթամ ընդհանուր ուրախութեան մէջ թաղելու իմ արտմութիւնս: Լաւ է որ բարի ժպիտով մը դիմաւորեմ դիրնենք, զսպեմ ինքզինքս, չե՞ որ քաղքէն դիւղ կ'երթամ, բարի խօսքեր եւ յուրեր տալու համար իրենց ...

ՄԻՍԱՔ - ՄԻՐՋԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ

Վաղը, կիրակի, տեղի կ'ունենայ «Ճառաչդխմասիրաց» Միութեան տարեկան պարահանդէսը, ճոխացած դերարուեստական յայտագիրով:

Այդն Միութիւն կամ հայրենակցական՝ տարին մէկ կամ երկու օր կը գրաւէ: Որքան արդար է որ ժողովուրդը, ան որ Արմէն մնացած է այս մեծ քաղաքնտարբալուծարանին մէջ, տարին մէկ երկու օր հետաքրքրուի «Ճառաչդխմասիրաց»ի վարժարանով, քանզի այդ գպրոցը կը պահպանուի նոյն ժողովուրդին «տասնոց»ներով: Այնտեղ կ'ուսանին մօտաւորապէս 100 Արմէններ եւ Արմենուհիներ: Հայ մնալու համար բաւական չէ սեփական երակներուն մէջ ունենալ Հայու արիւն: Հայ մնալու համար տեհուութիւնն ու ժառանգականութիւնը չատ ուժար դեր մը կը կատարեն: Հայ մընալու համար հարկ է առանալ տոհմիկ դաստիարակութիւն: Հայ մնալու համար պէտք է գիտնալ կարդալ ու գրել արմէներէն, անհրաժեշտ է գիտնալ Արմենիայի պատմութիւնն ու աչխարհագրութիւնը, ճանչնալ հայ գրականութիւնը եւ չքմեղանքներուն վրայ վարդի մը պէս ունենալ անմահ վարդապետները հայերդներուն:

Եւ, առանց յաւակնոտութեան, կ'ըսենք որ այս բոլորը կը կատարուի «Ճառաչդխմասիրաց»ի վարժարանին մէջ:

Ուրեմն կը մնայ արմէն հասարակութեան տաք ու խանդավառ ներկայութիւն մը բերել ի նպաստ վարժարանին ստբերուած պարահանդէսին:

Վեց տարիէ ի վեր կանոնն է վարժարանը, միչտ ժողովուրդին լումանեւով: Հակառակ այս անտեսական տագնապին, թաղեցիները զմայլելի յամառութեամբ մը որոշած են կեանքի գնի պահել զայն:

Անցեալները հայրենակից մը կը հարցնէր «Ճառաչդխմասիրաց»ի վարչութեան անդամներէն մէկուն,

— Բարեգործականը բնաւ չդնե՞ք ձեր վարժարանին ...

Վարչութեան անդամը պատասխանեց իրաւամբ.

— Ո՛չ, բարեկամս, Բարեգործականը մինչեւ հիմակ մէկ սու տուած չէ մեզի: Եւ բարեբախտաբար որովհետեւ ակամայ բարիք մը ըլլած է: Եթէ Բարեգործականը դումար մը արած դրած ըլլար մեր դպրոցին՝ այն ժամանակ մեր անդամներուն ժրաջանութիւնը պիտի թուլնար: Մէկընդոր մար մը կայ ըսելով ամէն անդամ պիտի քաչուէր իր պատանին մէջ: Մինչդեռ հիմակ ամէն օր չարժումի մէջ ենք մէկ ֆրանք աւելի հաւաքելու համար: Հայ ազգը Բարեգործականով չէ որ ապրեր է, այլ միմիայն իր ժողովուրդին տասնոցներով: Հայ նկեզեցիներուն, վանքերուն, դպրոցներուն, հիւանդանոցներուն, գրադարաններուն ու բոլոր ազգային հաստատութիւններուն իրական ուժը բարերարը ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ է:

Բանէ մի՝ «Ճառաչդխմասիրաց»ին պարահանդէսը ունի նաեւ գեղարուեստական բաժին մը, նոր բան չեն կան, արտասանութիւններով եւ մանաւանդ երգերով ու կովկասեան, հայկական պարերով ու պարողներով:

Գպրոցին երկտես խումբը որ կընդդէմ աւելի քան տասներկու կոմիտասեան երգեր, այս անգամ ընորհիւ Սահակ Բովհաննէսեանի սիրայօժար բերած աչխատանքներուն՝ պիտի երգէ նաեւ ալ, թէ Կոմիտասէն եւ թէ ուրիշներէ: Փոքրիկ համերգ մը տեղի պիտի ունենայ եւ հօծնէն տասներկուտարեկան մանուկներ եւ աղջնակներ պիտի վերապրեցնեն հայ մշակն ու հայ հարսը, հայ սիրահարն ու հայ աչխատաւորը:

Ճայտագիրին պարային մասը բաղկացած է հինգ պարերէ: Այս մասը կը դեկավարէ մեր ծանօթ ու համակրելի թատերասէր Գարեգին Բովհաննէսեան, մէջտեղ բերելով իր տաղանդին ամէն նոր ու աւելի փայլուն երեսը:

Այս տեղիս աւելորդ չեմ համարիր քանի մը տեղեկութիւններ:

Գ. Գարեգին աւարտած է, 1917ին պարային դասընթացք մը կեւսորիկի մօտ: 1930ին ալ, Իրանի մէջ, աւարտած է ուրիչ դասընթացք մը, մանգամ պարսկական եւ պարսկական պարերու:

Փարիզի մէջ ունեցաւ երկու տարուան աչխատանքներ: Առաջինը իր կրկնոտ դարիկը՝ Ռէժինան ու երկրորդը՝ ընորհազեղ Օր. Վերնիկ Ջաուիկեանը:

Փոքրիկին Ռէժինան արդէն բանի մը ծանօթ է հայ հասարակութեան եւ բուռն կերպով սիրուած իր տարիքին արուեստով:

Ճայտնութիւն մը եղաւ Օր. Վերնիկ Ջաուիկեանը, որ իր մուտքը գործեց «Դաշնակցութեան Օր»ը, սրահին վերնատունին մէջ պարելով մի քանի պարեր, հիանալի ըմբռնութեամբ մը խառնած ճապուկ չարժումներ Քրմական մթնոլորտ մը ստեղծեց իր խոհուն եւ հանդիսաւոր խաղով: Իր պարը աւելի տպաւորիչ է իր նեղքիս բիւրեղացած խանդավառութեամբ: Իր ոտքերը կ'ուտուտեն թռչունի նման:

Կը պարէ նաեւ ճկուն ու ճապուկ Գարեգինը:

Ուրեմն, կիրակի, ժամը 3ին մինչեւ 8, երդ, պար, արտասանութիւն, 8էն մինչեւ կէս գիշեր ալ եւրոպական պարեր, ընկերակցութեամբ «Եփրատ» նուագախումբին:

Իրրեւ նիւթական զոհողութիւն չատ պզտիկ բան մը պիտի արժէ տարեկիրեան: Ներկայութեան զոհողութիւնը սակայն մեծ պատա մը պիտի ըլլայ «Ճառաչդխմասիրաց»ին թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս:

Կիրակին Ճառաչդխմասիրացին կ'ապահանդէսը ունի նաեւ գեղարուեստական բաժին մը, նոր բան չեն կան, արտասանութիւններով եւ մանաւանդ երգերով ու կովկասեան, հայկական պարերով ու պարողներով:

Գպրոցին երկտես խումբը որ կընդդէմ աւելի քան տասներկու կոմիտասեան երգեր, այս անգամ ընորհիւ Սահակ Բովհաննէսեանի սիրայօժար բերած աչխատանքներուն՝ պիտի երգէ նաեւ ալ, թէ Կոմիտասէն եւ թէ ուրիշներէ: Փոքրիկ համերգ մը տեղի պիտի ունենայ եւ հօծնէն տասներկուտարեկան մանուկներ եւ աղջնակներ պիտի վերապրեցնեն հայ մշակն ու հայ հարսը, հայ սիրահարն ու հայ աչխատաւորը:

Ճայտագիրին պարային մասը բաղկացած է հինգ պարերէ: Այս մասը կը դեկավարէ մեր ծանօթ ու համակրելի թատերասէր Գարեգին Բովհաննէսեան, մէջտեղ բերելով իր տաղանդին ամէն նոր ու աւելի փայլուն երեսը:

Այս տեղիս աւելորդ չեմ համարիր քանի մը տեղեկութիւններ:

Գ. Գարեգին աւարտած է, 1917ին պարային դասընթացք մը կեւսորիկի մօտ: 1930ին ալ, Իրանի մէջ, աւարտած է ուրիչ դասընթացք մը, մանգամ պարսկական եւ պարսկական պարերու:

Փարիզի մէջ ունեցաւ երկու տարուան աչխատանքներ: Առաջինը իր կրկնոտ դարիկը՝ Ռէժինան ու երկրորդը՝ ընորհազեղ Օր. Վերնիկ Ջաուիկեանը:

Փոքրիկին Ռէժինան արդէն բանի մը ծանօթ է հայ հասարակութեան եւ բուռն կերպով սիրուած իր տարիքին արուեստով:

Ճայտնութիւն մը եղաւ Օր. Վերնիկ Ջաուիկեանը, որ իր մուտքը գործեց «Դաշնակցութեան Օր»ը, սրահին վերնատունին մէջ պարելով մի քանի պարեր, հիանալի ըմբռնութեամբ մը խառնած ճապուկ չարժումներ Քրմական մթնոլորտ մը ստեղծեց իր խոհուն եւ հանդիսաւոր խաղով: Իր պարը աւելի տպաւորիչ է իր նեղքիս բիւրեղացած խանդավառութեամբ: Իր ոտքերը կ'ուտուտեն թռչունի նման:

Կը պարէ նաեւ ճկուն ու ճապուկ Գարեգինը:

Ուրեմն, կիրակի, ժամը 3ին մինչեւ 8, երդ, պար, արտասանութիւն, 8էն մինչեւ կէս գիշեր ալ եւրոպական պարեր, ընկերակցութեամբ «Եփրատ» նուագախումբին:

Իրրեւ նիւթական զոհողութիւն չատ պզտիկ բան մը պիտի արժէ տարեկիրեան: Ներկայութեան զոհողութիւնը սակայն մեծ պատա մը պիտի ըլլայ «Ճառաչդխմասիրաց»ին թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս:

Կիրակին Ճառաչդխմասիրացին կ'ապահանդէսը ունի նաեւ գեղարուեստական բաժին մը, նոր բան չեն կան, արտասանութիւններով եւ մանաւանդ երգերով ու կովկասեան, հայկական պարերով ու պարողներով:

Գպրոցին

Ա Ռ Տ Ե Ա Կ Ա Ն Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

— Ա՛խ, ինչո՞ւ ես այդպես ասում, Ալլա ջան, ինչո՞ւ ես ինձ տանջում։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ, ինչ որ ասես, կանեմ։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կորցրի, ամեն ինչ թողեցի, ինչ որ ունեի, ինչ որ կար, ամեն ինչ կորցրի, միայն քեզ չկորցնելու համար։ Ես քեզ համար ամեն ինչ կանեմ, միայն ինձ մի՛ տանջիր, ինձ մի՛ տանջիր, Ալլա ջան։

Ալլա Նիկոլաևնան ոչինչ չպատասխանեց։ Նա միայն ավելի ուժգին սկսեց լաց լինել։

— Ես ինչ կարող եմ անել, Ալլա ջան, ես ինչ կարող եմ անել, որ դու ինձ չտանջես

բիոյ Հնչակեաններուն եւ Դաշնակներուն միջեւ եւ հայկական այս երկու կուսակցութիւնները շատ գէշ կը հարուածեն իրար: Երեք օր առաջ բուռն կռիւ մը ծագեցաւ անոնց միջեւ, երեք հոգիի մահուան յանգելով:

Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է 25 դաշնակներ:

« Ճուխտուիրիէթ » կը գրէ իր կարգին.— Պէյրութի եւ Դամասկոսի թերթերուն համաձայն, հայկական երկու կուսակցութիւնները վէճ կ'ունենան Պէյրութի էշրէֆիէ թաղին մէջ: Վէճը կը մեծնայ չուռով եւ կը յանգի արիւնոտ կռիւի մը, որու ընթացքին 15 հոգի կը վիրաւորուին, 5 ծանրապէս: Ոստիկանութիւնը 50 հոգի ձերբակալած է: Վիրաւորներէն Յակոբ Գէորգ Քոմինճեան մեռած է:

Աթաթիւրքի դէմ սարքուած մահափորձին առթիւ

Թուրքերէն Թան կը գրէ.— Ամանի մէջ (Անգորայի դրոյց կը չորչի թէ Թուրք հանրապետութեան հիւպատոսը ուզած է որ իրեն յանձնուին Զէրքէզ էթէմ եւ եղբայրը Բէչիա:

Անթալիա, « Թան ».— Թուրք եւ սուրիական սահմանին մօտակայ Փասյան մէջ ձերբակալուեցան 18 հոգի, երբու ամբաստանեալ՝ Աթաթիւրքին դէմ ծրագրուած մահափորձի գործին մէջ: Նախկին սպաներէն Ահմէտ Սիւրուրի սպանուեցաւ ոստիկան-զինուորներու կողմէ, յանձնառու եղած չըլլալով: Շատ մը փաստաթուղթեր գտնուեցան սպանեալին տունէն:

Պէյրութ, — Այն լուրը թէ Աթաթիւրքին դէմ մահափորձի ծրագիրը Սուրիոյ մէջ պատրաստուած է, յուզման մատնեց այստեղի նախկին սպաները, որոնք այս առթիւ հետեւեալ հեռագիրը ղրկեցին Աթաթիւրքին: « Կ'անիծենք Սուրիոյ թշուառական մահափորձը եւ կը գոչունք վարձկան մարդասպին: Աստուած պահպանէ ձեզ եւ թոյլատրէ որ մնաք Արեւելքի փառքը»:

Պէշիրճեան, «Պղպեղի թագաւորը» դատի տակ

Ընթերցողները կը յիշեն թէ անցեալ փետրուարին մեծ ազմուկ հանեց Հայ մը, Կարապետ Պէշիրճեան, ընկերութիւն մը կազմած ըլլալով Լոնտոնի մէջ, աշխարհի ամբողջ պղպեղը կեղրոնացնելու եւ չահագործելու համար:

Անգլ-Թերթերը կը գրեն թէ Պէշիրճեան դատի քաշուած է իր երկու անդլիացի ընկերներուն հետ, ընկերութիւնը առաջին օրէն իսկ անանկացած եւ ահագին պարտքեր ձգած ըլլալով: Դատավարութիւնը պիտի սկսի երկու շաբթէն: Հաշիւներու քննութենէն կ'երեւայ որ ընկերութեան բացն է 519,816 անգլ. ոսկի: Բաժնեհաւերը ո'ր եւ է բան չեն ստացած իրենց տրամադրած անգլ. ոսկի: Բաժնետէրերը ո'ր եւ է բան չեն ստացած իրենց տրամադրած յանգլ. 994,816ի, գրեթէ մէկ միլիոն անգլ. ոսկի: Կարապետ Պէշիրճեան Լոնտոնի հրապարակին վրայ ծանօթ էր իբրեւ մեծատուն միլիոնատէր, եւ այս անգամ կ'ուզէր գտնել « Պղպեղի թագաւոր»: Այս վերջին ձեռնարկին ձախողումէն ի վեր, ձեռքէ հանուած է իր փառաւոր տունը, Փարք–Լէյնի վրայ: Թերթերը կը գրեն թէ վճարած է իր բոլոր անձնական պարտքերը, եւ թէ իր կորուստն է 150,000 անգլ. ոսկի, վճարուած՝ միլիոնատէրներու:

«Սթավիցքի պլեսիսի կախարդական ուժ մը կայ ան»
ՀՈՍ ԸԼԼԱՐ, ԴԱՏԱՐԱՆՆ ԱԼ ԿԸ ՀԱՄՈԶԷՐ 15 ՎԱՅՐԿԵԱՆԷՆ»

Զուարճալի տեսարաններ պարզուեցան Սթավիցքիի խարդախութեանց դատավարութեան չորրորդ օրը: Ամէնէն զուարճալին էր Հանրի Քօհէնի, հրեայ գոհարավաճառ մը, Պալտնի գլխաւոր գոհարեղէններուն գնահատիչը: Բուն խնդիրը մէկզի դնելով, Քօհէն սարէն - ձորէն պատմութիւններ պատմեց, ապացուցանելու համար Սթավիցքիի կախարդական ուժը: Իր գլխաւոր մեց, ապացուցանելու համար Սթավիցքիի կախարդական ուժը: Իր գլխաւոր ճիգն էր արդարացնել ինքզինքը, մեղադրելով միւս ամբաստանեալները: Պահ մը նախապահին դառնալով յայտարարեց.

— « Ձէք կրնար հասկնալ թէ ինչ ուժ ունէր Սթավիցքի: Դիւային ազդեցութիւն ունէր ուրիշներու վրայ: Առանց չափազանցութեան կ'ըսեմ ձեզի,— կախարդ մըն էր: Եթէ հիմա այս առիւծին մէջ պանուէր, քառորդ ժամէն կը համոզէր ձեզ »:

Քրքիջ մը՝ դատարանին մէջ: Եւ նախագահը հարկադրուեցաւ յանձնարարել Քօհէնի որ նիւթէն չշեղի: Ամբաստանեալը չարունակելով իր պատմութիւնը, ըսաւ.

— «Իրաւ ապացոյց, թոյլ տուէք որ ըսեմ թէ Սթավիցքի, ոսկեկան անհատ մը, մանաւանդ արտօնութիւն ունէր ոսկեկանութենէն եւ ուզած տեղը կը մանէր: Երբ ճիաքշաւի կամ ուրիշ հանրային հանդէսի մը երթար, իր ինքնաշարժը կրկրուէր հանրապետութեան նախագահին ինքնաշարժէն անմիջապէս վերջը»:

Դատարանը պահ մը լսեց եւ ուզեց իմանալ թէ փաստ ունի՞ բայց Քօհէն չկրցաւ նոր բան ըսել եւ չարունակեց.

— « Ուրիշ բան մըն ալ պիտի պատմեմ, համոզելու համար թէ Սթավիցքի կրնար իր ուզածը ընել: 1932ին, Պիարիցի քաղինոյին մէջ, կը խաղար մեծ դրամատէրերով: Մեծապուճար դրամ չահեցաւ պատոն Անթէնէ, պելժիացի սեդումարներ

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
10 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2958

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՋԻՆԱՐՇԱԻ

Վաղը, 11 Նոյեմբեր, Լրկին կը ոճնուի զինադադարին տարեդարձը, աւանդական հանդիսաւորութեամբ:

Այս առթիւ, Ֆրանսայի ձախակողմեան հոսանքները կ'ուզեն բացառիկ ցոյց մը կատարել, օգտուելով թէ՛ ներքին եւ թէ՛ արտաքին հանգամանքներէն:

Ինչո՞ւ ծրագիրներ կ'որոճային չարաթներէ իվեր, առաջնորդուելով ժողովրդական ճակատին, անգամ մը եւս հնչեցնելու համար խաղաղութեան եւ ազատութեան ազդակը: Մեծարանքի տուրքեր կ'ուզեն տալ մանաւանդ Նախկին ռազմիկներէ, ի հեճուկս Աջերէն եւ ուրիշ ազգայնական տարրեր, որոնց աչքառուժացումը լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ իրենց:

Ուրեմն, ոչ միայն մեծարանքի արարողութիւն մըն է որ պիտի կատարուի, այլեւ ուժի ցոյց մը, երկու հակամարտ ճակատներէ:

Այս երեւոյթն ալ կ'ապացուցանէ թէ որքան խախուտ է այն՝ քան փառաբանուած խաղաղութիւնը, զինադադարէն 17 տարի վերջը:

Արդարեւ, խաղաղութեան բոլոր ձեռնարկներուն հետ, նոյնիսկ անոնց վերեւ, զինաբշիռն է որ գլուխ կը ցցէ, յարաճուն ուժգնութեամբ: Եւ ամէն երկրի մէջ:

Միայն այս տարուան դէպքերն ու ծրագիրները, որոնք արձանագրուած են օրը օրին, տխուր հեգնութիւն մը կը կազմեն, յոռետեսութեան մղելով բոլոր խաղաղասէրները:

Կ'արժէ յիշել քանի մը գլուխ, թարմացնելու համար յիշողութիւնները:

Մարտ 11ին, Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանը բացառիկ վարկեր սահմանեց, զօրացնելու համար բանակը, նաւատորմը եւ օդագնացութիւնը:

Այս առթիւ, չարժման մէջ դրուած են բոլոր մասնագէտները, եւ ներկայ ընտրական պայքարին գլխաւոր նշանախօսքն ալ՝ ազգային պաշտպանութեան զօրացումն է:

Դեռ առջի օր ծովակալ մը, Պլեթի, կ'ողբար թէ Մեծն Բրիտանիոյ նաւատորմը չատ լինած է 1914ին իվեր: Իր վկայութեան համաձայն, Անգլիա 69 առաջնակարգ պրահաւոր ունէր 1914ին, իսկ այսօր՝ միայն 15: Այսօր 57 յածանաւ ունի փոխան 108ի, 162 Թորփիլլանաւ՝ փոխան 216ի, 51 սուզանաւ, փոխան 74ի, իսկ նաւերուն տարողութիւնը՝ երկու միլիոնէն մէկի եւն.:

Եզրակացութիւնը.— Բարեհաճեցէք 11 միլիառ ֆրանք սահմանել, այս կորուստները լրացնելու եւ Մեծն Բրիտանիոյ պաշտպանութիւնը ապահովելու համար:

Դարձեալ այս տարի էր որ, յուսահատելով զինաթափութեան խորհրդաժողովէն, բրիտանական կառավարութիւնը որոշեց միջեւ 2000ի բարձրացնել ռազմական օդանաւերու թիւը:

Նոյն ճամբուն վրայ, մարտ 15ին Ֆրանսայի խորհրդարանը որոշեց զինուորութեան չրջանը վերածել մէկուկէս տարուան՝ սկսելով ապրիլէն, իսկ երկու տարուան՝ հոկտեմբերէն անդին:

Մարտ 16ին Գերմանիա վերահաստատեց պարտաւորիչ զինուորութիւնը, որուն չնորհիւ պիտի ունենայ 500 – 600,000 հոգինոց բանակ մը: Միեւնոյն առեն ձեռնարկեց վերակազմելու ծովային եւ օդանաւային ուժերը:

Մարտ 23ին, Մուսոլինի հրամանագիրը մը հրատարակեց, որուն չնորհիւ Իտալիա կազմ եւ պատրաստ կ'ունենար 800,000 զինուոր, առանց հաչուելու 300,000 քաղաքապահները:

Այնուհետեւ իրարու յաջորդեցին ուրիչ հրամանագիրներ, մինչեւ մէկ միլիոնի բարձրացնելով կանոնաւոր բանակին թիւը, եւ սեպտեմբերին ունեցանք հապչական արշաւանքը:

Միւսներն ալ հետզհետէ վարակուելով, ձեռք առին բոլոր կարելի միջոցները,— եւ արդէն Եւրոպան դարձած է ահռելի զօրանոց մը, սպառազէն՝ ոտքէն մինչեւ ականները, գեռնէն մին՝ չեւ երկինք:

Այս ճակատին վրայ, մասնաւորապէս կը փայլին ուրիչ երեք հսկաներ,— Ա. Միութիւնը, Մ. Նահանգները եւ Ճափոն, լաբելով եւ բարմապատակելով իրենց բոլոր ուժերը:

Տակաւին երեք օր առաջ, հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 18րդ տարեդարձին առթիւ, Մոսկուայի Կարմիր Հրապարակին վրայ, Վորոչիլով հպարտութեամբ կը պանծացնէր խորհրդային բանակին ուժը,— անչուչտ ի սէր խաղաղութեան: «Բանուորնեւ – բանակին ուժը,— անչուչտ ի սէր խաղաղութիւնը եւ գիւղացիներու բանակը, որ կը պաչտպանէ խաղաղութիւնը, պատրաստ է ամէն վայրկեան վանելու ո եւ է թշնամի որ կը համարձակի արատաւորել չունեւորներու, աչխատաւորներու սրբազան հայրենիքը»:

Նոյն առթիւ, բոլորն ալ հռչակեցին, ի լուր աչխարհի, թէ խաղաղութիւնը պաչտպանելով հանդերձ, խորհրդային իչխանութիւնը կը տառնապատակէ իր ուժը:

Այս վոխորկաճան չարժանկարին առջեւ, ո՞ր «անծանօթ զինուոր»ին ոսկորները պիտի հանգստանային, զինադադարի պատմական օրով:

Եւ երբ մարդիկ բազմութեամբ կ'երթան արծաթելու մչտավառ բոցը, խաղաղութեան կարօ՞ն է որ կը խօսի սիրտերու մէջ, թէ ռազմաչունչ յիչատակը արիւնազանգ ճակատներուն, ուր իրար յօչոտեցին ու լինկան քան միլիոն երիտասարդներ ...

Զինադադա՞ր,— այո. մինչեւ որ լրանան բոլոր պատրաստութիւնները ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐԸ ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒԻՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԳՐԱՒԵՑԻՆ, ՄԷԿԸ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ, ՄԻՒՍԸ ՀԱՐԱՒԱՑԻՆ ՃԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

1896ի պատերազմի վրէժը լուծուեցաւ

ԵՐԿՈՒ ԴԻՐՔԵՐՆ ԱԼ ՄԵԾ ԱՐԺԷՔ ՈՒՆԻՆ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Իտալական բանակը երկու մեծ չաղթանակներ տարաւ նոյեմբեր 8ին, գրաւելով Մաքալէն՝ Հիւսիսային, եւ Կորահայը՝ Հարաւային ճակատին վրայ: Հապչները լքեր էին առաջին քաղաքը, Մաքալէ, զոր Իտալացիները պարպեցին քառասուն տարի առաջ, ծանր պարտութիւն մը կրած ըլլալով: Այս չաղթանակով Իտալացիները մաքրած կ'ըլլան 1896ի պարտութեան արատը: Իտալական բանակը Մաքալէ մտաւ հրամանատարութեամբ Զօր. Պիրոլիի եւ գասալիք Ռաս Կուքայէ, առանց որ եւ է դիմադրութեան հանդիպելու եւ անմիջապէս պարզեց իտալական դրօչը՝ պատմական բլրակին վրայ: Քանի օդանաւեր կը սաւառնէին օդին մէջ, երբ չաղթական բանակը Թիկրէի մայրաքաղաքը մտաւ:

Մինչ այս գրաւումը տեղի կ'ունենար, բնիկներու եւ Իտալացիներու զօրագունդ մը կը մանէր Ազպի, Մաքալէի հիւսիսային - արեւելեան կողմը, հրամանատարութեամբ գնդ. Լօրէնցոլի: Իսկ ուրիչ չաղթանակ մը կը տանէր Զօր. Կրացիանի, գրաւելով Կորահայը, որ անառիկ միջնարերդ մը կը համարուէր եւ որ բանալին է Հարրարի, հաստատուած՝ Ֆանֆան գետին վրայ: Իտալացիները այս քաղաքէն պիտի քալեն Ձիճիքայի վրայ, տիրանալու համար Օկաոէնի կարաւանի ճամբաներուն:

Պատերազմական Թղթակիցները կը հետագրեն թէ երբ իտալական բանակը Մաքալէ մտաւ, քաղաքը ուարի տրուած էր նահանջող Հապչներուն կողմէ: Հրամանատարութեան առաջին գործը եղաւ Ռաս Կուքան կուսակալ նշանակել յանուն Իտալիոյ Թագաւորին: Դասալիք իչխանին հետեւորդները անմիջապէս գրաւեցին Ցովհաննէս Թագաւորին պատմական պալատը:

Իտալացիները գրաւեցին նաեւ Տօլօ քաղաքը, Մաքալէէն տասը մղոն դէպի արեւելք:

Մաքալէի գրաւումէն առաջ, չարք մը հրասայլեր զրկուեցան քաղաքը, դիրք բռնելու համար: Կը կարծուի թէ Մաքալէի մէջ ամրանալէ յետոյ, Իտալական բանակը պիտի յառաջանայ դէպի Ամպա Ալակի, ուր հաստատուած են հապչական առաջին դիծերը: Օտար մասնագէտներ կ'ըսեն թէ ուժեղապէս ամրացուած է այս քաղաքը, խրամներով եւ ամրակռելաքաստոցներով: Ամպա Ալակի կը գտնուի Մաքալէի հարաւակողմը, 40 մղոն հեռաւորութեամբ եւ կը պաչտպանէ 250 մղոն երկայնութեամբ ճամբայ մը որ կը տանի դէպի Ատիս - Ապէպա, Տէսիէի ուղղութեամբ: Այս վերջին քաղաքին մէջ կը գտնուին հապչական զինուորական ուժերը եւ հաւանաբար այնտեղ պիտի մղուի վճռական ճակատամարտը: Կը կարծուի թէ կայսրը անձամբ պիտի առանձնէ Տէսիէի բանակին հրամանատարութիւնը: Զինուորական մասնագէտներ համոզուած չեն դեռեւ որ Իտալացիները յարձակին այս դիրքին վրայ, որով - հետեւ անկարելի է անցնիլ այն բնական ամրոցները որ կը գտնուին Մաքալէի եւ Տէսիէի միջեւ: Ուրեմն կը մնայ միւս ճամբան,— Տիրէ Տավա— Աֆտէմ կամ Ավաչ, Տանաքիլի անապատին մէջէն, ուրկէ անդին դարձեալ բարձունք ներ կը սկսին:

Ինչպէս տեղի ունեցաւ գրաւումը

Իտալական Թերթերու Թղթակիցները կը հետագրեն թէ չաղթական բանակը Մաքալէ մտաւ նոյեմբեր 8ի առաւօտեան ժամը 9ին: Թշնամին փախած էր առանց մէկ գնդակ արձակելու: Ռաս Կուքա անմիջապէս տիրացաւ քաղաքին յանուն Իտալիոյ Թագաւորին եւ իտալական դրօշին քով պարզեց իր սպիտակ ոսկեգոյն դրօշը: Ցետոյ հանելով իտալական համազգեստը, հագաւ հապչ իչխաններու փոփոխուն վերարկուն, եւ հանդիսաւորապէս ձին քշեց դէպի քաղաք, իր հետեւորդներուն եւ գնդ. Պրոչելլիի զինուորներուն հետ: Քահանաներ զգեստական խաչ մը բռնած դիմաւորեցին իտալացի գնդապետը որ կեցուց իր զինուորները եւ օղլուներ քահանաները: Այս վերջիններս իրեն երկրպագեցին խաչը, եւ գնդապետը ձիուն վրայ ծռելով՝ համբուրեց զայն:

Կ'ըսուի թէ նահանջող Հապչները միասին տարած են Ռաս Կուքայի զգեստները, իբրեւ պատանդ: Սրտաճմլիկ տեսարաններ պարզուած են այս առթիւ: Ազգականները իրենց տուներէն քաչփռտուած եւ ճամբայ հանուած են: Հապչ զինուորները դիչերանց մտնելով տուները, անկողիններէն հանած են այր թէ կին, այրերուն ձեռքերը կապելով կռնակին վրայ: Զինուորները եւ տեւէն կ'երթային եւ փողոցէ փողոց կը քչէին գերիները, ապառնալով դաչոյնը մխել իրենց կողերուն:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, չարդի հետքեր դանուած են: Ցովհաննէս Թագաւորին դամբարանը, Ենոա Մարիամ եկեղեցին, գրեթէ ամէն տուն եւ բոլոր ախոռները ուարի տրուած կամ ուերուած էին: Շատ մը տուներ կրակի տրուած էին եւ միայն մոխրակոյտ կը մնար: Աքլորները մորթուած եւ բնակիչներու առացուածքները ցիրուցան նետուած կամ ոչնչացած էին: Փողոցներուն մեծագոյն մասը փակած էր գիչերանց: Ռաս Կուքայի պալատը ողբմելի վիճակի մը մատնուած էր, եւ կողոպտուած: Կ'ըսուի թէ Ռասին մայրն ու քոյրն ալ կը գտնուին պատանդներուն մէջ:

Իտալացիները կ'ըսեն թէ մէկ հատիկ ռումբ նետած չէին Մաքալէի վրայ, որպէսզի բանակը քաղաք մտնէ իբրեւ ազատարար, եւ ոչ թէ իբրեւ ալեկոծ հակակ:

Մաքալէի եւ Տօլոյի գրաւումով, Իտալացիները տիրացած կ'ըլլան Թիկրէի նահանգին, գրեթէ ամբողջութեամբ,— ընդարձակ եռանկիւն մը՝ 125 մղոն երկայնութեամբ եւ 80 մղոն խորութեամբ: Իտալացիները այժմ պրաղած են ճամբաներ չինելով:

ՀԱՊԷՇ ԳԵՂՈՒՀԻՆԵՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԱԾ ԱՏԵՆ (ՀԱՐԲԱՒ)

Երեքշաբթի օր՝ մեր նոր թերթօնը

«ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ»

Անգլիացի ժողովրդական հեղինակի մը՝ Տիկին ՔՐԻՍԹԻի վէպը
որ պիտի կարդացուի մեծ հետաքրքրութեամբ:

Կայարը եւ կերոր դէպի ճակատ

Ուրբաթ օր Ջորինեռու կարաւան մը կազմուած էր եռաթովիոյ մայրաքաղաքին մէջ դէպի Տէսիէ: Կարաւանին պիտի միանային տասը թերթերու Թղթակիցները եւ լուսանկարիչներ: Վերջին պահուն արգիլուեցաւ Թղթակիցներուն մեկնումը: Կ'ըսուի թէ այս կարգադրութեան պատճառ եղած է դահժահանգը, որ նոր վերադարձած ըլլալով Տէսիէէն, պատմած է թէ զօրքը չատ դրգռուած է օտարներուն դէմ, հետեւաբար Թղթակիցներուն համար վտանգաւոր է ճամբայ հլլել Ջորինեռու կարաւանով: Կը խորհուի ինքնաչարժներ տրամադրել Թղթակիցներուն, ուելի ապահով ճամբորդելու համար:

Նոյեմբեր 8ին 30 կառքեր ճամբայ հլան դէպի Տէսիէ, տանելով կայսեր անձնական զինուորները եւ ծառաները: Կառքերէն մէկուն մէջ կը գտնուէին մայր Եկեղեցւոյ քահանաները, արքայական սենեկապանն ալ միացած է կարաւանին, բայց ոչ հոգեւոր պետը, որուն նկարը հրատարակած էինք երէկ:

Խիստ պրպտնութիւն հաստատուած է արտասահմանէն հասած Թերթերու եւ դիրքերու վրայ:

*** Զինուորական մասնագէտներ կը կարծեն թէ Հապչները լուրջ դիմադրութիւն մը պիտի փորձեն այն տեղ երբ իտալական բանակը փորձէ յառաջանալ Մաքալէէն դէպի Տարա: Հիւսիսային չրջանի հապչական բանակը 500,000 կը հաչուէն, ճամբայ հլած օդնական ուժերն ալ միասին առնելով: Իտալական Թերթերու կարծիքով Հապչները 200,000 հրացան, 2000 գնդացիր, 250 միլիոն փամփուչտ եւ 300 փոքր Թղանօթ ունին Թիկրէի ճակատին վրայ:

Դիւանագիտական եւ պատժական ճակատին վրայ

Ֆրանսայի վարչապետը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Փարիզի իտալական դեսպանին հետ: Հետագիր մը կը տեղեկացնէ թէ Հռոմի անգլիական դեսպանը գարձեալ պիտի ներկայանայ Մուսոլինիի, խորհրդակցելու համար Միջերկրականի կացութեան մասին: Անգլիա դեռ ոչ իսկ մէկ մարտնաւ քաշած է Միջերկրականէն եւ կը սպասէ որ Իտալիա մէկ զօրաբաժին ալ հեռացնէ լիբիայէն:

*** Պաչտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, մէկ օրուան մէջ 2000 վիրաւոր եռ անցած է Սէն Գոթարի փոսղուղիէն, դէպի Իտալիա: Ապրանքները ղրկուած են Գերմանիայէն, մեծ մասով ածուխ եւ երկաթ: 48 ժամուան մէջ 50 բեռնատար կառախումբեր հասան փոսղուղիին հիւսիսային ծայրը, ինչ որ աննախընթաց է: Կ'ըսուի թէ մեծաքանակ պաչար եւս կը փոխադրուի լեռնային ճամբաներով:

*** Գերմանական Թերթերը կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը դեռ մէկ ամիս առաջ արգիլած էր ռազմանիւթերու արտածումը:

Վարչապետին ուչագրաւ ազդարարութիւնը

Վերջերս տեղական մամուլը վրդովիչ լուրեր կը հրատարակէ, այն տպաւորութիւնը ձգելով թէ դահլիճը պատակուած է: Կարգ մը Թերթեր ալ կը ձգտին իրար ձգել Պ. Լավալն ու Պ. Էռիօն: Վարչապետը առջի օր յայտարարութիւն մը ուղղելով մամուլին, չեչտեց.

— Այնպիսի տեսիլ մը երբ միութիւնը մասնաւորապէս անհրաժեչտ է, պարտք կը սեպեմ կրկնել այն կոչը զոր ուղղեցի անցեալ սեպտեմբերին, իմ բոլոր հայրենակիցներուս, որպէսզի զգուչանան որ եւ է արարքէ որ կրնայ խանգարել այդ միութիւնը: Կը ցաւիմ որ այդ կոչը հանդիպած է կարգ մը խուլ ականջներու: Իրրեւ պատասխանատու գլուխը, պարզապէս կը ցաւիմ որ փորձեր կը կատարուին կառավարութիւնը պատակուելու կամ անոր հեղինակութիւնը տկարացնելու համար: Վարչապետը բացատրեց թէ բանավէճեր կը կատարուին պատակում սերմանելու համար դահլիճին ան –

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

Ա.

Նշված էն, ամառվա ոգու օդում երբ վերջապես տեսնեին տան բոլորը իրենց վրա, ինչպես ասում են, ինչպես ասում են ձայնը, ինչպես ու ինչպես ու ինչպես ու

ԵՐԵՔ

10-11-35

«ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՁԱՅՆ»-Ի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆ

Հատուկ թղթակցի ցեղեկ)

ՀԱՅՈՑ ՓԻԼԻՍՓԱՅԱՆԸ

— Ես ինչպե՞ս կարող եմ ներել ինձ, որ ես ձեզ հետ եկա այդ ոճրագործ ամբոխի մեջ, որ ես ձեզ հետ ոտքի ելա ընդդեմ ձեր ազգի, ձեր հայրենիքի, ձեր եղբայրների, ձեր քույրերի, ձեր մայրերի, ձեր զավակների, ձեր ամուսինների, ձեր հարսների, ձեր աղջիկների, ձեր հարազատների, ձեր ամենասուրբ զգացմունքների դեմ, որ ես ձեզ հետ ոտքի ելա ընդդեմ ձեր ամենասուրբ իրավունքների, ձեր ամենասուրբ ազգային իդեալների, ձեր ամենասուրբ ազգային ավանդների, ձեր ամենասուրբ ազգային ոգեորությունների, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնագիտակցության, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնապաշտպանության, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնորոշման, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնուրույնության, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնավարության, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնիշխանության, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնակառավարման, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնահաստատման, ձեր ամենասուրբ ազգային ինքնաճանաչ

դամներուն միջեւ: Այս առթիւ չեչտեց թէ Պ. Էռիօ երբեք չէ զլացած իր աջակցութիւնը կառավարութեան դժուարին պարտականութեանց մէջ: Զանազան կուսակցութիւններ իրենց ջանքերը միացուցած են, հարթելու համար ծանրակշիռ դժուարութիւններ: Ինք երբեք չէ պահանջած որ ոեւէ նախարար հրաժարի իր քաղաքական համոզումներէն:

*** Կառավարութեան դժուարութիւններէն մէկն ալ ելմտական կացութիւնն է, որ կը սպառնայ Ֆրանքին: Պ. Լավալ երեքշաբթի օր պիտի ներկայանայ ելմտական յանձնաժողովին, կարգ մը լուսաբանութիւններ տալու համար: Նախաբարական խորհուրդը կը խորհի մեղմացնել կարգ մը հրամանագիր - օրէնքներ, առանց խանգարելու ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը:

Ֆրանսայէն ալ դժգոհ են Իտալիոյ մէջ

Հռոմէն կը գրեն «Թան»ի.— Ֆրանքեւիտալական բարեկամութիւնը վերջնականի մէջ է այն օրէն իվեր որ սահմանուեցան անտեսական պատիժները: Թերթերը կը դատապարտեն Անգլիան իբրեւ մեծագոյն պատասխանատուն Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած ընթացքին, բայց անուղղակի կը հասկցնեն թէ Ֆրանսան ալ նոյնքան պատասխանատու է: Թերթ մը դիտել կուտայ թէ Ֆրանսա պարզապէս ինքն իրեն դէմ կը գործէ, մասնակցելով պատժական անօրինութեանց. որովհետեւ,— 1. Ֆրանսայի վաճառականութիւնը ծանրապէս պիտի վնասուի եւ սահմանամերձ շրջաններու ժողովուրդները ամէնէն առաջ պիտի կրեն հետեւանքները,— 2. Գերմանիա պիտի օգտուի կացութենէն, պիտի աւելցնէ իր եկամուտները, հետեւաբար եւ իր սպառազինութիւնները.—3. Ֆրանքեւիտալական բարեկամութիւնը սարսած է իր հիմէն.— 4. Պատժական անօրինութեանց հետեւանքով նպաստաւոր մթնոլորտ պիտի ըստեղծուի ամէն տեսակ խլրտումներու համար, զժուարացնելով եւրոպական գործակցութիւնը եւ վտանգելով ապահովութիւնը: «Պատժական անօրինութեանց գործադրութիւնը չի ջնջեր Ֆրանքեւիտալական համաձայնութեանց տառը, բայց տարակոյս չկայ թէ օրքան յառաջ տարուին կաչկանդումները, այնքան պիտի փոխուի այդ համաձայնութեանց ոգին: Պատժական անօրինութիւնները բացորոշ թշնամութիւն են եւ երբեք չեն համապատասխաններ բարեացակամ չէզոքութեան դիրքին»:

«Պողպատեայ Սաղաւարտներ» լուծուած

Գերմանիոյ «Պողպատեայ սաղաւարտ»ներու կազմակերպութիւնը վերջնապէս լուծուեցաւ նոյեմբեր 7ին: Հիթլէր նամակ մը ուղղելով կազմակերպութեան պետին, կը տեղեկացնէ թէ «գերմանական բանակին վերակազմութիւնը, որ պահուեցաւ զինուորական նոր ղրօշով, այլեւս աւելորդ կը դարձնէ «Պողպատեայ Սաղաւարտներ»ու գոյութիւնը: Այս առթիւ Հիթլէր կը դնահատէ կազմակերպութեան նպատակը, որ էր ապահովել հին բանակին աւանդութիւնը: Կ'ըսէ թէ կազմակերպութեան անդամները, որոնք արդէն կռուած են երկրին համար, կրնան կուսակցութեան եւ անոր կազմակերպութեանց մէջ մնալ անհատաբար: Հիթլէր ընդունելով հանգերձ թէ կազմակերպութեան լուծումը ծանր զոհողութիւն մը պիտի ըլլայ հին անդամներուն համար, անհրաժեշտ կը զանէ անհապաղ բաժան - բաժան ապրելու զգալուր հարիքը: «Մէկ ժողովուրդ, մէկ պետութիւն, մէկ քաղաքական կամք եւ մէկ սուր»:

*** «Պողպատեայ Սաղաւարտները» հիմնուեցան 1918 նոյեմբերի վերջը: Առեն մը 800,000 էր անդամներուն թիւը, եւ 1934ին դեռ 600,000 կը հաշուէին: Շատերը նախապէս բանակի սպաներ եւ միապետականներ էին: Հիթլէրական իշխանութեան ազդեցութիւնը առաջին անգամ զգացուեցաւ այս վիճելարի կազմակերպութեան վրայ երբ անոր պետը վտարեց վոն - Նախագահ Տիւսթէնպէրկը, առարկելով թէ մեծ հայրը հրեայ է: Այնուհետեւ ամէն ջանք թափուեցաւ կազմակերպութիւնը կապելու նացիներուն հետ եւ ահա վերջնապէս կը լուծուի:

ՕՏԱՐ ՀՐԵԱՆԵՐՆ ԱԼ ՁԵՆ ԿՐՆԱՐ ԳԵՐՄԱՆ ԱՂՋԻԿ ՍԻՐԵԼ

Համպուրգի պատաբանը 9 ամիս բանտարկութեան պատասխանեց լեհ Հրեայ մը, որ յարաբերութիւններ ունեցած էր գերման աղջկան մը հետ, այնինչ «գերման ցեղը արատաւորելու ոճիրը գործած»: Վճռագիրը կ'ըսէ թէ գերման արիւնը եւ պատիւը պաշտպանելու անհրաժեշտ օրէնքը միայն Գերմանիոյ Հրեաներուն չի վերաբերիր, այլ բոլոր Հրեաներուն:

Այս առթիւ թերթերը, դիտել կուտան թէ Գերմանիա խախտած կ'ըլլայ միջազգային օրէնքը, առանց խորութեան իր երկրին անօրինութեանց են - թարկելով բոլոր Հրեաները: «Թայմզ» խմբագրականով մը կը բողոքէ այս կամայականութեանց դէմ:

Նորեն գուարձալի տեսարաններ

ՍՓԱՎԻՑՔԻՒ ԳՈՐԾԻՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Ուրբաթ օր լուեցաւ ժողէֆ կառա, երեսփոխան եւ քաղաքապետ Պայոնի, որուն վրայ կը ծանրանան բազմաթիւ մեղքեր: Նախորդ օրը գրաւատան անօրէնը, Թիսիէ, ամէն մեղք նետած էր քաղաքապետին վրայ. այս վերջինն ալ նոյն դիրքը բռնեց իրեն դէմ: Ամբողջ երեք ժամ վճռաբանական ճառ մը խօսեցաւ, պանծացնելով իր արժանիքները: «Եթէ, ըսաւ, ես յանցաւոր եմ լաւ կարծիք ունենալով Սթավիցքիի մասին, տարբեր կարծիք չունէր իմ շրջապատս ալ: Ոստիկանական վերատեսչութեան, ելմտական եւ ներքին նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներ յանձնարարած էին զայն: Եթէ նոյնիսկ բարութեան բարձր պաշտօնատարներ յանձնարարած էին զայն: Եթէ նոյնիսկ Ազահովութեան Տեսչութենէն տեղեկութիւն ուզէի, չատ լաւ պիտի խօսէին»: Վերջին պահուն մեծ ազմուկ մը պայթեցաւ դատարանին մէջ, երբ ամբաստանեալը յայտարարեց թէ կեղծուած է իր առորագրութիւնը, մինչդեռ նախապէս խոստովանած էր: Նախագահը դանգակը հնչեցուց եւ սպառնայ ընդհատել դատավարութիւնը: Ձմարտութիւնը պիտի պարզուի երբ դէմ դիմաց հանուին կառ եւ Թիսիէ:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿՈՐՍՈՒՄԱ՞Ծ Է.— Մինչեւ հիմա լուր չէ առնուած աւտրալիայի օգնական Քինկսֆորտ - Սմիթէ, որ ճամբայ ելած էր չորեքշաբթի օր, Անգլիան Աւստրալիա, բոլոր մրցանիշները կոտրելու առաջադրութեամբ: Իրեն ընկերացող օդանաւէն լուր կայ: Բազմաթիւ օդանաւեր օդուութեան դրկուած են:

Պ. ՕԼԻՎԸՐ ՊՕԼՏՈՒԻՆ, Անգլոյ վարչապետին որդին, որ ընկերակցական է, իբրեւ թեկնածու ներկայացած ըլլալով, իր ընտրական ճառին մէջ յայտարարեց թէ պիտի աշխատի ինքնաւարութիւն տալ Սկովտիոյ եւ Կալլէսի երկրին եւ լրտեսու ժողովին տեղ հաստատել ծերակոյտ մը:

ԲՈԼՇԵՒԻԿ ԼՐՏԵՍ մը, Գերմանացի էսէբրային, որ Սթալինի պործակիցը եղած եւ ժամանակին ապստամբութիւն փորձած է Սաքսոնիոյ մէջ, փաստօրէն կը հարցաքննուի Սթրասպուրգի մէջ: Հարցաքննիչ դատաւորը մերժած է ապատ արձակել կամ արտաքսել:

800,000 ՖՐԱՆՔ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ դատապարտուեցաւ Ֆրանսական թերթ մը, որուն կազմակերպած ինքնաշարժի մրցումին առիթ 8 հոգի մեռած եւ 20 հոգի վիրաւորուած էին, Շաթօ Թիէռիի մէջ: Կառավարը անպարտ արձակուեցաւ:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Գնկց. 24ին ՓԼԹի ԺՈՒՌՆԱԼի տաճին մէջ

կը քննարկուին կատի ունենալ այդ թուականը:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷԹԻ-ՊՈՒՏ-ՔՈԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Ճ. ՄԻՍԱԳԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԱԼ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ ԵՒ Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

բանախօսութիւն, գեղարուեստական ճոխ բաժին, հայկ. եւ եւրոպ. պար.

Մանրամասնութիւնները շուտով:

ԱՕՆՈՒԻՎԻԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած ՌԱԶՄԻԿ խումբի կողմէ

եւ հովանաւորութեամբ ՎԱՐԴԱՆ ենթակոմիտէի

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ Կալմանի մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ Ս. ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը ներկայացուի ՈՒՐ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՐ ԼԻՆԻ (օփերեթ):

դեկավարութեամբ Յ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆի

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օր.ներ Շ. ԿՆԻԱԶԵԱՆ (երգ) եւ Մ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ (արտասանութիւն): Պ.ներ ՄԻՔԷ ՅՈՒԼՈՅԵԱՆ (երգ) եւ ընկեր Ո. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (արտասանութիւն):

Մուտք 5 ֆրանք, անգործներու 3 ֆրանք:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՇՂՒԼԻԼԻ Մ.ՋԻՒԼԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

կը մասնակցի «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբը:

ԹԷՅԱՄԵՂՆ-ԴԱՄԱՏՕՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ մասնաճիւղին կողմէ

11 Նոյեմբեր երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին մինչեւ ժամը 7

7, Rue des Tretaigne. Փարիզ 18. Մէթրօ **J. Joffrin.**

կը խօսի Պ. ՅՈՐԷՆ ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

Հասկէշխտանի հայկական կեանքի մասին

Լրատուական պարբեր:

Մուտք 3 ֆրանք (Թէյ եւ խմորեղէն միասին), փոքրիկներու՝ 2 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԷՆԴՍ

Փարիզի Հարաւային Շրջանի ՅԱՌԱՋԴԻՄԱՍԻՐԱՑ Միութեան կողմէ

Ի նպաստ իր վարժարանին:

Այսօր Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին մինչեւ կէս գիշեր, 150, Route d'Orléans. (Porte d'Orléansէն առնել 88 թիւ ճանապարհը եւ իջնել Bagneux).

Ասպջնորդութեամբ ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆի

գեղարուեստական բաժնին մէջ կը պարնան՝

Գարեգին Յովհաննէսեան, Օր. Վերոնիկ Զաւրկեան եւ փոքրիկն Ռէժինա

Կը նախագահէ Պ. Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Ժամը 3-8 գեղարուեստական բաժին, 8-12 եւրոպական պարեր:

Արտասանութիւններ, երգեր, նուագ եւ Քառ:

ՄՈՒՏՔ 3 ֆրանք եւ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ:

ՄՕՆՄԱՐՏԻ ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ փոքր ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկնոջ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ:

ՓՆՏՈՒԵՑՔՓ ԱՄԷՆ ՊՂԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ"

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԵԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷԼՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈԻԹ եւ ԱՔԻԹԻ չաքարներ, ԲԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՅԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Dantor : 52 - 73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սեղրակ Տէր Մաթէոսեան եւ դաւակները՝ Մաթէոս եւ Խաչիկ կը ձանուցանեն թէ այսօր Կիրակի, Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ, 15 Րիւ Ժան Կուժոն, տեղի կ'ունենայ Պատարագ Հոգեհանգիստ իրենց ամուսնոյն եւ սիրելի մօր՝ ողբացեալ ԶԱՐՈՒՀԻ ՏԻՐ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆի յիշատակին:

Կը հրաւիրուին ազգականներն ու բարեկամները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ Լա Սէյնի հայ գաղութի հայրենակիցներուն որոնք իրենց նիւթական ու բարոյական օժանդակութիւնը ի յայտ բերին ամուսնոյս, ցաւալիօրէն պիւլէտեան ի հիւանդութեան եւ մահուան առիթիւ:

Շնորհակալութիւններ նաեւ անանց, որոնք անձամբ, նամակով կամ հեռագրով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին:

Լա Սէյն

Այրի ՏԻԿԻՆ Յ. ՓԻԼԷՋԵԱՆ

50 մէթր ֆեռու իմիի կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէսնոց 2000 եւ 2 փիէսնոց **2300** ֆր. շարժ, շօֆաժ միասին:

Ա.ժան գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տեղւոյն վրայ, 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊՏՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 16 - 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԱԿ, ԱՐԻՒԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ եւ ժամադրութեամբ

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ **Michelet 07 - 11.** Օթօպիւս՝ բիւ 89:

Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9 - 12.30 եւ ժամադրութեամբ

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ **Europe 40 - 63. Métro: St. Lazare**

ԱՐԱՑ ԽՆՏԱՍԵԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԶԱՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՂԱՔ ՓՈՍՏԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտացեալ. քաշուած մեր STUDIOի կամ ինքնանիքին վարպետ առաջ յատկապէս 12ը 12 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.

CAVE

ԹՆԱՅՈՒԼՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՈՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԳ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայտնէ՝ նշանառքի, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ ռօնակատարութեանց իր ար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ լիպեի եր (apéritifs, liqueurs, mousseux champagne. օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԼՕԼԷԶԱՆ, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colonbes, (Seine).

Տօքթ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն առէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

150, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 **Métro: Place Monge**

ԷԼԷԿԵԱՆ տպարաններ կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ Ֆրանսերէն առեւտ տեսակ գիրեր ինչպես նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ խիստ չափաւոր գիներով:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻՉՔ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ ՓՍՏՈՒՆՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐԴԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐՔ ԱՆԱՐԱՏ ԱՇՈՐԹՔԵՐ

Գոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱԼԱՒԻՒԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-80

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՑԻՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor - Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՔՆԿՔՏՐՆԱՆ եւ ԹԷՐՁԻԵԱՆ

211, Rue de Crequi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15 - 70
(ԵՐԹԵԻՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
12 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2959

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՀՐԱՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

— . —

Բոլշեւիկները Ամերիկայի մէջ «Հայ երիտասարդներու» հաշիւը կը հրատարակեն եւթ անունով անգլիերէն չափաթերթի մը, որ, համաձայն Մոսկուայէն վերջերս արուած հրահանգներ, նպատակի ճիգեր կ'ընէ չփոթի եւ խռովութիւն առաջ բերելու Ցեղակրօն Ուխտեկներէն մէկի:

Բոլշեւիկեան թերթը չափազանց վրդովուած է, որ «Հայրենիք» անդրադարձած էր Մոսկուայի մէջ քանի մը չարաթ առաջ անոնց ունեցած կոմսոմոլներու միջազգային համագումարի առեթեան եկած Արեւելքային դաւերուն ոչ – համամիտաւոր կազմութեանց դէմ եւ նախազգուշացուցած մեր Ցեղակրօն Ուխտեկները որ զգոյշ ըլլան եւ չխարուին Մոսկուայի գործակալներու թիթեղիկներէն եւ վերոլոգաբանողներէն:

Եթէ կը յիշէ ընթերցողը, Մոսկուայի մէջ կայացած որոշումներէն մէկն ալ այն էր, որ բոլշեւիկները այսուհետեւ բարեմաղձանքով ներս պիտի սողոսկին մեր Ցեղակրօն Ուխտերու, ինչպէս եւ նման ոչ – համամիտաւոր կազմութեանց մէջ եւ պիտի փորձեն ներսէն քայքայել, պայթեցնել զանոնք:

Թէ ինչ «տակտիկայի» պիտի հետեւին Մոսկուայի գործակալները, անոնք երբեմն այս գաղտագրական ծրագիրը առաջ քշելու համար, այդ պարզ կ'երեւայ յիշեալ թերթի վերջին մէկ ընդարձակ խմբագրականէն: Ըստ իրենց ծանօթ սովորութեան, անոնք պիտի ներդաշնակութիւրեն, ուտեն, զրպարտեն, գլխիվայր շրջեն իրերը եւ մոլորեցնեն անխղճօրէն: Բոլշեւիկեան անգլիատառ թերթը արդէն պատած է այնպէս մը ներկայացնել խնդիրը, որ իբր թէ՝

Ա. Մենք է որ կ'ուզենք ծածկել մեր երիտասարդներէն ճշմարտութիւնը Հայաստանի մասին.

Բ. Մենք է որ չենք ուզեր թոյլ տալ որ մեր երիտասարդները գնան Հայաստանին:

Մինչդեռ մեր իրականութեան քիչ շատ ծանօթ մէկը գիտէ, թէ ճշմարտութիւնը Հայաստանի մասին ծածկողները մենք չենք, այլ իրենք՝ բոլշեւիկները են. որովհետեւ անոնք են, որ խեղդած են ազատ խօսքը, միտքը եւ մամուլը Հայաստանի մէջ. անոնք են որ վհնակաս պարբասներով չրջապատած են Հայաստանը. անոնք են որ իրենց հալածանքներով չափազանց դժուարացուցած են ճշմարտութեան թափանցումը Հայաստանէն դուրս: Իսկ այն, ինչ որ մենք կ'ընենք տարիներէ իվեր, ուրիշ բան չէ բայց եթէ անդադար եւ անխնայ մերկացնել զիմակները Մոսկուայի գոյնզգոյն գործակալներուն, որոնք սիսթեմաթիք սուտերով կը մոլորեցնեն արտասահմանի հանրութիւնը եւ յերիւրանքներով, չափազանցութիւններով ու կազմակերպուած պրոպագանդով կը ծածկեն թէ Հայաստանը օտար բռնակալի մը լուծին տակ է. թէ հայ գիւղացութիւնը քայքայման է ենթարկուած, թէ հազարաւոր հայ մտաւորականներ կը փտին Ռուսիոյ բանտերու եւ աքսորավայրերու մէջ եւայլն եւայլն: Մեր պայքարը բոլշեւիկներու դէմ սկիզբէն մին – եւ այժմ ուրիշ բան չէ եղած արդէն, բայց եթէ գաղափարական պայքար յանուն ճշմարտութեան, ամբողջ ճշմարտութեան եւ միայն ճշմարտութեան:

×

Ցեսոյ, ինչպէս յայտնի է, մենք ձգտած ենք ու կը ձգտինք այն բանին, որ մեր երիտասարդները օգնեն ոչ թէ Խորհրդային կառավարութեան, այլ Հայաստանին: Մենք պայքարած ենք ու կը պայքարինք Խորհրդային կառավարութեան, եւ ոչ երբեք Հայաստանի դէմ: Իսկ Խորհրդային կառավարութեան դէմ կը պայքարինք, որովհետեւ ան քաղաքական, անտեսական և հոգեւոր ստրկութեան է մատնած հայ ժողովուրդը Հայաստանի մէջ: Այս պայքարը մղելով՝ մենք ուրիշ նպատակ չենք ունեցած և չունինք, բայց եթէ Հայաստանին օգնելը:

Ուրիշ կերպ ի՞նչպէս կրնար ըլլալ, երբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան հերոսական զանգերով է որ հիմն է դրուած այնպիսի կայսրենիքին, որ այսօր Հայաստան կը կոչուի: Եւ հայ քաղաքական ո՞ր կազմակերպութիւնն է որ Հ. Ց. Դաշնակցութենէն աւելի զոհողութիւն ըրած է եւ այսօր ալ պատրաստ է ընելու Հայաստանի համար: Ո՞րն է որ Հ. Ց. Դաշնակցութենէն աւելի ըրած է եւ այսօր ալ կ'ուզէ ընել Հայաստանը զօրացնելու համար: Կարելի՞ է աւելի անհեթեթ բան մը վերագրել Հ. Ց. Դաշնակցութեան, քան այն, որ իբր թէ ան կը ձգտի պզտիացնել, հեռացնել մեր երիտասարդները Հայաստանէն, սպաննել անոնց մէջ հետաքրքրութիւնն ու սէրը դէպի Հայաստանը, թոյլ չտալ անոնց ապրելու Հայաստանի համար:

Մեր պայքարը, ինչպէս յայտնի է, ուղղուած է ոչ թէ Հայաստանի կամ անոր չինարարական ձեռնարկներուն օգնելու դէմ, այլ այդ չինարարական ձեռնարկները չահագործող, անոնց անունով գրամ հաւաքող եւ այդ գրամը բոլշեւիկեան պրոպագանդի ծառայեցնող Մոսկուայի իշխանութեան դէմ:

Բոլշեւիկները, բնականաբար, չեն ախորժիր, երբ իրենց դիմակները վար կ'առնենք, երբ իրենց դաւերն ու սադրանքները հրապարակ կը հանենք, երբ իրենց մութ ծրագիրներու իրագործման արգելք կը հանդիսանանք: Բոլշեւիկները կը կատղին, երբ մենք կը բացատրենք հանրութեան, որ Հայաստանի օգնելու պատրուակով Մոսկուայի գործակալները կ'ուզեն բոլշեւիկ դարձնել հայ երիտասարդները, կ'ուզեն քայքայել ոչ – համամիտաւոր կամ հակահամաձայնաւոր կազմակերպութիւնները:

Եթէ բոլշեւիկներ ու կամ անոնց խորհրդ. կառավարութեան նպատակը Հայաստանին օգնելն ըլլար, այսօր արտասահմանի ամբողջ հայութիւնը, առանց դաւանանքի խտրութեան, մէկ մարդու պէս լծուած կ'ըլլար այդ նուիրական գործին եւ եղածէն տարբերապատիկ աւելի օգնութիւն ըրած կ'ըլլար ցարդ: Սակայն, Հայաստանը ստրկական իր լուծին տակ պահող Մոսկուայի կառավարութիւնը Հայաստանին օգնութիւն հասցնելը մենաշնորհ դարձուցած է միայն անոնց, որոնք յանձն կ'առնեն Մոսկուայի խմբուկը զարնել, բոլշեւիկեան պրոպագանդ ընել, բոլշեւիկեան դաւերուն մասնակից ըլլալ: Այդ կառավարութեան համար, ինչպէս յայտնի է, անգամ Հայ Կ. Կաչի պէս կազմակերպութեան մը օգնութիւնը անընդունելի է:

(Խմբագրական՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՊԷՇՆԵՐԸ ՍԱՐՍԱՓԱԾ ԵՆ ՕԴՒՆՍԻԵՐԷՆ

Անագին պաշար ձգուած հարաւ. ճակատին վրայ

Իտալական ազդերէն կը հաղորդեն թէ հարաւային ճակատի հապէշական դիմադրութիւնը չատոնց խորտակուած էր, իբրեւ հետեւանք օդանաւային յարատեւ եւ ուժգին ռմբահարութեան, որ յանդեցաւ Կորահայի դէմաման: Իտալական բանակը չարունակելով յառաջխաղացութիւնը, գրաւեց նաեւ Սամտա Պանհէը, Օկաուէնի ճակատին վրայ: Այս քաղաքը 100 մղոն հեռու է Կորահայէն, իսկ 120 մղոն՝ Ձիճիքայէն, ուր կը գտնուի հարաւային բանակին կեդրոնը, հրամանատարութեամբ Զօր. Նասիպուլի: Անկէ անդին ճամբան կը բացուի Հարրարի համար, որ կայսեր անձնական ժառանգութիւնը կը համարուի: Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Կորահայը ինկած էր հինգշաբթի օր: Այս ամբողջ դիրքը պաշտպանող հապէշական զօրքը այնքան ընկճուած էր որ, առանց կուռելու փախած էին, իրենց եաին ձգելով բարմաթիի թնդանօթներ, գնդացիրներ, հարիւրաւոր հրացաններ, բեռնակառքեր, մեծ քանակութեամբ պաշար եւ ռազմանիւթ: Ամէն օր օդանաւային ռմբակոծութիւն տեղի կ'ունենար, եաեւէն ալ՝ թնդանօթաձգութիւն, իսկ վճռական յարձակումը սկսաւ հրասայլերով եւ զրահապատ ինքնաշարժներով: Տեսնելով Հապէշներու նահանջը, Իտալացիները յառաջ խաղացին ուժգնօրէն, մէկ ճանճան գեղը յորդած էր տեղատարափ անձրեւներէն: Կ'ըսուի թէ Իտալական հրամանատարութիւնը այժմ չատ աւելի կարեւորութիւն կ'ընծայէ հարաւային ճակատին, որովհետեւ Զօր. Կրացիանիի բանակը չատ աւելի մօտ է Հարրարի կենսական կեդրոններուն քան Զօր. տէ Պոնոյի բանակը՝ հիւսիսէն: Դէպի Հարրար ճամբան աւելի հարթ է, քան Տէսիէի ճամբան (հիւսիս):

Զօր. տէ Պոնօ Մաքալէ մտաւ նոյեմբեր 10ին, եւ ընդունելեաւ կրօնական արարողութիւններով, ինչպէս Ատովայի մէջ: Մաքալէի ռազմագիտական կարեւոր կէտերը գրաւելէ յետոյ, իտալական բանակին ձախ թեւը առժամապէս զադրեցուց յառաջխաղացութիւնը, ճամբայ չինելու եւ պարենաւորումը ապահովելու համար:

Իտալական յառաջապահները դէպի հարաւ ուղղուելով, ատուգած են թէ թշնամին չերեւար: Կը թուի թէ հապէշական գլխաւոր բանակը աւելի դէպի հարաւ քաչուած է, ընդհարումէ խուսափելու համար:

Կորահայի գրաւման առթիւ վիրաւորուած հապէշ զինուորներ մայրաքաղաք հասնելով, պատմած են թէ զօրքը չատ ծանր կորուստներ կրեց:

Հապէշները կը չարունակեն հետեւիլ իրենց հին ռազմավարութեան, միշտ նահանջելով եւ զօրք բանելով անմատչելի լեռներու մէջ:

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Հապէշները թոյլ պիտի տան որ Իտալացիները 60 մղոն եւս յառաջանան դէպի հարաւ, Մաքալէի ճակատէն, յետոյ ընդհանուր յարձակողականի ձեռնարկելու եւ հաղորդակցութիւնները կտրելու համար: Իսկ մասնագէտներ կը կարծեն թէ այս ռազմավարութիւնը չպիտի յաջողի, նկատի առնելով իտալական բանակին կատարելագործեալ միջոցները:

Բաւական խնդիրը Միջերկրականի հատակը է

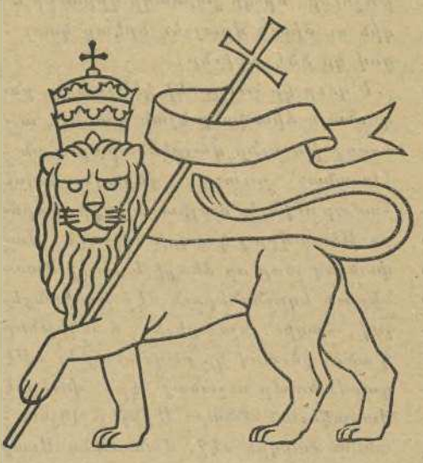
ԱՆՎԵՐՋ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՅ, ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Լոնտոնի թերթերը լաւատեղեակ աղբիւրէ կ'իմանան թէ մասնաւոր բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ, Միջերկրականի հաւասարակշռութեան մասին: Այլեւս մէկդի դրուած է Լիբիական իտալական զօրաբաժին մը քաչելու եւ փոխադարձաբար Միջերկրականէն քանի մը անգլիական մարտանաւ պակասեցնելու խնդիրը, եւ յատկապէս կը քննուի բուն Միջերկրականի հարցը: Հռոմի անգլիական դեսպանին եւ Մուսոլինիի յառաջիկայ տեսակցութիւնն ալ կապ ունի այս հարցին հետ: Երկու կարեւոր խնդիրներ կան սեղանի վրայ: Առաջինը՝ անգլիական ծրագիր մըն է, որուն հաւանութիւն յայտնած է Իտալիա եւ եթէ Ֆրանսա եւս ընդունի, պիտի կազմուի չրջանային համաձայնութիւն մը, չեզոքացնելով Միջերկրականը եւ միւս բաց հոչակելով անոր ջուրերը: Երկրորդը՝ կը չօշափէ բուն իսկ Անգլիոյ չահերը եւ կը ձգտի աւելցնել թէ օդանաւային եւ թէ ծովային ուժերը:

Այս վերջին ծրագիրը յաջողցնելու համար, Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ նաւային անմիջական համաձայնութիւն մը կնքել Ֆրանսայի հետ: Բանակցութիւնները կը չարունակուին, միշտ ճամբայ մը գտնելու եւ ոչ միայն երեք պետութեանց միջեւ պայմանագիր մը կնքելու, այլեւ բրիտանական նաւատորմին եւ օդատորմիղին համար նոր խարիսխներ ճարելու համար: Երբ համաձայնութիւն գոյանայ, մասնակցելու պիտի հրաւիրուին նաեւ Միջերկրականի միւս պետութիւնները:

Մինչ այս մինչ այն, Ֆրանքեւզերման մերձեցման ձեռնարկ մըն ալ կը կատարուի: Հիթլերի մասնաւոր խորհրդականը, Ռիպպենթրոփ, Փարիզ կը սպասուի այս չարթուան վերջը, մասնաւոր պաշտօնով: Պերլինի Ֆրանսական դեսպանը, որ մասնաւորապէս Փարիզ կանչուած էր, չաբաթ օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ, Ֆրանքեւզերման յարաբերութեանց մասին: Ամէն մէկուց կը փորձուի համաձայնութեան եզր մը գտնելու եւ վերսկսելու բանակցութիւնները՝ չրջանային պայմանագրութեանց մասին:

ԲՈԼՈՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐԸ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՆԵՐԸ պարտաւոր են իրենց փաստաթուղթերը ներկայացնել ոստիկանական վերատեսչութեան, մինչեւ դեկտեմբեր 9, համաձայն նոր հրամանագրի մը որ հրատարակուեցաւ չաբաթ օր, ի գործադրութիւն օտար բժիշկներու համար հաստատուած նոր օրէնքին:

ՀԱՊԷՇԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐ ՈՒԺԵՐ... Ինչպարակելու՝ Յեւիեստաեի նկարիչ Բ. քագաւորը ոտ Փորիգ կը հասնի հինգշաբթի օր:

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ ԱՑՍՕՐ՝ Դ. ԷՋ
«Խորհրդատու Սպասուհիները»

Կարող. Նուիրակը Երուսաղէմի մէջ

Երուսաղէմի մեր թղթակիցը կը գրէ նոյեմբեր 4 թուականով.—

Կաթող. Նուիրակ Գարեգին արք. Նոյեմբեր 1ին հասաւ Հայֆա: Պատշաճ հիւրասիրութիւն եղաւ Ս. Ցակոբեան միաբանութեան կողմէ: Կ'իմանամ թէ Նուիրակը քանի մը չաբաթ երուսաղէմ մնալէ յետոյ պիտի մեկնի Անթիլիաս:

Սանասարեան Թանը վերջնապէս գրաւեցին, 40 հազար ոսկի վարձքն ալ տիրացին

Թուրքիոյ վճռաբեկ ատեանը վաւերացուցած ըլլալով Պոլսոյ Սանասարեան թանի մասին տրուած վճիռը, այդ ազգային կալուածն ալ յանձնուեցաւ քաղաքապետութեան: Դատը կը չարունակուէր 12 տարիէ իվեր: Թուրք թերթերը հաղորդելով այս աւետիսը, կ'աւելցնեն թէ թանը կէս միլիոն ոսկի կ'արժէ եւ տարեկան մօտ 40,000 ոսկի վարձք կը բերէ:

Պոլսոյ կուսակալ Մուհիտտին Իւսթիւնտաղ, որ ոստիկանական տնօրէնն իր պաշտօնէն ի վեր անընդհատ կը հետապնդէ Սանասարեան թանին գաոը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է.

— «Դատը չատ հին է եւ վերջապէս ի նպաստ մեզի վերջացաւ: Թանը նորէն վարձու պիտի տանք: Երբ առնենք զրամատան մէջ հաւաքուած մօտ 40,000 ոսկիի գումարը (վարձք), անով պիտի վճարենք նախակրթարաններու աւագ ուսուցիչներու վարչական թոշակները, որոնք հինգ ամիսէ ի վեր գլխուած են: Մնացեալ մասովն ալ պիտի վճարենք Սամաթիոյ ոստիկան - պին - ուներու վարժարանին գնումէն մնացած պարտքը, զոր չենք կրցած վճարել»:

Պաղեստինի Հապէշներ դէպի ճակատ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 4 նոյեմբեր (Յատաջ).— Այս առաւօտ մօտ 100 հապէշ եւ բիտասարդներ Եգիպտոս մեկնեցան, իրենց հայրենիքը երթալու համար: Օրեր առաջ այս երիտասարդները խումբ - խումբ հիւրասիրութեան կարգ մը արար ազգայնականներու կողմէ, սրճարաններու եւ ճաշարաններու մէջ:

Հայաստանի յուներ թրական դաւի մասին

Ալեք-ափիոյ ենի կիւն թերթը կը գրէ.—

«Քննութիւնը կը չարունակուի Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահ Աթաթիւրքին դէմ ծրագրուած մահափորձին չուրջ: «Մաձի իլ Ազբար»ը թերթին խոստանալուն թղթակիցը կը գրէ թէ ձերբակալուած է Մարաչի ծանօթ հարուստներէն Հաճի Զէքէրիա եւ տղան Իսա, իրենց օգնող Զէրքէզ Մուրթեան եւ դաւադիրներուն: Ակէ գաա, 18 կասկածելիները ձերբակալուած են փայտի մէջ (Թուրք եւ սուրիական սահմանին մօտիկ վայր մը):

Ձերբակալուած եւ Անգարա ղրկուած են նաեւ Թօզանի կառավարիչը, ոստիկան - գնդապետներու հրամանատարը եւ 3 մուխթարներ: Ասոնք կ'ամբաստանուին թէ գիտէին որ հրատախտերը Թօզանի սահմանները մտած է, բայց հակառակ ասոր, լուր չեն տուած կառավարութեան:

Խոստանալէն մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, ձերբակալուած են նախկին երեսփոխան Հիքմէթ, նախկին սպայ Ահմէտ Ձէվատ եւ ուրիշ 4 անձեր:

Ամանէն մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, Զէրքէզ էթէմ եւ եղբայրը պիտի վտարուին այդ տեղէն: Թուրք ոստիկանական մարմին մը մօտերս Պադեսահն եւ Անդրյորդանան պիտի երթայ»:

ՄԱՐՍԱՆԵՆԳՆԵՐՈՒ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Լէ գ'էքօ» Ֆրանսերէն թերթը որ կը հրատարակուի Դամասկոսի մէջ, կ'ըսէ թէ մաքսանենգութեամբ զբաղող խմբակ մըն է որ յերիւրած է մահափորձի լուրը, մէջտեղէն վերցնելու համար մրցակից խմբակ մը:

**** Ամանէն հետեւեալը կը հաղորդեն Սուրիոյ «Լ'Օրիան» թերթին.— «Նոր հարցաքննութեան մը ենթարկուեցան Զէրքէզ էթէմ եւ եղբայրը Րէչիտ, որոնք կ'ամբաստանուին թէ մահափորձ սարքած են Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահին դէմ: Ամբաստանեալները ամբողջովին ուրացան իրենց վերագրուած յանցանքը եւ ըսին թէ ասիկա գործն է կարդ մը գրգռիչ գործակալներու: Ամէնէն վերջը էթէմ եւ Րէչիտ ազատ արձակուեցան գատական պատճառներով»:*

**** Հալէպի «Էլ Վազըթ» թերթը կը գրէ.— «Հասկցուած է թէ սխալ է այն լուրը որու համաձայն Աթաթիւրքին դէմ մահափորձը պատրաստուած է Հալէպի մէջ: Ընդհակառակն Հալէպի ոստիկանութեան տնօրէն Պրօչն է որ ամէնէն առաջ երեւան հանած է գաը եւ լուր տուած Թուրքիոյ: Հաստատուած է որ մահափորձի ծրագիրը պատրաստուած է Պաղեստինի եւ Անդրյորդանանի Զէրքէզներուն կողմէ: Թուրքիոյ մէջ ձերբակալուած գաւադիրները Դամասկոսի, Տէրզօրի եւ Ձէզիրէի ճամբով Թուրքիա գացած են»:*

**** Պէյրութի «Լ'Ընէհար» թերթը կը գրէ.— «Մահափորձի ծրագրին երեւան հանուելէն յետոյ, Թուրք կառավարութիւնը բարեկամաբար Ֆրանս-*

(Շար.ը կարդալ Գ. Էջ)

ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Տարաբնակ է ըսել որ Հայկական հարցի մասին խօսուած է ամէն ատեն։ Հայկական հարցը ինքնին ալ հին է։ Ան ծնած է այն օրէն, երբ Հայաստանի մէջ հայ ազգը ինքզինքը զգացած է իբրեւ ազգ, իբրեւ ազգային միաւոր մը։ Հայկական հարցը ծնած է այն օրէն, երբ

ներբը տեսնելուց յետոյ հայ տղա - մարդ հանդիսատեսը, տուն վերադառնալով, առաջին հերթին, հատանաբար նայելու մէջ է նայում: Մենք էլ Հայ հայելու մէջ է նայում: Մենք էլ Հայ ենք, միեւնոյն հողի ու ջրի ծնունդը ենք, միեւնոյն ...

Շուշանի դերը կատարում է հայ բեմի վաստակաւոր եւ տարաղնաւոր դերասանուհի Ճամիկը: Թիֆլիսցի գերասանուհի Ճամիկը: Թիֆլիսցի հայ կնոջ տիպարը դժուար է տալի չափ ներկայացնել:

Գիպոյի դերը տանում է դարձեալ մեր վաստակաւոր դերասաններից Գ. Աւետիսեանը՝ նուրբ կատակերգակ:

Շնորհալի երիտասարդ ուժերից է կազմւած դերակատարը. անունը չգիտեմ:

Թիֆլիսեցի «մօցիքցուն» (միշնորդ գնող) դերում շատ տիպիկ է Տիկ. Մանուչարեանը, հայ բեմի հին ու ժերից:

Բեմադրութեան տեսակէտից ամէնից տպաւորիչն ու զեղեցիկ տեսարանն է առաջինը, որով բացւում է խաղը:

Պէսթն կուր գետի վրայ ձուկ է որսում, իսկ հեռուից երաժշտութիւնով, գինի եւ ուրախութիւնով, նաւակով, գետի հոսանքն ի վար գալիս են Պէզոյի լնկեր տղերքը:

Սպա զեղեցիկ է պատարագի տեսարանը, երբ եկեղեցի եկած կանայք աղօթելուց առնի բամբասանքով են զբաղւում:

Ամէնից տպաւորիչն է վերջին տեսարանը ... իր երաժշտութիւնով:

Եւ առ հասարակ պիտի ասել որ երգն ու նուագը, որոնցով հարուստ է այս ժապաւէնը, բնդհանրապէս շատ լաւն են: Լաւ է Սայաթ Նովայի դուն էն գլխէն իմասուն եա»ը, որ երգում է Վանօն: Լաւ է պատարագի երգեցողութիւնը եւ մանաւանդ վերջին տեսարանի մէջ Կովկասում շատ տարածուած «Քէօրօղլի» ժողովրդական երգը քառաձայն, որ երգում է ֆաթօրը բանտի առջեւ:

Խաղի ամբողջ երաժշտութիւնը, ինչպէս ասացի, յարմարեցրել է Մատոսեանը:

Այս ժապաւէնի լուսանկարումը նոյնպէս աւելի լաւ է, քան նախորդ ժապաւէններինը: «Պէսթօ»ի ժապաւէնը զերծ է լուսաւորութեան այն թերութիւններից, որոնք աչքի ընկնող էին, օրինակ «Անուշ»ի մէջ: Տեսարանների մեծ մասը լուսանկարուած է Թիֆլիսի փողոցներում եւ Կուր գետի վրայ: Փակ չէնքերի մէջ կատարուող տեսարաններն էլ լաւ լուսաւորուած են:

Ձայնական թերութիւնները, յատկապէս արդիւնք են ձայնագրող մեքենայի առջեւ խաղացող դերասանների անփորձութեան: Գլխի մի փոքրիկ, աննկատելի թեքում դէպի աջ կամ ձախ պատճառ է լինում որ ձայնագրող մեքենան աւելի թոյլ արձանագրի կամ բնաւ չարձանագրի դերասանի ձայնը:

Այս բոլորով հանդերձ, «Պէսթօ»ն, իր ամբողջութեան մէջ յաջողած գործ է:

Եթէ օտարները միայն չարժա - պատիների ժամանակակից արուեստի տեսակէտով մօտենալով «Պէսթօ»ին շատ բերութիւններ են գտնում հայկական առաջին խօսուն ժապաւէնի մէջ, մեզ համար «Պէսթօ»ի հայկական առաջին խօսուն ժապաւէն լինելը ինքնին ուշադրաւ գործ է: Աւելացրէք դրան վերջերի մի քանի տեսարանները եւ այն ժամանակ ինչ որ օտարին տպաւորել կարող է պատճառ մեր մէջ սրտի հաճելի յուզում առաջ կը բերէ:

Եթէ «Պէսթօ»ի ժապաւէնը բազմապատկելի թերութիւններ ունեցաւ, նրանից արժէր տեսնել:

ՎԱՐԴԳԷՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արգնի Բնաբուժական կայան

—•—

Տասը տարիէ ի վեր կ'աշխատուի Արգնին դարձնել հանքային ջուրերու օգտագործման, ինչպէս կլիմայաբուժութեան կայան մը:

Վերջերս տօնուեցաւ Արգնիի տասնամեակը եւ «Մ. Հայաստան» հրատարակեց քանի մը յօդուածներ: Արգնիի բնաբուժական կայանի տնօրէն Ա. Մատոեանի յօդուածը ահաւասիկ.—

Տասը տարի է անցեր այն օրէն ի վեր, երբ Արգնիի կիրճը դեռ վայրի եւ անհամբոյր վայր մըն էր եւ միայն դորչ ապառաժներու ճեղքերէն էր որ բարակ ջիթերով դուրս կը ժայթքէին հանքային առողջարար աղբիւրները: Այսօր անճանաչելի դարձած է այդ կիրճը: Եւ Արգնին անցած Մարտ-Մուրեան լատպոյն բուժավայրերու առաջին չարքը:

Պատմական քանի մը տեղեկութիւններ Արգնիի աղբիւրներուն մասին: Կովկասեան Հնէաբանական Ընկերութիւնը կը հաղորդուի որ 1828ին, հայկական մարզը ռուս զինուորներու կողմէ նուաճուելէ անմիջապէս ետքը, այդ աղբիւրներուն վրայ իր ուշադրութիւնը դարձուցեր է Զօր. Պասկեւիչ, որուն հրահանգով Արգնիի ջուրերը նմոյշի համար Թիֆլիզ կը ղրկուին քննութեան: Ու Թիֆլիզի Բժշկ. Վարչութեան կողմէ ջուրերը կ'ենթարկուին տարրայուծումի:

Պատմական Մեսրոպ Մամուեան, նկարագրելով 1860ին դէպի Արգնի կատարած իր ճամբորդութիւնը, կը գրէ թէ բնակչութիւնը կրօնական պաշտամունքի առարկայ դարձուցած էր Արգնիի հանքային աղբիւրները.— «Աղբիւրի մօտ գրուած էր մի քար, որի վերայ պատկերուած էր խաչ, բայց առանց մակագրութեան: Նրան երկրպագում եւ նուէրներ էին մատուցում»: Մինչեւ այժմ ալ թիւ 1 աղբիւրի մօտ պահուած է այդ խաչքարը: 1924ին, երբ կը մաքրէին լոգնայու յատկացուած հին աւազանը, որ շինուած էր գլխաւոր աղբիւրին բերած տեղը, երեւան հանուեցան հին դրամներ, որոնք կը պատկանին Նէրկոտա Ա-ի շրջանին, նոյնիսկ պարսկական ոսկրապետութեան շրջանին: Տեղացի ծերունիները կը պատմեն, որ հին առներները սովորութիւն էր հիւանդներուն, բժշկուելէ վերջ, այդ դրամները նետել աւազանին մէջ, իբրեւ շնորհակալութեան նշան իրենց Աստուծոյն: Այդ դրամները կը պահուին բուժավայրի թանգարանին մէջ:

Այս ամէնը կը հաստատեն, որ Արգնիի հանքային ջուրերու բուժիչ յատկութիւնները տեղական բնակչութեան ծանօթ էին առ նուազն 100 տարի առաջ: Իսկ դիտական աշխարհի մէջ Արգնիի հանքային ջուրերու մասին առաջին տեղեկութիւնները լոյս տեսած են 1888ին, քիմիկոս Սարուխէվի կատարած տարրայուծական քննութիւնէն վերջ: Շնորհիւ եւրեանի կատարութեան նախաձեռնութեան, այսօր Արգնիի հանքային ջուրերը դրուած են ի սպաս աշխատաւորներուն:

Մինչեւ 1934, Արգնիի բոլոր աղբիւրներուն օրական արտադրութիւնն էր 200 լիթր, ներկայիս այդ քանակը աւելի քան տասնապատկուած է:

Արգնիի հանքային ջուրերու քիմիական բաղադրութիւնը քննած են հայ եւ օտար մասնագէտներ, — Փրոֆ. Զամբրեան, Մեղնիկեան, Աֆրիկեան, Թարխմէրեան, Լեւչինկօ, Կաբասեան: Համաձայն կատարուած քննութեանց, Արգնիի հանքային աղբիւրներուն ջուրը նման է աշխարհահռչակ Նաուհայմ, Վիսպատէն եւ այլ բուժավայրերու հանքային ջուրերուն: Ը. Միութեան հանքային ջուրերուն մէջ Արգնիի ածխային թթու եւ հանքային աղ պարունակող աղբիւրները իրենց կազային բազադրութեամբ կը մօտենան Կիսլովոդսկի, իսկ հանքային բաղադրութեամբ՝ Էսէնտուկի թիւ 17 աղբիւրին: Այնպէս որ Արգնիի հանքային աղբիւրները իրենց քիմիական յատկութիւններով կը ներկայացնեն ջրաբուժական բացառիկ արժէք մը: Այդ յատկութիւններէն օգտուելու նպատակով, Արգնիի ջուրերը կը գործածուին լոգանքի եւ խմելու համար: Արգնիի հանքային աղբիւրները, համեմատելով խորհ. միութեան ածխային թթու պարունակող աղբիւրներուն հետ, աչքի կը զարնեն ազատ ածխային թթուի բացառիկ յագեցումով (1,5—3,5 կրամ մէկ լիթրի մէջ), ունենալով աւելի բարձր ջերմաստիճան (21.5 ըստ կելսիուսի), ինչոր կ'աւելցնէ իրենց բուժականարժէքը: Միաժամանակ այդ աղբիւրներն ունին հանքային տարրերու բազադրութեան տարբեր աստիճաններ, այնպէս որ կարելի է քիմիական տարրեր ուժով եւ ազդեցութեամբ լոգանքներ առնել, պահելով ածխային թթուի նոյն քանակը:

1927էն իվեր մեթոտիկ քննութիւններ կը կատարուին հիւանդներու վրայ, ճշդելու համար Արգնիի աղբիւրներուն բժշկական նկարագիրը: Վերջին տարիներու ընթացքին կատարուեցան հետազօտական փորձեր՝ ուսումնասիրելու համար Արգնիի ածխային թթուով յագեցած ջուրերուն ազդեցութիւնը արտերանքի հիւանդութեանց վրայ: Ցիշենք զարմանարանական քննութիւնները, զոր կատարած են Փրոֆ. Լ. Յովհաննիսեան, Մոսկուայի արհեստապիտական ախտաճանաչումի եւ դարմանապիտութեան ուսումնարանի յանձնախումբը՝ Փրոֆ. Գերկէյի գլխավարութեամբ, Փրոֆ. Ստեփան, Փրոֆ. Կոստանեան, օգնական դասախօսներ Գեանջեկեան, Յակոբեան, Վիրաբեան, բժիշկ Եակովլեւա, բժիշկ Մուրշուդեան, եւ ուրիշներ:

Պէտք է ըսել, որ այս ուսումնասիրութիւններուն մէկ մեծ մասը տակաւին չէ հրատարակուած: Առողջապահական գործավարութիւնը ծրագրած է մօտ օրէն լոյս ընծայել Արգնիի մասին գիտական ժողովածու մը:

Մինչեւ այժմ կատարուած դարմանաբանական քննութիւններու համաձայն, պէտք է ընդունիլ, որ Արգնիի մէջ կարելի է բուժել այն հիւանդները, որոնք կը տառապին սիրտի եւ րանկներու բնախօսական դրութեան խանգարումէն, ինչպէս եւ ստամոքսի, աղիքներու կարգ մը խանգարուներէն:

Բուժավայրին կազմակերպութիւնը սկիզբները կը դանուէր դժուար պայմաններու մէջ:

1925ին չինուեցաւ լոգանքի փոքրիկ չէնք մը չորս խուցով, յետոյ դրուեցաւ ապաքինարանի մը հիմը: Առաջին տարին հիւանդները, թիւով 35, տեղաւորուած էին Արգնիի գպրոցին մէջ: Այսօր բուժավայրն ունի 185 մահճակալ, եւ դարմանական եղանակի ընթացքին կը սպասարկէ 1000 հիւանդներու: Տասը տարուան ընթացքին, Արգնին սպասարկած է 8000 հիւանդներու, չհաշուելով այցելու հիւանդները:

Ապաքինարանի սպասարկութեան յատուկ երեք չէնքերէն, հանդստեան տունէն եւ բժշկական կարմի բնակարանէն զատ, բուժավայրը ներկայիս ունի լոգանքի չէնք մը 12 խուցով, ամենաբուժարան (փոլիքլինիկ), բնագիտա — դարմանատուն, Ռէօնթգէնբաժին, ատամնաբուժարան, ախտաճանաչ - դարմանատուն, կեանաբժշկական աշխատանոց, դեղարան:

Հոգ կը տարուի Արգնիի կանանչադարդութեան: Տասը տարուան ընթացքին անկուած է 15,000 դանազան սաղարթաւոր եւ 3000 փշատերեւ ծառ: Հոգ կը տարուի նաեւ ընդհանուր բնակարգութեան, — չինուած են ծաղկանոցներ, բուժավայրի ներքին ճամբաներ, կամուրջներ: Վերջին տարիներս ջրագիծը չէնքերուն արտաքին ձեւաւորումով: Աղբիւրներուն վրայ չինեցինք տաղաւարներ:

1927ին տեղանի հիանալի ջուր տուղ թիւ 5 հանքային աղբիւրին վրայ չինուեցաւ նախնական գործարան մը, որ տարեկան կուտայ 100,000 շիշ ջուր: 1932ին չինուեցաւ բնական կաղի եւ հանքային ջուրի գործարան մը, նակիցը Թաւխտ Պ. Աբգար: Աբրահամեանցեան Պ.Պ. Մ. Դաւիթեան, Ս. Զաքեան եւ Վ. Տէրտէրեան, երգեցին տիկ. Սարգիսեան (Մայր Աբգար) ինչպէս եւ Պ. Պ. Ց. Ուլուհան եւ Ս. Պօղոսեան: Գեղարուեստական բաժինն յետոյ վիճակախաղի դրուեցաւ գառ մը եւ շահեցաւ 150 թիւը:

Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը Պ. Հ. Սէրէնկիւլեան, որ պարզեց Հայր. Միութիւններու դերը այս օտար ափերուն վրայ եւ գնահատեց Բալուցիներու տարած աշխատանքը: Ամէնէն վերջը ուժուդրի դրուեցան խորոված հաւ մը եւ չիշ մը կընի: Շահեցաւ Պ. Աւոյեանը: Երեկոյթը փակուեցաւ ուրախ մթնոլորտի մը մէջ ուշ ժամանակ: Կը մաղթեմ աւելի կորովի կամք եւ աշխատանք Բալուցիներուն:

Մելիք Դաւիթ

ԿՈՂ ՍՓԻՒՌՔԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՀԵՐՈՍ ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԱՒԹԻՒ

«ԳՈՐԾՍ ԿԷՍ ՄՆԱՑ»

ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Սիրելի հայրենակիցնե՛ր,

Ազգային հերոս Զօր. Անդրանիկի յուշարձանին շինութեան հարցը՝ գաղութահայութեան ցաւերէն մէկն է — դալ: Վէրք մըն է որ կը կոտտայ աւելի քան հօթը տարիէ ի վեր:

«Գործս կիսատ մնաց», այս եղաւ կարապի երգը Մեծ հերոսին, երբ փոթորկալից կեանքէ մը եւ ահաւոր մարտնչումներէ վերջ, իրեն համար անբաղձալի մահով մը չիջեցաւ Ամերիկայի հեռաւոր մէկ անկիւնը:

Չկրցաւ վերադառնալ իր այնքա՜ն սիրած ու պաշտած հայրենիքին դիրկը, որուն կերտիչներէն մին եղաւ: Իր անգիր կտակը ըրած էր. «ապրել Փարիզ եւ մեռնիլ Փարիզ»: Իր այս ցանկութիւններէն երկրորդը սակայն չուտ կանխեց առաջինը եւ իր քաջ այրին՝ մեծ զոհողութիւններու գնով կատարեց անոր կտակը:

Հայ մամուլը ժամանակին արձագանգեց եղաւ յարգանքի այն փառաշուք արտայայտութեան զոր ամերիկահայութիւնը կատարեց՝ Քալիֆորնիայէն մինչեւ Նիւ Եորք, իսկ Փարիզահայութիւնը՝ ծան Կուժօնի եկեղեցիէն մինչեւ Փէռլաշէզ, իր սիրած հերոսին թանկագին աճիւններուն:

Արցունք, ճառ, ծաղկեպսակ անհամար: Մեծ զինուորին յոգնած մարմինը գնաց գտնել իր հանգիստը ժամանակաւոր նկուղի մը մէջ: Հարկ էր սակայն որ այդ նուիրական աճիւնները ունենային իրենց յաւիտենական հանգստավայրը:

Ազգային պաշտօնական մարմիններու ներկայացուցիչներէն կազմուած յանձնախումբ մը գործի լծուեցաւ: Շատ սեղմ չրջանակի մը մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը, զլխաւորաբար արուած՝ մեծ հայուն Պօղոս Նուպարի կողմէ, հազիւ թէ բաւեց գնհին գնման եւ նկուղին շինութեան: Հերոսին աճիւնները փոխադրուեցան հոն, քարէ կափարիչ մը, փայտէ ճաղ մը չուրջը եւ սեւ խաչ մը գլուխին վրայ՝ ձերմակ գիրերով տակը պատկողին ինքնութիւնը յայտնող: Կատարած էր գործը...:

Մինչ ժողովուրդը կը սպասէր յուշարձանի աւարտումին եւ բացման օրուան, յանձնախումբը կասեցուցած էր իր գործունէութեան թափը:

Անցան քանի մը տարիներ: Սրտցաւ հայրենակիցներէ ոմանք, թերթերու մէջ բողոքի ձայն բարձրացուցին այդ հարցի մասին, քննադատական արդար ոգիով մը:

Շապին - Գարահիսարի եւ չրջանի «Ռազմիկ» հայրենակցական միութիւնը, չէր կարող այլեւս անտարբեր մնալ, ուստի իր մեծ հայրենակցին նկատմամբ տածած պարտականութեան խոր գիտակցութեամբ, ուղեց մղիչ ուժը դառնալ այդ նուիրական գործին: Նախաձեռնողն եղաւ ցերեկոյթի մը որ կատարուեցաւ 1932 Նոյեմբեր 20ին, Փարիզեան մեծագոյն սրահներէն մէկուն մէջ: Իր ջանքերը արդիւնաւոր եղան, բայց անբաւականի՝ գործը գլուխ հանելու մտմտուքներ եղան անհատական զոհողութիւններով յուշարձանի շինութեան գործը յառաջ տանելու:

Սահեցան երեք տարիներ եւս:

Փարիզի հայութիւնը գեղեցիկ սովորութիւնը ըրած է՝ իր մեծ հերոսին գերեզմանին այցի երթալու, անոր մահուան տարելիցներուն: Ուխտագնացներու թիւը կը տատանուի տարուէ տարի: Սեպտեմբեր 1ի հոծ բազմութիւնը՝ ատոր ապացոյց: Մխիթարական երեւոյթ մըն է այս, բայց մխիթարական ըլլալէ շատ հեռու է վիճակը այն գերեզմանին, որուն չուրջը հատաքուած լսելինք ցնցող եւ կրակոտ ճառեր, Մեծ Զինուորին կեանքն ու գործը դրուատող:

Հոն է միշտ փայտէ սեւ խաչը՝ իր այլեւս անընդեռնելի գիրերով: Աւելն ու անձրեւը սկսեր են արդէն տատնդ հետքերն անգամ:

Այդ օրը, ո՞ր զգայուն հայը՝ կսկիծը հոգիին մէջ եւ գլխիկոր չդժգոհեցաւ այդ լքուած գերեզմանէն որ կոչուած է մեր ազգային արդութիւններէն մէկը դառնայու:

Շապին - Գարահիսարի եւ չրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական միութեան անդամները, Մեծ հերոսին իրենց հայրենակցի հանդամանքով, աւելի խոր զգացին իրենց սրտի ճմլուածքը՝ ինչո՞ւ «Ռազմիկ» միութիւնը իր Օգոստոս 25ի կոչէն վերջ, իր ընդհանուր ժողովը փութացուց, որուն մէջ վճռական կերպով որոշեց ամէն զոհողութեամբ գլուխ հանել յուշարձանի շինութեան գործը:

Հաւաքաբար յայտնուած ցանկութեամբ, նախ որոշում կայացուց իր միջոցներով կատարել անոր շինութիւնը, բայց միութեան անտուքը նեղ էր նիւթապէս, իր ունեցածը պիտի բաւէր՝ պարզ տապանաքարի մը փոխարէն: Այսպիսի ձեռնարկ մը սակայն կրնար արդար քննադատութիւններու ծնունդ տալ, որովհետեւ Անդրանիկը՝ որքան որ ծնունդով Շապին - Գարահիսարի կը պատկանի, բայց կեանքովն ու գործովը՝ բովանդակ հայութեան:

«Ռազմիկ» միութիւնը՝ ահա այս միտքով եւ վճիռով, համախորհուրդ յուշարձանի շինութեան նախորդ կեդրոնական հանգանակիչ մարմնին եւ հովանաւորութեամբ վաստակաւոր Եպս. Քիսպարեանի՝ կազմեց իր յանձնախումբը որ այս չրջարբականով կուգայ իր կոչը ուղղելու գաղութահայութեան:

Յարգանքով կը հրապարակ հանել 3 եւ 5 Ֆրանքնոց նուիրատոմսեր, մատչելի բոլոր քսակներու: Այս տոմսերու սպառումին մէջ՝ մեր մեծագոյն յոյսը կեդրոնացուցած ենք հայրենակցական միութիւններու վրայ եւ այն յոյսը ունինք որ իրենց նիւթական եւ բարոյական օժանդակութիւնը պիտի չպլանան մեզ:

Որպէսզի գործին կատարումը չերկարի միակողմանի, որոշած ենք յատկապէս հատաքոյթի մը հրաւէր ուղղել՝ բոլոր հայրենակցական, մարտական եւ բարեսիրական միութիւններու, որպէսզի ներկայացուցիչով մը մեզ բերեն իրենց օգտակար թելադրանքները:

Որոշած ենք նոյնպէս յարմար թուականին, կոչով մը հաւաքել փարիզահայ արուեստագէտները՝ արձանագործ, նկարիչ եւ փորագրիչ, տատնալու համար անոնց թելադրանքները եւս, որպէսզի յուշարձանը իր բոլոր գիծերուն մէջ ըլլայ ճաշակաւոր եւ գեղարուեստական գործ մը, պատշաճաբէն արտայայտող՝ Մեծ հերոսին փառքն ու գործը:

Հայրենակիցնե՛ր, խմատուն միտք մը ըսած է. «Ազգերու քաղաքակրթութեան հայելիներն են իրենց գերեզմանները»: Եթէ ճշմարիտ է այս խօսքը, փէռ Լաշէզի գերեզմանին մէկ անկիւնը լքուած Ազգ. Հերոսին անշուք չիրիմը՝ իր փայտէ ճաղովն ու խաչովը հեռու է արդարացնելու թէ արեւմտեան ոգիով եւ լմբռնումով ժողովուրդ մըն ենք:

Մեծ մեռելաքաղաքին պորտիւրէ չիրիմներն ու մարմարակերտ կոթողները՝ ալ աւելի կը չեշտեն լքուած վիճակը գերեզմանին այն մեծ գինուորին որ անտեսեց փառքն ու չողշողուն կեանքը սա անցաւոր աշխարհին: Իր յանդուգն նկարագիրն ու անկուն կամքը կարող էին թերեւս գինքը հասցնել՝ իշխանավայել դիրքի մը որ կրնար իրեն պարգեւել դեռեակ՝ երբ կ'ապրէր, փառաշուք չիրիմ իր մահէն վերջ, իր միջոցներովն իսկ կերտուած: Բայց ան չկապուեցաւ երբեք մարդկային կեանքի տիար չիզերուն, կռնակ դարձուց կեանքի մեղկութեան ապարանքին տեղ նախընտրեց քարայրն ու հայ չինականին համեստ տնակը, անոր աղն ու հացը բաժնելով, որովհետեւ ամէն բանէ զերադանց պարտականութեան մը կոչումը զգաց իր հոգիին մէջ՝ հայ ժողովուրդի ազատագրութեան սուրբ գործին խնդրոյ առարկայ մեծ հայրենիքին:

Երեսուն երկա՜ր տարիներու իր ազատագրական մարտնչումներով՝ հայ հերոսի փառքը կերտեց, բայց գործին կատարելութեան չհասնողի իր ներքին աչխարհէն բխող ձայն մը զգալ տուաւ իրեն. «Գործս կիսատ մնաց»:

Գերեզմանին խոր լռութիւնէն դեռ մեր ականջը հասնող այս ուժեղ ձայնը՝ պէտք է որ մեզ ցնցէ, արթնցնէ մեր թմրութէն, թելադրիչ ուժը դառնայ մեզ գոչել տուող. «Ո՛վ պարտելի հերոս, դուն կատարեցիր լիովին քու հայրերդի պարտքդ՝ հայրենիքիդ հանդէպ, մեր հաւաքական գործն է որ կիսատ մնաց քեզ հանդէպ»:

Հայրենակիցնե՛ր, ուշացած պատականութեան մը կատարման չուրջ բոլորութիւնը բոլորս անխտիր, առանց դասանանքի եւ կուսակցական խորհուրդներու, որուն առջեւ պէտք է պարբերաբար այցի տանինք նորահաս սերունդը, որպէսզի ան ծնորդիր հաղորդուի ատոր ներքին խորհուրդներով:

Հայրենակիցնե՛ր, ցոյց տանք թէ՝ ծագի եւ խօսքի ժողովուրդ մը չենք լոկ, այլ եւ գործի եւ դիտենք անմահացնել յիշատակը անոնց որ իսկան հայ ժողովուրդի ազատագրութեան ճամբուն վրայ եւ կերտեցին կորիզը՝ մեր պատմական մեծ հայրենիքին:

Ի դիմաց Ազգ. հերոս Զօրավար Անդրանիկի յուշարձանի շինութեան հանգանակիչ յանձնախումբի վարչութեան՝

Ատենապետ՝ ՄԱՆՈՒԿ ՔԻՊԱՐԵԱՆ
Ատենադպիր՝ Ա. ԳԱԲՐԻԿԵԱՆ

Յանձնարարութիւն. — Արտասահմանի բոլոր հայ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել այս կոչը:

Դրամական նուէրները ղրկել՝ հանդանակութեան սիւնակ բացող թերթերու կամ ուղղակի յանձնախումբին գանձապահին՝

Mr. Sarkis Deuvlétian
23, Rue Jouye - Rouve, Paris (20e)

Այս խնդիրի չուրջ գրել՝ յանձնախումբինատենադպրին հասցէին՝

Mr. Manoug Kibarian
144, Bld. Magenta, Paris (10e)

ՀԱՅՐԵԱԳՑԱԿԱՆ

ԲԱԼԻՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՍԸ

—•—

ՄԱՐՏԻՆ, 5 նոյեմբեր.— Բալուի Հայր. Միութեան Պոմոնի մասնաճիւղին երկոյթի թէյասեղանը տեղի ունեցաւ, 3ին, Հ. Ց. Դ. «Վարանդեան»ի սրահին մէջ: Ժամանակէն առաջ կիկ բազմութիւն մը եկած էր յարգել համար Միութեան մէկ տարուս տարեդարձը:

Երեկոյին նախագահ հայրենակից Պ. Ազարեան, որ հրաւիրեց հանդիսականները մէկ վայրկեան յատկապարհել Պ. Մ. Վարանդեանի յիշատակը: Ցետոյ պարզեց Միութեան մէկ տարուան վերակազմութեան աշխատանքները ու գործունէութիւնը Բալուցի չքաւոր ընտանիքներուն:

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցէր Թաւխտ Պ. Աբգար: Աբրահամեանցեան Պ.Պ. Մ. Դաւիթեան, Ս. Զաքեան եւ Վ. Տէրտէրեան, երգեցին տիկ. Սարգիսեան (Մայր Աբգար) ինչպէս եւ Պ. Պ. Ց. Ուլուհան եւ Ս. Պօղոսեան: Գեղարուեստական բաժինն յետոյ վիճակախաղի դրուեցաւ գառ մը եւ շահեցաւ 150 թիւը:

Ցետոյ բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան բանախօսը Պ. Հ. Սէրէնկիւլեան, որ պարզեց Հայր. Միութիւններու դերը այս օտար ափերուն վրայ եւ գնահատեց Բալուցիներու տարած աշխատանքը: Ամէնէն վերջը ուժուդրի դրուեցան խորոված հաւ մը եւ չիշ մը կընի: Շահեցաւ Պ. Աւոյեանը: Երեկոյթը փակուեցաւ ուրախ մթնոլորտի մը մէջ ուշ ժամանակ: Կը մաղթեմ աւելի կորովի կամք եւ աշխատանք Բալուցիներուն:

Մելիք Դաւիթ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՅՈՀԱՆՆԻՆ ԳԻՐՔԸ, պատրաստեց խոհարարապետ Սահակ Մոնոսեան, հրատ. «Հորիզոն» գրատուն, տպ. Մարսէյլ: Գին 5 ֆրանք:

կառավարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած է խնդրին վրայ, յայտնելով որ Զէրքէզ էֆէմի հրոսախումբը Սուրիոյ սահմանէն Թուրքիա անցած է, ինչ որ համաձայն չէ երկու կողմին միջեւ կնքուած սահմանային պայմանագրութեան:

Ասկէ զատ, Թուրքիա ուղած է որ Սուրիայէն վտարուին կարգ մը դատապարտուած եւ իրեն համար վնասակար անձեր »:

Թուրքիոյ դաշնագիրը նորոգուեցաւ. Տասը տարուան հատար, մինչեւ 1945

Ս. Միութիւնը եւ Թուրքիա նորոգեցին 1925ի բարեկամութեան եւ չհոգութեան դաշնագիրը, 1929ի պայմանագիրը եւ 1931ի նաւային համաձայնութիւնը, երկարաձգելով մինչեւ 1945, այսինքն տասը տարի:

1925ի դաշնագիրը կնքուած էր երեք տարուան համար, ապա երկարաձգուած՝ նախ երկու, յետոյ չորս տարուան համար: Դաշնագրին վերանորոգումը անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ երկու երկիրները կապուած են շատ ամուր բարեկամութեամբ: Այս առթիւ ջերմ ներբողներ կը հրատարակէ խորհրդային մամուլը: «Իզվեստիա», կառավարութեան պաշտօնաթերթը, կը չեշտէ իր խմբագրականին մէջ.— «Այս նոր երկարաձգումը մասնաւոր բախէս կարեւոր է երբեւ ապացոյց Թուրքեւխորհրդային յարաբերութեանց յարատեւութեան եւ անոնց խաղաղասիրական քաղաքականութեան ամրութեան»:

Հաղաքական գործակցութեան հետ զուգընթաց վերջերս տնտեսական սերտ գործակցութիւն մը եւս հաստատուեցաւ երկու երկիրներուն միջեւ: Խորհրդային մասնագէտներ գացին Թուրքիա, շարք մը գործարաններու հիմը դնելով: Եւ վերջապէս երկու երկիրներուն վարիչները փոխադարձ այցելութիւններ տալով անձնական կապեր հաստատեցին եւ աւելի ամրացուցին բարեկամութիւնը: Դեռ 1933 հոկտեմբերին էր որ Ս. Միութեան գինուորական գործավարը Էնկիւրի գնաց, հանրապետութեան տօնամուտին առթիւ, տուարաթիւ պատուիրակութեան մը հետ, եւ չորս օրուան նուիրեց Թուրքիոյ:

Երկաթուղին պիտի ոմբակոծուի, երբ...

Մուսոլինի վերջնագիր մը ղրկեց Եթովպիոյ, ազդարարելով թէ երկաթուղին պիտի ռմբակոծուի, եթէ չարունակէն ռազմանիւթ փոխադրել Հոդեկառքով, փոխանակ սովորական կարաւանին (ջորի եւ ուղտ) Եթովպիոյ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ խոր դայրոյթ պատճառեց այս ազդարարութիւնը, իբրեւ նախատինք մը պերճչման պետութեան մը դէմ: «Թող Մուսոլինի ուզածը նետէ ուր որ կ'ուզէ: Արդէն այդպէս ըրած է ողորմելի արդիւնք մը ձեռք ձգելով եւ մեր ժողովուրդը չի վախնար: Ցորչափ մէկ Եթովպիացի կը շնչէ եւ փամփուշտ մը կը մնայ հայրենական պէնքի մը համար եւ նիզակ մը՝ հուժկու բազուկի մը համար, մենք պիտի պաշտպանենք մեր վեհապետական իրաւունքները եւ պիտի չարունակենք պէնք եւ ռազմանիւթ դնել եւ փոխադրել մեր մայրաքաղաքը:

*** Իտալական թերթերը կը գրեն թէ մեծաքանակ ռազմանիւթ կը հասնի Հաղէչիստանի համար: Միայն մէկ օրուան մէջ ձիպուտթի հասած են 250 ան. տուկներ որոնց իւրաքանչիւրին մէջ կը գտնուի 26 մասկէր հրացան, Օկատէնի ճակատին համար: Հասած են նաեւ ճափոնական չորս հակօդային թնդանօթներ, երկու մասնագէտներով:

Փոթորիկ մը ալ Ծայրագոյն Ատեցիի մէջ

Ճափոնի եւ Չինաստանի յարաբերութիւնները նորէն լարուեցան, երկու նոր դէպքերու հետեւանքով: Նախ՝ ճափոնական կառավարութիւնը վերջնագիր մը ուղղեց, բողոքելով արձաթի օրէնքին փոփոխման դէմ, որ տեղի ունեցած է առանց խորհրդակցելու ճափոնի հետ: Երկրորդ՝ ճափոնցի նաւատորմ մը սպանուած ըլլալով Շանկայի մէջ, ճափոնցիները 200 պինուոր տեղաւորեցին միջազգային թաղամասի սահմանին վրայ: Չինացիներն ալ բազմաթիւ պինուորներ համախմբած են Շանկայի մէջ: Իրարկ չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ ճափոն առիթէն պիտի օգտուի, հիւսիսային Չինաստանի հինգ նահանգները անջատելու եւ առանձին պետութիւն մը կազմելու համար, ինչպէս ըրաւ Մանչուրիոյ պարագային:

Զրոյցի մը համաձայն, Անգլիա տրամադրութիւն յայտնած է 250 միլիոն տոլար փոխ տալու Չինաստանի, իբրեւ երաշխաւորութիւն ստանալով երկաթուղիներու եւ մաքսատուրքերու հասոյթը: Այս պարագան ալ զրգռութիւն պատճառած է ճափոնի մէջ, որ չի հանդուրժեր Անգլիոյ քաղաքական կամ դրամական ներթափանցութեան:

*** Վերջին լուրերու համաձայն յարաբերութեանց լարումը ծանրացած է վերջին 48 ժամուան ընթացքին: Կը վախցուի որ ճափոն արտակարգ միջոցներ ձեռք առնէ, եթէ մարզասպանը չձերբակալուի: Այս խմաստով ազդարարութիւններ ուղղուած են:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՖրիկէի Համալսարանի ուսուցչապետներէն Քանէլոփուլոս եւ Ցացոս մեկնեցին Հաւատարմութեան երդում կատարել թագաւորին համար: Կը կարծուի թէ պաշտօնէ պիտի արձակուին: Նոյն վիճակին ենթակայ են բոլոր այն ծուի թէ պաշտօնէ պիտի արձակուին: Նոյն վիճակին ենթակայ են բոլոր այն պաշտօնեաները որ կը մերժեն երդումը: Այս չարթու Ցունաստանի քաղաքական պետներու կողմէ պատուիրակութիւն մը ճամբայ պիտի ելլէ, Լոնտոն երթալու եւ թագաւորը դիմաւորելու համար:

*** Մասնաւոր պատուիրակութիւն մը Լոնտոն հասնելով, պաշտօնապէս հաղորդեց միապետութեան վերահաստատումը: Թագաւորը Լոնտոնէն ճամբայ կ'ելլէ հինգշաբթի օր: Պիտի հանդիպի Փարիզ, յետոյ Հռոմ եւ Աթէնք հասած պիտի ըլլայ հոկտեմբեր 20—24ին:

ԻՏԱԼԻԱ ԲՈՂՈՔԵՑ եգիպտական կառավարութեան: որ Ազգ. Դաշնակցութեան անդամ չըլլալով հանդերձ որոշած է մասնակցիլ պատժական տնօրինութեանց:

ՀԱԶԱՐ ՀՈԳԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ Վիէննայի մէջ, համայնավարական կազմակերպութիւն մը երեւան հանուած ըլլալով: Խուզարկութիւնները կը չարունակուին:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ճառ մը խօսելով, անգամ մը եւս յիշեցուց թէ իրենք պէտք ունին գաղթավայրերու, թէ յաւելեալ ժողովուրդը տեղաւորելու եւ թէ իրենց արտադրութիւնները սպառելու համար:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱԶԳ. ԴԱՒԱԼԻՃԸ կը յուսայ 190 — 200 ձայնի մեծամասնութիւն մը չահիլ նոր ընտրութեանց մէջ, որոնց արդիւնքը պիտի յայտնուի նոյ. 14ին, հինգշաբթի: Ընդդիմադիրներն ալ կը յուսան 150 աթոռ չահիլ:

45 ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՋՐՕԴԱՆԱՒԵՐ ռազմանաւորձեր կը կատարեն Հնդկաստանի արեւմտեան կողմը, Ճափոնի եւ Փիլիպպեան կղզիներու ճամբուն վրայ: Ռազմանաւորձերը պիտի տեւեն տասը օր:

ՉԻՆԱԴՈՒԱՐԻ 17ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ մեծ չուքով տօնուեցաւ երէկ, երկուշաբթի: Ցաղթական կամարի արարողութեանց ներկայ էին հանրապետութեան նախագահը, նախարարները եւ ուրիշ երեւելիներ: Այս առթիւ թագաւորը, նախագահը եւ ուրիշ երեւելիներ: Այս առթիւ թագաւորը, նախագահը եւ փոխնախագահը, նախարարները

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ՆՐԹԱՏՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
13 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2960

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՀ ԽՕՍՔ

ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ ԻԲՐԵԻ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆ

— · —

Կը թուի թէ այլեւս վերջնական է որոշումը.— պիտի չհնուի Անգրանիկի յուշարձանը, մաքրելով արատ մը որ կը տեւէ 1928էն ի վեր :

Այդ աւեւտիսը կուտար հանգամանական յանձնախումբը, որուն կը պատկանէին երկու հայրենակիցներ, եւ որ կազմուած է նախաձեռնութեամբ Շ. Գարահիսարի Հայր. Միութեան, «Տարմիկ»ի :

Անշուշտ ամէնէն տրամաբանականը եւ մարդկայինը այն էր, որ ազգային հերոսին մարմինը փոխադրուած ըլլար Հայաստան, իր արժանի տեղը գրաւելու համար հայրենի հողին վրայ :

Բայց, դժուա՛ր է իմանալ խորհրդային երեւանի խորհուրդներուն գաղտնիքները : Մարդիկ դուռները լայն բացին ողբմելի կղերականի մը դիակին փոխադրութեան համար, իսկ մինչեւ այսօր չկրնան, երբ կը խօսիք Անգրանիկի մասին :

Հաւատա՞նք թէ աւելի բախտաւոր պիտի ըլլայ մեծ Վարպետը, կոմիտաս :

Ուրեմն, քանի որ հայրենիքը տէր չըլլար Անգրանիկի, եւ ապ մը հողն անդամ չտա կը տեսնէ անոր բազմաչարչար ոսկորներուն համար, մենք ստիպուած ենք օտար հողի մէջ պահել անոր մարմինը :

Եւ որովհետեւ հերոսը թաղուած է Լոյս – Քաղաքին մէջ, ուր աչեզի պէս կը քչուխ-եթէ չունես ուժ եւ կամեցողութիւն, ստիպուած ենք, նաեւ, անոր դամբարանը դարձնել խորհրդանշան մը, արժանավայել եւ պատկառելի :

Բուն հայրենիքին մէջ, ամէնէն անչուք հողակոյտը, ծառի մը չուքին տակ դրուած քար մը պիտի դառնար ուխտատեղի, ինչ – պէս եղած են հազար – հազարներ, երբ կարելի էր երթալ եւ տեսնել...

Այստեղ, այսպիսի քաղաքներու մէջ, փայտէ խաչն ու ճաղը միայն արգահատանք եւ թշուառութիւն կը նշանակեն : Մանաւանդ որ, Անգրանիկի ոսկորները թաղուած են Փարիզի ամէնէն չքեղ եւ ակնառապատական գերեզմանատան, Փէռ Լաշէզի մէջ :

Հարեւանցի պատյտ մը այդ մեռելաքաղաքին մէջ՝ անմիջապէս աչքի առջեւ կը բերէ բաղդատութեանց պատկեր մը, որ ընդվզեցուցիչ է :

Այնտեղ ոչինչ է պիտոյ մարդիկ մահէն վերջն ալ իրենց ընչաքաղցութեան կերբչանութիւնը կը ցուցադրեն չքեղաշուք դամբարաններով,— մարմարով, կրանիթով եւ պղծիւրով :

Կամ, արժանաւորներ, լեհ կամ չեհ կամ իտալացի ռազմիկներ իրենց հեռաւոր հայրենիքին երախտագիտութիւնը կը յիշեցնեն, փառաչուք յիշատակարաններով :

Այս արի ժողովո՞ւրդն է որ պիտի անճրկէր, իր բազուկին փառքը ամփոփելով ժպտուն քարի մը տակ, վրան ալ սեւ խաչ մը՝ ուրուած աստերով...

Ընդհակառակն, մեր այսօրուան կացութիւնն իսկ պահանջ կը դնէ որ Անգրանիկը մահէն վերջն ալ սիրապետէ իր դամբարանով, իբրեւ խորհրդանշան եւ աղդարար, իբրեւ արտայայտիչը հալածական ժողովուրդի մը անյաւտակ դառնութեան :

Ոչ քաղքենի չռայլութիւն, ոչ ալ չռես ցուցադրութիւն. այլ յիշատակարան մը արժանավայել եւ արտայայտիչ, որ չվրիպի ո եւ է անցորդի ուշադրութենէն :

Ցուշարձանը պէտք է խտացնէ մէկ պղնուապետութիւն՝ այդ պղնուապետական մեռելաքաղաքին մէջ,— կռիւ յանուն ազատութեան :

Ո եւ է օտարական անմիջապէս պիտի ըմբռնէր ատոր իմաստը, իսկ հերոսին պատգամը,— «ԳՈՐԾՄ ԿԱՄ ՄՆԱՅ», պիտի լրացնէր մնացեալը, իբրեւ անվերաբննելի եւ ճակատագրական վճիռ մը բոլորիս համար :

Դառնալով հրատարակուած կոչէն, Ցուշարձանի յանձնախումբը ընտրած է առաւելագոյն ծրագիրը, եւ պարտականութեան կը հրաւիրէ բոլոր գաղութները :

— «Հայրենակիցներ, ուշացած պարտականութեան մը կատարման չուրջ բոլորութիւնք բոլորս անխտիր, առանց դաւանանքի տարբերութեան : Մէկդի թողունք գաղափարի հին եւ կուսակցական խորութեան : Մէկդի թողունք գաղափարի հին հակամարտութիւնները» :

Կը կարծենք թէ արտակարգ ճիգի մը չպիտի կարօտին, դը – լուխ հանելու համար այս ձեռնարկը. մանաւանդ որ տրամադրելի դումար մը ունին արդէն :

Ամէն պարագայի մէջ, եթէ հանգանակութիւնը հասնի պատկառելի համեմատութեան մը, կարելի է ոչ միայն յուշարձանը կանգնել, այլ եւ տեւական ձեռնարկ մը հիմնել յանուն Անգրանիկի :

Անմիջականը, այսօր, յուշարձանին վերջնութիւնն է,— ձեռնարկ մը որ չի կրնար անտարբեր ձգել ո եւ է հայրենասէր :

Ամէն մէկը իր կրցածն է որ պիտի արտադրէ, հոգ չէ թէ կաթիլ – կաթիլ :

Ցանձնախումբը այս առթիւ աղակոչութեան կը հրաւիրէ նաեւ մամուլը :

Մեր մասին, պատրաստ ենք ընծայելու ամէն աջակցութիւն, որպէսզի օր մը առաջ կանգնի յուշարձանը, իբրեւ խորհրդանշան մը ոչ միայն պայքարի ու տառապանքի, այլ եւ հաւատքի :

Թող օտարները չըսեն թէ Հայերը միայն կաթողիկոս կամ վաճառական փառատրել գիտեն :

Անգրանիկի յուշարձանով, հայրենի լեռներու արծիւներն են որ իրենց կրակոտ հայեացքը պիտի տարածեն այս պղտոտաներուն վրայ, ուր ամէն ինչ ցուրտ է եւ արկածալի :

Եւ Փրանսահօս Հայ տղան պիտի կրնայ հպարտութեամբ ցուցնել զայն, իր Փրանսացի ընկերոջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ԲԱՂՈՔԷ ԵՒ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

Ի հարկին պիտի խզէ առեւտրական դաշնագիրները եւ պիտի յարձակի Ազգերու Դաշնակցութեանէն

ՓԱՐԻԶԻ ԻՏԱԼ. ԴԵՍՊԱՆԻՆ ԵՐԿԱՐ ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆԸ Պ. ԼԱՒԱԼԻ ՀԵՏ

Մինչ. Ազգերու Դաշնակցութեան 50 անդամները կը պատրաստուին նոյ. 18ին գործադրել Իտալիոյ դէմ սահմանուած տնտեսական պատիժները, Իտալական կառավարութիւնն ալ իր կարգին վրէժխնդրական միջոցներ կը խորհի :

Փարիզի իտալական դեսպանը երկուշաբթի օր վարչապետին ներկայանալով, չատ կարեւոր խօսակցութիւն մը ունեցաւ որ տեւեց աւելի քան մէկ ժամ : Պաշտօնական զեկոյցը բան մը չըսեր այս մասին, բայց պաշտօնական շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ դեսպանը յանդգնչիւռ յայտարարութիւններ բրած եւ պաշտօնաթուղթ մըն ալ ձգած է : Այսպէս, հասկցուցած է թէ Իտալիա որոշած է արգիլել բոլոր պատժարկու երկիրներու ներածումները եւ յետոյ խզել առեւտրական դաշնագիրները : Կ'ըսուի թէ դեսպանը հասկցուցած է որ ի հարկին Իտալիա այլ եւս չպիտի հետաքրքրուի, եթէ հիթլէրական ձեռնարկ մը կատարուի Աւստրիոյ մէջ եւ սահմանադուխին պիտի քաշէ իր զօրքը եւ թէ վերջապէս պիտի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն :

Այս խիստ ողղարարութիւններ ուղղուած են նաեւ միւս կառավարութեանց :

Իրագէկներ կը հաւաստեն թէ Իտալիա առեւտրական պատիժները պիտի գործադրէ այսօր վաղը, առանց սպասելու նոյեմբեր 18ին :

Իտալիոյ վերջը վերի վայր կը չրջէ մասնաւորապէս Ֆրանսայի հաշիւները : Ֆրանսական ներածումներու արգելքը ծանր հարուած մը պիտի ըլլայ Մարսէյլի համար, որ արդէն սուր տագնապի մը մատնուած է երկար աւելի վեր : Իսկ եթէ խզուի առեւտրական դաշնագիրը , որ կնքուեցաւ անցեալ տարի, երկար բանակցութիւններէ վերջ, պիտի սաստկանայ գործազրկութիւնը : Միջազգային տեսակէտով ալ առաջին հարուածը Ֆրանսան պիտի կրէ, քանի որ եթէ Իտալիա անպաշտպան ձգէ Աւստրիան եւ քաշուի Ազգաժողովէն, Ֆրանսա պիտի կորսնցնի իր արտաքին քաղաքականութեան 2 կարեւոր յենարանները : Իտալիոյ այս մտադրութիւնն իսկ չատ դէշ ազդած է Փարիզի մէջ : Ֆրանսայի վիճակը դժնդակ է մանաւանդ անոր համար որ, միւս կողմէն ալ Անգլիա կը ճնշէ, իր եաեւէն քաշելու համար պատժական տնօրինութեանց մէջ : Բայց եւ այնպէս, Պ. Լավալ ամէն միջոց կը փորձէ, որպէսզի նոր անակնկալներ չպատահին :

Ոչ մէկ օսար ներածում առանց արտօնութեան

երկուշաբթի օր, Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Պ. Մուսոլինի աչքէ անցուց 30,000 զինուորներ եւ ճառ մը խօսեցաւ, ընդհատելով.

— « Դուք տեսաք միայն մէկ չատ փոքր մասը Իտալիոյ զինուորական ուժերուն : Այդ ուժերը իրենց զէնքերով եւ ամէն բանէ վեր՝ իրենց ոգիով պատրաստ են պաշտպանելու Իտալիոյ չահերը Ափրիկէի եւ Եւրոպայի մէջ : Միայն մէկ ամսուան միջոցին մենք մաքրեցինք երկու հին հաշիւներ (կ'ակնարկէ Աւոյայի եւ Մաքալէի դրաւման) . մնացեալն ալ չուտով կը կարգադրենք» :

Ճառին յաջորդեց հրամանագիր մը, որ խստօրէն կը սահմանափակէ բոլոր օտար ներածումները : Այսուհետեւ օտար ապրանքներ չպիտի ներածուին առանց ելմտական նախարարութեան արտօնագրին : Իսկ արտօնութիւն պիտի տրուի նախընտրաբար այն երկիրներուն համար որոնք չեն մասնակցիր պատիժներու գործադրութեան : Այսպէս, Գերմանիա պիտի վայելէ նախապատուութիւն : Օտար դրամ առնելու եւ միեւնոյն ատեն պատժարկու երկիրներէն վրէժ լուծելու համար, իտալական կառավարութիւնը որոշեց նաեւ ԱՅԼԵՒՍ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌ ՉԲԱՆԱԼ ՖՐԱՆՍԱՑԻ, ԱՅԼ ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄ ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՈՐ ԵԻ Է ԳՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ : Ուրիշ միջոցներ ալ ձեռք պիտի առնուին հինգշաբթի օր, երբ կը գումարուի Ֆաշական գերագոյն խորհուրդը :

Այս առթիւ իտալական թերթերը դիտել կուտան թէ տնտեսական պատիժները մեքենաբար պիտի յանգին զինուորական տնօրինութեանց, քանի որ տնտեսական կաշկանդումներ ուրիշ բան չեն նշանակեր եթէ ոչ զինամթերք ընել նախապարձակ հռչակուած պետութիւնը : «Այդ կաշկանդումները ոչ միայն դաշոյն մըն են մխուած՝ եթովպիոյ մեր բանակին կռնակին, այլեւ կը ձգտին տկարացնել մեր զինուորական ուժը Եւրոպայի մէջ» :

**** Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը հաւանեցաւ որ բացառութիւն համարուին Լեհաստանի, Սիամի, Ֆրանսայի եւ Հնդկաստանի կողմէ Իտալիոյ մէջ կնքուած կարգ մը սոսկողական ապսպրանքներ : Լեհաստան պիտի ստանայ խոշոր չոգենաւ մը, որուն արժէքին 40 առ հարիւրը վճարած էր, պատիժներու որոշումէն առաջ :*

Հապէշներու ներածները երկու ճակատի վրայ

Իտալական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ հիւսիսային եւ հարաւային ճակատներու բանակները կը չարունակեն յառաջխաղալ, առաջնորդութեամբ օդանաւերու եւ հրասայլերու : Նոյն աղբիւրին համաձայն, Հապէշները կը նահանջեն երկու ճակատներուն վրայ : Տեսակ մը վհատութիւն իջած է Հապէշներուն մէջ, իբրեւ հետեւանք վերջին դէպքերուն : Ատոխա–Ադիգրատ եւ Հարրար փոխադրուած վիրաւորներուն վիճակը սուգի մատնեց երկու քաղաքները, մանաւանդ որ ուղղակի լուր չկայ երկու ճակատներէն եւ դանազան զրոյցներ չրջան կ'ընեն քաղաքներու մէջ : Ութ ծանր վիրաւորներ երբ մայրաքաղաք հասան, այրեր, կիներ եւ մանուկներ սկսան մէկ բերան լալ ու ողբալ :

Զրոյցի մը համաձայն, Իտալացիները գրաւած են երկու դիրքեր եւս, Անթալօ՝ Մաքալէէն 15 մղոն դէպի հարաւ եւ Տաղադուր՝ Կորահայի եւ Ձիճիքայի միջեւ (հարաւային ճակատ) :

Իտալական թերթերը կը գրեն թէ Ասթիլ Քէրիմ Մուհամմէտ, Պաղդրի մահմէտականներուն ցեղապետը, անձնատուր եղած է իր զօրքով, ինչ որ չատ կարեւոր յաղողութիւն մը կը համարուի :

(Շար. ը կարդալ Գ. Էջ)

ԹՈՑԼՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՅ ԿՈՇԿԱԿԱՐՆԵՐՈՒՆ

Մարսէյլի մեր թղթակիցը կը գրէ :—

Մէկ կողմէ աչխատաւորական սէնտիքայի եւ միւս կողմէ գործատէրներու սէնտիքայի դիմումներուն պատասխանելով, աչխատանքի նախարարութիւնը յանձնարարած է Մարսէյլի պատկան իշխանութեանց որ թոյլ տրուի ապատ աչխատանքը օտար բանուորներու, «քանի որ չկան Ֆրանսացի գործ – ձեռնարկ, կօչիկի գործին մէջ» : Սակայն միչտ «նախապատուութիւն տալով ազգ· բանուորութեան» : Շատեր վերսկսած են աչխատանքը :

Կողոպուտը կը շարունակուի Պոլսոյ մէջ

— · —

Ախտաժակը ուտելով կը բացուի : Բանկալթիի գերեզմանատունը (երկու միլիոն ոսկի) եւ Սանասարեան խանը իւրացնելէ յետոյ, քամահպաշտութիւնը կողոպուտի նոր ձեւեր կը յղանայ : Այսպէս, Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը դատ բացած է Պաստրիարքարանի դէմ, առարկելով թէ Բանկալթիի գերեզմանատան հողը արժէքի չնիսած է անցնող երեք տարուան ընթացքին եւ հետեւաբար 170,000 ոսկիի հաւտացում ըլլալու է իրեն : Իրաւագէտ Նշճանի վերջնապէս պնդած է 7500 ոսկիի վրայ, տատճնելու համար փոխանորդութիւնը այն ազգայիններուն որոնք 20,000 ոսկիի երաչխաւոր եղած էին գերեզմանատան դատին համար :

Կալուածոց Հողարարձութեան դիւանը՝ ներկայացաւ վարչութեան եւ յայտարարեց թէ անտուկը բացարձակապէս անկարող է այդ վճարումը ընելու : :

**** « Թուրուն » կը գրէ :— Քաղաքապետութիւնը նոր դատ մը բացած է անոնց դէմ որոնք կը պնդեն թէ ժառանգորդներն են Ս. Յակոբի (Բանկալթիի) գերեզմանատան : Դատին պատճառը այն է որ քաղաքապետութիւնը տարիներ առաջ 5000 ոսկի պահանջած էր ճամբուն ընդարձակման համար, բայց այս գումարը չէր վճարուած :*

Բուռն պայքար օսար ապրանքներու դէմ

Նոյեմբեր 18ին պիտի սկսի պատժական տնօրինութեանց գործադրութիւնը, բայց Իտալացիները արդէն իսկ բուռն պայքար մը բացած են պատժարկու պետութեանց ապրանքներուն դէմ : Օտար առաջնակարգ ձեռնարկներն եւ գլանիկներն իսկ հրապարակէն քչուած են : Ֆաչական ընկերակցութեանց անդամներուն յանձնարարուած է որ եւ է գործառնութիւն չընդունիլ պատժարկու երկիրներէ, եւ ընդհակառակն ուժ տալ իտալական արտադրութեանց : Ամէն կողմ պայքար կը մղուի անգլիական եւ Ֆրանսական կեղծանուններու, հիւսուածեղէններու եւ անուչահոտութեանց դէմ : Որոշուած է նաեւ չգործածել օտար պատուհներ, մասնաւորապէս չոր միրգեր, ինչպէս եւ իտալական պատուղ չղրկել պատժարկու երկիրներ :

Միւս կողմէ առեւտրականները մեծ մտահոգութեան մատնուած են, քանի որ չպիտի կրնան ծախել իրենց խանութներուն մէջ դիզուած օտար ապրանքները եւ մոխիրի վրայ պիտի նստին : Կ'ըսուի թէ կառավարութենէն պիտի խնդրեն որ քիչ մը չտիւտրութեամբ գործադրուի պոյքոթը :

Դիմադրական պայքարին աջակցելու համար, եկեղեցական իչխանութիւնը որոշեց աւելի կանուխ վերջացնել զիչերային արարողութիւնները, որպէսզի կարենան խնայել էլեկտրական լոյսը : Արտաքին լուսավառութիւնները պիտի ընջուին : Այսուհետեւ եկեղեցիներու համար ալ պիտի գործածուին միայն իտալական արտադրութիւններ, այսինքն մոմ եւ խունկ դադրելն չպիտի գնուին, եւ արձաններու, պատկերներու, գարդարանքներու չինութիւնը պիտի յանձնուի միայն իտալացիներու :

**** Իտալական թերթերը խստօրէն կը քննադատեն Ֆրանսայի դիրքը, անբաւական գտնելով մամուլին տուած լուսաբանութիւնները : Փոխադարձաբար, Փարիզի թերթերն ալ կը գժգոհան որ Իտալացիները չեն ուզեր գնահատել Ֆրանսայի թափած չանքերը : Կարգ մը թերթեր կը բացատրեն թէ այդ չանքերուն չնորհիւ էր որ կարելի եղաւ ժամանակ չտալ, ձգձգել պատժական տնօրինութիւնները, եւ միւս կողմէ դիւանադիտական բանակցութիւններ կատարել Ազգերու Դաչնակցութենէն դուրս :*

Մահապէի գրաւման արժէքը

Իտալիոյ զինուորական չրջանակները մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Մաքալէի գրաւման՝ Հապէշիստանի ընդհանուր կացութեան տեսակէտով : Ամէնէն ազդեցիկ ցեղապետներէն ոմանք ստացուածքներ ունին այդ քաղաքին մէջ եւ սերտ կապեր՝ անոր քաղաքական, եկեղեցական եւ առեւտրական հաստատութեանց հետ : Մաքալէ առեւտրական կեդրոն մըն է որուն մէջէն կ'անցնին կարաւանի ճամբաները դէպի երկրին բոլոր կողմերը, եւ մասնաւորապէս մթերանոց մըն է ալի բաչխման համար : Ամպա Ալակիէն անդին, 37 մղոն դէպի հարաւ, քիչ – չատ բանուկ ճամբայ մը կը տանի Տէսիէ, եւ աւելի անդին ինքնաչարժի ճամբայ մը դէպի Ատիս - Ապէպա : Մաքալէ ունի չարմար վայր մը օդանաւերու վայրէջքին համար եւ մինչեւ վերջերս ամիսը երկու անդամ օդանաւային հաղորդակցութիւն ունէր մայրաքաղաքին հետ : Ոմ որ ուզէ է Մաքալէի, իր ճամբը կը լսուի ամբողջ Հապէշիստանի մէջ, իսկ իտալական որ եւ է օգանաւ կրնայ մէկ թռիչքով մայրաքաղաք հասնիլ :

Իր վերջին յառաջխաղացութեամբ Իտալիա բարեբացուց իր համբաւը մասնաւորապէս այն ցեղերուն մէջ որոնց հաւատարմութիւնը չատ ալ ամուր չէ կեդրոնին հանդէպ : Բնիկները սկսած են հասկնալ թէ այսօրուան Իտալացիները չատ կը տարբերին 40 տարի առաջուան Իտալացիներէն եւ թէ անոնց յառաջխաղացութիւնը անդիմադրելի է : Իտալացիները այժմ հասած են այնպիսի չրջան մը ուր բնական պայմանները աւելի նպաստաւոր են եւ որոշ չափով տնտեսական բարգաւաճում կը տիրէ, բաղդատելով նախապէս գրաւուած սահմանամերձ չրջանի ծայրայեղ չքաւորութեան հետ : Բայց եւ այնպէս բոլորը միասին հաչուելով, մինչեւ հիմա գրաւուած տարածութիւնը չատ աղքատ է եւ մեծ հնարաւորութիւններ չընծայեր Իտալացիներու լայն ասպատրման համար : Եթէ Իտալիա փոխարինութիւն պիտի ստանայ մինչեւ հիմա կրած պինուորական ծանր ծախքերուն համար, ստիպուած է աւելի մխրճուիլ դէպի երկրին ներսերը : Այդ պարագային մեծ խոչընդոտներու պիտի հանդիպի, իր առջեւ գտնելով հրաբխային լեռներ եւ անմատչելի լեռնաչղթաներ որոնք փռուած են ամբողջ կեդրոնական եւ արեւմտեան Հապէշիստանի մէջ :

— · —

ՈՒՋՈՒԲԻՍՏանի մէջ դատուելով մահուան դատապարտուեցան Ապտիլ Միւթալիպ եւ երեք ընկերները, իբրեւ անդամ կրօնական եւ հակախորհրդային ազանդի մը որուն պետերը կը գտնուին «դրացի երկրի մը մէջ» : Ուրիչ չորս հոգի ալ տասնական տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԽՄԲ. ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԽՄԲ. ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԽՄԲ. ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԽՄԲ. ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ԱՌԹԻՒ

Ինչպէս յայտնի է, Հայկական Հանրապետութիւնը Ազգերու Լիգային անդամակցած է 1920 թուականի մայիս 19-ին։ Ան ներկայացուցած է Լիգային իր հիմնադրութեան օրէն։ Ներկայացուցած է ան նաեւ Լիգային ամէն անգամ, երբ Լիգան հրաւիրած է զայն։ Ներկայացուցած է ան նաեւ Լիգային ամէն անգամ, երբ Լիգան հրաւիրած է զայն։ Ներկայացուցած է ան նաեւ Լիգային ամէն անգամ, երբ Լիգան հրաւիրած է զայն։

ԽՈՐՀՐԴԱՎՈՐՈՒԹԻՆ ՀԱՄԱՐ

Նեցի· Թեպզրեն Թարգմ· Ծ·

Հեղինակություն Նիկոլ Արիանի

Ջրամատի ի ոտ ելաւ եւ սի - փափ ձեռքի մէկի ձեռքեն ձի - տամ, ուրիշ ձեռքի մէկ մատ - ներ ալ ձեռքի մէկ մատ - ներ ալ ձեռքի մէկ մատ - ներ ալ

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

(ԵՐԹԵՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Յրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
14
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
14 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2961

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ:

«ՄԵՆՔ ԱՄԷՆ ԱՏԵՆ ՄԻԱՍԻՆ ԷԻՆՔ»

— . —

Մինչեւ 1945 երկարաձգելով բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշնագիրը, Մոսկուա եւ Էնկիւրի անգամ մը եւս կ'ապացուցանեն թէ կապուած են անքակտելի համերաշխութեամբ :

Կնքուած՝ 1925ին, երեք տարուան համար, այս դաշնագիրը քանի մը անգամ նորոգուեցաւ կարճ պայմանաժամերով : Նոր երկարաձգումը տասը տարուան համար, միջազգային այս բարդ կացութեան մէջ, երկրորդական դէպք մը չի կրնար համարուիլ :

Ընդհակառակն, կրկնակի արժէք ունի, այդ պատճառով :

Այս պարագան ամէնէն առաջ չեչուց խորհրդային մամուլը, «իբրեւ ապացոյց Թուրքիոյ խորհրդային յարաբերութեանց յարատեւութեան եւ անոնց խաղաղասիրական քաղաքականութեան ամրապնդման» : Բնականաբար Թուրք մամուլն ալ ձայն բանից այս փոխադարձութեան մէջ, առնելի մեծ գոհունակութեամբ :

Նոյն պարագան չեչուցին պաշտօնական բեւեռները : Թուրքիոյ արտաքին գործակատարը եւ Էնկիւրիի խորհրդային դեսպանը, Լ. Գարախան, հետաքրքրական հեռագրով մը Լիթվինովի հաղորդեցին լուրը, իրրեւ աւետիս մը հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 18րդ տարեդարձին առթիւ : Իսկ հոչակաւոր «Հայդզդի»ն, Գարեթին, պարբերական սեպհական անձնագէս ալ իր ջերմ գոհունակութիւնը յայտնել, Թուրք մամուլին միջոցաւ.

— « Դաշնագրին երկարաձգումը արտայայտութիւնն է ամուր հիմերու վրայ հաստատուած բարեկամութեան : Մենք ամէն ատեն միասին էինք : Ինչպէս ամէնէն եղ օրերուն միասին էինք, յառաջիկային ալ միշտ այսպէս պիտի ըլլանք : Այս է իմաստը մեր ստորագրած պայմանագրին »:

Մէկ խօսքով, յառաջիկայ տասը տարիներու ընթացքին ալ, Մոսկուա եւ Էնկիւրի պիտի վարեն այն դիծը որուն կը հետեւին 1919էն իվեր,— միշտ խորհրդակից, գործակից եւ ուղեկից :

Խորհրդային իշխանութիւնը, քամալական Թուրքիոյ օգնութեան հասած էր ամէնէն սեւ օրերուն : Անոր ճարած էր զէնք, ռազմանիւթ եւ դրամ : Գործնապէս խրախուսած էր անոր ազգային պայքարը, եղբայրաբար ողջունելով Թուրք «ասկեար»ներու յաղթանակը Փոքր Ասիոյ, Կիլիկիոյ, Հայկական ճակատի կամ Արարատի մէջ :

Երբ նոր Թուրքիան այլեւս ապահովեց իր քաղաքական դիրքը, ամբանալով արտաքին ճակատի վրայ եւ արեան մէջ խեղդելով ներքին խլրտումները, Մոսկուա իր թանկագին ծառայութիւնը արամադրեց նաեւ տնտեսական ասպարէզին մէջ :

Մասնաւոր պատուիրակութիւններ եւ մասնագէտներ գային Թուրքիա, անոր տնտեսական պայմանները ուսումնասիրելու համար : Միեւնոյն ատեն կարեւոր վարկ մը բացուեցաւ, երկար պայմանաժամով, որպէսզի Թուրքիա մեքենաներ եւ ճարտարագործական արտադրութիւններ առնայ : Թրքական պատուիրակութիւններ ալ Ռուսաստան գային, նախ առաջնորդութեամբ Զօր. Քյազըմ, յետոյ ուրիշ ականաւոր պաշտօնատարներու : Դեռ քանի մը ամիս առաջ, Թուրքիոյ տնտեսական գործակալը երկար պզ – ոյտ մը կատարեց, ուսումնասիրելով խորհրդային ճարտարագործութեան զարգացումը :

Մինչ այս մինչ այն, խորհրդային մասնագէտներ հիմը կը դնէին չարք մը գործարաններու, սկսելով կեսարիայէն : Անոնց յանձնարարութեամբ էր որ Թուրքիան ալ յօրինեց տեսակ մը հնգամեայ ծրագիր :

Մէկ խօսքով, երկու դինակիցները իրար հետաքրքրեցին եւ մէկը միւսին պահանջը լրացուց բոլոր ճակատներուն վրայ,— քաղաքական, դինուորական եւ տնտեսական :

Անոնք միշտ միասին եղան նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ : Երկուքն ալ ամէնէն վերջը մտեր էին, բայց գործնական Ազգային ամէնէն հետաքրքիր եւ նախանձախնդիր անդամները, միշտ ճառելով յանուն խաղաղութեան եւ արդարութեան :

Երբեք որ եւ է սկզբունք այնքան խեղկատակութեան վերածուած չէր, որքան այս պարագային :

Այս ճակատին վրայ եւս, ամէնէն առաջ իրենց սեփական շահերուն գիտակցութիւնն էր որ տուն կուտար իրենց գործունէութեան : Օրինակ, միացյն Թրակիոյ եւ Նեղուցներու խնդիրը յուզեցուցած տեսնն, մէկը եւ միւսը իրար կը լրացնէին արտասուչ համեմուածքով, եւ դրեթէ նոյն բառերով :

Այսքան սերտօրէն կապուած ըլլալով հանդերձ, անշուշտ երկու պետութիւնները կը մնան անկախ եւ գերիշխան՝ իրենց ներքին քաղաքականութեան մէջ :

Այդ դիծն ալ մաս կը կազմէ սերտ համաձայնութեան մը :

Բայց, եթէ ուշադրութեամբ քննենք, պիտի դիտենք որ Թուրքիան շատ աւելի ազատ ու ինքնիշխան կը վարուի, քան խորհրդային իշխանութիւնը :

Այսպէս, մինչ փոքրամասնութիւնները ամէն դիւրութիւն կը վայելեն Խ. Միութեան մէջ, Թուրքիա ոչ իսկ իր ստորագրած դաշնագիրները նկատի կ'առնէ :

Եթէ միայն Հայաստանի պարագան բաղդատէինք, կարելի էր ամբողջ հատոր մը գրի առնել :

Այս առթիւ ալ, միեւնոյն ողբերգութիւնն է որ կը պարզուի, ի վնաս Երեւանի եւ ամբողջ հայ ժողովուրդին.—Մինչ միւս տարբերը կը ջանան եւ յաջողին առաւելագոյն օգուտը քաղել հաստատած կարգ ու սարքէն, մեր սովետականները կը գոհանան պզտնքներ մաչեցնելով եւ լեռնակուտակ թարգմանութիւններ դիզելով :

Թուքական թարգմանութիւն մըն ալ՝ իրենց վարած քաղաքականութիւնը, որ դէմ կացութենէն օգտուելու չքմեղանքն ալ չունի ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԲՈՂՈՔԸ ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Ակնյառ ապրարարութիւն իրափանչիւր Պետութեան

— . —

Փոխադարձ խոստումներ պիտի գործադրուին

Նոյն 12ին հրատարակուեցաւ իտալական կառավարութեան բողոքագիրը, պատժական անօրինութեանց առթիւ, որոնց գործադրութիւնը կը սկսի նոյեմբեր 18ին : Բողոքագիրը ուղղուած է ոչ թէ մասնաւորապէս Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ պետութեանց, այլ իւրաքանչիւր կառավարութեան առանձին եւ կ'ազդարարէ թէ ամէն մէկը անհատապէս ծանր պատասխանատուութեան տակ կ'իյնայ, իր բռնած դիրքին հետեւանքով : Իւրաքանչիւր կառավարութեան կը հարցնէ թէ ի՛նչ եղանակով պիտի գործադրէ պատժական անօրինութիւնները : Բողոքագիրը հաղորդելով պատիժներու գործադրութեան թուականէն մէկ չաբաթ առաջ, կը ձգտի միեւնոյն ժամուն խափանել միացեալ ճակատը : Մուսոլինի կրկին պարզելով իր տնտեսակը, կը ջանայ արդարացնել Իտալիոյ բռնած դիրքը՝ Ժընեւի եւ Հապէշիստանի մէջ : կը բացատրէ թէ պատժական անօրինութեանց գործադրութիւնը ներկայ պարագային հակառակ է Ազգաժողովի ուխտին եւ թէ անոր դիմելով, պէտ է տնտեսական միջոցներէն զատ զինուորական գործողութիւն մը վերածել եւրոպական ընդհարման մը :

Բողոքագիրը յատկապէս կը յիշեցնէ թէ Իտալիոյ ապագայ ընթացքը կախում պիտի ունենայ իւրաքանչիւր պետութեան բռնելիք դիրքէն : Ուրիշ խօսքով, այն պետութիւնները որ պատրաստ են արգիլելու իտալական ապրանքներու ներածումը, պիտի կրեն հետեւանքները նոյն ձեւի կարգադրութիւն – ներով : Իսկ անոնք որ պատժական անօրինութեանց հակառակ ըլլալով պիտի չկիրառեն Իտալիոյ համար, փոխադարձաբար առաւելութիւններ պիտի վայելեն : Բողոքագիրը այս առթիւ կ'ըսէ.— «Իտալական կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի ձեռք առնել տնտեսական եւ սեղմառուրական միջոցներ, որոնք կրնան վտանգել ներկայ առեւտրական հոսանքները» : Եւ կը չեշտէ.

— « Իտալական արտածումներու արգելքը տնտեսական տնօրինութենէ աւելի բան մըն է. քաղաքական արարք մըն է, որ լծովին կ'արդարացնէ Իտալիոյ փոխադարձ միջոցները» :

Շարունակելով առարկութիւնները, բողոքագիրը պիտի կատայ թէ Իտալիա չի կրնար նախայարձակ կամ ուխտադրուժ համարուիլ, քանի որ Եթովպիոյ ժողովուրդը Իտալացիները կ'ողջունէ իբրեւ ազատարարներ եւ Իտալիա ազատութիւն եւ քաղաքակրթութիւն կը տանի այդ երկիրը : Միեւնոյն ատեն կը կրկնէ թէ իտալական տահմանները վտանգի տակ էին : «Իտալիա նոր պարտաւորութիւններ ստանձնած է Եթովպիոյ ժողովուրդին հանդէպ, որ ահռելի վրէժխնդրութեան մը պիտի ենթարկուի, եթէ իտալական պաշտպանութիւնը վերնայ » :

Վերջապէս, բողոքագիրը անարդար եւ ապօրէն կը դատէ Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած ընթացքը՝ այս հարցին մէջ, իրաւական տեսակէտով : Բայց կ'աւելցնէ.— « Իտալիա՝ որ մէկն է Ազգաժողովի հիմնադիր անդամներէն, չուզեց անջատուիլ անկէ, որովհետեւ չուզեր որ ներկայ տագնապը աւելի լայն բարդութեանց յանգի : Իտալական կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է, որպէսզի կացութիւնը վտանգաւոր համեմատութիւններ չընդունայ. բայց պատշաճ կը համարի կառավարութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրել այն պատասխանատուութեանց մասին որ կրնան ծագիլ առաջադրուած միջոցներէն, ինչպէս եւ անոնց ծանրակշիռ հետեւանքներուն վրայ :

Բողոքագրին ազդեցութիւնը Անգլիոյ մէջ

Լոնտոնի մէջ պազ տպաւորութիւն ձգեց Իտալիոյ բողոքագիրը : Տիրող կարծիքը այն է թէ Մուսոլինի կ'ուզէ ահաբեկել Ազգերու Դաշնակցութեան այն անդամները եւ մանաւանդ փոքրերը որոնք յանձն առած են պատժական անօրինութեանց դիմել : Ամէն պարագայի մէջ, Անգլիա չպիտի փոխէ իր ընթացքը : Տնտեսական պատիժները պիտի չորեքշաբթի օր, այնպէս ինչպէս ծրագրուած են : Ինչ կը վերաբերի Իտալիոյ սպառնալիքին – բուն, դիտել կը տրուի թէ պատիժները ծրագրուած պահն նախատեսած էին այդ պարագան : Ցեսոյ, կ'ըսեն թէ Իտալիոյ արտաքին վարկը այնքան ինկած է որ, աւեւտրական արգելքները աւելի ծանր վնասներ չեն կրնար պատճառել : Հաւանական չէ որ Անգլիա որ եւ է պատասխան առյ, թէեւ կարգ մը կէտեր կրնան քննարկել ընտրութիւններէն յետոյ, որ կը լրանան այսօր :

Անգլ. դեսպանը Ռուհոլ կը տեսնի Մուսոլինին

Հռոմի անգլ. դեսպանը երեքշաբթի օր կրկին այցելեց Պ. Մուսոլինիի, եւ խօսակցեցաւ աւելի քան մէկ ժամ : Բացարձակապէս գաղտնի կը պահուին մանրամասնութիւնները, սակայն իրազեկներ կը հաւատան թէ խնդիրը նորէն կապ ունի Միջերկրականի կացութեան հետ : Դեսպանը չնորհակալութիւն յայտնած է, հականգլիական ցոյցերու դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն առթիւ :

Այս առթիւ ուշագրաւ է որ իտալական թերթերու լեզուն զգալապէս փոխուած է Անգլիոյ հանդէպ : Քաղաքավարելով հանդերձ պոյքոթը, թերթերը քանաւոր միտքեր չեն արձարծեր անգլիական կառավարութեան դէմ, եւ, ընդհակառակն ելք մը կը փնտռեն «միասին ըլլալու համար» : «Փոխօրօ տի Ռոմա» կը գրէ.— « Իտալիա եւ Անգլիա միասին եղած են երկար տարիներ, եւ կող կողի կռուած են մահացու պատերազմի մը մէջ : Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ երբեք չէ պատահած ուշադրութեան արժանի վէճ մը : Իտալիա այն օրէն ի վեր որ ազգ դարձաւ, միշտ մեծ համակրանքով ընդունած է ինչ որ անգլիական է : Անգլիացիները երբեք չպիտի հասկնան այն դառնութիւնը եւ յուսախաբութիւնը զոր պատճառեցին Իտալացիներուն, փակելով անոր ճամբան : Բայց թողունք անցեալ պատմութիւնը : Ժամանակը եկած չէ՞ ապագայի մասին խորհելու : Ի՞նչ պիտի պատահի յառաջիկայ քանի մը տարիներու ընթացքին» :

ԱՀՌԵԼԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ պատահեցան Լիոնի, Կրընոպլի, Ավինեոնի եւ Մարսէյլի շրջաններուն մէջ : Ամէնէն ծանր վնասը կրեց Ավինեօն, որուն մէկ երրորդ մասը ողողուած ըլլալով, 200 ընտանիքներ քաղաքապետարան ապաստանեցան :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԳԱՀԱՒԱՌԱՆԳ ԻԹԱՆ ՓԱՐՈՒԽ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ, ՈՒՐ ԳԱՅԱԾ Է ՀԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՆԱԼՈՒ

Իմիւնութեան Թուղթերու գինը 220 ֆրանկ

Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ օտարականներու իմիւնութեան թուղթերու գինը, որ 100 ֆրանկ էր, բարձրացած է 220 ֆրանկի, բացի ֆրանկինց անձնագիրներն ալ 35 ֆրանկի : Իսկ տեւողութեան պայմանաժամը որ երկու տարի էր, բարձրացած է երեք տարուան :

Յատուկ հատուածներ դէպի Հարար

Պատերազմական Թղթակիցներ կը հետագրեն թէ իտալական բանակը ամէն պատրաստութիւն տեսած է դէպի Հարրար յառաջանալու համար : Եթէ յաղողին, հասած պիտի ըլլան ջրաւատ վայր մը : Կը կարծուի թէ Հապէշները կեդրոնացած են Օկաուէնի լեռնաղաչին ստորոտը եւ ամէն ճիղ պիտի փորձեն պաշտպանելու համար Հարրար — ձիճիքա գիծը, որ կենսական է արտքին աշխարհի յարաբերութեանց տեսակէտով : Այս ճակատի հապէշական զօրքին թիւը կը հաշուեն 100,000, որոնց մէջ կը գտնուին 20,000 հոգի՝ եւրոպական զրաւեցմամբ մարզուած :

**** Տեսակ մը անձկութիւն կը ձգտի Ատիս — Ապէպայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, ուր չեն ծածկեր կացութեան ծանրութիւնը : Հարար — գակցութիւնները թերի են մայրաքաղաքին եւ գանազան ճակատներու միջեւ : Նոյեմբեր 12ին երեք օդանաւեր ճամբայ հանուեցան մայրաքաղաքէն, ուղ – գակի եւ տույդ տեղեկութիւններ քաղելու համար Ռաս Սէյումէն (Հիւսիս), Զօր. Նասիպուէն եւ Վէհիպ փաշայէն (Հարաւ) :*

**** Հապէշական աղբիւրէ կը հետագրեն թէ իտալական զօրամաս մը չորս շաբաթ պարտութեան մէջ (Օկաուէն), կորնդնելով չորս հրանօթ, վեց սպայ եւ բազմաթիւ բնիկ դինուորներ :*

Անգլիա կը շարունակէ զօրացնել Եգիպտոսը

Գահընկէն կը հետագրեն թէ չդեպինդ արագութեամբ կը շարունակուի ռազմանիւթի փոխադրութիւնը դէպի Եգիպտոս : Բրիտանական սպայակոյտին դլխաւոր ճիգը կեդրոնացած է օդանաւային պաշտպանութեան վրայ : Զանազան կէտերու վրայ օդակայանները ընդարձակուած են, ուրիշ տեղեր ալ կայաններ հաստատուած՝ վայրկեանի համար : Օտար օդանաւերու արգիլուած է թռչիլ Ալէքսանդրիա - Սոլլում ծովեզերեայ շրջանին վրայ, իսկ ամբողջ արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ պաշարման վիճակ հաստատուած է : ո եւ է քաղաքացի չի կրնար հոն մտնել առանց մանաւանդ արտօնագրի : Այդ շրջանին մէջ կը գտնուին բազմաթիւ անգլիական դինուորներ, ռազմանիւթի մթերանոցներ եւ օդանաւային պաշտպանութեան միջոցներ : Կարելի չէ ճշդել Եգիպտոսի մէջ կեդրոնացուած անգլիական զօրքին թիւը : Ընդհանրապէս 30 հազար կը հաշուեն, բայց ատոր վրայ պէտք է աւելցնել Ալէքսանդրիոյ եւ Փորթ Սայիտի առջեւ կեդրոնացած 48 մարտանաւերէն ցամաք հանուած վաշտերը : Այս բոլոր պատրաստութիւնները ահռելի ծախքեր կը պատճառեն, որոնք բնականաբար պիտի վճարուին Մեծն Բրիտանիոյ գանձէն, քանի որ եգիպտոս բացարձակապէս անկարող է ծախելու :

Շոգեկառք մը ընկղմեցաւ Իմմիրի առջեւ

190 ՁԱՄԲՈՐԴՆԵՐԷՆ 80Ը ԽԵՂԴՈՒԱԾ

Նոյեմբեր 12ին ահռելի նաւաբեկութիւն մը տեղի ունեցաւ Իմմիրի առջեւ, ծովեզերքէն հազիւ մէկ քիլոմեթր հեռու : «Իսնկպօլու » շոգենաւը, որ կը պատկանի Թրքական ընկերութեան մը, ընկղմեցաւ բուռն փոթորիկի մը հետեւանքով : 190 ճամբորդներէն 80ը չգտնուեցան : Շոգենաւը Մերսինէն կը վերադառնար ու թէեւ օդը դէշ էր, բայց կը յուսար Իմմիր հասնիլ առանց արկածի : Իրրեւ բեռ ունէր ահագին քանակութեամբ բամպակ : Յանկարծ, երբ բոլոր ուշադրները կամրջակին վրայ եղած էին, ամէն բան վերջացած համարելով, ծովը կատղեցաւ, ահագին ալիքներ խուժեցին շոգենաւին վրայ, քշելով անոնք որ ժամանակ չէին ունեցած փախչելու : Մէկ ակնթարթի մէջ, ամէն մարդ կը ջանար իր թոքիկը հանել, մինչ նաւաստիները զբաղած էին պարպելու ջուրը որ հեղեղի պէս կը հոսէր նաւուն մէջ : Բայց ալիքները այնքան ապտ խուժած էին որ, բամպակի հակերը արդէն թրջած ըլլալով, մեծապէս աւելցած էր նաւուն ծանրութիւնը : Շոգենաւը արդէն ծռած էր եւ ի վերջոյ թրեցաւ : Այնուհետեւ աննկարագրելի տեսարան մը պարզուեցաւ : Ուղեւորները ահռելապահի մատնուած էին : Շատեր յուսահատ ծովը նետուեցան, լողալով ապահովելու համար, բայց ալիքներէն քշուեցան սարսափահար աչքերու առջեւ : Մակոյկները ծով իջեցուցած էին եւ անգլիական «Փօլօ» շոգենաւը օգնութեան հասած ըլլալով, կարելի եղաւ ազատել հարիւր հոգի : Թրքական շոգենաւը ընկղմեցաւ առանց հետք ձգելու : Ջուրերուն մէջ է նաեւ երկրորդ նաւապետը :

(Շար.-ը կարդալ Գ.. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ — «Ցուցարար» իւր բազմախնամ եւ ճոխագոյն հրատարակութեամբ, շատ մը ընտրեալ նկարներով եւ յատկապէս հեղինակէն համար գրուած նոր ներածութեամբ մը։ Գին 2 ռուբլի։ Կը գտնուի նաեւ Կարապետ Լալայեանի գրավաճառանոցին մէջ։

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ — «Ցուցարար» իւր բազմախնամ եւ ճոխագոյն հրատարակութեամբ, շատ մը ընտրեալ նկարներով եւ յատկապէս հեղինակէն համար գրուած նոր ներածութեամբ մը։ Գին 2 ռուբլի։ Կը գտնուի նաեւ Կարապետ Լալայեանի գրավաճառանոցին մէջ։

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՐՈՆԱՑԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅՊՈՍՏ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՍՑԵ
ՀԱՅՊԵՏՀԱՍՑԵ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԲԱՆԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏՏՆՏԵՍԲԱՆԿ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԱՐՏԱՔԻՆԲԱՆԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԱՐՏԱՔԻՆԲԱՆԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏՏՆՏԵՍԲԱՆԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԱՐԿԱՅԻՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԲԱՆԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԲԱՆԿ
ՀԱՅՊԵՏԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂԱՎ

ՎԱՐԶԱՊԵՏ Պ. ԼԱՎԱՀ առջի օր մանրամասն բացատրութիւններ տուաւ եվմտական յանձնաժողովին առջեւ, խնդրելով ետ առնել զանազան կրճատումներու դէմ եղած առարկութիւնները: Այս առթիւ ազդարարեց.— «Կամ կ'ընդունիք խիստ խնայողութեանց քաղաքականութիւնը, կամ ուրիշ ճամբայ մը կը բռնէք, նոր թղթադրամ տպելով եւ ֆրանքին արժէքը ձգելով»: Պ. Էռիօ եւս համաձայն ըլլալով կառավարութեան քաղաքականութեան, կը յուսացուի միջին ճամբայ մը գտնել, խորհրդարանին վերարացման առթիւ:

ՁԱՓՈՆ 500 ՁՕՐՔ ցամաք հանեց Շանկայ, զգաստացնելու համար անոնք որ կ'ընդդիմանան իր ձեռնարկներուն: Ձափոնի ծրագիրն է ինքնավար չրջանի մը վերածել հիւսիսային Չինաստանը:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ հրամանագրով մը արգիլեց կարգ մը ուսեալներու եւ հոմ նկիթերու արտածումը: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը նկարքին պատճառներու կը վերագրէ այս անօրինութիւնը, բայց կը կարծուի թէ արտաքին ազդակներ ալ դեր կատարած են. այսինքն Գերմանիա եւս անուղղակի պիտի մասնակցի պատժական անօրինութեանց:

ՆԱԽԱՁԻՆ ՆՈՐ ԿԱՁԱՆ ՄԸ պիտի չինուի Մէյս – Կլ – Քէպրիի մէջ, Օրանի արեւմտեան կողմը, իշխելով Սպանիոյ եւ հիւսիսային Ափրիկէի նեղ ջրանցքին վրայ:

«ՉՊԻՏԻ ԾՈՎԵՍ», պատուիրած էր բժիշկը Քարլօ Գարագաշի, որ 46 տարեկան է եւ կը բնակի Վըշոց (Սեբպիա): Մարդը փոխանակ համակերպելու եւ իր կեանքը փրկելու, տուն գնաց, տարճանակը քաշեց եւ անձնասպան եղաւ: Դիակին քով գտան հետեւեալ երկտողը.— «Կը նախընտրեմ մեռնիլ քան ապրիլ առանց Ծոեսու»:

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԲՌՆՈՒԵՑԱՒ Տէօնքէրքի նաւահանգիստին առջեւ, երբ ծխախոտ կը փախցնէր: Կը կարծուի թէ մաքսանենգները անգամ են հզօրագոյն պոչաթը ընկերութեան, որ միեւնոյն առեն պոռնկագրական հրատարակութիւններ կը քշէ Փարիզի հրապարակին վրայ: Այս առթիւ գրուած էր նաեւ Պուլվարի վրայ, եւ քանի մը հարիւր դիրքեր բանուեցան:

ԳՈՅԱՄԱՐՏ Օրացոյց 1936, Է. տարի

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Բ. Դ. ԳԱՍԱՆԵԿԱՆ ՄԸՈՒԹԵԱՆ

Թիւել ճեռնարկել հասցէին՝ Gaizag Djarayan, 49, Rue Nationale, Marseille (Fr.).

ԳՈՑԱՄԱՐՏ ՕՐԱՑՈՑՑ ԿՐ ԾԱԽՍԻ.—

Մարսէյլ, Միութեանս Գրադարան Ընթերցարանը, 49, Rue Nationale, Marseille
Մարսէյլ, Գրատուն Գ. Մերիկեան, 13, Rue des Dominicaines, Marseille
Փարիզ եւ չրջանը, ԴՐԱՏ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, 51, Rue Monsieur le Prince, Paris
«Ցառաչ»ի խմբագրատունը:
Ծեսէն, Վահան Հիւսեան, 3, Rue Tellier, Decines
Լիոն եւ Քրըշքճեան, 115, Rue Moncey.
Ռօման, Ս. Պիլալի 5, Rue du Puy.
Վալանս, Ղազար Գալուստեան, 58, Rue Bouffier, Valence
Սէնթ Էթիէն, Վարդան Մրմեան, 34, Rue des Frères Chapps
Վիէն, Ներսէս Յակիմեան, 124, Rue Lafayette
Նիս, Վահան Շէհրէբեան, 182, Bld. de la Madeleine
Կարուան, Լ. Գայամեանեան, Puits Bivert.
Ալճէրիա, Գօդոս Արզումանեան, Hôtel Atlas, Blida
Գորսո, Ա. Քէնտիրեան, Rue Ed. Vaillant, Cenon
Պաղտատ, Տօքթ. Կարապետեան:
Գէյրութ, Խորէն Ազնաւուրեան, Bab Yacoub
Պարսից Ծոց, Ա. Գէորգեան, A.I.O.C., Abadan
Գանատա, Ամերանիկ Սիրունեան, Sainte - Catarins
Պասրա, Ոսկիան Մնուշեան, Librairie, Basrah
Գէյրութ, Արշակ Հօճրիմեան, Photo Mourad
Մուսուլ Յարութիւն Արծրունեան, Garage Central
Փօն տ'Օպնա, Արթին Կարապետեան,
Շարվիէօ, Ստեփան Թիւմճինեան
Ամերիկա, B. Palyan, 119, P. O. Box, Milford, Mass.
Հալէպ, Խորէն Գըրքէսէլեան, 22, Rue Boustan Kulab
Դամասկոս, Աւետիս Լօչխաճեան, Photo Sport
Պաղտատ, գլխարկավաճառ Աւետիս Աղանիկեան
Մարսէյլի արուարձանները Դաշնակցական Գլուխները:
Ցունաստան, «Նոր Օր»ի խմբագրատունը
Եգիպտոս՝ «Ցուսաբեր»ի խմբագրատունը, նաեւ բոլոր դաշնակցական թերթերու խմբագրատունները:

ԼՈՑՄ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

Թիւ 13 (Հոկտեմբեր)

Բաժանորդագրութեան պայմանները են.— Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆրանք: Դիմել՝ Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme, PARIS (13e):

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՄԵԾԱՐ ՊՈՒՄ ՔՈԼՈՆՊԻ «Արամ» Ընթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր հինգշարթի երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԸՆԻԿՈՒՄ-ՊՈՒՄ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԱՐԱՄ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ

ՊՈՒՄ – ՔՈԼՈՄՊԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Salle des Fêtes, Rue des Halles. Bois-Colombes.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԱԼ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ ԵՒ Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, տիկին Գեւոնեան (երգ), Օր. Շահլաժեան (ջութակ), արտասանութիւն եւայլն: Հայկական եւ եւրոպական պար:

Ընտիր ճաշ *Ճոխ պիւֆէ*

Մուտք 5 ֆրանք:

«ԱՐԱՐԱՑԻ ՕՐ»

կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի, 24 Նոյեմբեր 1935

Ա. ֆաս.— Այց Etoile Անձամբ Ջինուորին, առաւօտուն ժամը 10ին, ժամադրավայր Ave. Georges V-ի եւ Ave. des Champs Elysées-ի անկիւնը: Հոգեհանգիստ, վերադարձին Հայոց Եկեղեցիին մէջ:

Բ. ֆաս.— Երեկոյթ, «ՓԼԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»ի սրահին մէջ, Երեկոյեան ժամը 9ին, ներկայութեամբ Պատերազմական, Ներքին եւ Աշխատանքի Նախարարներու, ինչպէս նաեւ Փարիզի Քաղաքապետութեան, Ջինուորական Կառավարիչի, Préfecture-ի, U. N. C.-ի եւ օտար կամաւորներու Միութեան ներկայացուցիչներուն:

Ծրագիր.— Անուանակոչում նահատակուած Լէգէոնականներու, ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ: Ազգերայի կոիւը եւ Հայ Լեգէոնի դերը Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ մէջ, ցեղական ՑԱՑԵԱՆ: Շարժանկար՝ Սուեսթոյ Ռազմիկնէրու եւ ժողովուրդի փրկութեան Ֆրանսական նաւատորմի կողմէն, լրացուցիչ տեղեկութիւններով շրամ. Ց. Թէքէեան: Լէգէոնի կազմութիւնը Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ:

ԵՐԳԵՐ ԵՒ ՈՒՂԵՐՁՆԵՐ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ՈՒԶՈՒԻ տնակաշէն աշխատանքներու համար հայ աղախին մը: Գոհացուցիչ պայմաններ: Դիմել՝ Maison Jean. 42 Ave. de la Porte Clichy, (Paris 17).

50 ՄԷԹՐ ՅԵՏՈՒ ԻՍԻԻ կայարանէն եւ 23 եւ 32 թիւ հանրակառքերու կայարանէն, վարձու են (tout confort) յարկաբաժիններ, 1 փիէմնոց 2000 եւ 2 փիէմնոց **2300** ֆր. Շարժ. չօֆաժ միասին:

Ա֊ժան գինով երկու խանութներ: Դիմեցէք տէղւոյն վրայ. 72 Bld. Rodin, à Issy-les-Moulineaux.

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Տրապիզոնցի Միհրան Գաբրիէլեան (պապա) կը փնտռէ իր մօրաքրոջորդին՝ Տիրան Զրաքեան որ կը գտնուի Շիքագօ: Իմացնել՝ «Ցառա֊ջ»ի վարչութեան:

ՓՆՏՌԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթ՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ Ի Ն»

Փարիզի եւ Շրջանի Յառաջի ցրուիչ

Գ. ԱԻԵՏԻՍԷՆ:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր արտասովոր յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *թորումով*, բնական *անիսոնի* խառնուրդով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն քաղաքութիւններէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար՝ Ագտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

68, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ Շրջաններու ներկայացուցիչ

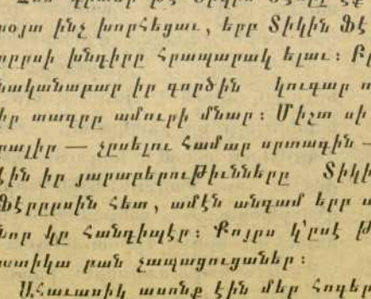
D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիս եւ Շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՏՈՒՔ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱՎԱՆԴՍ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

BAUDELOCQUE-Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORT-ՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՑՁԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

կ'ընդունի ամէն օր բացի Հինգշաբթիէ եւ ժամադրութեամբ՝

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթոպիւս՝ բիւ 89:

Հիւգօաբրի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ՝

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

ԱՐԱՑ ԽՆԴԱՒԱԾԸ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ՝ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIO-ի կամ ինքնանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.:

ԾԱԽՈՒ ՅԱՒԻՏԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹ

Տեղափոխութեան պատճառով ծախու է, Պէլվիլի մէջ նպարեղէնի կարեւոր եւ չահաւոր խանութ մը: 7 տարուան վարձակալութիւն, ամէն տեսակ առեւտուրի համար: Վարձքը աժան եւ պայմանները դիւրամատչելի:

Դիմել Պէլվիլ, 52, Rue Piat, Ազիպեան եղբարց: Հեռաձայն՝ Ménil. 71-88

CAVE

ԹՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանաւոբի, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու* եւ *տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԲԵԱՆ*, Charlebourg: 20-69 եւ սնմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը մեծաքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷՆԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Բօճըրա էքբօյա քանի տարեկանին կը սիրահարի գեղեցիկ աղջկան մը որ իրմէ հինգ վից — տարի աւելի մեծ էր, եւ յետոյ կ'ամուսնանայ ա֊նոր հետ: Փէյթըն էր այդ կնոջ անունը. այրի էր եւ ունէր երախայ մը: Կարճառեւ եւ դժբախտ կ'ըլլայ այդ ամուսնութիւնը, որովհետեւ Տիկին Էքբօյա գինեմոլ էր եւ այն աստիճան կը խմէր որ չորս տարի վերջը գերեզման կ'իջնէ:

Ցաջորդ քանի մը տարիներուն էք֊բօյա երկրորդ ամուսնութիւն մը կնքելու մասին չի խորհիր: Երախան հօ֊քը տարեկան էր երբ մայրը կը մեռնի. քանդհինգին մէջ է հիմա: Էք֊բօյա իր սեփական զաւկին պէս կը նայի անոր եւ ըստ այնմ մեծցուցած է զայն, բայց տգան վայրագ բնաւո֊րութիւն մը ունի եւ խոչոր հոգ մը եղած է միշտ իր խորթ հօրը համար: Հակառակ տարբ մեր գիւղին մէջ ա֊մէնքս ալ կը սիրենք Բէյթ Փէյթընը, նախ որ գեղադէմ երիտասարդ մըն է:

Ինչպէս ըսի, մեր գիւղին մէջ միշտ պատրաստ ենք բամբասանք ընելու: Առաջին օրէն իսկ ամէն մարդ նշմա֊րած էր որ էքբօյա եւ Տիկին Ֆէրըրըս լաւ բարեկամներ էին իրարու հետ: Պարոն Ֆէրըրըսի մահէն յետոյ, անոնց մտերմութիւնը աւելի ուշադրութիւն գրաւեց: Միշտ միասին դուրս կ'ելլէ֊ին եւ գիւղացիները առանց այլեւայլի կը հետեւցնէին թէ Տիկին Ֆէրըրըս սուգէն ելլելէ յետոյ պիտի ըլլար Տիկին Էքբօյա: Արդարեւ այդ տեսակ միութիւն մը չատ յարմար կը թուէր մեզի: Բօճըրա Էքբօյայի կինը մեռած էր գինեմոլութեան պատճառով: Էյլի Ֆէրըրըս խմանին մէկն էր նոյնպէս: Շատ բնական էր որ աջակցողու֊թեան այդ երկու զոհերը իրարու քով գային, մոռնալու համար դժբախտ անցեալ մը զոր ունեցեր էին իրենց կողակիցներուն հետ:

Ֆէրըրսները մեր գիւղը հաստատուեցան ճիշդ տարի մը առաջ, բայց էքբօյանները բամբասանքի առարկայ էին քանի մը տարիէ ի վեր: Բէյթ Փէյթընի մանկութենէն երիտասարդութիւն երկարող տարիներու ըն֊թացքին բազմաթիւ տանտիրուհիներ պաշտօն ստացած էին էքբօյաի տու֊նէն ներս եւ անոնցմէ ամէն մէկը բաւն կասկածանքի առարկայ եղած էր քրօջա՝ Զարօլայնի եւ իր արբան֊եակներուն աչքին: Զտիպզանցու֊թիւն չէ ըսել թէ առնուազն տասնը֊հինգ տարի ամբողջ գիւղը վստահօ֊րէն կը սպասէր որ էքբօյա կնութեան առնէր իր տանտիրուհիներէն մէկին ու մէկը: Անոնց վերջինը, օրիորդ Բա֊սըլ, տարեսկիզբի կին մը, անվիճելի իշխանութիւն ունէր տանը մէջ հինգ տարիէ ի վեր, այսինքն երկու ան֊գամ աւելի երկար տաճն մնացած էր հոն քան իր նախորդները: Կը թուի որ եթէ Տիկին Ֆէրըրսի պարագան գոյութիւն չունենար, էքբօյա ան֊պատճառ պիտի ամուսնանար իր տանտիրուհիին հետ: Կար նաեւ ուրիշ պարագայ մը — էքբօյաի հարսին եւ իր աղջկան անհնկալ ժամանումը Գանատայէն: Տիկին Սէսըլ էքբօյա՝ դործարանատիրոջ ձախաւեր եղբօրը այրին, տուն — տեղ եղած է Փըրնլի փարքի մէջ եւ յաղոդած է, համա֊ձայն քրօջս կարծիքին, տանտիրու֊հին իր տեղը նատեցնել:

Շեատիը բանալով չեմ գիտեր թէ ինչ կը նշանակէ «իր տեղը նատեցնել» — տգեղ կը հնչէ ականջիս — բայց գի֊տեմ որ օրիորդ Բասըլ չրթունքները ամուր փակած է, թեթեւ ժպիտ մը ու֊նի միայն եւ չափէն աւելի կը մեղքը֊նայ «խեղճ Տիկին էքբօյաը որ կարօտ է տագերոջը ողորմութեան: Կարեկ֊ցարար արուած հաց մը դառն է, այնպէս չէ՞, գժբախտ պիտի ըլլայ եթէ աշխատանքովս չյաջողիմ իմ տպ֊րաւսոս »:

Չեմ գիտեր թէ Տիկին Սէսըլ էք֊բօյա ինչ խորհեցաւ, երբ Տիկին Ֆէ֊րըրսի խնդիրը հրապարակ եկաւ: Բը֊նականաբար իր գործին կուգար որ իր տագերը ամուրի մնար: Միշտ սի֊րալիր — չըսելու համար սրտագին — կիներ իր յարաբերութիւնները Տիկին Ֆէրըրսին հետ, ամէն անգամ երբ ա֊նոր կը հանդիպէր: Քոյրս կ'ըսէ թէ ատիկա բան չպատգուցաներ:

Ահաւասիկ ասոնք էին մեր հոգերը Քինկ Էյօթի մէջ, վերջին քանի մը տարիները: Էքբօյան ու իր գործերը վիճաբանութեան նիւթ եղած են մե֊զի համար ամէն տեսակէտով: Տիկին Ֆէրըրսի պարագան ալ իր յարմար տեղը գրաւած է մեր խօսակցութիւն֊ներուն մէջ:

Հիմա կացութիւնը տակնուվրայ ե֊ղած է. հարսնիքի նուէրներու մասին կը խօսէինք եւ ահա մեր առջեւ ցըց֊ուեցաւ ողբերգութիւն մը:

Այս եւ ասոր նման ուրիշ մանր — մունր խնդիրներ մտքիս մէջ պտոյտ կուտային երբ մեքենաբար դուրս ե֊լայ այցելութիւններ կատարելու հա֊մար: Կարեւոր հիւանդներ չունէի բաներեստաբար որովհետեւ անդա֊դար կը խորհէի Տիկին Ֆէրըրսի մահ֊ուան գաղտնիքին մասին: Անձնաս֊պա՞ն եղաւ արդեօք: Եթէ այո, ան֊կասկած նամակ մը ձգած պիտի ըլլար իր ծրագիրներուն մասին: Փորձառու֊թեամբ գիտեմ թէ անգամ մը որ կի֊ները վճռեն անձնասպան ըլլալ, սո֊վորաբար կը բացատրեն այդ մտավի֊ճակը զոր ունէին անձնասպանութե֊նէն առաջ:

Վերջին անգամ ե՞րբ էր որ կինքը տեսայ. չբաւթէն աւելի չէր: Անոր չարժուճեւերը որոշ աստիճան մը բը֊նական էին նկատի ունենալով որ ... նկատի ունենալով ամէն ինչ:

Ցետոյ յանկարծ յիշեցի որ գիտ֊տած էի — թէեւ հետը չէի խո֊սած — գեռ երկու Բէյթ Փէյթընին տեսեր էի զայն փողոցը եւ զարմացեր էի որովհետեւ չէի գիտեր թէ երի֊տասարդը կը գտնուէր այդ թաղա֊մասին: Միտքս եկաւ որ անկիրթ բըռան էր իր խորթ հայրիկին վից ամիսէ ի վեր հոս չէր: Այդ մասին սեռայ գիրենք, քովէ քով կը տես֊նէին, գլուխ - գլխի եւ տիկինը խօսէր լարուած կերպով:

Կրնամ վստահօրէն ըսել թէ այդ վայրկեանին էր որ առաջին ան֊գամ ըլլալով ունեցայ ապագայ վա֊տանդի մը նախազգացումը: Չէի գի֊տեր թէ ինչ կրնար պատահիլ, բայց զգացի որ ինչ-որ բան չկար նախազգուշա֊նալու համար: Ցետոյ դէպքերու դասաւորման մասին մտածեցի. Բէյթ Փէյթընի եւ Տիկին Ֆէրըրսի նոյն օրուան մտերմիկ խօսակցութիւնը անհաճոյ տպաւորութիւն մը գոյա֊նալու վրան: Այդ մասին կը մտածէի երբ գիմացս ելաւ Բօճըր էքբօյա:

— Շէֆըբրա, զարմացա՞ր քեզի կը փնտռէի, սարսափելի բան֊մը...

— Ուրեմն դո՞ւն ալ իմացար... (Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
15 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2962

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉԵՒ ՈՐ ԼՈՒԾՈՒԻՆ, ՓԼԻՆ ՈՒԺԱՍՊԱՌ

— · —

Ճամաւօրէն եւ ծրագրեալ քաղաքականութեամբ մը յառաջ տանելով « լքեալ » գոյքերու ուրոյը, Էնկիւրի յաւիտեան կը հաշուէն իրենք, ուսարատուները:

Ասկէ առաջ, իւրացուցեր էին Բանկալթիի զերեզմանատունը, արժէք՝ ասկէ քան երկու միլիոն ոսկի:

Եւ հիմա կարգը եկած է «ակռայի վարձքին»: Էնկիւրի չի դադնար հում – հում կուլ տալով երկու մեծագումար հարստութիւններ: Այժմ երկու նոր գաւառ բացուած են, իրրեւ թագ ու պսակ թրքավարի ուսարատութեան մը:

Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը 170,000 ոսկի հատուցում կը պահանջէ Պատրիարքարանէն, առարկելով թէ Բանկալթիի գերեզմանատան գաւը չորս տարի տեւած բլլալով, արժէքը ինկած է եւ իրենք վնաս կրած են:

Կը պահանջէ նաեւ գաւին տոթիւ չորս հայրենակիցներու կողմէ արամադրուած երաշխաւորութեան գումարը, 20,000 ոսկի:

Մեւնոյն վարչութիւնը հին տեարակները քրքրելով, երեւան հանած է թէ ժամանակին ընդարձակած էր գերեզմանատան ճամբան եւ այդ տոթիւ 5000 ոսկիի պարտք մը կ'իյնայ պատրիարքարանին վրայ:

Այս նոր գաւերը վաճելու համար, Պատրիարքարանի քուրք փաստաբանը կը պահանջէ 7500 ոսկի:

Իսկ թէ ինչ ծախուած է մինչեւ հիմա, երկու գաւերուն համար— գերեզմանատունն (չորս տարի) եւ Սանասարեան խան (10 12 տարի),— թերեւս պատրիարքարանը ինքն ալ չի գիտեր:

Բոլորը միասին հաշուելով,— ծախսուածն ու վճարելին — կ'ունենաք առնուազն 250,000 ոսկիի գումար մը, որ կը քամուի ազգային ադբիւրէ:

Միայն նոր պահանջուած գումարները,— 170,000, 20,000, 5000 կը կազմեն 195,000 ոսկիի գումար մը, առանց հաշուելու գաւական ծախքերը եւ փաստաբանի վարձքը:

Ձափազանց միամիտ պէտք է բլլալ, հատուցում կորզելու համար թէ Պատրիարքարանը պիտի կրնայ չափել այս նոր գաւերը:

Գերեզմանատան եւ Սանասարեան խանի գաւերուն տոթիւ ալ, մարդիկ միշտ յաւտես էին, մանաւանդ որ քանի մը անգամ նպաստաւոր վճիռներ արձակուեցան:

Եւ սակայն,—«Ուրքը կատքով կ'որսայ նապաստակը»:

Թոյլ տալով հանդերձ որ Պատրիարքարանը ազատօրէն գաւ վաճէ եւ մեծ գումարներ մսխէ, Թրքական գաւատաններն ու կառավարութիւնը տարին – բերին եւ վերջնական հանգոյցը կապելին ճիշդ այնպէս ինչպէս որ ծրագրեր էին առաջին օրէն,— գրաւել իրրեւ « լքեալ » գոյք:

Մինչեւ հիմա այս ուսարատութիւնը կը կատարուէր վարչական եղանակով, այն թեթեւ յոյսը ներշնչելով թէ կարելի է ի հարկին առարկել:

Այժմ գաւ բանալու չնորհ ընելով, յարգած կ'ըլլան «օրինական» բոլոր արամադրութիւնները: Հետեւաբար, այլեւս ոչ մէկ առարկութիւն:

Նոր գաւերն ալ անշուշտ պիտի յանգին նոյն ելքին: Պատրիարքարանը պիտի գաւատպարտուի վճարելու պահանջուած գումարները:

Ի՞նչպէս,— Այդ մասին «բարեխնամ» կառավարութիւնը չէ որ պիտի մտածէ: Արգէն քանի մը անգամ կոխեցին Պատրիարքարանը, արգելքի տակ առնելով անոր գաւարկ անտուկը, գանձելու համար քանի մը հազար ոսկիի տուրք: Եթէ գրամ չհայ, կալուած կը պակսի, գրաւել կամ ծախել տալու համար:

Եւ այսպէս, անընդհատ ու մեթոտիկ չարունակելով ուսարատութիւնը, գիշեր – ցերեկ «լքեալ» հարստութիւն փնտռելով եւ իւրացնելով, քամալականութիւնը կ'ուզէ Պոլսոյ հայկական մնացորդը եւ ատ հատարակ բոլոր փոքրամասնութիւնները վերածել ուժասպառ եւ փերթուն վիճակի մը, որպէսզի կազմալուծուին եւ փլին ժամանակէն առաջ: Որպէսզի չկարենան ոչ դպրոց կամ որ – բանոց, ոչ ալ հիւանդանոց պահել: Որպէսզի կատարութեան յանձնեն ինչ որ ունին, իրրեւ չարժուն կամ անշարժ հարստութիւն եւ իրաւունք:

Երբ Հրեաները անգամ կը հեռանան Թուրքիայէն, Թօթվելով իրենց ոտքերուն փոչին, ատելորդ է մնացեալի մասին խօսիլ:

Եւ այս բոլորը տեղի կ'ունենան ճիշդ այն ատեն, երբ ահաթեկ փոքրամասնութիւնները հազար կտոր եղան, եւ մանաւանդ պէս Հայերը հատատարմութեան դաւիճապակը չահեցան, թափօրներ կազմելով, հանդիսաւոր պատարագ մատուցանելով, մոմ մօրթելով եւ Թուրքերէն ազօթքներ ու քարոզներ արտասանելով իրենց եկեղեցիներուն մէջ,—Աթաթիւրքի արեւշատութեան համար ...

Ատարատութեան արշաւին հետ, ահատասիկ չարաչուք լուր մը եւս,— Թուրքիան բաժնուած երեք չրջանակներու,— 1· Այն ուր պիտի խոստանան Թուրք բնակչութիւնը.—2·Զուիման ենթարկուելիք չրջան.— 3· Արդիւնած գօտի:

Անցեալ տարի լայնօրէն խօսուեցաւ այդ ծրագրի մասին, որուն գլխաւոր նպատակն է ոչ–Թուրք փոքրամասնութեանց համեմատութիւնը իջեցնել 10 առ հարիւրի, Թրքական հոծ զանգուածներու մէջ: Շատ հին է ծրագիրը, զաղտնապէս մշակուած, եւ ատենօրեայ դերձադրելի: Ամէն պարագայի մէջ, Թակարդ մը արդ Թրքացման:

Բայց դեռ կանուխ է այդ մասին խօսելու համար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅԱՆՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

ՑՈՅՑԵՐԸ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԵՆ ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԷՄ

Յաղթական Գահիրէի առիթ. Հիւպատոսարանին վրայ

Նոյեմբեր 13ին չատ ծանր դէպքեր պատահեցան Գահիրէի, Թանթայի եւ Եգիպտոսի զանազան վայրերուն մէջ: Ամբոխը ընդհարեցաւ ոստիկանութեան հետ, եւ առաջին առթիւ սպաննուեցան երեք հոգի: Վիրաւորներուն թիւը կը հաշուէն 125 — 150: Ամէնէն ծանր դէպքերը պատահեցան Գահիրէի մէջ:

Դէպքին չարժառիթն էր 17րդ տարեդարձը այն օրուան (1918 Նոյեմբեր 13) երբ եգիպտական առաջին պատուիրակութիւնը Լոնտոն գնաց, վերագարձին անմիջապէս վերջը, եգիպտոսի անկախութիւնը խնդրելու համար: Արդիւնքի մասին մեծ վատահութիւն տիրէր, քանի որ եգիպտոս աջակցեցաւ Անգլիոյ, մեծ պատերազմի ընթացքին: Արդ, եգիպտոսի ազգայնականները նկատելով որ 17 տարիէ ի վեր ի դերեւ կ'ելլեն իրենց յոյսերը, ուզեցին այս անգամ օգտուիլ առիթէն, քանի որ միջազգային կացութիւնը խանգարուած է իտալեւհապէշական պատերազմին հետեւանքով: Շատեր իտալական դրգռմներու կը վերագրեն այս դէպքերը: Խռովութեանց անմիջական պատճառ կը համարուի Անգլիոյ արտաքին նախարարին անցեալ չաբթուան մէկ ճառը, ուր ըսած էր·

— Ն. վեհափառութեան կառավարութիւնը չարունակ ջանացած է ազատ եւ սերտ գործակցութիւն մը հաստատել Եգիպտոսի հետ, սակայն երբ քննեցինք 1923ի եւ 1930ի սահմանադրութեանց գործադրութեան խնդիրը, յարմար չտեսանք առ այժմ, առաջին սահմանադրութիւնը անգործնական, իսկ երկրորդը անժողովրդական գտնելով:

Այս յայտարարութիւնը եւ ուրիշ երեւոյթներ արդէն զրդռած էին ազգայնականները, եւ փոթորիկը պայթեցաւ նոյեմբեր 13ին: Եգիպտական կառավարութիւնը վերջերս ապահովութիւն խնդրած էր անգլիական կառավարութենէն, որպէսզի չխախտէ եգիպտոսի սահմանադրութիւնը, դիւանագործական լայն գործողութիւններ կատարելով եգիպտոսի մէջ, ի պատասխան Իտալիոյ պատրաստութեանց: Լոնտոն խուսափողական պատասխաններ տուաւ, ինչպէս կը հաստատէ Սըր Ս· Հօրի ճառն ալ:

« Ուաֆտ»ը, եգիպտոսի ազգայնական հզօր կազմակերպութիւնը, ժամանակը յարմար կը նկատէր բուռն ցոյց մը կատարելու: Եւ չարժման մէջ դրուեցան մասնաւորապէս ուսանողները: Կուսակցութիւնը անմիջապէս հաղորդեց Նահաս փաչայի կառավարութեան թէ այլեւս չպիտի աջակցի: Առաջին ընդհարումը պատահեցաւ «Ուաֆտ»ի կեդրոնին առջեւ: Ուսանողներու բազմութիւն մը կուսակցութեան ընդդէմ· քարտուղարին կրակոտ մէկ ճառը լսելէ յետոյ, յարձակեցաւ ոստիկանութեան վրայ, որ քանի մը ձերբակալութիւններ կատարած էր ճառախօսութեանց միջոցին: Կացութիւնը աւելի ծանրացաւ, երբ ուսանողները ոստիկանական չղթան խզելով յարձակեցան անգլիական հիւպատոսարանին վրայ եւ քարկոծեցին զայն: Այս առթիւ վնասուեցան տղի լամբարներ, կառքեր եւ բազմաթիւ խանութներ, մինչ ամբոխը կը շարունակէր քարեր եւ երկաթի կտորներ նետել ոստիկաններուն վրայ, աղաղակելով.— « Անկի՛ Անգլիա, անկի՛ Սէմուըլ Հօր»: Քաոսէլայնի հիւանդանոցին մօտ 3000 ցուցարարներ յարձակեցան ոստիկանութեան վրայ եւ յետոյ քալեցին դէպի վարչապետին պաշտօնական բնակարանը, պահանջելով գործադրել 1923ի սահմանադրութիւնը (բացարձակ անկախութիւն): Արտաքին գործերու պաշտօնատան առջեւ վեց ոստիկաններ վար նետուեցան 30 ոտք բարձրութենէ մը: Խալիֆա կոչուած բազմամարդ թաղին մէջ ուսանող մը կատաղօրէն յարձակեցաւ ոստիկանի մը վրայ, որ կը փորձէր իր ձեռքէն առնել հրացանը: Այդ դէնքը կը պատկանէր անգլիացի ենթասպայի մը, որ չարաչար ծեծուած էր ամբոխին կողմէ, գլուխէն զարնուելով:

Ոստիկանութեան ուժը անբաւական համարուելով, եգիպտոսի հետեւակ կազօրքը օգնութեան հասան եւ չղթաներ կազմեց Գահիրէի զանազան կէտերուն վրայ: Այդ գիշերը 30 — 40,000նոց բազմութիւն մը խռնուած էր վրանները տակ, եւ անդադար կ'ազաղակէր·

— կեցցէ՛ անկախութիւնը, կեցցէ՛ անկախութիւնը:

Ամբոխը միեւնոյն տեղն Գուրանէն հատուածներ կ'արտասանէր, առաջնորդութեամբ իւլէմայի մը:

« Ուաֆտ»ը պատերազմ կը հռչակէ Անգլիոյ դէմ

Խռովութիւնները աւելի ծանրացան, « Ուաֆտ»ի սաքած մթթինէն վերջը: Ամբոխը ոստիկանութեան եւ զօրքին վրայ յարձակեցաւ աղիւսի եւ երկաթի կտորներով, քարերով եւ չիչերով: Վիրաւորներուն թիւը այնքան չատ էր որ հարկ եղաւ բոլոր հիւանդատար կառքերը օգնութեան կանչել: Ամբողջ դիչերը վիրաւորներ կը փոխադրուէին դէպի հիւանդանոց:

Մթթինէն կը մասնակցէին մօտ 40,000 եգիպտացիներ, մեծ մասով երի – տասարդներ եւ ուսանողներ որոնք ամէն աչխատանք դադրեցուցած էին: Ժողովը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որ իրականին մէջ Ուաֆտի պատերազմի յայտարարութիւնն է Անգլիոյ դէմ: Կուսակցութեան գործադիր մարմինը տուած է հետեւեալ ծանրակչիռ որոշումները.—

1.— Հրաւիրել ազգին բոլոր դասակարգերը եւ բոլոր կազմակերպութիւնները որ մերժեն որ եւ է գործակցութիւն Անգլիացիներու հետ, ցորչափ անոնք կը վնասեն երկրին տնտեսական եւ անկախութեան:

2.— Ազգային պարտականութիւնը կը պահանջէ որ դէպիճը հրաժարի, գործադրելով Անգլիոյ հետ չգործակցելու որոշումը:

3·—Եթէ դէպիճը մերժէ հրաժարիլ, Ուաֆտը պիտի ղնանայ իր աջակցութիւնը:

4.— Որ եւ է դէպիճ որ կը հաւանի գործակցիլ Անգլիացիներուն հետ, պիտի համարուի ապստամբ՝ երկրին դէմ եւ Ուաֆտը անոր դէմ պիտի պայքարի իր ամբողջ ուժով:

Կարճ խօսքով, ազգայնականները կը պահանջեն եգիպտոսի բացարձակ անկախութիւնը եւ չեն հանդուրժեր որ Անգլիա միջամտէ իրենց ներքին գործերուն:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

Թուրքիա կը բաժնուի երեք շրջանակներու.

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Մորմարայի չանճնուեցաւ օրինագիծ մը որով կը բարեփոխուի բնակութեան (իսքեան) օրէնքը եւ գործադրութիւնը ներքին գործավարութենէն առնուելով կը չանճնուի Առողջապահական գործավարութեան:

Երկիրը պիտի բաժնուի երեք չրջանակներու.— 1. Այն չրջանակը ուր կ'ուզուի խտացնել Թուրք բնակչութիւնը եւ Թուրք մշակոյթը: 2. Զուլման (Թէմսիլ) ենթարկուելիք չրջանը: 3. Այն չրջանակը ուր արգիլուած է բնակութիւնը:

Անձնագիրներու նոր գիները

Երկ հաղորդած էինք թէ Ազգի նահանգապետին հրամանով, ինքնութեան Թուղթերու գիները բարձրացած են, հարիւրոցը՝ 220ի, քսաններորը՝ 35ի, իսկ պայմանաժամը՝ երկու տարիէն երեք տարուան:

Այս առթիւ կը հաղորդուի թէ օտար արհեստաւորները (արթիզան) եւ անոնք որ ապսպրանքով գործ կ'առնեն (ֆաուռնիէ), պէտք է դեկտեմբեր 1էն առաջ ինդրագիր ուղղեն, իրենց յատուկ տոմսը առնելու համար, համաձայն օգոստոս 8ի հրամանագրին:

Ե. Պատասխանի սպասութիւնը Նուպարաշէնի մէջ

« Նոր Օր »ի մէջ կը կարդանք (10 Նոյեմբեր) ·—

« Մեւան » կը տեղեկանայ թէ գրաչար Եղուարդ Պարսամեան Նուպարաշէնի մէջ (Հայաստան) սպաննուած է չարագործներու կողմէ, որոնք ձերբակալուած են:

Եղուարդ Աթէնք գտնուած միջոցին, երկար ժամանակ աչխատած է «Նոր Օր»ի գրաչարատան մէջ: Ձարպիկ եւ ուչիմ աչխատաւոր մըն էր, որ գիտէր իր իսկական համոզումները ծածկել: Հանգուցեալը եղբայրն է Ծանօթ գրագէտներ Մերուժան եւ Մկրտիչ Պարսամեաններուն: Մեր ցաւակցութիւնները հանգուցեալին ազգականներուն:

ՅԱՌԱՋ.— Մեր խոթին վշտակցութիւնը՝ մեր աչխատակից Մկրտիչ Պարսամեանի եւ եղբայրներուն:

Յունահայերու հպատակութեան խնդիրը

« Նոր Օր » կ'իմանայ թէ վերջին օրերուն, ժողովրդային քաղաքականութիւններու կողմէ կառավարութեան մօտ դիմումներ կատարուած են Յունահայերու հպատակափոխութեան մասին: Պատկան նախարարութենէն թելադրուած է յուչագիր մը ներկայացնել Հայերը չահագրգռող խնդիրներու մասին, որոնց լուծման համար կառավարութիւնը ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ:

Ի՞նչ կը խօսին Լոնտոնի մէջ

Անգլ· թերթերը երեւութապէս կարեւորութիւն չեն տար Եգիպտոսի դէպքերուն, անպատասխանատու տարրերու վերագրելով զանոնք, բայց եւ այնպէս իրազեկները լուրջ կը գտնեն կացութիւնը: Շատեր Վաֆտի այս արտակարգ գործունէութիւնը կը վերագրեն իտալական քարոզութեանց, որ կը կատարուին թէ ձայնասփիւռ գործիքներով եւ թէ եգիպտոսի իտալական գաղութին միջոցաւ: (Մօտ 200,000 Իտալացիներ հաստատուած են Եգիպտոսի մէջ): Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ անգլ· կառավարութիւնը վերջերս քանի մը անգամ բողոքեց իտալական կառավարութեան, դանդատելով թէ արաբերէն քարոզութիւններ կը կատարուին Պարիի անթելի կայանէն, Եգիպտոսի եւ Պաղեստինի Արաբներուն համար: Պաշտօնական չրջանակներու մէջ ալ իտալական քարոզութեանց կը վերագրեն Նահաս փաչայի դաւիճին եւ հետեւաբար Անգլիոյ դէմ մղուած պայքարը: Կասկած չկայ թէ այս դէպքերը աւելի պիտի սրեն Անգլիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութիւնները:

*** Միեւնոյն օրը (չորեքչաբթի) Եաֆայի Արաբներուն բոլոր խանութները եւ սրճարանները փակուեցան, իբրեւ բողոք բրիտանական մարզպանին դէմ, որ Երուսաղէմ կը հասնէր այդ օրը: Արաբները կը գանգատին թէ մարզպանը Հրեաներուն կողմը կը բռնէ եւ թէ անոնց ժողովներուն մասնակցած է, Անգլիա դառնալէ առաջ միջոցին:

Արեւելից Արեւելեան եօթնօրեակ աղօթք

Իտալացիները մօտեցած են Ձիճիմայի

Ատոխ - Ապէպայէն կը հեռագրեն թէ կայսրը չէ կրցած հեռանալ մայրաքաղաքէն, իբրեւ հետեւանք աւանդական սովորութեան մը, որուն համաձայն իւրաքանչիւր ամսուան առաջին եօթը օրերը կը յատկացուին աղօթքներու: Այդ առթիւ հանդիսաւոր պատարագներ կը մատուցուին եօթը օր անընդհատ: Աւանդութեան համաձայն, չարաբաստիկ բան է խզել այս աղօթքները, մանաւանդ երբ երկիրը վտանգի մէջ է:

*** Իտալական աղբիւրէ կը հեռագրեն թէ հիւսիսային չրջանին բանակը հասած է մինչեւ Թաքքազէ գետը եւ թէ քանի մը օրէն պիտի գրաւէ 200 մղոնի անընդհատ գիծ մը, Սուտանի սահմանագլուխէն մինչեւ Մաքալէ: Այս գծին հետեւէն պիտի կազմակերպուի յաջորդ յառաջխաղացութիւնը: Սօմալիի ճակատին վրայ (հարաւ), իտալական զօրամասերը կը չարունակեն յառաջանալ: Զրոյցի մը համաձայն, հազիւ 45 քիլոմէթր հեռու են Ձիճիքայէն, ուր կը գտնուի հապէշական գլխաւոր բանակը (ինչպէս եւ Վէհիլ փաչա):

Հարրարէն կը հեռագրեն թէ Ռաս Տէսթա, հարաւային բանակին սպարապետը, պաշտպանողական չարժումի մը ձեռնարկած է Իտալացիներուն դէմ:

*** Զօր· Կրացիանի կը չարունակէ հարաւային ճակատէն յառաջանալ դէպի Հարրար: Եթէ այս քաղաքը իյնայ Աէմիէն լեռներուն եւ անապատին հետ, Իտալացիները ոչ միայն գրաւած պիտի բլլան այն երկրամասը ուրկէ քչուեցան 1896ին, այլեւ այն երրորդքը որ կը միացնէ Էրէթրէն եւ Սոմալին: Հիւսիսային ճակատէն ալ Իտալիա չարժման մէջ դրած է 100000նոց բանակ մը եւ բազմաթիւ խոչընդոտներ, աւելի չատ ահռելապատիարածելու եւ հապչական բանակը կազմալուծելու համար: Հռոմէն կը հաղորդեն թէ Իտալիա աւելի պիտի խոստանայ դիւանագործական գործողութիւնները, եթէ արքայից արքան տեղի չտայ, յօրս դնելով Ազգերու Դաչնակցութեան վրայ:

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ՎՏԱՐՈՒԵՑԱՒ Պերլինի հիթլէրական պաշտօնաթերթին Թղթակիցը, Տօքթ· Թօսթ, որ իր պաշտօնէն դուրս գործեր կը կատարէր, իբրեւ դաղտնի գործակալ: Թղթակիցը հեռագրած պայմանաժամէն առաջ, օդանաւ մը նստելով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՄԵՐ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԴԱՎԻԹ ՍԱՍՈՒՆՑԻ

Հայկական հարցը ներկայ պատերազմի ամենէն կարեւոր հարցերէն մէկն է։ Ան ոչ միայն Թուրքիոյ համար, այլ նաեւ Եւրոպայի համար կենսական նշանակութիւն ունի։ Հայկական հարցի լուծումը պիտի ազդէ ոչ միայն Թուրքիոյ ապագայ կազմակերպութեան վրայ, այլ նաեւ Եւրոպայի ապագայ դիրքին վրայ։ Հայկական հարցի լուծումը պիտի ազդէ ոչ միայն Թուրքիոյ ապագայ կազմակերպութեան վրայ, այլ նաեւ Եւրոպայի ապագայ դիրքին վրայ։

Հայկական հարցը ներկայ պատերազմի ամենէն կարեւոր հարցերէն մէկն է։ Ան ոչ միայն Թուրքիոյ համար, այլ նաեւ Եւրոպայի համար կենսական նշանակութիւն ունի։ Հայկական հարցի լուծումը պիտի ազդէ ոչ միայն Թուրքիոյ ապագայ կազմակերպութեան վրայ, այլ նաեւ Եւրոպայի ապագայ դիրքին վրայ։

1373 թուականին, սահմանադրութեան իւրացման ժամանակ, Հայաստանի վերջին թագաւորը՝ Լեւոն Զ. Լուսինեան, ստիպուեցաւ լքել հայրենի երկիրը։ Ան ապաստան գտաւ Եւրոպայի մէջ։ Մորթած չէ, որ Լեւոն Զ. Լուսինեան, ստիպուեցաւ լքել հայրենի երկիրը։ Ան ապաստան գտաւ Եւրոպայի մէջ։

Այս ժամանակաշրջանէն ի վեր հայկական հարցը միշտ եղած է Եւրոպայի հարց։ Հայկական հարցը միշտ եղած է Եւրոպայի հարց։

— · —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ ՄԵՐ ԴԻՐՔՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԴԱՎԻԹ ՍԱՍՈՒՆՑԻ

Հայկական հարցը ներկայ պատերազմի ամենէն կարեւոր հարցերէն մէկն է։ Ան ոչ միայն Թուրքիոյ համար, այլ նաեւ Եւրոպայի համար կենսական նշանակութիւն ունի։ Հայկական հարցի լուծումը պիտի ազդէ ոչ միայն Թուրքիոյ ապագայ կազմակերպութեան վրայ, այլ նաեւ Եւրոպայի ապագայ դիրքին վրայ։

1373 թուականին, սահմանադրութեան իւրացման ժամանակ, Հայաստանի վերջին թագաւորը՝ Լեւոն Զ. Լուսինեան, ստիպուեցաւ լքել հայրենի երկիրը։ Ան ապաստան գտաւ Եւրոպայի մէջ։ Մորթած չէ, որ Լեւոն Զ. Լուսինեան, ստիպուեցաւ լքել հայրենի երկիրը։ Ան ապաստան գտաւ Եւրոպայի մէջ։

Այս ժամանակաշրջանէն ի վեր հայկական հարցը միշտ եղած է Եւրոպայի հարց։ Հայկական հարցը միշտ եղած է Եւրոպայի հարց։

շար. 17 երես 3-րդ սիւն

1369թ. Բիւզանդիոնի կայսրը՝ Յովհաննէս Ե. Պալէոլոգոս, իր որդիներէն Մանուէլը եւ Անդրոնիկոսը ուղարկեց Հունգարիա՝ Լայոշ թագաւորի մօտ, խնդրելու անոր օգնութիւնը Օսմանցիներու դէմ։ Մանուէլ եւ Անդրոնիկոս Հունգարիա գացին ցամաքի վրայով, Սերբիոյ միջոցով։ Սերբիոյ մէջ անոնք ձերբակալուեցան եւ բանտարկուեցան։ Մանուէլ կրցաւ փախչիլ, բայց Անդրոնիկոս մնաց բանտին մէջ։ Մանուէլ Հունգարիա գացին ցամաքի վրայով, Սերբիոյ միջոցով։ Սերբիոյ մէջ անոնք ձերբակալուեցան եւ բանտարկուեցան։ Մանուէլ կրցաւ փախչիլ, բայց Անդրոնիկոս մնաց բանտին մէջ։

Մանուէլ Պալէոլոգոս Հունգարիոյ մէջ ամուսնացաւ Լայոշ թագաւորի դստեր՝ Հելենէի հետ։ Հելենէ Մանուէլի կինը դարձաւ։ Մանուէլ Պալէոլոգոս Հունգարիոյ մէջ ամուսնացաւ Լայոշ թագաւորի դստեր՝ Հելենէի հետ։ Հելենէ Մանուէլի կինը դարձաւ։

1372թ. յունուար 12-ին, Մանուէլ Պալէոլոգոս Հունգարիայէն վերադարձաւ Կոստանդնուպոլիս։ Մանուէլ Պալէոլոգոս Հունգարիայէն վերադարձաւ Կոստանդնուպոլիս։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՂՈՒԱԾ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՅԱՐԿԱՑՈՒԱԾՔԻ

ՀԱՏՈՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 1913

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՂՈՒԱԾ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՅԱՐԿԱՑՈՒԱԾՔԻ

ՀԱՏՈՐ

Կ. Պոլիս, 1913

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՂՈՒԱԾ ՓՈՍՏԱՅԻՆ ՅԱՐԿԱՑՈՒԱԾՔԻ

ՀԱՏՈՐ

Կ. Պոլիս, 1913

Տպագրուած է Ս. Ղազարու Հայոց Մատենադարանի Տպարանին մէջ։

1913։

ծերուն: Այնպէս որ, կացութիւնը չատ ծանր է Անգլիոյ համար, քանի որ Իտալիա 60,000 զինուոր կեդրոնացուցած է Լիբիոյ մէջ:

Յուսովութիւններ ծագեցան նաեւ կարգ մը գաւառական քաղաքներու մէջ: *** Գահիրէի ցոյցերու պահուն, դպրոցի մը սանդուղը փլաւ եւ խումբ մը ուսանողներ գետին գլորեցան: Մէկը մեռաւ, իսկ ինը հոգի վիրաւորուեցան:

Բոլոր խռովութեանց միջոցին անգլ. զինուորները դուրս չելան զօրանոցներէն: Կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը ուղղեց ժողովուրդին, յանձնարարելով չխանգարել բարեկարգութիւնը:

Անգլիական ընտրութիւններ վերջացան երէկ

Երէկ, հինգշաբթի, վերջացան Անգլիոյ երեսփ. ընտրութիւնները, որոնց արդիւնքը մեծապէս պիտի ազդէ երկրի քաղաքականութեան վրայ: Քուէարկած քաղաքացիներ, որոնց աւելի քան կէսը կութեանց կը մասնակցէին 31,305,527 կէսը կիներ: Թեկնածուներու թիւն էր 1308: երբ երեսփ. ժողովը լուծուեցաւ (25 հոկտեմբեր), ազգ. կառավարութիւնը ունէր 412 ձայնի մեծամասնութիւն: Հաւանական չէ որ այս անգամ այդքան չախչախիչ յաղթանակ մը տարած ըլլան: Վերջնական արդիւնքը պիտի հաղորդուի այսօր: Աշխատաւորականները, որոնք միայն 59 երեսփոխան ունէին, այս անգամ եռապատիկ յաջողութիւն կը սպասէին: Կը թուի թէ նորէն ազատականները պիտի պահպանեն հաւասարակշռութիւնը:

Անվերջ տագնապութիւններ Փարիզի մէջ

Հոմի Ֆրանսական դեսպանը նոյեմբեր 13ին երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մուսոլինիի հետ: Ըստ սովորութեան մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին. բայց կ'ըսուի թէ խօսակցութեան գլխաւոր նիւթը եղած է անհանգստական պատիժներու խնդիրը: Ինչպէս յայտնի է, Իտալիան ալ փոխադարձաբար միջոցներ ձեռք պիտի առնէ պատժարկու երկիրներու դէմ: Արդէն իսկ առաջին քայլը առած են Ֆրանսայի դէմ, կանխիկ վճարում պահանջելով:

Միեւնոյն օրը, Փարիզի իտալական դեսպանն ալ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ: Թերթերը կ'ըսեն թէ հանգստացուցիչ տեղեկութիւններ տրուած են փոխադարձաբար:

Ցոցի ճարտարապետի մը սարսափելի խաղերը

Երկար հետապնդումներէ յետոյ, ոստիկանութիւնը առջի օր ձերբակալեց յոյն ճարտարապետ մը, Ալեքսանդր Ցալիաթուլոս, որ յաջողած է քանի մը միլիոն ֆրանք փոխ առնել ընկերային ապահովագրութեանց անուղէն, գրաւի դնելով իր չենած տուները, մինչդեռ անոնք արդէն գրաւի դրուած էին ուրիշ պարտքերու փոխարէն:

Ճարտարապետին դէմ դատ բացած են նաեւ 17 անհատներ, որոնք նմանապէս խարուած եւ մեծ գումարներ փոխ տուած էին: Իր մեղսակիցն եղած է նոտար մը, ժիլէ, որ երեք տարի առաջ պաշտօնանկ եղած էր, դանազան զեղծումներու հետեւանքով:

Ողողումներու աւերը հարաւ. Ֆրանսայի մէջ

Ռօն, Սոն եւ ուրիշ գետերու յորդումը ահագին վնաս պատճառած է մինչեւ Միւնոյն ջրհոսները: Ամենաօգտին մինչեւ Մարսէյլի արուարձանները տեղ տեղ ջուրերը բարձրացած են մինչեւ ութ մեթր, իրրեւ հետեւանք անձրեւներու, որ կը չարունակուէին երկուշաբթիէն ի վեր: Հարիւրաւոր բնակիչներ խուճապահար փախած են իրենց բնակարաններէն, մանուկներով, թանկագին իրերով, բնասնի անասուններով եւ ուտելիքներով: Աբլի եւ Թարասքոնի փողոցները ջրանցքներու վերածուած են: Ամէն կողմէ ջրհանկիրներ եւ կամաւորներ կը հասնին, տղէտներուն օգնութեան համար: Ամենաօգտի մէջ ուսուցիչ մը մեռաւ կայծակէն զարնուելով:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻԱ 18,000 ՈՒՂՏ ԳՆԵՑ Արաբիոյ մէջ, վճարելով 1,620,000 տոլար, կամ ուղտ գլուխ 90 տոլար, մինչ հրապարակի գինը 20 տոլար է:

ՍԹԱՎԻՑՔԻ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԵԱՆՑ դատավարութիւնը կը չարունակուի առնդհսա: Կատա, Պայոնի քաղաքապետը, մինչեւ վերջը ճառ խօսելով ուրացաւ որ եւ է պատասխանատուութիւն եւ ամէն մեղք նետեց գրաւատան անօրէնին՝ Թիսէյի վրայ: Երկու ամբաստանեալները դէմ դիմաց հանուեցան, բայց կարելի չեղաւ մեծ յայտնութիւններ առանալ:

60 ՀՈԳԻ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԵՑԱՆ Օվնի - սու - Պուայի եւ Մէզօն Լաֆիթի մէջ, ձիու միս կերած ըլլալով: Կը կարծուի թէ ձիաբչաններու հիւանդոտ ձիեր մորթուած էին:

ՔԱԶ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՈՒՀԻՆ, Օր. Ձօն Պէթըն, յաջողեցաւ կոթել հարաւային Ատլանտեանը, 3200 քիլոմեթր հեռաւորութիւնը կոթելով 14 ժամ 17 վայրկեան: Ժամական միջին հաշուով 224 քիլոմեթր: Ամբողջ թռիչքը տեւած էր երեք օր, 8000 քիլոմեթր հեռաւորութեամբ: Օդանաւորդուհին 25 տարեկան է: Առաջին անգամ է որ օդանաւորդուհի մը կը կոթէ հարաւային Ատլանտեանը:

Հ Յ. Դ.

Գործադուլ

ՓՕՇՏ ՕՊՆԱՑԻ կոչուն ենթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Գրամարանի սրահը, կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի Սէն Փիէռի վրէժ խնամքի ընկերներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԼԸ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած «ԱՐԱՄ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

16 Նոյեմբեր, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

ՊՈՒԱ – ՔՈԼՈՄՊ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Salle des Fêtes, Rue des Halles, Bois-Colombes.

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԱԼ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ ԵՒ Լ. ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, տիկին ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ), Օր. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ (ջութակ), արտասանութիւն եւ այլն: Հայկական եւ եւրոպական պար:

ԿԸ ՆՈՒԱԳԷ ԵՓՐԱՏ Նուագախումբը հայկական եւ եւրոպական եղանակներ ղեկավարութեամբ ՕՆՈՍԵԱՆի:

Թատիստ Գարեգին կը նուագէ եւ կը պարէ կովկասեան պարեր:

Ճոխ պիւֆէ:

Ընտիր ճաշ:

Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷԶ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՇԱՒԻԼԻ Մ.ՃԻՂԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ տեղւոյն Մանկապարտէզին:

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 4էն ԿԷՄ ԳԻՇԵՐ

23 Ռիւ Գարնո, Սէն-Լազարի գծին Շավիլի կայարանին մօտ:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին թատիստ Պ. Գարեգին եւ փոքրիկն Ռէժինա իր հայկական եւ կովկասեան պարերով:

Կ'արտասանէ Օր. ԱԻԱՆԱՆ:

Կը մասնակցի ԵՓՐԱՏ նուագախումբը՝ եւրոպական պար:

Մուտք 5 ֆրանք:

ԱՂՔԱՏԱՒԱՆԱՄԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷԶԸ

15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ ԿԻՐԱԿԻ, Salle Jean-Goujonի ՄԷՋ

8, Rue Jean-Goujon. Paris 8.

Մանրամասնութիւնները մօտ ատենէն: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Գ. Շահլամեան եւ իրենց աղջիկը՝ Օր. Հեղինէ, ինչպէս նաեւ Շահլամեան, Զպուքեան, Թոբոսեան, Ապգրեան, Հիւսեան, Սարաճեան եւ Ներսէսեան ընտանիքները իրենց չնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով, մամուլով, ծաղկեպսակով եւ զանազան բարեացակամ հատատատութիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի որդւոյն, եղբօր եւ աղգականին՝ ՍԻՄՕՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի սրտաճմլուկ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր, 28ին, երկուշաբթի օր, 18 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ, 338 Ch. de St. Julien, Marseille:

Հոգեհանգիստ եւ պատարագ պիտի կատարուի նոյեմբեր 17ին, կիրակի առաւօտեան ժամը 11ին, Պօսթոնի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ Համազգայինի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները եւ համակիրները, 17 Նոյեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, մէթրօ՝ Cadetի եւ Aux Trois Portes սրճարանին վերնայարկը:

Ներկայ կ'ըլլան Ֆրանսայի կեդրոնական վարչութեան անդամները:

Ջեկոյց Համազգայինի ընդհ. գործունէութեան եւ անմիջական ճեռնարկներու մասին: Ժողովը պիտի վերջանայ ժամը 6.30ին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԻԲԵՐՍԷ Նահանգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 119 Ավընիւ ի՝Իթալիի սրճարանը: Մէթրօ Մէտ՝Իթալիի սրճարանը: Մէթրօ Մէտզօն Պլանշ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Պ. ԼՕՃԻՆ ՓՐՕ, Տալատիէի գաղիական նախարարը, չարունակ յարձակման կ'ենթարկուի ալեկոծմանիներու կողմէ: Ձինադադարի օրը բռնուեցք մը կերաւ, երբ կը պատրաստուէր ճառ խօսելու: Զորեքշաբթի օր, դարձեալ ճառ խօսելու դացած էր Պուլոնեը, երբ հրմշտուք մը սկսաւ սրահին առջեւ, լուսանքներ արձակուեցան եւ յուցարարներէն մէկը յաուջ նետուելով, բռունցք մը իջեցուց նախկին նախարարին դէմքին: Բարեկամները օգնութեան հասնելով իրենց կարգին դաս մը տուին յարձակողին, որ ձերբակալուեցաւ:

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՐՏԱԻԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆԻ

179 Rue de Vaugirard· Métro: Pasteur. Tél, Ségur: 74-14

Կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր:

Անձամբ կը պաշտպանէ Հաշտարար, Բէֆէրէնի եւ Առեւտրական Դատարաններու առջեւ:

Փոխադրային ալկաճներ. Անյատալի արդիւնք: Սրանց կանխավճարի:

Հպատակութեան խնդիրներ. Զափազանց արագ եւ ընդունելութեան մեծ հաւանականութիւնով:

Առնելիք-տալիք, ամուսնութիւն, ժառանգութիւն, ամուսնալուծում, ընկերութիւններու, տան վարձակալութեան եւ այլ պայմանագիրներ:

Դիմումներ հարթելու համար ամէն դժուարութիւն:

Յիմքագրութիւն նամակներու, թարգմանութիւն եւ վաւերացում:

Վաւերացում Ազգային Ընկերակցութիւններու:

Կ'ընդունի ժամը 10էն 12 եւ 18էն 20 եւ ժամադրութեամբ:

Փակ է մխայն Հինգշաբթի եւ կիրակի կէս օրերէ յետոյ:

ԱՐԱՑ ԽՆԱՅԱՏԱԿԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. բարուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յատկութիւն 12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.:

Biscuiterie NANSEN

Բացուած է Տէսինի մէջ ՊԻՒՍԿԻՒԻԹԸՐԻ ՆԱՆՍԷՆ, որ կը պատրաստէ եւրոպական ամէն տեսակի թարմ պիւսքիւիներ, ֆիւյիէը Շամբաներ, միգմինաս, մատլէն մաքարոն սպասլէ եւ այլն: Կ'ընդունինք պատուէրներ Արեւելեան ամէն տեսակի անուշեղէններու: Մեծ քանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Մանաւանդ զեղչ ճաշարաններու եւ նպարավաճառներու: 13 տարուան փորձառութիւն ունեցող եւ Սէն ՇԱՄՈՆի մէջ հռչակ հանած մասնագէտ ՊԱՌՈՒԻԱՆ ՎԱՀԷ կը պատրաստէ մեր առաջնակարգ եւ համեղ պիւսքիւիները:

Մեր վաճառանիշն է՝ ՊԻՒՍՔԻՒԻ ՆԱՆՍԷՆ

ԴԻՄԵԼ Maison ARAKÉLIAN SARKIS

12, Rue Nansen, Décines (Isère).

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍԱՅՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԶ

ՀԱՐՑՈՒՅՑԻՔ ՓՏՏՈՒՅՑԻՔ եւ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՋ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՐԵՐ

Գոյոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ցերմկնայ եւ քէֆի կուտայ Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱՒԱՔՃԻՐԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-09

Փարիզի Ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)

Լիոնի Ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

21, Rue de Crequi

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ· բնագրէն թարգմ· ժ·

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒՀԻ՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Գլուխը թօթուեց· զգացի որ հարուածը մեծապէս ազդած էր իր վրայ: Իր մեծ ու կարմրած այտերը ամբեր էին եւ այդ ուրախ զուարթ ու առոյգ մարդը բոլորովին քայքայուեր էր:

— Քու գիտցածէդ աւելի գէշ է խնդիրը, ըսաւ հանդարտօրէն, ինծի նայէ, Շէվըրըտ, քեզի հետ խօսիլ կ'ուզեմ, միասին տուն կուգա՞ս ...

— Հիմա չեմ կրնար· տակաւին 3 հիւանդ ունիմ տեսնելիք եւ ժամը 12ին բուժարանս ըլլալու եմ ուրիշ հիւանդներ քննելու համար ...

— Ուրեմն, կէսօրէն յետոյ, ոչ, աւելի լաւ է որ իրիկունը գաս եւ միասին ճաշենք· ժամը 7.30ին, կ'ըլլա՞յ:

— Այո, կրնամ... ի՞նչ կայ նորէն: Րէյֆը՞ ...

Չեմ գիտեր թէ ինչու այդ հարցումը ըրի· թերեւս անոր համար որ չատ անգամ խնդիր հանողը Րէյֆն էր:

Էքբօյտ ժժգունած՝ նայուածքը ինծի ուղղեց· կարծես իմ բառերս հազիւ թէ կը հասկնար: Զգացի որ լուրջ բան մը պատահած էր· Էքբօյտը այդքան յուզուած վիճակի մէջ չէի տեսած:

— Րէյֆը՞, ըսաւ ան չփոթած, օհ, ոչ, ան չէ ... Րէյֆը լռնոռն է ... վայ անպիտան, օրիորդ կհնէթն է սա եկողը... չեմ ուզեր այս հարցին մասին անորհետ խօսիլ... ուրեմնայա գիշեր, Շէվըրըտ, ժամը 7.30ին...

Գլուխովս նշան ըրի, Էքբօյտ աճապարանքով հեռացաւ, իսկ ես տպշած մնացի: Րէյֆը լռնոռ՞ն զայեր է· բայց անշուշտ Քինկ Էսթէ էր նախորդ կէսօրէն յետոյ: Երկկ գիշեր կամ այս առաւոտ կանուխէն զացած կրնայ ըլլալ· եւ սակայն Էքբօյտի ձեւերը տարբեր տպաւորութիւն կ'ըսեղծէին: Այնպէս մը խօսած էր որ կարծես թէ Րէյֆը ամիսներով գիւղ մտած չըլլար:

Ժամանակ չունէի աւելի երկար ըղբաղելու հանելուկը լուծելու համար: Օրիորդ կհնէթը բանեց պիտի, նոր լուր կը սպասէր ինձմէ: Քարօլային քրոջս նկարագիրը ունի ան ալ, բայց իր քով կը պակսի եղրակացութիւններ հանելու այն անվրիպելի յատկութիւնը որ տեսակ մը մեծութիւն կուտայ քրոջս ոգեմաւորութեան: Օրիորդ կհնէթը չնչասպառ հարցումներ կ'ուղղէր ինծի:

Մեղք եղեր էր Տիկին Թէբըրսին, այնպէս չէ՞, չատերը կ'ըսեն եղեր թէ տարիներէ ի վեր սովորութիւն ըրեր է թմրեցուցիչ դեղեր առնել· աղէկ բան չէ որ մարդիկ բերնէ բերան այդ տեսակ խօսքեր կ'ընեն: Եւ սակայն, դժբախտութիւնը հոն է որ ընդհանրապէս ճշմարտութեան նշոյլ մը կայ այդ զրոյցներուն մէջ· առանց կրակի ծուխ չկայ: Կ'ըսուի եղեր նոյնպէս որ Պ. Էքբօյտն ալ իմացեր է եւ նշանառութը ետ ըրեր է, որովհետեւ իսկապէս նշանուեր են եղեր: Ինքը, օրիորդ կհնէթը, հաստատ ապացոյց ունի եղեր այդ մասին· անշուշտ ես ամէն բան գիտեմ եղեր, բժիշկները միշտ կը գիտնան այդ տեսակ բաներ, բայց երբեք չեն խօսիր:

Եւ այս բոլոր հարցումները ըրաւ ան՝ աւր եւ վայրկեան նայուածք մը նետելով ինծի՝ տեսնելու համար թէ իր ենթադրութիւնները ինչ ազդեցութիւն պիտի գործէին իմ վրաս: Բարեբախտաբար քրոջս հետ երկար տարիներ ապրած ըլլալով, կրնամ անտարբեր ձեւ մը առնել եւ միշտ պատրաստ եմ պզտիկ, անվնաս պատասխաններով դոհանալու: Այս պարագային չնորհաւորեցի օրիորդ կհնէթը որ մասնակից չըլլար այդ ազտոտ բամբասանքներուն: Շատ տեղին էր այդ յարձակումս, խորհեցայ ինքնիրեն: Դժուար կացութեան մէջ մնաց· ինքզինքը գտած չէր դեռ երբ ատի, քալեցի:

Տուն եկայ մտածկոտ, քանի մը հիւանդներ ինծի կը սպասէին բուժարանը: Ճամբեցի հիւանդներուս վերջինը — գոնէ այդպէս կը կարծէի — եւ օրորոցի քանի մը վայրկեան անցրնել պարտէզը ճաշէն առաջ, երբ տեսայ որ հիւանդ մը եւս ունէի: Կին մը էր· ոտքի ելաւ ու մօտեցաւ ինծի. զարմացած իրեն նայեցայ: Ինչո՞ւ, ես ալ չեմ գիտեր· թերեւս անոր համար որ օրիորդ Բասըլը զօրաւոր մէկու մը տպաւորութիւնը կը գործէ վրադ, մէկը որ զերծ է ամէն տեսակ հիւանդութենէ:

Էքբօյտի տանտիրուհին բարձրահասակ կին մըն է, դեղադէմ, բայց երեսկրթով անհաճոյ: Ծոժոռ նայուածքով մը ունի եւ չբծունքներ զրսի պէտք կերպով փակած է: Ինծի այն պահուն կը թուի որ եթէ տպասուէի կամ խոհանոցի ծառայ ըլլայի իր հրամանին տակ, անոր ոտքին ձայնը լսելուս պէս կծիկը պիտի դնէի:

— Բարի լոյս, բժիշկ, ըսաւ օրիորդ Բասըլ· կը խնդրեմ որ սա ծունկս քննէք անգամ մը...

Քննեցի, բայց չիտակը լսելով բան մըն ալ չհնմարեցի: Ցաւին մասին իր ըրած նկարագրութիւնը այնքան անհաւատալի էր որ եթէ դիմացինս թեթեւ նկարագրով կին մը եղած ըլլար, պիտի կասկածէի թէ չինծու էր իր պատմութիւնը: Վայրկեան մը, նոյնիսկ, մտքէս անցաւ որ օրիորդ Բասըլ դիտմամբ հնարած էր ծունկին ցաւը՝ Տիկին Թէբըրսի մահուան մասին բերնէս խօսք առնելու համար, բայց անմիջապէս տեսայ որ այդ զառդուածութիւնս սխալ էր: Հաղիւ թէ ակնարկ բրաւ այդ ողբերգութեան մասին:

Սակայն եւ այնպէս կասկած չկայ կենալ եւ խօսիլ կ'ուզէր հետս:

— Շնորհակալ եմ այս դէպքին համար, բժիշկ, ըսաւ ան վերջապէս, չիտակը, չեմ հաւատար թէ որ եւ է օգուտ կրնայ ունենալ:

Ես ալ չէի հաւատար թէ օգտակար կրնար ըլլալ, բայց է պաշտօնէ ըլլալնիս, ինծի պարագայի մէջ վճռական դեր մը չէր· մարդ իր արհեստին վերաբերեալ գործիքները պիտի դործէ:

— Այս դեղերուն վրայ բնաւ ապահովութիւն չունիմ, ըսաւ օրիորդ Բասըլ· կը նկատեմ որ նայուածք մը նետեց արհամարհոտ նայուածք մը նետեց երարու քով չարուած սրսկանները, դեղը վնասակար բան է· օրինակի համար բեցուցիչ առնելու սովորութիւնը...

— Անիկա...

— Մեծ յարդ կը վայելէ բարձր շրջանակներէ մէջ...

Վատահ եմ որ օրիորդ Բասըլ աւելի շատ բան գիտէ բժշկութեան մասին քան ես· վիճաբանելու փորձ անգամ չըրի:

—Ըսէք, բժիշկ, եթէ, օրինակ, ես կը թմրեցուցիչներ առնելու սովորութեան դերի եղած ըլլայի, որ եւ է դեղ ման կա՞յ...

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

(ԵՐԹԱՒՈՂԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանկ	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

SAMEDI
16
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
ՇԱԲԱԹ
16 Novembre
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2963

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Անգամ մը եւս պոեթկաց Եգիպտոսի ազգայնականութիւնը, որ տաբինելէ ի վեր անվհատ կը մարտնչի բրիտանական տիրապետութեան դէմ: Եւ արիւնը հոսեցաւ Գահիրէի մէջ:

Վերջին հեռագիրներու համաձայն, ընդհարումները կը չարունակուին դեռ: Կառավարութիւնը որոշած է անդորրութիւնը վերահաստատել ամէն գնով, իսկ «Վաֆտ»ը իր կարգին կը յայտարարէ թէ «մինչեւ ծայրը պիտի երթայ»:

Այս ազգարարութիւնը կը նշանակէ անխնայ պայքար, ապահովելու համար Եգիպտոսի բացարձակ անկախութիւնը եւ վերահաստատումը 1923ի սահմանադրութեան:

Ազգայնականները կը կարծեն թէ հասած է ժամը, հիմա որ Մեծն Բրիտանիա սոսկալի պատերազմ ունի Եթովպիոյ դէմ, զայն բարեացակամութեան եւ աջակցութեան տանիլ հակիչական տպաւորութիւն:

«Վաֆտ»ը այլեւս չուզեր օրօրուիլ խոստումներով եւ «կանխիկ դրամ» կը պահանջէ, ինչպէս կ'ըսեն փոխարերաբար:

Ցոյսուած ճառերէն կ'երեւայ որ այդ ուղղութեամբ աչխատանքներ եւ դիմումներ կատարուած են կառավարութեան մը ջոգու, սակայն Լոնտոն ոչ միայն չկրնար զարկած է, այլեւ ա նուղղակի եւ չոր ու ցամաք պատասխան մը տուած է, վերջին պահուն:

Ուրիշ իմաստ չունի նախարար Սըր Ս. Հորի հետեւեալ յայտարարութիւնը, քաղաքապետարանի դահլիճէն.

— « Երբ քննեցինք 1923ի եւ 1930ի սահմանադրութեանց դարձադրութեան խնդիրը, յարմար չհետանք առ այժմ, առաջինը անգործնական, երկրորդը անժողովրդական գտնելով»:

Այդքանը արդէն բաւական էր, որպէսզի բաժակը յորդէր: Եւ փոթորիկը պայթեցաւ նոյեմբեր 13ին,— ճիշդ այն օրը երբ, 17 տարի առաջ, հանգուցեալ Զաղլուլ փաչայի օրով, եգիպտական պատուիրակութիւն մը կը ներկայանար Լոնտոն, անկախութիւն պահանջելու համար:

Ճիշդ մէկ օր առաջ, «Վաֆտ»ի գործադիր կոմիտէն ժողով գումարած եւ ճչդած էր իր դիրքը, ամէնէն առաջ մերժելով որ եւ է աջակցութիւն՝ օրուան դահլիճին:

Միեւ օրը կատակցութիւն եւ ժողովուրդ փողոց իջան, մասնաւորապէս ուսանողութիւնը պատգամ հղեցին, եւ ծագեցան ձանօթ խռովութիւնները, արիւնալի հետեւանքներով:

Ո՞ւր կրնայ յանգիլ այս խռովայոյզ վիճակը:

Երկու ամիսէ ի վեր, աւելի քան 40 անգլիական մարտանաւեր խարիսխ նետած են Ալէքսանդրիոյ առջեւ: Բազմաթիւ զինուորներ, օդանաւեր ցամաք հանուած են, անհաչիւ ապառազինութիւններով: Ամբոխիններ, ճամբաններ, զինուորական եւ օդանաւային կայաններ կը ներգրաւին կամ ներթե կը չինաւին ծովա ֆին մինչեւ անապատները: Եգիպտոսի որոշ մասերը, մանաւանդ ծովեզերեայ եւ սահմանամերձ շրջանները գրեթէ պատերազմական վիճակի մէջ դրուած են: Բացի ցամաքային զօրքէն, որուն թիւը 30,000 կը հաշուեն, ահի հանուած են նաեւ ծովային զինուորներ: Եւ առաքումներն ու պատրաստութիւնները կը չարունակուին անընդհատ, կարելի զազանապահութեամբ, սակայն վճռական եւ մեթոտիկ:

Մէկ խօսքով, Մեծն Բրիտանիա իր « անկախ » հովանաւորեալին մէջ կը գործէ ճիշդ այնպէս ինչպէս իր սեփական տանը մէջ:

Այս անողոք իրականութիւնը չէր կրնար անտարբեր ձգել « Վաֆտ»ը (Մխիթարեան):

Նոյնիսկ չափաւոր համարուած վարչապետը, Նէսիմ փաչա, որ իշխանութեան գլուխ անցաւ 1934ին, չնորհիւ անգլիական ազդեցութեան, սկսած էր արտնչալ:

Այսօր իսկ, երբ արիւնը կը հոսի Եգիպտոսի մէջ, բրիտանական իշխանութիւնը անտարբեր կը ձեւանայ, չուզեր միջամտել, եւ Թոյլ կուտայ որ իրար բզքտեն երկու հոսանքները — չափաւոր եւ ծայրայեղ ազգայնական:

1934էն ի վեր, Եգիպտոս կը կառավարուի բացառիկ օրէնքներով, քանի որ 1923 ապրիլ 20ի սահմանադրութիւնը «անգործադրելի» հռչակուած է Մեծն Բրիտանիոյ կողմէ, իսկ 1930ի օրէնքը – իր թեւալքածը – ժողովուրդն է որ չընդունիր:

Բուն սահմանադրական օրէնքէն վեր, Լոնտոն ունի բացառիկ վերապահումներ՝ արտաքին յարաբերութեանց, զինուորական պաշտպանութեան, վտքրամասնութեանց, Սուտանի եւ ուրիշ խնդիրներու մասին:

Այդ վերապահումները իրապէս կը հակասեն Եգիպտոսի անկախութեան սկզբունքին, որ յայտարարուեցաւ 1922 փետրուար 28ին, երբ վերջացած կը հռչակուէր բրիտանական թեւարկու թիւնը: Բայց Լոնտոն չուզեր տեղի տալ, եւ ահաւասիկ երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները առկախ կը մնան 17տարիէ իվեր:

Աւելի հաշտարար պիտի չարժի՞ Մեծն Բրիտանիա, հիմա որ արիւն հոսեցաւ եւ «Վաֆտ»ը պատերազմ հրատարակած է բացէ ի բաց :

Երեւոյթները բարենչան չեն: Հապէշական հարցը երկրորդական արժէք ունի Լոնտոնի համար: Աւելի ճիշդ, ան ազդանչան մըն է իր աշխարհակալութեան դէմ ուղղուած գրոհի մը, ուրիշ աշխարհակալութեան մը կողմէ (Իտալիա) :Ափրիկէի, կարմիր ծովու, Հնդկաստանի, կարճ խօսքով՝ Միջերկրականի տիրապետութեան, գերիշխանութեան պայքարն է որ կը ցցուի նոր ուժգնութեամբ մը: Ուրեմն դժուար թէ Լոնտոն աւելի զիջող երեւայ քան 1918ին կամ 1922ին: Նոյնիսկ հաւանական է որ Գահիրէի դէպքերը նոր գնդ մը դառնան իր ափին մէջ, անգամ մը եւս եւ երկար տեղ ձգձգելու համար Եգիպտոսի բացարձակ անկախութեան իրականացումը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԵԻԱԻԵԼԻՑԱՆԵՐ ԴԷՊՔԵՐ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԷՋ

Ոստիկանութիւնը կրակ բացաւ 1500 ուսանողներու վրայ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Նոյեմբեր 14ին նոր դէպքեր պատահեցան Գահիրէի մէջ: 1500 ուսանողներ բերբերով, երկաթի եւ քարի կտորներով եւ ծառի ճիւղերով զինուած Գահիրէի վրայ քալեցին Կիզէէն: Երկու հարիւր ոստիկաններ, որոնց կը հրամայէր անգլիացի սպայ մը, փակեցին ճամբան եւ կատաղի կռիւ մը սկսաւ: Ոստիկանները թեթեւ կրակ մը բացին, բայց արդիւնք չտուաւ. երկրորդ փորձ մը եւս ձախողեցաւ: Կրակը աստիճացած ըլլալով, ուսանող մը սպան նուագեցաւ եւ երեք հոգի վիրաւորուեցան: Անգլիացի հազարապետը եւ ոստիկան մը եւս ծանրապէս վիրաւորուելով հիւանդանոց փոխադրուեցան: Այն ատեն ուսանողները փախան խուճապի մատնուած: Սակայն քիչ յետոյ նորէն համախմբուեցան բժշկական համալսարանին մէջ, ուր ժողովուրդ ալ խոնուած էր, «կեցցէ՛ Նահաս փաչա»» աղաղակելով: Այստեղ ալ ուսանող մը սպան նուագեցաւ: Դահլիճը ոստիկաններ դատարկելով, բացառիկ միջոցներ անօրինեց, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Ժողովը որոշեց փակել բոլոր համալսարանները, մէկ չաբթուան համար: Քիչ յետոյ հրատարակ – ուեցաւ յայտարարութիւն մը, որով Նէսիմ փաչա կը մերժէ այն մեղադրանքը թէ գործիք եղած է Անգլիոյ ձեռքը: Վարչապետը երկարօրէն կը պատմէ թէ անցեալ տարի դիմում կատարեց, սակայն Անգլիա մերժեց գործադրել 1923ի սահմանադրութիւնը: Անգլիական մարզպանը առաջարկած էր յանձնաժողով մը կազմել, նոր սահմանադրութիւն մը յօրինելու համար, բայց ինք մերժեց, քանի որ կ'ուզէր գործադրել 1923ի սահմանադրութիւնը: Վերջապէս կատա – վարութիւնը պաշտօնապէս Անգլիոյ հաղորդեց Եգիպտոսի բացառիկ իրաւունքները, սակայն ուրիշ պատասխան չստացաւ եթէ ոչ արտաքին նախարարին յայտա – րարութիւնը:

Իրագէտներ կը կարծեն թէ այս բացատրութիւնը, որ անուղղակի կը մեղադրէ Անգլիան, աւելի պիտի գրգռէ ազգայնականները:

Կառավարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն նեթքին նախարարին արտօնութիւն կը տրուի գադրեցնել այն թերթերը որոնք խռովայոյզ լուրեր կը հրատարակեն: Դադարման պայմանաժամը պիտի ըլլայ 15 օրէն մինչեւ վեց ամիս :

Ուսանող մը, որ վիրաւորուած էր խռովութեանց առաջին օրը, գիշե – րանց թաղուեցաւ զազանազէս: Նոյեմբեր 14ի դուռերը Ալէքսանդրիա վա – խագրուեցան թաղումը համար, որովհետեւ լուր առնուած էր թէ Նահաս փաչա եւ Այրլ Տիկին Զաղլուլ փաչա կ'ուզեն ցոյց մը կատարել, ինչ որ տեղի պիտի տար նոր խռովութեանց:

Վերջին լուրերու համաձայն, 20 ուսանողներ վիրաւորուած են նոյեմ – բեր 14ի դէպքին հետեւանքով: Տասը ուսանողներ Նեղոսի մէկ ափէն միւսը անցան լողալով: Պաշտօնական հետազրի մը համաձայն, խռովութեանց ըն – թացքին երկու կողմէն սպաննուած են 4 հոգի, իսկ վիրաւորուած՝ 160 հոգի, որոնց քանի ոստիկաններ՝ ծանրապէս, իսկ 45 ոստիկաններ ալ թեթեւապէս:

Ի՞նչ կ'ուզէ Իտալիոյ մէջ

Հռոմէն կը հետազրեն թէ եգիպտոսի խռովութիւնները թէեւ հակադ – լիական զգացում կ'արտայայտեն, բայց չեն կրնար նպաստաւոր համարուիլ Իտալիոյ համար: Մամուլը այս դէպքերը կը վերագրէ միջազգային կացու – թեան եւ իտալեւհապէշական պայքարին: Բայց, «Վաֆտը չսպասնար Իտա – լիոյ կողմը բռնել, այլ կը նախընտրէ Անգլիոյ հետ համաձայնիլ, եթէ կարելի է, պատուաւորապէս եւ կատարեալ հաւասարութեան հիման վրայ»:

Այս առթիւ մամուլը նորէն կ'ազդարարէ թէ Իտալիա պատժական անո – բինութեանց պիտի դիմադրէ մինչեւ ծայրը երթալով: « Նոյեմբեր 18էն ան – դին անթափանցելի վարագոյր մը պիտի իջնէ Իտալիոյ ռազմանեղրուն վրայ, պատժարկու պետութեանց ապրանքներուն դէմ: Իտալիա հարիւրին հարիւր իր ռազմանեղրը պիտի փակէ այն երկիրներուն դէմ որոնք պատիժները կը գործադրեն հարիւր առ հարիւր»:

Երեք ծարիր Հապէշներ ապաստանած

Զօր. տէ Պոնօ կը հետազրէ թէ կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցաւ Սոմալիի ճակատին վրայ, եւ Հապէշները պարտուեցան ռազմազաշտին վրայ ձգելով 300 մեռեալ, բազմաթիւ գնդացիրներ, հրացաններ եւ կառքեր :Իտալական կո – րուստներն են երեք սպիտակամորթ եւ 15 բնիկներ: Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Հա – պէշները բազմաթիւ զրահապատ ինքնաշարժներ ունէին, բայց տեղի տուին իտալական զօրքին ուժգին գրոհին առջեւ: Իտալական հրամանատարութիւնը չափազանց ժլատ լուրեր կը հաղորդէ Սոմալիի գործողութեանց մասին: Նոյն իսկ թերթերը չեն կրնար մանաւանդ լուրեր տալ: Կը կարծուի թէ իտալական բանակը պիտի յառաջանայ դէպի երկաթուղին, առանց ազմուկ հանելու եւ երբ Հարրար եւ Ձիճիքա իյնան, կատարուած իրողութեան մը առջեւ պիտի դնէ աշխարհը:Պարենաւորումը եւ ճամբաներու շինութիւնը կը չարունակուին թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային ճակատներուն վրայ:

*** Հապէշական կառավարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը բողո – քէ «իտալական բանակին վայրագութեանց դէմ», յայտարարելով թէ «ամբողջ ժողովուրդը ըմբոստացած է»: Այդ զեկոյցին համաձայն, իտալացի զինուոր – ները կը վարուին «անբարոյականութեամբ եւ գայթակղութեամբ, անխտիր առեւանգելով կիներ, նոյնիսկ չէխերու կիները, մարապետներ եւ մանուկ – ներ, առանց նկատի առնելու անոնց տարիքը: Ժողովուրդը, անկարող՝ ինք – զինքը պաշտպանելու, անապատները ապաստանած է առաջնորդութեամբ քա – հանաներու, յուսալով հապէշական ճակատը հասնիլ: Կաթոլարութիւնը մի – ջոցներ ձեռք առած է այս թշուառ ժողովուրդը հաւաքելու համար»:

ՋԻՈՒ ՄԻՍԷՆ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ հիւանդներու թիւը հարիւրի կը հաս – նի, փարիզի եւ արուարձաններու մէջ: Զոհերէն մէկը, ոտայ մը, մեռաւ առ – ջի օր:

ՋՕՐ. ՔՈՆՏԻԼԻՈՒ (մէկ ձեռքը գրպանը դրած) որ վճռական դեր կատարեց միապետութիւնը վերահաստատելու համար Յու – նաստանի մէջ :

Անգլիական ընտրութիւններուն արդիւնքը

Դեռ մէկ օր ալ պէտք է անցնի, ճշդելու համար Անգլիոյ երեսփ. ընտրու – թեանց վերջնական արդիւնքը: Առաջին ցնծութիւնը կը հաստատէն թէ պահպա – նողականները յաղթած են ապահովել կարեւոր մեծամասնութիւն մը: Առա – ջին տեղ չհաշ էին 176 չրջաններէ 118ը: Աչխատաւորականները չհաշ էին 14 նոր անդամներ, ընտրած ըլլալով 33 երեսփոխաններ (մինչեւ հինգշաբ – թի կէս գիշեր): Պարտեաղներուն մէջ կը գտնուի Սըր Ճօն Սայմըն, նախորդ արտաքին նախարարը:

Շատ հետաքրքրական տեսարաններ պարզուեցան քուէարկութեանց առ – թիւ, մասնաւորապէս գաւառներու մէջ: Կրակոյի մէջ բազմաթիւ ինքնա – չարժներ կանգ տուին 103 տարեկան ընտրողի մը առջեւ, որ կեանքին մէջ այդ – քան կարք չէր տեսած: Երբ վերջապէս հաւանեցաւ ճամբայ ելլել քուէն ձգե – լու համար, պաշարուեցաւ բազմաթիւ լուսանկարիչներով:

— Բան մըն չեմ հասկնար. ան՝ 80 տարի է որ քուէ կուտամ:

Ջեռչի սակը բարձրացաւ 4 առ հարիւր

Պանք տը Ֆրանսը նկատելով որ ամսուան քանակութեամբ ոսկի «կը դաղիէ» երկու երեք օրէ ի վեր, ջեռչի սակը բարձրացուց չորս առ հարիւրի: (Օգոս – տոս 8էն ի վեր երեք առ հարիւր էր): Նոյեմբեր 8ի չաբաթական տեղեկագրին համաձայն, Պանք տը Ֆրանսը 667 միլիոն ֆրանքի ոսկի կորսնցուցած է, իսկ այս չաբթու մէկ միլիառ ֆրանքի, ինչ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ: Դէշ-եւ հինգշաբթի օր 47 միլիոն ֆր-արժողութեամբ ոսկի ղրկուեցաւ Անգլիա, Պելճիա եւ Հոլանտա, օգանաւով: Իսկ չատ աւելի մեծ քանակութեամբ կ'արտածուի դէպի Մ. Նահանգները, ամէն չոգենաւով: Բայց եւ այնպէս դեռ մնալ է Պանք տը Ֆրանսի պահեստը, 71,323,000,000 ֆրանք, ինչ որ 74·4 առ հարիւր երաչխաւորութիւն կը նչանակէ:

Բանակցութիւնները կը չարունակուին Պ.Լաւալի եւ իր կառավիչներուն միջեւ, հաչտարար ելք մը գտնելու համար, կառավարութեան հետ ծագած վէճի մասին (կրճատում եղմատցոյցի եւ ուրիշ խնայողութիւններ):

Յունաստանի թագաւորը Փարիզի մէջ

Եորկիոս Բ. Փարիզ հասաւ հինգշաբթի իրիկուն, Յունաստան երթալու համար: Լոնտոնի կայարանին մէջ ողջերթի գացած էին Անգլիոյ գահաժա – ռանգը, ուրիշ իչխաններ եւ բարձր պաշտօնատարներ: Փարիզի մէջ ալ ըն – դունուեցաւ մեծ հանդիսաւորութեամբ: Վարչապետին եւ հանրապետութեան նախագահին ներկայանալէ յետոյ, այսօր կը մեկնի Իտալիա, ճամբան չարու – նակելու համար դէպի Աթէնք:

Տնտեսական Պատժիներն եւ Թուրքիա

Թուրքիոյ ազգ. ժողովը օրէնք մը քուէարկեց, որով գործադարներու խարհուրդին արտօնութեան կը տրուի անհրաժեչտ միջոցները ձեռք առնել, պատժական միջոցներու գործադրութեան համար: Վիճաբանութեանց միջո – ցին արտաքին գործոց նախարար Թ. Արաս չէչտեց թէ Թուրքիոյ քաղաքականութիւ – նը հիմնապէս խաղաղասիրական է եւ թէ կառավարութիւնը հաւատարիմ կը մնայ իր կնքած դաչնագիրներուն:Գործադարը աւելցուց թէ Թուրքիա խաղա – հապէչական պայքարով կը գրաղի այնքան որքան կը հարկադրեն Ազգաժողո – վին որոշումները: Այս առթիւ բացատրեց թէ չատ լաւ յարաբերութիւններ հաստատուած են Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, բայց կառավարութիւնը ունի նաեւ պարտականութիւններ Ազգերու Դաչնակցութեան հանդէպ: Թուրքիա կուսակից է հաւաքական ապահովութեան: Ցետոյ ակնարկելով Նեղուցներու հարցին, յայտարարեց թէ Թուրքիա պաշտպանողական անհրաժեչտ միջոց – ները ձեռք պիտի առնէ, եթէ վտանգ մը նչմարէ:

Իտալիա կ'արգիլէ osur թերթերը

Իտալիոյ պաշտօնաթերթը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն հա – մաձայն կ'արգիլուին Փրանսերէն, անգլերէն եւն. թերթերու մուտքը: Հռոմի Փրանսական դեսպանը դիմում կատարեց, որպէսզի այս արգելքը հոս առնուի:

Թրևատական ցոյցեր ուսուցչի մը դէմ

Փրոֆ. Կասթոն Ժէզ, ուսուցչապետ իրաւագիտական համալսարանին մէջ, իր դասընթացքը պիտի վերսկսէր հինգշաբթի առաւօտ, բայց դիմաւոր – ուեցաւ թշնամական ցոյցերով: Ինչպէս կը յիչուի, ուսուցչապետը միեւնոյն առեն իրաւագէտ խորհրդական էր Ազգաժողովի հապէշական պատուիրակու – թեան եւ չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Փրնեւի առեանին առջեւ: Ճիշդ ա – ռտր վրէժը ուզեցին լուծել ուսանողները, խափանելով դասախօսութիւնը: Հարկ եղաւ խիստ քննութեան ենթարկել ուսանողները, որպէսզի ուրիշ տարրեր խառնուած չըլլան: Ոստիկանական չղթայ մը կազմուեցաւ համալը –

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՂՈՒՑԻԱՅԻ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

ՓՈՓՈԽ. Ա. ՏՈՏՈՒԲՑՅԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՆԴԱՄԻ ՀԱՐՑԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒ ԺՈՂՈՎԻ ՀԱՏՈՒԿ ՆԻՍՏԻ

Ինչպես հայտնի է, Հայկական ՍՍՀ ԳԱ Հասարակական գիտությունների բաժանմունքի նախագահությունը 1946 թ. հոկտեմբերի 4-ի նիստում լսեց ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինի զեկուցումը «Տեղական արտաքին անդամի հարցերի շուրջ» և որոշեց ընդունել ՀԱՍՀ ԳԱ կանոնադրության 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետի փոփոխությունը, որի համաձայն ՀԱՍՀ ԳԱ տեղական անդամների ընտրությունը կատարվում է ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ։

Ներկայացնելով ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությունը՝ ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինը նշեց, որ ՀԱՍՀ ԳԱ կանոնադրության 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետի փոփոխությունը անհրաժեշտ է դարձել այն պատճառով, որ ՀԱՍՀ ԳԱ-ն ունի մի շարք արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ, սակայն նրանց ընտրությունը չի հաստատվել ՀԱՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի կողմից։ Ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինը նշեց, որ ՀԱՍՀ ԳԱ-ն ունի 4 արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ։ Նրանք են՝ ակադեմիկոս Ա. Ա. Ալիխանյանը, ակադեմիկոս Ա. Ի. Ալիխանովը, ակադեմիկոս Ա. Ի. Ալիխանյանը և ակադեմիկոս Ա. Ա. Ուրբելին։ Նրանց ընտրությունը չի հաստատվել ՀԱՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի կողմից։

Ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինը նշեց, որ ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահությունը ցանկանում է ունենալ արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ, սակայն ՀԱՍՀ ԳԱ կանոնադրության 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետի փոփոխությունը անհրաժեշտ է դարձել այն պատճառով, որ ՀԱՍՀ ԳԱ-ն ունի մի շարք արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ, սակայն նրանց ընտրությունը չի հաստատվել ՀԱՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի կողմից։

Ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինը նշեց, որ ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահությունը ցանկանում է ունենալ արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ, սակայն նրանց ընտրությունը չի հաստատվել ՀԱՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի կողմից։ Ակադեմիկոս Ա. Ա. Ալիխանյանը, ակադեմիկոս Ա. Ի. Ալիխանովը, ակադեմիկոս Ա. Ի. Ալիխանյանը և ակադեմիկոս Ա. Ա. Ուրբելին։ Նրանց ընտրությունը չի հաստատվել ՀԱՍՀ ԳԱ ընդհանուր ժողովի կողմից։

Ակադեմիկոս Ա. Ա. Զամյատնինը նշեց, որ ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահությունը ցանկանում է ունենալ արտասահմանյան անդամներ, որոնք ընտրվել են ՀԱՍՀ ԳԱ նախագահության առաջարկությամբ, սակայն

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

ԱՉՔԷ ՀԵՌՈՒԻ, ՍՐՏԷ ՀԵՌՈՒԻ

ՔԱԼԱՄԱԹԱ, 3 Նոյ. (Յատուկ).— Ամբողջ Հայերէն ենք, որ իրմիրի ազէտին վերջ նետուելնիք այստեղ, Պելոպոնէսի ծովեզերքը: Քալամաթա նշանաւոր է իր նաւահանգիստով, որ Թուրքի եւ ձէթի առեւտրական կարեւոր երկրամասն է: Մենք, գաղթականներս, մօտ 150 հոգի, կը բնակինք Բարբիմա քա կոչուած գիւղը: Ընդհանրապէս Բիւթանիոյ չէլանէն (Արմաչէն եւ ուրիշ վայրերէ):

Երկրին օտար, հողէ եւ տունէ զրկուած, տարագրի մեր կեանքին առաջին օրերէն սկսեալ, ապրուստի անհետաձգելի մտահոգութեան հետ նոյնքան ուժգնութեամբ՝ մեր հոգին կը տանջուէր նոր սերունդը Հայ պահելու նախանձախնդրութենէն:

Դիմեցինք զանազան կեդրոններու, յաջողելու համար գեղեցիկ ծրագիրը: Աչքէ հեռու սրտէ հեռու, մեր գաղութին օգնութեան կանչը լսելի չեղաւ Պելոպոնէսի լեռնաշղթային անդին: Բիւթանիային ձեռնարկեցինք, սակայն: Լծուեցանք աշխատանքի եւ մեր ջանքերը պսակուեցան յաջողութիւններով: Կարմիր Խաչի մասնաճիւղ մը հիմնեցինք, եւ առանց կեդրոնին վրայ բեռ ըլլալու, միայն մեր ձիգերով ու զոհողութիւններով չինեցինք վարժարան մը, զոր կնքեցինք անմահ Ռոստոմի անունով: (Այդ օրերուն, 1929—30, օգնութեան հասաւ նաեւ «Ցառաջ»ը, 4211 ֆրանքի հանգանակութեամբ):

Ինչպէս ամէն տեղ, Բարբիմա քայի մէջ եւս բուսած են որմոններ,— Հոկը, զոր ամենը Հոդ կ'անուանէն, եւ բարեգործականը, միացած մեզի դէմ՝ բոյն մը չինեցին, բոյն մը բռնութեան, այսպէս ջանալով խանգարել մեր ձեռնարկը:

Ինչպէս գրեցի, ոչ բարեգործականէն նպաստ կը ստանանք, ոչ ալ Ա-թէնքէն,— այս պայմաններուն մէջ մեզի համար գժուար էր պայքարիլ յանուն Հայեցի եւ մաքուր կրթութեան: Անցեալ տարի մեր պիտոյքին բացը այնքան մեծ էր, որ վախցանք թէ պիտի ստիպուինք փակել մեր սիրելի վարժարանը,— պզտիկներու օրնոտաս բոյնը: Մեր նիւթական այս անճկութիւնը տեսնելով, Հայկական Բաբելոնի պզտիկ մանրանկարը, զոր կազմած են բարեգործականը, Հոկը եւ ռամկավարը՝ առանց իրարու լեզու հասկնալու, քիչ մը աւելի ևառնդ ցոյց տուաւ՝ ձագտելու համար Ղեւոնդ Դուբեան անունով Միութիւններ, որոնց կը հրաւիրեն անդամակցիլ 12էն վեր պատանիները:

Բարեախտ զուգադիպութեամբ մը օգնութեան հասաւ «Ցառաջ»ը,— Կ. Պոլսի մասնաճիւղին վարչութիւնը, որ կը բաղկանար մեծամասնութեամբ Արմաշցիներէ, դիմեց իրենց հայրենակիցին՝ Շ. Նարդունիի, միջոց մը գտնելու համար Ռոստոմեան վարժարանին փրկութեան: Եւ ահա «Ցառաջի մէջ բացուեցաւ սիւնակ մը, ուր հայրենասէր երիտասարդներ արձանագրեցին իրենց նպաստը՝ որդեգրելով մէկ մէկ սան Ռոստոմեան վարժարանին մէջ: Պէտք է ըսել թէ գաղութը այնքան աղքատ է, որ չի կրնար իր զաւկին համար գպրոցին պահանջուած փոքրիկ ուսումնավարձն իսկ (10 օրթամէի ամսականն) վճարել: Եւ երբ աշակերտութիւնը չվճարէ, գպրոցը կարելի՞ է միթէ ապրեցնել:

«Ցառաջ», հաւաքուած դրամին հետ 1050 ֆրանք, մեզի զրկած էր անուանկը անոնց, որ 50ական ֆրանքով կ'ուզէին սան մը որդեգրել մեր գպրոցին մէջ.—

Թորգոմ Նալպանեան 50 ֆրանք, Բէնօ Նալչաճեանի միջոցով Իսիի մէջ հաւաքուած 50, Տիկ. Մարիամ Ակոնեանի 50, Զ. Ո. Մխիթեան Փարիզի մասնաճիւղ 100, Արսէն Պոյաճեան 50, Դեղեցիկ Յովհաննէսեանի միջոցով Քաչանի մէջ հաւաքուած 101, Օ. Գուրունեանի կողմէ Իսիի մէջ հաւաքուած 100, Զիլճեան 50, Սահեփաննոս արք. Իչաստակին Լիոնէն 300, Օննիկ Դարբինեան 50, Ցր. Կ. Աչէի Քաչանի մասնաճիւղ 50, Ալեանդեան 50, Մասիս Սայլանեան 50, գումար՝ 1051 ֆրանք:

Շնորհիւ այս գումարին, վարժարանը փրկուած է, քանի որ 38 փոքրիկներ, ամանք որք, պիտի կրնան վարժարան յաճախել: Այդ փոքրիկներն են Տօնիկեան Աչիկ եւ Հայկ (որք), Օգանեան Նուարդ եւ Ափոքսի (որք), Մարտիկեան Գալբգէն, Մադունէի եւ Վահէ (որք), Աբրահամեան Յովհաննէս, Պէզատեան Համբարձում եւ Գրիգոր, Աբրահամեան Մաքրուհի եւ Պետրոս, Տոլմաճեան Մինաս, Մալեան Համլետ, Բարչեան Տրդատ եւ Արաքսի, Կոմիկեան Արշակուհի եւ Սաթենիկ, Թոգաթեան Անիճա, Նալպանեան Յովհաննէս, Զուլեան Սիրանուշ, Կարապետեան Հրաչեայ, Ղազարոսեան Յրուէթիւն, Օվակեան Համեստուհի, Շարապեան Գրիգոր, Ղուկասեան Լուսիկ եւ Սիրակ, Մալեան Պետրոս եւ Արփինէ, Տէր Ղուկասեան Վազգէն, Ասլանեան Ովսաննա եւ Մխակ, Սարեան Ոսկան եւ Զարուհի, Չալըքեան Բրխտիկ, Մինուշ եւ Չատիկ, Տարտանեան Էլպիս:

Ռոստոմեան վարժարանին ուսուցչուհին է Ռոզա Հայրապետեան, որ նուիրուած է իր ազգարէգին եւ ընդունակ ամէն գոհողութեան, բնիկ Մաղնիսացի: Կը պաշտօնավարէ երկու տարիէ ի վեր, սիրուած բոլորէն:

Դժբախտաբար Ռոստոմեան վարժարանը չունի գպրոցական պիտոյքները: Զոհաբերութեան ընդունակ ընկերներ այստեղ հայթայթեցին ուսումնքներ, գունդեր, գլաններ, խորանարդներ: Չկրցանք սակայն գտնել «չորս եղանակները»: Մանկավարժական տեսակէտով, ուսման թէ զրօսանքի մէջ՝ առարկան կամ պատկերը մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ: Այնպէս որ փափաքելի էր մեզի համար ունենալ տարուան «չորս եղանակները», եւ ուրիշ մանկավարժական առարկաներ, — առանք կը յիշեմ որպէսզի կարելիութիւն ունենայ չզլանալ հաճոյք պատճառել մեզի եւ փոքրիկներուն: 150 հոգինոց այս գաղութին մէջ, ոչ մէկ երախայ, գպրոցը թէ տունը, խաղալիկ տեսած չէ տակաւին: Եւ ի՜նչ տխուր բան է մանկապարտէզ մը ունենալ առանց խաղալիկի, ինչպէս փեթակ ու մեղու ունենալ՝ առանց ծաղիկի կամ նեկտարի:

ՅԱՌԱՋ հեռու է թէեւ այս երկրէն, սակայն իր բարեբար ձայնը եւ հոգածու ձեռքը քանիցս օգնութեան հասած են Ցունաստանի գաղութին: Մենք եւս, չմոռնալու համար զինք, պիտի գրենք յաճախ իրեն: Չէ՞ որ մոռցուածներն են, աչքէ հեռու սրտէ հեռու եղողներն են, որ սրտագին կը փարին իրենց սիրելի բարեկամներուն:

ԼՈՒՍ - ԱՂԲԻՒՐ

ՄԱՀ. ՏՈՔԹ. ՅՈՎՀ. ԵՐԿԱՆԵԱՆԻ

—•—

«Հայրենիք»էն ցաւով կ'իմանանք մահը առաքինարոյժ Տոքթ. Յովհ. Երկանեանի, որ ազգային չրջանակի մէջ ծանօթ էր իբրեւ սրտցաւ հայրենակից մը, 1891էն ի վեր:

Ցուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Հոկտ. 25ին, Նիւ Եորքի Հայ Աւետարանական եկեղեցիին մէջ:

Դամբանական խօսեցաւ եկեղեցւոյ հովիւը՝ Վեր. Ա. Պետիկեան, վեր հանելով Տոքթէօրին բազմամեայ ազգային - հանրային գործունէութիւնը: Հ. Ց. Դ. Ամերիկայի Կեդր. Կոմիտէի կողմէ յուղարկաւորութեան մասնակցեցաւ ընկ. Վ. Ահարոնեան: Կեդր. Կոմիտէն զրկած էր նաեւ ծաղկեպսակ որ զրուեցաւ հանգուցեալի դագաղին վրայ:

Մարմինը ամփոփուեցաւ Միսըը Կրովի գերեզմանատան մէջ, յաւէտ ողջագուել Վահան Գարատաշեանի դեռ թարմ գերեզմանին գրեթէ քովը:

Տոքթ. Երկանեան, ամերիկեան եւ հայկական չրջանակներու մէջ ծանօթ եւ յարգուած անձնաւորութիւն մըն է եղած:

Հանգուցեալը երկար տարիներ եղած է գործօն եւ զոհաբերող անդամը Բարեգործականի եւ միշտ պայքարած անոր ազգային խմբակին դէմ:

Հայաստանի հանրապետութեան չրջանին եւ անկէ առաջ, միշտ աշակցած է Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի եւ Հայաստանի կառավարութեան ներկայացուցիչ Արմէն Գարոյին: Երկար տարիներ բարոյապէս եւ նիւթապէս աջակցած է նաեւ Փրէս Բիւրոյին: Անդամ էր նաեւ «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ»ուն:

Իր մահով ամերիկահայ գաղութը կը կորսնցնէ իր գործօն եւ զոհաբերող անդամներէն մէկը:

ՁԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ
Հ. Յ. Դ. ՕՐԸ ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

=•=

ՊՈՐՏՕ, 11 Նոյ. (Յատուկ).— Այս տարի ալ օտար ափերու վրայ տօնեցինք Դաշնակցութեան Օրը:

Քանի կը տեւեն մեր պանդխտութեան օրերը, մենք այնչափ աւելի հաւատաւոր կը փարինք Դաշնակցութեան խոչալին:

Մեր տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ Հ. Ց. Դ.«Բարսեղ Շահպազ» ակումբի մէջ, ուր լեցուած էր հաւատաւոր երիտասարդութիւն մը: Բեմին ճակատը զարդարուած էր մեր անմոռաց մարտիկներու նկարներով, որոնց մէջտեղ Դաշնակցութեան դիմանկարը առանձինն աչքի կը զարնէր: Անոնց չուրջ մեր տարագիր եռագոյնը:

Հանդէսին բացումը կատարեց ընկ. Գրիգոր Հարոյեան, կարդալով ուղերձ մը նուիրուած Դաշնակցութեան Օրուան: Ցետոյ երգուեցաւ «Մշակ Բանուորը» ոտքի վրայ եւ բոլոր ներկաներուն կողմէ: Արտասանեց ընկ. Բուշի Սաթենիկ Չալճեան: Երգեց Տիկ. Վասկանուշ: Արտասանեցին նաեւ ընկ. Հաթթեան եւ Թաշճեան: Ցետոյ խօսք առաւ օրուան բանախօսը ընկ. Ա. Քէնտիրեան, որ իր խանդավառ բանախօսութեամբ ամբողջ սրտով թնդացուց:

Ժամը վեցէն մինչեւ ին չարունակէ նախորդ խնջոյքը, ստեղծելով ջերմ մթնոլորտ մը: Ասոր առին ընկերներ եւ համակիրներ, մէջ ընդ մէջ մարտական երգերով կը թնդար սրահը: Ցետոյ բաժնուեցանք աւելի կազդուրուած, մեզ հետ տանելով Դաշնակցութեան սրբազան խօսքն ու խոչալը:

Հ. Թաշճեան

Ամերկու աւազակ մը
ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱԻ ԼԻԲԱՆԱՆի ՄԷՋ

Հռչակաւոր աւազակ Ֆուատ Ալամէ որ հինգ ամիսէ ի վեր կը բաղեցնէր Լիբանանի ոստիկանութիւնը, սպան նուեցաւ անցեալ չաբթու:

Այս առթիւ հետեւեալ զեկոյցը հրատարակուեցաւ սուրիական թերթերու մէջ.—

Լուր առնուած ըլլալով որ Ֆուատ Ալամէն կը պատրաստուէր փախչելու դէպի Հիւսիս, Թրքական սահմանը, Տրիպոլիի ճամբուն վրայ ձիէտէյի մօտերը ժանտարմաներու խումբ մը սպասեց անոր: Նոյ. 6ին, դէն փոխադրող ինքնաշարժը հրաման ստացաւ կենալու: Այն վայրկեանին երբ ժանտարմաները ձերբակալել կ'ուզէին դէն, աւազակը փորձեց ինքնապաշտպանութեան դիմել եւ ստացաւ գնդակի հարուած մը:

Աւազակը վերջերս հակնալով որ այլ եւս երկար ժամանակ չպիտի կրնայ պահել իր հետքը, բանակցութիւններ կը վարէր իշխանութեան հետ՝ առաջարկելով կարգ մը պայմաններ յանձնուելու համար: Գոհացում չգրցաւ ստանալ եւ Շուֆի գիւղերուն մէջ ալ իրեն ապաստան տրուղ չմնաց: Որոշեց Թուրքիա փախչիլ եւ անցաւ Պէյրութ: Ոստիկանութիւնը տեղեկացաւ Ալամէի դիտաւորութեանց եւ ձեռք առաւ հարկ եղած միջոցներն ու կարգադրութիւնները: Ճիսէյտի մօտ պատրաստուեցաւ ցանցը: Ճիսէյտէ սպասող ժանտարմաները կենալու հրաման տուին դէպի Տրիպոլի գացող ինքնաշարժի մը որուն մէջ կը գտնուէին երեք ճամբորդները: Այդ միջոցին, ճամբորդներէն մէկը, որ Ալամէն էր, փորձեց դիմել իրատրճանակին: Սակայն ժանտարմաներէն մէկը նկմարելով անոր դիտաւորութիւնը կրակ բացաւ եւ արձակուած հինգ գնդակներէն մէկը հանդիպելով անոր սրտին, մահը եղաւ վայրկենական:

Աւազակին դիակը Պէյրութ փոխադրուեցաւ միեւնոյն ինքնաշարժով: Մեծ բազմութիւն մը իսկոյն հաւաքուեցաւ ժանտարմայի կեդրոնին չուրջ ուր կը մնար Ալամէի դիակը: Ժամ մը վերջ, դիակը փոխադրուեցաւ աւազուաքի բանտը, ուր կը գտնուէր Ֆուատ Ալամէի եղբայրը: Ցետոյ Տրիպոլիի դերեզմանը տարուեցաւ դիակը եւ թաղուեցաւ հոն:

26 տարեկան էր Ֆուատ Ալամէն, միջահասակ եւ ուժգնակազմ, հեղինակ հինգ սպանութեանց եւ բազմաթիւ աւազակային յարձակումներու եւ կողոպուտներու:

Լիբանանի կառավարութիւնը 40 հազար ոսկի ծախսած է հետապնդումներու համար:

ԿԸ ՓՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ թեղուելի եւ մելանով:

Գերման Հայագիտի մը քանիսխօսութիւնը Հայաստանի մասին

—•—

Գերման նշանաւոր հայագէտ փրոֆ. Կ. Ֆ. Լեհման Հաուպէ, որ Ամերիկա կը գտնուի այս միջոցին, վերջերս դասախօսութիւն մը տուաւ Նիւ Եորքի մէջ: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.—

«Հայերու պատմական ճակատագրի խնդիրը չատ բարդ եւ կնճռոտ է, վասն զի երկու անուններէ առաջ կուգայ — Արմէններ եւ Նախա - արմէններ: Պէտք չունիմ ձեզի յիշեցնելու թէ դուք ձեզ «Հայ» կը կոչէք: Ոչ ոք կրցած է ցարդ ըսել ձեզի թէ ինչո՞ւ դուք այդ անունով կը կոչէք:

1898—99ին ղէպի Հայաստան իմ ճամբորդութեանս նպատակն էր ուսումնասիրել մշակոյթը խալդերու, նախա - Արմէններու եւ Ուրարտացիներու: Ուրարտացիք չատ որոշ տեսիլքան մշակոյթ ունեցող ժողովուրդ մըն էին եւ իրենց տեսած ճարտարութիւնները փոխ առած էին Ասորեստանցիներէն: Անոնք համբաւաւոր էին նաեւ հաստատուն ժայռերու վրայ իրենց կառուցած քարէ չինքերով: Ամուր ժայռերու վրայ քարէ չինքերու կառուցումը նախա - Արմէններու մէկ մասնագիտութիւնն է:

Ճամիրամ որ եւ է կապ չունի Շամիրամ Սուի հետ, որ նախա - Արմէններու ճարտարապետական մեծ ձեռնարկն է: Սակայն Շամիրամ ժամանակակից էր այս նախա - Արմէնեան ջոմուղին, որ ջուր կը հայթայթէ Վանի: Հայ ուսումնականները Շամիրամ Սուն կը կոչեն Ամիրարտակատուն Շամիրամայ:

Նոյի տապանը չնոտաւ Արարատ լերան գագաթը, ինչպէս կ'ըսէ Հին Կտակարանը: Սխալ Թարգմանութիւն մըն է այդ: Ճշմարիտը այն է թէ Նոյի տապանը նստաւ Արարատի կամ Ուրարտուի մէկ լերան վրայ:

Ձեզի ցոյց պիտի տամ թէ ձեր լեզուն նման է հնդեւրոպական չատ մը լեզուներուն: Օրինակ մայր (mayr, meter - mutter) որ հնդեւրոպական է որոշապէս: Հայերէնի մէջ նախնական T տառը միշտ կ'իյնայ երբ կուգայ երկու ձայնաւորներու միջեւ: Ասոր ուրիշ մէկ օրինակն է հայր — Pater բառը: Այս պարագային P տառը փոխուած է «հ»ի, ինչպէս միշտ կը լինի հայերէնի մէջ, այնպէս որ hայր բառին մէջ երկու փոփոխութիւն կայ:

Կրնաք Թրակիայէն Փոքր Ասիա գացած Արմէններու ճանապարհին հետքերը գտնել: Իրենց ամբողջ ճամբուն վրայ անոնք ձգած են «Արմենիոն եւ Օրմինիոն» անուններ: Այս բոլորը Արմենիոն եւ Օրմինիոնները Արմէններու կեցած կայաններ եղած են Պալքանեան Թերակղզիէն մինչեւ Արմէնիա:

Արմէնները Հայաստանի մէջ երեւցած են Ք. առաջ 600 թուականին կամ աւելի ճիշդ լինելու համար 585 թուին Ք. առաջ: Հայերու Թրակիոյ եւրոպական տարրը հնդեւրոպական է:

Ամէնքդ գիտէք թէ բոլոր Հայերն արիական չեն: Կան եւրոպական եւ նրմանապէս «Արմենաւոիտ Armenoid» տիպարը որ ներկայացուած է ձեր մէջ: Մասնաւոր տիպ մը կայ զոր Լիւշան (Luschan) կ'անուանէ hայատիպ Armenoid, որուն հետքերը կը գտնուին Տէր եի Տիկին Վ. Հիւսեան կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց երրորդ զաւակին՝ ՍՕՆԱՑի:

Էջմիածին, 10 Նոյեմբեր, 1935

Հայաստանի, Եւրոպայի քանի մը մասերուն եւ նոյն իսկ Սկովտիոյ մէջ:

Հաւտի - Հիթիթ անունը գուցէ հայերէնի մէջ փոխուած է Հայի: Բայց այսիկա լաւ հիմ մը չէ: Ասորական արձանագրութիւնները կը յիշեն Հայասուռ անուն ժողովուրդ մը, որ կ'ապրէր Բարձր Հայքի մէջ, Կարինի չրջակայքը: Ասոնք կարեւոր տարր մը կազմեցին Հնդեւրոպական Արմէններու խառնուրդին մէջ, երբ այս վերջիններս հաստատուեցան ներկայ Հայաստան: Որոշ է թէ Հայաստանցիները հնդեւրոպական չէին, այլ բնիկներ, որոնք իրենց Հայէ անունը տուին Արմէններուն: Իմ կարծիքով ասիկա լաւագոյն լուծումն է բարդ խնդրին:

Ուսած կ'ողջունեմ ձեզ իբր հնդեւրոպական Արմէններ եւ Փոքր - ասիական Հայեր: Անգամ մը եւս չնորհակալ եմ եւ չատ չնորհակալ եմ»:

Այնուհետեւ կէս ժամու չափ հարցումներ եղած են փրոֆէսէօրին, որ համբերութեամբ պատասխանած է անոնց:

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ

Փրոֆ. Կ. Ֆ. Լեհման Հաուպէ ծրնած է Համպուրկի մէջ, 11 մարտ, 1861ին: Ուսած է օրէնք եւ աբեւելեան լեզուներ Հայտելպերկի, Լայփցիկի, Կէօթինկէրկի, Պերլինի եւ Ճոն Հոփքինս համալսարաններուն մէջ:

Եղած է հին պատմութեան փրոֆէսէօր Պերլինի համալսարանին մինչեւ 1911:

Մեծ պատերազմի տարին գերման կառավարութեան կողմէ ղրկուեցաւ Կ. Պոլիս, իբր փրոֆ. հին պատմութեան: 1918—32 եղած է հին պատմութեան փրոֆ. Իննսպրուքի համալսարանին, Աւստրիա, ուր կը պաշտօնավարէ ներկայիս իբր վաստակաւոր փրոֆէսէօր:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

—•—

Ճանճանախումբ առաջին օրինակը հանդիսանալով Զօր. Անդրանիկի յուշարձանի չինութեան առթիւ բացուած հանգանակութեան, իր մէջ հաւաքեց 505 ֆրանք:

Պ. Պ. Բիւզանդ Տէօվլէթեան 100, Երուանդ Օզանեան 50, Աւետիս Տէօվլէթեան 50, Ճաչիկ Տէօվլէթեան 50, Մկրտիչ Գազանճեան 50, Սարգիս Տէօվլէթեան 50, Մանուկ Քիւպարեան 30, Տիկ. Մաքրուհի Օզանեան 25, Տիկ. Հերմոյէ Մօզոսեան 25, Օր. Նարկիզ Քիւրքճեան 25, Պ. Մխիթեան Քիւրքճեան 25, Տիկ. Արշալոյս Գաբրիկեան 25, Պ. Անուշաւան Գաբրիկեան 25:

Գումար՝ 505 ֆրանք:

Կեդր. Ճանճանախումբ

ՊԱՀԱՆՋԱԾՔ ԵՐԵՒԱՆ

ՕՂԻՆ, ՈՐ ԿՂ ՃԱՆՉԱՐԱՐՈՒԻ Ա-ՄԷՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ:

ԺԳ. ԴԱՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

—•—

Ջաքարեաններու(*) Ա.ր որ պատմութեան բեմը կուգայ, Սարգիս Մեծ կը կոչուի: Իր քաղաքական չարժումները եղած են խիստ ուշագրաւ: Իր մասին երկար կը խօսի Ստեփաննոս Օրբէլեան պատմիչը:

Սարգիս Մեծ կը մեռնի 1187 թուին եւ կը թաղուի Սանահինի վանքը: Ցաջորդաբար ասպարէզի վրայ կ'երեւին իր երկու որդիները, Ջաքարէ եւ Իվանէ եղբայրները: Ասոնք ալ աւելի կ'ընդարձակեն իրենց հօր սկսած գործը: Մանաւորապէս Ջաքարէ, հանճարեղ զօրապետ մը, տասը տարուան մէջ կրնայ վրացական եւ հայկական սահմաններէն դուրս նետել եւ խորտակել Սելճուկ - մահմետական լուծը: Հայ պատմիչները՝ Գանձակեցին, Օրբէլեանը, Մխիթար Այրիվանեցին, Վարդանը ինչպէս նաեւ վրացի պատմիչները կուտան Ջաքարէի չաղթական պատերազմներուն եւ իր գրաւած երկիրներուն ցանկը, այսպէս Շաքիի եւ Արցախի նահանգներէն մինչեւ Նեքջի եւ Բարկուչատէն մինչեւ Լոռի կամ բուն Օրբէլեանի `«Ի Բարկուչատայ մինչ ի Մժնկերտ»: Վարդան պատմիչ կուտայ նոյնպէս նուաճուած վայրերուն թուականները: Այսպէս 1191ին կը գրաւուի Շիրակը, 1196ին Անբերդը, 1199ին Անին, 1201ին Բջնին, 1203ին Դուինը, 1206ին Կարսը:

Ջաքարէի վերջին եւ մեծ արշաւանքը ուղղուած էր Պարսկաստանի դէմ. Հայաստանը արդէն մաքրուած սելճուկներէն՝ չաղթական զօրապետը կը նուաճէ նոյնպէս Ատրպատականի մէկ մասն ալ Մարանդ եւ Ատաբիլ քաղաքներով, բայց վերադարձին հիւանդանալով կը մեռնի 1212 թուականին: Այժմ Ջաքարէի գործը կը չարունակէ իր եղբայրը Իվանէն բայց անչուշտ ոչ առաջինին խոյանքովն ու համարձակութեամբ: Հոս պահ մը կանգ առնելով եթէ չուրջերնիս նայինք, կը տեսնենք թէ ատոնք պատմական Հայաստանի մեծագոյն մասը արդէն ինկած է Ջաքարեաններուն ձեռքը, աւելի մեծ քան բազատրուածները եւ Սիւնեաց թագաւորութիւնները միասնաբար: Ի զուր չէ որ Ջաքարեաններու իշխանութիւնը դարձեալ պատմիչներու կողմէ «աշխարհակալ տէրութիւն», «թագաւորութիւն» «աշխարհակալութիւն», «պետական իշխանութիւն» բառերով կը յորջորջուին: Իսկ Իվանէի կինը Մոչաք ալ, Շիրակաւանի երկու արձանագրութեան մէջ ինքզինքը կ'անուանէ նոյնպէս թագուհի վրաց եւ Հայոց թագուհի» կամ «վերիշխող տանս Վրաց եւ Հաոց եւ նովին թագուհի»:

Ջաքարեանները միահեծան պետութիւն մը չկազմեցին, այլ ընդհակառակն երկու եղբայրներ երկու ճիւղի բաժնուած, յաւասլ բերին հայ իշխանութիւններու ամբողջական ցանց մը նուաճուած երկրամասերուն մէջ: Ջաքարեաններու խոհեմ քաղաքականութեան, իրենց նուրբ դիւանագիտական կարողութեան կը պարտինք մեր ԺԳ. դարու զինուորական եւ հոգեւոր կեանքին վերածնութիւնը: Արդէն Պահլաւունիք, Հոնենք եւ ուրիշ նախուեցաւ խնջոյքը, ստեղծելով ջերմ մթնոլորտ մը: Ասոր առին ընկերներ եւ համակիրներ, մէջ ընդ մէջ մարտական երգերով կը թնդար սրահը: Ցետոյ բաժնուեցանք աւելի կազդուրուած, մեզ հետ տանելով Դաշնակցութեան սրբազան խօսքն ու խոչալը:

Հ. Թաշճեան

Ամերկու աւազակ մը
ՍՊԱՆՆՈՒԵՑԱԻ ԼԻԲԱՆԱՆի ՄԷՋ

Հռչակաւոր աւազակ Ֆուատ Ալամէ որ հինգ ամիսէ ի վեր կը բաղեցնէր Լիբանանի ոստիկանութիւնը, սպան նուեցաւ անցեալ չաբթու:

Այս առթիւ հետեւեալ զեկոյցը հրատարակուեցաւ սուրիական թերթերու մէջ.—

Լուր առնուած ըլլալով որ Ֆուատ Ալամէն կը պատրաստուէր փախչելու դէպի Հիւսիս, Թրքական սահմանը, Տրիպոլիի ճամբուն վրայ ձիէտէյի մօտերը ժանտարմաներու խումբ մը սպասեց անոր: Նոյ. 6ին, դէն փոխադրող ինքնաշարժը հրաման ստացաւ կենալու: Այն վայրկեանին երբ ժանտարմաները ձերբակալել կ'ուզէին դէն, աւազակը փորձեց ինքնապաշտպանութեան դիմել եւ ստացաւ գնդակի հարուած մը:

Աւազակը վերջերս հակնալով որ այլ եւս երկար ժամանակ չպիտի կրնայ պահել իր հետքը, բանակցութիւններ կը վարէր իշխանութեան հետ՝ առաջարկելով կարգ մը պայմաններ յանձնուելու համար: Գոհացում չգրցաւ ստանալ եւ Շուֆի գիւղերուն մէջ ալ իրեն ապաստան տրուղ չմնաց: Որոշեց Թուրքիա փախչիլ եւ անցաւ Պէյրութ: Ոստիկանութիւնը տեղեկացաւ Ալամէի դիտաւորութեանց եւ ձեռք առաւ հարկ եղած միջոցներն ու կարգադրութիւնները: Ճիսէյտի մօտ պատրաստուեցաւ ցանցը: Ճիսէյտէ սպասող ժանտարմաները կենալու հրաման տուին դէպի Տրիպոլի գացող ինքնաշարժի մը որուն մէջ կը գտնուէին երեք ճամբորդները: Այդ միջոցին, ճամբորդներէն մէկը, որ Ալամէն էր, փորձեց դիմել իր ատրճանակին: Սակայն ժանտարմաներէն մէկը նկմարելով անոր դիտաւորութիւնը կրակ բացաւ եւ արձակուած հինգ գնդակներէն մէկը հանդիպելով անոր սրտին, մահը եղաւ վայրկենական:

Աւազակին դիակը Պէյրութ փոխադրուեցաւ միեւնոյն ինքնաշարժով: Մեծ բազմութիւն մը իսկոյն հաւաքուեցաւ ժանտարմայի կեդրոնին չուրջ ուր կը մնար Ալամէի դիակը: Ժամ մը վերջ, դիակը փոխադրուեցաւ աւազուաքի բանտը, ուր կը գտնուէր Ֆուատ Ալամէի եղբայրը: Ցետոյ Տրիպոլիի դերեզմանը տարուեցաւ դիակը եւ թաղուեցաւ հոն:

26 տարեկան էր Ֆուատ Ալամէն, միջահասակ եւ ուժգնակազմ, հեղինակ հինգ սպանութեանց եւ բազմաթիւ աւազակային յարձակումներու եւ կողոպուտներու:

Լիբանանի կառավարութիւնը 40 հազար ոսկի ծախսած է հետապնդումներու համար:

ԿԸ ՓՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ թեղուելի եւ մելանով:

Գերման Հայագիտի մը քանիսխօսութիւնը Հայաստանի մասին

—•—

Գերման նշանաւոր հայագէտ փրոֆ. Կ. Ֆ. Լեհման Հաուպէ, որ Ամերիկա կը գտնուի այս միջոցին, վերջերս դասախօսութիւն մը տուաւ Նիւ Եորքի մէջ: Կ'ամփոփենք հիմնական մասերը.—

«Հայերու պատմական ճակատագրի խնդիրը չատ բարդ եւ կնճռոտ է, վասն զի երկու անուններէ առաջ կուգայ — Արմէններ եւ Նախա - արմէններ: Պէտք չունիմ ձեզի յիշեցնելու թէ դուք ձեզ «Հայ» կը կոչէք: Ոչ ոք կրցած է ցարդ ըսել ձեզի թէ ինչո՞ւ դուք այդ անունով կը կոչէք:

1898—99ին ղէպի Հայաստան իմ ճամբորդութեանս նպատակն էր ուսումնասիրել մշակոյթը խալդերու, նախա - Արմէններու եւ Ուրարտացիներու: Ուրարտացիք չատ որոշ տեսիլքան մշակոյթ ունեցող ժողովուրդ մըն էին եւ իրենց տեսած ճարտարութիւնները փոխ առած էին Ասորեստանցիներէն: Անոնք համբաւաւոր էին նաեւ հաստատուն ժայռերու վրայ իրենց կառուցած քարէ չինքերով: Ամուր ժայռերու վրայ քարէ չինքերու կառուցումը նախա - Արմէններու մէկ մասնագիտութիւնն է:

Ճամիրամ որ եւ է կապ չունի Շամիրամ Սուի հետ, որ նախա - Արմէններու ճարտարապետական մեծ ձեռնարկն է: Սակայն Շամիրամ ժամանակակից էր այս նախա - Արմէնեան ջոմուղին, որ ջուր կը հայթայթէ Վանի: Հայ ուսումնականները Շամիրամ Սուն կը կոչեն Ամիրարտակատուն Շամիրամայ:

Նոյի տապանը չնոտաւ Արարատ լերան գագաթը, ինչպէս կ'ըսէ Հին Կտակարանը: Սխալ Թարգմանութիւն մըն է այդ: Ճշմարիտը այն է թէ Նոյի տապանը նստաւ Արարատի կամ Ուրարտուի մէկ լերան վրայ:

Ձեզի ցոյց պիտի տամ թէ ձեր լեզուն նման է հնդեւրոպական չատ մը լեզուներուն: Օրինակ մայր (mayr, meter - mutter) որ հնդեւրոպական է որոշապէս: Հայերէնի մէջ նախնական T տառը միշտ կ'իյնայ երբ կուգայ երկու ձայնաւորներու միջեւ: Ասոր ուրիշ մէկ օրինակն է հայր — Pater բառը: Այս պարագային P տառը փոխուած է «հ»ի, ինչպէս միշտ կը լինի հայերէնի մէջ, այնպէս որ hայր բառին մէջ երկու փոփոխութիւն կայ:

Կրնաք Թրակիայէն Փոքր Ասիա գացած Արմէններու ճանապարհին հետքերը գտնել: Իրենց ամբողջ ճամբուն վրայ անոնք ձգած են «Արմենիոն եւ Օրմինիոն» անուններ: Այս բոլորը Արմենիոն եւ Օրմինիոնները Արմէններու կեցած կայանները եղած են Պալքանեան Թերակղզիէն մինչեւ Արմէնիա:

Արմէնները Հայաստանի մէջ երեւցած են Ք. առաջ 600 թուականին կամ աւելի ճիշդ լինելու համար 585 թուին Ք. առաջ: Հայերու Թրակիոյ եւրոպական տարրը հնդեւրոպական է:

Ամէնքդ գիտէք թէ բոլոր Հայերն արիական չեն: Կան եւրոպական եւ նրմանապէս «Արմենաւոիտ Armenoid» տիպարը որ ներկայացուած է ձեր մէջ: Մասնաւոր տիպ մը կայ զոր Լիւշան (Luschan) կ'անուանէ hայատիպ Armenoid, որուն հետքերը կը գտնուին Տէր եի Տիկին Վ. Հիւսեան կը ծանուցանեն ծնունդը իրենց երրորդ զաւակին՝ ՍՕՆԱՑի:

Էջմիածին, 10 Նոյեմբեր, 1935

Հայաստանի, Եւրոպայի քանի մը մասերուն եւ նոյն իսկ Սկովտիոյ մէջ:

Հաւտի - Հիթիթ անունը գուցէ հայերէնի մէջ փոխուած է Հայի: Բայց այսիկա լաւ հիմ մը չէ: Ասորական արձանագրութիւնները կը յիշեն Հայասուռ անուն ժողովուրդ մը, որ կ'ապրէր Բարձր Հայքի մէջ, Կարինի չրջակայքը: Ասոնք կարեւոր տարր մը կազմեցին Հնդեւրոպական Արմէններու խառնուրդին մէջ, երբ այս վերջիններս հաստատուեցան ներկայ Հայաստան: Որոշ է թէ Հ

Կեղծ ոսոսան ոչ մի վերաբերութիւն չունի մեր հետ։ Մենք ոչ մի կապ չունինք անոր հետ։ Ան մեզ չի ներկայացներ։ Ան մեր անունով չի կրնար խօսիլ։ Ան մեր անունով չի կրնար գործել։ Ան մեր անունով չի կրնար ոչ մի բան ընել։ Ան մեր անունով չի կրնար ոչ մի բան ընել։ Ան մեր անունով չի կրնար ոչ մի բան ընել։

— Օրհնեա՛լ թող ըլլայ ան որ կու գայ Տիրոջ անունով։

Ցայգ, առաւօտուն, դուռ կ՚ուզեն բանալ։ Իսկ ես չեմ կրնար դուռ բանալ։ Ինծի համար ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։ Ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։ Ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։

— Ո՛հ, ասոնք ինծի համար ալ ծանր են։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։

Ցայգ, առաւօտուն, դուռ կ՚ուզեն բանալ։ Իսկ ես չեմ կրնար դուռ բանալ։ Ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։ Ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։ Ոչ մէկ դուռ կրնայ բանալ։

— Ո՛հ, ասոնք ինծի համար ալ ծանր են։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ ինձի համար ալ ծանր դառնալ։

ԽՈՐՀՐԱՆԱՅԻՆ ՈՄԱՆՈՎԹԻՒՆԸ

«ՊԱՂԱՀԱՑՈՒԹԻՒՆ ՕՐ»Ի ԿԱ ՅՕԴՈՒԱԾ ԵՐԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ց. Ր. «Ընկեր Կոմո» Խմբագրութեան Կողմէ Ընդունուած Հետեւեալ Յայտարարութիւնը Կը Հրատարակենք Մեր Ընթերցողներուն Ի Գիտութիւն։

Ընկեր Կոմոյի անունով հրատարակուած յայտարարութիւնը, որ կը վերաբերի «Պաղահացութիւն Օր»ի կազմակերպութեան եւ անոր արդիւնքին, ամբողջովին սուտ է։ Ընկեր Կոմոյի անունով ոչ մի յայտարարութիւն հրատարակուած է։ Ընկեր Կոմոյի անունով ոչ մի յայտարարութիւն հրատարակուած է։ Ընկեր Կոմոյի անունով ոչ մի յայտարարութիւն հրատարակուած է։

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
17 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2964

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

— · —

Ազգային – քաղաքական պայքարներու ազմուկին եւ միջազգային դէպքերու թոհուբոհին մէջ, մարդիկ տրամադիր են մոռնալու տալու չորք մը չինարար աշխատանքներ, որոնք սերտ կապ ունին այսօրուան կացութեան հետ:

Այսպէս, ամէն տեղ ալ գնահատելի ձեռնարկներ կը կատարուին, նոր սերունդին փրկութեան համար: Տեղ մը ծաղկոց, ուրիշ տեղ մը դասընթացք, երբեմն ալ պատսպարներ եւ հանդէսներ, համապատասխան միջավայրին յարմարութեանց:

Եւ սակայն, օտար ստորի տակ ծնած մանուկներու հարիւրին քանի՞ն կը փրկուի, այդ աշխատանքներով:

Մանաւորապէս Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի մէջ բաւակա՞ն են այդ ձեռնարկները, այնքան տեսանելի եւ չօչափելի վտանգներու առջեւ:

Տաղտկալի բան պիտի ըլլար նորէն մէջտեղ դնել միջավայրին դժուարութիւնները, եւ չբմեղանքներ կարկատել:

Եթէ արեւելեան գաղութները չատ աւելի նպաստաւոր պայմաններ կը ներկայացնեն, ազգային դիմագծի պահպանման, դպրոցի եւ հայկական գաստիարակութեան համար, անոնք ալ ուրիշ տագնապներ ունին, եւ սակայն ոչ կը վհատին, ոչ ալ բպկատած կ'աղօթեն:

Ամէն տեղ ալ օտար է միջավայրը, եւ ապրելու պայքար է որ կը մղենք:

Արդ, երբ քարէն հաց հանելու համբաւը կը պահենք, երբ այնքան ճարպիկ եւ հնարամիտ կ'երեւանք նիւթական, անտեսական պայքարի մէջ, ինչո՞ւ պիտի անճարկինք հոգեկան անունդի համար:

Ի վերջոյ որո՞ւ համար են այս բոլոր չարչարանքները, եթէ հայր եւ զաւակ չպիտի իրար հասկնան, քանի մը տարուան բնթացքին:

Եթէ չուրին տուած ենք սերունդի չարունակութեան հոգը, այն ատեն ի՞նչ կ'արժեն մեր յաւակնութիւնները:

Բայց թողունք հարցումները եւ խօսինք չորք մը աշխատանքներու եւ պարտականութեանց մասին, որոնք դժբախտաբար ա նուշադրութեան մատնուած են, մանաւորապէս մեր գաղութին մէջ:

Չորս տարիէ ի վեր, Մ. Նահանգներուն մէջ կը հրատարակուի ամսագիր մը, հայ մանուկներու եւ պատանիներու համար: Անունը՝ «Արփի», «հայ ընտանիքին պարբերականը»: Ընդհատ հրատարակութիւն մը, խնամուած աշխարհարարով եւ պատկերազարդ: Տարեկան բաժնեդինը՝ երկու տոլար:

Մէկ տարիէ ի վեր, Հարեւան Ռուքբէյլի մէջ, «Մասիս» ընկերութիւնը ամէն ամիս լոյս կ'ընծայէ երկու գրքոյկ, դարձեալ մանուկներու եւ պատանիներու համար: Բոլորն ալ պատմութիւններ, հէքեաթներ եւ դաստիարակիչ հատուածներ, հայ եւ օտար հեղինակներէ: Իւրաքանչիւր պրակին գինը՝ 10 լեյ (ոչ իսկ 1·50 ֆրանք):

Այս տարուան սկիզբը Սոֆիայի մէջ լոյս տեսաւ ուրիշ մանկական թերթ մը, «Մրգատատան», նոյն առաջադրութեամբ,— համեմի ընթերցում ճարել հայ մանուկներուն: (Եթէ չենք սխալիր ընդհատուած, խմբագիրը պաշտօնի կոչուած ըլլալով ուրիշ գաղութի մը մէջ):

Ահաւասիկ 4րդ թիւը ուրիշ պարբերականի մը, «Նոր Հայկեր», որ կը հրատարակուի Թէհրանի մէջ, միշտ անհատական նախաձեռնութեամբ: (Տիկին մըն է հրատարակիչը):

Ֆիլիպէի Միութեանները կը չարունակեն իրենց «Ուսում-Նարան»ը: Եւ դեռ կան ուրիշ հրատարակութիւններ, զորս ձեռքի տակ չունինք այժմ:

Արդ, ի՞նչ է «արգոյ հայ հասարակութեան» դերը, այս ձեռնարկներուն հանդէպ:

Պարզապէս արտասուելի, գոնէ մեր գաղութին դատելով:

Թերթերն ու գրքոյկները կուգան, յայտարարութիւններ ալ կը տպուին, առ նուազն ծանուցանելով դին եւ հասցէ:

Եւ սակայն,— կրնաք վստահ ըլլալ թէ ոչ իսկ տասը բաժանորդ ներկայացած է, ուղղակի կամ անուղղակի, այս «Լոյս Քաղաք»էն, Մարսէյլէն կամ Լիոնէն:

Փորձուած է հաստատուած կազմակերպել,— եւ միշտ նոյն պատկերը:

Ամէնէն սրտցաւն ալ առ նուազն հինգ ֆրանք միշտ պատրաստ կ'ունենայ որ եւ է օտար հրատարակութեան համար, բայց երբ կարդը կուգայ հայկականին, 1·50 – 2 ֆրանքը կը դառնայ անհաղթելի շռայլութիւն:

Այս պատկերին առջեւ, դուք դատեցէք հրատարակիչներուն հոգեկան վիճակը:

Շատ է խօսուած չափահասներու «ընթերցասիրութեան» եւ դպրոցականներու մասին, որոնց «բարիքները» լիուլի կը վայելեն դիերքերու եւ թերթերու հրատարակիչները:

Այդ արեւելեան ժառանգութիւնը նոր սերունդի՞ն ալ պիտի փոխանցուի:

Եւրոպայի կամ Ամերիկայի մէջ հասակ նետած ազա՞ն ալ պիտի մեծնան այն հոգեբանութեամբ, թէ օտար հրատարակութեան համար պէտք է վճարել, իսկ հայկականը կրնաս կա՛մ ան-ենէ, եւ կամ ճարել այնպիսի եղանակով մը որ խմբագիրն ալ տեսնէ, հրատարակիչն ալ:

Այն ատեն, ի՞նչ համարձակութեամբ կը խօսինք նոր սերունդի փրկութեան մասին, ծաղկոց կամ դասընթացք բանալով, պարբերաբար հանդէսներ սարքելով եւ ճառ խօսելով ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎԵՐՋԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

— · —

Ազգ. Դահլիճին մեծամասնութիւնը պահած է

— · —

Մահմօնլուի եւ տղուն չարաչար պարտութիւնը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը կը բաղկանայ 615 անդամէ: Մինչեւ հիմա ատուգուած են 600 ընտրութիւններ, հետեւեալ արդիւնքով.—

Պահպանողականներ	380	(նախապէս 453)
Ազգային ազատականներ	31	(նախապէս 37)
Ազգ. աշխատաւորականներ	8	(նախապէս 13)
Անկախներ	3	(նախապէս 7)
Գումար՝	422	(նախապէս 510)

Ընդդիմադիրները չահած են.— Աշխատաւորականներ 153 (նախապէս 57), ազատականներ 19 (34), անկախ աշխ. 4 (3), անկախներ՝ 1 (5), համայնավար՝ 1 (0):

Ինչպէս կ'երեւայ, պահպանողականները կարեւոր կորուստ մը ունեցած են, թէեւ կրնան 240 ձայնի մեծամասնութիւն մը ապահովել իրենք ազգ. դահլիճ: Աշխատաւորականները եռապատիկ յաղողութիւն չահած են, 57ի փոխարէն ընտրելով 153, իսկ ազատականները իրենց կարապի երգն է որ կ'երգեն, անկումէ անկում գլորելով:

Ընդդիմադիրները զգալի յաղողութիւն չահած են նաեւ քուէներու թիւով: Կառավարական կուսակցութեան 11,000,000 քուէներուն դէմ, աշխատաւորականները ապահոված են 10 միլիոն ձայն, ինչ որ մեծ բարեփոխում կը նշանակէ 1931ի պարտութենէն ի վեր:

Աշխատաւորականները չեն յաղողած գրաւել մայրաքաղաքը, ուր կառավարական հոսանքը չահած է 62 արուարձաններէն 39ը: Բայց եւ այնպէս 14 աթոռ չահած են բուն Լոնտոնի մէջ:

Ամէնէն ջախջախիչ պարտութիւնը կրած է նախկին վարչապետը, Մաքտոնըլտ, որ 20,498 քուէ, իր իսկ չրջանին մէջ, ուր յաղթեց իր երբեմնի հանքային նախարարը, աշխատաւորական Շինուէլ: Պարտուած է նաեւ իր տղան, որ գաղթային նախարար է ներկայ դահլիճին մէջ, բայց աւելի մխիթարական է իր վիճակը, քանի որ կորսնցուցած է միայն 1139 քուէ:

Մորպէս աղղուած իր եւ տղուն պարտութենէն, Պ. Մաքտոնըլտ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— Ես այլեւս ծերացած լմնցած մարդ մըն եմ եւ որ եւ է ծրագիր չունիմ ապագային համար: Զգարմացայ այս արդիւնքէն, բայց իրաւունք ունիմ մղուած պայքարը թէ չատ վարպետ եւ թէ չատ ազնուս համարելու: Բոլորովին խոտելի էին կատարուած խաղերը. երեւակայեցէք որ չատ մը գարչելի ցոյցերու կարգին, աղեսպ կտորներ նետեցին իմ կին կուսակիցներուս: Այլեւս ուրիշ բան չեմ կրնար ընել բայց միայն քնանալ, քնանալ, քնանալ»:

Կը կարծուի թէ նախկին վարչապետին համար նոր փորձ մը պիտի կատարուի, թափուր եւ աւելի ապահով չրջանի մը մէջ. եւ կամ Պ. Թօլատուին պիտի առաջարկէ լորտութեան բարձրացնել դասալիք ընկերվարականը:

Պարտականներուն մէջ է նաեւ նախկին նախարար Ջըրջըրթ Սէմիւէլ, ազատականներուն առաջնորդը, և ոչ թէ Սըր Ճօն Սայմըն, ինչպէս հաղորդուած էր երէկ:

Թօլատուինի դահլիճին անդամները բոլորն ալ ընտրուած են, բացի հայր եւ որդի Մաքտոնըլտէ: Զգալի մեծամասնութիւն չահած է Իրլն, Ազգերու Դաշնակցութեան նախարարը: Զախջախիչ յաղողութիւն ունեցած են երկու պահպանողական գլուխներ, Զէմպըլէն եւ Ջըրչիլ: Ընտրուած են նաեւ Լոյտ Ճօրճ, աղջիկը եւ տղան: Կին երեսփոխաններու թիւը, որ 12 էր նախորդ երեսփ. ժողովին մէջ, իջած է 9ի:

Կը կարծուի թէ կարգ մը փոփոխութիւններ պիտի կատարուին Թօլատուինի դահլիճին մէջ:

*** Պարտականներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Օլիվըր Թօլատուին, վարչապետին որդին, որ ծայրայեղ ընկերվարական ծրագիր մը պարզած էր:

«Վաֆտը» բողոքեց Ազգերու Դաշնակցութեան

Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութիւնը նոյեմբեր 15ին բողոքագիր մը ուղղեց Ազգերու Դաշնակցութեան, «Եգիպտոսի դէմ գործուած յարձակման» եւ կառավարութեան գործադրած խստութեանց դէմ: Գահիրէի համալսարանին ուսանողութիւնն ալ բողոքագիր մը ուղղած է: Միեւնոյն ատեն ուսանողականխորհուրդը որոշած է պատուիրակութիւն մը դրկել Ազգաժողովին ներկայացնելու համար Եգիպտոսի դատը:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, անդորրութիւնը վերահաստատուած է Գահիրէի մէջ, բայց կառավարական գլխաւոր չէնքերը հետեւակազօրքի պաշտպանութեան տակ են դիչեր ցերեկ: Հիւանդանոց փոխադրուած վիրաւորներէն չորսը յուսահատական վիճակի մէջ են եւ եթէ մեռնին, գոհերու թիւը պիտի բարձրանայ 8ի: Ուսանողները սուգի թափոր մը կազմած էին, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց:

Հարարի անկումը ժօտպուս?

— · —

Նոր քարժումներ բոլոր ճակատներուն վրայ

Իտալական ազրիւրէ կը հաղորդեն թէ օրերու խնդիր է Հարբարի անկումը: Զօր. Կրասեանի կը չարունակէ լուութիւն պահել, վճռական հարուած մը տալու համար: Իրագէկներ կը հաստատեն թէ չատ աւելի մօտեցած է Հարբարի քան կը կարծուի: Լուրի մը համաձայն, կորուած են Հապէշներու հաղորդակցութեան դիծերը՝ Ճիճիքայի հետ: Իտալական հրամանատարութիւնը կը յուսայ խորտակել Հարբարի հապէշական բանակին դիմադրութիւնը, անակնկալ յարձակում մը կատարելով եւ օդէն ալ ռմբակոծելով:

*** Հիւսիսային ճակատին վրայ, Զօր. Մարիոթթիի կատաղի կռիւ մը բռնուեցաւ 500 Հապէշներու հետ եւ փախուստի մատնեց զանոնք, Ագպիի լեռ-

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

Ճարահաս կառավարութեան կը դիմեն

Ղալաթիոյ եկեղեցիի աւագերէցէն եւ Թաղ. Խորհուրդի անդամներէն բաղկացած պատուիրակութիւն մը ներկայանալով կուսակալութեան, չատ դառն կերպով գանգատած է Թաղ. մատակարարութեան դէմ, թէ պաշտօնէութեան թուականը չեն վճարուիր, վարժարանին յատկացումը չի տրուիր եւայլն: Պատուիրակութիւնը իր գանգատները ներկայացուցած է նաեւ գրաւոր:

Պատուիրակութիւնը բացի աւագերէցէն, բաղկացած է նաեւ Թաղ. Խորհուրդի չորս անդամներէ, երկուքը՝ պահեստի անդամները: Թաղականութեան եօթը անդամներէն մէկը մեռած է, ուրիշ մը հրաժարած եւ երկուքն ալ կառավարութեան բաղաք բարձած են: Այս հաշուով, գործի վրայ կը մնան միայն երեք անդամ:

Պատուիրակութիւնը ինչպէս բերանացի, նոյնպէս իր գրաւոր բաղքով ծանր ամբաստանութիւններ ըրած է, եւ բաղաքապետները յանձնած է կուսակալութեան եւ Հալէպի կեդրոնին:

Կը հաղորդուի թէ ընդհ. դատախազութիւնը ձեռք առած է խնդիրը:

21են 46 տարեկան ամէն Թուրք զինուոր է

Թուրքիոյ Ազգ. Ժողովը նոյ. 11ին զրաղեցաւ զինուորագրութեան օրէնքով որ կարգ մը փոփոխութեանց կ'ենթարկուի: Օրէնքին նոր ձեւին համաձայն, իւրաքանչիւր այր քաղաքացի 21էն մինչեւ 46րդ տարիքը զինուոր է: Պարտաւորիչ ծառայութիւնը կը սկսի 21րդ տարիքը մտած տարուան յունուար 1ին եւ կը վերջանայ 26րդ տարիքը մտած տարիին յունուար 1ին:

Զինուորական գործօն չրջանի (մուազզաֆիըք) տեւողութիւնն է.— հետեւակներու համար մէկուկէս տարի, նուազագումարի մէջ 2, մաքսային եւ ռազիկան զինուորութեան մէջ՝ երկուքուկէս, ծովայինի մէջ՝ երեք տարի:

Կրճատեալ ծառայութեան չրջանն է, պահեստի սպաներուն համար, իրենց ուսման եւ դին. արտօնագիրներուն համաձայն՝ 6, 8, 10 կամ 12 ամիս:

Սաւառնորդի վկայական ունեցողները օդային ուժերու մէջ կ'առնուին եւ կը ծառայեն 12 ամիս:

Երեք եւ աւելի զաւակներ ունեցող հայր մը կամ մայր մը եթէ մեռնի երեսի զաւակներու գործօն ծառայութեան չրջանին մէջ, այրի հօր կամ մօր երրորդ ու միւս տղաքը 12 ամիս կը ծառայեն:

Երեք կամ աւելի տղաքը զինուորական ծառայութեան մէջ մեռած հօր կամ մօր մը միւս տղաքը 6 ամիս միայն կը ծառայեն:

Մէկ rուբլին 3 ֆր.- «Տորգսինը կու գլխուի

Խորհրդային կառավարութիւնը նոյեմբեր 14ին հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն կը ջնջուի «Տորգսին»ը եւ օտար դրամ վճարելու պարմանը, բացի մանաւոր պարագաներէ: Նոյն իսկ «Ինտուրիստ»ը այլ եւս օտար դրամ չպիտի պահանջէ առեւտուրի եւ մատուցուած ծառայութեանց համար, եւ խորհրդային չոգեկառքերով, չոգենաւերով եւ օդանաւերով ճամբորդելու համար տոմսակներու գինը պիտի վճարել բուրլիով, նոր սակին վրայ — մէկ բուրլին 3 ֆրանքէն: Այն ճամբորդները որոնք օտար դրամ ունին, պիտի փոխեն գայն խորհրդային գրամատուներու մէջ, ինչպէս կ'ըլլայ օտար երկիրներու մէջ:

Ուրեմն, բուրլին 1936էն պիտի հիմնուի Ֆրանսական Ֆրանքին վրայ եւ պիտի ջնջուին Տորգսինի խանութները, որոնց վակումը որոշուած էր 1936 փետրուար 1ի համար:

*** Ինչպէս գիտեն ընթերցողները, «Տորգսին»ը այն համատարած կոպմակերպութիւնն է որ նպարեղէն եւ ուրիշ ապրանքներ կը հայթայթէ օտար բնակիչներու, չրջիկներու, ինչպէս եւ տեղացիներու, փոխարէնը պահանջելով օտար դրամ: Բնիկներն ալ իրենց արժէքաւոր առարկաները կը տանին Տորգսինի ապրանք առանալու համար: Ամբողջ ծրագրին նպատակն է ոսկի եւ օտար դրամ դիզել:

*** Տորգսինի խանութները բացուեցան 1931ին, դիւրացնելու համար օտար բնակիչներու գնումները, միեւնոյն ատեն չարաչար չահագործելով տեղացիները: Նախապէս այդ խանութները միայն արտասահմանէն ներածուած ապրանքներ կը ծախէին, բայց յետոյ սկսան ռուսական արտադրութիւններ ալ ծախել միեւնոյն գիներով (ոսկեդրամ): Ճաճախորդները մեծ մասով օտարականներ էին, բայց այն տեղացիները որոնք դրամ կը ստանային արտասահմանէն կամ կրնային ճարել տեղին վրայ, նոյնպէս Տորգսինի խանութներէն կը կատարէին իրենց գնումները: Ծայրագաւառներու մէջ, ինչպէս Հայաստան, Տորգսինը դարձած էր կեղեքման աղբիւր մը, թանկագին իրեր հաւաքելու համար:

Թագաւորին կը սպասեն Բուկաւեստի մէջ

Զօր. Քոնտիլիս նոր յայտարարութիւններ ըրաւ առջի օր, չեչտելով.— «Բուկաւեստի մէջ կան միայն երկու իշխանութիւններ, թագաւորը եւ ժողովուրդը, որովհետեւ քաղաքական կուսակցութիւնները արժէք չունին այլեւս: Իմ կարծիքով Պ. Յաւտարիս սնանկացած է»:

Երկիոս թագաւորը, որ Փարիզ եկած էր հինգշաբթի օր, երէկ Հռոմ գնաց, ուր քանի մը օր կենալէ յետոյ պիտի մեկնի Աթէնք:

*** Պիբէոնի մէջ վերկու առեւտրականներ դատի քաշուեցան, մադութ ծախած ըլլալով իտալական չոգենաւային ընկերութեան մը, մինչդեռ կառավարութիւնը նոյեմբեր 12էն ի վեր ապօրէն հռչակած է որ եւ է վարկ բանալ իտալական կառավարութեան կամ անհատի, համաձայն Ազգերու Դաշնակցութեան որոշման:

Թուրքիա կ'ընդհատէ ներգաղթը

Պոլսոյ Թուրք Թերթերը կը գրեն թէ գաղթական չպիտի ընդունուի մինչեւ առաջիկայ մարտին վերջը: Կառավարութիւնը խնդրած է պուլկար եւ ռումէն կառավարութիւններէն որ Թուրքիա գաղթել ուզողներուն անցագիր չտրուի մինչեւ այս թուականը: Արտօնուած են դալու միայն անոնք, որ Բօսֆանցայի մէջ հաւաքուած են: Անցեալ չաբթու 1800 հոգի կէլիպօլու ղրկուեցան:

— · —

ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ «կրանտ - Շարթրէօզ»ի գործարանը փլած է Կրընոպլի մէջ: Վնասը 35 միլիոն ֆրանք կը հաշուուի: Նեբքին նախարարը դէպքին վայրը գնաց: Այս պատմական գործարանը կը գտնուի Ֆուրվուառի մէջ, եւ հիմնուած է 1860ին, «չարթրէօ» վանականներուն կողմէ: 1903ին փակուեցաւ, երբ վանականներ արտաքսուեցան, բայց 1931ին վերաբացուեցաւ, պետութեան կողմէ վարձու տրուելով նոյն վանականներուն:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ

ՅԱՅԿԱԿ ԳՈՒՆԱԿԱՆ

ԻՐ ԿՅԱՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Ծանօթ է մեզի վէպ մը Ալ. Հաճընեանի՝ «Ամուսնացեալ մը» անունով, որ տպագրուած է Պոլսոյ մէջ 1888ին։ Ինչպէս կ՚երեւի անունէն, ան կը պատմէ ամուսնացեալ մարդու մը պատմութիւնը, որ ամուսնացած է իր սիրած աղջկան հետ, բայց ամուսնութենէն ետքը կը սկսի սիրել ուրիշ կին մը։ Ան կը թողու իր կինը, կ՚երթայ Եւրոպա, կը մոռնայ իր ամուսնացած կնոջ եւ երեխաներուն գոյութիւնը, կը սիրահարի ուրիշ կնոջ մը եւ կ՚ամուսնանայ անոր հետ։ Ասոնք կ՚ապրին Եւրոպայի մէջ, ուր կը ծնանին անոնց զաւակները։ Ամուսինը կը մեռնի, եւ կինը կը վերադառնայ Պոլիս, ուր կը գտնէ իր առաջին ամուսինը, որ ինքզինքը կը ներկայացնէ իբրեւ այրի։ Ան կը սիրահարի անոր վրայ, կ՚ամուսնանայ անոր հետ, եւ ասոնք կ՚ապրին երջանիկ կեանք մը։

Ահա՛ վէպին ամբողջ բովանդակութիւնը։ Ինչպէս կը տեսնուի, հեղինակը ոչ մէկ նորութիւն մտցուցած է այս նիւթին մէջ։ Ան կը պատմէ հին եղանակով մը, ինչպէս որ կ՚ընեն մեր հին վիպասանները։ Ան կը պատմէ ամուսնութիւնը, ամուսնական կեանքը, ամուսնական դաւաճանութիւնը, ամուսնալուծութիւնը, նորէն ամուսնանալը, եւ այլն։ Ասոնք բոլորն ալ մեր հին վէպերուն մէջ կը գտնուին։ Ինչպէս կը տեսնուի, Հաճընեան ոչ մէկ նորութիւն մտցուցած է վէպ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ

ՀՐԱՄԱՆ

Ուրբաթ, 18 նոյեմբերի, 1938 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ

Ուրբաթ, 18 նոյեմբերի, 1938 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ

Ուրբաթ, 18 նոյեմբերի, 1938 թ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՐԱՄԱՆ

Ուրբաթ, 18 նոյեմբերի, 1938 թ.

ներուն մէջ: Հապէշները ձգեցին 55 մեռեալ եւ չատ մը գէնքեր:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, կառավարի կռիւները կը մղուին Սասա պանդխի եւ Ցակաղբուրի մէջ, ձեռք անցընելու համար Օկաոէնի ջրհորները, որոնց տիրացումը մահու եւ կենաց խնդիր է:

«Եթէ տապալիմ, յաջորդը ես չեմ»

Մարհրդարանի արմատական խմբակցութիւնը որոշեց չարունակել բանակցութիւնները կառավարութեան հետ, մինչեւ ճամբայ մը գտնելու համար հրամանագիրը - օրէնքներու մասին ծագած վէճին առթիւ: Պ. Խոխ անկարելին կը փորձէ, որպէսզի համաձայնութիւն գոյանայ եւ նոր տագնապ մը չծագի: Առջի օրուան ժողովին մէջ յայտարարեց.

— Եթէ տապալէք զահլիճը, ո՞վ պիտի դնէք Պ. Լավալի տեղը: Ամէն պարագայի մէջ ես չեմ անոր յաջորդը »:

Այս կորուկ յայտարարութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ արմատական կուսակցութիւնը չուզեր զահլիճի տագնապ մը ստեղծել:

Նոր կաշկանդումներ Գերմանիոյ հրեաներուն դէմ

Գերմանական կառավարութիւնը նոյեմբեր 15ին հրատարակեց մէկնաբանական կանոնները այն օրէնքին որ հռչակուած էր երկու ամիս առաջ, երկ - րորդական աստիճանի վրայ նետելով Հրեաները: Կը կարծուէր թէ կազմական կանոնագիր մը պիտի մշակուի Հրեաներուն համար, բայց այդ խնդիրը մէկդի դրուած է եւ պարզապէս բացատրութիւններ կը տրուին Նիւրէնպէրգի մէջ հռչակուած օրէնքի մասին:

Մէկնաբանական կանոնագիրը կը բաղկանայ 7 յօդուածներէ: Ա. յօդուածին համաձայն, մինչեւ նոր կանոնագրի մը մշակումը, ամէն Գերմանացի որ քուէ տալու իրաւունք ունի, «պետական քաղաքացի է»: Կը նշանակէ թէ Հրեաները, ոճրագործները եւ ապուշները երկրորդ կարգի քաղաքացիներ են: Երկրորդ յօդուածով, այն ոչ - արիականները որոնք 50 առ հարիւրէն աւելի հրէական արիւն չունին, կրնան քաղաքացի համարուիլ: Հինգերորդ յօդուածին համաձայն, «Հրեայ» կը համարուին անոնք որ 75 առ հարիւր կամ աւելի հրէական արիւն ունին եւն.: «Գերմանական արիւնին եւ պատիւին պաշտպանութեան համար» ալ մասնաւոր կանոններ մշակուած են: Այն ոչ-արիական - ները որոնք 50 առ հարիւր հրէական արիւն ունին, պէտք է մասնաւոր արտօնութիւն ստանան ներքին նախարարէն, Արիականի մը հետ ամուսնանալու համար: Պատիժներ սահմանուած են ամուսնութենէ դուրս կատարուած յարաբերութեանց համար, ոչ միայն Արիականներու եւ Հրեաներու, այլ եւ 25 առ հարիւր հրէական արիւն պարունակող Հրեաներու եւ Գերմանացիներու միջեւ: Հրէական տուներու մէջ սպասուհի կրնան ըլլալ միայն 35էն վեր Գերմանուհիներ, պայմանաւ որ հոն ծառայած ըլլան օրէնքին հրատարակութենէն առաջ: (Նախապէս որոշուած էր 45 տարեկանէն վեր):

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Միջադէպ մը Օփերային մէջ.— Առջի գիշեր չքեղ ներկայացում մը տարբերած էր Օփերային մէջ, Անթիլեաններու դրաման 300ամեակին առթիւ: Ներկայ էր նաեւ հանրապետութեան նախագահը: Սերժ Լիֆար, ռուսական «պալէ»ներու յայտնի արուեստագէտը, մերժեց կատարել իրեն տրուած դերը: Ներկաները սուլեցին, աղմկեցին, բայց անօգուտ: Կրթական նախարարը մէկ ամիս կախակարման դատապարտեց արուեստագէտը, իր մերժումը անարգանք համարելով հանրապետութեան նախագահին համար: Սերժ Լիֆար կ'ըսէ թէ անարգելու միտք չունէր, այլ որոշ պայմաններ դրած էր բեմին յարդարման համար, բայց չէին գոհացուցած:

300 ՀՈԳԻ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԹԵՑԱՆ Սպանիոյ կարգ մը գիւղերուն մէջ, աւերուած ալիւրէ հաց կերած ըլլալով: Կին մը մեռաւ:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ՍԵՒԻՐԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ Վ.ԱՐԺՍՐԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒ Մ.ԹԵԱՆ կողմէ
Ի նպաստ Սեւրի Վարժարանի կիսաթոշակ աշակերտներու ճոնտին
Դեկտեմբեր 22ին կիրակի, ժամը 15էն 18:

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Գ. Շահլամեան եւ բոլոր աղջիկը՝ Օր. Հռիփսիկ, ինչպէս նաեւ Շահլամեան, Զարուքեան, Թորոսեան, Աւագեան, Հիւսեան, Սարաճեան եւ Ներսէսեան ընտանիքները իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով, հեռագրով, մամուլով, ծաղկեպսակով և զանազան բարեպաշտակ հատատութեանց նուիրատուութիւններով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի որդւոյն, եղբօր եւ աղգականին՝ ՍԻՄՕՆ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի սրտակեղեք մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր, 28ին, երկուշաբթի օր, 18 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ, 338 Ch. de St. Julien, Marseille:

Հոգեհանգիստ եւ պատարագ պիտի կատարուի նոյեմբեր 17ին, կիրակի առաւօտեան ժամը 11 — ին, Ցոմօնի Սուրբ Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԾՈՂՈՎ

ՓԱՐԻԶԻ Համազգայինի *մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները եւ համակիրները, 17 նոյեմբեր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, մէթրօ՝ Cadetի եզերքի Aux Trois Portes սրճարանին վերնայարկը:*

Ներկայ կ'ըլլան Ֆրանսայի կեդրոնական վարչութեան անդամները:

Զեկոյց Համազգայինի ընդհ. գործունէութեան եւ անմիջական ձեռնարկներու մասին: Ժողովը պիտի վերջանայ ժամը 6.30ին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՐՕՆ-ՏԻՐՈՒԻՒԵՐԱՑիի Նահանգային Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այսօր կիր. կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 119 Ավընիւ տ'Իթալիի սրճարանը: Մէթրօ Մէզօն Պլանշ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ ՇԱՒԻԼԻ Մ.ՃԻՒԼԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
ի նպաստ տեղւոյն Մանկապարտէզին:

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

23 Ռիւ Գաբնո, Մէն-Լազարի գծին Շավիլի կայարանին մօտ:

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին *Օր. Ա Ի Ձ Ե Ա Ն*, թատրոն Պ. Գարեգին եւ փոքրիկն *Ռէժինա* իր հայկական եւ կովկասեան պարերով:

կը ժամանակցի ԵՓԵՌԱՏ նուագախումբը, եւրոպական պար:

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք 5 ֆրանք:

«ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐ»Ը

Կիրակի 8, եւ Կիրակի 15 Դեկ. 1935. կէս օրէ յետոյ ժամը 2.30ին

Salle ERARDի ՄԷՋ

13, rue du MAIL (Métro: Bourse կամ **Sentier).**

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

կազմակերպուած՝

ՍԻՓԱՆ-ԿՈՄԻՏԱՍ ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

ղեկավարութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

Կը մասնակցին.— *Օր. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ, Օր. ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ* եւ Mr. Lucien QUATTROCCHI (Ա. ջութակ Օփերայի):

Պիտի երգուին եւ նուագուին Հայաստանի եւ Արտասահմանի երեսուն հայ երգահաններու գործերը:

Գիներ՝ Resarvé 20, Orchestre 15, Fauteuil 10, Balcon 10 եւ 7.50 ֆր.:

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը:

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - **ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ**

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ

ՀԵՌԱԶԱՑՆ՝ **ODÉON 76-22**

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի մինչեւ կէսօր

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ խարհուրդ ճաշեր ասորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՓԱՐԵԱՆ:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՒԹԸ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 **Métro: Place Monge**

ԷԼԷԿԵԱՆ տպարանին կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ Ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրեր ինչպէս նաեւ դասագիրներ եւ բառարաններ՝ *խիստ չափաւոր գիներով:*

Բաֆի ՏԱՐՃԱՆ

Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ *ՏԱՐՃԱՆ*

Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կարճով՝ 25 լիտր ապակրանք տուրդներուն կը տրուի կէս լիտր նուէր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ց Լ Օ Ր Ի Կ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Dantor : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

CAVE

ԹՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,
եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանաւոր, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ ասոնց կատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ* (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշ գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԻՕԼԷԵԱՆ*, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապակրանքը մեծ աքանակի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

ՏՕՔԹ. Ա. ՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՒԹԸ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իգմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին
33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)
Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle
Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ
ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՆԱՒԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*ի ՄԱՑՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 – 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆԵԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՑԶԵԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻԷ եւ ԺԱՄԱԳՐՈՒԹԵԱՄԲ՝

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ Michelet 07 - 11. Օթօպիւս՝ բիւ 89:

Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9 - 12.30 եւ ժամադրութեամբ՝

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40 - 63. Métro: St. Lazare

ԱՐԱՁ ԽՆԴԱՍԵԱՆ

PHOTO **massis**

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱՓ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ր 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ իւրաքանչիւր վայրը՝ առանց յաւելումի 12ր 25 ֆրանք:

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատը 7 ֆր.:

Biscuiterie NANSEN

Բացուած է Տէսթրէի մէջ ՊԻԻՍԿԻԻԻԹԸՐԻ ՆԱՆՍԷՆ, որ կը պատրաստէ Եւրոպական ամէն տեսակի թարմ պիւսքիւիթներ, ֆիւլիէր շամբաններ, Մէրմիտաս, Պասլէն մաքարոն լապլէ եւլն, կ'ընդունի ամէն տեսակի անուշեղէններու Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում: Մասնաւոր զեղչ ճաշարաններու եւ նպարավաճառներու: 13 տարուան փորձառութիւն ունեցող եւ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆի մէջ հռչակ հանած մասնագէտ ՊԱՌԱԻԻԵՆ ՎԱՀԷ կը պատրաստէ մեր առաջնակարգ և համեղ պիւսքիւիթները:

Մեր վաճառանիշն է՝ ՊԻԻՍՔԻԻԻ ՆԱՆՍԷՆ

ԴԻՄԵԼ *Maison ARAKÉLIAN SARKIS*

12, Rue Nansen, Décines (Isère).

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒԻՑԷՔ ՓՏՑՈՒՆՑԷՔ ԵՒ ԳՆԵՑԷՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՉ

ԱՐՓԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱՒԵՐ

Գոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ բէյզի կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԻԲԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիմոնի ներկայացուցիչ ՃԷՆԿԷՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crimée

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ"

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱՔ - ԼՕՔՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՀԻՆ - ՀԷԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆի - ՀԷԼՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈԹ եւ ԱՖԻԹԻ շաքարներ, ԲԱՒՒԱ, ՔԱՏԱՒԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՀԻՆ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

MARDI
19
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2965

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆ ՄԸ,— 1935 ՆՈՅ. 18

— · —

Երէկ, 18 Նոյեմբեր, սկսաւ գործադրութիւնը տնտեսական պատիժներու, որոնք ծրագրուած էին Հոկտեմբեր 16ին եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին կողմէ քուէարկուած՝ Նոյեմբեր 2ին։

Ցխուն պետութիւններ իրենց հաւանութիւնը յայտնած ըլլալով, գործադրութեան թուական որոշուած էր Նոյեմբեր 18։ Ինչպէս միւս տնօրինութեանց առեն, այս առթիւ ալ ձեռնպահ հաւքին յայտնած էին Աւստրիա, Հունգարիա, Ալպանիա եւ Զուիցերիա, պատճառաբանելով իրենց դժուարին կացութիւնը։ Իսկ Մ. Նահանգները, Գերմանիա եւ Պրազիլիա Ազգաժողովին անդամ չըլլալով, կը պահէին իրենց ազատութիւնը։ Թէեւ, նախագահ Րուզվելթ չատոնց արգելքներ հաստատած էր երկու պատերազմիկներուն դէմ, զէնքերու համար, մինչ Գերմանիա հաստիքներ կուտար թէ չպիտի թողու որ Իտալիա առեղէն օգտուի։

Տնտեսական կաշկանդումը պատիժներու առաջին չարքը չի կազմեր, այլ վճռական հանգոյցն է կանխորոշ ծրագրի մը։

Երբ Իտալիա չուզեց համակերպիլ Ազգերու Դաշնակցութեան առաջարկներուն, եւ ուխտադրուժ հռչակուեցաւ, Ազգաժողովը չարք մը բանաձեւեր քուէարկեց, կաշկանդելու համար «նախայարձակ» պետութիւնը։

Այսպէս, Հոկտեմբեր 11ին հաստատուեցին զէնքի եւ ռազմամթերքի արտածման արգելքը Իտալիոյ դէմ, արտօնելով Հապէշիստանի համար։

Հոկտեմբեր 14ին ստմանուեցաւ տեղանաւորական արգելքը, որուն համաձայն ոչ մէկ վարկ պիտի բացուէր Իտալիոյ կամ Իտալացիներու, ուղղակի կամ անուղղակի։

Հոկտեմբեր 16ին ծրագրուեցաւ տնտեսական պատիժներու առաջին չարքը։— արգելք կարգ մը նախանիւթերու որ կրնան ծառայել զինուորական նպատակներու։

Այս հարցին քննութեան առթիւ էր որ, Մեծն Բրիտանիոյ պատուիրակը մէջտեղ դրաւ ուրիշ բանաձեւ մը,— արգիլել որ եւ արտածում՝ Իտալիային, ինչպէս եւ ներածում՝ այդ երկրին համար։

Ամէնէն վճռական միջոցն էր այս, եւ չատեր կը կասկածէին թէ չպիտի քուէարկուի, երկուքի բաժնելով Ազգերու Դաշնակցութիւնը կամ անանկութեան դատապարտելով զայն։

Եւ սակայն բանաձեւը քուէարկուեցաւ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ, եւ միայն գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ, որպէսզի Մուսոլինի պատեհութիւն ունենայ անդրադառնալու։

Մուսոլինի այս որոշումներուն պատասխանեց ընդհ. յառաջխաղացման հրաման տալով (Նոյեմբեր 2)։

Այդ առթիւ էր որ յանձնարարուեցաւ խիստ խնայողութիւններ կատարել եւ պայքար բանալ օտար ապրանքներու դէմ։ Աչխատանքի ժամերը փոխուեցան, սկսելով «Առաջնորդ»էն, 800000 կիներ շարժման մէջ դրուեցան եւ ձեռք առնուեցան չարք մը խստութիւններ, իբրեւ փոխարէն (5 Նոյեմբեր)։

Մինչ այս մինչ այն, իտալական բանակը յառաջ խաղալով, հիւսիսային ճակատին վրայ կը գրաւէր Մաքալէն, իսկ հարաւային ճակատին վրայ կը չահէր կարեւոր յաջողութիւններ։

Եւ ահաւասիկ Ազգաժողովը խօսքէն գործի կ'անցնի, դուռնեը ամուր փակելով Իտալիոյ արտածումներուն եւ ներածումներուն դէմ։ Անմոռանալի փորձ մը՝ թէ Ազգաժողովի եւ թէ աշխարհի պատմութեան մէջ։

Հաստատելու համար թէ որքան մանրակրկիտ հաշիւներով են մշակուած արգելքները, յիշենք մէկ երկու կէտեր՝ Ֆրանս.կանավարութեան վերջին երկու հրամանագիրներէն.— Զի, զամբեկի, քուռակ, էշ (արու եւ էգ), ջորի (արու եւ էգ) ուղտ եւ ուրիշ ամէն տեսակ գրաստ։ — Հանքային նիւթերու եւ մետաղի բոլոր տեսակները, ձգախիժ եւայլն։

Բոլոր պատժարկու պետութիւնները իրենց հրամանագիրներուն մէջ կը չեշտեն թէ այս տնօրինութիւնները ժամանակաւոր են։ Անշուշտ ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ հաստատուած նորութիւնը կը հակասէ տնտեսական օրէնքներու, եւ անհրաժեշտ էր առանալ խորհրդարաններու մասնաւոր արտօնութիւնը։

Եւ սակայն, ժխնեալ բանաձեւը գործադրելու իրողութիւնն իսկ առաջին անգամ ըլլալով կ'ապացուցանէ թէ յուրջ փորձ մը կը կատարուի Ազգերու Դաշնակցութիւնը փրկելու կամ քանդելու։

Իրականին մէջ, զինուորական պաշարում մըն է որ կը հասատուի ֆաշական Իտալիոյ չուրջը, առանց պատերազմ հրատարակելու անոր դէմ, եւ հապճեպական պատերազմը դադրեցնելու առաջադրութեամբ։

Պիտի յաջողի՞ այս յանդուգն ձեռնարկը։

Փոխանակ տմուլ գուշակութիւններ կատարելու, կը բաւէ յիշել Իտալիոյ բռնած դիրքը։

Տնտեսական կաշկանդումներու գործադրութենէն մէկ օր առաջ, Մուսոլինի փոխեց արեւելեան Ափրիկէի սպարապետը, իսկ ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարելով, քուէարկեց կարգ մը որոշումներ, որոնց մանրամասնութիւնները պիտի կարդանք այսօր իսկ։

Ուրեմն, պատժարկու պետութիւնները քանի պրկեն պարանները, Իտալիա նոյնքան վճռականութեամբ պիտի չափուի ռազմական դիմադրութիւնը եւ պատերազմը։

Պարապ տեղը չէ որ իրազեկ շրջանակները վճռական դէպքերու կը սպասեն այս շաբթու, թէ զինուորական եւ թէ դիւանագիտական ճակատին վրայ։

Շ.

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ (ՄԷՋաեզը) ՖԱՇԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՎ

(Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդի նոր–առաջին վերջ, որ գումարուեցաւ Նոյեմբեր 17ին, պատժական տնօրինու–թեանց ԳՈՐԾԱԴՐՈՒ–ԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ)

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԿՍԱՒ

— · —

ԻՏԱԼԻՈՑ ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ «ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ» ԴԷՄ

— · —

Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը առտակարգ միջոցներ կը յանձնարարէ

24 ԺԱՄ ԴՐՕՇԱԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ԶԱՂԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ «ԱՄՕԹԻ ՕՐ»Ը

Տնտեսական պատիժներու գործադրութիւնը սկսաւ Նոյեմբեր 18ին, (կիրակի կէս գիշերէն վերջ)։ Իրրեւ պատասխան, Ֆաշական գերագոյն խորհուրդը քուէարկեց Մուսոլինիի հեռաւեալ բանաձեւը.—

— « Ֆաշական Մեծ Խորհուրդը նիստ գումարելով Իտալիոյ դէմ սահմանուած տնօրինութեանց նախընթաց օրը, 1935 Նոյեմբեր 18ը կը նկատէ խայտառակութեան եւ անարդարութեան թուական մը աշխարհի պատմութեան մէջ, կը դատապարտէ պատժական տնօրինութիւնները, որոնք երբեք չեն գործադրուած ասկէ առաջ, զանոնք համարելով ծրագիր մը տնտեսապէս խեղդելու խաղացի ժողովուրդը եւ զուր փորձ մը նուաստացնելու այդ ժողովուրդը, որպէսզի չկարենայ իրականացնել իր խաղաղական պահանջները։ Ֆաշական Մեծ Խորհուրդը իր հիացումը կը յայտնէ այն օրինակելի հանդարտութեան եւ յամառ կարգապահութեան համար ո–րոնցմով իտալացի ժողովուրդը ցոյց կուտայ թէ լիովին գիտակից է նեղութեան դէքերու պատմական կարեւորութեան։ Խորհուրդը կը խնդրէ ժողովուրդին պատժական տնօրինութիւնները դիմագրաւել ամէնէն անսղոք դիմադրութեամբ, վարչաձեւին կազմակերպութեանց միջոցաւ չարժման մէջ դնելով ազգին բոլոր բարոյական կորովը եւ նիւթական հարստութիւնները։ Խորհուրդը կը խնդրէ բոլոր Իտալացիներէն իրենց տուները դրօշազարդել ամբողջ 24 ժամ, երկուշաբթի օր, 18 Նոյեմբեր։ Կ'արձէք դեկտեմբեր 1ին Հռոմ հրաւիրել կիներու 94 գաւառական կոմիտէները, որ կը բաղկանան համաչխարհային պատերազմին մէջ ինկած զինուորներու մայրերէն եւ այրիներէն, հայրեր պատերազմին մէջ ինկած զինուորներու մայրերէն եւ այրիներէն, համակարգելու եւ սատակացնելու համար դիմադրութիւնը, որուն մէջ Իտալիոյ կիները առաջնակարգ մասնակցութիւն պիտի ունենան։

Կը հրամայէ յիշատակարանները դնել բոլոր քաղաքապետութեանց, գաւառապետութեանց եւ գիւղապետութեանց դահլիճներուն մէջ, արձանագրելով Իտալիոյ դէմ կատարուած յարձակման թուականը, որպէսզի գալոց գարերու մէջ անոնք մնան իբրեւ վկայութիւններ՝ Իտալիոյ դէմ կատարուած անսահման անարդարութեան, այն Իտալիոյ որուն այնքան բան կը պարտի բոլոր երկրամասերու քաղաքակրթութիւնը։ Մեծ Խորհուրդը վստահ է թէ գալիք սերունդին առթիւ բովանդակ աշխարհի առջեւ պիտի փայլին Իտալացի ժողովուրդի հոգեկան առաքինութիւնները, ֆաշական չրջանի ժ. տարուան մէջ »։

**** Գործադրելով «ակն ընդ ական»ի վարդապետութիւնը, ֆաշական Իտալիան իր կարգին պիտի դադրեցնէ որ եւ է առեւտուր, պատժարկու պետութեանց հետ, որոնց 35ը որոշուած տնօրինութիւնները քուէարկեցին առանց վերապահութեան, իսկ 17ը որոշ վերապահումներով։ Առեւտուրը պիտի շարունակուի ձեռնպահ կամ Ազգաժողովէն դուրս մնացած պետութեանց հետ, — Մ. Նահանգներ, Պրազիլիա, Ճափոն, Գերմանիա, Աւստրիա, Հունգարիա եւ Ալպանիա։*

Բարձր գնահատութիւն մը

Պրիւքսէլի մեր թղթակիցը կը գրէ.— Պելժիոյ պաշտօնաթերթին նոյեմբեր 15ի թիւէն դժուռնակութեամբ կը տեղեկանանք թէ ծանօթ առեւտրական եւ բարերար Պ. Վահան Թօրոսեանճեան, «Officier de l'Ordre de la Couronne»ի աստիճանին բարձրացուած է, առնելով համապատասխան պատուանշան։ Այս երկրորդ անգամն է որ Պ. Թօրոսեանճեան պելժիական կառավարութեան բարձր գնահատանքին կ'արժանանայ։ Ասկէ առաջ ալ ստացած էր «Chevalier de l'Ordre de Léopold» աստիճանը եւ պատուանշանը։

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները։

Երկու Հայեր ահաւոր դատապարտուած

Ամերիկեան գրեթէ թէ Պուլկարիոյ մէջ ձերբակալուած է հրոսախումբ մը, որ ոճիրներ եւ կողոպուտներ կատարած էր։ Հրոսախումբին մաս կը կազմէին Հայեր ալ։ Դատարանը, դատելով ձերբակալուած Պուլկարներն ու Հայեր, վճիռներ արձակած է։ Հայերէն՝ մահուան դատապարտուած են Հայկ Գ. Պապիկեան (Խարբերդցի) եւ Յակոբ Ղ. Փերբենեան (Առաքապարցի), 6 տարի եւ 7 ամսուան բանտարկութեան՝ Նիկողոս Քարաճեան, 3 տարի եւ 4 ամիս բանտարկութեան՝ Յակիմ Մոսկոֆլեան (Ռոտոսթոցի), իսկ անպարտ արձակուած են Գրիգոր Պապասթեան եւ Մկրտիչ Պարոնեան։

«Միչեւ վան եւ ուռենիներ պիտի երթանք»

Նոյեմբեր 12ին տեղի ունեցաւ Ֆիլէոս - Բրմաք գծին բացումը (դէպի Զօնկուլտաք եւ Էրէյլի)։ Գիծը ունի 391 քիլոմեթր երկայնութիւն, 27 կայարան եւ 37 փապուղի։ Շինութեան համար ծախսուած է 45 միլիոն ոսկի։ Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, հանրօգուտ շինութեանց գործակատարը յայտարարեց.

— « Անցեալ վերադառնալէս երկու երեք օր յետոյ, Տիարպէքիրի գիծին բացումը կատարելու պիտի երթանք։ Տիարպէքիր ալ չպիտի մնանք եւ պիտի չարունակենք գիծը երկարել մինչեւ Վան եւ սահմանը։ Մարմին մը դրկեցինք, այդ գիծը քննելու համար։ Տիարպէքիրի գիծէն յետոյ, պիտի բանանք Աֆիոն - Անթալիա գիծին այն մասը որ մինչեւ Թորա Թուլլ կ'երկարի։ Միաժամանակ Աֆիոնի մէջ պիտի կատարենք բացումը սաւառնորդներու կոթողին, որ կը ներկայացնէ մեր բանակին Աֆիոն մուտքը, թշնամին պաշարելու համար Աֆիոնի քաղաքապետարանին մէջ Իտէթի եւ Ժէվդիի կատարած խորհրդակցութիւնները, Տումլու Փունարի մէջ թշնամիին եղերական վիճակը, Աթաթիւրքին մէկ նկարը, եւ արձանի պատուանդանին վրայ ալ Թուրք զինուոր մը՝ որ կը կոխէ գետին փռուած թշնամիին վրայ»։

Նոյն վճռակամութիւնը ռազմաճակատին վրայ

Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդէն առաջ, Մուսոլինի ռազմաճակատի ընդհ. հրամանատար եւ արեւելեան Ափրիկէի լիազօր մարզպան նշանակեց սպայակոյտի ընդհ. պետը, մարաջախտ Պատոլիոն, որ վերջերս Ափրիկէ գացած էր, քննութեան համար։ Զօր. Տէ Պոնօ եւս կանչուեցաւ, բարձրանալով մարաջախտի աստիճանին։ Որ եւ է թիւրիմացութիւն տարբերու համար, անմիջապէս վկայ մը հրատարակուեցաւ, որ կը բացատրէ թէ Զօր. տէ Պոնոյի պաշտօնը վերջացած է Մաքալէի գրաւումով եւ թէ սպարապետը արժանի է ազգին երախտագիտութեան։

Միեւնոյն առեն գրուի տակ առնուեցան 1907 – 1910ի եւ 1912ի դասերուն զինուորներն ու սպաները։

*** Պատասխանելով նոր կոչի մը, «Ոսկի տուէք հայրենիքին», իտալուհիները իրենց հարսանեկան մատնիները կը զրկեն Մուսոլինիի։ Փոխարէն կը տրուին երկաթեայ մատնիներ, հետեւեալ արձանագրութեամբ.— «18 Նոյ. 1935, ֆաշական չրջանի 14րդ տարի։ Իտալիոյ կիներուն պատասխանը Ժը–նեւի»։

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ա. Ս. Մակարենկոյի ելույթը

Ընկեր Ա. Ս. Մակարենկոն ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ընկեր Ա. Ս. Մակարենկոն ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ընկեր Ա. Ս. Մակարենկոն ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ա. Ա. Ժդանովի ելույթը

Ընկեր Ա. Ա. Ժդանովը ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ընկեր Ա. Ա. Ժդանովը ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ա. Ա. Ֆադեևի ելույթը

Ընկեր Ա. Ա. Ֆադեևը ասում է, որ ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։ Ինքը ոչ միայն ուրախ է, այլև հպարտ է, որ ինքն էլ մասնակցում է այս հանդիսավոր նիստին, որը նվիրված է Հայկական Սովետական գրողների միության կազմակերպման հարցին։

Ընկեր Ա. Ա. Ֆադեև

Գրչի ճեպ...

որ ծամածղյա

ԱՆԱՆՈՒՆ — Ի պատիվ էմյոց Հայոց Լեզվի Ընկերության՝ Ֆրանսիայի Հայ Գրողների Միությունը Հոկտեմբերի 11-ին Ֆրանսիայի Հայ Գրողների Տանը կազմակերպել է հանդիսավոր երեկո՝ նվիրված Հայոց Լեզվի Տարվան։ Երեկոն բացել է Միության նախագահ Ռուբեն Սևակը։ Ապա ելույթ են ունեցել Ֆրանսիայի Հայ Գրողների Միության անդամներ Ռուբեն Սևակը, Վահրամ Ալազանը, Ռուբեն Մելիքյանը, Ռուբեն Զարդարյանը, Ռուբեն Մելքոնյանը, Ռուբեն Ղազարյանը, Ռուբեն Ղազարյանը, Ռուբեն Ղազար

ՆՂՈՓՎԱԾՆԵՐՈՎ ՀԱՎԱՔՎՈՂ

Հետևակային զորամասի հրամանատարը՝ Խնդրում եմ ներել ինձ...

Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի հարավում գտնվող Ալպյան լեռներում ձմեռային զորավարժությունների ժամանակ մահացել է 28 զինվոր, 40-ը ծանր վիրավորվել, իսկ 200-ը ստացել ցրտահարություններ։ Ֆրանսիական մամուլը գրում է, որ զոհերի թիվը կարող էր շատ ավելի փոքր լինել, եթե զորամասի հրամանատարությունը ավելի զգոն լիներ։ Ֆրանսիական մամուլը գրում է, որ զոհերի թիվը կարող էր շատ ավելի փոքր լինել, եթե զորամասի հրամանատարությունը ավելի զգոն լիներ։

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
20 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2966 | Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԵՐ ՔԱՂԱՍՈՒՆԵՒՉԻՆԳԱՄԵԱԿԸ

Անօրինակ վերելքներու եւ անկումներու մէջէն ընթացած, բայց միշտ առոյգ, գրեթէ կէս - հարիւրամեայ կեանքը ինքն արդէն ապացոյց է, որ հայ կուսակցութիւնը անհատական ջանքերու արհեստարկուած արգասիք մը չէ, այլ բնական աճումով յառաջ եկած կենսունակ մարմին:

Ըսել է՝ այնպէս չէ եղած, որ «վերէն» եկած կամք մը, նախաձեռնութեան ոգի ունեցող անհատներ,— որքան ալ գաղափարապաշտ ու անձնուէր ըլլային անոնք,— գոյութեան կոչած են կուսակցութիւնը՝ հետապային խմաստ ու քովանդակութիւն դնելու համար անոր մէջ: Այդ անհատները՝ կուսակցութեան հիմնադիրները, յատակատես կարողութեամբ օժտուած, ընդունմարած են հայ ժողովուրդի այն կենդանի ոյժերը, որոնք երեւան եկած են իրենց ապրելու եւ զարգանալու իրաւունքի եւ պարտքի զօրութեամբ, եւ որոնց համար միայն բազմամեայ դաժան պայքարով կարելի եղած է ստեղծել իրենց այսօրուան մարմինը,— Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը:

Ուրիշ կերպ չէր ալ կրնար ըլլալ. վանդի արտաքուստ տրուած հրահանգով կարելի չէ կենդանի ու համաստարած շարժում մը ստեղծել, եթէ չկայ անոր անհրաժեշտ նախապայմանը — իրական պահանջներէ եւ կարելիութիւններէ բխող ներքին մղումը:

Քառասունեւհինգ տարի առաջ հոյլ մը առաքելատիպ հայ երիտասարդներ, հետեւելով այդ մղումին, որ իրենց խղճի ձայնն էր, հիմը դրին Դաշնակցութեան եւ տասով հայ ժողովուրդը վերստին հանեցին իր հնարային քաղաքական մեծ ճակատագրին առջեւ:

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, այսպէսով, խտացումն ու կերպաւորումն է հայ ժողովուրդի ազգային պատմական ձգտումին. աւելին. ան կենսունակ մասն է ամբողջ հայ հաւաքականութեան, այն մասը՝ որով հաւաքականութիւնը կը դառնայ իր կոչումին ու առաքելութեանը գիտակից ազգ: Ու մենք, մեր ամբողջ սերունդը, հարատաս ծնունդն ենք հայ ազգային վերանորոգման Յեղափոխութեան: Մեր գործն ու ոգեկան գոյութիւնը, մեր կամքէն անկախ, այդ Յեղափոխութեան արտայայտութիւններն են, ու Դաշնակցութիւնը՝ անոր միակ ճշմարիտ գաղափարատանը:

Դաշնակցութիւնը հաւատք է եւ համոզում: Հաւատք՝ իր նպատակի նուիրականութեան հանդէպ, եւ համոզում՝ իր ղեկավարած գործի պատմական իրաւունքի մասին: Ան համոզուած է, որ յեղափոխութենէ միայն կրնան ծնիլ նոր կարգեր ու նոր կեանք: Բայց եւ դիտէ, որ նորը հաստատելու համար պէտք չէ հիմնայատակ քանդել այն, ինչ որ հին կը կոչուի. վանդի հին արժանիներէն է որ կ'ընձիւղին նոր ծիլերը, եւ առանց անցեալի կարելի պիտի չըլար նոր ստեղծագործութիւն: Այդ իմացութեամբ է ահա, որ Դաշնակցութիւնը չի կրնար արհամարհել հայ անցեալը. ընդհակառակն, ան միշտ կը ջերմէ իր կապը հայ կենդանի ուանդութեանց հետ, որոնք կուտանը կը հանդիսանան ոգեկան ստեղծագործութեան ու պայքարի յաջորդականութեան: Արդարեւ, Հայը մեղի համար միայն վերացական մարդ չէ, այլ իրական գոյութիւն, որ պայմանաւորուած է ցեղային ծագումով եւ ուրոյն պատմական ու ոգեկան զարգացումով: Այդ պատճառով ալ հայ ազգի պատմութիւնը կը ներկայանայ մեղի իբրեւ ամբողջութիւն մը, ուր անցեալը, ներկան եւ ապագան անխզելիօրէն իրարու հիւսուած են:

Ու այդ պատմութիւնը սորվեցուցած է մեզի, թէ բոլոր իրերու սկիզբը կամքն է. հայութեան համար՝ ապրելու եւ բարձրանալու կամքը:

Այսպէսով, Հ. Յ. Դաշնակցութեան համար այսուհետեւ ալ, ինչպէս յարդ, մէկ գերագոյն առաջադրութիւն միայն կրնայ գոյութիւն ունենալ. այն է՝ ամբողջ կորովով եւ հոգեկան ամբողջ աւիւնով նուիրուիլ հայ ժողովուրդի պահպանման եւ անոր համար նոր կենսաձեւի ստեղծման պայքարին:

Ծանր է, անշուշտ, այդ պայքարը, եւ տարակոյս չկայ, որ դեռ շատ թանկագին զոհեր պիտի խլէ ան մեզմէ: Բայց ինչ է մարդկային ահմանափակ կեանքը ազգի յաւիտենական գոյութեան բաղդատմամբ: Իսկ ապագան կը պատկանի անոնց, որոնք արիութիւնը ունին արհամարհելու ներկայի անպատեհութիւնները եւ անսասան հաւատքով կը ծառայեն իրենց պատմական առաքելութեան:

(Խմբագրական՝ «ՅՈՒՍԱՐԵՐ»ի)

Լիտօժի դէպքը եւ դանիմարկի դիրքը

Գրած էինք թէ ծանր ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Լիմօժի մէջ, Հրեղէն Աշխին եւ Ժողովրդական Ճակատին միջեւ, եւ 30 հոգի վիրաւորուեցան, երկու կողմէն: Ձախակողմեան թերթերը ոչ միայն ուղղակի կ'ամբաստանեն Հրեղէն Աշէը, այլեւ 10 — 12 ընկերվարական եւ համայնավար երեսփոխանները որոշած են հարցապնդում ուղղել կառավարութեան: Վախ կայ որ խնդիրը աւելի բարդանայ եւ դահլիճի տագնապ մը ծագի: Քննութիւնները կը շարունակուին Լիմօժի մէջ: Տակաւին չէ ճշդուած թէ ո՛վ արձակեց առաջին զնդակը: Ստոյգ է որ երկու կողմերն ալ սպառազինուած էին ամէն տեսակ զէնքերով: Ոստիկան մը կը վկայէ թէ ժողովրդական ճակատին անդամները քարեր եւ երկաթէ կտորներ նետեցին ժողովասրահին վրայ:

Գերմանիա մէկ միլիոն, Ֆրանսա 500,000

Երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովը առջի օր լսեց բանակի տեղեկաբերին զեկոյցը, Գերմանիոյ պատրաստութեանց եւ Ֆրանսայի պակասութեանց մասին: Այդ զեկոյցին համաձայն, Գերմանիոյ յամաքային զօրքին թիւը 800,000 է, որ քանի մը ամիսէն կրնայ բարձրանալ մէկ միլիոնի: Այս ուժին դիմաց Ֆրանսա ունի միայն 654,000 զինուորներ, որոնց 213,000ը գաղթական բանակին կը պատկանին: Տեղեկաբերը 6,953,674,380, կլոր հաշուով 7 միլիառ ֆրանք կը պահանջէ 1936ի տարեշրջանին, պակասները լրացնելու համար:

ՆՈՐ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԾԱԳԵՑԱՆ Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ մէջ: Գահիրէի ուսանողները գացին գերեզմանատուն, ուր թաղուած էր իրենց մէկ ընկերը: Ոստիկանութիւնը միջամտեց եւ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ: Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան, մէկը մահացաւ: Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ ուսանողները փողոցէ փողոց պատեցան ազդարակելով.

— Անկեա՛ Սըը Ս. Չօր: Կը պահանջենք Սուեզը. սահմանագրութիւն կամ յեղափոխութիւն: Կեցցէ՛ Նահաս փաշա:

Ոստիկանութիւնը սուրերով ցրուեց ուսանողները, որոնց մէջ կը գտնուէին 14–18 տարեկան աղջիկներ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՄԲՈՂՋ ԻՏԱԼԻԱ ՈՏՔԻ ԵԼԱԻ
ՊԱՏԻԺՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

Դրօշազարդութիւն ամէն կողմ եւ պաշտօնական օրեր ազատութիւն

Ձիւնուռներ կը պաշտպանեն անգլ. դեսպանատունը

Երկուշաբթի օր, 18 Նոյեմբեր, տնտեսական պատիժներու գործադրութեան առթիւ, ամբողջ Իտալիա կը լողար դրօշներու ծովու մը մէջ: Համաձայն արուած ազդանշանին, ամէն տուն դրօշ պարզած էր իբրեւ ցոյց դատապարտելու համար «Ազօթի Օրը»: Հռոմի մէջ սաղատարտակիր զինուորներ, մինչեւ ակռաները զինուած, կը պաշտպանէին անգլիական դեսպանատունը եւ հիւպատոսարանը: Մինչեւ անգամ գնդացիրներ տեղաւորուած էին: Մօտ մը ուսանողներ հաւաքուած էին ցոյց կատարելու համար հիւպատոսարանին դէմ եւ քանի մը խանութներու ապակիներ ջարդուեցան, բայց զօրքը ցրուեց զանոնք, ձերբակալութիւններ ալ կատարելով: Բոլոր խանութներուն վրայ կ'երեւար հետեւեալ արձանագրութիւնը,— «Մենք պատժարկու երկիրներէ եկած ապրանքներ չենք ծախեր»: Բոլորն ալ անգլիական, Ֆրանսական եւն. ապրանքներ ունին, բայց կը պահեն, ատելութեան ծախելու համար:

Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը, որ կը բաղկանայ, 23 անդամներէ, երէկ երբոր բացառիկ նիստ մը գումարեց, նախագահութեամբ Մուսոլինիի, եւ չատ կարեւոր որոշումներ տուաւ, որոնք բացարձակապէս գաղտնի կը պահուին, կը կարծուի թէ աւելի խիստ միջոցներ ծրագրուած են, աւելի քան 50 պատժարկու պետութեանց դէմ: Այս առթիւ իրաւասու անձնաւորութիւն մը կը յայտարարէ.— «Կարելի չէ անպատիժ ենթարկել 44 միլիոններոց ազգ մը»: Ժողովին վերջը զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ կ'ըսէ.— «Առաջնորդը զեկուցում մը կարդաց ղին. եւ քաղաքական կացութեան մասին: Զեկուցումը տեւեց երկու ժամ: Վիճաբանութեանց առթիւ խօսք առին Լոնտոնի դեսպանը, մարշալ Պալպօ եւ ելմտական նախարարը»:

Գերագոյն խորհուրդին յաջորդ նիստը պիտի գումարուի դեկտ. 18ին:

Բոլոր խանութներուն եւ պատերուն վրայ փակցուած են ազգարարութիւններ, յանձնարարելով.— «Միայն իտալական ապրանքները գնեցէք»: Շարժման մէջ գրուած են ոչ միայն կիները, այլեւ մանուկները: Պալիլլաներ (ֆաշական պատանիները) փողոցէ փողոց, տուն տուն պտտելով երկաթի եւ ուրիշ մետաղներու կտորներ կը ժողվեն: Պալիլա մը կառավարութեան յանձնեց իր նոր հեծանիւը զոր նուէր ստացած էր ծննդեան տարեդարձին առթիւ:

Միւս պատժարկու պետութեանց դեսպանատուններն ու հիւպատոսարանները ալ հսկողութեան տակ առնուած են, թէեւ ժողովուրդը չատ հանդարտ է: Մոտանայի եւ Վենթեմիլիէի ֆրանսական սահմանագլուխները փակուեցան: Մոտանայի եւ Վենթեմիլիէի ֆրանսական սահմանագլուխները փակուեցան երկուշաբթի օրէն սկսեալ, իսկ դէպի Զուիցերիա եւ Աւստրիա տանող գիծերը կը բանին անընդհատ: Մաքսային պաշտօնեաները անմիջապէս գործի ձեռնարկեցին ամէն կողմ: Պատժարկու պետութեանց միացած է նաեւ Եգիպտոս, Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ չըլլալով հանդերձ:

Իրավիճակը կը հաշուեն թէ միայն Ֆրանսա 150 միլիոն ֆրանք պիտի կորսնցնէ, պատիժներու գործադրութեան հետեւանքով: Երկաթուղիներու, արտահանիչներու եւ ներածիչներու վնասը կը հաշուեն 50 միլիոն ֆրանք: Հիմակուընէ մտահոգութիւն կը տիրէ գործազրկութեան մասին: Կը կարծուի թէ 600 փոխադրական բանուորներ պիտի արձակուին եւ հոգեկառքի ծառայողներէն ալ առնուազն 200 հոգի բացը պիտի մնան:

Նոր պատերազմ Ծայր. Արեւելքի մէջ

Ճափոն վճռած է անկախ հռչակել Հիւս. Չինաստանի հինգ նահանգները

Մինչ ասդին պատժական տնօրինութիւնները կը գործադրուին, հեռաւոր Արեւելքի մէջ ալ ամպեր կը կուտակուին: Ճափոն վերջնապէս վճռած է անկախ հռչակել հիւսիսային Չինաստանի հինգ նահանգները: 12 — 15,000 ճափոնական զինուորներ հասան Հոփէյի սահմանագլուխը, եւեւէն ալ՝ մարտանաւեր: Ճափոնի զինուորական վարիչները միշտ կը պնդեն թէ հիւսիսային Չինաստանի վերջութեան միակ միջոցն է բաժնուիլ բուն չինական պետութենէն (Նանքին): Թէ Ճափոն եւ թէ Չինաստան կը չարունակեն զօրք եւ ռազմանիւթ կեդրոնացնել: 300,000նոց չինական բանակ մը յառաջ կը խաղայ դէպի հիւսիս: Հաւանական է որ անկախութիւնը հռչակուի այսօր իսկ, չորեքշաբթի: Նոր պետութիւնը պիտի կազմակերպուի ճիշդ Մանչուրիոյ պէս: Այս գործողութեան գլուխը կը գտնուի Զօր. Տօյհարա, որ Ճափոնի Լօրէնսը կը համարուի:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ՎՃՌԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻՆ հապչչական ճակատին վրայ: Զբոսյքի մը համաձայն, Ռաս Սէյում յաջողած է պաշարել իտալական բանակին մէկ թեւը: Իտալացիները վճռած են ոչնչացնել այս բանակը, որ փուչ մը կը կազմէ իրենց թիկունքին վրայ: Նոր սպարապետը ճամբայ ելաւ Իտալիայէն: Իր ծրագիրն է աւելի մխրճուիլ դէպի երկիրին ներսերը, անջատ զօրամասերով: — Իտալական ճակատի բանուորները գործազրկութիւն յայտնած ըլլալով, խիստ ազդարարութիւն ստացան:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՁԵՒԱԳԻՐԸ գտնուեցաւ Մանչեսթըրի մէկ մատենադարանին մէջ: Գրուած է Սինայեան Քոտէքսէն 200 տարի առաջ, յուներէն:

ԽՐՈՒԱԹ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ԲՈՒՌՆ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԵՒ ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՄԻՋԵՒ

Ինչպէս գրած էինք, երկուշաբթի օր սկսաւ երեք խրուաթ յեղափոխական դատավարութիւնը, էքսի եղեռնագատ աուեանին առջեւ: Իբրեւ զգուշական միջոց, դատարանին չուրջը հաստատուած են նաեւ փչաթելեր, որոնց մէջ անդադար կ'երթեւեկեն ոստիկաններ, զինուորներ եւ պահակներ: Հսկողութեան տակ են նոյնիսկ անոնք որ մուտքի տոմսեր ունին (թղթակիցները): Ֆրանսացի եւ օտար թղթակիցներու մէջ աչքի կը զարնեն քանի թղթակիցներ եուկոսլավիայէն, որոնք վերջերս հասած էին: Երեք ամբաստանեալները աուեան առաջնորդուեցան գետնուղիէ մը, որպէսզի մարդ չտեսնէ: Երեքն ալ բարձրահասակ են եւ կը խնդային, երբ լուսանկարիչները գործի սկսան:

Առաջին օրէն իսկ, երկու ծանր միջադէպեր ծագեցան դատարանի նախադահին, ընդհ. դատախազին եւ պաշտպան փաստաբանին միջեւ: Նախագահը նիստը բացու ղղալով Ալէքսանդր Թագաւորին եւ Պ. Պարթուի եղերական մահը: Նոյն իմաստով խօսեցաւ նաեւ ընդհ. դատախազը: Յետոյ ոտքի ելաւ պաշտպան փաստաբանը, Պ. Ժորժ Տէպօն, իբրեւ նախկին ռազմիկ խոնարհելով «նախկին ռազմիկին առջեւ որ ինկաւ այնպիսի պարագաներու մէջ ո - րոնք պիտի լուսաբանուին» եւ ողջունեց Պ. Պարթուի յիշատակը:

Այս ճառերէն վերջը, կատարուեցան սովորական ճեւակերպութիւնները, ընտրուեցան չորս յաւելուածական երդուեալներ, 12էն զատ, պատրաստ գտնուելու համար որ եւ է պատահականութեան առջեւ: Քիչ յետոյ ծագեցաւ առաջին միջադէպը, երբ երկու թարգմանները իրենց երդումը կը կատարէին: Մէկը Սերպ է, Միլութինովիչ, բժշկական ուսանող Մարսէյլի մէջ, միւսը՝ Ֆրանսացի, տեղակալ Ցօլիօ: Պաշտպան փաստաբանը դիտել տուաւ թէ կարելի չէ վստահիլ սերպ թարգմանին, որ «ոստիկանութեան աչքն է ամբաստանեալներուն վրայ»: Այս առթիւ կարդաց ոստիկանական տեղեկագիր մը: Նախագահը սրտնեղեցաւ, յայտարարելով.

— « Այստեղ ունինք երկու թարգմաններ: Դուք կը խօսիք երրորդի մը մասին, օգտագործելով գաղտնի փաստաթուղթ մը: Կը խնդրեմ, խօսեցէք միայն ներկայ թարգմաններու մասին» :

Փաստաբանը կը չարունակէր բողոքել, պահանջելով փոխել թարգմանը: Ձայները հետզհետէ կը բարձրանային: Ընդհ. դատախազը ի դուր միջամտեց: Փաստաբանը բացագանչեց ուժգին չեշտով մը.

— Այս թղթածրարը պարար մրուն է. ես կ'ուզեմ ձեզի բացատրել թէ ինչ կը նշանակէ սերպ թարգման մը: Պարար մը կը քակուի այսուհետ: Աւելի գէշ եղած թարթար ծանր կը հոտի:

Նախագահը քաւականով կ'ընդհատէ նիստը

Միջադէպը հետզհետէ կը սաստկանար: Նախագահը չափաւորութեան եւ պատշաճութեան հրաւէր ուղղեց փաստաբանին: Անօգուտ: Նախագահը, ընդհ. դատախազը եւ փաստաբանը սեղանին կը զարնէին իրենց բռունցքը: Նախագահը հարկադրուեցաւ ընդհատել նիստը, որ տեղի 15 վայրկեան տեւած էր:

Երբ վերսկսաւ, ընդհ. դատախազը բացատրեց թէ միջադէպեր միշտ ալ պիտի ծագին եւ ցաւ յայտնեց որ պաշտպան փաստաբանը անհանդուրժելի չափաւորութիւն մը ստեղծեց, ուրիշ թարգմանի մը խնդիրը յուզելով: « Մենք արդէն հրաժարած ենք ակնարկուած թարգմանէն, իսկ Պ. Միլութինովիչի մասին լուսաբանչ տեղեկութիւնները քաղած ենք»:

Նորէն քանի մը լեղի խօսքեր փոխանակուեցան, բայց նախագահը, որ քիչ առաջ պայրոյթէն կը դողար, հետզհետէ հանդարտեցաւ: Փաստաբանն ալ բաւական հանդարտած էր: Հարցաքննութիւնները սկսան եւ ամբաստանեալները իրենց լեզուով պատասխանեցին հարցումներուն, իրենց ինքնութեան մասին:

Յետոյ դիւանապետը կարդաց ամբաստանագիրը, որուն միայն եզրակացութիւնները թարգմանուեցան ամբաստանեալներուն, այլապէս մէկ ժամ աւելի պիտի տեւէր: Ամբաստանեալներէն Բայթիչ եւ Քրայ պարզապէս մոխիր ըրին, իսկ Փոսթիչէլ ոտքի ցատկելով բացագանչեց.

— Ես որ եւ է մասնակցութիւն չեմ ունեցած: Երբեք մտքէս չէ անցած սպաննել Ալէքսանդր Թագաւորը:

Բուն հարցաքննութիւններէն առաջ, կարգացուեցաւ Մարի Թագուհիին նամակը, որով կը հրաժարի դատախազութենէ: Հարկ եղաւ այս ալ սերպերէնի թարգմանել: Ամբաստանեալները չուզեցին մոխիր ընել, բայց եւ այնպէս թարգմանուեցաւ:

Այս թարգմանութիւնը պատճառ եղաւ նոր միջադէպի մը: Միլութինովիչ «դատախազ» բառը թարգմանած էր «փաստարան»: Երկրորդ թարգմանը չակեց սխալը, բայց պաշտպան փաստաբանը առիթէն օգտուեցաւ, ուժգնօրէն պահանջելով լուրջ թարգման մը նշանակել: Նախագահը չուզեց գոհացում տալ, յայտարարելով թէ թարգմանին գիտցած սերպերէն - խրուաթերէնը բաւական է: Ասոր վրայ Քրայ ոտքի ելաւ: Նախագահը հասկցուց թէ բժիշկները քննած եւ տկար գտած են իր մտային հաւասարակշռութիւնը: «Ի՞նչ կ'ուզէք ըսել, Քրայ»: Ոչ մէկ պատասխան: Հարցումները կը տեղային, բայց ամբաստանեալը ոչինչ կ'ըսէր «Ուսթաչի»ներու կազմակերպութեան եւ գաղտնիքներու մասին, միայն ընդունելով թէ ուխտած էր մինչեւ վերջը կռուիլ Խրուաթիոյ ազատութեան համար: Ցիչեցուցին իր խոստովանութիւնները նախնական հարցաքննութեան առեն. բոլորն ալ ուրացաւ:

Կէսօրէն վերջը, նախագահը տեղի տուած ըլլալով, երրորդ թարգման մը կանչուեցաւ, Քասթէրան, որ ոչ զոհերը կը ճանչնայ, ոչ ալ ամբաստանեալները: Բայց նախագահը որոշեց որ այս թարգմանը մասնակցի իբրեւ տուղիչ Միլութինովիչի թարգմանութեանց: Երբ վերսկսաւ հարցաքննութիւնը, Քրայ վճռապէս մերժեց որ եւ է պատասխան տալ Միլութինովիչի հարցումներուն, եւ պահանջեց որ Քասթէրանը հարցնէ: Փաստաբանը ուժ տուաւ, բայց նախագահը մերժեց եւ ահա նոր միջադէպ մը, չատ աւելի ծանր: Փաստաբանը պոռաց թէ հարցաքննիչ դատաւորը լրիւ չէ կատարած իր պարտականութիւնը, եւ թէ ֆրանսական արդարադատութիւնը եթէ կառչած կը մնայ իր թարգմանին, պատճառը այն է որ կը վախնայ ճշմարտութիւնը իմանալ: « Միլութինովիչ պարտադրուած է դատախազներուն կողմէ»:

Ասոր վրայ ընդհ. դատախազը կրակ կորած՝ պահանջեց օրինական պատիժը տնօրինել փաստաբանին դէմ որ «չափը կ'անցընէ»: Էքսի փաստաբաններու կաճառին նախագահը դատախազին իրաւունք տալով հանդերձ, խնդրեց

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

ՖՈՒՐԳԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ ՍԻՐԱԾ ՀՈՒՅԱՑ ՄԻ ՀԱՒԱՏԱՑԵԱԼ ԱԶԳԻ

ՊԱՐԻԶ, 15 Դեկտեմբեր

Ֆուրգանը, որ ծնած է Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ, 1914ին, երբ Գերմանիան պատերազմ յայտարարեց Ֆրանսայի դէմ, ինքնակամ զինուորագրուեցաւ ֆրանսական բանակին մէջ։ Ան ծառայեց իբրեւ սպայ եւ ամբողջ պատերազմի ընթացքին մասնակցեցաւ ամենաթեժ մարտերուն։ Ան վիրաւորուեցաւ եւ ստացաւ բազմաթիւ պարգեւներ։

Պատերազմէն ետք Ֆուրգան ընտրեց զինուորական կարիերան եւ ներկայիս կը զբաղեցնէ գնդապետի պաշտօն։

Ֆուրգան ամուսնացած է եւ ունի երկու զաւակներ։

Ֆուրգան ամուսնացած է Ալզասցի աղջկան մը հետ, որ ծնած է Ֆրանսայի Ալզաս նահանգին մէջ։ Ան ունի երկու զաւակներ։

Ֆուրգան իր հօրենական տունը կը գտնէ Ալզասի Ռիպէվիլ գիւղաքաղաքին մէջ։ Ան ունի երկու զաւակներ։

Ֆուրգան ունի նաեւ քոյր մը, որ ամուսնացած է Ալզասցի մը հետ։ Ան ունի երկու զաւակներ։

Ֆուրգան ունի նաեւ եղբայր մը, որ ամուսնացած է Ալզասցի աղջկան մը հետ

Ա. ՄԱՐՏՈՒՆԻ

(փոխ-թարգմ.)

ԽՈՒՆԱՉԱՑՈՒՄ ՈՒ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒՄ

— Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ամուսնանաք, — ասաց Ջիմը, ինչպես միշտ, ուղիղ գործի անցնելով:

Ես ծիծաղեցի:

— Ինչպե՞ս կարող եմ ես ձեզ ամուսնանալ, Ջիմ, երբ ես ձեզ չեմ սիրում:

— Ես գիտեմ, որ դուք ինձ չեք սիրում, — պատասխանեց նա, — բայց ես ձեզ սիրում եմ, և ես կարող եմ ձեզ ապահովել ամեն ինչով, ինչ որ ցանկանում եք: Ես ձեզ կդարձնեմ ամենաերջանիկ կնոջը աշխարհում:

ներողամտութեամբ վարուիլ, բայց պաշտպան փաստաբանը յառաջ նետուելով գոռաց.

— Ես ներողամտութիւն չեմ ուզեր։ Ես ինքս պիտի ներկայացնեմ իմ պաշտպանութիւնս։

Առեանը նորէն քաշուեցաւ, օրինական պատիժը տնօրինելու համար պաշտպան փաստաբանին, բայց նկատի առնելով մեղմացուցիչ պարագաները, գոհացաւ պարզ յանդիմանութեամբ։

Ամբաստանեալներէն Քոյ կը պատմէ...

Ցեղոյ չարունակուեցաւ Միս Քրայի հարցաքննութիւնը։ Ամբաստանեալը նախ ուրացաւ ամէն բան, հակառակ իր նախորդ յայտարարութեանց, յետոյ խոստովանեցաւ թէ երեք անցագիրներ ստացած էր, տարբեր անուններով, փէշթայէն Փարիզ ճամբորդած ատեն։ Ըսաւ թէ ուրիշ ընկերներու հանդիպեցաւ Փարիզեան սրճարանի մը մէջ եւ յետոյ էքս գնաց, ուր սպասեց մինչեւ Ապանութեան օրը, նոյն օրուան առտուն Մարսէյլ գնաց Քէյմէնի հետ, երկու տորթանակ, երկու ձեռնատումբ եւ 1500 ֆրանք ստանալով Մարիա Վուարիէ (անհետացած)։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Ուրեմն գարշելի ոճիրին գլխի էր որ ստացար։

ՔՐԱՁ.— Չէնքերը փեթաթը տուաւ, իսկ զրամը չեկահեր կինը։ Մարսէյլի փողոցները խնդուած էին ահագին բազմութեամբ։ Վէլիչքօ Քալէմէն (արքայասպանը) քաշեց տարաւ զիս, ըսելով.— «Ես գիտեմ ո՛ւր կ'երթամ եւ գիտեմ թէ ինչ պիտի ընեմ»։ Ահագին բազմութեան տեսարանը խրոչեցուց զիս եւ ես ձգեցի փախայ, որովհետեւ կը վախնայի անմեղ մարդոց վնասելէ։ Անհետանալով, վերադարձայ ուղղակի էքս, ուրկէ գացեր էի։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Դուն անդամ էիր ահաբեկիչներու, չարագործներու ընկերութեան մը։

ՔՐԱՁ (բարկանալով).— Մենք ահաբեկիչներ չենք, մենք Ուսթաչիներ ենք (ըմբոստ), հայրենասէրներ։ Ձիլդ է որ մեր թերթերը գրած էին թէ թագաւորը մահուան դատապարտուած է։ բայց ես չէի գիտեր թէ թագաւորը Ֆրանսա կուգայ։ Մենք պատրաստ էինք։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ.— Ո՞ւր տեսնուած է որ մարդիկ պատրաստ երթան տարբա-նակներով եւ ռումբերով։

ՔՐԱՁ.— Ես Սերպերուն դէմ պիտի գործածէի զանոնք։

ՆԱԽ.— Ի՞նչ Սերպ, քանի որ Ֆրանսա կը գտնուէիր։

ՔՐԱՁ.— Կը կարծէի թէ Ֆրանսայէն ալ անդին պիտի երթանք։

Դատավարութիւնը չարունակուեցաւ երէկ, երեքշաբթի։

*** Թերթերու թղթակիցները նկարագրելով գործական միջոցներու խրոտութիւնը, կը գրեն թէ պատաբանին ամէն մէկ անցքը պաշտպանուած է սպառազէն զինուորներով։ Ամբողջ էքսի մէջ չկայ մէկ մարդ որու մասին լրիւ տեղեկութիւններ քաղած չըլլայ ոստիկանութիւնը։ Հեծեալ զինուորներ կը պըտըտին փողոցներու մէջ. չզեկաւքի կայարանը լեցուած է յայտնի եւ գաղտնի ոստիկաններով. ան իսկ որ գուրս ելլէ ինքնաշարժէն, կը հարցաքննուի։ Ոստիկաններ կը կեցնեն բոլոր ինքնաշարժները եւ կը հարցաքննեն։ Պանդոկներու մէջ իջած օտարականները ամէն գիշեր քննութեան կ'ենթարկուին։ Միտքերը այնքան զրգռուած են որ կը կարծուի թէ Ուսթաչիները նոր մահափորձ մը պիտի կատարեն գատարանին վրայ, ամբաստանեալները ազատելու համար (որպէսզի գաղտնիքները չյայտնեն), կամ խուճապ առեղծելով ազատելու համար։

Թուրքիա եւ Պահիճներու գծագրութիւնը

Գրած էինք թէ պատժական անօրինութեանց գործադրման առթիւ, Թուրքիոյ արտաքին գործոտարը կարգ մը յայտարարութիւններ բրած է խորհրդարանին մէջ։ Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք թէ օրինագծին վիճարանութեան առեն, հակառակ արտայայտուած է միայն Պերա Թիւրքը (Քէչէնթէհեան), հետեւեալ ճառով.

— « Իտալիա պէտք վէմին պատճառաւ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը կ'ուզէ որ մենք ալ, իբրեւ անդամ, մասնակցինք Իտալիոյ դէմ որոշուած պատիժներուն։ Հիմա Իտալիա ապրանք կ'ուզէ մեզմէ։ Եթէ պատիժներու դիմենք այնպիսի առեն մը երբ մեր առուտուրը կրնայ զարգանալ այդ երկրին հետ, կրնայ պատահիլ որ Իտալիա իր առեւտրական յարաբերութիւնները խզէ մեզի հետ եւ որոշէ ապրանք չառնել մեզմէ։ Ակէ զատ, Իտալիոյ հետ մեր կնքած առեւտրական դաշնագրին պայմանաժամը վերջացած է, իսկ մեր մասնակցութիւնը պատժարկութեան՝ պիտի արգիլէ դաշնագրին վերանորոգումը։

Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումներուն մասնակցելու համար եթէ անդամալուծենք մեր յարաբերութիւնը Իտալիոյ հետ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը նիւթական եւ գործնական ի՞նչ հատուցում պիտի բնէ մեր այս գոհողութեան համար։ Փոքր Համաձայնութեան անդամները եւ Ռումանիոյ պատուիրակ Թիթուլէսքու, Ժընեւի Սարհուրդին մէջ խնդրոյ առարկայ բրած են հատուցման խնդիրը եւ ծավալարուած։

Պատիժներու խորհրդաժողովը կարգ մը խոսումներ տուած է, բայց լուրջ եւ գործնական միջոցներու չէ դիմած, դարմանելու համար վնասը այն երկիրներուն որոնք արտածում կ'ընեն դէպի Իտալիա։ Առայժմ լուրջ կարգադրութիւն մը չեմ տեսներ, եթէ ոչ ոսկեզօծ խոսումներ թէ «ինշալլահ առաջիկային միջոց մը կը գտնենք»։ Իմ գիտցածս այն է որ, պատժարկութեան մեր մասնակցութեամբ կրնայ վնասուիլ մեր առուտուրը։

Եւրոպական դիւանագիտութիւնը խորհրդաւոր հանելուկ մըն է։ Կրնայ ըլլալ որ Անգլիա և Ֆրանսա վարը համաձայնին Իտալիոյ հետ և մեր վութիկոտ մասնակցութիւնը պատիժներուն՝ վնասէ մեր առեւտրական եւ թերեւս ալ քաղաքական շահերուն։ Ժամանակը 7 յունուարի Ֆրանքեւիտաբական դաշնադիրը։ Արդեօք կարելի չէ՞ր չկրկնել պատժարկութեան խնդիրն մէջ, եւ ի՞նչ է չէզոքութեան անպատահութիւնը։ Չեմ ըսեր թէ կողմնակցութիւն ընելու էինք Իտալիոյ, Այդ պատութիւնը խանգարեց խաղաղութիւնը, միջազգային կացութեան հանդէպ մեծ պատասխանատուութեան մը տակ մտաւ եւ իմ կարծիքով չատ ծանր սխալ մը գործեց։ Բայց ատիկա միայն իրեն վերաբերեալ գաւառի գործ մըն է։ Ամէն պարագայի մէջ, միջազգ. իրաւունքին հակառակ գործ մըն է աչք ծակել ուրիշներու ինչքին եւ չահի համար դրաւել անոնց հողը։ Դժնախտաբար, Ազգերու Դաշնակցութիւնը չէրցաւ արգիլել պատերազմը։ Պատժական միջոցներով պիտի կարենա՞յ դադրեցնել զայն։ Կան դիւանագէտներ որոնք կ'ըսեն թէ պատժական միջոցները կրնան ընդհանուր պատերազմ առաջ բերել։ Արդեօք ո՞ր ատիճան կը չահագրգռեն մեզ պատիժները, որոնք կարգ մը պետութեանց մասնաւոր չահերու բերումն են։ Ուրիշ երկիրներ կը մասնակցին պատժարկութեան։ Ես չեմ ըսեր թէ մենք դէմ երթանք ասոր։ Իմ բսածս սա է.— կարելի չէ՞ր չմտնել այս գործին մէջ որ պիտի վնասէ մեր առուտուրին եւ թերեւս ալ քաղաքականութեան»։

«ԱՐԱՐԱՑԻ ՕՐ»

Կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կիրակի, 24 Նոյեմբեր 1935

Ա. Մաս.— *Այց* Etoile *Անձանօթ Զինուորին, առաւտուն ժամը 10ին, ժամադրավայր* Ave. Georges V-ի *եւ* Ave. des Champs Elysées-ի *անկիւնը։ Հոգեհանգիստ, վերադարձին Հայոց Նկուղիքին մէջ։*

Բ. Մաս — *Երեկոյթ, «ՓԼԱԶԱ ԺՈՒՌՆԱԼ»ի սրահին մէջ. երեկոյեան ժամը 8ին 9ին, ներկայութեամբ Պատերազմական, Ներքին եւ Աշխատանքի նախարարներու, ինչպէս նաեւ Փարիզի Քաղաքապետութեան, Զինուորական Հրամանատարի,* Préfecture-ի, U. N. C.-ի *եւ օտար կամաւորներու Միութեան ներկայացուցիչներուն։*

Ծրագիր.— *Անուանակոչում նահատակուած Լեգէոնականներու, ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ։ Արարայի կոիւը եւ Հայ Լեգէոնի դերը Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ մէջ,* ցեղական ՏԱՏԵԱՆ։ *Շարժանկար՝ Սուեսեոյ Ռազմիկներու եւ ժողովուրդի փրկութեան Ֆրանսական նաւատորմի կողմէն, լրացուցիչ տեղեկութիւններով շրամ. Տ. Թէքէեան։ Լեգէոնի կազմութիւնը Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ։*

ԵՐԳԵՐ ԵՒ ՈՒՂԵՐԶՆԵՐ։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, ՇԱԲԱԹ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTURE-ի մէջ, 84, Rue Grenelle, Métro: Bac.

Պատուակալ նախագահութեամբ Մարզուանցի Լոնտոնաբնակ

Բրօֆ. Կ. ԹՈՒՄԱԵԱՆԻ

Բանախօսութիւններ՝ ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ մասին, Հ. Հապէշեան, Ս. Սանդրոսեան, Գ. Ֆէնէրճեան եւ Յ. Քիրիշճեան (Ա. Արծրունի)։

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Ա. Շահմուրատեան *(երգ),* Օր. Ա. Փէշտիմալճեան *(Հնոցի բարձրագոյն ֆաքիւլթէէն) դաշնակ,* Պ. Ա. Գմբէճեան *եւ* Պ. Պալապանեան *(արտասանութիւն),* Ե. Սանդրոսեան *(փարիզի քոնսէրվաթուարէն) Ջութակ։ Օրիորդներ՝* Գ. Մաճուրեան, Ա. Գուլումճեան *եւ* Տ. Ձիկոմեան *(արտասանութիւն)։*

Գարեջանդէսը կը սկսի կէս գիշերին՝

Փոքրիկներ Այտա եւ Շառլօ Ազնաւուրեաններու Արեւելեան եւ եւրոպական պարերով, Ցեզի պիտի ունենան պարի մրցումներ։ Ֆանթէզիներ եւլն.

Լաստաւոր ՅԻՒՐԻ մը պիտի տայ լաւագոյն պարուհիներուն արժէքաւոր բաժակ մը, Ճատանի մը եւ գոյգ մը կրնոջ կօշիկ։ *չափի վրայ*

Ընտիր ճաշ՝ Մ. Սահակեանի դեկավարութեամբ

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐ. Ա ԲԵՐՈՒ 7.50

ԾԱՆՕԹ.— Տոմսերը կ'գրնաատեղին է բանալ փէշին (Փարիզ 20), Պ. Քերովբէ Արփիարեանի խանութը, Միութեան անդամներուն մօտ եւ երեկոյին իրիկունը կիչէն ժամը 7.30էն սկսեալ։ Մուտք՝ ժամը 8ին։

Բաֆի ՏԱՐԻՃԻ

Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած ախորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ ՏԱՐԸՃԱՆ

Դիմեցէք **RURIK**
46, rue Fontenay
MONTROUGE (Seine).
Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրօնով 25 լիտր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի կէս լիտր նուէր։

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIO-ի կամ հիւրանոցին վայրը՝ առանց լրացուցիչ 12ը 125 ֆրանք։

Carte d'identité-ի նկարներ՝ 12 *հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր.։*

Maison KHENDAMIAN

ԱՌԱՋԻ ՀԱՆԴԻՊ ՁՈՒՐ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԸ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ՕՂԻ ԽՄԻԼ

ՀԱՐԹՈՒԱԾՔ ՓԱՌՆԵՏՔ ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐԴԱՒԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ լիչի կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Յ. ՏԱՎԱՔՒԻԲԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի Ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart (Seine)**

Լիմոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Crimée

ՅՕԻՇԱՏԵՍ

ՀԻՆ ՍԱՓԻՉՆԵՐՈՒ ընդհ. ժողովը այս Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին, Միութեան սրահին մէջ, 7, Բիս առ Պէրնարտէն, Փարիզ (5), Մէթրօ՝ Մօպէր Միւթիւալիթէ։

Խնամ կարեւոր օրակարգ. Կը հրաւիրուին անդամներն ու անդամագրուիլ փափաքողները։

ՄԱՐԱԳՐԱՏԱՐԻՆ ԿՐ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ Ս. ՔԼՕՇԿԼԵԱՆ (Իսի լէ Մուլինօ), որ վերջերս յօդուած մը գրած կր Ֆիլտժաքի ինքնաշարժատան-Թեան մասին։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme. PARIS (13)

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20 86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈԳ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԼԷ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՒԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), բառէ եւն.։ Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախութեամբ մի-ջոցներ կուտանք — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ— մեր հայրենակից մարշէճիներու եւ խանութպան առեւտրականներուն որ կարենան յաջողութեամբ մրցիլ իրենց մրցակիցներուն հետ։

Գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի մեր գիներու ցանկը՝ իրենց խնդրանքին վրայ։

Փորձի համար ուղուած օրհնակները ետ կ'առնուին մինչեւ 10 օր։

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքները *արագ եւ ի գոհամիտ* յանձնումը ապահովուած է։ Մեր յաճախորդներուն կը դրկուի ԱՄԷՆ ԵՐԵՔ ԱՄԻՍ, մեր նորաձեւութեանց գիներու ցանկը։

Փորձեցէք անգամ մը գործել մեզ հետ։ Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի կրնանք ձեր ամբողջ ուշադրութիւնը ունենալ մեր տեւական յաճախորդներու ցանկին մէջ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ.

Հեղինակուհի՝ ԷՍԹԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Դուխա Թօթվեցի հատաչխով։

— Կրնայի երթալ, ըսի, անցեալ տարի կրնայի. բայց յիմարութիւն ըրի, ուելի քան յիմարութիւն... ապահովութիւն. չօշափելին ձգեցի, չուքին եռուէն գացի...

— Հասկցայ, ըսաւ Պ. Փօրօ. չահադիտութիւն, սակարան...

Դուխա Թօթվեցի ցաւագին, բայց նեքնաշարժս կը սիրէի այդ խօսակցութիւնը. չարագուշակ կերպով հանդիսաւոր հոմ մը կար այս մարդուն վրայ։

— Զըլլա՞յ թէ Փօրթիւփայնի նաւթահանքերը ըսել կ'ուզէք, հարցուց յանկարծ։

— Անոնց մասին ալ խորհած եմ, չիտակը, բայց յետոյ Արեւմտեան Աւստրալիոյ ոսկիի հանքերուն մէջ ինկայ...

Դրացիս տարօրինակ ու անհասկնալի արտայայտութեամբ սր ինծի նայեցաւ։

— Ճակատագիր, ըսաւ վերջապէս։

— Ճակատագիրը որ ղրացի պիտի ըլլամ եղեր մէկու մը որ լրջօրէն մը-տածեր է այդ նաւթահանքերուն եւ այդ ոսկեհանքերուն մասին. ըսէք, չազանակագոյն մազ ալ կը սիրէ՞ք արդեօք...

Ապշած երեսն նայեցայ. կուշտ, կուշտ խնդաց։

— Ոչ, ոչ խենթ չեմ անշոդ եղէք. յիմար հարցում մը ըրի ձեզի...

Բարեկամս որուն մասին խօսեցայ քիչ առաջ երիտասարդ էր. անոր համար ամէն կին բարի էր եւ կիներուն մեծագոյն մասը՝ գիզեցիկ։ Սակայն դուք հասուն տարիք ունիք, բժիշկ էք, վերջապէս մէկն էք որուն համար անծանօթ չեն կիանքին խնդիրները եւ ունայնութիւնները... Շատ լաւ... հիմա դրացիներ ենք մենք... կը խնդրեմ որ ընդունիք այս աղուոր գդակը ձեր պատուական քրոջը կը նուիրեմ...

Վար ծռեցաւ եւ մանուածոր հաճոյքով մը փրցուց եւ ինծի երկարեց գըդակները լաւագոյնը։

— Շիտակը ըսելով, չարունակեց մարդը, այս առուտուրը պարապ չանցուցի. ծանօթացայ մէկու մը որ կարգ մը տեսակէտներով կը նմանի իմ հին բարեկամս... Աղէկ յիշեցի, կ'ուզէի բան մը հարցնել ձեզի, անտարակոյս դուք ամէն մարդ կը ճանչնաք այս պահիկ գիւղին մէջ... Ո՞վ է այն տեւ մագերով, տեւ աչքերով, գեղադէմ երիտասարդը որ գլուխը ետեւ նետած եւ միշտ ժպտուն՝ փողոցէն կ'անցնի։

Նկարագրութենէն հասկցայ թէ ուրու կ'ակնարկէր։

— Իչիճ Փէյթըն, կրկնեց զրացիս. ուրեմն անիկա նշանուեր է պարոն Էքբօյտի եղբօրը աղջկան՝ օրիորդ Ֆլօրային հետ...

— Ո՞վ բսաւ ձեզի, հարցուցի չափէն աւելի զարմացած։

— Պ. Էքբօյտը՝ ինքը ըսաւ, չատ մը առաջ, չատ գոհ է, երկար տարեկէ ի վեր փափաքեր է որ այդ տեսակ բան մը պատահի, գոնէ ես այդպէս հասկցայ, նոյնիսկ կը կարծեմ որ ինք ապդեցութիւն ընկերացեր է տղուն վրայ. սխալ է անշուշտ. երիտասարդ մը պէտք է առնէ իր աղջիկը եւ ոչ թէ ամուսնանայ՝ հաճոյք պատճառելու համար իր խորթ հայրիկին որմէ ակնկալութիւններ ունի։

Շեղութիւն տեղծուեցաւ մտքիս մէջ. չէի կրնար ըմբռնել որ էքբօյտ մտերմացած ըլլար վարսայարդարի մը եւ անոր հետ խօսակցութեան նիւթ ընէր եղբօրը աղջկան եւ իր խորթ զաւկին ամուսնութեան խնդիրը։ Յարգանք ունէր ան համեստ գործակարգի մարդոց հանդէպ բայց այնպէս ունէր նաեւ գիտակցութիւնը իր գիրքին։ Ակսայ խորհիլ թէ դրացիս վարսայարդար մը չէր։

Շեղութիւնս ծածկելու համար մտքէս անցած առաջին հարցումը ըրի իրեն։

— Ինչո՞ւ Րէյճի Փէյթընով հետաքրքրուեցաք. իր գեղեցկութեա՞ն համար...

— Ոչ, ոչ միայն այդ — քէն ան սովոր կերպով գեղադէմ մըն է—այլեւ բան մը կար անոր վրայ որ չկրցայ հասկնալ...

Վերջին նախադասութիւնը արտասանեց այնպիսի խորհրդաւոր ձայնով մը որ անբացատրելի տպաւորութիւն մը կրեցի։ Կարծես զգաստութեան կ'ընէր այդ տղուն մասին ներկայիս ունեցած կարդ մը տեղեկութիւններ որոնք ծանօթ էին իրեն եւ որոնց մասին ես ոչինչ գիտէի։ Այդ տպաւորութեան տակ էի, երբ լսեցի որ ըսաւ երես դիս կը կանչէր։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԳՆԱՑՈՐԴ ՀԱՐԿԱՎՈՐ	ԱՄԻՍԱՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
21
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
JEUDI
21 Novembre
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2967

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՄԵՆՔ ՁԵԶ ԿԸ ԶԳՈՒՇԱՑՆԵՆՔ..."

— «Հայեր եւ հայ ընկերներ, դուք թէեւ ընկերվարականներ էք, բայց մենք ձեզ կը զգուշացնենք որ մեզի հետ փողոց ջիջնէք, որովհետեւ օսմարականը էք եւ ացդիսով կը վըտանգիք: Դուք օգնեցէք մեզի ճիւթապէս եւ բարոյապէս, պարզելով մեր թերթերը որոնք ձեր շահերը կը պաշտպանեն»:

Այս խրատը տրուած է նոյ. 10ին, Առնուվիլի մէջ, Դաշնակցութեան Օրուան առթիւ: Որհրդատուն՝ Ֆրանսացի ընկերվարական մը, քաղաքացի Մեզուրիէ, որ պատուած էր հանդէսը:

Ի՞նչ եղած է մեր եւ ուրիշ պաշտօնակիցներու յորդորը՝ տարիներու ընթացքին, բոլոր գաղութներուն մէջ:

Երբ կը յանձնարարենք չխառնուիլ որ եւ է երկրի ներքին գործերուն, բախտախնդիր կամ թերուս մարդիկ իրենց պահեստի նպատակներէն ու թխածոյ, թարգմանածոյ բանաձեւերը մէջտեղ հանած, կը ծամեն ու կը ծամեն — հակայեղափոխական, հակաշխատաւորական, ֆաշական եւ մնացեալը:

Ողորմելիները չեն ըմբռներ որ նոյնիսկ իրենց աստուածները, կրէմլինի բարձունքէն չատոնց վար իջած, մանաւանդ յանձնառութիւններ ստորագրած են բոլոր քաղքենի եւ հակայեղափոխական երկիրներու հետ, նոյն ուղղութեամբ,— չխառնուիլ ուրիշ պետութեանց ներքին գործերուն:

Մէեւնոյն ատեն կը մոռնան թէ, երբ որ եւ է չեզում կատարուի, ծանուցագիրները, բողոքագիրները կը փոխանակուին: Նոյն իսկ յարաբերութիւնները կը խզուին:

Յիշեցէք Մոսկուայի եւ Մեծն Բրիտանիոյ հետ ծագած վէճերը, որ քրոնիկ հանգամանք առած են, եւ վերջին միջադէպը՝ Մ. Նահանգներուն հետ:

Աշխատաւորական չահերուն կը վնասէ՞ մեր եւ Ֆրանսացի ընկերվարականին յորդորը,— փողոց չիջնել: Սովորական բանաձեւով՝ չխառնուիլ ներքին վէճերու եւ պայքարներու:

Ամենեւին: Դաշնակցութիւնը չէ որ պիտի ժխտէ աշխատաւորներու չահերուն համերաշխութիւնը, առանց ազգի եւ միջավայրի խորութեան:

Ֆրանսա կամ Յունաստան, Սուրիա կամ Պուլկարիա ենկած հայ աշխատաւոր բազմութիւնը ի՞նչ հոգեկան կապ կրնայ ունենալ քաղքենի — դրամատիրական տարրերուն, չահագործող ցեղերուն եւ բռնակալութեանց հետ:

Եւ սակայն, նոյն դիտակցութիւնը կը պահանջէ միշտ աչքի առջեւ ունենալ նրբութիւն մը,— տեղային, երկրին զուտկը ունի բնական իրաւունքներ, որոնցմէ մենք զրկուած ենք:

Ցետոյ, նոյն իսկ այն պայքարներն ու վէճերը որ կը մղուին յանուն աշխատանքի պաշտպանութեան, ուղես – չուզես կը յանգին քաղաքական ընդհարումներու:

Եւ ահա երեսիդ կը պոռան «օսարական»ը: Նորէն կարդացէք Առնուվիլի Ֆրանսացի բանախօսին ազդարարութիւնը,— «Որովհետեւ օսարական էք եւ կը վտանգուիք»:

Ուրեմն, տարրական արթնամտութեան, ինքնապաշտպանութեան խնդիր մը,— ի՛նչ բան ընել եւ ի՛նչ բան չընել:

Օսար գործիչին կամ աշխատաւորին ամէնէն կարմիրն ալ ուրիշ բան չպիտի ըսէր ձեզի, եթէ սրտաբաց խօսէիք եւ բացատրէիք այս պարագան:

×

Հիմա լսեցէք,— Մարսէյլէն մեզի դրկած են հայերէն թռուցիկ մը, ուղղուած՝ «բոլոր հայ տոքէրներուն» (նաւահանգստի աշխատաւորներ): Ստորագրութիւնը՝ Սէ ժէ Թէ Իւ (Ֆրանսերէն): Յայտարարութիւնը ազդարարելով թէ «կը գտնուինք մի – ջազգային նոր պատերազմներու նախօրեակին», թէ «Ֆաշիսթ Իտալիան կ'ուզէ նուաճել Հանգիստ եւ իր կեանքին բարեբաստման ձգտող ժողովուրդ մը», կը յանձնարարէ.

— «Որ եւ է նաւ, ըլլայ ան իտալական թէ այլ պետութեան մը դիմէ տակ, որ կ'ուզէ Իտալիոյ հաշուոյն ապրանք փոխադրել, ոչ պարպել, ոչ ալ բեռցնել, հապա բացարձակ ԳՈՐԾԱԴՈՒԻ ՑԱՑ – ՏԱՐԱՐԵԼ...

... Հայ ընկերներ, մենք վստահ ենք, դուք որ չարչարուած եւ հալածուած ժողովուրդի մը բեկորներն էք, չպիտի թոյլ տաք որ ձեզ նման քշուառ ժողովուրդ մը ջարդուի, գերութեան դատապարտուի»:

Եւ ուրիշ բառեր ու բացատրութիւններ, նոյնքան սրտառուչ: Կոչը թուական չունի: Մենք երկկ առացանք, եւ բարեբախտութիւն է որ կը գուգադիպի պատժական անօրինութեանց գործադրութեան:

Կը թուի թէ սահմանուած է զանոնք լրացնելու, ինչպէս կ'ապացուցանէ հետեւեալ հատուածը. — «Սիրելի ընկերներ, թէեւ Ազգ. Դ. Ժընեւի վեհաժողովը (ճիշդ այս բառերով) վճռած է Իտալիոյ դէմ արգելիչ միջոցներու դիմել, որպէսզի կասեցնէ ատ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՐ Բ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԴԱՐԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԳՐԵՑ ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻ

Գ.— Հայաստանի պատմութիւն

ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԳՈՒՆՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՊԱՏԱՍՏԱՆԱՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԵՒԱՆ — 1957

Ա Ր Տ Ա Տ Ո Ւ Պ Ա Կ Ա Ն Ի Մ Ա Տ Ե Ն Ա Դ Ա Ր Ա Ն
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Գրադարան
Ինվ. № 1

չիմացուիլն առաջ չգայ: Ոչ թէ կարդալը կը տարբերի, այլ երբեմն ալ կարդալը կը տարբերի, եւ մեր լեզուին առողջ զգաղաշարուի, եւ մեր լեզուին առողջ զգացողութիւնը կը պղտորի: Ուստի, Թող - զգիրեղը կը պղտորի: Ուստի, Թող - զգիրեղը կը պղտորի: Ուստի, Թող - զգիրեղ

կոսլավիոյոտիկանութեան հաղորդած գաղտնիքութիւններուն մէջ որոնք ինձմէ պահուեցան։ Ես կը նախընտրեմ փաստաբան ըլլալ եւ խորտակուիլ, քան սպասուոր ըլլալ եւ դիւութեան արժանանալ։

Էքսի փաստաբաններու կաճառին նախագահը դիտել տուաւ թէ չափը կ'անցընէ, միեւնոյն ատեն դատաւորներուն ներողամտութիւնը խնդրելով։

Դատաւորները խորհրդակցութեան սենեակը քաշուեցան եւ քանի վայրկեաններ վերադառնալով, նախագահը յայտարարեց թէ Պ. Տէպօնի անունը ջնջուած է փաստաբաններու ցանկէն եւ թէ այլեւս չի կրնար փաստաբանութիւն ընել Ֆրանսայի մէջ։

— Ահա ինչ որ հանրապետական արդարադատութիւն կը կոչեն, ազդարարեց Պ. Տէպօն եւ յայտնեց թէ միայն բանի ուժով դուրս կ'ելլէ։

Նախագահին մէկ նշանին վրայ, ոստիկան — գօրքի հազարապետ մը բանի դուրսհանեցփաստաբանը, որ յարակիցսենեակին մէջ ասպարէզին յատուկ հագուստը փոխելով, ուշադրութեամբ ծալլեց, համբուրեց եւ տեղը դրաւ։

ԽՈՒԱՔՆԵՐԸ ԶԵՆ ԸՆԴՈՒՆԻՐ ՆՈՐ ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ

Դատաբանը անմիջապէս պաշտպան փաստաբան նշանակեց կաճառին նախագահը, Պ. Սօքինօ, որ յայտնեց թէ կ'ընդունի, եթէ ամբաստանեալները ուրիշ փաստաբան չեն ուզեր։ Թարգմանը հարցուց եւ արեքը մէկ պատասխանեցին թէ մինչեւ որ Պ. Տէպօնը չզայ, ոչ մէկ հարցումի պիտի պատասխանեն։ Յետոյ լուտանքներ ուղղեցին Եուկոսլավիոյ կառավարութեան դէմ եւ յայտարարեցին թէ ծոմ պիտի պահեն։

*** Պ. Տէպօն ուզեց բանտ երթալ եւ տեսնել ամբաստանեալները, բայց չթոյլատրեցին։ Այս առթիւ յայտնեց թէ պալքանեան նախկին նախարարներ 400,000 ֆրանք առաջարկած են իրեն, դատը այլափոխելու համար, թէ մահուան սպառնալիքներ ստացած է եւն.։

Ֆրանսայի դատական տարեգրութեանց մէջ առաջին անգամ է որ այսքան ծանր պատիժ կը տրուի փաստաբանի մը։

Ուրիշ Հիւթեր ալ պիտի արգիլուին

Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբին նախագահը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, նոյեմբեր 25ին նոր ժողով մը գումարելու եւ պատժական անօրինութեանց սահմանը ընդարձակելու համար։ Մասնաւորապէս պիտի առաջարկուի արգիլել նաեւ քարիւղը, հանքածուխը, պողպատը, պղինձը եւ երկաթը, համաձայն Քանատայի կառավարութեան բանաձեւին։

Շարաթներու տենդագին գործունէութենէն յետոյ, որու մէջտեղ Ֆրանսական եւ իտալական ապրանքներ դիպուկեցան լեռնակուտակ, սահմանամերձ կայարաններու մէջ, այժմ կատարեալ անշարժութիւն կը տիրէ։ Արդէն իսկ անգործութեան վտանգին առջեւ կը գտնուին հազարաւոր աշխատաւորներ։ Առջի օր երեք երեսփոխաններ յայտնեցին թէ հարցապնդում պիտի ուղղեն կառավարութեան կամ նոր օրէնքներ պիտի առաջարկեն, վնասուած գործատուն եւ աշխատաւորներուն օգնելու համար։

Զանազան շրջանակներու մէջ հետզհետէ կը զօրանայ ընդդիմութիւնը՝ պատժական անօրինութեանց դէմ։ Այս առթիւ, զարմանալի առաջարկներ ալ կը լսուին։ Շարլ Մորաս, հոչակաւոր արքայականը, կը թելադրէ Իտալիոյ ապրանք հասցնել ... մաքսանենգութեամբ, ուրիշ արքայական մը, Մաքսիմ Ռէա տէլ Սարթէ, ծանօթ արձանագործը, խորհրդանշան — արտագրութիւն — ներ ղրկել Իտալիա։ Մարտք միշտ կ'ընդդիմանայ պատժական անօրինութեանց։ Երկուշաբթի գիշեր 4000 հոգի ժողով գումարեցին Քատպոլանքայի մէջ եւ բանաձեւ մը քուէարկեցին, որով կը խնդրեն Սուլթանէն եւ Ֆրանսական մարզպանէն՝ մեղմել պատիժներու գործադրութիւնը, իբրեւ «ապօրէն եւ կործանարար»։ Փարիզի մէջ տնտեսական եւ մաքսային կազմակերպութիւն մը խնդրեց կարճեցնել պատիժներու գործադրութեան տեւողութիւնը եւ հատուցում տալ գործի մարդոց։ Նախկին դաշնակից ռազմիկներու կազմակերպութիւնն ալ հակառակ է պատիժներուն։

Ֆրանսական կառավարութիւնը իտալական դեսպանին յանձնեց իր պատասխանը, վերջին բողոքին առթիւ։

Ֆրանսայի արտածելի ճարտարագործութեան միութիւնը, որ կը ներկայացնէ աւելի քան 600 տուներ, ժողով մը սարքած է նոյեմբեր 28ին, բողոքելու համար պատիժներու գործադրութեան դէմ։ Իրագէկներ կ'ըսեն թէ ամէնէն աւելի պիտի տուժէ Մարսէյլի շրջանը, նաւահանգիստով եւ քաղաքով։ Բացի Իտալացիներու բազմութիւնէն, երթեւեկող չոգենաւերուն մէկ երրորդն ալ իտալական է։ Արդէն իսկ օգնութիւն խնդրած են կառավարութենէն։

Չիւսատան կ'ընդունի Ճափոնի վերջնագիրը

ՆՈՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ 100,000,000 ԲՆԱԿԻՉՈՎ

Վերջին լուրերու համաձայն, չինական կառավարութիւնը ընդունած է Ճափոնի վերջնագիրը, եւ չպիտի ընդդիմանայ հիւսիսային նահանգներու անջատման։

Այս կերպով պիտի կազմուի նոր պետութիւն մը, 100 միլիոն բնակիչ — ներով։ «Հիւսիսային Չինաստանի դաշնակցութիւնը» — ինչպէս կը կոչեն նոր պետութիւնը — հաւանաբար հոչակուի այսօր, հինգշաբթի, նախագահութեամբ Զօր. Սունկ Չէ Եուանի։ Վերջնական կազմակերպութիւնը պիտի կատարուի հետզհետէ։ Ան այժմ նկատի ունի հինգ ընդարձակ նահանգներ, — Զահար, Սույան, Շանխունկ, Շանսի եւ Հոփէյ, որուն մէկ կը դառնուի նախկին մայրաքաղաքը՝ Փէքին։

Հրեայն Թաւշը կը ապտակուի...

Գնդ Ֆրանսուա ար լա Ռօք, Հրեայն Թաւշի նախագահը, նամակ մը ուղղելով Պ. Լավալի, կ'ազդարարէ թէ իր կազմակերպութիւնը ձեռք պիտի առնէ իր իսկ օրինաւոր ինքնապաշտպանութիւնը, եթէ Ֆրանսական կառավարութիւնը չկարենայ ապահովելու համար «լաւ Ֆրանսացիներու» ժողովի եւ խօսքի ազատութիւնը։ Գնդապետը իր նամակին մէջ կ'ըսէ թէ «Մոսկուա կ'ուզէ յեղափոխական շրջանի մը մէջ խրել Ֆրանսան, Հրեայն Թաւշերը ներկայացնելով իբրեւ պատասխանատու գրգռիչներ առաջին խռովութեանց»։ Միեւնոյն առեն հեռագիր մը ուղղած է ներքին նախարարին, պահանջելով պաշտօնէ արձակել Լիմօժի ընկերվարական քաղաքապետը, որ գլուխն անցած է եղեր շաբթի օրուան արիւնալի ցոյցին։

Ինչպէս կը տեսնուի, կառավարութիւնը երկու սուրի մէջ մնացած է։ Կը կարծուի թէ խորհրդարանը պիտի վերաբացուի նոյեմբեր 27ին կամ դեկտեմբեր 3ին։

Թոլսթոյի ծանուցան 25ամեակը

Երէկ, 20 նոյեմբեր, Թոլսթոյի մահուան 25ամեակն էր։ Այս առթիւ փառաւոր հանդէսներ սարքուեցան Մոսկուայի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։ «Փրաւդա» խմբագրական մը նուիրելով հանճարեղ գրագէտին, կը պանծացնէ անոր գործը եւ կը յիշէ երկու նշանակալից թուականներ — 1861, երբ ազատագրուեցան ճորտերը, եւ 1905, երբ տեղի ունեցաւ առաջին յեղափոխութիւնը։ Թոլսթօ իր գիրքերուն մէջ կը մարմնացնէ ռուսական առաջին յեղափոխութեան պատմական առանձնայատկութիւնները, անոր ուժն ու տկարութիւնը, գիւղատնտեսական չարժման զօրութիւնն ու անձկութիւնը։ Անհատական սեփականութեան ժխտումը զինքը կ'առաջնորդէ տարտամ եւ անզօր եղրակներու, «որոնց վրայ կը խնդան խորհրդային աշխատաւորները։ Թոլսթոյի ուժը կը կայանայ ոչ թէ իր փիլիսոփայութեան, այլ իր իրատեսութեան մէջ»։

*** Նոյն օրը խորհրդային գիտուններու պատուիրակութիւն մը ճամբայ ելաւ Մոսկուայէն, Փարիզ գալու համար։ Բոլորն ալ անդամ են Գիտութեանց Ակադեմիային։

Կացութիւնը դեռ փոփոխուկ է Եգիպտոսի մէջ

Եգիպտոսի կրթական նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որով կ'ազդարարէ թէ 20 ոսկի տուգանքէն մինչեւ 9 ամիս բանտարկութեան պիտի դատապարտուին բոլոր անոնք որ այս կամ այն կերպով կը քաջալերեն ուսանողներու ցոյցերը։ Այս պատիժներուն ենթակայ են։— համախմբումներ դրօցներու մօտ, սուտ կամ իրաւ լուրերու հրատարակութիւնը ուսանողական դասադուլներու մասին, կամ դասադուլի հրաւիրող յօդուածներ։

Նէրքեին նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որով արաբական եւ եւրոպական թերթերու խմբագրապետներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս մասին։ Յամաձայն 1929ի օրէնքին, վեցէն քսան ամիս բանտարկութեան եւ 50 ոսկի տուգանքի պիտի դատապարտուին դասադուլներու վերաբերեալ տեղեկութիւնները։ Նախարարութիւնը ուրիշ զեկոյցով մը կ'արգիլէ բոլոր ցոյցերը, եթէ նոյնիսկ ըլլան լուռ ու մունջ եւ կը հրաւիրէ ժողովուրդը զգուշանալ ոստիկանութեան հետ ընդհարուելէ։

*** Վերջաւոր ուսանողներէն մէկը մեռաւ նոյեմբեր 19ին։ Յուղարկաւորութեան առթիւ բոլոր անգլիացի ոստիկանները եւ տեսուչները արձակուրդ առացան եւ միայն եգիպտական ոստիկանութիւնը հսկեց բարեկարգութեան։

Նոյն օրը նոր խռովութիւններ ծագեցան եւ ոստիկանութիւնը հարկադրուեցաւ կրակ բանալ։ Բախմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան։

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱ 10 — 20 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻԻ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻԻՆ մը կը վնտռէ Լոնտոնի հրապարակին վրայ։ Այս անդամ Անգլիացիները արամադիր կ'երեւան զոհացում տալու։

Հ Ց. Դ.

Գալա ան

Լիոնի « Վարանդեան » կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր բնակիչները, 22 նոյեմբեր, Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette, « Զարդարեան » Գրադարանի մէջ։

ԹԷՅԱՄԵԳՆԱՆ-ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Ֆր. Կ. Հ.Ա.Զի ՊԱՆԷՒՕ ՔԱՇԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Նոյեմբեր 24, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

138 Avenue Aristide Briand (Route d'Orléans), Montrouge (Seine)

կը նախագահէ տիկին ԷՒԼԻՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

կը դասախօսէ Որ. ՄԱՆՈՒԿ ՄԵՍՐՈՓԵԱՆ *նիւթ ունենալով «Պոլսոյ Ազգային Սահմանադրութեան դասական դարաշրջանի մէջ»*

Թատ. երգ. պար եւ արտասանութիւն։ Մուտք՝ ձախքերու համար 3 ֆր. Հաղորդ. միջոց.— փօրթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ ծանրակառքը եւ իջնել Լա վալ նուսար։

ԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

23 Նոյեմբեր, ՇԱԲԱԹ երեկոյ, ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Salle d'HORTICULTUREի մէջ, 84, Rue Grenelle, Métro. Bac.

Պատուական նախագահութեամբ Մարզուանցի Լոնատեարնակ

Բլոֆ. Կ. ԹՈՒՄԱԵԱՆԻ

Բանախօսութիւնները՝ ՄԱՐԶՈՒՒԱՆԻ մասին, Հ. Հապէշեան, Ս. Սանդրոսեան, Գ. Ֆէնէրճեան եւ Յ. Քիւրքճեան (Ա. Արծրունի)։

Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին՝ Ա. Շահնուրատեան (Երգ), Օր.Ա. փեշտիմալճեան (Շուռուի բարձրագոյն Ֆաքիւլթէէն) դաշնակ, Պ. Արամբէեան եւ Գ. Պալապանեան (արտասանութիւն), Ե. Սանդրոսեան (փարիզի ֆոնսէրվաթուարէն) Լուսաբակ Օրիորդներ՝ Գ. Մաճուեան, Ա. Գույումճեան եւ Ց. Զիկոմեան (արտասանութիւն)։

Պարահանդէսը կը սկսի կէս գիշերին՝

Փոքրիկներ Այտու եւ Շաուլօ Ազնաւուրեաններու Արեւելեան եւ եւրոպական պարերով, Տէզի պիտի ունենան պարի մրցումներ, Ֆանթէզիներ եւլն.

Մասնաւոր ժիրի մը պիտի տայ յաւագոյն պարողներուն արժէքաւոր բաժակ մը, մատանի մը եւ գոյգ մը կնոջ կօշիկ, չափի վրայ

Ընտիր ճաշ՝ Մ. Սահակեանի դեկավարութեամբ

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

ՄՈՒՏՔ ԿԻՆԵՐՈՒ 5 ՖՐ. ԱՅՐԵՐՈՒ 7.50

ՇԱՆՕԹ.— Տոմսերու կեդրոնատեղին է բասած փէքին (Փարիզ 20), Պ. Քերովբէ Արփիարեանի խանութը, Մրուխեան անդամներուն մօտ եւ երեկոյթին իրիկունը կիջէն ժամը 7.30էն սկսեալ։ Մուտք՝ ժամը 8ին։

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱԶԱՐԸ

Տեղի կ'ունենայ Դեկտ. 20, 21 եւ 22ին

Նկատի ունենալ այդ թուականը։

Հ. Յ. Դ. ՎԱՀԱՆԻ « Սիամանթօ» Ակումբի ընթերցասրահը բաց է բոլոր հայրենակիցներու համար, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 8 — 10, իսկ Կիրակիները առաւօտեան 9 — 12։ Ընթերցասրահը ունի դիրքեր, օրաթերթեր՝ Ամերիկայէն, Եգիպտոսէն, Պուլկարիայէն եւլլն։ Սրահը կը տրամադրուի նաեւ հաւաքոյթներու եւլլն։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել՝ Ակումբի վարչութեան, երեքշաբթի օրերը երեկոյեան ժամը 8.30ին, 2, Rue des Balais, Valence։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

ՀԱՑ — ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՏԱՐԻ

ԹԻՒ 14 (ՆՈՑԵՄԲԵՐ)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— *Կաթը ինչո՞վ է օգտակար (ՏՈՒԲ. Ց. ՄԱՀՏԵՍԵԱՆ), Մանուկներու առողջապահութիւնը՝ (ՏՈՒԲ. Գ. ԹԱԹԱՐԵԱՆ).— Քիթը բժշկուի՝ կամ չկամ ըսելու, տոքթո՛ր... (ՏՈՒԲ. ՀԱՃՕԼ

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԲ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
22
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
VENDREDI
22 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2968 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՇԱՆՐ ՕՐԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Մեր ֆրանսական հրատարակութիւններէն դատելով, նորէն ծանր տագնապ մը կ'անցընէ այս երկիրը: Աւելի ծանր քան ան – ցեալ տարի:

Խմորուելով, փոխադարձաբար լարուելով ալն ու ձախը հա – սած են այնպիսի չրջանի մը, ուր պոռթկումը անխուսափելի կը համարուի:

Այն արիւնալի ընդհարումները որ տեղի կ'ունենան պարբե – րաբար, զանազան համախմբումներու եւ ժողովներու առթիւ, եւ որոնց վերջինը տեղի ունեցաւ Լիմօժի մէջ, արտաքին ախտա – նշաններն են: Ներքինը շատ աւելի թունաւոր է եւ կրնայ ճակա – տագրական հետեւանքներ ունենալ, եթէ ելք մը չգտնուի:

Վերլուծենք մեր ֆրանսական վերջին դէպքերը:

Գնդապետ սը լա Ռոք, Հրեղէն Խաչերու հրամանատարը, որ այլ եւս ծանօթ է իբրեւ «գնդապետը», առջի օր զեկոյց մը ուղղեց վարչապետին, պահանջելով անմիջապէս պաշտօնանկ ընել Լիմօ – ժի ծերակուտական քաղաքապետը եւ պատիժներ տնօրինել Հօթ – վիէնի նահանգապետին դէմ:

Այդ նամակին մէջ, գնդապետը Լիմօժի դէպքին ամբողջ պա – տասխանատուութիւնը ձգելով հակառակորդներուն վրայ, հարցը չատ աւելի կ'ընդլայնէ եւ ուղղակի կ'ամբաստանէ ձախակողմեան հոսանքները, մանաւորապէս համայնավարները, իբրեւ դրդիչ եւ կազմակերպիչ յեղափոխութեան: Եւ կ'ազդարարէ·

— «Եթէ ազգու եւ օրինաւոր միջոցներով, կառավարութիւ – նը չերաշխաւորէ լաւ բաղաքացիներու ապահովութիւնը, չպաշտ – պանէ գումարման իրաւունքները, չխափանէ օտար դրօշի մը ե – տեւէն լարուած խռովութիւնները, ես պիտի հարկադրուիմ, իմ պատասխանատուութեանս տակ, իմ բոլոր բարեկամներս եւ լաւ ֆրանսացիներու ահագին զանգուածը համարիլ իբրեւ օրինաւոր ինքնապաշտպանութեան վիճակին մէջ: Այսման ծանրա – կշիռ պարագաներու տակ որ եւ է բան բախտին չձգելու մտահո – գութիւնս կը հարկադրէ կազմակերպել այդ ինքնապաշտպա – նութիւնը: կը սպասեմ համապատասխան որոշումներուն: Հա – կառակ պարագային, պիտի հարկադրուիմ հաստատել թէ ֆրան – սական հանրապետութեան կառավարութիւնը գիտակցաբար դուռ բացած է յեղափոխական կացութեան մը եւ կը կրէ անոր անխու – սափելի հետեւանքներուն պատասխանատուութիւնը»:

Այս ազդարարութեան առթիւ, գնդապետը պարտք սեպած է իր եռին կեցած ուժն ալ ցուցադրել:

Իր պատմութեան համաձայն, Հրեղէն Խաչերու կազմակերպութիւնը կը ներկայացնէ 700,000 հոգի: «Ամէն օր հաղարէն ա – ւելի դիմումներ կը կատարուին, եւ դեռ չենք կրցած անդամա – տոմար ճարել վերջին անդամ արձանագրուած 40000 ընկերներու»:

Ու վերջապէս աւելի բացորոշ սպառնալիք մը·

— «Իբրեւ ընդհանուր տեսակէտ, պիտի ցաւիմ եթէ որոշեն լուծել մեր կազմակերպութիւնը· այդ լուծումը աւելի պիտի ծանրացնէ ներքին կացութիւնը, այնպիսի ատեն մը երբ արտաքին հոգերը պէտք է գերիշխեն· բայց գուտ Հրեղէն Խաչի տեսակէտով, չկայ աւելի նպաստաւոր պարագայ մը քան մեր կազմակեր – պութեան լուծումը եւ նոյն իսկ իմ ձերբակալութիւնս: Շարժման կարեւորութիւնը պիտի կրկնապատկուի կամ եռապատկուի երեք ամիսէն»:

Կը նշանակէ թէ պիտի դիմեն սոսկալի գործունէու – թեան,— հեռանկար մը որուն առջեւ լրջօրէն կը տատանի վար – չապետը, Պ. Լաւալ:

Անդին, ձախակողմեանները արդէն անհամբեր, կը պահան – ջեն անմիջական լուծում, հակառակ պարագային սպառնալով ի – րենց գլխուն ճարը նայիլ:

Լէօն Պլում լրջօրէն կը հարցնէր նոյ· 20ի խմբագրականով·

— «Կուգա՞յ վայրկեանը ուր իմաստութեան, խոհեմութեան, կարգապահութեան բոլոր խորհուրդները զուր անդադար կը շռայլենք պիտի դառնան անօգուտ եւ ուր մենք իսկ պիտի հարկա – դրուինք հարցնել թէ քազմութեանց այս անդիմադրելի ըմբոս – տացումը միակ փրկութիւնը չէ՞ Ազատութեան»:

Եւ ամէն օր ազդանշաններ, վեց սիւնակի վրայ,— «Հանրա – պետական Ֆրանսայի համբերութիւնը կը սպառի»·— «Պէտք է լուծել մահազդուխ բանակը»: (Կ'ակնարկէ Հրեղէն Խաչի խորհր – դանշանին):

Ընկերվարութեան երկու թեւերն ալ, ընկերվարական եւ հա – մայնավար, ուղղակի կ'ամբաստանեն վարչապետը: «Իմանիթէ» միշտ աւելի յառաջ երթալով, գնդապետ սը լա Ռոքի մեղսակից կը հռչակէ Պ. Լաւալը: Ահա թռուցիկ մըն ալ, Մարսէլ Քաչէնի սոսկագրութեամբ, որ կը պահանջէ «Ազատ Ֆրանսա մը, եղբայ – րական Ֆրանսա մը, հզօր Ֆրանսա մը, խաղաղասէր Ֆրանսա մը»:

Եւ արդէն կը խօսին ձախակողմեան դահլիճի մը մասին, դէ – խաւորութեամբ ժողովրդական ճակատին: Իսկ միւս կողմէ նոր բանակցութիւններ կը կատարուին, բանաձեւեր կը փոխանակուին համայնավար եւ ընկերվարական կուսակցութեանց միջեւ, դժուա – րութիւնները հարթելու եւ երկու կազմակերպութեանց վերջնա – կան ձուլման յանգելու համար ...

Մենք փորձեցինք տալ համառօտ պատկերը կացութեան մը որ կը զարգանայ բացառիկ ուժգնութեամբ, լուրջ մտահոգու – թեան մասնելով Ֆրանսայի բարեկամները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԻՐՔԸ

ՎԷՃ ՓԱՇԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆՑ ԼՈՒԾՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Խորհրդարանը պիտի վարաքացուի Նոյ. 28ին

Նախարարական խորհուրդը նիստ գումարեց չորեքշաբթի օր, նախագա – հութեամբ հանրապետութեան նախագահին, զբաղելու համար չարք մը ծան – րակչիռ հարցերով,— ելմտացոյց, ներքին բարեկարգութիւն, արտաքին հո – գեր եւայլն: Զորս ժամ վիճաբանելէ յետոյ, կարելի եղաւ համաձայնութեան գալ ին մը գոնել հրամանագիր - օրէնքներու եւ ելմտացոյցի մասին, բայց առկախ մնաց ազգայնական կամ ֆաշական միութեանց լուծման խնդիրը: Ի – րազեկներ կը հաւաստեն թէ դահլիճը երկու թեւի բաժնուած է այս հարցին առթիւ: Այս պատճառաւ ալ, յոռետեսներ չեն կարծեր որ դահլիճը կանգուն մնայ մինչեւ Ծնունդ: Խորհրդարանը պիտի վարաքացուի նոյեմբեր 28ին, եւ հաւանական է որ առաջին օրէն իսկ տագնապ մը ծագի:

Նախարարական խորհուրդէն առաջ, խորհրդարանի ձախակողմեան հո – սանքները մանաւոր ժողովներ գումարեցին, իրենց դիրքը ճշդելու համար: Այդ առթիւ կ'ըսուէր թէ արմատականները, որոնք մեծամասնութիւն կը կազ – մեն Խորհրդարանին մէջ, համաձայնած են իրաւախոհութեան մը յանգիլ ել – մտացոյցի մասին, իսկ ֆաշական միութեանց դէմ քուէարկած են կարուկ բա – նաձեւ մը, ժողովրդական ճակատին հետ, պարզապէս անոնց լուծումը պա – հանջելու համար: Աւելորդ է ըսել թէ մթնոլորտը նորէն թունաւորուած է Լիմօժի դէպքերուն հետեւանքով, ուր 30 հոգի վիրաւորուեցան: Այս դէպքը աւելի լարած է դահլիճին մէջ եւ ձախ թեւերուն յարաբերութիւնները: Այս խնդիրը յատկապէս պիտի քննուի նախարարական խորհուրդի երեքշաբթի օր – ուան նիստին մէջ: Կ'ըսուի թէ վարչապետ Պ. Լաւալ եւ ներքին նախա – րարները կ'ուզեն որ ազգայնական միութեանց (Հրեղէն Խաչ, եւն.) խնդիրը յետաձգուի մինչեւ ելմտացոյցին քուէարկումը, իսկ ձախակողմեանները ան – միջական գործողութիւն կը պահանջեն: Ձախակողմեանները իրենց տեսակէտը արժեցնելու համար դիտել կուտան թէ ֆրանքը տակաւ ըլլալով, ահագին քա – նակութեամբ ոսկի կ'արտածուի երկրէն:

Պանք սը Ֆրանսի նոր տեղեկագիրը մօտ միլիարդ կորուստ կը ցուցնէ եւ արտահոսումը կը չարունակուի դեռ, հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն: Դրամագլուխի այս փախուստը կրնայ տեւել, եթէ ելմտացոյցը անմիջապէս չքուէարկուի եւ հրամանագիր - օրէնքներով հաստատուած խնայողութիւն – ները չգործադրուին: Մտահոգութիւնը այնքան ծանր է որ կարգ մը չրջա – նակներու մէջ կը խօսին ոսկիի արտածման արգելքի մասին:

Ձախակողմեան հոսանքներն ալ հակառակ տեսակէտներ ունին: Միւս կողմէ, յարմար թեկնածու չեն գոներ յաջորդելու համար Պ. Լաւալի: Կ'ըս – ուի թէ նախարարական խորհուրդին մէջ վարչապետը դիտել տուած է որ եթէ անմիջապէս լուծեն ազգայնական միութիւնները, անոնք ստորերկրեայ գոր – ծունէութեան դիմելով, չատ աւելի վտանգաւոր պիտի դառնան:

Ֆրանսա եւ Անգլիա վերսկսան խորհրդակցիլ

Մինչ պատժական տնօրինութիւնները կը չարունակուին եւ կը սաստկա – նան, Անգլիա եւ Ֆրանսա դիւանագիտական ձեռնարկներ կը կատարեն, ելք մը գտնելու եւ պատերազմը դադրեցնելու համար: Երկկ վերսկսան խորհր – դակցութիւնները, մինչեւ բանաձեւ մը գտնելու համար: Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան մանադէտ պաշտօնատարներէն Փիթըրսըն Փարիզ եկած է, իբրեւ խորհրդական դեսպանին: Պ. Լաւալ եւ դեսպանը պիտի վարեն ընդհ· խորհրդակցութիւնը, իսկ մանադիտական հարցերը պիտի յանձնեն խորհր – դականներու քննութեան: Հիմա որ անգլիական ընտրութիւնները վերջացած են եւ դահլիճը անփոփոխ կը մնայ, համբան աւելի հարթ կ'երեւայ: Իրազեկներ են եւ դահլիճը անփոփոխ կը մնայ, համբան աւելի հարթ կ'երեւայ: Իրազեկները կը կարծեն թէ Պ. Պօլտուին իր կարելին պիտի փորձէ, խաղաղութիւնը ապա – հովելու համար թէ Ափրիկէի եւ թէ Եւրոպայի մէջ: Ան այժմ հաշտութեան պայմաններ չեն սպասուիր Մուսոլինիէն, բայց Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն նկատի կռնել Իտալիոյ պահանջները եւ բանաձեւ մը կազմել, բաղդատելու համար անոր առաջարկներուն հետ:

Անգլիա եւ Ֆրանսա առանձին առանձին պատասխանեցին Իտալիոյ վեր – ջին բողոքին, իսկ հիմա որ դիւանագիտական բանակցութիւններն ալ կը վեր – սկսին, համաձայն Ազգաժողովի որոշման, մթնոլորտը աւելի յուսալից կ'երե – ւայ: Հոմ ան այժմ լուռ է այս նոր խորհրդակցութեանց հանդէպ, որոնց մէջ դարձեալ տիրական դեր կը կատարէ Պ. Լաւալ, սակայն ան այժմ աննպաստ տրամադրութիւն չէ յայտնած ֆրանսական դեսպանին կողմէ եղած նոր առա – ջարկներու հանդէպ, որոնք միշտ գաղտնի կը պահուին:

**** Այս առթիւ կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ ֆաշական Գերագոյն Խոր – հուրդը աւելի ծանրակչիռ որոշումներ պիտի տար պատժական տնօրինու – թեանց գործադրութեան առթիւ, բայց Լոնտոնի իտալական դեսպանը չափա – ւորութեան խորհուրդներ տուաւ, որպէսզի անելի չյանգին:*

Ամեհի արհւսպի ձակատարտը նոր պիտի սկսի

Իտալական պղրիւրէ կը հեռագրեն թէ Թիկրէի նահանգին (Հիւսիսային Հապէչիստան) ամէնէն արիւնուռչ ճակատամարտը պիտի մղուի Մաքալէի մօտ, այս օրերս: Հապէշները կը պատրաստուին յարձակիլ իտալական ճա – կատին վրայ, Մաքալէի եւ Տոլոյի միջեւ: Հապէշական զօրախումբեր կը չա – րունակեն գիշերային արշաւներ սարքել իտալական գիծերուն եռակ:

**** Հապէշական պղրիւրէ կը հերքեն այն լուրը թէ 2000 հոգի սպաննուած են իտալական օդանաւերու ռմբակոծութեան հետեւանքով: Հապէշները իրենց կորուստը կը հաշուեն միայն 10 մեռեալ եւ 30 վիրաւոր, եւ այս առթիւ հեգ – նութեամբ դիտել կուտան թէ իտալական հաշիւները եղած են... օդին մէջ:*

Միշտ գաղտնի կը պահուի կայսեր ուր գացած ըլլալը, որպէսզի թշնամին չիմանայ եւ անակնկալ մը չսարքէ:

Հապէշական կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղելով Ազգերու Դաշ – նակցութեան, կը հերքէ թէ Իտալիա «քաղաքակրթութիւն կը տարածէ եւ գերիները կ'ազատէ եթովպիոյ մէջ»: Եւ կ'աւելցնէ·— «Իտալիա գերեվարա – ութիւնը չէ ջնջած նոյն իսկ իր ափրիկեան գաղթավայրերուն մէջ»:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

ՏԻԿԻՆ ԱՐԼԷՔԻ ՍՊԱՎԻՃՔԻ ԻՐ ՓԱՍՏԱԲԱՆԻՆ ՀԵՏ

ԾԱՆՕԹ.— Երէկուան պատկերն ալ տեսարան մըն էր Սքա – վիցիի գործին դատավարութենէն, եւ վերջին պահուն շփոթ – ուած՝ խրուաքներու դատավարութեան հետ:

ՀԱՆԳԻՍՏ ՄԿՐՏԻՉ ՔՀՆՑ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆԻ

Վերջին պահուն ցաւով կ'իմանանք մահր ժողովրդական հո – վիւի մը, Մկրտիչ Քահանայ Ասլանեանի: Ծնած՝ 1848ին, եւ քա – հանայ ձեռնադրուած՝ Խրիմեան Հայրիկէն, հանգուցեալ հոգեւո – րականը պաշտօններ վարած է Վանէն մինչեւ Իզմիր եւ Լիոն: Հա – կառակ իր տարիքին, երկու ձեռքը մէկ մէկ գաւազան, միշտ ներ – կայ կ'ըլլար ազգային հանդէսներու, մինչեւ առտու լուսցնելով ժողովուրդին հետ: Տակաւին առիք կ'ունենանք խօսելու:

ԽՐՈՒԱՔ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Ոչ պիտի պատատիանին, ոչ ալ պիտի ձայնեն

Էքթի եղեռնագործ տեառնը 24 ժամ յետաձգեց երէք խրուաքի յեղափոխա – կաններուն դատավարութիւնը, իբրեւ հետեւանք պաշտպան փաստաբաններուն վատթարման եւ նորի մը նշանակման: Այդ պաշտօնը յանձնուեցաւ Էքթի փաս – տաբանական կամարի նախագահին, Պ. Մատինլի, որ նախ վարանեցաւ, յետոյ համաձայնեցաւ: Նիստը բացուած տառն՝ իր երդումը կատարեց նոր թարգման մը, Օր· Փեթրովիչ, երդուեալ թարգման Ակնի դատարանին: Նախագահը հարցուց ամբաստանեալներուն թէ կ'ընդունի՞ն նոր թարգման: Ամբաստանեալները յայտարարեցին թէ որ եւ է պատասխան չպիտի տան, մինչեւ որ իրենց փաստաբանը չվերահաստատուի:

Յետոյ տառն հրաւիրուեցաւ նոր փաստաբանը, Պ. Մատինօ, որ ժամա – նակ խնդրեց թուղթեր ուսումնասիրելու համար: Նկատելով որ օրէնքը կը պարտադրէ չարունակել սկսուած գատ մը, դատարանը միայն 24 ժամ ընդհա – տեց, եւ որոշեց այսուհետեւ միայն մէկ նիստ դումարել, կէս օրէն յետոյ, որպէսզի պաշտպան փաստաբանը ժամանակ ունենայ թղթածրարը ուսում – նասիրելու: (Թղթածրարը կը բազկանայ 4000 կտորէ):

Նոր փաստաբանին անուանումը ամբաստանեալներուն հաղորդուեցաւ Օր· Փեթրովիչի միջոցաւ: Երեքը մէկ բերան յայտարարեցին·

— *Քանի պատասխանենք մեզի ուղղուելիք հարցումներուն, մինչեւ որ մեր փաստաբանը չվերադառնայ:*

Միւնոյն առեն աւելցուցին թէ հաց չպիտի ուտեն: Արդէն իսկ սկսած են ծոմապահութիւնը, կը դրեն կարգ մը թերթեր, թէեւ բանտային վարչութիւնը գաղտնի կը պահէ:

Կը կարծուի թէ երը ամբաստանեալները չամաչին չուտել եւ չպատասխա – նել, դատարան չպիտի հանուին, եւ դատը պիտի չարունակուի ի բացակայու – թեան, ալ աւելի ծանրացնելով պաշտպան փաստաբանին դերը:

Վատթեալ պաշտպանը, Պ. Ժորժ Տէպօն, վճռարեկ Առեանին դիմեց, որ – դարութիւն պահանջելով: Եթէ վատթարման վճիռը ջնջուի, կրնայ վերսկսիլ իր պաշտօնը: Արդէն իսկ իրարանցում կը տիրէ փաստաբանական չրջանակ – ներու մէջ: Մինչ այս մինչ այն, 2000 ոստիկան դիմումներ եւ չրջուն պահակ – ներ բաբեկարգութեան կը հսկեն էքթի մէջ:

Հինգ հազար հոգի թունաւորուեցան կապարախառն հաց ուտելով

Աւելի քան հինգ հազար հոգի թունաւորուեցան Սպանիոյ Մուրչիա եւ Կարտաձինէ գաւառներուն մէջ, կապարախառն հաց ուտելով: Որպէսզի հա – ցերը ծանր կշռեն, փուռերը կապար խառնած էր ալիւրին: Դեռ ուրիշ պ· չ· – քեր ալ կը սպասուին, որովհետեւ կապարի թունաւորման ազդեցութիւնը ուշ կը դգացուի: Վարակեալները իրենց մարսողական անկարգութիւնը կը վե – րագրէին սովորական պատճառներու եւ գիւղական դարմաններու կիրառման, — հաց եւ սխտորով ապուր, աւելի ծանրացնելով իրենց վիճակը: Մեռնողներ ալ կան:

Այս հրէշային խարդախութեան համար ձերբակալուած է եաչէ Մէրինօ անուն վաճառական մը: Դատարանը 250,000 փէզէթա (4700,000 անգլ·ոսկի) ե – րաշխաւորութիւն պահանջած է, ինչպէս եւ 500,000 փէզէթա՝ իրբեւ հատու – ցում արկածեալներուն, եթէ իր յանցանքը հաստատուի: Ձերբակալուած է նաեւ փուռի մը:

ՑԵՏԱՋՈՒԵՑԱՒ ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ՁԻՆԱՍՏԱՆԻ ինքնաւար պետութեան հռչակումը: Բանակցութիւնները կը չարունակուին: Այս առթիւ Իտալացի – ները կը զարմանան որ Ազգաժողովը ձայն չի հաներ եւ պատիժներ չի տնօ – րիներ ճախրանքի դէմ:

ԸՆԴՀ· ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ ՀՌՉԱԿՈՒԵՑԱՒ Գահիրէի մէջ, բողոքելու համար վերջին դէպքերուն դէմ: Ոստիկանութիւնը արտաքարշ միջոցներ ձեռք ա – ռաւ: Կը վախցուի որ աւելի ծանր խռովութիւններ ծագին:

ՀԱՅՈՑՆԻՆ Գ. ԱՐՇԱԿԵԱՆ ՎԱՂՍՏՈՒՑՈՒԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՒԶԵՈՒՄԸ

ԵՐԿՐԱՐԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՒԶԵՈՒՄԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑՆԻՆ Գ. ԱՐՇԱԿԵԱՆ ՎԱՂՍՏՈՒՑՈՒԱԾ

— ՕՐԻՆԱՑ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՏՑ —

1896 ՓԵՏՐ. 29ԻՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՒԶԵՈՒՄԸ ԵՒ ՀԱՅՈՑՆԻՆ Գ. ԱՐՇԱԿԵԱՆ ՎԱՂՍՏՈՒՑՈՒԱԾ

Բալճարի հովիւը

(Պետրոս Քահ. Տ. Կարապետեան)

Մնած էր Մշոյ Ալվառինջ գիւղը, ազգաբնակ անունով՝ Մխակ Տէր Պետիկը կը ստանայ գիւղին գլխոցը եւ կ'ուղղուի Մկրտիչ Սարեանի բովին մէջ։

Հոգեւոր էր եւ ունէր բարձր թէ - պէներ, դէպի վեր, դէպի ազատու - թիւն։ Սրտանց կ'աւետէր այն տարա - ժամ, որ գինքը անդօր գարձուցած էր։ 1902ին, երկրի ընդհանուր կազմա - կերպութեան առեն, նետուեցաւ յե - ղափոխական յորձանքի մէջ, եւ գար - ձաւ անվախ Հ. Յ. Դաշնակցութեան գիւղի պատասխանատու մարմնին, «Երկիր» ծածկանունով։

Ազնիւ եւ պատմութեան առջեւ յան - ցանք է պատմութեան չյանձնել չորս կարգաւորներ,— Զրիլց Տէր Մուշեղ, Աագիւղի Տէր Քերոբ, Գումերցի Տէր Յարգիս եւ Ալվառինջու Տէր Պետրոս —նոր օրերու Ղեւոնդներ, մէկ ձեռքը խաչ, միւսը՝ սուր։

Կրօնական ժողովի անունով կը գումարուէին Մուշի մէջ եւ այն միւս հակառակ՝ Վարդան վարդ։ Յակոբեանի հետ, կը գարձնէին ինքնապաշտպա - նութեան վսեմ գործը, աշակցու - թեամբ Հայրերի եւ Տարօնի Տատրակ՝ Գեղամ Տէր Կարապետեանի։

Զէնք ու փամփուշտ, կեանքի պա - հանջ դարձած էր Տէր Պետրոսի հա - մար։ Ծպտուած իր քահանայական տարազին մէջ, չարաբներով կը բա - ցակայէր գիւղէն։ Յետոյ, Մունս, Բուլանուխ, Չէ - չէններէն զէնքեր կը գնէին։ Իր սաս - տիկ ու համոզիչ միջոցներով գիւղա - ցիները կը գինէր ինքնապաշտպանու - թեան։ Այդ էր օրուան կարգախօսը։

Շարաբներով գիւղէն բացակայի - լը կասկած արթնցուցած էր գիւղի ազաներու մէջ եւ մատնուած էր։ կառավարութիւնը հրահանգած էր գիւղի ազաներուն ու քիւրտ նօպա - տարներուն, հետեւիլ անոր շարժում - ներուն եւ իհարկէն ձերբակալել յան - ցանքի վրայ։ Բայց Տէր Պետրոս զգոյշ էր եւ գրաւած էր քիւրտ նօպատար - ները։

1903ի ամրան, ընկերք Սեպուհ, Մար - բերդցի Աւետիս ութ ընկերներով գիւղ մտան, (որոնց կարգին եւ Սմ - բատ) եւ ինք Տէր Պետրոս հիւրընկա - լեց իր տան մէջ։ վատեր չուռով լուր տուած էին կառավարութեան։ Ցաջորդ առաւօտ գիւղը պաշար - ուած էր (խումբը մեկնելէ յետոյ), ոստիկան զօրքի հրամանատար Ազի - մէտ պէյը մէկ վաշտ զօրքով մտած էր գիւղ։ Յետոյ մտնելով Տէր Պետ - րոսի տունը, գտած էր մօսինի վրայ գործածելիք փոքրիկ հեռադիտակ մը եւ երկու շարք մօսինի փամփուշտ - ներ։ Տէր հայրը կաշկանդուած ու ձեռքերը կապուած դուրս կը բերեն տունէն, խրոխտ ու առնական։ Ուսմ - բի մասին տեղեկութիւններ կ'ուզեն, բայց Տէր Պետրոս կը մնայ անդրդ - ուելի։ Կը տապալեն հրապարակին վրայ, կը գալարեն ամորձիքները, չերտ չերտ փետռելով նօսր մօրուքը, հրացանի կոթով կը խորտակեն ակ - ռաները, կը փրցնեն ոտքերու մատ - ներուն եղունգները։ Տէր հայրը մա - րտած էր։

Զիերու կապուած, ախոռին մէջ ին - կած կը գալարուէր անդօր կատա - դութեամբ, ոստիկաններու հսկողու - թեամբ, կրելով ուրիշ հարուածներ։ Երեկոյեան Ազիմէտ պէյն իր խուժա - նով եւ ընկերակցութեամբ գիւղի ա - ղաներուն նորանոր չարչարանքներ կ'որճակային խորտակուած կալանա - ւորին համար։ Բայց հայկական ճոխ սեղանը, գռուան ու հաւերու խորո - վածներ եւ ուրիշ համադամներ պահ մը մոռցուցեր էին Տէր Պետրոսը։ Րոպէն կեանք կը խոստանար եւ Տէր Պետրոս երբեք ընկրկող չէր։ Անմի - ջապէս ախոռի առաստաղէն բարձրա - նալով երդիքէն կը փախչի։ Ազատ - ուած էր։

Մէկ ամիս ծպտեալ թափառելով Դուարնի եւ Բարձրաւանդակի դաշտի վերին մասերուն (Հրայրի) յանձնա - բարականով, Քրատզու եղոյի հետ կ'անցնէին վան, եւ անկէ Պարսկաս - տան ու ապա Կովկաս։ Հոն Տէր Պետ - րոս Հայոց Հայրիկի որոշումով կ'եր - թայ հաստատուիլ Ասլէր Շէղովինկ գիւղը (Վրաստան) ուր հոգ գաղութ մը կ'ապրէր։

Միւռնօրհնէքին էջմիածին կ'եր - թայ, կը պատարագէ, կը խօսի լերան քարոզ մը եւ կ'եղրակացնէ։

— Սիրելի ժողովուրդ, այս լինը ե - րանութենէն անդին կայ ուրիշ երա - նութիւն մը, աւելի քաղցր, աւելի վսեմ,— հայրենիքի ազատութիւնը։

Այդ բառական կ'ըլլայ որ Մրմիճան Հայրիկ զինք պատուէ լանջախաչով մը եւ նշանակէ էջմիածնի Սինոդի անդամ։

Այդ պաշտօնին մէջ կը մնայ մինչեւ Հայաստանի հանրապետութեան խորտակումը։ Բոլշեւիկներու սիրապե - տութեան շրջանին Տէր Պետրոսն ալ ուրիշ Տէր Պետրոսներու հետ Զեկայի դնոտաններուն մէջ չարչարուելով կը կորնչնէ առողջութիւնը։ Կը կորեն մօրուքը, կը կապկպեն եւ կ'աքսորեն Վրաստանի խորերը, Պելինգա Գագ - բա։

Վեց ամիս առաջ իր վերջին նամա - կով կը գրէր։

— «Կ'ապրինք սեւ կեանքի չրջան, եւ Հանի Ֆէրոյի սարսափներ։ Գուցէ ան ըլլայ վերջին նամակս։ Կը խնդ - րեմ որ իմ եւ իմ սիրելի գիւղացի մնացորդացի մէջ, միշնորդի դեր կա - տարէք, տալով իմ օրհնութիւնները եւ իմ ազօթից մրմունջներ»։

Եւ ահա գոյժ մը գալիս,— Տէր Պետրոս ոչ ևս է։

Քանի՛ քանի Տէր Պետրոսներ տան - ջուած ու ջարդուած հառաչանքը սր - տերուն, կարօտը աչքերուն մէջ մը - ռան գերեզմանի օտար ու անհարազատ հողի տակ։

Թող օտար հողը թեթեւ գայ վրադ, սիրելի Մրմիկ, բոլոր սգակիր գիւ - ղացիներուդ կողմէ կը խոնարհիմ քու գերեզմանիդ առջեւ, ուժգին գոչելով.

— Փա՛ռք չարչարանքիդ։

ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԹԵԱՆ

«Դաշնակցութեան Օրը»

ԱՆԻԷՒՆ - ՊՈՒԱ - ՔՈՂՄՊԻ ՄԷՋ

— ՝ —

ԱՆԻԷՒՆ.— Շարաթ գիշեր Պուա Քո - լոմպի քաղաքապետարանի ընդար - ձակ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ «Դաշ - նակցութեան Օր»ը, նախաձեռնու - թեամբ «Արամ» հնթակոմիտէին։

Երբոտ նուագախումբը հնչեցուց «Մշակ բանուոր»ը, որ ունկնդրուե - ցաւ յոտնկայս։ Ցետոյ օրուան նախա - գահը, ընկ. Շ. Մխիթեան բացաւ հանդէսը, յարգանքի խօսք ուղղելով եւ ոգքի հրաւիրելով բոլոր անոնք որ ինկան ազատութեան ճամբուն վրայ, կուսակցական դրօշով կամ առանց դրօշի։ Նախագահը ամփոփ բանախո - սութեամբ մը բացատրեց Օրուան նը - շանակութիւնը եւ Դաշնակցութեան պայքարին, աշխատանքին դերը հայ ժողովուրդին մէջ, իբրեւ հզօր ազ - դակ մը ազգային վերածնութեան եւ մարտական կազմակերպութեան։

Ապա ընկ. Ս. Մտեփանեան սեղա - նապետ ընտրուեցաւ, եւ սկսան մէջ ընդ մէջ երգեր, արտասանութիւն - ներ։

Տիկ. Ն. Քիւրքիճեան իբր օր - ուան բանախօս, պարզեց Կ. Մաչի նպատակը եւ անհրաժեշտ տեղեկու - թիւններ հաղորդեց անոր գործու - նէութեան մասին։

Մարսէյլի Հայ Արենուշներու Պուլ - վար Օտտոյի խմբակը խմբապետուհի Օր. Մանուչ Մարտիրոսեանի հետ, երգեց արենուշներու երգերէն։ Հետ - պհետէ սեղանները լեցուեցան հայ - կական գաթաներով եւ խմորեղինե - րով, մինչ մէկ անկիւնը կը թէշչային սամավարները։ Իրական թէյասեղան մը։

Գործի վրայ էին մասնաճիւղի ան - դամները, աշխոյժ եւ եռանդուն, ու - րախութեան եւ գոհունակութեան ժր - պիտր երեսներուն։ Հոս ու հոն կը վազվզէին բան մը պակաս չձգելու մտահոգութեամբ, ինչ որ կը յայտ - նաբերէր իրենց պարտականութեան գիտակցութիւնը եւ եռանդը։

Երկրորդ խօսողն էր Տիկին Տ. Սէ - բէնկիւլեան, որ թելադրեց ամէն կերպ աջակցիլ գպրոցական վարչու - թեանց եւ սատարել հայ լեզուի տա - րածման։

Պուլվար Օտտոյի ազգային գպրոցի անուհիները, որոնց մէկ մասը ար - դէն խաչուհիներ դարձած են, կ'աւել - ցնէին հանդէսին փայլը։

Նկատելի էր որ սերունդ մը հասած է Պուլվար Օտտոյի եւ Քրօթի մէջ, որ կը կարօտի մասնաւոր ուշադրու - թեան եւ խնամքի։

Հմուտ դեկավարներ եւ ուղեցոյց - ներ պէտք են այդ նորահաս սերուն - դին խաչուհիներ, արենուշներ եւ պատանեկան Միութեան անդամները պատրաստելու եւ անոնց ազգային ո - գին վառ պահելու համար։

Պուլվար Օտտոյի աշխատաւորնե - րու ջանքերով, նախանձախնդրու - թեամբ եւ լումաներով պահուած ազ - գային վարժարանը իր թաղի երկսեռ պատանեկութեան տուած է տարբա - կան ուսումի որոշ բաժին մը, որ կա - րելի է աւելի բարձր աստիճաններու հասցնել, բան մը՝ որ պէտք չէ վրի - պի ենթամասնաճիւղի վարչութեան ուշադրութենէն։

Ի վերջոյ խօսք տրուեցաւ Պ. Ազ - դին Մարտիրոսեանի, որ չէշտեց Կ. Մաչի անհրաժեշտութիւնը գաղթա - հայ իրականութեան մէջ, գնահատեց անոր դերը պատմական փաստերով։ Կոչ ըրաւ ներկաներուն՝ թէւ թի - կունք հանդիսանալ Կ. Մաչին։

Սեղանակիցներէն չատերը իրենց երդերով եւ արտասանութիւններով մասնակից եղան խնճոյքին եւ ուրա - խութեանց։

Վիճակախաղի դրուեցաւ խաչուհինե - րէն մէկուն կողմէ նուիրուած խոշոր բագը, որ ապահովեց կոկիկ գումար մը։

Իրական հայեցի մթնոլորտի մը ըն - ծայած խանդավառ ու մտերմիկ պա - հերէն վերջ, սեղանակիցները դժուա - րութեամբ բաժնուեցան։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

Դր. Կ. Մաչի թէյասեղանը

— ՕՀ —

ՄԱՐՍԷԼ (Ցառաջ)։ — Նոյեմբեր 10ին կիրակի կէսօրէ ետք Պատ Վէն - սանի մէջ տեղի ունեցաւ Կ. Մաչի Պուլվար - Օտտօ եւ Քրօթի ենթա - մասնաճիւղի թէյասեղանը։ Հակա - ռակ տեղատարափ անձրեւին, ժամա - նակէն առաջ լեցուած էր սրահը։

Թէյասեղանին ներկայ էին նաեւ Կ. Մաչի Մարսէյլի կեդր. վարչութեան անդամուհիները։

Պուլվար Օտտօ - Քրօթի ենթամասնա - ճիւղի կողմէ Տիկին Սուքիասեան հանդէսը բացուած յայտարարեց, իր բացման խօսքը կարդալով, որ դեղե - ցիկ տպաւորութիւն գործեց ունկն - դիրներու վրայ։ Ցետոյ երգուե - ցաւ «Մեր Հայրենիք»ը։

Ապա ընկ. Տ. Մտեփանեան սեղա - նապետ ընտրուեցաւ, եւ սկսան մէջ ընդ մէջ երգեր, արտասանութիւն - ներ։

Տիկ. Ն. Քիւրքիճեան իբր օր - ուան բանախօս, պարզեց Կ. Մաչի նպատակը եւ անհրաժեշտ տեղեկու - թիւններ հաղորդեց անոր գործու - նէութեան մասին։

Մարսէյլի Հայ Արենուշներու Պուլ - վար Օտտոյի խմբակը խմբապետուհի Օր. Մանուչ Մարտիրոսեանի հետ, երգեց արենուշներու երգերէն։ Հետ - պհետէ սեղանները լեցուեցան հայ - կական գաթաներով եւ խմորեղինե - րով, մինչ մէկ անկիւնը կը թէշչային սամավարները։ Իրական թէյասեղան մը։

Գործի վրայ էին մասնաճիւղի ան - դամները, աշխոյժ եւ եռանդուն, ու - րախութեան եւ գոհունակութեան ժր - պիտր երեսներուն։ Հոս ու հոն կը վազվզէին բան մը պակաս չձգելու մտահոգութեամբ, ինչ որ կը յայտ - նաբերէր իրենց պարտականութեան գիտակցութիւնը եւ եռանդը։

Երկրորդ խօսողն էր Տիկին Տ. Սէ - բէնկիւլեան, որ թելադրեց ամէն կերպ աջակցիլ գպրոցական վարչու - թեանց եւ սատարել հայ լեզուի տա - րածման։

Պուլվար Օտտոյի ազգային գպրոցի անուհիները, որոնց մէկ մասը ար - դէն խաչուհիներ դարձած են, կ'աւել - ցնէին հանդէսին փայլը։

Նկատելի էր որ սերունդ մը հասած է Պուլվար Օտտոյի եւ Քրօթի մէջ, որ կը կարօտի մասնաւոր ուշադրու - թեան եւ խնամքի։

Հմուտ դեկավարներ եւ ուղեցոյց - ներ պէտք են այդ նորահաս սերուն - դին խաչուհիներ, արենուշներ եւ պատանեկան Միութեան անդամները պատրաստելու եւ անոնց ազգային ո - գին վառ պահելու համար։

Պուլվար Օտտոյի աշխատաւորնե - րու ջանքերով, նախանձախնդրու - թեամբ եւ լումաներով պահուած ազ - գային վարժարանը իր թաղի երկսեռ պատանեկութեան տուած է տարբա - կան ուսումի որոշ բաժին մը, որ կա - րելի է աւելի բարձր աստիճաններու հասցնել, բան մը՝ որ պէտք չէ վրի - պի ենթամասնաճիւղի վարչութեան ուշադրութենէն։

Խաչուհիները Թող մէյմէկ գեղե - ցիկ օրինակներ դառնան օր ու գիշեր «փօքեր»ի եւ «պլօթ»ի սեղաններու չուրջ բոլորուած հայ փարթամ տի - կիններուն։

Թղթակից

ՎՈՏԿԱՑԻ սպառումը կը նուազի Մ. Միութեան մէջ, համաձայն պաշտօ - նական տեղեկագրի մը։ Նուազումը անընդհատ կը չարունակուի քանի մը տարիէ ի վեր։

ԺԱՄՈՒ

Մեռելի մը տոջեւ

— օ —

Նոր Օրը հետեւեալ խորհրդածու - թիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմ - բագրականի մը մէջ (13 Նոյ.)։

— «Մ. Դ. Հնչակեան կուսակցու - թիւնը լուծուեր է Գ. Միջազգայնա - կանին մէջ։ Այսինքն՝ դարձեր է հա - մայնավար կուսակցութեան մէկ թե - ւը հայ իրականութեան մէջ, ուրանա - լով իր գոյութեան սկզբնապատճառը, — Թրքահայաստանի դատը։

Հնչակեան կուսակցութեան ինք - նասպանութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառած է ոչ միայն ռամկավար, այլ եւ Թուրք մամուլին (կարդալ՝ «Ճումհիւրիէթ»ի եւ ռամկավար «Պայքար»ի մեկնութիւնները)։

Ինչպէս կը տեսնենք, չատ մը հարցերու մասին Թուրքերը եւ ռամ - կավարները նոյն տեսակէտները ու - նին։ Ահա վերջին ապացոյցն ալ։ Թուրք մամուլը կ'ուրախանայ որ յի - սուն տարուան կեանք ունեցող Հնչ - կեան կուսակցութիւնը ձուլուած է համայնավար կուսակցութեան մէջ։ Այս ուրախութեան կը ձայնակցի ռամկավար կուսակցութեան պաշտօ - նաթերթ «Պայքար»ը։ Թուրքը կ'ուրա - խանայ որ Հնչակեան կուսակցու - թեան մահով Թրքահայ դատը կը կոր - ծանցնէ ախոյեան մը։ Այսինքն՝ Միաց - եալ եւ Անկախ Հայաստանին համար աշխատողներուն թիւը կը նուազի։ Հետաքրքիր է գիտնալ թէ «Պայքար» ինչո՞ւ կ'ուրախանայ։

Արդարեւ, վերջին քսանըհինգ տա - րիներուն Հնչակեան կուսակցութիւ - նը բարոյական ու ֆիզիքական ար - ժէք ներկայացնելէ չատ հեռու էր։ Ներքնապէս քայքայուած, պառակ - տուած եւ հարիւր ճակատներու բաժ - նուած, ան դադրած էր հայ ժողո - վուրդին համար մղիչ եւ գործօն ազ - դակ ըլլալէ։ Արհամարհուած ժողո - վուրդէն, աննկատելի ըլլալու աստի - ճան անտեսուած էր օտարներէն, ո - րոնք անցեալին կարեւորութիւն տը - ւած էին անոր, իբր յեղափոխական եւ խիզախ գործունէութիւն ունեցող կուսակցութիւն։ Մեր յեղափոխու - թեան քանի մը վայրկեան դրուագնե - րուն պատիւը կ'երթայ Հնչակեան կուսակցութեան։

Ետոյ ան գադրած էր ստեղծա - գործող եւ արդիւնաբերող ուժ մը ըլլալէ մեր կեանքին մէջ։ Կորնչուե - ցած էր նախկին համբաւը, քաղաքա - կան հաւատարիմութիւնը եւ բարո - յական արժէքը։ Վերածուած էր, այսպէս ըսենք, բանակի մը, որ կը բաղկանար միայն հրամանատարնե - րէ, առանց զինուորի։ Բոլորը ա - ռանձին ճակատներ կազմած էին։ Բո - լորը հրաման կ'արձակէին։ Հրաման ստացող եւ գործադրող գրեթէ չկար։ Հասկնալի է թէ այս անմխիթար վի - ճակին մէջ գտնուող հաւաքականու - թիւն մը չէր կրնար օգտակար ըլլալ ոչ միայն իր պատկանած ժողովուր - դին, այլ եւ իրեն։

Այս պատճառներով, Հնչակեան կու - սակցութիւնը, յաչս ժողովուրդին, կորնչնելով իր դիրքը, հեղինակու - թիւնը եւ բարոյական կշիռը, հոմա - նիշ զարձած էր անիշխանութեան, անկարգութեան եւ քաոսի։ Այսպէս ըլլալով մէկտեղ, մենք «Ճումհիւրի - էթ»ի եւ «Պայքար»ի պէս ծափ չենք զարներ որ ան ձուլուեցաւ համայնա - վար կուսակցութեան մէջ։ Ընդհակա - ռակն կը ցաւինք որ հայ ազատագրա - կան պայքարի դաշտէն կը հեռանայ որակով ու քանակով փոքր ուժ մը, որ օրքան ալ անկազմակերպ ու պա - կաս չըլլայ օգնութիւն, դեր մը կրնար կատարել ճակատագրական րոպէներուն։

Ամէն պարագայի, մեր զղացած ցա - ւը երբեք չի տկարացներ հայ ժողո - վուրդի պայքարի ճակատը, որուն ուժ պիտի տան վստահարար այն ան - հատ Հնչակեանները, որոնք չեն մոռ - ցած տակաւին իրենց կուսակցութեան աւանդութիւններն ու անոր գոյու - թեան սկզբնապատճառները»։

ԿԵԱՆՔԸ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ), 18 Նոյ.— Փոխադարձ օգնութեան կոմիտէն, որ կազմուեցաւ 1934 Նոյեմբերին, վեր - ջերս ալ աւելի հիմնաւորուեցաւ վա - ւերացուելով կառավարութենէն։ Նը - պատակն է նիւթապէս օգնել կարօտ հայրենակիցներուն։

Մի ութեան տարեվերջի ատենի ըն - տանեկան խնջոյք - թէյասեղան մը սարքուած էր անցեալ կիրակի 10 Նոյ. «Կիլիկիա» սրճարանի սրահին մէջ։ Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը։

Որոշեալ ժամուն Պ. Փիլիկեան հան - դէսը բացուած յայտարարելով, ան - միջապէս խօսքը տուաւ հոգեւոր հո - վիւ Եղիչէ քհն. Մխիթարեանի, որ նոր վերադարձած է դէպի Մարօք - Ալժէրի - Թունուզ կատարած մասնա - ւոր առաքելութենէ մը։ Տէր հայրը տեղեկութիւններ տուաւ իր այցելած գաղութներու մասին, գովեց մեր հե - ռաւոր հայրենակիցներուն հայրենա - սիրական տրամադրութիւնները, յայտ - նեց թէ իրեն յանձնած են որոշ գու - մար մը, Մարսէյլի ազգ. գպրոցնե - րուն եւ Կ. Մաչին յատկացնելու հա - մար, խոստանալով յատկիկային ալ կատարել իրենց պարտականութիւնը։ Ապրդ հայրենակիցները ազգ. հաւա - քոյթներու պատեհութենէն գրկուած ըլլալով հարազատ մթնոլորտի մը կա - րօտը կը քաշէն։ Այս առթիւ չէշտելով ազգ. կազմակերպութենց պարտա - կանութիւնները, փափաք յայտնեց որ անոնց կարգին «Փոխադարձ»ի գոր - ծունէութիւնը տարածուի նաեւ այդ հեռաւոր գաղութները։

Ինջոյքի բաժինը կը վարէր Պ. Փի - լիկեան, որ խանդավառեց ներկանե - րը։ Թէյի վերարերեալ աշխատանք - ները ստանձնած էր Կ. Մաչի մաս - նաճիւղը։ Սպասարկութիւնը կատար - ուեցաւ տիկիններու եւ օրիորդներու կողմէ։ Մէջընդմէջ խօսք առին Պ. Պ. Կիւրօեան եւ Ճակոր Ճէվիկեան, հայ արիներու եւ «Մասիս» մարզականի կողմէ, եւ գնահատեցին նոր վարչու - թեան կատարած աշխատանքները։

Խօսք տրուեցաւ նաեւ Կ. Մաչի մասնաճիւղի քարտուղարուհի Օր. Գալենիկ Մարտիրոսեանի, որ յիշե - լով փոխադարձ օգնութեան գործին չուրջ հայ կնոջ ունեցած պարտակա - նութիւնները, կոչ ուղղեց բոլոր տի - կիններուն եւ օրիորդներուն անդա - մագրուիլ Կ. Մաչին, այդ ուղղու - թեամբ պատրաստուելու համար։

Այս առթիւ տեղի ունեցան նաեւ արտասանութիւններ եւ երգեր։ Կար - ժէ յիշել Օր. Արմենուհի Սէրէնկիւլ - եան, Պ. Կ. Պէրպէրեան «Մասիս» մարզականէն, եւ փոքրիկ Գեղեւեան հայ արիներէն, որոնք ներկաներուն ջերմ գնահատութեան արժանացան։ Կ'արժէ յիշել նաեւ Պ. Գ. Մխլոեանը, որ իր ծիծաղաշարժ դրուագներով խնդացուց ներկաները։

Վերջին խօսքը արտասանեց միու - թեան քարտուղար Պ. Ա. Աչճեանի, որ հանդէսը փակելէ առաջ վարչու - թեան կողմէ չնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն, մասնաւո - րապէս Կ. Մաչին եւ բոլոր անոնց որ մինչեւ այսօր բարոյական եւ նիւ - թական օժանդակութիւններով օգնած են միութեան։ Այս առթիւ պարզելով միութեան նպատակները եւ կատա - րած աշխատանքները, հրաւիրեց բո - լորը պահ մը մէկտեղ թողուլ կուսակ - ցական անտեղի եւ վնասակար վէճե - րը, միանալ ու մէկ մարդու պէս հա - մախմբուիլ միութեան չուրջ, օգնելու համար մեր կարօտ հայրենակիցնե - րուն։

Հանդէսի պաշտօնական փակումէն վերջ խանդավառ երիտասարդութիւ - նը չուզելով բաժնուիլ ստեղծուած գեղեցիկ մթնոլորտէն, մինչեւ առաւօտ ոտնից «Փոխադարձ»ի այս անդ - րանիկ տարեդարձը։

Աստիկ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵՂԾ ԿՈՉԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

— օ —

ՏԷՍԻՆ, 17 Նոյեմբեր.— «Նոր Եր - կիր»ի 12 Նոյեմբերի թիւին մէջ կար - դացինք «Կոչ Տարօնցիներու» գրու - թիւնը յանուն Տէսինի մեր միութեան անունը կրող վարչութեան։ Թոյլ տը - ւէք հրապարակաւ յայտնելու որպէս զի ինչպէս մեր հայրենակիցները նոյնպէս հասարակութիւնը գիտնան թէ անոնք անվաւեր են եւ կը փորձեն չահագործել միութեանս անունը։ Արդ, կը զգուշացնենք նմանները որ - պէսզի կրկին չփորձեն խօսիլ միու - թեանս անունով հակառակ պարագա - յին պիտի դիմենք օրինական միջոց - ներու, քանի որ մենք վաւերացուած ենք եւ կապուած կեդր. վարչութեան հետ։

Ի դիմաց Տ. Տ. Հ. Միութեան Տէ - սինի Մասնաճիւղի վարչութեան Ա - ռենապետ՝ Սարգիս Ադամեան, ա - ռենադպիր՝ Մ. Գրիգորեան, եւ գան - ձապահ՝ Խ. Զաւէն։

80.000 ԳՈՐԾԱԶՈՒՐԿՆԵՐ աւելցան Պելժիոյ մէջ, ցուցահանդէսին փակ - ման առթիւ։

17 ՀՈԳԻ ԱՑՐԵՑԱՆ Տամանհուրի (Եգիպտոս) լուցկիի գործարանին մէջ։

ՀԱՅԿԱԶ՝ ԶՈՒՅՑ ԽԱՐՏԵԼ ԵՒ ԱՆՄՈՌԵԼ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՕՐԱ ԽՈՒԶ

ՀԱՅԿԱԶ ՏԱՓԶ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՐԽԻՒ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
ՓՏՒՃԱՐԱՆ

ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Տրուած է որ ձեր ուշադրութիւն գրաւենք մեր ներկայ հրատարակութեան վրայ։

Գրասենեակ՝ 3, ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱՐ,
Փոստարկղ 9, ՓԱՐԻԶ

Տպարան՝ 75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)
Լրագիր հիմնուած ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՇԱՀԱԶԻԶԻ Ի ՓԱՐԻԶ

21, Rue de Cimet

ՀԱՅԿԱԶ ՏԱՓԶ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԱՐԽԻՒ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ
ՓՏՒՃԱՐԱՆ

ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԱՆԱՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Տրուած է որ ձեր ուշադրութիւն գրաւենք մեր ներկայ հրատարակութեան վրայ։

Գրասենեակ՝ 3, ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱՐ,
Փոստարկղ 9, ՓԱՐԻԶ

Տպարան՝ 75, Ave. Victor – Hugo, Clamart (Seine)
Լրագիր հիմնուած ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ՇԱՀԱԶԻԶԻ Ի ՓԱՐԻԶ

21, Rue de Cimet

Imprimerie A. DER (ACOPIAN) 17, Rue Damesme. PARIS (13)

Le Gérant: H. STEPHAN

ՓԱՐԻԶԻ ԱՐՎԵՍՏԱՆՈՑ ՄԱՐՄՆԱՒՈՐ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶ ՊԱԼԵՏ

Ստեղծուած՝ 1923 թուականին

Ղեկավար՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Ուսուցիչներ՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Ա. ՍԱՐԳ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
23
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
SAMEDI
23 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2969

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

— . —

Երկարատեւ անտարբերութենէ եւ թաթխոփումներէ յետոյ, վերջին տարիներու ընթացքին հայ արհեստաւորները, տեղ – տեղ ալ բանուորները գնահատելի ձեռնարկներ կատարեցին, իրենց արհեստակցական ինքնապաշտպանութեան համար:

Անցի օր հրատարակուած էր կոչ մը, Փարիզի եւ շրջանի հայ ներկիչներու միութեան կողմէ, իրենց տարեկան պարահանդէսին առթիւ (8 դեկտեմբեր):

Դժբախտ վրիպակով մը, կոչէն դուրս ինկած էր անոր ամէն – կարեւոր պարագան, որ ահաւասիկ.

— « Միութեանս վարչութիւնը կապ հաստատած է տեղական արհեստակցական կազմակերպութեանց հետ եւ իր բարոյական աջակցութեան շնորհիւ 40ի մօտ հայ արհեստակիցներ գործ գտած կ'աշխատին:

« Միութիւնը վերջերս ունեցաւ իր խորհրդատու փաստաբանը, որուն ձրի խորհրդակցութիւններէն կրնան օգտուիլ բոլոր արհեստակիցները, իրենց վարձակալութեան, փոխադրութեան եւ վերջապէս դատական գործառնութեանց մէջ»:

Ինչպէս յայտարարուած էր, Միութիւնը ունի նաեւ հաւաքատեղի մը, «ուր տեղի կ'ունենան իր չաբաթական դասախօսութիւնները, վաթչական եւ ընդհանուր ժողովները, վերջապէս վայր մը ուր մեր բոլոր արհեստակիցները կը համախմբուին մէկ ման գաւակներու նման »:

Ուրիշ կոչ մը, Մարսէյլէն, կը հաղորդէր թէ կօշկակար բանուորները ժողով գումարելով, կազմած են արհեստակցական միութիւն մը, իրենց շահերուն պաշտպանութեան համար:

Եթէ ճիշդ է որ ամէն չարիքէ բարիք մը կը ծնի, այս ձեռնարկներէն ալ արդիւնք է չարիքի մը:

Ինչպէս կը հաղորդէր Մարսէյլի մեր թղթակիցը, կառավարութիւնը վերջին պահուն արգիլած է որ հայ կօշկակարները վերաշխատին ու կօշկակարները, ինչպէս եւ Փարիզի չարժաւոր – ները (չոֆէօր) եւ թերեւս ուրիշներ ալ որ ծանօթ չեն մեզի:

Համախմբուելով առանց դատաստանքի խորութեան, եւ միշտ դուշխանալով քաղաքական – կուսակցական մարզանքներէն եւ բանպիտութեան փորձութիւններէն, հայ բանուորներն ու արհեստաւորները կրնան առաւելագոյն բարիքը ապահովել իրենց համար:

Նոր չէ որ պիտի յիշեցնենք թէ՝ բանուորը ինք միայն կրնայ ճարպիկ ըմբռնել իր շահերը, եւ անոր համեմատ վարել իր ճակատագիրը:

Իսկ յաջողութեան համար տարբերական պայման է կազմակերպել, դառնալ կուռ չարք եւ սիրական ազդակ:

Բարեբախտաբար միջավայրը ամէն դիւրութիւն կ'ընծայէ, այս ճամբուն վրայ: Տասներեք տարուան փորձառութիւնն ալ՝ օգնական:

Եթէ տեղական շահերու գիտակցութիւնն ալ չպիտի զօրէ համախմբելու զոնէ արհեստակցական գետնի վրայ, զանազան ազգանպաիրներ կամ պաշտօնական հաւատամիքներ չեն որ անոնց տուգանքներէն պիտի փրկեն հայ աշխատաւորութիւնը:

Փառա՝ ասիրիչներու, կօշկակարներու եւ չարժաւարներու Միութիւնները, իրենց գործնական արդիւնքներով:

Անշուշտ ուրիշներ ալ պիտի փութան օգտուիլ անոնց փորձառութենէն, կազմելով արհեստակցական Միութիւններու ցանց մը, որ պիտի դառնայ իրենց ամէնէն ամուր կռուանը:

Սկզբնական դժուարութիւններ կամ անվարժութեան վախը պէտք չէ պատրուակ դառնան մեկուսանալու կամ կէս ճամբան մնալու:

Որ եւ է վարանում կամ նահանջ՝ ամէնէն առաջ իրեն՝ բանուորին պիտի վնասէր, իւղ քսելով գործատիրոջ հացին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԿԸ ԲԱՐԴԱՆԱՅ

ՁԵՂՉԻ ՍԱԿԸ ԲԱՐՁՐԱՑԱՒ 5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐԻ ԿԱՍԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՈՍԿԻԻՆ ԱՐՏԱՀՈՍՈՒՄԸ

Ֆրանսայի ներքին տագնապը կը շարունակուի նոյն սաստկութեամբ: Զախակողմեան հոսանքները չեն ուզեր տեղի տալ չարք մը հիմնական հարցերու մէջ, որոնց դիմաւորն է տղայական կազմակերպութեանց լուծումը: Կը վախցուի որ կացութիւնը աւելի բարդանայ մինչեւ խորհրդարանին վերաբացումը (28 նոյեմբեր):

Իրրեւ հետեւանք տիրող տագնապին եւ ուրիշ պատճառներու, անընդհատ ոսկի կը հոսի դէպի արտասահման: Պանք տը Ֆրանսը, որ նոյեմբեր 14ին 31ն 4 առ հարիւրի բարձրացուցած էր դեղչի սակը, հինգշաբթի օր բարձրացուց 5 առ հարիւրի: Վերջին տեղեկագրէն կ'երեւայ որ դրամատունը 933,000,000 ֆրանք արժոյրութեամբ ոսկի կորսնցուցած է անցեալ չաբթու: Եթէ այս վիճակը չարունակուի, հաւանական է որ դեղչի սակը 6 առ հարիւրի բարձրանայ մինչեւ հինգշաբթի, եթէ ոչ աւելի առաջ:

Քաղաքական կացութիւնը մեծապէս ազդած է սակարանին վրայ եւ տեղատնաւորական շրջանակներու մէջ, ուր կը կարծեն թէ ձախակողմեան հոսանքները պիտի տապալին Լաւալի կառավարութիւնը, հաստատելով «կարմիր» դաշինք մը, որուն առաջին գործը պիտի ըլլայ լուծել հայրենասիրական միութիւնները, երեսփոխանական ժողովը, եւ տեսակ մը դիկտատուրա հաստատել:

Քաղքենի դրամատիրական մամուլը չի ծածկեր տիրող մտահոգութիւնը: «Թան» եւ «Էկօ տը Փարի» «յեղափոխական» ձեռնարկներ կը կոչեն արմատականներուն եւ ընկերվարականներուն ոգեմտածները՝ կառավարութեան դէմ: Կացութիւնը այնքան ծանրացած է որ նոյնիսկ արմատական օրկանը, «Լ'Էօվռը», ժողովրդական ճակատին կուսակից ըլլալով հանդերձ, չափաւորութեան յորդոր կը կարդայ:

Ազգայնական հոսանքները վառած իրենց ուժին վրայ, կը հաւատան թէ Հրեղէն Ալֆի անդամներուն թիւը մէկ միլիոնի մօտեցած է արդէն: Այսպէս կոչուած հայրենասիրական Միութիւնները տենդագին աշխատանքի լծուած են գաւառի մէջ, գիւղացիական միութիւններ կազմելու համար, որոնք խորապէս հակառակ են համայնավարական հոսանքին:

*** Բանակցութիւնները կը շարունակուին կառավարութեան եւ եմտական յանձնաժողովին միջեւ, միջին ճամբայ մը գտնելու համար եմտական կարգադրութեանց մասին: Կը հաւատան թէ կառավարութիւնը տրամադիր է կարգ մը զիջումներ կատարելու, 200 — 300 միլիոն ֆրանք գեղչելով հրամայական գրուած քանի մը միլիառ խնայողութիւններէն: Ֆրանքին եւ Ֆրանսական արժէթուղթերուն տկարացումը հետզհետէ աչքի կը զարնէ: Մանաւանդ տեսակէտով, պանք տը Ֆրանսը վառած է թէ պիտի կրնայ անցընել այս փոթորիկը, ինչպէս ըրաւ անցեալ յունիսին, պահելով Ֆրանքին արժէքը: Բայց քաղաքական եւ հոգեբանական կացութիւնը, եւ ներքին թէ արտաքին անըստուգութիւնը աւելի կը դժուարացնեն դրամատան դերը: Առ այժմ խօսք չկայ Ֆրանքին դէմ կռուելու մասին, բայց անհաւանական չէ որ այդ խնդիրն ալ ծագի, եթէ կացութիւնը աւելի բարդանայ:

Ուշագրաւ բանակցութիւններ Գերմանիոյ հետ

Ֆրանսական դեսպանը քանի երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլերի հետ

Պ. Ֆրանսուա Փոնսէ, Պերլինի Ֆրանսական դեսպանը, որ Փարիզ եկած էր վերջերս, նոյեմբեր 21ին չատ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Հիթլերի հետ, միջպատային կացութեան մասին: Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ.—«Խօսակցութիւնը բարեկամական էր երկու կողմէն ալ եւ ընդհանուր հանգամանք ունէր, չօշափելով ներկայ քաղաքական հարցերը»: Գերմանիոյ հետագրական գործակալութիւնն ալ կը յայտնէ թէ խօսակցութիւնը «պատեհութիւն կ'ընծայէր հաստատելու երկու կառավարութեանց բարեացակամութիւնը»:

Աւելորդ է ըսել որ քաղաքական շրջանակներու մէջ կը քննուի Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ յարաբերութեանց բարւոքման խնդիրը: Տեսակցութեան կարեւորութիւնը կը չեշտուի անով որ ներկայ էր նաեւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարը: Կ'ըսուի թէ Պ. Լաւալ ամէն միջոց պիտի փորձէ, համբան հարթելու եւ լծուղ դառնալու համար Գերմանիոյ հետ: Դեսպանը այս պարագան հաղորդած էր Հիթլերի: Գլխաւոր դժուարութիւնը այն է որ Գերմանիա միշտ կ'ընդդիմանայ Ֆրանքեւռուսական դաշնագրին եւ փափաք յայտնած է որ Ֆրանսայի խորհրդարանը չվաւերացնէ զայն: Հակառակ պարագային, յոյս չկայ որ բանակցութիւնները ելքի մը յանգին, Թէեւ Փարիզի մէջ որոշ լաւատեսութիւն կը տիրէ, ինչպէս կը չեշտէր Հավասի հեռագիրն ալ:

Պատերազմը, պատիժները եւ յարակից խնդիրներ

Եթովպիոյ կայսրը, որ քանի մը օր առաջ մայրաքաղաքէն մեկնած էր անծանօթ ուղղութեամբ, վերադարձաւ նոյեմբեր 22ին: Կը հաստատուի թէ կայսրը դացած էր Հարրարի ճակատը, կացութիւնը ուսումնասիրելու եւ զօրքը խրախուսելու համար: Այցելած է նաեւ Ձիճիքա եւ Տիրէ Տավա, խորհրդակցելով հրամանատարներուն հետ: Կ'ըսուի թէ երկու իտալական օդանաւեր հետապնդած, բայց յետոյ խոյս առած են: Կայսրը յորդորած է վերնորոգուն որ կուռին ամենամեծ քաջութեամբ, հակառակ պարագային, եթէ պարտուին հարաւային ճակատին վրայ, ամբողջ կռիւը կորսուած պիտի ըլլայ: Կը կարծուի թէ կայսրը մօտերս պիտի այցելէ նաեւ հիւսիսային ճակատը:

*** Կայսեր այցելութենէն վերջ, հարաւային ճակատի հակէչական բանակը նոր գործունէութեան ձեռնարկեց: Իր նպատակն է թակարդը ձգել իտալական զօրքը:

*** Իտալիոյ պինուորական նախարարութիւնը նոր ծրագիր մը կազմեց, 100,000 պինուոր պահեստեցնելու համար բանակէն, որուն թիւը կը հասնի մէկ միլիոնի: Այսպէս, մէկ ամիս արձակուրդ պիտի տրուի գիւղացիներու եւ հողագործներու, որպէսզի երթան արմաիք եւ ուտելիք հասցնեն քաղաքի ժողովուրդին եւ Աֆրիկէի բանակին: Այս ալ պատասխան մըն է պատժական անօրինութեանց:

*** Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը հրաւէր ուղղեց քարիւղի արտադրիչներուն եւ արտածիչներուն որ դադրեցնեն ապրանք ղրկել Իտալիա եւ Եթովպիա: Ամերիկայէն Իտալիա քարիւղի արտածումը 600 առ հարիւր աւելցած է սեպտեմբերին եւ հոկտեմբերին, բազդատելով 1934ի նոյն շրջանին հետ: Կ'ըսուի թէ իտալացի գործակալներ կը բանակցին 50 միլիոն տոլար քարիւղ գնելու համար Թէքսասի մէջ:

*** Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը ժողովի հրաւիրուած է նոյեմբեր 28ին, իսկ 18երու յանձնախումբը՝ ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար ածուխի, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արգիլման մասին:

*** Բազմաթիւ առեւտրական կազմակերպութեանց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Պ. Լաւալի, բողոքեց պատժական տնօրինութեանց դէմ, որոնք ծանր վնասներ կը պատճառեն:

Նոր խռովութիւններ Եգիպտոսի մէջ

Նոյեմբեր 21ին նոր խռովութիւններ ծագեցան Գահիրէի մէջ, իրրեւ հետեւանք ընդհ. գործադուլին, որ հռչակուած էր իրրեւ բողոք սահմանադրութեան բռնաբարման դէմ եւ սուգ վերջին զէպքերու զոհերուն համար: Գործադուլին կը մասնակցէին բոլոր ազգայնականները, մտաւորական, փաստաբան, առեւտրական եւն.: Բոլոր արաբական խանութները փակուած էին: Ցուցարարները, որոնց մէջ սիրական դեր կը կատարէին աղջիկներ, բազմութեամբ թափեցան գլխաւոր հրապարակներուն վրայ: Կառավարութիւնը հրամայած էր կրակ չբանալ, բայց ոստիկանները ճարահատ հրացան պարպեցին օդին մէջ, բազմութիւնը ցրուելու համար: Ցուցարարներէն զատ վիրաւորուեցան նաեւ եօթ ոստիկաններ: Զերբակալուեցան չիսուն հոգի: Ցուցարարները ահագին մնաս պատճառեցին, ապակիներ կոտրելով, հանրակառքերու վրայ յարձակելով եւն.: Ուսանողներու միութիւնը հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, պատուիրակութիւն մը ղրկելու համար Ժընեւ:

Փորթ Սայիտի մէջ ալ խռովութիւններ ծագած ըլլալով, հինգ ոստիկաններ վիրաւորուեցան: Աւելի քան 300 կռիւ կռուցներ քանդուած էին: 45 հոգի ձերբակալուեցան:

Մինչ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային, Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը ժողովի հրաւիրուած է չորեքշաբթի, իսկ 18երու յանձնախումբը՝ ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար ածուխի, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արգիլման մասին:

*** Բազմաթիւ առեւտրական կազմակերպութեանց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Պ. Լաւալի, բողոքեց պատժական տնօրինութեանց դէմ, որոնք ծանր վնասներ կը պատճառեն:

Նոր խռովութիւններ եգիպտոսի մէջ

Նոյեմբեր 21ին նոր խռովութիւններ ծագեցան Գահիրէի մէջ, իրրեւ հետեւանք ընդհ. գործադուլին, որ հռչակուած էր իրրեւ բողոք սահմանադրութեան բռնաբարման դէմ եւ սուգ վերջին զէպքերու զոհերուն համար: Գործադուլին կը մասնակցէին բոլոր ազգայնականները, մտաւորական, փաստաբան, առեւտրական եւն.: Բոլոր արաբական խանութները փակուած էին: Ցուցարարները, որոնց մէջ սիրական դեր կը կատարէին աղջիկներ, բազմութեամբ թափեցան գլխաւոր հրապարակներուն վրայ: Կառավարութիւնը հրամայած էր կրակ չբանալ, բայց ոստիկանները ճարահատ հրացան պարպեցին օդին մէջ, բազմութիւնը ցրուելու համար: Ցուցարարներէն զատ վիրաւորուեցան նաեւ եօթ ոստիկաններ: Զերբակալուեցան չիսուն հոգի: Ցուցարարները, որոնց մէջ սիրական դեր կը կատարէին աղջիկներ, բազմութեամբ թափեցան գլխաւոր հրապարակներուն վրայ: Կառավարութիւնը հրամայած էր կրակ չբանալ, բայց ոստիկանները ճարահատ հրացան պարպեցին օդին մէջ, բազմութիւնը ցրուելու համար: Ցուցարարներէն զատ վիրաւորուեցան նաեւ եօթ ոստիկաններ: Զերբակալուեցան չիսուն հոգի: Ցուցարարները ահագին մնաս պատճառեցին, ապակիներ կոտրելով, հանրակառքերու վրայ յարձակելով եւն.: Ուսանողներու միութիւնը հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, պատուիրակութիւն մը ղրկելու համար Ժընեւ:

Փորթ Սայիտի մէջ ալ խռովութիւններ ծագած ըլլալով, հինգ ոստիկաններ վիրաւորուեցան: Աւելի քան 300 կռիւ կռուցներ քանդուած էին: 45 հոգի ձերբակալուեցան:

Մինչ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային, Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը ժողովի հրաւիրուած է չորեքշաբթի, իսկ 18երու յանձնախումբը՝ ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար ածուխի, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արգիլման մասին:

*** Բազմաթիւ առեւտրական կազմակերպութեանց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Պ. Լաւալի, բողոքեց պատժական տնօրինութեանց դէմ, որոնք ծանր վնասներ կը պատճառեն:

ԽՐՈՒԱԹՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՑԵՏԱԶԳՈՒԵՑԱՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՆ

Պաչտպան փաստաբանը հրաժարած ըլլալով

Վերջին պահուն նոր անակնկալ մը ծագեցաւ խռուած յեղափոխականներու դատավարութեան առթիւ: Ինչպէս յայտնի է, պաշտպան փաստաբան Պ. Ժոռժ Տէտոնի փափաքանքով, նշանակուած էր Պ. Ստոինօ: Հինգշաբթի առաւօտ, երեք ամբաստանեալները մերժեցին բանտին մէջ ընդունիլ նոր փաստաբանը եւ երկու ընկերները: Միեւնոյն առեն յայտնեցին թէ ծոմը պիտի չարունակեն:

Երբ նախօրօք ծանուցուեցաւ, երեքն ալ ներկայ էին, անօթութենէն դեղնած: Այդ միջոցին լսուեցաւ թէ ընդհ. դատախազը հեռագիր մը ստացած է Փարիզէն, Պ. Անարէ Պէրթոնէ, որ կ'ըսէր թէ Պ. Տէտոնի կողմէ պաշտպան փաստաբան նշանակուած է: Մինչ ունկնդիրները անհամբեր կը սպասէին ատեանին բացման, որ մէկ ժամ ուշացաւ, Պ. Ստոինօ անմիջապէս յայտարարեց թէ չի կրնար ստանձնել երեք ամբաստանեալներուն պաշտպանութիւնը, քանի որ անոնք չեն ընդունիր պինքը: « Ես պէտք եղածին չափ ծանօթ չեմ Թղթածրարին: Ծանօթ չեմ նաեւ երեք ամբաստանեալներուն եւ տարակոյս չկայ թէ անոնք միշտ ալ անծանօթ պիտի մնան ինծի, քանի որ չեն ուզեր ոչ լսել, ոչ խօսիլ: Ուստի կը խնդրեմ յառաջիկայ նստաշրջանի մը յետաձգել դատավարութիւնը, որպէսզի ամբաստանեալները կարենան իրենց ուզած փաստաբանը ընտրել »:

Այս յայտարարութիւնը ընդունուեցաւ ծափերով: Արդէն խորհրդակցութիւն մը կատարուած էր առաւօտուն, էքթի փաստաբաններու կամարին մէջ, որոշելու համար թէ արդար չէ՞ հրաժարիլ, եթէ իրենց նախագահը, Ստոինօ չարունակէ պաշտպան փաստաբանի դեր կատարել, հակառակ երեք ամբաստանեալներու կամքին:

Գեռայ ոտքի ելաւ ընդհ. դատախազը եւ պաշտպանեց յետաձգման անհրաժեշտութիւնը: Նախագահը թարգմանել տուաւ երկու յայտարարութիւնները: Ամբաստանեալները ըսին թէ կ'ուզեն որ իրենց փաստաբանին՝ Պ. Էտպոնի ընկերանայ Պ. Անարէ Պէրթօն: (Փոսփիչէլ արդէն իսկ հեռագիր մը ստացած էր Փարիզէն, նոյն փաստաբանէն):

Դատարանը քանի մը վայրկեան խորհրդակցելէ վերջ, յայտարարեց թէ դատին չարունակութիւնը յետաձգուած է ուրիշ նստաշրջանի մը, որպէսզի նոր փաստաբանը կարենայ ուսումնասիրել Թղթածրարը:

Յաջորդ նստաշրջանը կը բացուի յունուարին: Ամբաստանեալները վերակրնան ուտել:

**** Փարիզի փաստաբաններու միութեան խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ քննեց Պ. Էտպոնի հարցը եւ «չատ խոր յուզումով» իմացաւ պաշտօնազրկութիւնը եւ դիմում ընելու որոշեցաւ, մինչ կը պաշտպանէր երեք մահապարտ ամբաստանեալներու դատը: Որոշուեցաւ դատական նախարարութենէն խնդրել որ խորհուրդին տրամադրէ բոլոր անհրաժեշտ փաստաթուղթերն ու տեղեկութիւնները «այս ծանր միջադէպի մասին»:*

**** Վառեալ փաստաբանը տեսակցութեան մը առթիւ յայտարարեց թէ քանի տարիէ ի վեր կ'ուսումնասիրէ Սերպիոյ եւ Խրուաթիոյ խնդիրները, իսկ տասը ամիսէ ի վեր՝ Մարսէյլի ահաբեկման խնդիրը եւ դեռ ամբողջովին չէ խորացած: Կը յուսայ Միլան երթալ մօտերս օգնելու համար Անթէ Փավելիչի, որ բանտարկուած կը մնայ իրրեւ ընդհ. դեկավար եւ որ պատրաստակամութիւն յայտներ է «ինքզինքը դնելու Ֆրանսական արդարադատութեան տրամադրութեան տակ », ամբողջ խնդիրը լուսաբանելու համար:*

Թերթերը կը գրեն թէ Մարսէյլի դէպքին քննութիւնը եւ դատավարութիւնը մինչեւ հիմա երեք միլիոն ֆրանքի նստած են Ֆրանսական կառավարութեան :

կամ եթովպիա: Ամերիկայէն Իտալիա քարիւղի արտածումը 600 առ հարիւր աւելցած է սեպտեմբերին եւ հոկտեմբերին, բազդատելով 1934ի նոյն շրջանին հետ: Կ'ըսուի թէ իտալացի գործակալներ կը բանակցին 50 միլիոն տոլար քարիւղ գնելու համար Թէքսասի մէջ:

**** Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը ժողովի հրաւիրուած է չորեքշաբթի, իսկ 18երու յանձնախումբը՝ ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար ածուխի, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արգիլման մասին:*

**** Բազմաթիւ առեւտրական կազմակերպութեանց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Պ. Լաւալի, բողոքեց պատժական տնօրինութեանց դէմ, որոնք ծանր վնասներ կը պատճառեն:*

Նոր խռովութիւններ եգիպտոսի մէջ

Նոյեմբեր 21ին նոր խռովութիւններ ծագեցան Գահիրէի մէջ, իրրեւ հետեւանք ընդհ. գործադուլին, որ հռչակուած էր իրրեւ բողոք սահմանադրութեան բռնաբարման դէմ եւ սուգ վերջին զէպքերու զոհերուն համար: Գործադուլին կը մասնակցէին բոլոր ազգայնականները, մտաւորական, փաստաբան, առեւտրական եւն.: Բոլոր արաբական խանութները փակուած էին: Ցուցարարները, որոնց մէջ սիրական դեր կը կատարէին աղջիկներ, բազմութեամբ թափեցան գլխաւոր հրապարակներուն վրայ: Կառավարութիւնը հրամայած էր կրակ չբանալ, բայց ոստիկանները ճարահատ հրացան պարպեցին օդին մէջ, բազմութիւնը ցրուելու համար: Ցուցարարներէն զատ վիրաւորուեցան նաեւ եօթ ոստիկաններ: Զերբակալուեցան չիսուն հոգի: Ցուցարարները ահագին մնաս պատճառեցին, ապակիներ կոտրելով, հանրակառքերու վրայ յարձակելով եւն.: Ուսանողներու միութիւնը հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, պատուիրակութիւն մը ղրկելու համար Ժընեւ:

Փորթ Սայիտի մէջ ալ խռովութիւններ ծագած ըլլալով, հինգ ոստիկաններ վիրաւորուեցան: Աւելի քան 300 կռիւ կռուցներ քանդուած էին: 45 հոգի ձերբակալուեցան:

Մինչ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային, Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժներու յանձնախումբը ժողովի հրաւիրուած է չորեքշաբթի, իսկ 18երու յանձնախումբը՝ ուրբաթ օր, խորհրդակցելու համար ածուխի, քարիւղի եւ ուրիշ նիւթերու արգիլման մասին:

**** Բազմաթիւ առեւտրական կազմակերպութեանց կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայանալով Պ. Լաւալի, բողոքեց պատժական տնօրինութեանց դէմ, որոնք ծանր վնասներ կը պատճառեն:*

(Շար. ը կարդալ Գ. էջ)

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՇԵՆ ՆԵՐՍ

ՈՂԻՄՊՈՍԻ ՏԵՂԱՇԱՐԺԸ

4.— Հայաստանն՝ իրաւազրկուած

Պատժուած երդնկեանների ու Այվազեանների հասցէին ուղղուած մեղադրանքներից մէկն էլ այն է, որ նրանք բողոքել են Հայաստանի իրաւազրկման դէմ, որ կենտրոնը Հայաստանի կարիքներին պակաս միջոցներ է յատկացնում, քան Ազրբէջանին եւ մանաւանդ, Վրաստանին:

Սա էլս այն մեղադրանքն է, որ արտասահմանեան քննագատութիւնը ամէն օր նետում է հայ բոլշեւիկների երեսին: Մեր մամուլը թիւեր ու փաստեր է բերում ցոյց տալու համար, թէ, իրօք, Հայաստանը, համեմատած իր հարեւան «քոյր հանրապետութիւնների» հետ իրաւազրկուած է: Երեւանի վարիչները վրդովմունք հերքել են միշտ: Հիմա ի՞նչ են խոստովանւում, որ մեր ասածը հաստատելու եւ յանդգնում են այդ աոթիւ բարձրաձայն բողոք արտայայտել, նշանակում է վէրքը իրօք որ չատ խորն է:

Եւ այդ վէրքը նկատելու համար առանձին արտասեսութիւն հարկաւոր չէ: Բաւական է վերյիշել մի քանի, ամէնքին ծանօթ փաստեր ու մեր իսկ աչքերի առջեւ կատարուած դէպքեր: Հէնց, օրինակ, Լուկաչինը, ինչո՞ւ քշեցին Հայաստանից այդ դիւանական հմտութեան տէր եւ երկրին գործնականօրէն ծառայելու պատրաստակամ բոլշեւիկին: Որովհետեւ նա յանդգնել էր Թիֆլիսում ու Մոսկուայում պաշտպանել Հայաստանի անեծսութեան կարիքները, ծառացել էր այն աղաղակող անարդարութեան դէմ, որ այն պահուն, երբ Հայ ժողովուրդը խեղդւում է սակաւահողութիւնից, Հայաստանի արօտավայրերը, քոչի պատրուակով, յանձնւում էին ադրբէջանցի անասնապահներին, կամ որ Հայաստանի համար որոշուած չաքարի գործարանի ծրագիրը կամ որ Հայաստանի համար որոշուած չաքարի գործարանի ծրագիրը թողնւում էր թղթի վրայ, իսկ չաքարի գործարան չինւում էր Վրաստանում, որին յատկացւում էր եւ հայկական Շերակի ճակնդեղը, որ, վերջապէս, մինչ անհաչիւ միլիոններ էին թափւում Վրաստանի չինարարութեան վրայ, Հայաստանին հազիւ փշրանքներ էին չպրտում: Այս եւ նման «մեղքեր»ի համար չէ՞ր, որ Լուկաչինին թոցրին իր ժողկոմնախարհական աթոռից ու քշեցին Ռուսաստանի ներսերը ինչ որ անհնչան պաշտօնի: Եւ Լուկաչին անունն անգամ չնշուած է այժմ Հայաստանում:

Հէնց դեռ նոր ամէնքիս յիշողութեան մէջ թարմ է թէ ինչ ամրասանութեամբ աթոռապուրկ արին Հայաստանի «վարչապետ» Սահակ Տէր Գաբրիէլեանին: Սրա «մեղք»ն էլ այն չէ՞ր, որ տարիներ կենտրոնին հրու կամակատարութեամբ ծառայելուց յետոյ, վերջապէս, չկարողացաւ տանել Հայաստանի վերաբերմամբ գործուող բոլոր անարդարութիւնները եւ բռնութիւնն ու անիրաւութիւնները եւ դուրս բարձրացրեց Թիֆլիսում ու Մոսկուայում: Արդիւնքը՝ տեսանք. Տէր Գաբրիէլեանը յայտարարուեց «հիւանդ» եւ ճամբու դրուեց, իսկ նրա ամէնէն կարեւոր եւ Թիֆլիսցիների աչքը ծակող ձեռնարկը՝ Երեւան Ազգաոֆա երկաթուղին, որ Հայաստանը դէթ մասամբ պիտի ազատագրէր Թիֆլիսի չահագործումից, յայտարարուեց «ազգայնական - ուկլոնիստական» գործ եւ կասուցումը կանգ առաւ: Այժմ երեւանում մտածում են, թէ Տէր Գաբրիէլեանից ժառանգութիւն մնացած երեւան - Քանաքեռ 16 քիլոմեթրանոց դիծը ի՞նչ անեն: Ուզում են կցել ... երեւանի էլեկտրաքարշին: Ի՞նչ կայ որ, բիւրիանների ու Յանջեանների կարծիքով Հայաստանի համար երկաթուղին չրոայլութիւն է. էլեկտրաքարշն էլ բաւական է:

Տեղը չէ, բնականաբար, թիւեր ու վիճակագրական տեղեկութիւններ չարելու: Դրանք բերւում են ուսումնասիրութիւնների եւ մամուլի տեղեկատու նիւթերի մէջ, բայց նոյնպէս յայտնի իրողութիւն է, որ եթէ հայ մեծատունք Վրաստանի, Ադրբէջանի ու Հայաստանի հանրապետական ու տեղական պիւտճէները կամ վերլուծենք Անդրկովկասի ընդհանուր պիւտճէն, կը տեսնենք, որ պետական ծախսերի մեծագոյն մասը արւում է նախ Վրաստանում, յետոյ՝ Ադրբէջանում եւ, միշտ ու բոլոր ճիւղերում, ամենավերջին տեղը բռնում է Հայաստանը: Եւ այդ ոչ միայն այն պատճառով, որ Հայաստանը փոքր երկիր է ու քիչ ժողովուրդ ունի, այլ եւ որովհետեւ Հայաստանում, չնչին բացառութեամբ, ընդհանուր անդրկովկասեան կամ համամիութենական ընոյթի ձեռնարկ կամ հիմնարկութիւն գոյութիւն չունի: Մի կառչուկի գործարան, պղինձ, բամբակ — եւ վերջացաւ: Մշակութային ոչ մի միւսեթենական ընդհանուր բնոյթ կրող հաստատութիւն: Ինչ որ կայ ընդհանուր՝ Վրաստանում եւ Ադրբէջանում է կենտրոնացած եւ, իհարկէ, պիւտճէի մեծագոյն մասն էլ այնտեղ է ծախսւում: Հայաստանի չինարարութիւնը ապրում է փշրանքներով:

Տնտեսական իրաւազրկումը այնքան վրան բաց է եւ աղաղակող, որ նոյն իսկ Բաղրամի էշերը սկսել են լեզու առնել: Բայց ցաւը միայն տնտեսականով չի սահմանափակւում: Ի՞նչ մաս ունի Հայաստանը Համանրկովկասեան պետական դեկավարման մէջ, ի՞նչ դեր են խաղում Հայաստանի ներկայացուցիչները — չենք ասում Մոսկուայում, ուր նրանց կարեւորութիւն տուող չկայ — գոնէ Թիֆլիսի պալատում: — Զէրօ՛: Կուսակցական գծով Հայաստանը բոլորովին չէ կրճոքացուած է Անդրկովկասի կոմունիստական դեկավարութեան մէջ. ոչ մի կշիռ ու հեղինակութիւն վայելող Հայաստանցի չկայ Անդրկոմում, եթէ չհաշուենք Յանջեանեանին, որը նստած են Երեւանում եւ եթէ ազդեցութիւն էլ ունենային, ի վիճակի չէին լինի դործօն դեր կատարելու: Մի Վրացի, մի Ռուս, մի Թուրք — ահա Անդրկովկասի երկրային կոմիտէի դեկավարները: Նոյն իսկ Հ.Բ. Դաշնակցութիւնը մի կողմ դրած, կարծես թէ Շահումեանները, Զուրաբեանները, Գնունիները — Կովկասի բանուորական չարժման ոգիով — դեմոկրատ դեկավարները — Հայեր եղած չլինէին: Բերիայի համար Անդրկովկասը Վրաստանն է եւ Անդրկովկասի յեղափոխութիւնը՝ Վրացիների յեղափոխութիւն: Կատարեալ արհամարհանք դէպի միւս տարրերը, մանաւանդ Հայերը, որոնց յեղափոխական դերը Կովկասում եղել է ահագին: Եւ անբնական չէ, որ Ա-պարանի եւ Դարալագեազի Հայ գիւղացիները զարմանքով հարցնում են. «Հապա Կովկասի յեղափոխական չարժման մէջ Հայեր չէ՞ն եղել»: Անբնականը այն է, որ հայկական ողիմպոսի մեծ ու պզտիկ Յանջեանները ծաղրի են ենթարկում այդ պարզամիտ եւ աչխարհի բանները չհասկացող Ապարանցիներին ու Դարալագեազցիներին:

Հայաստանի իրաւազրկումը եւ մեկուսացումը բոլոր ճակատների վրայ հասած է ծայրայեղ աստիճանի: Երբեք Հայ ժողովուրդը Կովկասում այսպիսի խեղճ եւ անճար վիճակ չի ունեցել: Եւ այդ Երեւանում համարւում է «յաղթանակ» ...:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

1500 ԱՄԵԱԿԸ ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՄԷՋ

— o —

ՄԻԼԱՆ (Յատկագծ).— Միլանի Հայ գաղութին ալ արժանավայել կերպով ծանուց Աստուածաշունչի Թարգմանութեան 1500ամեակը, հոկտ. 12ի դիշերը, GùFի քնարական նուագ բանաստեղծութեան նամանդ սրահին մէջ: Կը բացակայէին միայն քանի մը համալսարանական ուսանողներ, լալայով քննութեանց չրջան:

Դպրոցին վարչութիւնը նախապէս կոչ ուղղած էր իտալացնակ հայրենակիցներու, որպէսզի իրենց ներկայութեամբ պատուէին մեծ եւ խորիմաստ ծոնը: Ոմանք փութացած էին չատ ազնուութեամբ՝ գալ Հեռուներէն:

Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը եւ Բարեգործականի մասնաճիւղը եւս իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը բերած էին:

Հանդէսը բացուեցաւ հայ - պարսկական երաժչտութիւնով մը, դաշնակի վրայ: Անմիջապէս յետոյ խօսք առաւ վարչութեան նախագահ Տքթ. Ե. Արղումանեան, որ առաւելապէս ծանրացաւ Աստուածաշունչի հայերէն թարգմանութեան խորապէս ազգային արժէքին վրայ: Հայ խորանարուն վրայ Հայուն Աստուածը սկսաւ պաշտուիլ հայ բարբառով եւ հայ յուդումով: Ուրեմն՝ դարձակէտ մը մեր քաղաքական եւ ազգային կեանքին մէջ, քանի որ տակաւ առ տակաւ օտար խաւը կը հալէր մեր հոգիին վրայէն, ու հոն կը սկսէր հնչել ազգային վանկերը անխառն հայկական նուիթեան: Համակրանքով եւ ուրախութեամբ լսեցինք նաեւ Բարեգործականի ներկայացուցչին՝ պ. Օ. Տիլսիեանի խօսքը, որ դրուատիքն էր կատարուած հոյակապ գործին եւ Աստուածաշունչի նեղնշուած թարգմանիչներուն: Անպակաս էր երաժչտութիւնը դաշնակի վրայ, իտալացիի իտալուհի աղնիւ երդիչներու մասնակցութեամբ: Սիամանթոյէն կատարներ կարդաց ուսանող մը. բայց յանուն աստուածասիրութեան, քիչ մը լրջութեամբ, գիտակցութեամբ եւ անդրադարձումով մօտենանք բանաստեղծութեան եւ արուեստի ճիւղերուն ընդհանրապէս: Սահուն կարդալը դեռ բան մըն է, բայց ոչինչ բան մը բաղդատաբար այն վսեմ պայքարին՝ որ կ'աստուածացնէ խոնարհ գաւակ մը, երբ ան իր արիւնը խառնած է իր սրբազան հողին ազատագրման ի խնդիր:

Այո, «ի վերջոյ մեռնիլը չատ դժուար բան մը չէ», երբ մանաւանդ կ'իյնաս հայրենիքիդ համար, արիւնոյայ միտերով, նուագած աչքերով յագնած կամ խորատուած բաղուկով, փորձելով վերջին չունչիդ մէջն իսկ ըլլալ ոտքի, ջախջախելու համար չանաստակի մը դանկը:

Բոլոր ազգերուն համար առաջին մտահոգութիւնն է եղած ապահովել իրենց անկախութիւնը: Ապահովել իրենց մտածումին եւ գործելակերպին ազատութիւնը: Կը գուրգուրանք մեր կրօնքին վրայ, ինչո՞ւ չգուրգուրանք մեր ազատութեան վրայ:

Եթէ հասած ենք քաղաքակրթութեան վերին խաւերը, ու չենք մտանջուիր մեր սեփական անկախութեամբ՝ պէտք է քաղաքացիական քաջութիւնը ունենալ ըսելու որ կեղծ է մեր քաղաքակրթութիւնը, կեղծ է մեր հոգեկան հորիզոնին պայծառութիւնը, կեղծ է մեր «Արեւելքի Ջրանացի»ի հանգամանքը:

Ռուսը կ'իյնայ մեր վրայ: Հայ երիտասարդը կը կառավարուի ռուս երիտասարդով: Ի՞նչ, սորկուկնե՞ր ենք մենք: Ամէնէն ապիկար ա՞զգն ենք: Ո՞վ քաշութիւնը ունի «այո» պատասխանելու:

Այո, յայնմաութիւնը կը դրկ համակերպիլ ներկայ վարչաձեւին, բայց դայն չընդունիլ իբրեւ տեւական եւ վերջնական վիճակ: Այն ատեն մենք կը դարձրնք ազգ ըլլալէ: Մենք է մեր հերոսներու մահուան, մեզի է իրենց վհատոդի այրինեներուն հանապազօրեայ չարչարանքին, մեզի է մեր առաքելացեալ հայդուկներու չիմացած երիտասարդ կեանքին:

... Կը սթափիմ յանկարծ մտածումներէս: Վարդապետը կը խօսի դեռ հայրենիքի մասին, ու կը նչմարեմ որ ամէն ակնոցներուն տակ՝ աչքերուն փայլերը մեւսպղի նման:

Դադութը ոտքի կ'ելլէ: Գաղութին Տէրհայրը, Պարսամեան, որ երկար տարիներ ապրած է սթանչելաստեղ հերոս Անդրանիկին հետ, եւ որ զայն կը յիչէ խորունկ յարգանքով եւ երկիւղածութեամբ՝ կ'ուղղուի դէպի դուռ: Ոմանք կը փութան համբուրել անոր աչքը: Կը չտապեմ իմ կարգիս, ու չեմ գիտեր ինչու հոգիս կակուղցաւ յանկարծ: Այնքան անոյշ էր ու բարի Տէր Հօր նայուածքը որ ինկաւ վրաս:

Ես ինչպէս սիրած եմ մեր Տէրտէրերը:

Սրահը կը դատարկանայ: Գնդապետ Հաչէ մտքի նման:

Քիչ յետոյ մեծ քաղաքին մէջ հայ գաղութը կը հալի անդզալաքար:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

ՄԻՄԱՂ

Ուսուցիչը.— Ենթադրենք որ այս դասարանին երկայնքը 6 մեթր է, լայնքը 5 ... արդիւնքը կը համապատասխանէ իմ տարիքիս: Ըսէք, տեսնեմ քանի՞ տարեկան եմ:

Աշակերտը.— Քառասուն:

Ուսուցիչը.— Ո՞ւրկէ հասկցար:

Աշակերտը.— Որովհետեւ այդ տարիքին էր որ մեծ եղբայրս ... խեղթեցաւ:

×

Ոստիկանը.—Էլի սկսել ես հարբիլ, չէ՞ս ամաչում ...

Դիմեմողը.— (Ձեռքի մէջ տապալած ծառի մը փաթթուած) իսկ դուք չե՞ս ամչցում երբ իմ ընտանեկան յարկին տակ ես մտնում:

×

Դատապարտեալը.— Ուրեմն կը հարցնէք թէ մեռնելէս առաջ ինչ կ'ուզեմ ... կը փափաքէի որ պահանգրէք համայնավար կուսակցութեան անդամ:

— Ինչո՞ւ:

Դատապարտեալը.— Որպէսզի ամ մը եւս ... պակսած ըլլայ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

ԼԵՒՈՆ Ե. ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

— • —

Կատարեալ հեթանոսի չրջանն էր: Սակայն եւ այնպէս Լեւոն մտքէն անցուց՝ երթալ մինչեւ Ավինեօն, ողջունելու համար Կղեմէս Է.ը, որ ճանչցուած էր Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ թագաւորներէն, եւ որ զանոնք ջերմագին չահագրգռած էր իր ճակատագրով:

Ամիս մը բնակեցաւ հակաթոռ Պապին արքունիքը, որուն ձեռքերէն իսկ ընդունեց ոսկեայ վարդը եւ հրաժեշտ առաւ իրմէ՝ մարտ վերջերը (1382), ամառպարելով իր չնորհակալութիւնները յայտնել իր ազատագրման գլխաւոր հեղինակներուն, Արագոնի եւ Կաստիլի թագաւորներուն: «Եւ նախ եւ առաջ, Արագոն գնաց, եւ պինքը ընդունեցին թագաւորը, թագուհին, Ժերոնի դուքսը, դքսուհին եւ իրենց զաւակը՝ Մարքէն եւ ամբողջ ժողովուրդը՝ մեծամեծ թափօրներով եւ ընծայեցին իրեն մեծարժէք եւ ճոխ նուէրներ, եւ նաեւ երեւելիները միջնադարձներու եւ չնորհքով քաղաքներու, որոնց մէջէն անցաւ:

Յովհաննէս Ա.թագաւոր պատաժոդ էր, եւ Փորթուկալի Պէաթրիսին հետ հարսնիքի պատրաստութեամբ զբաղած, երբ իմացաւ Հայաստանի թագաւորին կատսիլլ ժամանումը: Անմիջապէս դինքը դիմաւորելու համար չքախումբ մը ղրկեց, զրաստներով եւ արծաթեղէն անօթներով, հրամայեց տուաւ որ ան զերծ ըլլայ ամէն կարգի ծախքերէ, իր թագաւորութեան մէջէն անցած ատեն, եւ անոր ընծայուի արքայավայել սպասարկութիւն մը:

Պատաժոդի մօտեցած օրն իսկ Յովհաննէս թագաւորը ընդառաջ գնաց անոր, քաղաքէն մէկ փարսախ հեռաւորութեամբ: Լեւոն երբ իմացաւ՝ իր ընկերներուն հարցուց, օրքերը տեսածին պէս,— թէ ո՞ր կողմէն պիտի երեւար խազաւորը եւ ո՞ր խումբին մէջ կըգտնուէր,—պատասխանեցին իրեն,— այն ասպետներուն մէջ, որոնք սուսերամարիկ կը դիմաւորեն ձեզ»:

Այս ազնիւ վերաբերումէն չփոթած՝ Հայոց թագաւորը ձիէն վար իջաւ եւ անշարժ մնաց, աչքերը գետին խոնարհած եւ դլխաբաց: Յովհաննէս տեսնելով ասիկա իր կարգին ձգեց իր ձին, եւ անմիջապէս ինք ալ վար իջաւ: «Տէր Աբքայ,ըսաւ Հայաստանի թագաւորը, ինծի կ'իյնայ յարգանքի այս վկայութիւնը Ձեր արքայական Վեհափառութեան ընծայել, վասնզի անոր չնորհիւ է որ, բանէն ազատ արձակուեցայ»:Կաստիլլի թագաւորը համբուրուեցաւ իրեն հետ, բարի գալուստ մաղթեց, եւ երկու իշխանները ձի հեծան նորէն, եւ իրենց հանդիսաւոր մուտքը գործեցին քաղաքին մէջ:

Հետեւեալ օրը, Յովհաննէս թագաւորը, մեծամեծ նուէրներ յատկացուց իրեն, մեծ քանակութեամբ ոսկեմոլուկ եւ մեսաքսեայ դիպակներ: Հայի հոտ չկայ այնտեղ:

Նոյն վիճակը եւ կառավարական դծով: Անդրկովկասի գործակալներուն չարքերում մի հատիկ աչքի ընկնող Հայ յաստանցի չկայ: Ռուս, Թուրք, բայց մանաւանդ, Վրացի— ահա Անդրկովկասի կառավարութիւնը: Ծագումով Հայեր կան երկրորդական պաչտօնների վրայ, մանաւորապէս սեւ աչխատանք պահանջող տեղերում, բայց դեկավարող դիրքերից Հայերը չէպուտքացուած են:

Հայամերժման այս քաղաքականութիւնը առանձին ուժդնութեամբ — եւ նաեւ զոհողութեամբ — երեւան եկաւ Անդրերկրամի քարտուղար — Անդրկովկասի Ստալին — Բերիայի վերը ակնարկուած պատմական դեկուցման մէջ: Այդտեղ Կովկասի յեղափոխական չարժումը ամբողջապէս վերագրուած է Վրացիներին: Հայ ու Հայաստան, կարծես, բնաւ գոյութիւն չեն ունեցել ցարական բռնակալութեան դէմ մղուած կռւում: Կարծես թէ Վրացիներն էին, որ 1903 թուին միահամուռ ուժով ծառացան Պլեվէի արիւնռուչ իչխանութեան դէմ, ազգային կալուածների բռնագրաւման առթիւ: Կարծես թէ Հայերը չէին Գոլիցինին վերաւորողը, Նահիչեվէնին, Ալիխանով - Աւարսկուն եւ ուրիչ բազմաթիւ մեծ ու պզտիկ բռնակալներ: Նոյն իսկ Հ.Բ. Դաչնակցութիւնը մի կողմ դրած, կարծես թէ Շահումեանները, Զուրաբեանները, Գնունիները — Կովկասի բանուորական չարժման ոգիով — դեմոկրատ դեկավարները — Հայեր եղած չլինէին: Բերիայի համար Անդրկովկասը Վրաստանն է եւ Անդրկովկասի յեղափոխութիւնը՝ Վրացիների յեղափոխութիւն: Կատարեալ արհամարհանք դէպի միւս տարրերը, մանաւանդ Հայերը, որոնց յեղափոխական դերը Կովկասում եղել է ահագին: Եւ անբնական չէ, որ Ապարանի եւ Դարալագեազի հայ գիւղացիները զարմանքով հարցնում են. «Հապա Կովկասի յեղափոխական չարժման մէջ Հայեր չէ՞ն եղել»: Անբնականը այն է, որ հայկական ողիմպոսի մեծ ու պզտիկ Յանջեանները ծաղրի են ենթարկում այդ պարզամիտ եւ աչխարհի բանները չհասկացող Ապարանցիներին ու Դարալագեազցիներին:

Հայաստանի իրաւազրկումը եւ մեկուսացումը բոլոր ճակատների վրայ հասած է ծայրայեղ աստիճանի: Երբեք Հայ ժողովուրդը Կովկասում այսպիսի խեղճ եւ անճար վիճակ չի ունեցել: Եւ այդ Երեւանում համարւում է «յաղթանակ» ...:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Տեսայ յաղթութեան երիվարները, որոնք կ'անցնէին հեռուներէն, իրենց թամբին ժայռէ սիրտ եւ ազամանդէ կամք ունեցող ասպետներով:

Սարդարապա՞տ, Ղարաքիլիսէ՞: Երիվարները վիրաւոր քալուածքներ ունէին, ու ասպետները արիւնաներկ բազուկներ եւ ճեղքուած երեսներ: Սուրերը կը չարժէին գայրոյթով եւ ցասումով: Ազատութիւնը ոտքի էր կանգնած վերջապէս, իր արդարի մրրկային կեցուածքով ու բոլոր տեսակի եւ դասակարդի սուտհակները վտխուստ կուսային մեր երկրէն: Հայուն վճռական բոունցքին տակ կքած էին Թուրքն ու Քիւրտը: Ազատութիւնը կը չրջէր թիկնեղ եւ տիրական գեղեցկութեամբ: Քաղքանակն էր:

Սարդարապա՞տ, Ղարաքիլիսէ՞:

Փա՞ռք բոլոր անոնց որոնք Արարիոյ լայնածաւալ անապատներուն մէջ յաւիտենապէս մրրիկներուն պէս խոյացան թշնամիին վրայ: Փա՞ռք դեղեցկատիպ Հայդուկներուն, որոնց քոյրերը անեղբայր են մնացած հիմա, եւ որոնց մայրերը անզաւակ: Փա՞ռք ու պատիւ մեր անցեալ սեւ բունդին, որոնց վերջին չաուելմունքը դեռ ոտքի են հպարտօրէն եւ գայրոյթի պէս, որ դեռ պատնէչին վրայ են, տեւելէ ուզելու ահաւոր ընդվզումներուն առջեւ:

Փա՞ռք անցեալ սերունդին:

Հոգիիս մէջ կը լսեմ գայրացկոտ չառաչը մեր հերոսներու նժոյգներուն սմբակին:

Հայ զինուորը կը յառաջանայ:

Ժայռերը կը չարժին նման հսկայական խոկումներու՝ որոնք յանկարծ կ'արթննան հոգիին ամայութեան մէջ:

Այո, ճիշդ այդպէս, կզակ կզակիս, մինչեւ ակռաներդ տաքնան թշնամիիդ մսին մէջ, մինչեւ խոյանքիդ առջեւ կասի ուժը, բարբարոս նեն-դութիւններուն եւ անամօթ քայքայումներուն. մինչեւ Թուրքը կասի սուրիդ ծայրին, խոնարհ եւ անարտունչ հայ զինուոր:

Պողպատէ բազուկներ եւ խելագար առելութեան վայրկեան, անզուսպ պոռթկումներ ամէն կողմ:

Ցառա՛չ հայ զինուոր: Թուրքը կը նահանջէր իր թշուառական եւ ստոր-ութեան չոկաններով: Հայերը կը քալէին հայրենի հողին վրայ գոհ եւ ազատ:

Ու մի երիտասարդ եւ անհնազանդ հոգիս տրտիտից քեզ համար, մարտիրոսուած եւ բարի հայրենիք: Ու ես ղգացի որ քու վտարանդի դաւակ-ներդ հաւաքուելան քու չուրջդ, համբուրելու համար քու հոդիդ, հեռուդ եւ անոյշ հայրենիքդ:

Ես այդ դիշեր ղգացի որ բանաստեղծութիւն գրելը չափազանց ժողովրդական բան մըն էր, չատ ոչինչ բան մը բաղդատաբար այն վսեմ պայքարին՝ որ կ'աստուածացնէ խոնարհ գաւակ մը, երբ ան իր արիւնը խառնած է իր սրբազան հողին ազատագրման ի խնդիր:

Այո, «ի վերջոյ մեռնիլը չատ դժուար բան մը չէ», երբ մանաւանդ կ'իյնաս հայրենիքիդ համար, արիւնոյայ միտերով, նուագած աչքերով յագնած կամ խորատուած բազուկով, փորձելով վերջին չունչիդ մէջն իսկ ըլլալ ոտքի, ջախջախելու համար չանաստակի մը դանկը:

Բոլոր ազգերուն համար առաջին մտահոգութիւնն է եղած ապահովել իրենց անկախութիւնը: Ապահովել իրենց մտածումին եւ գործելակերպին ազատութիւնը: Կը գուրգուրանք մեր կրօնքին վրայ, ինչո՞ւ չգուրգուրանք մեր ազատութեան վրայ:

Եթէ հասած ենք քաղաքակրթութեան վերին խաւերը, ու չենք մտանջուիր մեր սեփական անկախութեամբ՝ պէտք է քաղաքացիական քաջութիւնը ունենալ ըսելու որ կեղծ է մեր քաղաքակրթութիւնը, կեղծ է մեր հոգեկան հորիզոնին պայծառութիւնը, կեղծ է մեր «Արեւելքի Ջրանացի»ի հանգամանքը:

Ռուսը կ'իյնայ մեր վրայ: Հայ երիտասարդը կը կառավարուի ռուս երիտասարդով: Ի՞նչ, սորկուկնե՞ր ենք մենք: Ամէնէն ապիկար ա՞զգն ենք: Ո՞վ քաշութիւնը ունի «այո» պատասխանելու:

Այո, յայնմաութիւնը կը դրկ համակերպիլ ներկայ վարչաձեւին, բայց դայն չընդունիլ իբրեւ տեւական եւ վերջնական վիճակ: Այն ատեն մենք կը դարձրնք ազգ ըլլալէ: Մենք է մեր հերոսներու մահուան, մեզի է իրենց վհատոդի այրինեներուն հանապազօրեայ չարչարանքին, մեզի է մեր առաքելացեալ հայդուկներու չիմացած երիտասարդ կեանքին:

... Կը սթափիմ յանկարծ մտածումներէս: Վարդապետը կը խօսի դեռ հայրենիքի մասին, ու կը նչմարեմ բոլոր աչխոցներուն տակ՝ աչքերուն փայլերը մեւսպղի նման:

Դադութը ոտքի կ'ելլէ: Գաղութին Տէրհայրը, Պարսամեան, որ երկար տարիներ ապրած է սթանչելաստեղ հերոս Անդրանիկին հետ, եւ որ զայն կը յիչէ խորունկ յարգանքով եւ երկիւղածութեամբ՝ կ'ուղղուի դէպի դուռ: Ոմանք կը փութան համբուրել անոր աչքը: Կը չտապեմ իմ կարգիս, ու չեմ գիտեր ինչու հոգիս կակուղցաւ յանկարծ: Այնքան անոյշ էր ու բարի Տէր Հօր նայուածքը որ ինկաւ վրաս:

Ես ինչպէս սիրած եմ մեր Տէրտէրերը:

Սրահը կը դատարկանայ: Գնդապետ Հաչէ մտքի նման:

Քիչ յետոյ մեծ քաղաքին մէջ հայ գաղութը կը հալի անդզալաքար:

ԱՐԱՄԱՅԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

ՀԵՏԱՔՐԻՐ ՓՈՔՐԱՑ ՅԻԶԱՑՈՒՄ

ՀՈՒՇԱՏԵՂ ՀՈՒՐՑ

Կերտեց՝ Գ. ՅՈՎԻՆՅԱՆԸ

Ք. Ա.

Ծանոթ հեռատեսակներ հո-
գեկան հարստացնել ոգին -
տիպ հարուստ գրադարան ,
ուր ինքնուրույն հանգրվան
կգտնեն ինչպես մեր հին ,
այնպես եւ նոր գրականու-
թյունը :

(Շարունակելի 1895ի դեկտեմբեր 12 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի 1895ի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն ունին
հարուստ հաւաքածոյ մը ,
որոնք ընդհանրապէս ոչ
միայն հետաքրքրական
նիւթեր կը պարունակեն ,
այլ եւ ազգային մեծ
արժէք մը կը ներկայացնեն :

(Շարունակելի 1895ի դեկտեմբեր 26 յօդուածէ, 1885ի հրատարակեալ 29 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի 1895ի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1895ի դեկտեմբեր 12 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1895ի դեկտեմբեր 26 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1895ի դեկտեմբեր 29 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունուար 5 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունուար 12 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունուար 19 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունուար 26 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի փետրուար 2 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի փետրուար 9 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի փետրուար 16 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի փետրուար 23 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մարտ 1 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մարտ 8 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մարտ 15 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մարտ 22 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մարտ 29 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի ապրիլ 5 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի ապրիլ 12 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի ապրիլ 19 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի ապրիլ 26 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մայիս 3 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մայիս 10 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մայիս 17 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մայիս 24 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի մայիս 31 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունիս 7 թիւ յօդուածէ) :

Ք. Ա.

Ծանօթ յամենայն տեղ , որ
20 տարի հրատարակեալ
թերթերն եւ ամսագրերն
հաւաքած եւ կազմած եմ
մեծ հատորներ :

(Շարունակելի 1896ի յունիս 14 թիւ յօդուածէ) :

×

Ներեցէք իմ խոտոր ձեռագրի համար , որ ինձ համար անհնարին դարձած է ուրիշի մը ձեռքով գրել :

Ներեցէք նաեւ , որ ձեզ ուղղած նամակներուս մէջ ես ինքս ինծի համար կը գրեմ , որովհետեւ ինծի համար կը գրեմ նաեւ ձեզի համար , որովհետեւ ձեզ ալ ինծի պէս կը սիրեմ :

Ներեցէք նաեւ , որ ձեզ ուղղած նամակներուս մէջ ես ինքս ինծի համար կը գրեմ

«ԱԶԱՏԱՄԱՐԴ» ԲԱՐԲԱՌԸ

ՀՈՐԻՉՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՄԵՐ ՀԱՐՑԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրեցինք, Ազատամարդ Բարբառի հրատարակչական ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, որ գումարուեցաւ Կիրակի, 31 Յունուար, ընտրեց նոր վարչութիւն մը, որ կազմուեցաւ հետեւեալ անդամներէն.

Ա. Ալեքսանեան, Ա. Ասատուր, Ա. Գալուստեան, Ա. Գասպարեան, Ա. Գրիգորեան, Ա. Գրիգորեան, Ա. Գրիգոր

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN ÉN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՄՍԵԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
24
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
24 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2970

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱՐԱՐԱՅԻ ՕՐԸ»

Ցիշատակի ոմն մը, եւս, այսօր, կիրակի, Արարայի ասրե – գրձին առթիւ: Ան այս անգամ Փարիզի մէջ:

Սեպտեմբեր 19ին է Արարայի տարեդարձը: Մարսէյլի մէջ ծնունդին սեպտեմբեր 29ին, նախաձեռնութեամբ Հայ Լեգէոնա – կաններու Միութեան: Այսօր ալ Ֆրանսական բանակի նախկին հայ կամաւորներն են որ կ'ուզեն կատարել իրենց պարտականու – թիւնը:

Մեր կեանքի հակասութիւններէն մէկն ալ այս է,— միշտ դիրուցան եւ պատահական:

Ոչինչ: «Ուշ լինի, նուշ լինի»: Գանգ մխիթարութիւնք որ նախ– կին կամաւորները վերջապէս քով քովի եկած են, պանծացնելու համար հայկական հերոսամարտ մը:

Կ'ուզենք հաւատալ թէ այս ծօնակատարութիւնը ամէնէն ա– ռաջ իրենց հոգին պիտի թարմացնէ, տարիներու թարթափում – ներէն յետոյ:

Միջազգային է ծօնակատարութեան ծրագիրը, եւ առաւելա– գոյն կը ձգտի ծանօթացնել կամ յիշեցնել մեր արժէքները՝ այս ժողովուրդին եւ անոր վարիչ տարրերուն, ինչպէս եղաւ Մար – սէյլի մէջ:

Ասոր համար ալ, անհրաժեշտ է մեր մասնակցութիւնը ար – ժեցնել հոծ բազմութեամբ, Անդանօթ Զինուորի դամբարանէն մինչեւ հանդիսասրահը:

Որքան ալ սակաւաթիւ ըլլան օտար հիւրերը, անոնց մէկ աչքը բաւական է, դառնալու համար մեզ,— մեր ազգային գիտակցու – թիւնը եւ ինքնահաւանաչուք:

Արդարեւ, ա՛յդ է որ ամէնէն աւելի կը պակսի մեր մէջ,— ինքնահաւանաչուք: Ուրիշ խօսքով, գնահատել մեր արժէքները եւ պարտասնալ, խանդավառուիլ ու թարմանալ:

Վերջապէս միայն սուգեր ու փլուզումներ չունեցանք մենք, այլեւ յաղթանակներ ու փառքեր, նոյնիսկ միջազգային ճակատի վրայ:

Ահաւասիկ Արարան, իր այնքան ամեհի ճակատումով եւ փա– ռաւոր ելքով:

Թոյլ տուէք նորէն վկայութեան կանչել ականատես ռազմիկը·

— «Մարդկութեան հնարած բոլոր մահակները գործի էին այդ պահուն· թնդանօթ, գնդացիր, հրացան եւ ձեռնառումբերու սահելի տեղատարափի մը ու սոսկալի պայթիւններու մէջ, հայ– կական լեգէոնը անվարան ու գերմարդկային մարտնչումով մը կը յառաջանայ դէպի իր նպատակակէտը:

... Սուիններ փայլատակեցին: Անտեղիտալի էր հայկական յիմադրութիւնը եւ ուժգին, բայց կորովի էր ու զարհուրելի հայ գինուորին օրհասական հաջարի գրոհը, որուն արագ եւ անագո – րայն հարուածներուն տակ ճարճատեցաւ բռնութեան որջը··· Ան– ցաւ Արեւելեան Լեգէոնը թշնամի դիակներու վրայէն ու գրաւեց այն անմատչելի լեռները, որ վստահուած էին իրեն, այդ ահռելի նպատակամարտին մէջ»:

×

Միեւնոյն տաժանելի խորհրդածութիւնները՝ այս առթիւ ալ, ինչպէս նմանօրինակ ծօնակատարութեանց առեն:

Հանդէս, թափօր, ճառ,— այս բոլորը լաւ: Անոնք ալ անհրա– ժեշտութիւններ են ամէնէն հզօր ազգերու համար իսկ: Ոչ մէկ ժողովուրդ, որ եւ է բազմութիւն չի կրնար ապրիլ առանց խան– գավառութեան եւ հաւատքի:

Եւ սակայն, ծօնակատարութիւնները չատ բան պիտի կոր – ծանգնէին իրենց արժէքէն, եթէ վերջնական ճառով ու ծափով: Ե– թէ տեւէին միայն այնքան որքան հանդէսին յայտագիրը: Եթէ գոնէային ազգիս ներշնչման, չոգ մը ցուցնելով, նոր հեռք մը ծանուցով:

Այսպէս, օրուան ծօնակատարութիւնը չի՛ կրնար ծառա – յել սթափեցնելու բոլոր տեսակի ռազմիկները, լեգէոնական թէ գինուոր, կամաւոր թէ սպայ, համախմբուելու մէկ դրօշի տակ, միեւնոյն գեանին վրայ,— մարտական կազմակերպութիւն:

Թող իւրաքանչիւր թեւ պահէ իր ինքնավարութիւնը, քանի որ անկարելի կը համարուի բոլորը մէկ լուծել միեւնոյն կազմա– կերպութեան մէջ:

Բայց, ինչո՞ւ դժուար պիտի ըլլար հաստատել ներքին ամուր կապակ մը, եւ զանազան միութիւններ վերածել մարտական դաշնակցութեան մը:

Շատ լայն է ասպարէզը եւ բազմակողմանի են օրուան պա – հանջները:

Արդ, փոխանակ հակամարտ խմբակներ կազմելու եւ բազմա– թիւ ճակատներ ստեղծելու, փոխանակ իւրաքանչիւրը խաչաձեւելու եւ ուժ– գին համախմբումներ մէջտեղ նետելու, ինչո՞ւ չգտնել միացման միտք մը, գործակցութեան գեանին մը, իրրեւ լրացուցիչ տարրերը միեւնոյն գործունէութեան:

Գիտենք որ փորձեր եղած եւ ձախողած են: Մանրամասնու – թիւններով չենք հետաքրքրուիր:

Միայն մէկ պարագայ,— որ եւ է փորձ ի յառաջագունէ դա– տապարտուած է ձախողման, եթէ մարդիկ պիտի նախընտրեն քաղաքականութիւն խաղալ, միտք եւ սիրտ պղտորելով:

Գեանին հարթելու համար, տարրական պայման է նախ ունե– նալ տիմնական դաւանանք մը,— Մենք գինուորներ ենք, սահման– ուած՝ հայրենիքի ծառայութեան: Մենք պահակներն ենք ազգա– յին արժէքներու եւ սրբութեանց, առանց որ եւ է վերապահու – թեան:

Եթէ բոլոր խմբակցութիւնները կենան այս գեանին վրայ, համբան հարթուած է արդէն: Մնացեալը կը վերաբերի ասպարէ– զին պահանջներուն:

Շ.

ԼԷՕՆ ԹՈԼՍԹՈՑ ԵՒ ԳԻՒՂԻՆ ՏՂԱՔԸ

= • =

(Մահուան 25ամեակին առթիւ որ տօնուեցաւ Նոյեմբեր 20ին)

Տօրհրդային Թերթերը նկարագրե– լով այս առթիւ սարքուած չքեղ տօ – նակատարութիւնները, կ'ըսեն թէ յե– ղափոխութենէն ի վեր հրատարակ – ուած են 485 գործեր, որոնց աւելի քան 100ը 40 լեզուներով: Տպագրու – թեան թիւն եղած է 11,750,000 օրի – նակ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԱՆՈՐՈՇ Է ՏԱԿԱՒԻՆ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԳՈՑԱՑԱԻ ԿԱՐԳ ՄԸ ԿԷՏԵՐՈՒԻ ՄԱՍԻՆ ՇՆՈՐՀԻՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՁԻՋՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Բայց վտանգութիւնը չէ փարատած

Ուրբաթ օր, երկար բանակցութիւններէ վերջ, կարելի եղաւ համաձայ – նութեան գեանին մը գտնել էմոտական հարցերու մասին: Երեսփ· ժողովի եւ մտական յանձնաժողովին արմատական անդամները առաուն կը պնդէին իրենց տեսակէտներու վրայ, մերժելով որ եւ է իրաւախոհութիւն: Առաջին քուէար– կութեան առեն, 21 անդամներէն ան ի նպաստ կառավարութեան ծրագը– րին, 13 հոգի՝ հակառակ, իսկ 8 հոգի ձեռնպահ մնացին: Ասոր վրայ յանձ· նաժողովին նախագահը հեռախօսին գլուխն անցնելով Պ· Էռիոյի միջամտու– թիւնը խնդրեց: Երկար բանավէճերէ վերջ, որոնց միջոցին կարգ մը ազմկալի միջադէպեր ալ պատահեցան, արմատական անդամները հաւանեցան ընդունիլ կառավարութեան ծրագիրը: Այս արդիւնքը նպաստաւոր ազդեցութիւն գոր– ծեց սակարանին վրայ եւ արժեթուղթերը բարձրացան:

Կնքուած համաձայնութեամբ, կարգ մը մեղմացումներ կը հաստատուին պետական պաշտօնեաներու թոշակներուն կրճատման մէջ: Յուլիս 16է հրա – մանագիր - օրէնքով, բոլոր թոշակները ենթակայ են 10 առ հարիւր կրճատ – ման: Նոր ծրագրով, որ եւ է կրճատումէ ազատ պիտի ըլլան 8000էն պակաս թոշակները, իսկ 8000էն 12,000 ֆրանքի թոշակներուն վրայ պիտի ըլլան հետեւեալ զեղչերը·— 2 առ հարիւր՝ 8000–9000 ֆրանքի համար, 4 առ հա – րիւր՝ 9001 — 10,000ի, 6 առ հարիւր՝ 10,001—11,000ի, 8 առ հարիւր՝ 11001 —12,000ի համար: Այս կարգադրութեամբ կառավարութիւնը կը կրճատնէ 125 միլիոն ֆրանք:

Ընդունուեցաւ նաեւ առժամեայ կարգադրութիւն մը, կարգ մը տուրքե– րու կրճատման համար: Իրենց հաւանութեան փոխարէն, յանձնաժողովին ըն– կերվարական, համաձայնավար եւ արմատական անդամները կը պահանջեն ան– պատճառ լուծել հայրենասիրական կազմակերպութիւնները եւ հանգստեան թոշակներու մնուտ մը հաստատել կարելի եղածին չափ չուտ:

Մինչ այս մինչ այն, անդադար ոսկի կը հոսի դէպի արտասահման: Առջի օր ամերիկեան չոգենաւ մը 244 միլիոն ֆրանքի ոսկի փոխադրեց դէպի Մ· Նահանգները: Թէեւ Լոնտոնէն մատ մը ոսկի եկաւ Փարիզ, բայց մտահոգու– թիւնը չէ փարատած: Լուրջ վախեր կը տիրեն նաեւ ֆրանքի մասին: Պանք որ Ֆրանսը մինչեւ այսօր կրցած է պահել 74 առ հարիւրի երաշխաւորութիւն մը (70,000,000,000 ֆրանքի պահեստ մը), եւ սակայն միջազգային հետաքր– քրութիւնը միշտ կը սպառնայ: Նորէն չշուկաներ կը լսուին ֆրանքին գինը կոտ– րելու մասին: Միւս կողմէ իրազեկներ կ'ըսեն թէ ֆրանքը պիտի փրկուի բուն իսկ կացութեան ծանրութեան շնորհիւ, ինչպէս եղաւ ուրիշ անգամ:

Տագնապը թէ էմոտական է եւ թէ քաղաքական: Վարդապետը ամբողջու – թեամբ պիտի բացուի յառաջիկայ շաբթու, երբ կը դումարուի խորհրդա – րանը: Ձախակողմեան հոսանքները ամուր կառչած են հայրենասիրական կազ– մակերպութեանց լուծման ծրագրին, իսկ աջերը կը պոռան թէ ժողովրդական ճակատը կամ ձախակողմեան միութիւնը չատ աւելի ծանր վտանգ մըն է երկ– րին ապահովութեան համար: Երկու կողմէն ալ հարցապնդումներ պիտի ըլլան յառաջիկայ շաբթու, երեսփ· ժողովին մէջ:

Աջակողմեան առաջնորդներէն Փիէռ Թէթէնժէ, հայրենասէր երիտա – սարդներու քարոզիչը, կը դէմ թէ 1922էն ի վեր կարմիր խմբակցութիւնները պատճառ եղած են 1425 յարձակումներու, որոնց մէջ 32 հոգի սպաննուած եւ հարիւրաւորներ վիրաւորուած են: Այս առթիւ Լիմոժի վերջին արիւնհեղու – թիւնն ալ ձախակողմեաններուն կը վերագրէ: Գնդ· տը լա Ռոք նոր նամակ մը ուղղելով ներքին նախարարին, կը պահանջէ պատժել պատասխանատուները: Միեւնոյն առենուեղեկութիւններ կը հաղորդէ Ալժերիոյ մէջ սարքուած յեղա– փոխական ձեռնարկներու մասին եւ կը պահանջէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

Խռովայոյզ վիճակ եգիպտոսի մէջ

Նոյեմբեր 22ի «Սուգի օրը», զոր կատմած էին ազգայնականները, պատ– ճառ դարձաւ բազմաթիւ դէպքերու: Գահիրէի ժողովրդական թաղերուն մէջ խլրտումը չարունակուեցաւ անընդհատ: Ցուցարարները բազմաթիւ անգամ– ներ ընդհարեցան ոստիկանութեան հետ: Որպէսզի ոստիկաններու բռնութեան չհանդիպին, ցուցարարները թափորներուն առջեւը ձգեր էին խումբ խումբ տղաքներ: Ոստիկանները հարկադրուեցան դաւազաններով ցրուել այս տղաքը կամ ժողովելով բեռնակառքերու մէջ նետել: Քաղաքը իրապէս սուգի երեւոյթ առած էր: Բոլոր խանութները փակուած էին եւ գիւղերը փողոցները գրեթէ մութ էին, բոլոր լապտերները խորտակուած ըլլալով: Ցուցարարները տա – պալած էին բազմաթիւ կառքեր, կամ թշնամութեամբ եւ կամ իբրեւ պատնէշ գործածելու համար:

Առաջին խռովութեանց առթիւ վիրաւորուած ուսանողներէն մէկը, նախ– կին նախարար Շիւքրի պէյի զաւակը, մեռաւ նոյն օրը:

Գահիրէի վերաքննիչ տատանի դատաւորները որոշեցին բողոքագիր մը ուղղել կառավարութեան, երիտասարդութեան հանդէսգործածութեանց եւ անգլիական միջամտութեան դէմ: Այս բացառիկ իրողութեան մեծ կարե– որութիւն կուտան Գահիրէի մէջ:

*** Անգլիական զրահաւոր մը եւ երկու Թորփիլահալածներ հասան Փորթ Սայիտ, ուր նմանապէս խռովութիւններ ծագած էին:

*** Կառավարութիւնը որոշեց Գահիրէի համալսարանը փակել մինչեւ նոյեմբեր 29, իմանալով որ ուսանողները որոշած են չարունակել դատապուլը:

Տնտեսական պատիժներ եւ Թուրքիա

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Թրքական կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած է, որպէսզի արգիլուած ապրանքներու գաղտնի կամ քողարկեալ արտածումներ չկատարուին դէպի Թուրքիա: Թերթերը կը գրեն թէ խալա– կան փոխադրանաւ մը վար դրուեցաւ, երբ կը փորձէր քրմի բեռցնել Էրինճէի նաւահանգիստին առջեւ: Ուրիշ նաւ մըն ալ, որ արգիլուած ապրանք կը տա– նէր Իտալիա, բռնուեցաւ Տարտանէլի առջեւ:

Անվերջ խօսակցութիւններ եւ տեսակցութիւններ

Ուրբաթ օր յայտարարած Պ· Լաւալի այցելեցին պապական նուիրակը, իտալական, խորհրդային, Թրքական եւ չեխական դեսպանները: Բնականա – բար գաղտնի կը պահուին բոլոր խօսակցութիւնները: Իտալական դեսպանին տեսակցութիւնը անշուշտ կապ ունէր Հապէշական հարցին հետ: Իտալական կառավարութիւնը լուրջ մտահոգութեան մատնուած է, իմանալով որ պատ– ժարկու պետութիւնները կը խորհին արգիլել նաեւ քարիւղին արտածումը: Այդպիսի արգելք մը պիտի սաստկացնէ յարաբերութեանց լարումը:

Խորհրդային դեսպանին տեսակցութիւնը հետեւանք է Ֆրանքեւգերման բանակցութեանց, որոնց լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին Մոսկուայի մէջ: Իսկ Թրքական դեսպանին տեսակցութիւնը կապ ունի պալքանեան միու – թեան եւ Թուրքեւֆրանսական յարաբերութեանց հետ:

«Պատրաստ ենք ընդունելու հետեւանքները»

Ինչպէս գրած էինք, Անգլիա եւ Ֆրանսա գատ - գատ պատասխանեցին Իտալիոյ վերջին բողոքագրին: Անգլիական պատասխանը չատ չոր է: Կ'ըսէ թէ «անօգուտ է վերաբանալ իտալական ծանուցագրին մէջ յուզուած խնդիր– ները՝ պատժական անօրինութեանց մասին»: Ինչ կը վերաբերի Իտալիոյ ըս– պառնալիքներուն, ծանուցագիրը կը յայտնէ թէ Անգլիա «պատրաստ է ընդու– նելու անխուսափելի հետեւանքները»: Եւ սակայն, կը փափաքի կարելի եղա– ծին չափ չուտ դիւրացնել «ցաւալի վէճին» կարգադրութիւնը: Այս առթիւ ծանուցագիրը կը բացատրէ թէ Մեծն Բրիտանիա ուրիշ բան չէր կրնար ընել եթէ ոչ Ազգերու Դաշնակցութեան կողմը բռնել:

Ֆրանսական ծանուցագիրը աւելի մեղմ է, եւ կը յայտնէ թէ Ֆրանսա որ– քան ալ բաբեկամական տրամադրութեամբ տոգորուած ըլլայ Իտալիոյ հան– դէպ, չէր կրնար խուսափիլ Ա· Դ· ուխտին պարտադրած յանձնառութիւննե– րէն: Այս առթիւ կը բացատրէ թէ ձեռք առնուած միջոցները Թշնամական հանդամանք չունին:

Անգլ· կառավարութիւնը նախապէս Ֆրանսայի կարծիքը հարցուցած էր, միասին պատասխանելու համար, բայց յետոյ քաշուեցաւ, տեսնելով որ Ֆը – րանսական ծանուցագիրը չատ փաղաքշական է:

ՊԱՑԹԻՒՆ ՄԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ Աբլի ուժանակի գործարանին մէջ, քան– դելով անոր մէկ մասը: Հինգ արժերքացի բանուորներ մեռան:

Թոլոմեյն, բնության ամեն հնարքն ու ծուղակը գործադրելով, ուզում էր ստիպել Տեր-Ղուկասին ինքնասպան լինել, որպեսզի ինքն ազատվի նրանից։

Ֆանտազիան ամենաուժեղ զենքն է մարդկային հոգու ձեռքում։ Ցանկացած մարդ, որ ունի ֆանտազիա, կարող է ինքն իրեն ստեղծել ամեն տեսակ վտանգներ, որոնք իրականում գոյություն չունեն։ Ֆանտազիայի ուժով մարդ կարող է ինքն իրեն ստիպել ամեն տեսակ բաներ անել, որոնք ոչ մի կերպ չեն համապատասխանում նրա իրական դրությանը։

Ահա թե ինչ էր անում Թոլոմեյն։ Նա ինքն իրեն ստիպում էր հավատալ, որ Տեր-Ղուկասը ուզում է իրեն սպանել, և ինքն էլ ստիպում էր իրեն, որ ինքնասպանություն գործի։ Ինքն իրեն ստիպում էր, որ ինքնասպանության միջոցներ ձեռնարկի։

Ինչպես ասացինք, Թոլոմեյն ուզում էր ինքնասպան լինել, որպեսզի ազատվի Տեր-Ղուկասից։ Ինքնասպանության համար նա ընտրեց ամենադժվարը, ամենաանհարմարը։ Նա ուզում էր խեղդվել։

Ինչո՞ւ նա ընտրեց հենց այդ միջոցը։ Ինչո՞ւ նա չուզեց ատրճանակով կամ դաշույնով սպանվել։ Ինչո՞ւ նա չուզեց թունավոր դեղ խմել։ Ինչո՞ւ նա չուզեց կախվել։ Ինչո՞ւ նա ընտրեց հենց խեղդվելը։

Թոլոմեյն ինքն էլ չգիտեր, թե ինչու։ Նա ուզում էր խեղդվել, որովհետև ինքն իրեն ստիպել էր, որ խեղդվի։ Նա ինքն իրեն ստիպել էր, որ ինքնասպանության միջոցներ ձեռնարկի, որովհետև ինքն իրեն ստիպել էր, որ Տեր-Ղուկասը ուզում է իրեն սպանել։

Ինքն իրեն ստիպելով, որ Տեր-Ղուկասը ուզում է իրեն սպանել, Թոլոմեյն ինքն իրեն ստիպել էր, որ ինքնասպան լինի։ Ինքն իրեն ստիպելով, որ ինքնասպան լինի, Թոլոմեյն ինքն իրեն ստիպել էր, որ ինքնասպանության միջոցներ ձեռնարկի։ Ինքն իրեն ստիպելով, որ ինքնասպանության միջոցներ ձեռնարկի, Թոլոմեյն ինքն իրեն ստիպել էր, որ խեղդվի։

Ինքն իրեն ստիպելով, որ խեղդվի, Թոլոմեյն ինքն իրեն ստիպել էր, որ ինքնասպան լինի։ Ինքն իրեն ստիպելով, որ ինքնասպան լինի, Թոլոմեյն ինքն իրեն ստիպել էր, որ Տեր-Ղուկասը ուզում է իրեն սպանել։ Ինքն իրեն ստիպելով, որ Տեր-Ղուկասը ուզում է իրեն սպանել

ժիք միանանք, յաւտալ գնանք »: Հա-
Հայնակարները կը յանկերգեն.
— « Գրոքեսարներ, բոլոր երկիր-
նքրու, միացէ՛ք »: Մխիթարեաններր
կրգեն.— «Տուր ինձ քու ձեռքդ,
կրպալ ենք մենք, որ մրրկաւ էինք
ասուած »: Հնչակեանները ունին ի-
նց կարապի երգը.
— « Մենք միանալով կ'ուզենք մեռ-
նլ »: Բարեգործականը կը ճչայ —
Միութիւնը» մեր պաշտօնաթերթին
նուն է: Քանի ֆրանք է տարեկան
նուն, կանխիկ վճարումով »: Ռամկա-
նը — Ազատականները կ'երգեն . —
Միութիւնն ալ մենք ենք, երկուս-
ղիեն ալ»: Եկաւ եւ մի՛ չուարիր
ղքան միութենական խմբակցու-
ղիւններու առջեւ ... Ա՛հ, եթէ
ղին ունենայի, ես ալ իմ երգս պիտի
ղդէի:
— Բայց դուն սիրուն ձայն մը ու-
ես ու բաւական յաջող կ'երգես «մի-
նանք, եղբարք » երգը.
— Անհրաժեշտութեան ատ ժժ տեա
ն համերգին մէջ իմ ձայնս ո՞վ պի-
ի լսէ...
— Եթէ մարդ չլսէ, գոնէ հոգիով կր
ղավանայ...
Ու բարեկամս սկսաւ երգել իր ատ-
ղ մէջ: Թրացիները, որոնք ամէն
ղրկնի եւ ժժգունութենէն էին, սկսան
ղրկակցիլ իրեն, սեղանի մը չուրջը:
Բարեկամիս ըսի.
— Գոնէ միացած ենք ուտելու, խր-
ղելու եւ երգելու համար:
ՆՇԱՆ ՊԼՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՄԸ ԹՈԼՍԹՈՅԷՆ

Հօտակրթիչ ձօր եւ զաւկի միջեւ

— o —

Զ.— Հա՛յր, ինչո՞ւ համար երկիր
ղրայրս Միխայիլը այնպէս ուրախ
ղրպարծաւ քաղաքէն եւ միշտ կ'եր-
ղայ:
Հ.— Որովհետեւ ընդունուեցաւ
ղինուորական ծառայութեան մէջ:
Զ.— Սակայն լա՞ւ կ'ըլլայ իր
ղանքը զինուորութեան մէջ:
Հ.— Ոչ հաւանաբար:
Զ.— Այն առեն ինչո՞ւ կ'ուրախա-
ղայ: Եւ ի՞նչ պիտի ընէ իրեւ զին-
ղոր:
Հ.— Կը բնակի քաղաքը, գօրանոցի
ղէջ:
Զ.— Իսկ ի՞նչ պիտի ընէ գօրանո-
ղին մէջ:
Հ.— Կը սորվի հրացան արձակել,
ղուինով հարուածել, հայրենիքը
ղպաշտպանել:
Զ.— Ի՞նչ է հայրենիքը:
Հ.— Այն երկիրն է, ուր կ'ապրինք:
Զ.— Սակայն այդ երկիրը մե՞րն է:
Հ.— Լաւ կ'ըլլար՝ եթէ մերը ըլ-
ղար, բայց մենք ոչինչ ունինք:
Զ.— Ուրեմն որո՞ւնն է այդ ամ-
ղայ հողը:
Հ.— Հարուստներուն եւ կալուա-
ղատէրերուն:
Զ.— Այն առեն ինչո՞ւ Միխայիլը
ղպատրաստ է պաշտպանել այդ օտար հողը:
ղԱյնչ էջ՞ որ մենք չենք կրնար օգտա-
ղ՝ երբ ամբողջ հողը կը պատուի
ղարուստներուն ձեռքը:
Հ.— Ճիշդ է: Եթէ մենք ունենա-
ղինք աւելի հող, աւելի լաւ կ'ապրէ-
ղնք:
Զ.— Ինչո՞ւ այնքան հող չենք աս-
ղած որքան պէտք է մեզի համար:
Հ.— Որովհետեւ հողը նուէր չեն
ղտար: Եւ դրամ ալ չունինք որ առ-
ղնենք:
Զ.— Հա՛յր, իսկ անոնք որ կ'ապ-
ղրին քաղաքներուն մէջ, անոնք հող
ղչատ ունի՞ն:
Հ.— Անոնք ընաւ չունին, բոլորո-
ղվին ագբատ են:
Զ.— Կը տեսնե՞ս, հայր, ուրեմն
հարուստներէն պատ բոլորը ագբատ
են: Բայց եթէ ագբատները այդքան
ղչատ են, ինչո՞ւ այնքան հող չեն ա-
ղներ, որքան պէտք ունին:
Հ.— Զեն տար: Իսկոյն պինուար
կը ղրկուի:
Զ.— Եւ ինչո՞ւ պինուար կը ղրկուի:
Հ.— Որովհետեւ եթէ չերթայ ինք
իր կամքով, կուգան ուրիշ պինուոր-
ներ եւ կը տանին բանի:
Զ.— Եւ այդ պինուորները հա-
րուստներու դասակարգէ՞ն են:
Հ.— Ի՞նչ հարուստ: Բոլորն ալ
ագբատի զաւակ են, ինչպէս մեր Մի-
խայիլը:
Զ.— Այն առեն ինչո՞ւ կ'օգնեն հա-
րուստներուն, եւ ոչ ագբատներուն:
Հ.— Այդպէս հրամայուած է լր-
ղրենց:
Զ.— Սակայն ինչո՞ւ մարիկ կ'ընեն
հրամայողներուն:
Հ.— Որովհետեւ եթէ մարիկ չընեն,
ղայն առեն կը բանտարկուին կամ կը
ղդնդակահարուին:
Զ.— Ո՞վ կը գնդակահարէ զանոնք,
ղսպանե՞րը:
Հ.— Ո՛չ, միւս պինուորները:
Զ.— Բայց չէ՞ որ միւս պինուոր-
ներն ալ ագբատի զաւակներ են իրենց
պէս:
Հ.— Ճիշդ է:
Զ.— Լաւ, եթէ անոնք ալ մարիկ
չընեն սպաներուն, այն առեն ի՞նչ կը
պատահի:
Հ.— Այն առեն ... այո ... այն ա-
ռեն ...
Զ.— Այն առեն այլ եւս ոչ ոք պին-
ուոր կ'երթայ, այլ եւս պինուորներ
չեն ըլլար, ով որ հողի պէտք ունի,
կ'երթայ կը մշակէ, կ'ապրի հողին
բերքով, եւ մարդիկ այլ եւս չեն
սպաններ զիրար, եւ բոլորին համար
լաւ կ'ըլլայ:
Հ.— (խորասուզուած) Այո՛, ինծի
կը թուի որ ճիշդ կը դատես:

ՄԻՄԱՂ

Ատամնաբոյժը.— Կը ցաւի՞ ... կր-
կի՞ն կը ցաւի ... ուրեմն կը նշանակէ
թէ բերանդ փճացած է:
Ամուսինը.— Ըսէք ինդրեմ ... ար-
դեօք լեզուն ալ միասին փճացա՞ծ է:

ԹՈԼՍԹՈՅԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ
(ԻՐ ՄԱՀՈՒԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ)

— o —

Կոմս Լէօն Նիկոլայեւիչ Թոլսթոյ
ծնած է 1828ին, Եասնայա Փոլիանա
(Թուլա) եւ մեռած 1910 նոյ. 20ին:
Կանուխէն որբ մնացած ըլլալով, իր-
եւ ուսուցիչ ունեցաւ Ֆրանսացի մը,
զոր իր Ճիշատակներուն մէջ կը կոչէ
Ժէրոմ անունով: Տասնչինգ տարե-
կանին Վօլթէռ եւ Ռուսօ կը կարդար:
Թէեւ քրիստոնեայ, 19 տարեկանէն
այլ եւս չէր հաւատար եկեղեցիին:
Ուսանողական կեանքը եղաւ փոթոր-
կալից, մենամարտներով եւ գինար-
բուքներով: 1847ին ձգեց համալսա-
րանը եւ հաստատուեցաւ Եասնայա
Փոլիանա, գիւղացիներուն մէջ ապ-
րելու եւ անոնց օգտակար ըլլալու հա-
մար: Բայց այս ծրագիրը ձախողեցաւ
եւ Թոլսթոյ 1851ին կովկաս գնաց, ուր
պաշտօնի կոչուեցաւ իրեւ թնդանօ-
թաձիգ ենթասպայ:
Իր առաջին գործը, «Մանկութիւն»,
հրատարակուեցաւ 1852ին, փեթեր-
պուրկի մէկ հանդէսին մէջ: Սրբմի
պատերազմին առեն նշանաւոր հան-
դիսացաւ Սեվաստոփոլի մէջ եւ նկա-
նակուեցաւ զօրաբաժնի հրամանա-
տար: Ցետոյ փեթերպուրկ փոխադր-
ուեցաւ, իրարու եւեւէ հրատարակե-
լով «Երիտասարդութիւն», «Հանդի-
պում», «Երկու Հիւսարներ», «Մա-
զահները», «Արշաւանք», «Սեվաս-
տոփոլ» եւն.:
1858ին արտասահման անցաւ, այ-
ցելելով Զուիցերիա, Ֆրանսա եւ
Գերմանիա: Այս առթիւ գրեց «Լիւ-
ցերն», «Ալպէռ», «Երեք Մեռեալ-
ներ», «Ողբմտութիւն»: Ռուսաստան
վերադարձաւ ճորտերու ազատագրու-
թիւնէն քիչ առաջ: Իր գիւղին մէջ
հաստատեց տիպար դպրոց մը՝ գիւ-
ղացիներու համար, հիմնեց մանկա-
վարժական հանդէս մը եւ դարձաւ
հաշտարար դատաւոր:
1862ին ամուսնացաւ Սօնիա Պէրսի
հետ եւ ունեցաւ 13 զաւակներ: Ըն-
տանեկան անդորրութեան մէջ էր որ
գրեց «Պատերազմ եւ Խաղաղու-
թիւն» (1864—69), պատկերներ՝ Նա-
պոլէոն Ա.ի մղած պատերազմներէն
եւ «Աննա Քարէնինա»: (Երկուքն ալ
հայերէնի թարգմանուած):
1874ին սկսաւ խոշոր հարցական
մը կը տանջէր իր միտքը — «Ինչո՞ւ»:
Կ'ուզէր իմանալ կեանքի գաղտնիքը:
Բարոյական ծանր տագնապէ մը յե-
տոյ, զոր նկարագրած է «Իմ խոստո-
վանութիւնս» գրքին մէջ, (1879—
1882), Թոլսթոյ քաշուեցաւ աշխար-
հէն, սկսաւ արտ վարել եւ ձեռական
աշխատանք կատարել: Միեւնոյն ա-
տեն հրաժարեցաւ իր ստացուածքնե-
րէն: Որոշած էր դուրս ելլել գիւղէն:
Բայց, հակառակ իր ձեռական աշխա-
տանքին, չլքեց գրիչը: Հետզհետէ
գրեց «Իվան Իլիչի մահը» (1884—86),
«Կրէյցերեան Սոնատը» (թարգման-
ուած հայերէնի), «Աւետարին ուժը»
(թատերախաղ, 1895), «Տէր եւ ծա-
ռայ», «Ի՞նչ է Արուեստը» (1898),
«Յարութիւն» (թարգմանուած հայե-
րէնի), «Շէյքսփիրի եւ տոամի մա-
սին» (1906), բազմաթիւ ժողովրդա-
կան պատմութիւններ եւ փիլիսոփա-
յական ու բարոյագիտական գործեր,
— «Ի՞նչ է իմ հաւատքս», «Աւետա-
բաններըը», «Եկեղեցին եւ պետութիւ-
նը», «Փրկութիւնը ձեր մէջ է» եւն.:
1910ին Սինոդը բանադրեց Թոլս-
թօն իբրեւ հերձուածող եւ անաստ-
ուած: 1910 նոյ. 10ին Թոլսթոյ գաղտ-
նապէս հեռացաւ իր տունէն, բոլորո-
վին առանձին ապրելու համար, բայց
չատ չանցած մեռաւ, Թոքերու բոր-
բոքման հետեւանքով:
1926ին հրատարակուեցաւ անգլիե-
րէն թարգմանութիւնը իր անտիպ մէկ
վէպին, «Դեւ»: Ուրիշ անտիպ գործ
մը, «Ֆէտոր Քուզմիչի գաղտնիքը»,
ֆրանսերէն հրատարակուեցաւ 1925-
ին:
Երկար առեն անտեսելէ, նոյն իսկ
արգելքի կամ զրաքննութեան ենթար-
կելէ յետոյ, խորհրդային իշխանու-
թիւնը վերջին տարիներս հարկ դա-
տեց խոնարհիլ այս բացառիկ տաղան-
դին առջեւ եւ անոր ամբողջական
գործերուն հրատարակութեան ձեռ-
նարկեց, մահուան 25ամեակին առ-
թիւ:
Այս առթիւ սարքուեցան մեծ հան-
դէսներ, Մ. Միութեան բոլոր կեդ-
րոններուն մէջ:
Իրրեւ գրագէտ կարեւորութիւն չէր
տար գեղարուեստական պահանջնե-
րուն: Իր գլխաւոր վէպերուն մէջ ռուս
ժողովուրդն է որ կը խլրտի, կը հե-
ւայ իր անցեալով, տառապանքներով,
տենչերով: Հաւասար յաջողութեամբ
կը պատկերացնէ ոչ միայն գլխաւոր
հերոսները, այլ եւ երկրորդական
տիպարներ: Իր փիլիսոփայութեան
հիմնական սկզբունքն էր «չարին չար-
ով չդիմադրել»: Արդի քննադատու-
թիւնը միշտ տեղ մը կուտայ իրեն,
իբրեւ փիլիսոփայ:

Պուլկարացած հայ գրագէտի մը յուշերն ու տեսութիւնները

— • —

ԽՄԲ.— Պուլկար կառավարական
թերթը, նոյն Տնի տեսակցութիւն մր
ունեցած է փրոֆ. Ս. Պալապանովի
հետ, որ ծագումով Հայ է, ծանօթ
է, մասամբ, մեր գրաբարին, եւ պուլ-
կար մտաւորականութեան տիրական
դէմքերէն մէկն է:
— Ի՞նչ խօսինք գրագէտի մասին.
չէ՞ք տեսներ թէ ինչպէս մեր մէջ,
աչքերը պիտի հանեն այն գրագէտին,
որ, թէեւ, պարտքերու տակ, երդիք
մըն է չինած իր գլխուն վերեւ: Ոչ ոք
կը տեսնէ մեծ տուները ...
— Կը յուսամ որ ինձ պիտի ըսէք
հետաքրքրական բաներ այն չրջանա-
կի մասին, ուրկէ սերած էք:
— Այո՛, նոյն իսկ աւելի քան հե-
տաքրքրական : Հօրս պապը, անուա-
նի Մանօ (Մանուէլ) Քէհեան, փոքր
Ասիոյ խորերէն է: Ան մեծ հարստու-
թիւն մը վաստկեց չինելու համար բա-
ստրերկրեայ պարտէզներ, որպէսզի
ջերմութիւն ու խոնաւութիւն տեւա-
կան ըլլան: Գալով Սկիւտ, Մէշլիսի
նախագահ կ'ընտրուի: Բոլորը յար-
գանքով, սիրով եւ մեծ երկիւղածու-
թեամբ կը նային իրեն ... Ան մէկն է
Սկիւտի վարժարանի գլխաւոր հիմնա-
դիրներէն, ինչպէս կը պատմէ Վ.
Քրնչեվ, իր աշխարհագրութեան եւ
Մակեդոնիոյ նկարագրութեան մէջ:
Աղգային գատաւորի նման բան մրն
էր, որովհետեւ Թուրքերը եւս անոր
հանդէպ այն զգացումները ունէին,
ինչ որ Պուլկարները:
Այն միջոցներով որոնք խնայուած
էին իր երեւակայական ստորերկրեայ
պարտէզներով Ակնոյ մէջ (Թրքա-
հայաստան), ան Սկիւտի մէջ կը գնէ
քանի մը ագարակներ:
Այդ ժամանակամիջոցին իր աղջիկը՝
Զոյցա (Զարուհի?), որ ամուսնացած
էր այլապէս տաք եւ խիզախ վաճա-
ռականի մը հետ, մնացած էր Պոլիս,
բոլորովին զուրկ ապրուստի միջոցնե-
րէ, մանուկը ձեռքին հայրս ....
Ներեղ Զոյցա մեծ մայրիկը: Մայրս
մեռաւ վաղաժամ. դրեթէ ոչինչ կը
յիշեմ իրմէ: Զիս խնամեց Զոյցա մեծ
մայրիկը ու ինձ երգեց միշտ նոյն
մռայլ երգերը — հայերէն լեզուով,
անշուշտ, որովհետեւ ան պուլկարե-
րէն չէր գիտեր:
Հայրս — Սկիւտի երկրագործական
դրամատան տնօրէնը, յետոյ՝ փոս-
տարան եղաւ, իսկ ագարակները կը
կառավարէր նոյն մեծ մայր Զոյցան:
Մեծ ընտանիք մը եղանք: Ամէն
ինչ կախում ունէր Զոյցա մեծ մայ-
րիկէն: Լեցունկիկ եւ ուժեղ կին մըն
էր: Մէկ ուսին վրայ հեռադիտակ,
միւսին՝ հրացան: Ճաշին կը նստէր
Օվչէ Փունէի մէջ մեր աշտարակին
չարաքը եւ անկէ կը դիտէր աշխա-
տաւորներն ու աղջիկները՝ որոնք
կ'աշխատէին դաշտին մէջ: Եւ, ա-
տեն առեն, կը պարպէր, սաչմայով,
անոնց վրայ, որոնք ըստ երեւն, չէին
աշխատիր: Իր հեռադիտակը անվերջ
կը դարձնէր ամէն կողմ: Ցաճախ կը
խնդրէի իրմէ չկրակել, որովհետեւ
կրնար մէկը սպաննել ...
— Ոչ ոք պիտի սպաննեմ, որդի՛:
Եւ եթէ հանդիպի մէկուն, թեթեւ պի-
տի զարնէ. սայմա է ասիկա: Այլա-
պէս չեն աշխատիր: Միայն դէշերուն
կը կրակեմ: Իսկ աշխատողներուն կը
ներեմ ամէն ինչ: Եթէ կակուղ եղե-
ւաս, զիջող ու բարի երեւաս, ալ ա-
ւելի կը լաւանայ եւ կ'ամչնայ գէշ
ըլլալէ ...
Հօրս բոլոր ամուսնութիւններէն ծր-
նած ենք 24 զաւակներ, մանչ ու աղ-
ջիկ: Ես առաջինն եմ: Բոլոր աղջիկ-
ները մեռած են: Իսկ մանչերէն ողջ
մնացած ենք միայն վեց եղբայրներ,
— ես, Խրիսթօ, Սթոյեան, Քոլին,
Լազար, Մանչօ ... Մանչօն հերու ա-
ւարտեց ժիմնազը Բրակուէվանի մէջ,
ու չեմ գիտեր թէ այժմ ինչ կ'ընէ:
Չեմ գիտեր նոյնպէս թէ ինչ կ'ընեն իմ
միւս եղբայրներս: Իսկ ասոնցմէ մէ-
կուն՝ Լազարի հետ երբեք չենք միեւնոյն օդը. այժմ ան ամուսնա-
ցած է, ու միշտ սպէս կը գրէ ինծ.
— «Սիբելիս, կեանքիս մէջ երբեք
չեմասած եղբայրս ... Թերեւս
անդրաշխարհի մէջ իրար պիտի տես-
նենք» ...
Եղբայրներէս չորսը Սկիւտ կր գտ-
նուին ու միայն մէկը, Նիքոլա Պալա-
պանով, որ դերասան է Ազգային
Թատրոնի, քովս է (Սոֆիա). յաճախ
իր հետ եմ, բարեբախտաբար: Մի-
սին համար, միայն երբ կը խորհիմ,
տատապանքէս ու յանցաւորութեան
զգացումէն կը չարչարուիմ: Ցետոյ
ի՞նչպէս գարձայ գիւղական չրջիկ
նպարավաճառ: Իրրեւ 14ամեայ
պատանի, Սելանիկի գիմնազիոնը եր-
կու՝ իսկ Սոֆիայինը մէկ տարի հե-
տեւելէ վերջ, թէ ինչպէս հայրս ու
ես անճամբ թողուն ծէն ըրինք թո-
ղեցինք քոյրս՝ Սլավեանքան, որով-
հետեւ քահանաները թողուն գրամը
նախապէս ուզեցին՝ մինչ մենք ամէն
ինչէ զուրկ մնացեր էինք,— այս բո-
լորը նկարագրուած են, մանրամաս-
նօրէն, կենսագրութեանս մէջ ...
Ամուսնացած եմ եւ երկու աղջիկ-
ներ ունիմ: Օրինաւոր փրոֆէսէօր եմ
պետական համալսարանի դասական
բանասիրութեան: Ճիշդ քսանըեօթը
տարիներէ ի վեր փրոֆէսէօր եմ: Ամ-
սական 8500 լէվա կը ստանամ: Ուրիչ
որեւէ եկամուտ չունիմ: Երբեմն
փոքր աչխատավարձ կը ստանամ՝
որ եւ է յօդուածի համար. բայց գոր-
ծերուս մեծ մասը անվճար կ'առնեն,
իսկ ես կ'ամչնամ ուզելէ»:
Կ'ընդհատենք խօսակցութիւնը:
Հեռախօսը կը հնչէ. Պալապանով
կ'երթայ հեռախօսին քով ու կը նա-
ստի: Ոչ ոք կայ: Կը չարունակէ նս-
տիլ: Կ'առնէ լսափողը. ո՞վ կը հն-
չեցնէ: Դէ՛հ, լաւ: Տուէք իրեն անոր
հեռախօսը: Կրկին ոչ ոք կայ: Կը վե-
րադառնայ:
— Ձեր չրջանակը ի՞նչ ազդեցու-

(Շար.ը կարդալ Դ. էջ)

Բայց Թոլսթոյի կեանքին առջեւ,
հարկադրուած ենք եզրակացնել, ան-
առս, թէ խեղալը՝ աչխարհիս մէջ՝
խաչ մըն է յաճախ, ու ցաւագին հար-
ցական մը՝ երազ, իրականութիւնը
հաչտեցնելու փորձը՝ որ մեծ էակնե-
րուն արուած է միայն:
Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

T. S. F.
ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԳՈՐԾԵՐԸ ԱՆԹԵԼՈՎ

— • —

Ի չիշատակ ողբացեալ եւ անմոռա-
նալի Վարդապետին, «Կիլիկիա» երգ-
չախումբը, ղեկավարութեամբ Գ.Մ.
Ալէմչահի եւ մասնակցութեամբ Օր.
Ի. Պիւլպիւլեանի, պիտի երգէ Վար-
դապետին գործերը Poste Parisien
կայանէն (312 m. 8), կիրակի 8 դեկ-
տեմբեր, առաւօտեան ժամը 9.45էն
մինչեւ 10:
Poste Parisienը լսելի է նաեւ արտա-
սահմանէն:
Երգերէն առաջ, յայտնի երաժիչտ
եւ P.P.ի տնօրէն M. Mathieu, համա-
ռօտ կերպով պիտի խօսի «Հայ ժողո-
վրդական երաժչտութեան» եւ Կոմի-
տաս վարդապետի մասին:

Զրոյցներ կը չրջին նաեւ ոսկիի արտածումը արգիլելու մասին:

*** Իրազեկներ դիտել կուտան թէ՝ մէկ միլիառ ֆրանքի նոր բաց մը պիտի գոյանայ, եթէ ընդունուի հանգստեան թոշակներու սնտուկի ծրագիրը, ինչպէս կը պահանջեն ձախերը:

Ֆրանկոգերմանական բանակցութիւններ

Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն Պերլինի Ֆրանսական դեսպանին եւ Հիթլէրի ռեւանշկութեան, որ ռեւանշ է երկու ժամ: Այս ռեւանշկութենէն անմիջապէս վերջը, Փարիզի գերմանական դեսպանը Պերլին հասաւ, կացութեան մասին խորհրդակցելու համար:

Ֆրանսական մամուլը երկու մասի բաժնուած է այս ռեւանշկութեան արդիւնքի մասին: Շատ մը թերթեր որ եւ է բարիք չեն սպասեր, մինչ ուրիշներ բարենշան կը համարին երեւոյթը:

Գերմանական թերթերը ուելի բաց կը խօսին, թէեւ մեծ հաւատք չունին որ կարելի ըլլայ լուրջ համաձայնութիւն մը գոյացնել: Ամէնէն մեծ դժուարութիւնը կը կազմէ ֆրանքաբխորհրդային դաշնագիրը: Ֆրանսական խորհրդարանը պիտի կրնա՞յ մերժել անոր վաւերացումը,— ահա գլխաւոր հարցը: Գերմանիա կը սպասէ որ Ֆրանսա լուրջ փոփոխութեան ենթարկէ իր վերջին տարիներու քաղաքականութիւնը:

Անգլիոյ մէջ լսուած ուշադրութեամբ կը հետեւին երկու երկիրներուն մերձեցման: Կ'ըսուի թէ մօտերս Լոնտոն պիտի այցելէ Հիթլէրի մտերիմը: Լոնտոնի մէջ այն կարծիքն ունին թէ Պ. Լավալ կ'ուզէ յաջողիլ հոն ուր Պոհան ձախողեցաւ:

ԵՐԿՈՒ ԷԳ ԱՌԻՒԾՆԵՐ ՓԱԽՋԵԼՈՎ ՀՈՒՄ ՀՈՒՄ ԿԵՐԱՆՄՍԱՎԱՁԱՒ ՄԸ

Փորձանք պակաս չէ Ավինեօնի դլխուն: Վերջին ողողումներէն յետոյ, որոնց մէջ հայ փոքրաթիւ դաղութն ալ ծանր կորուստներ կրեց, ահա նոր արկած մը:

Քաղաքին մօտ, Պանեօլ - Սիւր - Սէզ դիւղին մէջ երկու էգ առիւծներ փախչելով դառագիղէն, փողոցին մէջ յօշոտեցին եւ կերան մսավաճառ մը, Լամասիէօ, 37 տարեկան: Ադէտը պատահեցաւ առաւօտեան ժամը 5ին, երբ դոհին աղաղակներէն արթնցան դրացիները եւ սարսափահար օդնութիւն պոռացին: Անցորդ մը, որ քիչ մնաց նոյն ճակատագիրը պիտի ունենար, հազիւ կրցաւ պրծիլ, սուտ մեռել ձեւանալով եւ գետինը պառկելով: Առիւծները հոտոտեցին եւ անցան: Իր արթնամտութեան չնորհիւ փրկուեցաւ նաեւ լեհ այդեան մը: Մարդը իր առջին այդեկութիւնը վայելելու դրազած էր, երբ առիւծներէն մէկը իր վրայ ցատկեց, խածնելով ձախ թեւը: Այդեպանը եւ հետորականը լոյս մը ցոլացուց եւ առիւծը փախաւ, ընկերն ալ եռեւէն:

Օդնութեան աղաղակներուն վրայ, դիւղացիներ եւ ոստիկաններ հասնելով կրակ բացին եւ սպաննեցին երկու դաղանները:

Երկու կողմն ալ յաջողութիւն կ'աւետեն

Երկու օրէ ի վեր հակասական լուրեր չրջան կ'ընեն ռազմաճակատի դրութեանց մասին: Հապէշները պաշտօնական դեկոյցով մը հաղորդեցին թէ կատաղի եւ դիրկընդխառն կռիւ մը տեղի ունեցած է նոյեմբեր 12ին, Մաքալէի եւ Ատոմայի միջեւ, եւ Իտալացիները փախած են, ձգելով 300 դիակ, որոնց մէկը գնդապետ եւ ուրիշ երկու սպաներ, ինչպէս եւ չորս գնդացիր եւ 200 հրացան: Ուրիշ դեկոյց մը կ'ըսէ թէ Ռաս Սէյումի դինուորները սպաննած են 100 Իտալացիներ, Մաքալէի հարաւակողմը:

Իտալացիները կը հերքեն այս յաղթանակը, ըսելով թէ սպաննուած են միայն չորս սպաներ եւ 50 Ասքարիներ: Ճեռայ կը հաղորդեն թէ իրենց զօրքը դերի բռնած է 300 դինուոր, 500 ջորի, եւն.:

Իբրեւ ի՞նչ առած էր 50,000 ֆրանկը

Սթավիցքիի գործին դատավարութեան 16րդ նիստին մէջ, հարցաքննուեցաւ Յանօթ լրագրող Քամիլ Էմառ, որ կ'ամբաստանուի թէ 50,000 ֆրանք առացած է: Պ. Էմառ պատմեց թէ 1932ին էր որ ճանչցաւ Սերժ Ալեքսանդրը (ոչ իրրեւ Սթավիցքի), դրագիտ ժողէֆ Քէսէլի միջոցաւ, որ ճաշի հրաւիրեր. լու եկած էր: Երկու ամիս վերջը նորէն տեսնուեցան: Քամիլ Էմառ գիրք մը հրատարակած ըլլալով միջազգնակցային պարտքերու մասին, Ալեքսանդրը տարբեր կարծիք ունէր եւ հետեւեալ դիտողութիւնն ըրաւ.— «Ես կը կարծեմ թէ Ֆրանսայի պէս մեծ երկիր մը պէտք է յարգէ իր առօրագրութիւնը»: Այն տեսն էր որ նպատա մը յանձնեց իր լրագրին համար: Պ. Էմառ չատ բնական կը դտնէ այս բանը. «այդպիսի նպատակները ընթացիկ սովորութիւն են, մա— կը դտնէ այս բանը. «այդպիսի նպատակները ընթացիկ սովորութիւն են, մա— նաւանդ ընտրական պայքարներու առեն»: Եւ յիշեց թէ Քէյմանսօն 500,000 ֆրանք առացաւ Քորնէլիոս Հէրցէն, իր թերթին համար, եւ երբեք չէր ծածկեր այս պարագան: Բայց Ալեքսանդր ինչո՞ւ վճարեց այդ գումարը: Էմառ դաղանիքը կուտէ երբ Ալեքսանդր կ'ուզէր վարձու առնել իր թերթին առեւտրական եւ սեզանաւորական ծանուցումները եւ վերջապէս գնել թերթը: Ինք իրենքն ալ մերժեր է:

Տիկին Սթավիցքի կրկին յայտարարեց թէ որ եւ է տեղեկութիւն չունէր իր ամուսնին գործերէն: Երբ հարցումները կը տեղային, նորէն մաքեցաւ: Ամբողջ հարցաքննութիւնը տեւեց 20 վայրկեան:

*** Քամիլ Էմառ իր յայտարարութեանց մէջ յիշեց նաեւ թէ Պանք տը Շին ժամանակին 600,000 ֆրանքի գումար մը տրամադրած է ձախակողմեան կուսակցութեանց եւ 400,000 ֆրանք ալ աջակողմեան կուսակցութեանց...

— · —

ՈՒԲ ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ Թարառքոն — Նիմ ճամբուն վրայ, երբ Ավինեօն — Նիմ ճեպընթացը դարնուեցաւ ինքնաչարժի մը: Զոհերէն հինգը մեռան տեղն ու տեղը, իսկ երեք կիներ՝ հիւանդանոց փոխադրուած առեն: Վիրաւորներուն թիւը յայտնի չէ:

100 ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ մէջ ցոյց պիտի կատարուի այսօր, հրամանագիր օրէնքներուն դէմ:

Հ Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ դատախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Զորեքշաբթի (27 Նոյ.), ժամը 8.30ին 32, Ave. Gobelinsի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ՝ նիւթ՝ «Յիշողութիւններ Ռուսական Հոկտեմբերեան Յեղափոխութենէն»:

ԹԷՅԱՏԵՂԸՆ - ԴՍԱԽՕՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Յ.Ր. Կ. ՀԱԶԻ ՊԱՆԵՂՕ-ՔԱՇԱՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի Նոյեմբեր 24, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

138 Avenue Aristide Briand (Route d'Orléans), Montrouge (Seine)

կը նախագահէ տիկին ԷՒԼԷՆ ԲՐԻԶԱՆ

կը դասախօսէ Օր. ՄԱՆՆԻԿ ՄԸՏԱՍՈՒԲԵԱՆ նիւթ ունենալով «Ինսոդքին դերը մանուկին նախադպրոցեան դաստիարակութեան մէջ»

Թատր, երգ. պար եւ արտասանութիւն: Մուտք՝ ձախքերու համար 3 Ֆր.

Հագորդ. միջոց.— փօրթ տ'Օրլէանի առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Լա վալ նուազ:

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ Է ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Նոյեմբեր 25ին, երեկոյեան ժամը 8.30ին, ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԻԻ D. սրահին մէջ

Հրաւիրուած են խօսելու՝

Պ. Պ. ՎՐԱՑԵԱՆ, ՉՕՊԱՆԵԱՆ եւ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

Բանախօսութենէն յետոյ տեղի կ'ունենայ մտքերու փոխանակութիւն:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է՝ ՈՉ ոքի հրաւէր չէ ուղարկուած:

«ԱՐԱՐԱՅԻ ՕՐ»

կազմակերպուած՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՀԱՅ ՆԱԽԿԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր կիրակի, 24 Նոյեմբեր 1935

Ա. մաս.— Այց Etoile Ազդանօթ Զինուորին, առաւօտուն ժամը 10ին, ժամադրավայր Ave. Georges V.:

Հոգեհանդիստ, վերադարձին Հայոց Եկեղեցիին մէջ:

Բ. մաս.— Երեկոյթ, «ՓԼԱԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ սրահին մէջ, երեկոյեան ժամը 8ին 9ին, ներկայութեամբ քաղաքական, պետական իշխանութիւններու, ինչպէս նաեւ Փարիզի Քաղաքապետութեան, Prefectureի, U. N. C.ի եւ օտար կամաւորներու Միութեան ներկայացուցիչներուն:

Տրագիր.— Անուանակոչում նահատակուած Լէգէոնականներու, ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ: Արարայի կոիւը եւ հայ Լեգէոնի դերը Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ մէջ ՏԵՂԱԿԱԼ ՏԱՏԵԱՆ: Լուսարձակով ցոյց կը տրուի Սուեսիոյ Ռազմիկներու եւ Ժողովուրդի փրկութիւնը Ֆրանս. Նահատոմի կողմէն, լրացուցիչ տեղեկութիւններով Շրամ. Տ. ԹԷՔԷԵԱՆ: Լեգէոնի կազմութիւնը Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ:

ԵՐԳԵՐ ԵՒ ՈՒՂԵՐՁՆԵՐ:

Պ. Փիլիպոս Ասատուրեան, Պ. Վահան Ասատուրեան եւ Օր. Եղիսաբէթ Ասատուրեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի մօրը եւ հօրեղբօր կնոջ՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

դառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ նոյեմբեր 22ին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ երկուշաբթի առաւօտ, Պիսէթրի հիւանդանոցին մէջ:

Մահագդ չսպասցողներէն կը խնդրուի ներկայս իրր այդ նկատել:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ԱՄԷՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՄՕՏ

"ՄԵԼՔՈՆ"

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐԸ

ՐԱՀԱԹ - ԼՕՌՈՒՄ իր զանազան տեսակներով, ԹԱՒԻՇ - ՀԷԼՎԱ (կաղինով, շոքոլայով եւ վանիլայով), ԲԻՇՄԱՆԻ - ՀԷԼՎԱ (cheveux d'ange), ԲԵՐԿԱՄՈՒԹ եւ Ա.ԲԻԹԷ շաքարներ, ԲԱՔԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՒԻՖ եւայլն. ինչպէս նաեւ իր գործարանին մէջ պատրաստուած առաջնակարգ ԹԱՒԻՇ:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

4, Rue des Pavillons - Paris (20)

Tél. MEN. 50-47 **Métro: Place de Fêtes.**

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20-86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ՐՈԳ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԻԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՊԼԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), բառէ եւն.: վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայ - բեւակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը դրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուղուած ևմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ եւ խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յանձնարդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գինեներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յանձնորդ:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Նայ գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ Թիւսաժի, Մուլինաժի եւ Տրվիտաժի աշխատանքներու համար:

Գործատիրը կը տրամադրէ օդաստն բնակարաններ եւ պարտէզ շատ ամսի գինով:

Մանրամասնութեանց համար գիմել Կարապետ Մկրտչեանի, Usine Favot & Lefèvre Gendre à Virieu S)Bourbre (Isère).

Տօքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

*BAUDELOCQUE*Ի ՄԱՅՐԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Զորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 - 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՏԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՆՁԱԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻԷ եւ ժամադրութեամբ՝

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ Michelet 07 - 11. Օթօպիւս՝ թիւ 89:

Հինգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9 - 12.30 եւ ժամադրութեամբ՝

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ Թզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը 14—18 եւ ժամադրութեամբ

ՄՕՆՄԱՐՏՐԻ ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ - ՍՐՃԱՐԱՆ (ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ)

10, Rue Saulnier, ՄԷԹՐՕ **Cadet**Ի ԴԻՄԱՑ

Խնամուած եւ լիարժէք ճաշեր սովորական գիներով: Ճաշերը կը պատրաստէ Տէր եւ Տիկին՝ ՂԵՒՈՆԴ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

CAVE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱԴ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ *նշանաւոր, տարեհին, կնասէր, տանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար* ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ բպպեի եր (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔՕԼԻԷԵԱՆ*, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի դրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանաչի գինով եւ չսպառուածները եւս առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards. Bois-Colombes, (Seine).

ԲԱՑՕՒՄՆ Է

ՍԷՆ ՄՕՐԹՄԻ, ՍԷՆ ՄՕՐԻ, ՄԵԶՕՆ ԱՃՈՒՌԻ ՇԱՐԱՆԹՈՒՆԻ եւ ՔՐԵԹԷՅԻ մօտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆ

Manoukian VARTAN.

30, Rue de Bleuet. Creteil, Seine.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

66, Rue Mouffetard. PARIS (5)

Tél.: Port-Royal 01-42 Métro: Place Monge

ԷԼԷԿԵՒՆ տպարանին կից բացուած է նաեւ գրատուն մը, ուր պիտի գտնէք հայերէն եւ Ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրեր ինչպէս նաեւ դասագիրեր եւ բառարաններ՝ *խիստ չափաւոր գիներով:*

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette **Tél. Nord 68 - 02**

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԱՐԱՒ ԽՈՏԱՀԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ ձարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը 125 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 ձատր 10 Ֆր., 6 ձատր 7 Ֆր.:

ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
RÉdaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 – 70
(ԵՐԹՈՒՂԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
26
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MARDI
26 November
1935

ԺԱ ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2971

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Կ'ՈՒԶԵՆՔ, ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ, ՀՈՒՌԻԱ՛...,

Անոնք որ ներկայ եղան կիրակի պիշերուան հանդէսին — «Ա-րարչի Օրը» — հազիւ կրցան զսպել իրենց վրդովումը, տեսնելով յաջարձակ բացակայութիւնը որ եւ է հայկական խորհրդանշանի:

Գանուեցան պիւրաղպածներ ալ որոնք ձգեցին զացին :

Արդարեւ, Ֆրանսական բանակի հայ նախկին կամաւորները նե՛րք էին արգիլել ազգային դրօշը:

Եւ «Քրքի Ժուռնալ»ի բեմը կը ներկայացնէր անկերպարան, ժոգոյն, լերկ տեսարան մը: Ամբողջ «ախքոռ»ը թատերական նե-րկայացման մը տպաւորութիւնը կը գործէր եւ ուրիշ ոչինչ: Կար-ծես աչունը կամ ձմեռը կը ներկայացնէին, ցուրտ ու մռայլ:

Ինչպէս հանդէսէն առաջ, դաղարի պահուն ալ հանդիսական-ներ զարմանքով կը հարցնէին.

— Դրօշակ չունէի՞ք թէ յարմար չտեսաք ... Առտո՞ւն ալ այս-պէս գացիք Անձանօթ Զինուորին դամբարանը ... Կարելի՞ է երե-կայել զինուորը առանց դրօշի, զինուորական յաղթանակի տօն մը առանց դրօշի ...

Պատասխա՞նը .— խուսափողական խօսքեր: «Այսպէս, այն-պէս, առտուն դրօշ կար, իրիկունն ալ պիտի ըլլար, բայց ... Պի-ար բերէին, բերին, յետոյ ...»:

Լաւ է որ մնացեալը երբեք չլսէք, որպէսզի մարդոց փոքր-գութիւնը չպղտորէ ձեր սիրտը:

Երբ զինուորն ալ քաղաքականութիւն կը խաղայ եւ ինքն իրեն ջոյլ կուտայ այսքան սմսեղուկ հոգեբանութիւն, երբ նախկին կամաւորներ անգամ կորնչուցուցեր են իրենց արժանապատուու-թիւնը զղացումը, կը նշանակէ թէ ոչ իսկ Լոյթ – Քափաքը կրցեր էր մը սորվեցնել մեր «սիվիլիզէ»ներուն:

Անձամբակ խորամանկութեամբ մը, մարդիկ հայկականին հետ ոչխեր էին Ֆրանսական դրօշն ալ, թէեւ միշտ պարծանքով կը յի-շէին թէ հայ ռազմիկները կռուած են անոր չուքին տակ:

Հասկնալի է. եթէ Ֆրանսականը պարզէին, պիտի հարկա-դրուէին հայկականն ալ պարզել: Ուրեմն, ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը:

Ահա ինչ որ կը կոչուի հայրենասիրական պիտակդութիւն ...

Փոքրոգութեան նմոյշ մը եւս,— Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիները կ'ուզեն բեմ բարձրանալ դրօշներով, եւ կարգադիր Յանձնախում-բը կամ անոր քանի մը անդամները կ'արդիլեն:

Զենք զարմանար. սակարկութիւնը նախապէս կատարուած ըլլալով, բժիշկ – փաստաբան համաձայներ եւ ամէն բան նախա-պատրաստեր էին: «Եթէ չպարզէք, այսքան մարդ կը բերենք»:

Բարեբախտաբար ժողովուրդը պաղարիւն մնաց եւ հանդէսը կրցաւ ցանկալի կարգապահութեամբ:

Այդ կարգապահութիւնն իսկ դաս մըն էր Ֆրանսական բա-նակի հայ նախկին կամաւորներու Միութեան համար, որ կը յա-ռաջ վարկաբեկել ինքզինքը, միշտ խորթ եւ նենդ դիրք մը բռնե-լով հայկական արժէքներու հանդէպ:

Միայն դրօշի խնդիրը չէ որ լարծուն ճամբու մը վրայ նետած է այս կազմակերպութիւնը:

Հակառակ բոլոր բարեացակամութեանց, Միութիւնը կը նա-խընտրէ մնալ «կաստա» մը, իր գոյութիւնը զգացնելով միայն հանդիսական առիթներու եւ արարողութեանց մէջ:

Ան կարծես կորնչուցեր է իր կոչման գիտակցութիւնը, եւ նոյն իսկ իր սարքած ոճներուն լրիւ պատմութիւնը չի գիտեր:

Քարացած հոգեբանութիւն մը վարագոյր քաշեր է այդ Մի-ութեան աչքերուն, որոնք միշտ կը խուսափին շեշտակի նայիլ ա-ռկնէն տարրական պահանջներուն:

Այսպէս է որ, դուք Միութիւնը չէք տեսներ, նաեւ, ոչ ոք – պիտին պզահանդէսին, ոչ ալ անկախութեան ոճնին:

Անոր վարիչները պատիւ կը սեպեն մասնակցիլ թափօրներու, իրենց գոյութիւնը զգացնել Անձանօթ Զինուորի դամբարանին առջեւ, բայց խուսափիլ բուն ժողովրդական հանդիսաներէն:

Երեւի տարիներէ ի վեր Փարիզ ապրած ըլլալով, իրենք դի-րենք վեր կը դասեն այն ժողովուրդէն, որուն անդամ մէկ մաս-նիկն են իրենք ալ:

Դառնալով դրօշի հարցին, իրենց վերապահութիւնը կամ քէ-ր կոպիտ հակաոութիւն մը չի՞ կազմեր իրենց զգացումներուն եւ յաւակնութեանց հետ:

Ինչո՞ւ կը պարծենան Արարատով,— որովհետեւ հայկական դաղուկը փառաւոր յաղթանա՞կ մը տարաւ 1918 սեպտ. 18ին:

Բայց չէ՞ որ նոյն բաղուկը խորհրդանշան մըն ալ ձգեց, Արա-րատէն մինչեւ Արարա:

Ի՞նչ տրամաբանութեամբ մէկուն ափէր կ'ըլլան եւ միւսը կը ներժեն:

Ո՞ւր է տեսնուած ո եւ է զինուոր, առանց դրօշի:

Եռագոյնը կուսակցական դրօշ չէ: Եռագոյնը ազգային խոր-հրդանշան է, քանի որ անոր եռեւէն բանակ է քալած,— պատմեց, ժամանակին, ձեր բարեկամներէն մէկը: Եւ դուք ալ մասնիկներն էք նոյն բանակին, հոգ չէ թէ տարբեր ճակատի մը վրայ կռուած ըլլաք:

Արդ, ո՞րն է ձեր խորհրդանշանը, ձեր դրօշը, եթէ եռագոյնը հաճելի չէ ձեզի:

Եւ ինչո՞ւ տարիք ձեր ձեռքով էնվալիտի մէջ տեղաւորեցիք զայն, իբրեւ ազգային փառք:

Ո՞րը պիտի ըլլայ ձեր դրօշը, եթէ, վաղը, նորէն ճակատ հրաւիրեն ձեզ, «Բամ Փորտան»ի դղրդիւնով:

Կամաւոր առանց դրօշի՝ չի՞ նշանակեր զինուոր առանց ազ-գային խէալի:

Ո՞րն է ձեր խէալը, «կ'ուզենք – չենք ուզեր»ի այս գանելի վիճակին մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՐԳԵԼՔԸ ՊԻՏԻ ՑԵՏԱԶԳՒԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԱՆՔՈՎ

Իտալիա չի հանդուրժեր այդ խոստութեան եւ կը սպառնայ խզուիլ Ազգ. Դաշնակցութենէն

Ինչպէս պիտի կարդաք քիչ անդին, Ազգերու Դաշնակցութեան պատիժ – ներու յանձնախումբը նիստի հրաւիրուած է ուրբաթ օր, քննելու համար նոր նիթերու եւ մասնաւորապէս քարիւղի արգելման խնդիրը: Վերջին լուրերու համաձայն, Անգլիա եւ Ֆրանսա համաձայնած են յետաձգելու այդ ժողովը կամ նոր արգելքներուն դործադրութիւնը: Պ. Լավալ վերջին 24 ժամուան մէջ երկու անգամ ունկնդրութեան ընդունելով Փարիզի անգլիական դեսպանը, բացատրած է իր դժուարութիւնները եւ նոր խոստեւանքները: Նախ անհրաժեշտ է որ ինք եւ Սըր Ս. Հօր ուրբաթ օր ներկայ ըլլան յանձնա-խումբի նիստին: Արդ, ինք չի կրնար հեռանալ Փարիզէն, քանի որ հինգշաբթի օր կը վերաբացուի խորհրդարանը եւ ինք առ նուազն երկու օր ստիպուած է պաշտպանել կառավարութիւնը: Ետոյ, ճիշդ այն միջոցին երբ հաշտարար բանակցութիւններ կը կատարուին, նոր արգելքները պիտի փակեն բոլոր ճամբաները, մանաւանդ որ Իտալիա հետզհետէ աւելի անհամբեր կը դառնայ:

Իրազեկներ կը հաւատան թէ Մուսոլինի ոչ միայն թշնամական արարք մը պիտի համարի քարիւղի, երկաթի, պողպատի եւ ածուխի արգելքը, այլ եւ ազդանշան մը պատերազմի: Նոյնիսկ հասկցուցեր է որ այդ պարագային պի-տի քաշուի Ազգերու Դաշնակցութենէն:

Անգլիական դեսպանը այս բոլոր պարագաները Լոնտոն հաղորդելով, պատասխան ստացած է թէ Անգլիա համաձայն է յետաձգման:

Փարիզի աշակոդմեան թերթերը կը չարունակեն տրտնջալ պատժական միջոցներուն դէմ: Կիսապաշտօնական «Թան»ն անգամ, առանց շատ բաց խօսելու, կը թելադրէ կարճ կապել եւ Իտալիոյ յանձնել Թիկրէի, Օկատէնի եւ Տանաքիլի հոդատարութիւնը, մանաւանդ որ այդ հողերը արդէն կը զա-նուին իտալական գրաւման տակ: Թէեւ, թերթը կը խոստովանի թէ արքայից արքան չվիտի ընդունի այդպիսի առաջարկ մը: «Մաթէն»ն սկիզբէն ի վեր հա-կառակ ըլլալով պատիժներու, կը հարցնէ.— Ազգերու Դաշնակցութեան պաշ-տօնը քաղաքակրթութիւն տարածե՞լ է, թէ վայրենիները պաշտպանել, երես դարձնելով քաղաքակրթութենէն: Կոմս տը Սէնթ Օլէռ, որ տարիներով Լոն-տոնի դեսպանութիւնը վարած է, չատ ծանր կը դտնէ կացութիւնը եւ կ'ըսէ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան բռնած դիրքը կը սպառնայ բոցավառել Եւրոպան:

«Ամբողջ քաղաքակրթ աշխարհը պէտք է ծափահարէ Մուսոլինիի ձեռ-նարկը: Եթովպիան Իտալիոյ ձեռքը նոյնքան օրհնաւէր է եւ անհրաժեշտ որ – քան Թրանսվալը Անգլիոյ եւ Մարոքը Ֆրանսայի համար»: Նոյն գազափար-ները կը յայտնեն ուրիշ թերթեր եւ քաղաքագէտներ:

Հոպէշներ չպղտոռնակի՞ր շահած են

Հաբրաբէն կը հեռագրեն թէ հապէշական երեք զօրամասեր, համադումար 25,000 հոդի, արագօրէն յառաջանալով Ֆանֆանի հովիտին մէջ, յաջողած են եռ առնել կարդ մը դիրքեր: Մայրաքաղաքին մէջ մեծ լաւատեսութիւն կը տի-րէ հրոսային կռիւներու մասին, որոնք վերսկսած են սաստկութեամբ: Հիւսի-սային ճակատին վրայ եւս մեծ գործունէութիւն կը տիրէ:

Իտալական հրամանատարութիւնը մանրամասնութիւններ չի հաղորդեր գործողութեանց մասին, սպասելով նոր պարապատին ժամանման:

Նոր պետութիւն հիւսիսային Զինաստանի մէջ

Նոյեմբեր 24ին նոր պետութիւն մը կազմուեցաւ հիւսիսային Զինաստանի Հոփէյ նահանգին մէջ, դեկավարութեամբ ինքնավար հակարոյլշեւիկ կոմիտէի մը, որուն կ'աջակցի ճափոնական կառավարութիւնը: Առաջին քայլն է այս ընդհանուր ծրագրի մը, որուն համաձայն ինքնավարութիւն պիտի ստանան հինգ նահանգներ, իրրեւ մայրաքաղաք ունենալով Փէքինը: Վերջին լուրե-րու համաձայն Թիէնցինի ժողովուրդը խուճապի մատնուած է: Առեւտրա – կաններ եւ ուրիշներ իրենց խանութները փակելով կը փախչին: Անհամար փախստականներ լեցուած են ճամբաներուն վրայ:

Յունաստանի թագաւոր Աթենք հասաւ

Երկուշաբթի օր, փոթորկալից ճամբորդու-թենէ մը վերջ: «Հէլլի» յածանաւը, որով ճամբայ եղած էր Պրինսիպիէն, առաջին անգամ հանդիպեցաւ Քորֆու, ուր հսկայական խարոյկներ վառած էին փարոսին մօտ, ի պատիւ թագաւորին: Յածանաւը անցաւ հարիւրաւոր նաւակներու մէջէն եւ ուղղուեցաւ դէպի Կորնթոսի ջրանցքը: Երբ յածանաւը Իթակէի ջրանցքը մտաւ, 80,000 հանդիսականներ չարուած էին ծովափը եւ խելացիգ կանչեր կ'արձակէին: Շատ մը մոլեռանդ արքայականներ այնքան խանդավառուած էին, որ ծովը նետուեցան ի պատիւ թագաւորին, մինչ ժո-ղովուրդը ծաղիկներ կը նետէր...

Թուրքերը սեկ միլիոն գաղթական պիտի տեղաւորեն Թրակիոյ մէջ

Թուրքիոյ խորհրդարանի նոյեմբեր 18ի նիստին մէջ, ստիպողաբար քուէ-արկուեցաւ օրինագիծ մը, որով գաղթականներու տեղաւորման գործը կը յանձնուի առողջապահական գործակալութեան: Այս առթիւ ներքին գործա-կալը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Արտասահմանի մեր ցեղակիցները, տեսնելով Թուրքիոյ բարօր վի-ճակը, կ'ուզեն հոս գալ: Մեր պարտքն է՝ դուռները կոնակի վրայ բանալ ա-նոնց առջեւ: Կարճ ատենէն բոլորը պիտի դան եւ մեզի հետ պիտի ապրին չէն երկրին մէջ, չէն մշակոյթի մը տակ, եւ անտարակոյս երջանիկ պիտի ըլ-լան » :

Ցիշեցէք յետոյ որ 1923էն ի վեր 600,000 գաղթականներ եկած են, գործա-կալը չարունակեց. « Մինչեւ հիմա 65,000 հոգի տեղաւորուած են Թրակիոյ մէջ: Նախորդ եւ ներկայ տարիներու վարկին մեծ մասը յատկացուեցաւ Թրա-կիոյ :

Ներկայիս 3000 գաղթականներ կը սպասեն Քօնսթանցա նաւահանգիստը հաս-նելու համար: Կան նաեւ 5000 հոգի որոնք ծախած են իրենց տուները եւ հոն կը սպա-սեն: Այս 8000 հոգին ամենէն առաջ պիտի տեղաւորուին Թրակիա. իսկ եթէ կարելի չըլլայ տալիս՝ Իսթանպուլի շրջակաները պիտի դետեղուին:

Թուրքը չսպրիր հոն, ուր չի տեսնուիր Թրքական դրօշը: Ռումանիոյ Թուրքիոյը կը ծախեն իրենց ինչքերը եւ կուգան: Նոյնը նաեւ Պուլկարիոյ մէջ, ուրկէ 35 հազարէ աւելի անձեր եկան երկու տարուան ընթացքին: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, 1000 ընտանիքներ հաշուեյարդարի են-թարկած են իրենց ինչքերը եւ կը սպասեն Պուլկարիոյ մէջ:

Մենք կ'ուզենք որոշ տեսնել տալ մեր միլիոն հոգի տեսնել Թրա-կիոյ մէջ, Իսթանպուլը դուրս ըլլալով: (Ձայներ ինչալլահ): Վերջին վիճա-կագրութիւնը ցոյց տուաւ որ Թուրքիա աշխարհի ամէնէն բազմածին երկիր-ներէն մէկն է: Մեր բնակչութեան աճման համեմատութիւնը՝ հազարին 25 է: Կէս միլիոն բնակիչ պիտի տեղաւորենք Թրակիա, որ այս ձեւով պիտի հասնի միւս նահանգներու բարօր, հարուստ եւ երջանիկ վիճակին:

Անցեալ տարի Ռումանիայէն եւ Պուլկարիայէն եկած գաղթականները անմիջապէս արտադրող դարձան: Այսօր չկայ մէկ հատ իսկ բաց մնացած եւ անօթի դաղթական: Եթէ ծախքը բոլոր տարիներու վրայ տարածենք, պետու-թիւնը մէկ հոդիի համար 20,000 ոսկի ծախսած կ'ըլլայ: Բոլոր այս յաջողու-թիւնները կրնան իրրեւ օրինակ ցոյց տրուիլ գալիք սերունդներուն եւ ուրիշ երկիրներու »:

Ցետոյ խօսք առաւ Տօքթ. Մազհար (Այտըն) եւ ըսաւ. «Անոնք որ կը ճանչնան Պուլկարները, դիտեն թէ թուրք գաղթականները Պուլկարիոյ մէջ չատ աւելի դառն եւ խոր խժդժութեանց կ'ենթարկուին, քան ինչ որ կը պատմեն եկողները կամ պաշտօնական տեղեկագիրները »:

Շիւքրիւ Գայա բեմ բարձրանալով ըսաւ. «Ամէն օր կը հեռագրքրուինք արտասահմանի մեր լեզուակիցներու եւ ցեղակիցներու ընկերային եւ անձնա-կան կեանքով եւ ազատութեամբ: Հաւաստիք առինք թէ մեր ցեղակիցները ո եւ է նեղութեան չեն ենթարկուած եւ չպիտի ենթարկուին: Եթէ խնամանք որ նիւթական կամ բարոյական նեղութեան ենթարկուած են Թուրքերը, պար-տաւոր ենք ապահովել անոնց ապրելու իրաւունքը: Իսկ եթէ կատարուելիք ձեռնարկները չբաւեն, կան աւելի բարձր մարմիններ որոնց կրնանք դիմել : Թուրք կառավարութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ, երբ Թուրք հանրային կարծիքը կ'ազդուի ի տես Թրքական արիւնի մը հեղումին կամ Թուրքի մը են-թարկուած անիրաւութեան:

Շահէ եպիսկոպոս յանկարծամահ

Երեւանէն կը հեռագրեն թէ նոյեմբեր 24ին յանկարծամահ եղած է Շահէ եպիսկ. Գասպարեան, որ Հայաստան գացած էր վերջերս:

Հանգուցեալ եպիսկոպոսը, Անթիլիասի դպրեվանքին վերատեսուչն էր 4 — 5 տարիէ ի վեր եւ հրաժարեցաւ քանի մը ամիս առաջ: Վերջերս Փարիզ կը դտնուէր եւ էջմիածին գնաց, կաթողիկոսէն հրահանգներ առնելու եւ յետոյ Ամերիկա վերադառնալու համար: Արմաշի դպրեվանքի սաներէն էր , ձեռնադրուած՝ եղիշէ արք. Դուրեանի կողմէ, որ չորս նորընծաներու նոր անուանակոչումը կատարած էր սիրուն բառախաղով մը,— Շաւարշ , Պարգեւ եւ Պսակ Շահէ : (Իր օծակիցները, Շաւարշ, Պարգեւ եւ Պսակ վարդա-պետները, գոհ գացին հայաջինջ սարսափներուն) : Յիսունը անցած էր:

Թուրքիոյ մէկ միլիոն գաղթական պիտի տեղաւորուին Թրակիոյ մէջ

Թուրքիոյ խորհրդարանի նոյեմբեր 18ի նիստին մէջ, ստիպողաբար քուէ-արկուեցաւ օրինագիծ մը, որով գաղթականներու տեղաւորման գործը կը յանձնուի առողջապահական գործակալութեան: Այս առթիւ ներքին գործա-կալը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Արտասահմանի մեր ցեղակիցները, տեսնելով Թուրքիոյ բարօր վի-ճակը, կ'ուզեն հոս գալ: Մեր պարտքն է՝ դուռները կոնակի վրայ բանալ ա-նոնց առջեւ: Կարճ ատենէն բոլորը պիտի դան եւ մեզի հետ պիտի ապրին չէն երկրին մէջ, չէն մշակոյթի մը տակ, եւ անտարակոյս երջանիկ պիտի ըլ-լան » :

Ցիշեցէք յետոյ որ 1923էն ի վեր 600,000 գաղթականներ եկած են, գործա-կալը չարունակեց. « Մինչեւ հիմա 65,000 հոգի տեղաւորուած են Թրակիոյ մէջ: Նախորդ եւ ներկայ տարիներու վարկին մեծ մասը յատկացուեցաւ Թրա-կիոյ :

Ներկայիս 3000 գաղթականներ կը սպասեն Քօնսթանցա նաւահանգիստը հաս-նելու համար: Կան նաեւ 5000 հոգի որոնք ծախած են իրենց տուները եւ հոն կը սպա-սեն: Այս 8000 հոգին ամենէն առաջ պիտի տեղաւորուին Թրակիա. իսկ եթէ կարելի չըլլայ տալիս՝ Իսթանպուլի շրջակաները պիտի դետեղուին:

Թուրքը չսպրիր հոն, ուր չի տեսնուիր Թրքական դրօշը: Ռումանիոյ Թուրքերը կը ծախեն իրենց ինչքերը եւ կուգան: Նոյնը նաեւ Պուլկարիոյ մէջ, ուրկէ 35 հազարէ աւելի անձեր եկան երկու տարուան ընթացքին: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, 1000 ընտանիքներ հաշուեյարդարի են-թարկած են իրենց ինչքերը եւ կը սպասեն Պուլկարիոյ մէջ:

Մենք կ'ուզենք որոշ տեսնել տալ մեր միլիոն հոգի տեսնել Թրա-կիոյ մէջ, Իսթանպուլը դուրս ըլլալով: (Ձայներ ինչալլահ): Վերջին վիճա-կագրութիւնը ցոյց տուաւ որ Թուրքիա աշխարհի ամէնէն բազմածին երկիր-ներէն մէկն է: Մեր բնակչութեան աճման համեմատութիւնը՝ հազարին 25 է: Կէս միլիոն բնակիչ պիտի տեղաւորենք Թրակիա, որ այս ձեւով պիտի հասնի միւս նահանգներու բարօր, հարուստ եւ երջանիկ վիճակին:

Անցեալ տարի Ռումանիայէն եւ Պուլկարիայէն եկած գաղթականները անմիջապէս արտադրող դարձան: Այսօր չկայ մէկ հատ իսկ բաց մնացած եւ անօթի գաղթական: Եթէ ծախքը բոլոր տարիներու վրայ տարածենք, պետու-թիւնը մէկ հոդիի համար 20,000 ոսկի ծախսած կ'ըլլայ: Բոլոր այս յաջողու-թիւնները կրնան իրրեւ օրինակ ցոյց տրուիլ գալիք սերունդներուն եւ ուրիշ երկիրներու »:

Ցետոյ խօսք առաւ Տօքթ. Մազհար (Այտըն) եւ ըսաւ. «Անոնք որ կը ճանչնան Պուլկարները, դիտեն թէ թուրք գաղթականները Պուլկարիոյ մէջ չատ աւելի դառն եւ խոր խժդժութեանց կ'ենթարկուին, քան ինչ որ կը պատմեն եկողները կամ պաշտօնական տեղեկագիրները »:

Շիւքրիւ Գայա բեմ բարձրանալով ըսաւ. «Ամէն օր կը հեռագրքրուինք արտասահմանի մեր լեզուակիցներու եւ ցեղակիցներու ընկերային եւ անձնա-կան կեանքով եւ ազատութեամբ: Հաւաստիք առինք թէ մեր ցեղակիցները ո եւ է նեղութեան չեն ենթարկուած եւ չպիտի ենթարկուին: Եթէ խնամանք որ նիւթական կամ բարոյական նեղութեան ենթարկուած են Թուրքերը, պար-տաւոր ենք ապահովել անոնց ապրելու իրաւունքը: Իսկ եթէ կատարուելիք ձեռնարկները չբաւեն, կան աւելի բարձր մարմիններ որոնց կրնանք դիմել : Թուրք կառավարութիւնը չի կրնար անտարբեր մնալ, երբ Թուրք հանրային կարծիքը կ'ազդուի ի տես Թրքական արիւնի մը հեղումին կամ Թուրքի մը են-թարկուած անիրաւութեան:

Ծիծեղին եւ կիրկ մարդու Տագուս հագցուցին

Անգլ. Թերթ մ կը գրէ թէ եթովպիոյ կայսրը վերջերս Հարբար գացած առեն, խստիւ պատժեր է բարձրաստիճան սպայ մը, Շաֆֆարի որ ապնուա-կան ընտանիքէ մը կը պատկանի եւ ապնուականի պէս փախած էր 700 քաջա-վարժ զինուորներու հետ, երբ Իտալացիները Կորահայէ կը մտնէին: Կայսրը այնքան բարկացած էր որ քիչ մնաց կախել պիտի տար. բայց նախընտ-րեց հրամայել որ բանտարկեն ձիճիքայի մէջ: Անցեալ շաբթու երբ ձիճիքա դնաց, ժողովուրդը եւ զօրքը հաւաքեց հրապարակին վրայ, ձաղկեց դատաւոր-քութեան վատութիւնը, եւ յետոյ հրամանատարը բերել տուաւ: Զինուորներ հանեցին իր սպիտակ պատմուճանը որ իր ստութիւնը կը յայտնէր, ձեռքերը կապկպեին ցիցի մը եւ սկսան խարազանել, մինչեւ որ ուշաթափ եղաւ: Ցետոյ իր պատմուճանը նուիրեցին կնոջ մը որ մինչեւ վերջը կռուած էր զնդացիրով մը, իսկ դատաւորը հրամանատարին հագցուցին կնոջական հագուստ մը: Գոյ-քերն ալ գրաւելով յանձնեցին Զօր. Աֆէվարքի տղուն (Զօրավարը սպանուած էր միւնոյն կռիւներուն մէջ) :

ԹՈՒԼՈՒԹՑԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 25ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ մասնաւոր կառախումբ մը Մոսկուայէն Թուլա տարաւ աւելի քան 200 խորհրդային եւ օտար զրադէտներ եւ օրագրողներ, որոնք այցելեցին Եասնայա-Փոլեդանա գիւղը: Այցելուները, պատեցան Թոլսթոյի տունը, կալուածը եւ թանգարանները եւ չարք մը պե-կուցումներ լսեցին:

Մ. ՆԱՀԱՆԴՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱԳԱՀԸ հաղորդեց թէ ամերիկեան նաւատորմին վրայ 4000 նաւագներ եւ սպաներ պիտի աւելնան 1936 — 1937ին: Այս յաւել-ման տարեկան ծախքը պիտի ըլլայ 3,600,000 տոլար, եւ ծովային ուժը պիտի բարձրանայ 100,000 նաւագի:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՂՈՒՑԻՈՒՆ

ԵՎ ՂՈՒԿԱՍԻ ԼՈՌՑԵՑԻ

ՈՂՈՂ ՊՇՏՎԵ ՀՎՀՈՒՆԻ

ՅԱՅԱՍՊԱՆԻՉ ԴԱՇՏԻ ՎԱՂՈՒՑԻՈՒՆԸ

ԼԵՎ ՆԻ ԿՈԼԼՈՆՏԱՅԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍԻ

5.— Ս-Ի Խաչի դարը

Հայոց Ջ. դարն առաւ իբրև ազգային մեծ վերածնութեան դար, երբ ամբողջ ազգը, ինչպէս մի մարդ, ոտքի ելաւ իր հոգեկան ուժերը ի գործ դնելու, որպէսզի ինքնուրոյն կերպով ապրի իր կեանքը, ինքնուրոյն ստեղծագործէ իր մշակոյթը, ինքնուրոյն զարգանայ։ Ազգը ամբողջ ոտքի էր, ամէն մարդ իր տեղը գտած էր, ամէն մարդ գիտէր, թէ ինչ է ուզում, ինչ է պահանջում ազգի կեանքը, ինչ է պէտք անել, որ ազգը ապրի, զարգանայ, ծաղկի։ Ամէն մարդ գիտէր, թէ ինչ է ուզում ազգը

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

Խմբագիր՝ Գ. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Գրական ժառանգությունը մեր ժողովրդի հոգևոր կյանքի կարևոր մասն է կազմում։ Մեր ժողովրդի հոգևոր կյանքի ամենաբարձր դրսևորումներից մեկը նրա գրականությունն է։ Գրականությունը մեր ժողովրդի համար միշտ եղել է ոչ միայն գեղարվեստական ստեղծագործության ասպարեզ, այլև ինքնաճանաչման, ինքնագիտակցության, ինքնադաստիարակության կարևոր միջոց։ Գրականության մեջ ժողովուրդը տեսել է իր ներքին էությունը, իր ուժերը, իր թերությունները, իր ձգտումները։ Գրականության մեջ ժողովուրդը ստեղծել է իր իդեալները, իր հերոսները, իր հակահերոսները։ Գրականության մեջ ժողովուրդը ստեղծել է իր ինքնատիպ ոճը, իր ինքնատիպ լեզուն։

Հայ գրականությունը հարուստ է ինքնատիպ ստեղծագործություններով, որոնք ունեն համաշխարհային նշանակություն։ Հայ գրականությունը հարուստ է նաև թարգմանական գրականությամբ, որը հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքի անբաժանելի մասն է կազմում։ Հայ ժողովուրդը միշտ եղել է համաշխարհային գրականության ակտիվ ընթերցող։ Հայ ժողովուրդը միշտ ձգտել է ծանոթանալ համաշխարհային գրականության լավագույն նմուշներին։ Հայ ժողովուրդը միշտ ձգտել է հարստացնել իր գրականությունը համաշխարհային գրականության լավագույն նմուշներով։

Հայ գրականության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի ոչ միայն հայ ժողովրդի, այլև համաշխարհային գրականության պատմության համար։ Հայ գրականության ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս ավելի խորությամբ ճանաչել հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքը, նրա ինքնատիպությունը, նրա ներդրումը համաշխարհային գրականության գանձարանում։

Հայ գրականության ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի նաև հայ ժողովրդի պատմության համար։ Հայ գրականության ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս ավելի խորությամբ ճանաչել հայ ժողովրդի պատմություն

խատանքի նախարարները եւ կը յուսայ այսօր վերջացնել իր գործը, քանի որ խորհրդարանը կը վերաբացուի հինգշաբթի օր: Այսօր նիստ ունի նախարարական խորհուրդը, իսկ վաղը՝ խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութիւնը, ճշդելու համար իր դիրքը Լիմօժի դէպքին առթիւ:

Անգլիական դեսպանը եւ Մուսոլինի

Հռոմի անգլիական դեսպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Մուսոլինիի հետ, չաբաթ օր: Դեսպանը նախապէս տեսակցած էր իր Ֆրանսացի պաշտօնակիցին հետ: Տեսակցութիւնը տեւեց քսան վայրկեան, եւ կը կարծուի թէ կապ ունի հաշտարար ձեռնարկի մը հետ: Պատժական տնօրինութեանց առջին չաբաթը լրացած ըլլալով, Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն չօչափել իտալիոյ տրամադրութիւնները:

Թերթերը որոշ կարծիք չեն յայտներ այս նոր տեսակցութեան մասին:

*** Միւնհոյն օրը Պ. Լավալի ներկայացան Փարիզի անգլիական եւ իտալական դեսպանները: Ուրբաթ օր ալ Ռաչինկիքըի իտալական դեսպանը երկար տեսակցութիւն մը ունեցած էր Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին հետ: Բոլոր տեսակցութիւններն ալ կապ ունին պատժական տնօրինութեանց հետ, որոնց հետեւանքները հետզհետէ զգալի կը դառնան ոչ միայն Իտալիոյ, այլեւ ուրիշ երկիրներու համար: Ֆրանսայի մէջ դժգոհութիւնը կ'աճի օրէ օր, եւ քաղքենի դրամատիրական թերթերը բացէ ի բաց կ'ըսեն թէ ժամանակը եկած է կարճ կապելու:

Քարի՛ւղն ալ պիտի ազգիրտի դեկտեմբեր 16ին

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան 18րդ յանձնախումբը ուրբաթ օր նիստ դումարելով, պիտի որոշէ դեկտեմբեր 16ին արգիլել քարիւղի ներածումը Իտալիոյ համար: Շահակից պետութիւններ արգէն իսկ իրենց հաւանութիւնը յայտնած են: Այս առթիւ կը յուսացուի թէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնն ալ պիտի յայտնի սահմանափակել քարիւղի արտածումը մինչեւ դեկտեմբերի կէսը: Արգէն իսկ չատ մը ամերիկեան ընկերութիւններ դադրեցուցած են արտածումը:

18երու յանձնախումբը պիտի քննէ նաեւ հանքածուխի, երկաթի եւ պողպատի արտածումը արգիլելու խնդիրը:

Այս նոր կաշկանդումները լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառեն Իտալիոյ մէջ, որ սկսած է նեղուիլ:

*** Մանուֆէտներու կարծիքով, եթէ Ամերիկա բոլորովին դադրեցնէ քարիւղի առաքումը, իտալական կառավարութիւնը այլեւս չպիտի արտօնէ մասնաւոր ինքնաշարժներու երթեւեկը: Թերթերը այժմէն կ'ազդարարեն որ անհատ սեփականատէրները միայն հանրօգուտ գործերու համար բանեցնեն իրենց ինքնաշարժները եւ հանրակառք եւ չոգեկառք նստին, անձնական երթեւեկի համար: Այս ծրագրին նպատակն է խնայել կազոլինը:

Կը կարծուի թէ ճմեռը աւելի պիտի սաստկանան Իտալիոյ ժողովուրդին զրկանքները, եթէ ելք մը չգտնուի:

ԻՏԱԼԻԱ ԱՐԴԷՆ ԳՐԱԻԱԾ Է ՕԿԱՏԷՆԸ

Իտալական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը յայտնէ թէ հարաւային եւ արեւելեան Օկատէնի ամբողջ ժողովուրդը հպատակութիւն յայտնած է Զօր. Կրացիանիի: Այս հպատակութեամբ Իտալիա գրաւած կ'ըլլայ 100,000 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ հող, 80,000 մահմետական ժողովուրդով: Այս տարածութեան մէկ մասը հարուստ է արջառով եւ յաճախ յարձակման կ'ենթարկուի հապէշական լեռնադաշտերու ցեղերէն: Կը կարծուի թէ խառնլական օդանաւերն ու թնդանօթները մեծ ազդեցութիւն գործած են Օկատէնի ցեղերուն վրայ:

Իտալական պետոյը կ'ըսէ թէ ցեղապետ Հիւսէյին Հայիլէ նոյեմբեր 22ին հրամանատարութեան ներկայացաւ միւս բոլոր երեւելիներուն եւ իր 2500 ռազմիկներուն հետ, իբրեւ զինակից Իտալիոյ ընդդէմ Հապէշներու:

Հիւսխային ճակատին վրայ ընդհարումները կը չարունակուին յառաջխաղացութեան մէջեւ: Իտալական 11 ամրաչէն վաչտեր ինքնաշարժի ճամբայ մը կը չինեն Ասովայէն Մաքալէ: Այս չինութենէն վերջ պիտի վերսկսի յառաջխաղացութիւնը:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԿԻՊՐՈՍԸ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ է եւ այդպէս ալ պիտի մնայ, կը գրեն Լոնտոնի թերթերը, իրենց պատասխան այն ղրկացներուն թէ Ճաւնաստանի պիտի ձգուի: Այս առթիւ կը չեշտեն Կիպրոսի ռազմագիտական արժէքը, իբրեւ ծովային եւ օդային կայան:

1100 ՁԿՆՈՐՍԱՆԱԻԵՐ տագնապի մատնուած են Կասպից ծովուն մէջ, պաշարուած ըլլալով սառոյցներէ: Օգնաւ մը ղրկուեցաւ հետազօտելու եւ օգնելու համար: Մինչեւոյն տաեն 54 ձկնորսներ մնացած էին սառնակոյտի մը վրայ: Օգնաւ մը յաջողեցաւ վար իջնել, ուտելիք հասցնել եւ ցամաք վերադրել ութ տարեկան տղայ մը:

ՋՈՒՐԻ ՍՈՎ ՄԸ կը սպառնայ Երուսաղէմի: Երկար տարիներէ ի վեր այսքան ծանր երաշտի հանդիպած չէր այդ քաղաքը: Աշխատանքներ կը կատարուին, ջուր հասցնելու համար տասերիկրեայ խողովակներով, 60 քիլոմեթր հեռուէն: Հարիւր 15 օրէն կարելի պիտի ըլլար գլուխ հանել այս գործը: Եթէ մինչեւ այդ օրը անձրեւ չգայ, քաղաքին 105,000 բնակիչները ջուրէ պիտի զրկուին: Տղոցմանի հին ջրհորները, որոնք մինչեւ այսօր կ'օգտագործուին, չատ քիչ քանակութեամբ ջուր կուտան. այնպէս որ հարկ պիտի ըլլայ չափի տակ առնել ջուրի գործածութիւնը:

ՄԻԱԳԻՆ (Փոլ-Իւնկ) վճռատուներ պիտի բացուի Մոսկուայի մէջ, ամերիկեան դրութեամբ: Առանք Տորգսինի տեղը պիտի բռնեն եւ հետզհետէ պիտի տարածուին:

ԹԱՆՁՐ ՄՇՈՒՇ ՄԸ ԻՋԱՒ Փարիզի վրայ, կիրակի եւ երկուշաբթի: Ցուքպոլ կարգ մը մրցումներ ընդհատուեցան:

ՄԱՐՔՈՆԻ, հռչակաւոր դիտնականը, Լոնտոն հասաւ իր կնոջը հետ: Ուղեց Իտալիոյ տեսակէտները պարզել անթելով, բայց թոյլ չտուին:

ԱՀՌԵԼԻ ՓՈՒՐԻԿ ՄԸ ԵՒ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ ԱՆՁՐԵՒՆԵՐ մեծ վնասներ պատճառեցին Սիկիլիոյ եւ հարաւային Իտալիոյ մէջ: 80 հոգի մեռան, ամբողջ գիւղեր քանդուեցան, կամուրջներ փլան եւ հունձքերը փճացան: Մուսոլինի 200,000 լիր ղրկեց արկածեալներուն:

100,000 ՄԱՌՔ ՏՈՒԳԱՆԻՔ Դ.ԱՏԱՊԱՐՏՈՒԵՑԱՒ Մէյսէյնի կաթոլիկ եպիսկոպոսը (Գերմանիա), որ ամբաստանուած էր դրամի մաքսանենգութեամբ: Ինչպէս պիտի կարդաք Գ. էջին մէջ, ընդհ. դատախազը չատ աւելի ծանր պատիժ պահանջած էր, եպիսկոպոսին եւ եղբօրը համար: Այս առթիւ սրտառուչ պաշտպանողական մը խօսեցաւ եպիսկոպոսին եղբայրը, իր վրայ առնելով գործուած անկանոնութեանց ամբողջ պատասխանատուութիւնը, իբրեւ վարիչ քարտուղար: Ինք եւ ուրիշ ամբաստանեալ մը, փրօֆ. Զօֆիա, դատապարտուեցան հինգ եւ երեք տարուան տաժանակիր աշխատանքի:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ դահլիճը հրաժարեցաւ չաբաթ օր: Նոր դահլիճը կազմելու արտաքին նախարար Ռէօսէիուվանով: Նախորդ վարչապետը, Թօշեւ, ալքէ ինկած էր, ոչ նոր սահմանադրութիւն ոչ ալ ընտրական օրէնք ներկայացուցած ըլլալով: Ցեղոյ չափազանց խստութեամբ վարուեցաւ վերջին դաւադրութեան առթիւ:

ԱԹԱԹԻՒՐՔԻ որդեգիր աղջկան, Զէհրա Այլինի մարմինը Մարսէյլ տարուած ըլլալով, Էնկիւրի կը փոխադրուի այսօր:

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Շորեքշաբթի (27 Նոյ.), ժամը 8.30ին 32, Ave. Gobelinsի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Յիշողութիւններ Ռուսական Հոկտեմբերեան Յեղափոխութենէն»:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՄ

կազմակերպուած ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

8 Դեկտեմբեր կիրակի երեկոյ ժամը 9.30ին մինչեւ առաւօտ

*Salle des Ingénieurs Civils*ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19, Rue Blanche. Métro: Blanche կամ **Trinité.**

Կը ներկայացուի հայ սափրիչ-սափրիչուհիներու կողմէ պատրաստուած կանանց մազերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները Ֆրանսական եւ հայկական լրագիներու թղթակիցներու ներկայութեան:

Պարգեւաբաշխութիւն 1 Ֆրանք:

Կը բաժնուի ԳՕԹԻԶՕՆ եւ ամէն տեսակ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

Մուտք՝ **8** *Ֆրանք: Կանանց՝* **5** *Ֆրանք:*

ԸՆՏԻՐ ՃՈՒԶ եւ ՕՐՔԻՄԹՐ 14 հոգիէ բաղկացեալ:

Պարգեւաբաշխութեան եւ մուտքի տոմսերը կը ծախուին հայ սափրիչներու մօտ եւ սովորական տեղերը:

«ՀԱՅ ԵՐԳԻ ՕՐ»Ը

Կիրակի 8, եւ կիրակի 15 Դեկտ. 1935. կէս օրէ յետոյ ժասը 2.30ին

Salle ERARDի ՄԷՋ

13, rue du MAIL (Métro: Bourse կամ **Sentier).**

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

կազմակերպութեամբ՝

ԱԹՓՈՆ-ԿԱՄԻՏՍԸ ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՐԳԱԽՈՒՍԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

վարչավարութեամբ Ա. ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Կը մասնակցին.— *Օր.* ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆ, *Ա. ՔԷՉԷՃԵԱՆ, Օր.* ԳՈՀԱՐԻԿ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ եւ Mr. Lucien QUATTROCCHI (Ա. ջութակ Օվէրալի):

Պիտի երգուին եւ նուագուին Հայաստանի Լեռ Արտասահմանի երեսուն հայ երգահաններու գործերը:

Գիներ՝ Resarvé 20, Orchestre 15, Fauteuil 10, Balcon 10 եւ 7.50 Ֆր.:

Փութացէք այժմէն ապահովել ձեր տոմսերը:

ՆԱՒԱՐԱՆԱՏՈՒՆ

ԼԻՕՆ, Թ. Ա.— Շարուած եւ յետաձգուած էր:

ԼԻՒ ԼԱ ՍՕՐԿ, Տիկ. Համ.— 68:
ԹՈՒԼՈՒԶ, Մարկ.— 50:
ԼԱՊԵԿԻՒՏ, Ս. Թօմ.— 70:
ԼԱՊԼԵԿԻՒՏ, Ն. Կըզ.— 35:
ՍՈՒՐ ԱՀՐԱՄ, Էքս.— 235: Կարգադրեցինք:
ԿԱԶԵՐ, Ա.Էտ.— 140:
ՇԱԹՈՒ, Զէն.— 105:
ՔՈՆՄԱՆԹԻՆ, Ճովհ.— 70:
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Ընտ.— 250:
ՌՈՆԻ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Թ. Ղազ.— 100:
ԹՈՒԼՈՆ, Թ. Տ.— 70:
ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, Խազ.— 100:
ԼԱՎԻԼԼԻԷՕ, Մ. Տօն.— 35:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 950:
ՌՕՄԱՆ, Գործ.— 119,20:
ԼԻՈՆ, Գործ.— Սառցանք:
ՍԷՆ ԿՐԱՍԻԷՆ, Ա. Վարդ.— 120:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Պ.— 145:
ՊԱՐԺՕԼ, Գուլ.— 70:
ԼՈՒՍԵՐՆ, Տիկ.— 50: Վճարեցինք:
ԳՈՆԹԱՆԹԻՆ, Մելք.— 70:
ՇԱԼԵԹ, Գ. Պալ.— 50:
ԼԸ ՔՐԻՕԶՕ, Ճ. Ա.Է.— 70:
ՊԱՆՆԵՕԼԷ, Մ. Ա.Էտ.— 35:
ՊՈՒՐԺԷ, Տիկ. Զ. Խ.— 35:
ԼԱ ՄԱՄՊՐՕԼ, Ե. Մարկ.— 35:
ՍԷՆ ՔԼՕՏ, Մ. Ռ.— 30:
ՏՐԱԿԻՆԵԱՆ, Ե. Թ.— 35:
ՎԻԷՆ, Ե. Պ.— 50:
ԱՔՔ, Թ. Պ.— 35:
ԼԱՖՐԵՔ, Նամ.— 35:
ՎԻԼՄՈՆՊԼԸ, Տիկ. Է. Ք.— 100:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Ղ. Վ.— 70:
ՄՈՆՓԵԼԻԷ, Մ. Ճուն.— 35:
ԹԷՀՐԱՆ, Գուլտմ.— 100:
ՄՈՆԹԼՎԻՏԷՕ, Ա.Ք. Եղբ.— 400:
ՆԱՆԹԵՐ, Մ. Թ.— 100:
ՆԻՄ, Բ. Գ.— 35:
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ, Ս. Խաչ.— 141:

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի *մեծ վաճառանիշը* կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է *Թորում*ով, բնական *անիսոնի* խառնուրդ դով, եւ խտղղի հիւմով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել՝

Ագենտ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

18, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

եւս DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Գ. ՎԱԼԱՆՍԻ

Chez VALENSI
Grand Restaurant
ՄԵԾ ԾԱԾԱՐԱՆ

60, Rue LAFAYETTE.

Tél. Prov. 58 - 62

Métro: Cadet & Le Peletier.

Գեղեցիկ եւ մեծ սրահ: Արեւելեան եւ Ֆրանսական խնամուած կերակուրներ: Ունինք ամէն տեսակ ըմպելիներ, օղիներ եւ բազմաթիւ աղանդերներ: Ժամադրավայրը բոլորին:

Մասնաւոր շքեղ սրահ մը տրամադրելի միութեանց ժողովներուն (միայն քոնսոմասիոնով) եւ հացկերոյթներու համար:

Ժամադրուիլ նախապէս:

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒՒՆ Նոյ գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ Թիսաժի, Մուլինճէի եւ Տրվիսաժի աշխատանքներու համար:

Գործարանը կը տրամադրէ օդասուն բնակարաններ եւ պարտէզ շատ աժան գինով:

Մանրամասնութեանց համար դիմել Կառապետ Մէյլէմեեանի, Usine Favot & Lefèvre Gendre à Virieu S)Bourbre (Isère).

CAVE

ԹՆԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

եւ ԱՊԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայեցայթենք՝ *նշանառուքի, հարսնիքի, կնունքի, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց* համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք *ՔԷՕԼԷԵԱՆ*, **Charlebourg: 20-69** եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանակի գինով եւ նպաստաւոր ծանրոցները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colombes, (Seine).

ԱՐԱՑ ԽՆԴԱՍԵԱՆ

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 Ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը *125* Ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ *12* հատ *10* Ֆր., *6* հատը 7 Ֆր:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Շիտակը ըսելով, ինչ ընելիքս չեմ գիտեր, չարունակեց Լիրաւ որ չեմ գիտեր...

— Կրնա՞մ օգտակար ըլլալ, ըսի:

Գլուխը չարժեց վճռապէս մերժելով իմ թելադրութիւնս:

— Բարի էք, բժիշկ, բայց չեմ ուզեր ձեր անունը խառնել այս գործին մէջ, առանձին պիտի գործեմ...

Լուռ կեցաւ քանի մը րոպէ ու յետոյ կրկնեց՝ ձայնին չեշտը փոխելով.

— Այո, առանձին պիտի գործեմ:

ԳԼՈՒԽ 4

ԸՆԹՐԻՔ

Ժամը 7·30ը քանի մը վայրկեան անցած էր երբ Ֆըրնլի Փարք հասայ: Դուռը անմիջապէս բացաւ էքբօյտի ծառան՝ Փարքըրը:

Օդը այնքան զեղեցիկ էր այդ իրիկունը որ նախընտրած էի քալել: Ընդարձակ ու քառակուսի էր բակը ուր մտայ. ծառան վերարկուս առաւ: Ձիշդ այդ պահուն էքբօյտի քարտուղարը՝ Րէյմընտը — հաճելի երիտասարդ մը — ձեռքը թուղթերով լեցուն՝ բարեկամիս աշխատանոցը կ'երթար:

— Բարի երեկոյ, բժիշկ, ընթրելո՞ւ եկաք թէ հիւանդտեսի...

Այս վերջին ակնարկը ըրաւ՝ ընկուզենիէ սեղանին վրայ տեսնելով սեւ պայուսակս զոր միասին բերած էի:

Բացատրեցի իրեն թէ կը սպասէի հիւանդի մը մօտ կանչուելու եւ ըստ այնմ պատրաստուած էի: Քարտուղարը աշխատանոցէն ներս չմտած, ըսաւ.

— Հիւրանոց մտէք, ճամբան դիտէք, տիկինները հիմա կուգան. այս թուղթերը Պ. էքբօյտին տանիմ եւ յետոյ իրենց կ'իմացնեմ որ եկած էք:

Առանձին էի բակին մէջ որովհետեւ ծառան հեռացեր էր: Փողկապս կարգի դրի, հայելիին մէջ նայեցայ եւ չիտակ գացի հիւրանոցին դուռը: Տակաւին չէի բացած զայն, երբ ներսէն լսեցի գոցուող պատուհանի մը ղողմուկը: Կրնամ ըսել որ մեքենաբար միտքս պահեցի այդ ձայնը եւ բնաւ կարեւորութիւն չտուի անոր:

Բացի դուռը ու ներս մտայ. եւ ահա դիմացը ելաւ օրիորդ Բասըլը, որուն զարնուեցայ. ներողութիւն խնդրեցինք երկուքս միասին:

Առաջին անգամ ըլլալով հանդիպեցայ էքբօյտի տանտիրուհիին ու մտածեցի թէ որքան գեղեցիկ կին մը եղած էր ան նոյնիսկ հիմա: Ձեմպկած թելեր չկային անոր սեւ մազերուն մէջ եւ դէմքին գոյնը, այդ վայրկեանին, յայտնի չէր ըներ իր խիստ արտայայտութիւնը:

Դուրսէ՞ն կուգար արդեօք, հարցուցի ինքնիրեն, քանի որ հեւ ի հեւ կը չնչէր, կարծես թէ վազած էր:

— Վախնամ կանուխ եկայ, ըսի:

— Ձեմ կարծեր, 7.30ը անցեր է, բժիշկ:

Սպասեց վայրկեան մը ու յետոյ չարունակեց.

— Ձէի գիտեր որ պիտի գայիք այս դիշեր, Պ. էքբօյտը բան մը չըրաւ... թէ տանտիրուհին դժգոհ էր իմ ներթէ տանտիրուհին դժգոհ էր իմ ներկայութենէս, բայց չկրցայ հակիլ թէ ինչո՞ւ:

— Ինչպէ՞ս է ձեր ծունկը, հարցուցի:

— Գրեթէ մխիթարական, չնորհակալեմ, բժիշկ... երթամ, Տիկին էքբօյտը հիմա կուգայ... ծաղիկները տեղը հիմա կուգայ... ծաղիկները տեղը դնելու եկած էի...

Եւ արագօրէն հեռացաւ: Պատուհանին քովը գացի, զարմանալով որ տանտիրուհին կը չնար արդարացը նել իր ներկայութիւնը այդ սենեակին մէջ: Ու տեսայ որ պատուհանները դուռի պէս բացուող տեսակէն էին — առաջուընէ ալ նշմարած կրնայի ըլլալ ատիկա եթէ ուշադրութիւն ըրած ըլլայի: Հետեւաբար ձայնը զոր լսեր էի, վերէն վար գոցուող պատուհանի ձայն չէր:

Անտոյթ կերպով կամ, աւելի ճիշդ, ժամանակ անցընելու եւ ցաւերս մոռնալու համար, խորհեցայ թէ ուրիկ կրնար եկած ըլլալ այդ պատուհը: Արդեօք մէկը ածո՞ւխ լեցուց վառարանին մէջ. ոչ, այդ ձայնին չէր նմաներ. մէկը դարա՞կ մը քաշեց. ո՛չ (Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70
(ԵՐԹԻՒՂԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԹՈՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
27
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
MERCREDI
27 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2972

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՓ ԽՕՍՔ

ԲԱՆ ՄԸ ՀՈԳ, ՆԵՐՔԻՆ ԹԷ ԱՐՏԱՔԻՆ

Վաղը, հինգշաբթի, կը վերաբացուի խորհրդարանը, շատ նաեւ մթնոլորտի մը մէջ։

Օրուան դահլիճը եւ մասնաւորապէս անոր առաջնորդը, Պ. Լաւալ, հարկադրուած է վճռական ճակատամարտ մը մղել, պաշտպանելու համար ոչ միայն իր վարած քաղաքականութիւնը, այլեւ դիրքը։

Թերեւս ճակատագրական ըլլայ եղբը, դատելով ընդհանուր տրամադրութիւններէն եւ մասնաւորապէս վերջին չաբաթներու դէպքերէն։

Երէկ, երեքշաբթի, խորհրդարանի դահլան հոսանքները վերջին նիստ մը եւս դուամարեցին, ճշդելու համար իրենց դիրքը։ Այս առթիւ, անգամ մը եւս երեւան եկաւ թէ ձախակողմեան խմբակցութիւնները չատ ալ տրամադիր չեն նոր վարկ մը բանալու վարչապետին։ Պ. Լաւալ ինքն ալ խորապէս կը զգայ կացութեան փափկութիւնը, եւ հարկ դատեց համապիւռ կոչ մը ուղղել ժողովուրդին, հետեւողութեամբ Պ. Տումէրկի։ Մթնոլորտին, ինքն էր որ յատկապէս խնդրեց յետաձգել Ազգաժողովի պատժա-կան տնօրինութեանց յանձնախումբին ժողովը, որպէսզի կարե-նայ անձամբ վարել ներքին ճակատամարտը։

Արդարեւ, անհնարին դժուարութեանց մասնուած է դահլի-ճը, ոչ միայն արտաքին, այլ եւ ներքին պատճառներով։

Նախ եւ առաջ, կառավարութիւնը հարկադրուած է պաշտ-պանել աւելի քան 500 հրամանագիր – օրէնքներ, որոնց համար լիազօրութիւն արուած էր մինչեւ հոկտեմբեր 31։ Այդ հրամանա-գիրներուն չափազանց մեծամասնութիւնը կը վերաբերի ելմտա-կան – տնտեսական խնդիրներու, որոնք տաղնապին դիմաւոր աղ-բիւրը կը կազմեն։ Կառավարութիւնը լիազօրութիւն պահանջեց ոչ միայն ելմտացոյցը հաւասարակշռելու, այլեւ ֆրանքը փրկե-լու համար, եւ մշակեց ամբողջ օրինագիրք մը, որ գրեթէ տահ-մանադրութեան տեղը կը բռնէ, առ այժմ։

Ձախակողմեան հոսանքները, արհեստակցական միութիւն – ներն ու պետական պաշտօնեաները, առաջին օրէն իսկ բողոքեցին հրամանագրուած տնօրինութեանց դէմ։ Տրտունջներ յայտնեցին, նաեւ, տիրող տարրերը,— գրամատէր, առեւտրական, գործա-րանատէր։ Կառավարութիւնը հիմնուելով իր ստացած լիազօրու-թեան վրայ, արգիլեց բոլոր ցոյցերը։ Հիմա որ ժամանակը եկած է հաշիւ տալու եւ իր դէմ ծառացան են մինչեւ իսկ արմատական-ները, հարկ դատեց կարգ մը զիջումներ կատարել, թեթեւցնելով կրճատումները։

Խորհրդարանին մեծամասնութիւնը – արմատական – երե-ւութապէս դոհ կը թուի, չնորհիւ Պ. Էռիոյի միջամտութեան, սակայն կացութիւնը անստոյգ է տակաւին։ Մանաւանդ որ, ար-ճառական ղեկավարները երկար տեսնէ իվեր կորսնցուցած են իրենց կար-գապահութեան ոգին, եւ չատեր եթէ կուսակցութեան որոշման հակառակ ալ չերթան, առնուազն ձեռնպահ կը մնան։

Դեռ ուրիշ կարեւոր պարագայ մը, որ կրնայ վճռական դեր կատարել։

Արմատականները եւ առհասարակ ձախակողմեան ճակատը եթէ համակերպին կարգ մը ելմտական տնօրինութեանց, անհաշտ կը մնան հիմնական հարցի մը մէջ.— լուծում հայրենասիրական, իրենց բառով՝ ֆաշական կազմակերպութեանց։

Կառավարութիւնը կարգ մը բացառիկ օրէնքներ ալ այդ մա-սին հրատարակեց, ընդհանուր զինադադարի պարտադրելու համար։ Սակայն ձախակողմեան հոսանքները բոլորովին անբա-ւական հռչակեցին այդ կարգադրութիւնները, իսկ Լիմօժի դէպ-քը իւղ լեցուց կրակին վրայ։ Եւ հիմա ընկերվարականներն ու հա-մայնավարները այնքան վճռական դիրք բռնած են, որ կը սպառ-նան տապալել դահլիճը։

Քանի մը բառ օրուան թերթերէն, ապացուցանելու համար կացութեան փափկութիւնը։

Ընկերվարական կուսակցութիւնը զօրաչարժի հրաւիրած է Սէնի եւ Սէն-է-Ուազի շրջանին կազմակերպութիւնները, ընկեր-վարական քաղաքապետութիւններէն մինչեւ մասնաճիւղերն ու երիտասարդական խումբերը։

Այս առթիւ հրատարակուած կոչը մասնանչելով Հրեղէն Ա-ձին արտակարգ պատրաստութիւնները, կը հրաւիրէ կուսակցու-թեան բոլոր գործօն տարրերը՝ պատրաստ դտնուիլ, «ազդու մի-ջամտութեամբ խափանելու համար որ եւ է փորձ որ կը վտանգէ հանրապետական ազատութիւնները»։ Կարգադրուած է որ շաբաթ-ը պատնէշներ վրայ դտնուին համաձայն որոշ ազդանչանի մը, խորհրդարանին վերաբացման առթիւ։ «Միայն մեր արթնութիւ-նը եւ կարգապահութիւնը կրնան խափանել նոր փետրուար 6 մը»։

Միեւնոյն առեն զգրմանագան տեղեկութիւններ կը հրատա-րակուին, Հրեղէն Ասլի գաղտնի պատրաստութեանց մասին։

Համայնավարները չատ աւելի յառաջ երթալով, ուղղակի կ'ամբաստանեն Պ. Լաւալը, թէ օգնած է ֆաշական կազմակեր-պութեանց սպառազինման։ Եւ կը պահանջեն ոչ միայն վարչապե-տին հրաժարումը, այլ եւ զնդապետ Լա Ռօքի անմիջական բանտարկութիւնը։

Այս վերջինը կը չարունակէ բաց նամակներ ուղղել կառավա-րութեան, միեւնոյն առեն սպառնալով անձամբ կազմակերպել ինքնապաշտպանութիւնը։

Աւելի փայլուն չէ արտաքին կացութիւնը։ Լաւալի կառավա-րութիւնը այստեղ ալ երկու սուրի մէջ մնացած է, քանի որ հան-րային կարծիքը բնազդօրէն կ'ընդվզի պատժական տնօրինու-թեանց դէմ, իսկ Ֆրանսայի միջազգային դիրքը թոյլ չի տար մեկուսանալ եւ դրժել Ա. Դ. ուխտին յանձնառութիւնները։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԵՂՋԻ ՍԱԿԸ ՆՈՐԷՆ ԲԱՐՁՐԱՑԱԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՏԱԳՆԱՊԷՆ Ի ՎԵՐ 3,168,000,000 ՈՍԿԻ ՔԱՇՈՒԱԾ Է ԵՐԿՐԷՆ

Վարչապետին յորդորը ժողովուրդին

Նոյեմբեր 14էն ի վեր երբորդ անգամ ըլլալով, Պանք տը Ֆրանսը նորէն բարձրացուց ղեղչի սակը, 5 առ հարիւրէն վերածելով 6ի։ Միեւնոյն առեն փոխառութեանց տոկոսը բարձրացաւ 6էն 7ի։ Հակառակ այս տնօրինութեանց, ոսկիի արտահոսումը կը չարունակուի, թէ դէպի արտասահման եւ թէ երկրին մէջ։ Վերջին հաշիւներու համաձայն, չաբաթ օր 800,000,000 ֆր. ոսկի քաշուած է դրամատուներէն, իսկ երկուշաբթի առտու՝ 500,000,000, որով չաբաթավերջը կ'ըլլայ 1,400,000,000 ֆրանք։ Վերջին տագնապին սկիզբէն հաշուելով, համագումար 3,168,000,000 ֆրանքի ոսկի քաշուած կ'ըլլայ։ Իրազեկներ կ'ըսեն թէ այս գումարները մեծ մասով օտար դրամագլուխ են։ Միւս կողմէ կը հաստատեն թէ ֆրանքին ոսկի երաշխաւորութիւնը չատ ամուր ըլլալով, կրնայ դիմանալ աւելի ծանր կորուստներու։

Բուն տագնապը այն է որ դրամագլուխի փախուստը կրնայ հոգեբանական ազդեցութիւն գործել եւ դրամատուներէն քաշել տալ աւանդ գումարները։ Ասոր ապացոյց կը համարուի այն իրողութիւնը որ անցեալ օր ոսկեդրամի պահանջին հետեւանքով ամերիկեան դրամը բարձրացաւ 26 ֆրանքի, անգլիա-կանը 128ի եւ ֆրանսական լուին 101·50ի։ Ամերիկեան եւ անգլիական դրա-մատուները կը չարունակեն ստերլին եւ տոլար ճարել, ֆրանքին գինը պա-հելու համար։ Ֆրանսական ֆրանքին տկարութիւնը կ'ազդէ նաեւ զուիցերիա-կան ֆրանքին եւ հոլանտական կիլոտէրին վրայ։

Ելմտական նախարարը առջի օր զեկուցում մը տալով ելմտական յանձնա-ժողովին առջեւ, յուսալից տեղեկութիւններ հաղորդեց։ Դահլիճը դումար-ուեցաւ երկ, թէ ելմտական կացութիւնը քննելու եւ թէ հայրենասիրական միութեանց հանդէպ դիրք ճշդելու համար։ Իրիկուան ժամը 8ին Պ. Լաւալ յորդոր մը ուղղեց ժողովուրդին, ձայնասփիւռ գործիքով։ Ինչպէս յայտնի է, խորհրդարանը կը բացուի վաղը, հինգշաբթի, իսկ այսօր զնազան խմբակ-ցութիւնները ժողով պիտի գումարեն, իրենց դիրքը ճշդելու համար։ Ձախա-կողմեան հոսանքները կը չարունակեն Պ. Լաւալի հրաժարումը պահանջել, ինչ որ աւելի պիտի ծանրացնէ կացութիւնը, թէ քաղաքական եւ թէ ելմտա-կան տեսակէտով։

ԵՈՐԿԻՈՍ Բ. ՀԱՄԲՈՒՐԳՑ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀՈՂԸ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Եորկիոս Թագաւորը Աթէնքի մէջ ընդունուե-ցաւ ղղրդալին ցոյցերով։ «Հէլլի» յածանաւը Փալէրոնի պատմական ծոցին մէջ խարիսխ նետեց երկուշաբթի առտու ժամը 8,30ին, մինչ հազարաւոր ղբօ-սաշրջիկ նաւեր ծովուն վրայ եւ անհամար բազմութիւն մը ծովափը խռնը-ւած՝ կ'ողջունէին Թագաւորը։ Յունաստանի բոլոր միապետական երեւելի-ները, դահլիճին անդամները եւ ուրիշ ականաւոր անձեր բարի գալուստի կը սպասէին ծովափը։ Թագաւորը հազիւ ցամաք ելած, ծունկի գալով եւ խաչ հանելով համբուրեց հողը։ Ետոյ ինքնաշարժ մը նստելով յառաջացաւ դէպի մայրաքաղաք, մինչ թնդանօթները կ'որոտային եւ ահագին բազմութիւնը կը ծափահարէր։ Հաղարաւոր քաղաքացիներ խռնուած էին դէպի Աթէնք տանող ճամբուն վրայ (4 մղոն), մանաւանդ յատկապէս չինուած յաղթական կամա-րին մօտ։ Թագաւորը ընդունուեցաւ Աթէնքի քաղաքապետին կողմէ, որուն կ'ընկերանային Յունաստանի բոլոր քաղաքապետները, մինչ կոչնակներ, շե-փորներ, սուլիչներ եւ ծափեր կը թնդացնէին օդը։ Աչքերը ճեղքեց ոսոխ – կանական չղթաները, աւելի մօտէն տեսնելու համար Թագաւորը։ Քաղապե-տին բարի գալուստի ճառէն վերջը, Թագաւորը առաջնորդուեցաւ մայր եկե-ղեցի, ուր դոհարանական աղօթք մը կատարուեցաւ մասնակցութեամբ 15–20 եպիսկոպոսներու։ Ետոյ Թագաւորը այցելեց Անձանօթ Զինուորին դամբա-րանը, ծաղկեպսակով մը դրաւ եւ դնաց հին պալատը։ Մինչեւ որ պալատը վերջնապէս յարդարուի, Եորկիոս Բ. պիտի բնակի Հիւբանոցի մը մէջ։ Դիւերը ամբողջ Ակրոպոլիսը լոյսերու մէջ կը լողար։ Խրախճանքները պիտի չարու-նակուին քանի մը օր։

Ջօր. Փոնտիլիս, որ խնամակալութենէ հրաժարած էր երբ Թագաւորը ոտք դրաւ յունական յածանաւին մէջ, այս անգամ ալ ներկայացուց դահլիճին հրաժարականը, բայց պիտի չարունակէ վարել դործերը, մինչեւ նոր դահլի-ճին կազմութիւնը։

Վենիզելոսի օրկանը հրատարակեց փախստական վարչապետին մէկ նա-մակը որ հաւանութիւն կը յայտնէ որ երկիրը կառավարուի «Թագաւորի ժո-ղովրդավարութեամբ»։

Պատասխանելով բարի գալուստի ճառերուն, Թագաւորը յայտարարեց թէ բոլորովին մոռացութեան կուտայ անցեալը, թէ բացարձակ հաւատարութիւն եւ արդարութիւն պիտի տիրէ Յունաստանի մէջ։

Հիւսիսային Զինաստանի նոր պետութիւն

Գրած էինք թէ ինքնավար պետութիւն մը կազմուած է Հիւսիսային Զի-նաստանի Հոփէյ նահանգին մէջ, որուն հետզհետէ պիտի կցուին ուրիշ չորս նահանգներ, 100 միլիոն բնակչութեամբ։ Առաջին օրէն իսկ խլրտումներ ծա-դած ըլլալով, պաշտպան վիճակ հռչակուեցաւ Թիէնցինի նաւահանգիստին եւ Շանհայքուանի մէջ, ուր Մեծ Պարիսպը ծովուն կը յանգի։ Նոր պետութիւնը ամբողջովին չէ կազմակերպուած տակաւին, եւ Ճափոնցիները կը կասկածին թէ Անգլիան է որ զժուարութիւններ կը յարուցանէ գաղտնի գործակալներու միջոցաւ։

Ինքնավար պետութեան կառավարութիւնը իր պաշտօնական երդումը կա-տարեց նոյեմբեր 25ին։ Այս առթիւ կառավարութեան նախագահը քննադա-տելով բուն Զինաստանի կեդրոնական կառավարութեան սպիկարութիւնը, ծանրացաւ համայնավարական վտանգին վրայ։ Նանքինի (Զինաստան) կառա-վարութիւնը չուզեր ճանչնալ նոր կառավարութիւնը, որ արդէն իսկ Ճափոնի դինուորական օգնութեան ապաւինած է։

(Շար.ը կարդալ Գ. էջ)

Բանւորների եղբայրասպանութիւն մը Պատոյի մէջ

Վերջին պահուն ցաւով կ'իմանանք Խտմնելի եղբայրասպանութեան մը դէպքը, որուն զոհ գացած է անճնուէր ընկեր մը, Ահարոն Բէնտիրեան, Պոտոյի (Սէնօն) մէջ։ Ցերեկնեքէն թերթերուն ուղղուած հեռագիրը կ'ըսէ թէ կիրակի օր, ընտանեկան խնջոյք մը տեղի կ'ունենար Բէնտիրեանի տան մէջ։ Իր բեմին վերջերս բաժնուած ըլլալով ամուսինէն (Զօլաճեան), էրոջը հով եկած էր։ Իրիկուան դէմ, Զօլաճեան երեւցաւ, իր կինը նորէն տուն տա-նելու համար։ Շատ չանցած կռիւ մը ծագեցաւ, եւ երբ Բէնտիրեան կը փոր-ձէր պաշտպանել իր բեմին, Զօլաճեան կատղելով անոր վրայ խոյացաւ եւ դանակի հինգ հարուածներ մխեց փորին։ Երկու հայրենակիցներ, Թաշճեան եւ Խաչատուրեան միջամտեցին եւ զինաթափ ընելով մարդասպանը, զգուշու-թեան համար տուր մը կապեցին, մինչեւ ոստիկանները ժամանումը։ Բէն-տիրեան, որ 40 տարեկան է եւ հայր հինգ զաւակներու, աճապարանքով փո-խադրուեցաւ Սէնթ Անտռէ հիւանդանոցը։ Բայց վէրքերը ծանր են, լեարդը ծակած ըլլալով։ Վիճակը յուսահատական է։ Ոճրագործը քանտարկուեցաւ։

** Երէկ հեռագրեցինք Պատոյ, մանրամասնութիւններ ստանալու համար այս խտմնելի դէպքի եւ տարաբախտ ընկերոջ կացութեան մասին։

ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ

Թեր ու դեմ հոսանքներ

Ինչպէս դրած էինք, Մեծն Բրիտանիա նկատի առնելով Ֆրանսայի վար-չապետին բացառիկ կացութիւնը, հաւանեցաւ որ յետաձգուի նոյեմբեր 29ի ժողովը, որ նոր արգելքներ պիտի սահմանէր Պաւիժներու յանձնախումբին նախագահը չահակից պետութեանց հաղորդեց այս յետաձգումը։ Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ չատ ալ գոհ չեն այս յետաձգումէն։

Մինչեւ որ որոշուի ժողովին գումարման նոր թուականը, դիւանագիտա-կան բանակցութիւնները պիտի չարունակուին։ Իտալիոյ մէջ մասնաւոր չղա-դրզութեամբ կը սպասեն նոր արգելքներու հաստատման։ Մանաւանդ քարիւ-ղի խնդիրը ամէնէն ծանր հարուածը կը նկատուի, քանի որ այդ նիւթը ամէնէն աւելի անհրաժեշտ է ներկայ պատերազմներու մէջ։ Առանց արգելքի ալ, Ի-տալիա արդէն մեծ դժուարութիւններ կը կրէ քարիւղ ճարելու համար, քանի որ հարկադրուած է ոսկեդրամով վճարել բոլոր փոխարժէքը։ Եթէ քարիւղի եւ ուրիշ նախանիւթերու արգելքը հաստատուի, զայրոյթի պոռթկում մը կը սպասուի ամբողջ Իտալիոյ մէջ։ Շատեր կը կարծեն թէ այդ պարագային Ի-տալիա յուսահատական միջոցներու պիտի դիմէ եւ Ափրիկէի 250,000 զին-ուորները պիտի ըմբոստանան Թրնեւի որոշումներուն դէմ։ Այդ պարագային Ափրիկէի եւրոպական դաղթավայրերն ալ պիտի վտանգուին, քանի որ ըմ-բոստացած զօրքը կրնայ ամէն ուղղութեամբ յառաջ խաղալ, տեսնելով որ կ'ուզեն սովամահութեան եւ անշարժութեան դատապարտել զինքը։

**** Ռումանիոյ քարիւղի ընկերութիւնները երկար յուշագիր մը ղրկեցին կառավարութեան, թուելով անտեսական կաշկանդումներու հետեւանքները եւ բացատրելով թէ անհրաժեշտ է որ եւ է ձեւով չարունակել քարիւղի արտա-ծումը, բուն իսկ երկրին չահուն համար։ Ռումանիա 1,500,000 թոն քարիւղ ծախած է Իտալիոյ, 1935ի միջոցին, այսինքն գրեթէ մէկ չորրորդը իր քա-րիւղի արտածումներուն։*

**** Ֆրանսայի առեւտրական եւ ճարտարագործական կազմակերպու-թիւնները կը չարունակեն բողոքներ տեղացնել կառավարութեան։ Մոնթէլիէի առեւտրական սենեակը չեշտելով թէ բազմաթիւ ձեռնարկներ պիտի փնասուին եւ գործազրկութիւնը պիտի աւելնայ, կը խնդրէ տնտեսական միջոցներ ձեռք առնել, առեւտրականներուն եւ գործարանատէրներուն օգնելու համար։ Մի-եւնոյն տեղն կը թելադրէ որ կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութենէն խնդրէ մասնակցիլ հետաքննութիւններուն եւ դադրեցնել պատիժները, սպասելով դիւանագիտական բանակցութեանց ելքին։*

**** Զուիցերիոյ ընկերվարական կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն բանա-ձեւ մը քուէարկեց, որով կը յանձնարարէ ժողովուրդին պոյքոթ հռչակել իտալական արտադրութեանց դէմ։*

**** Բոլոր պատժարկու պետութիւնները կը չարունակեն դատ դատ պա-տասխանել Իտալիոյ վերջին բողոքագրին, յայտնելով թէ հարկադրուած են հետեւիլ Ա.Դ. Ուխտին տրամադրութեանց։ Այսպէս պատասխանած են խոր-հրդային իշխանութիւնը, Լեհաստան, Եուկոսլաւիա, պալքանեան միւս պե-տութիւնները եւայլն։*

**** Իտալիոյ կղերը կը չարունակէ իր աջակցութիւնն ընծայել ժողովր-դական հանգանակութեանց եւ զոհողութեան հրաւիրել հաւատացեալները։ Թուրինոյի արքեպիսկոպոսը հանդիսաւոր արարողութիւն մը կատարելով, քա-րոզ մը խօսեցաւ եւ յորդորեց որ ժողովուրդը Ս. Կոյսին բարեխօսութիւնը խնդրէ, հայրենիքին ապահովութեան համար։ «Եթէ բազմաթիւ ազգեր Իտա-լիոյ դէմ ելած են, Իտալացիները բոլորն ալ միացած են իրենց Առաջնորդին չուրջը։ Անոնք որ պատիժներ կը տնօրինեն, Թող գիտնան թէ իտալացի ժո-ղովուրդը իրրեւ կուռ զանգուած մը կը ծառանայ իրենց դէմ»։*

Թուրքիա կը պզտիկցնէ թերթերու ծաւալը

Անդարայէն կը հաղորդեն թէ Գործավարներու Մորհուրդին օրինագիծ մը յանձնուած է, որով Թուրք թերթերուն ծաւալը պիտի սահմանափակուի, մամուլի վերջին համաժողովին մէջ ընդունուած առաջարկին համաձայն։

Մամուլի համաժողովը ընդունած էր որ միջոցներ ձեռք առնուին սահմա-նափակելու համար թերթերու ծաւալը, որ մրցումի նպատակով չափազանց մին-չեւ 30է աւելի էջերով կ'ըլլայ։ Սահմանափակումը պիտի ըլլայ որպէսզի թեր-թերը քանակէ աւելի որակին ուշադիր ըլլան եւ երկրին դրամը աւելի չափով դուրս չելլէ, քանի որ Թուղթը արտասահմանէն կը բերուի։

Տրուելիք որոշման համաձայն, թերթերուն չաբաթական ծաւալը, անոնց հրատարակած յատկութիւններն ու գիրքերն ալ մէջը ըլլալով, 94,864 քառ. սան-թիմեթրը չպիտի անցնի։ 62 × 90 ծաւալ ունեցող թերթերը չաբաթը պիտի կարենան չորս օր 8, երեք օր 12 էջով հրատարակուիլ։ 55 × 80 ծաւալով թեր-թերն ալ չաբաթը եօթն անգամ 12ական էջերով պիտի ըլլան։ Այս պարագային բոլոր թերթերն ալ նոյն ծաւալը ունեցած կ'ըլլան։

**** Ուրիշ լուրի մը համաձայն, մամուլի օրէնքին կցուելու համար օրէ-նդիծ մը պատրաստուած է որով Թուղթի չաբաթական ապառման քանակը պիտի որոշուի Գործավարներու Մորհուրդին կողմէ։ Թերթերը այս որոշման պիտի յարմարին օրէնքի հրատարակութենէն երեք օր յետոյ։*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՀ ԱԱԿ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

— • —

Լուսն ունկնդրելով զեկուցումները՝ Նախագահությունը որոշում է կայացնել հետևյալ հարցերի մասին.

1. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1985 թվականի հաշվետվությունը՝ ներկայացնելով այն ՀՀ կառավարության քննարկմանը։

2. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի պլանը՝ ներկայացնելով այն ՀՀ կառավարության քննարկմանը։

3. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի նոր ստեղծվող գիտական հիմնարկների ցանկը՝ ներկայացնելով այն ՀՀ կառավարության քննարկմանը։

4. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական հրատարակությունների պլանը։

5. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական ուղևորությունների պլանը։

6. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական համագումարների, գիտաժողովների, սիմպոզիումների և խորհրդակցությունների պլանը։

7. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի պատրաստման պլանը։

8. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի որակավորման պլանը։

9. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի վերապատրաստման պլանը։

10. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

11. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

12. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

13. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

14. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

15. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

16. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

17. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

18. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

19. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

20. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

21. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

22. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

23. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

24. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

25. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

26. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

27. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

28. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

29. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

30. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

31. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

32. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

33. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

34. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

35. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

36. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

37. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

38. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

39. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

40. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

41. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

42. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

43. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

44. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

45. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

46. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

47. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

48. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

49. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

50. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

51. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

52. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

53. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

54. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

55. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

56. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

57. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

58. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

59. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

60. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

61. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

62. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

63. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

64. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

65. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

66. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

67. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

68. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

69. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

70. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

71. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

72. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

73. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

74. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

75. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

76. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

77. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

78. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

79. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

80. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

81. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

82. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

83. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

84. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

85. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

86. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

87. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

88. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

89. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

90. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

91. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

92. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

93. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

94. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

95. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

96. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

97. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

98. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

99. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

100. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

101. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

102. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

103. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

104. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

105. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

106. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

107. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

108. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

109. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

110. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

111. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

112. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

113. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

114. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

115. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

116. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

117. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

118. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

119. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

120. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

121. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

122. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

123. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

124. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

125. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

126. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

127. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

128. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

129. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

130. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

131. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

132. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

133. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

134. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

135. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

136. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

137. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

138. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

139. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

140. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

141. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

142. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

143. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

144. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

145. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

146. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

147. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

148. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

149. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

150. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

151. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

152. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

153. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

154. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

155. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

156. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

157. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

158. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

159. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

160. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

161. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

162. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

163. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

164. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

165. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

166. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

167. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

168. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

169. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

170. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

171. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

172. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

173. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

174. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

175. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

176. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

177. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

178. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

179. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

180. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

181. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

182. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

183. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

184. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

185. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

186. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

187. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

188. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

189. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

190. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

191. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

192. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

193. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

194. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

195. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

196. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

197. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

198. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

199. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

200. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

201. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

202. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

203. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

204. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

205. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

206. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

207. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

208. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

209. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

210. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

211. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

212. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

213. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

214. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

215. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

216. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

217. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

218. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

219. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

220. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

221. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

222. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

223. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

224. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

225. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

226. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

227. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

228. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

229. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

230. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

231. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

232. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

233. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

234. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

235. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

236. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

237. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

238. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

239. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

240. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

241. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

242. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

243. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

244. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

245. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

246. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

247. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

248. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

249. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

250. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

251. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

252. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

253. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

254. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

255. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

256. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

257. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

258. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

259. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

260. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

261. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

262. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

263. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

264. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

265. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

266. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

267. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

268. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

269. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

270. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

271. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

272. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

273. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

274. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

275. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

276. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

277. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

278. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

279. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

280. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

281. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

282. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

283. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

284. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

285. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

286. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

287. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

288. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

289. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

290. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

291. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

292. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

293. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

294. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

295. Հաստատել Գիտությունների ակադեմիայի 1986 թվականի գիտական կադրերի ատեստավորման պլանը։

296. Հաստ

ՀԵՌԱՎ ՓՈՔՐԻԿ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՅԺ

ՀՈՒՅԺԵՐ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

Կիւրեղեան ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ա. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

«Ալեքսէի մահէն 26 յունուար 1914թ. ի վեր Եկեղեցին հայրապետական աթոռը թափուր կը գտնուի։ Ընդհանուր ժողովներ գումարուած են ընտրելու համար նոր Հայրապետ, բայց մինչեւ հիմա ընտրութիւնը չէ կատարուած։ Ընտրութեան ձախողութեան պատճառները ինչ որ ալ եղած ըլլան, անոնք ամենեւին չեն կրնար արդարացնել Եկեղեցւոյ ներկայ անտէրունչ վիճակը։ Ամէն օր կը լսենք, որ Հայրապետական Տեղապահը կամ Ընդհանուր Ժողովը նոր ընտրութիւն մը պիտի կատարէ, բայց ամէն անգամ ալ ընտրութիւնը կը ձախողի։ Ասոր պատճառները ինչ որ ալ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՆՈՐ ԿԸ ՍԿՍԻ...

Հապէշական ռազմախաղերը յաջողա՞ծ են

Մարաջախտ տէ Պոնօ, ռազմաճակատի իտալական բանակին նախորդ սպարապետը, չգանչաններ յանձնելով Մուսոլինիի փեսային եւ ուրիշ օդանաւորդներու որոնք յաջողած էին ցրուել հապէշական ուժերը, խոստովանեցաւ թէ Եթովպիոյ կայսրը յաջողեցաւ իր գլխաւոր ուժերը հեռու պահել կանոնաւոր ճակատամարտներէ, ինչ որ կը խանգարէ իտալական ծրագիրները: «Մենք դրաւեցինք ամէնէն դժուարին դիրքերը, ինչպէս Աքսում — Ատուա — Ատիկդրաւեցինք ամէնէն դժուարին դիրքերը, ինչպէս Աքսում — Ատուա — Ատիկբաթ — Մաքալէ գիծը: Եթէ յառաջ խաղացինք առանց թշնամի ուժերու հանդիպելու, պատճառը այն է որ բախտ չունեցանք անոնց հանդիպելու, որովհետեւ թշնամին քաջալերիչը չունեցաւ կռուելու: Ամէն պարագայի մէջ, պատերազմը նոր կը սկսի: Զենք դիտեր թէ ինչ կրնայ պատահիլ ապագային, հետեւաբար պէտք չէ քնանանք մեր դիրքերուն վրայ: Միայն մէկ բան ստոյգ է,— յաղթանակը մեզի պիտի մնայ»:

**** Հապէշական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ կարգ մը զօրամասեր կը քաշեն Վալ — Վալի վրայ, առանց դիմադրութեան հանդիպելու, սպառնալով Զօր. Կրացիանիի հաղորդակցութեանց:*

Նոյն աղբիւրին համաձայն, 200,000 զինուորներ բանակած են Տէսիէի մէջ (հիւսիսային ճակատ), անտեսանելի դիրքեր գրաւելով, այնպէս որ իտալական օդանաւերը չեն կրնար վնասել: Այս բանակին մեծագոյն մասը սպառազինուած է պետական ղէնքերով: Կ'ըսուի թէ բանակը կայսեր այցելութեան կը սպասէ մօտերս: Ատոխս — Ապէպայէն ճակատ փոխադրուած է նուիրական տապանը, որ կը պահուէր Ս. Գէորգ եկեղեցին, հրահրելու համար զինուորներուն քաջութիւնը: Տէսիէ քաղաքը չինուած է 2800 մ. բարձրութեամբ կատարի մը վրայ, ամեհի եւ սեպաձեւ լեռներու միջեւ, որոնց խորը ահարկու հեղեղատներ կը հոսին:

Զրոյցի մը համաձայն, անհամաձայնութիւն ծագած է երկու գլխաւոր հրամանատարներուն, Ռաս Սէյումի եւ Ռաս Քասայի միջեւ:

**** Իտալացիները սկսած են կազմակերպել դրաւեալ շրջաններու քաղաքական եւ զինուորական վարչութիւնը: Այս առթիւ թանկագին ծառայութիւններ կը մատուցանեն անձնատուր եղած բնիկները:*

Կարմիր ապստամբութիւն Պրազիլիոյ մէջ

Նոյեմբեր 25ին պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ ամբողջ Պրազիլիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք համայնավարական ապստամբութեան մը, որու մէջ ընդհանուր քանի մը հազար զինուորներ միացան ապստամբներուն: Ըմբոստացած շրջաններն են երեք նահանգներ, հիւսիսային արեւելեան Պրազիլիոյ մէջ: Ապստամբներուն ձեռքն անցած է Փոռ Նաթալ, ուր կրանալ ատ Նորթէկ նահանգին մէջ: Կոհւները կը շարունակուին կառավարութեան զօրքին եւ ըմբոստներուն միջեւ: Ապստամբութիւնը կը վերագրուի Լուիս Քարլոս Փրէսթէսի, որ կոմինտէրնի կողմէ պաշտօն ստացած էր վարելու հարաւ-Ամերիկեան համայնավարական գործունէութիւնը: Կառավարութիւնը յաջողած է ձեռք անցընել մեծաքանակ փաստաթուղթեր, իբրեւ ապացոյց սարքուած դաւադրութեան: Դաւադիրներուն առաջնորդը երաշխաւորած էր յաջողութիւնը Պրազիլիոյ, Չիլիի, Ուրուկուէյի, Բոլոմպիայի եւ Փէրուի համար եւ այդ հաւատիքներուն վրայ կոմինտէրնի անդամ նշանակուեցաւ Մոսկուայի վերջին համագումարին առեն: Բայց դիտելի է որ կոհւները ծագեցան հիւսիսային շրջանին մէջ, որոնք մեծ արժէք չունին թէ բնակչութեամբ եւ թէ քաղաքական տեսակէտով:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ վերջին մնացորդներն ալ վերջացած ըլլալով, կառավարութեան կուսակիցներուն թիւը բարձրացաւ 433ի, իսկ ընդդիմադիրներուն թիւը՝ 182, որով Պոլտուինի դահլիճը կ'ունենայ 251 ձայնի մեծամասնութիւն մը: Երեսփոխան մը մեռած ըլլալով, հաւանական է որ ընտրութիւնը կատարուի նախորդ վարչապետ Պ. Պոլտուինի վրայ:

« ԱԶԳԱՑԻՆ ՁԱԿԱՏ»ին 19 ընկերակցութեանց անունով 30 հոգինոց պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ վարչապետին, բողոքելով ձախակողմեանները գործունէութեան դէմ եւ առաջարկելով ընդհ. քուէարկութիւն կատարել, երկրին կամքը իմանալու համար:

500,000 ՀՈԳԻ ներկայ եղան ծովակալ Ճիլիքոյի յուղարկաւորութեան, որ կատարուեցաւ Լոնտոնի մէջ: Ֆրանսայէն ալ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը գացած էր, երեք ծովակալներով:

ՍԹԱՎԻՑԿԻի ԳՈՐԾԻՆ դատավարութիւնը կը շարունակուի անընդհատ: Ամբաստանեալներուն հարցաքննութիւնը վերջացած ըլլալով, երկուշաբթի կանչուեցան վկաները: Առաջին առթիւ խօսեցան երկու գաղտնի ոստիկաններ, որոնց վկայութիւնները աննպաստ են սպանեալ դատաւոր Փրէնսի համար: Հետզհետէ պիտի լսուին 279 վկաներ, 129ը դէմ, 150ը թեր: Այս հաշուով դատը կրնայ տեւել մինչեւ Զատիկ:

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ՓԼԱՒ ՏԷ ՖԷՔԻ ՄԷՋ

Ընդառաջ երթալով հայ ծնողներու խնդրանքին Դեկտ. 1ին տեգի կ'ունենայ բացումը Գողթան Մանկապարտէզի, 45, rue du Pré St. Gervais չէնքին մէջ, Փարիզ (19)։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթի 6 կիրակի օրերը:

Կը հրաւիրուին հայ ծնողները արձանագրել տալ իրենց երախաները մինչեւ Դեկտ. 1։ Դիմել՝ Տիկ. ԲՐՄՈՑԵԱՆի, 39, rue Campans, առաջին յարկ, Փլաս տէ Ֆէթի մէթրոյին մօտ:

ԲԱՑՈՒՄ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ

Ֆր. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղը կը ծանուցանէ Տէսինաբնակ հայ ծնողներու որ Մանկապարտէզը կը բացուի Դեկտ. 1ին Հ. Ց. Դ. Տան ներքնայարկը: Այն ծնողները որոնք արձանագրել չեն տուած իրենց փոքրիկները դիմեն առաւօտեան ժամը 10-11: Դաշնակցութեան Տան ներքնայարկը արձանագրութեան պաշտօնեային, որ կուտայ պէտք եղած տեղեկութիւնները:

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԷՔ

երգիծաթերթը՝ «Մ Ե Ղ Ո Ւ»

փարիզի եւ երջանի Յառաջի ցրուիչ Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ:

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՍԻՏԷՆ դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ երեկոյ (27 Նոյ.), ժամը 8.30ին 32, Ave. Gobelinsի սրճարանի վերնայարկը:

Կը խօսի ընկ. ՀԱՅԿ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ: Նիւթ՝ «Յիշողութիւններ Ռուսական Հոկտեմբերեան Յեղափոխութենէն»:

Գաւառ

ՊՕՄՕՆԻ (Մարսէյլ) Ջաւարեան Երեքականէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին:

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՍԱՀՆՈՑ-ՁՈՐԻ (ՊԻԹԻԱՏ) ՀՄՅՐ. ՍԻՒՐԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

7 դեկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի սրահին մէջ 13, Rue Pierre Curie

K. Bicêtre. Մէթրօ՝ փորթ ա'լիթալի:

Կը խօսի Պ. ՍԱՄՈՒՆԻ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Պ. Ա. Շահ Մուրատեան (երգ), օր. Մաքրուհի (երգ). Պ. Գաբէթեան (երգ եւ արտասանութիւն), Հայկ. եւ եւրոպ. պարեր: Կը նուագէ Եփրատ նուագախումբը:

Ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով: Մուտք 4 եւ 5 Ֆրանք:

Ապահովեցէք ձեր տոմսակները նախօրօք:

Եւրոպայի հայկական վաճառատուն գրասուներ
ՀՐԱՆՑ-ՍՄՄՈՒԷԼ

51, Rue Mr. le Prince, Paris (6). Métro: Odéon. Tél. Danton: 88-65,

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւայլն ամէն տեսակ գրքեր: Արուիսկան կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ինսած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՀԱՒՈՒՐՆԱ Է

ՍԷՆ ՄՕՐԻՍԻ, ՍԷՆ ՄՕՐԻ, ՄԵԶՕՆ ԱԼՖՈՒՒԻ ՇԱՐԱՆԹՈՆԻ եւ ՔՐԵԹԷՅԻ մօտ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆ

Manoukian VARTAN.

30, Rue de Bleuet. Creteil, Seine.

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ԻՒԶՈՒԻՆ Նայ գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ Թիւաժի, Մուլնէամի եւ Տրվիլեաժի աշխատանքներու համար:

Գործարանը կը տրամադրէ օդաւատն բնակարանները եւ պարտէզ շատ ամժան գներով:

Մանրամասնութեանց համար դիմել Կարապետ Մելիքեանի, Usine Favot & Lefèvre Gendre à Virieu S/Bourbre (Isère).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձաղարաւի Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Danton : 52 - 73

Արեւելեան եւ եւրոպական խմամուած կերակուրներ:

ՅԱՒԱԿՈՑՈՒԹԻՒՆ

Մեծ եղեռնէն առաջ եւ Զինադադարէն յետոյ Պոլսոյ Բերայի Հ. Ց. Դ. կազմին պատկանող, մեր եռանգուն, անձնուէր եւ անվախ ընկերը ցաւութիւն պիսկէտեանի անակնկալ եւ դառնադէտ մահուան առթիւ, մեր ընտանեկան խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք, Այրի Տիկ. Շաղիկ Յ. Պիպէոեանի որբացած զաւակներուն եւ պարագաններուն:

Թագուհի Այվազեան, կարապետ Լիոն Մանուկեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ բարեկամս Պարտիզակցի Իսրայէլ Ստեփանեան, աւտաղձագործ, կնոջ անուն՝ Պէաթրիս, ազգիկը՝ Սրբուհի, տղան՝ Օննիկ: Պատերազմէն առաջ կը գտնուէր Ֆրանսա: Զինադադարին մեկնեցաւ Պոլիս, իսկ Քէմալական շարժման ժամանակ վերադարձաւ Ֆրանսա: Իմացնել Mihran Hadji Bogossian'ի, Tailleur, 6, Rue François Garcin, Lyon (Rhône) France.

— Watervliet'էն (Միաց. Նահանգներ) Յարութիւն Սանդիկեան կը փնտռէ իր աներձագը Ժողէֆ Քիւրքճեանը, որ 1931ին կը բնակէր 14, Rue de la Couronne, Dunkerque եւ կը զբաղէր առեւտրական գործով: Ստիպողաբար իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Փր. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղին կողմէ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Ակումբին մէջ (1 Bld. Carnot)

Նուէրներու բաշխում եւ գեղարուեստական բաժին:

Մուտքը ազատ է:

ՏԱՐՕՆԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Confection POUR DAMES et Bonneterie.

2 Rue St. PHILIPPE (Angle 115, Rue d'Aboukir).

PARIS (2). Tél. CENTRAL: 20 86.

Մեծաքանակ վաճառում ամէն եղանակի կնոջական հագուստեղէններու, ԲՈՊ, ՇԸՄԻԶԻԷ, ԺԻԼԲ, ԺԱՔԷԹ, ԱՆՍԱՄՈՂԸ, ԹՐՈՒԱՔԱՌ, ՓՈՒԼՕՎԵՐ (կնոջ, այրերու եւ տղոց համար), բառէ եւն.: Վերոյիշեալ ապրանքները մեր իսկ *արտադրութիւնն ըլլալով*, ուրախ ենք մեր հայ - բեղակից առեւտրականներուն տալու միջոցներ — ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆ ԵՒ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ — որ կարենան յաջողութեամբ պայքարիլ իրենց մրցակիցներուն հետ:

Խնդրանքի վրայ, գաւառի հայրենակիցներուն կը ղրկուի ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿ ինչպէս նաեւ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

Փորձի համար ուղուած նմոյշները կարելի է վերադարձնել յանձնումէն մինչեւ 10 օր յետոյ:

Շնորհիւ լաւ կազմակերպութեան, ապսպրանքներու *արագ* եւ *խղճամիտ* առաքումը ապահովուած է:

Ամէն յանախորդ, երեք ամիսը անգամ մը կը ստանայ նորութիւններու մանրամասն ցանկը իրենց վերջին գիներով:

Փորձեցէք անգամ մը աշխատիլ մեզ հետ: Վստահ ենք որ մեր ուղղամիտ գործունէութեամբ, պիտի յաջողինք ձեր անունը արձանագրել իբր տեւական յանախորդ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆ Է

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՔԱՌԱՓ ՓՈՍԹԱԼ 12ը 25 Ֆրանք: ՀԱՅԿԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի 12ը 125 Ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 Ֆր., 6 հատ 7 Ֆր:

Բաֆի ՏԱՐԸՃԱ
Raki DARIDZA

Խմեցէք եւ խորհուրդ տուէք ձեր բարեկամներուն խմել զուտ խաղողէ պատրաստուած օխորժահամ եւ կազդուրիչ

ՐԱՔԸ ՏԱՐԸՃԱՆ

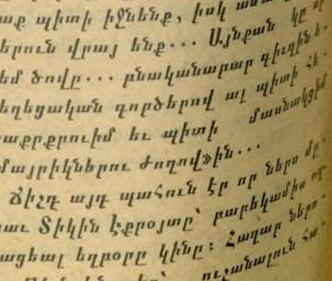
Դիմեցէք **RURIK**

46, rue Fontenay

MONTROUGE (Seine).

Tél. Alésia: 46-40 եւ 46-41

Այս կտրօնով՝ 25 լիտր ապսպրանք տուողներուն կը տրուի 4ս լիտր նուէր:

ՄԱՆՈՒԿ ԵՒ ՎԱՐՈՒԱՆ

Ընդառաջ երթալով հայ ծնողներու խնդրանքին Դեկտ. 1ին տեգի կ'ունենայ բացումը Գողթան Մանկապարտէզի, 45, rue du Pré St. Gervais չէնքին մէջ, Փարիզ (19)։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան շաբաթի 6 կիրակի օրերը:

Կը հրաւիրուին հայ ծնողները արձանագրել տալ իրենց երախաները մինչեւ Դեկտ. 1։ Դիմել՝ Տիկ. ԲՐՄՈՑԵԱՆի, 39, rue Campans, առաջին յարկ, Փլաս տէ Ֆէթի մէթրոյին մօտ:

ԼԻՈՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԼԻՈՆ.— Ի գիտութիւն կը յայտնենք որ, ռիւ Ռոպէրի թիւ 48, հայ տղայոց հայերէնի, Հայոց պատմութեան եւ Հայաստանի աշխարհագրութեան դասընթացքը վերբացուած է յառաջիկայ շաբաթէն սկսեալ միմիայն Գչ. օրերը երեկոյեան ժամը 7ուկէսէն մինչեւ 9ուկէս, երկու պահ ըլլալու պայմանաւ, Ֆրանսական դպրոցին տնօրէնութեան մասնաւոր կարգադրութեամբ, դպրոցին ներքնայարկի սրահը: Ուստի ըստ առաջնոյն, կը հրաւիրենք ծնողները արձանագրել իրենց զաւակները անխուսափ: Հայ արիներու դասընթացքը կը հովանաւորէ «Համազգայինի» Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ նշանակուած դասախօս ուսուցիչը: Գրենական պիտոյքները կը տրամադրուին ձրի: Դասերը կը վերջանան 1936 մայիսի վերջը:

Համազգայինի Լիոնի մասնաճիւղ

ՎԱՐՋՈՒԵՆ

ԳԵՈԳՐԱՖԻԿ ՑՈՒՑԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՎԵՐՋԻՆ, ՓՈՆ ՈՐՈՎ. 4 - 5 փիէս: Սկսեալ 5000 Ֆրանքէն եւ 5800էն, 6 - 7 փիէս սկսեալ 6800 Ֆր.էն եւ 7200էն: Կէտրոնական ջեռուցիչ, տաք ջուր եւ շարժ միասին: Այցելելու համար դիմել տեղւոյն վրայ, 6, rue 4 Septembre, Issy-les-Moulineaux (փոթ վէրսայլէն 100 մեթր հեռու:

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ճանկարծ ուշադրութիւնս գրաւեց սեղան մը արծաթեղէն առարկաներու յատուկ, որուն ապակիէ կափարիչէն կարելի է տեսնել պարունակութիւնը: Մօտեցայ անոր եւ աչքէ անցուցի առարկաները — քանի մը կտոր հին արծաթեղէններ, Կարոլոս Ա. Թագաւորին երախայութեան կօշիկը, չինական արձանիկներ, Ափրիկեան դանակներ, Ափրիկեան գործիքներ եւայլն: Ուշեցի մօտէն տեսնել արձանները: Վեր բարձրացուցի կափարիչը որ յանկարծ ձեռքէս սահեցաւ ու ինկաւ: Անոր հանած ձայնը ճանչցայ անմիջապէս: Ուրեմն այս կափարիչն էր որ բացուած ու գոցուած էր քիչ առաջ: Քանի մը անգամ բացի եւ գոցեցի զայն. յետոյ բոլորովին վեր բարձրացուցի՝ սեղանին պարունակութիւնը ուշի ուշով քննելու համար:

Գլուխս վար կախած՝ առարկաները աչքէ կ'անցընէի, երբ ներս մտաւ Զինադադարի մեկնեցաւ Պոլիս, իսկ Քէմալական շարժման ժամանակ վերադարձաւ Ֆրանսա: Իմացնել Mihran Hadji Bogossian'ի, Tailleur, 6, Rue François Garcin, Lyon (Rhône) France.

— Watervliet'էն (Միաց. Նահանգներ) Յարութիւն Սանդիկեան կը փնտռէ իր աներձագը Ժողէֆ Քիւրքճեանը, որ 1931ին կը բնակէր 14, Rue de la Couronne, Dunkerque եւ կը զբաղէր առեւտրական գործով: Ստիպողաբար իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. քնագրէն Թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Ճանկարծ ուշադրութիւնս գրաւեց սեղան մը արծաթեղէն առարկաներու յատուկ, որուն ապակիէ կափարիչէն կարելի է տեսնել պարունակութիւնը: Մօտեցայ անոր եւ աչքէ անցուցի առարկաները — քանի մը կտոր հին արծաթեղէններ, Կարոլոս Ա. Թագաւորին երախայութեան կօշիկը, չինական արձանիկներ, Ափրիկեան դանակներ, Ափրիկեան գործիքներ եւայլն: Ուշեցի մօտէն տեսնել արձանները: Վեր բարձրացուցի կափարիչը որ յանկարծ ձեռքէս սահեցաւ ու ինկաւ: Անոր հանած ձայնը ճանչցայ անմիջապէս: Ուրեմն այս կափարիչն էր որ բացուած ու գոցուած էր քիչ առաջ: Քանի մը անգամ բացի եւ գոցեցի զայն. յետոյ բոլորովին վեր բարձրացուցի՝ սեղանին պարունակութիւնը ուշի ուշով քննելու համար:

Գլուխս վար կախած՝ առարկաները աչքէ կ'անցընէի, երբ ներս մտաւ Ֆլօրա Էքրօյտը:

Շատեր չեն սիրեր այդ աղջիկը, բայց կարելի չէ չհիանալ անոր: Անիկա չատ հաճելի վերաբերում ունի իր բարեկամներուն հետ: Ամէնէն առաջ ուշադրութիւնը կը գրաւէ իր խարտեաշ գոյնը: Սկանտինաւիացիի նման ոսկի մազեր ունի. աչքերը կապոյտ են ինչպէս Նորվեկիոյ ֆիորտներուն ջուրերը, իսկ մորթը սերի գոյն եւ վարդ: Գառակուսի, պատառնի տղու մը ուսերը ունի, բայց մէջքը բարով է. եւ ինծի պէս յղացած բժիշկի մը համար կազդուրիչ բան է տեսնել այդքան կատարեալ առողջութիւն մը:

Պարզ, ու ամէն բանին չհետաքրքրող տիպար Անգլուհի մըն է Ֆլօրան: Կրնամ հին — գլուխ մէկը նկատուիլ, բայց համոզուած եմ որ հարազատէն լաւը չկայ:

Քովս եկաւ ան ու նայեցաւ սեղանին, ետքը երեսը դարձուց աղջիկին:

— Ինծի՞ կ'ըսես, Ֆլօրա, թէ ինքզինքդ:

Շուռ եկաւ ան ու նայեցաւ սեղանին, ապա նորէն երեսը դարձուց աղջկան:

— Ինծի՞ կ'ըսես, Ֆլօրա, թէ ինքզինքդ:

Ֆլօրա ծիծաղեցաւ:

— Ինծի՞ կ'ըսես, Ֆլօրա, թէ ինքզինքդ:

Ինծի երկարեց ձախ ձեռքը որուն մատներէն վրայ տեսայ նշանադիքի մարգարիտ մը:

— Ինծի՞ կ'ըսես, Ֆլօրա, թէ ինքզինքդ:

Սեղմեցի անոր երկու ձեռքերը:

— Սիրելի Ֆլօրա, յոյս ունիմ որ երջանիկ կ'ըլլաք...

— Զորս ամիսէ ի վեր նշանուած ենք, բայց միայն երէկ էր որ հրաւիրեցինք այս լուրը: Հօրեղբայրս պարակ հանեցինք այս լուրը. հօրեղբայրս իր տուներէն մէկը մեզի պիտի տայ. իրրեւ թէ ապարակի գործակատար պիտի գրաւինք. իրականին մէջ ձմեռը որսի պիտի երթանք, գարնան քաղաք պիտի իջնենք, իսկ ամառը՝ ծովեզերքի վրայ ենք... Այնքան կը սիրեմ ծովը... բնականաբար գիտեմ նաեւ ծովային գործերով ալ պիտի զբաղիմ. մասնակցիմ տարբերութիւնի եւ պիտի «մայրիկներու ժողով»ին...

Ձիւղ այդ պահուն էր որ ներս մտաւ Տիկին Էքրօյտը՝ բարեկամներ բացակայ եղօրը կինը: Հազար ներողութիւն խնդրեց՝ ուշանալուն համար:

(Շար.)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ JEUDI 28 Novembre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2973

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԷԿԸ ԵՒ ՆԵՐԿԱՆ

Շատ չէ անցած այն ժամանակներէն, երբ տիրականօրէն կ'ինչխէը այն գիտակցական ըմբռնումը — եւ այսօր ալ տակաւին վերջնապէս չէ փարատած իր կախարդանքը,— ըստ որուն արուեստը, ի մասնաւորի գրականութիւնը, չէր կրնար գործ ունենալ «արտաքին կեանքի» հետ եւ՝ ժամանակէ ու միջոցէ դուրս՝ պէտք է ծառայէր միայն «ոգեկանութեան» ու «բացարձակ գեղեցկութեան» խէալին:

Իր այս կոչման հաւատարիմ՝ անցեալ դարու վերջին տասնամեակին եւ այս դարու սկիզբներուն գրականութիւնը կը ձգտէր հեռու մնալ «քաղաքականութենէ» եւ ըլլալ զուտ ոգեկան: Աւտոր հետեւանքով սակայն այդ դարձաւ պարզապէս բնազանցական ըմբռնում մը, որուն համար կեանքի, իրականութեան ամէն պահանջ կաշկանդում կը նշանակէր: Ժողովուրդը կ'ընդունէր միայն իրրեւ իրական գոյութիւն ու կ'արհամարհուէր իրրեւ «հակարատասխանդեական նիւթ»· իսկ հայրենիքը սոսկ «աշխարհագրական երեւոյթ» մըն էր, ինչպէս ամէն մէկ ուրիշ հողամաս երկրագնդին վրայ:

Այս ըմբռնումէն էր, որ անխուսափելիօրէն ծագեցան «աշխարհաքաղաքացիութեան», «միեզերական վշտի» եւ այլ նման դաղափարներ, եւ այս «բարձր» նիւթերն էին միայն, որ արժանի կը նկատուէին արդիական գրականութեան ուշադրութեան:

Մէկզի նետուած էր այն ամէնը, ինչ որ «հին» էր· անտեսուած էր ժողովուրդը, ինչպէս նաեւ այն, որ գրագէտը անոր, այդ հաւաքականութեան մէկ մասնիկն է եւ չի կրնար գոյութիւն ունենալ անկէ դուրս: Մոռցուած էր ամէնէն կարեւորը — գրագէտին բուն կոչումը:

Ուրիշ մէկը չէր, այլ իրենք՝ «արդիական» գրագէտները, որ ստորնացուցած էին այդ կոչումը, իշեցնելով զայն իր բարձրութենէն: Հնազոյն գարեղէ ի վեր գրագէտը, մանաւանդ քերթողը, հարազատ ծնունդը իր ցեղին, կրողն էր անոր հաւատքին ու յոյսերուն եւ մունետիկը անոր ձգտումներուն: Ինքն էր, որ կը մեկնաբանէր խորհուրդները անոր կեանքին, կ'աւետեանէր ու խաւարէ կ'ազատագրէր անոր հոգին· ինքն էր, որ կը հրահրէր անոր կամքն ու կորովը եւ կը կերտէր անոր պատմութիւնը, ու ինքն էր որ կը ցուցնէր անոր քալելիք ճամբան:

Այս էր, որ մոռցած էին, ամրողջ քառորդ դարու ընթացքին, «նոր» գրողները: Ու «դուրսի ժխորէն» իրենց «ոգեկոչիր ստեղծագործութեան» ապատամուած՝ անոնք չէին նկատեր, որ կեանքը՝ իր առօրեայ գործերով՝ կ'անցնի իրենց վրայէն, տրորելով ու փշրացնելով զիրենք· վասնզի հոգեպէս ապրած չէին ժամանակի մեծագոյն հրաշքը— հայ ոգեկան զարթօնքը եւ հայ վերածնութեան պայքարը:

Ու չէին նկատեր նաեւ, որ իրենց սեղը հետզհետէ կը դրաւեն ուրիշները, — անոնք՝ որ չեն վախնար նայիլ դաժան իրականութեան երեսին· անոնք՝ որոնց համար ազգն ու հայրենիքը պատահական երեւոյթներ չեն, այլ ստեղծագործիչ համագրութիւն. եւ ատոնք՝ զօրութիւնը իրենց խօսքին, որ կը հնչէ իրրեւ օրհներգ հայութեան:

Այս հեղինակները են որ պէտք է կարդայ մանաւանդ մեր երիտասարդութիւնը· ու ոչ միայն հաճոյքի, այլ գլխաւորաբար անոր համար, որ ինքը պէտք է գիտնայ աւելի՝ քան ուրիշները· իսկ այդ հեղինակներուն գործերը իսկական պատկերն են հայ իրականութեան: Եւ ծանօթանալով անոնց, հայ երիտասարդը ոչ միայն կը ճանչնայ հայ ժողովուրդն ու անոր կեանքը, այլ եւ կը համակուի այն ներշնչումով, որմէ ծագած են հեղինակներու յղացումները, եւ որով պայմանաւորուած է անոնց նուիրումը: Հին դիւցազներգութիւններն արդէն կ'արթնցնէին ազգային հպարտութիւնը եւ կը մղէին դէպի հերոսական անձնուիրութիւն, որ նախապայմանն է մեծագործութեան: Ու քանի որ մեր պայքարը ինքն արդէն համակ անձնուիրութիւն է, ապա իր շրջանի եւ իր ոգիով ներշնչուած գրականութիւնը լաւագոյն հոգեկան սնունդը պիտի ըլլար հայ երիտասարդութեան համար· վասնզի այդ գրականութիւնն է, որ պիտի ցոլացնէր մեր ժողովուրդի ոչ միայն կեանքը իր բազմապիսի արտայայտութիւններով, այլ եւ հաւատքն ու բարոյական ըմբռնումները, կամքն ու վճիռը ապրելու կամ մեռնելու մասին:

(ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՅՈՒՍԱԲԵՐ»ի)

ՏԱՐՕՆՑԻՆԵՐ, ԴՈ՞ՒՔ ԱԼ...

Զուրերը նորէն պղտորած են Տարօնցիներու միջեւ: Եւ ամէն օր բողոք մը կը հասնի խմբագրատուն, այս կամ այն ուղղութեամբ:

Հարցը կը դառնայ Ֆրանսայի Հայր· Միութեան չուրջը, որ իր պատմ· ժողովը գումարեց վերջերս, ընտրելով նոր վարչութիւն:

Դժգոհ՝ այս ժողովէն, պղտոր խմբակ մը ձեռնարկեր է նոր ժողով գումարելու, Տէսինի մէջ, Դեկտ· 8ին:

Այդ նոյն խմբակը սարքած է նաեւ երեկոյթ մը, «Տարօնի Ազատամարտի հերոսներու յիշատակին», այս չաբթու, մինչդեռ յիշատակը տօնուեցաւ ամրողջը, Վարդավառին, ճիշդ ժամանակին:

Այս առթիւ ալ ստացած ենք բողոքագիր մը, ծանր որակումներով:

Եթէ հարկ ըլլար հրատարակել հասած նամակները— թեր ու դէմ — պիտի տեսնուէինք ամէն օր մէկ - երկու սիւնակ յատկացնել այս հայրենակցական բանավէճին:

Կը կարծենք թէ նոյն իսկ Տարօն - Տուրուբերանի օրինաւոր Հայր· Միութեան եւ առ հասարակ բոլոր Տարօնցիներու չահը կը պահանջէ կարճ կապել հրապարակային վէճերը, եւ նուիրուիլ գործնական աշխատանքի:

Կազմակերպուած ուժին եւ յարատեւ, պարկեշտ աշխատանքին առջեւ, վերջ ի վերջոյ կը հալին կամ տեղի կուտան բոլոր բացասական տարրերը, որքան ալ բարձր խօսին կամ հովանաւորութիւններ եւ քաջալերութիւններ վայելեն:

Տարագիրներ Տարօն աշխարհի, գոնէ դուք մի տարուիք ամբոխավարականն չարժուձեւերէ, մի՛ վիճիք, մի՛ հետաքրքրուիք պղտոր խաղերով, իրրեւ միակ պատասխան ցուցնելով ձեր պաղարիւն եւ չինարար աշխատանքը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ ԱՅՍՕՐ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ

Ամէն քանի սուտ փրանկին փոխարէն

Այսօր հինգշաբթի, կը վերաբացուի խորհրդարանը, հինգ ամսուան դադարէ մը յետոյ: Կը թուի թէ դահլիճը այժմ աւելի նպաստաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուի քան երկու օր առաջ:

Երկու պարագաներ նպաստեցին այս բարեփոխման.— 1. Արմատական - ներուն զիջումը, վերջին պահուն.— 2. վարչապետին կոչը՝ ժողովուրդին, յանուն հայրենասիրութեան:

Ինչպէս գրած էինք, երեքշաբթի օր ժողով ունէին խորհրդարանի ձախակողմեան խմբակցութիւնները: Առաուն ընկերվարականները դումարուելով, որոշեցին ամէն միջոցի դիմել, դահլիճը տապալելու համար: Կէսօրէն յետոյ դումարուեցան արմատականները, որոնք արդէն իմացեր էին նախարարական խորհուրդին որոշումները. Այսպէս, գիտէին թէ վարչապետը հինգշաբթի օր վստահութեան քուէ պիտի պահանջէ իր ելմտական քաղաքականութեան համար: Գիտէին, նաեւ որ կառավարութիւնը իւրացուցած է Յովհէնի ծրագրին էական մասերը, զանազան կազմակերպութեանց զինաթափութեան մասին: (Այս տեղեկագիրը արդիւնած ընկերակցութեանց կամ խմբակցութեանց մէջ կը հաշուէ նաեւ անոնք որ զինեալ ցոյցեր կը սարքեն փողոցներու մէջ, զինուորական մարզանքներ կը կատարեն առանց արտօնուած ըլլալու: Միւս կողմէ, վնասակար կազմակերպութեանց լուծման եւ անոնց կեդրոններուն փակման վճիռը փոխանակ դատական իշխանութեան ձգելու, ինչպէս կը տրամադրէ կառավարական հրամանագիրը, կը յանձնէ վարչական իշխանութեան (նահանգապետ եւն.): Վերջապէս, Յովհէնի ծրագիրը, կ'արգիլէ համազգեստներ, պատուանշաններ կամ խորհրդանշաններ գործածել, կը փոփոխէ համախմբումներու օրէնքը, կը ծանրացնէ պատիժները եւ քաղաքական հանգամանք կուտայ այս կարգի պատիժներու):

Կը նշանակէ թէ կառավարութիւնը տրամադիր է մասամբ գոհացում տալու ձախակողմեան խմբակցութեանց, որոնք սկիզբէն ի վեր կը պահանջեն զինաթափ ընել եւ լուծել ազգայնական կազմակերպութիւնները: Բայց այդ բոլորէն առաջ, Պ· Լաւալ կ'ուզէ ապահովել իր ելմտական քաղաքականութեան վաւերացումը:

Այս առթիւ ալ վճռական դեր կատարեց Պ· Էռիօ, իր ընկերներուն հաղորդելով կառավարութեան տրամադրութիւնները եւ միջին ճամբայ մը գտնելով: Ուրիշ խօսքով, արմատականները ուժ պիտի տան կառավարութեան, եթէ անհնկալ մը չպատահի: Միեւնոյն օրը ընկերվարականներն ալ ժողով գումարելով, որոշեցին դէմ քուէարկել եւ ի հարկին մասնակցիլ ձախակողմեան դահլիճի մը կազմութեան: Իրենց դիմաւոր ծրագիրն է լուծել ազգայնական - մարտական կազմակերպութիւնները եւ խորհրդարանը, անմիջապէս ձեռնարկելով նոր ընտրութեանց:

Արմատականներու ժողովին մէջ, Պ· Էռիօ բացէ ի բաց յայտարարեց թէ ոչ վարչապետ, ոչ ալ նախարար պիտի ըլլայ ժողովրդական ճակատի կողմէ կազմուած դահլիճի մը մէջ:

Ընկերվարական եւ համայնավար պաշտօնաթերթերը երէկ նորէն կ'պաղատարարէին թէ Հրեղէն Խաչի հրամանատարը ամէն իիջոց ձեռք առած է, գաւառէն, մասնաւորապէս Նոռմանտիայէն Փարիզ փոխադրելու համար իր զինուորները, այս առտու կանուխ, երեսփ· ժողովին բացման առթիւ: Երկուքն ալ կը պնդեն թէ զնդապետ տը լա Ռոք չարժման մէջ դրած է իր ամրողջ չարքերը, մասնաւոր կեդրոններ ալ նշանակելով: Ապա ուրեմն իրենք ալ կը պատրաստուին: Երկու կուսակցութիւններն ալ մասնաւոր հրահանգներ բաժնած են, արթուն կենալու եւ «խորտակելու համար ֆաշական որ եւ է փորձ»:

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ԿՈՉԸ ՁԱՅՆԱՐՁԱԿՈՎ

Պ· Լաւալ երեքշաբթի դիշեր ճառ մը խօսեցաւ ձայնարձակին առջեւ, պարզելով թէ ներքին եւ թէ արտաքին կացութեան դժուարութիւնները: Մասնաւորապէս ծանրացաւ դրամական տագնապին վրայ, չեշտելով թէ ինք եւ իր պաշտօնակիցները չատ աւելի ստիպողական կը գտնեն դրամական եւ ելմտական խնդիրը քան ազգայնական կազմակերպութեանց հարցը: «Մեր կառավարութիւնը կազմուեցաւ Ֆրանքը պաշտպանելու եւ չարաչահութիւնը խորտակելու համար: Հինգշաբթի օր, երբ խորհրդարանը վերաբացուի, Ֆրանքին ճակատագիրն է որ պիտի որոշուի: Միայն այս հեռանկարը խուճապ յառաջ բերած է արդէն: Անձկութիւնը համակած է մեզ: Անստուգութիւնը եթէ չարունակուի, մահացու պիտի ըլլայ մեր ելեւմուտքին համար: Պէտք է քուէարկել արագօրէն: Մենք պիտի խնդրենք խորհրդարանէն իր վճիռը յայտնել անյապաղ: Այլապէս, կացութիւնը արագօրէն պիտի վատթարանայ: Վարանումի եւ անստուգութեան վտանգաւոր զարիքներէն խուսափելու համար, կառավարութիւնը վճռական քուէ մը պիտի պահանջէ խորհրդարանին բացումէն անմիջապէս վերջը: Մենք մեր որոշումը տուած ենք, անդառնալի կերպով: Ինայողութեանց չնորհիւ միայն կարելի է պահել Ֆրանքին դիմը: Եթէ խորհրդարանը տարբեր կարծիք ունի, թող բացորոշապէս ըսէ»:

Այս առթիւ վարչապետը բացատրեց թէ 1935էն 1936 պետական ծախքերու խնայողութիւնը կը հասնի 8 միլիառ ֆրանքի: Աւելի քան 500 հրամանագիր - օրէնքներով կատարուած գործը տարիներ պիտի տեւէր, խորհրդարանին մէջ: Եթէ Ֆրանքին դիմը էյնայ, փոքրերը, խոնհները պիտի կրեն հետեւանքները:

Խօսելով նաեւ արտաքին քաղաքականութեան մասին, վարչապետը յայտարարեց թէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ գործակցութիւնը պէտք է մնայ միշտ սերտ եւ վստահելից: «Ես յոյս ունիմ թէ երբ ժամանակը հասնի, անօգուտ չպիտի ըլլայ կոչ մը ուղղել Պ· Մուսոլինիի հաշտարար տրամադրութեանց: Ոչ ոք կը հաւատայ թէ միայն պատժական միջոցները պիտի կեցնեն պատերազմը: Մենք անկեղծօրէն կը բաղձանք բարի դրացնութեան եւ փոխադարձ համարման կապեր հաստատել Գերմանիոյ հետ»:

ՈՉ ԻՍԿ ԾԱՓԿԱՆՈՒՆ.— Գերմանիոյ քարոզութեանց նախաբերը հրամանագիր մը հրատարակեց, որով հրեայ արուեստագէտները կը զրկուին ծածկանուն գործածելու իրաւունքէն:

Ի՞նչպէս պիտի տուին օսար արհեստաւոր-վարպետներու իմքնութեան թուղթերը

Գրած էինք թէ օտար արհեստաւոր - վարպետները եւ « ֆասօնիէ »ները մասնաւոր ինքնութեան թուղթեր պէտք է ստանան մինչեւ դեկտեմբեր 1, համաձայն 1935 օգոստոս 8ի օրէնքին: Ահա թէ ինչ պայմաններ պէտք է լրացնել, այդ անձնագիրները ստանալու համար· —

1935 օգոստոս 8ի օրէնքին տրամադրութիւնները կը վերաբերին միայն օտար արհեստաւոր - վարպետներու եւ « ֆասօնիէ »ներու, որոնք իրենց արհեստը ի գործ կը դնեն համաձայն Ուղղակի Տուրքերու ընդհ· օրինագրքի 23րդ յօդուածին:

Հետեւաբար, այդ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐ - ՎԱՐՊԵՏՆԵՐԸ իրենց ընտանիքի անդամներէն (կին, հայր, մայր, տղաք եւ թոռներ) զատ, պէտք է ունենան միայն մէկ ընկեր եւ 18 տարեկանէն վար մէկ աշկերտ, որուն հետ աշկերտութեան պայմանագիր մը կնքուած պիտի ըլլայ:

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐ - ՖԱՍՕՆԻԷՆԵՐը իրենց ընտանիքի անդամներէն զատ, ինչպէս նշանակուած է վերը, կրնան գործածել երեք ընկերներ (քոնփանեօն), պայմանաւ որ այս վերջիններն զատ - զատ կատարեն իրեն կուտրին «ֆասօն»ը կամ իրենց մասնագիտութեան վերաբերեալ աշխատանքը եւ չահաբաժին մը ստանան արհեստանոցի պետին կողմէ դանձուած «ֆասօն»ի դիմի վրայ:

Վերոյիշեալ պայմաններուն մէջ աշխատող օտար արհեստաւոր - վարպետները եւ «ֆասօնիէ»ները, վճարելով իրենց արհեստին չահատուրքը համաձայն թռչակներու եւ ռոճիկներու սակացոյցին եւ դեղչելով ընտանեկան ծախքերը (չառժ), պէտք է ստանան ինքնութեան մասնաւոր թուղթ մը, «արհեստաւոր» (արթիզան) մակագրութեամբ:

Այս օրէնքին հնթակայ օտար արհեստաւոր - վարպետները եւ «ֆասօնիէ»ները պէտք է 1935 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1ԷՆ ԱՌԱՋ իրենց ներկայ ինքնութեան թուղթերով եւ խնդրագրով դիմեն, նոր անձնագիրը ստանալու համար,— ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՍԷՆԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ՄԷՋ՝ իրենց բնակավայրի ոստիկանական տեսչութեան (քոմիսարիա):

Ուրիչ նահանգներու համար՝ իրենց բնակավայրի քաղաքապետութեան:

Ահաւասիկ խնդրագրի պատճէնը.—

Monsieur le Préfet

Je soussigné ..... (անուն եւ մականուն), **demeurant à** ..... **Rue**..... **No.** **possesseur de la carte d'identité d'étranger No**..... **exerçant une profession artisanale et acquittant en conformité avec les dispositions de l'article 23 du Code Général des Impôts Directs, l'impôt sur les bénéfices selon le tarif applicable à la cédule des traitements et salaires,**

Ai l'honneur de solliciter le remplacement de la carte actuelle d'identité d'étranger par une carte spéciale portant la mention «ARTISAN»,

Je joins à la présente demande un questionnaire dûment rempli, certifié exact et signé.

Veuillez agréer, Monsieur le Préfet, l'assurance de ma très haute considération.

(Ստորագրութիւն եւ թուական)

*** Խնդրարկուները համապատասխան հարցարանները լեցնելով, պէտք է ներկայացնեն նաեւ որ եւ է թուղթ որ կրնայ օգտակար ըլլալ եւ ՄԱՄՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՈՒՂՂԱԿԻ ՏՈՒՐՔԻ ՄԱՍԻՆ ԵՂԱԾ ՎԵՐՋԻՆ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Խնդրագրին փոխարէն պիտի տրուի ընկալագիր մը (ռեչէփիսէ), որ ինքնութեան թուղթին տեղը կը բռնէ, մինչեւ վերջնական թուղթին յանձնումը:

Այն օտարականները որոնք «ոչ - աշխատաւոր»ի ինքնութեան թուղթ չունին, որ եւ է դիմումէ առաջ պէտք է տեղեկութիւն ստանան իրենց թաղի ոստիկանական տեսչութենէն (Փարիզի եւ Սէնի համար), կամ քաղաքապետութենէն, կատարելի ձեւակերպութեանց մասին:

Գաղտնի կազմակերպութիւն մը Լիբանանի մէջ

39 դաւադիրներ ձերբակալուած

Պէյրութի Ապահովութեան Տեսչութիւնը ձեռք անցուցած է ծրագիրն ու բոլոր գաղտնիքները դաւադրութեան մը, որ կազմակերպուած էր Լիբանանի մէջ, գլխաւորաբար երիտասարդ ուսանողներու կողմէ եւ որուն կը մասնակցէին կարեւոր անձնաւորութիւններ, փաստաբաններ, բժիշկներ եւն.: Կազմակերպութիւնը, որուն անդամները հարիւրաւորներով կը հաշուուին, պատրաստած էր յատուկ ծրագիր մը, նշանաբան ունենալով՝ «Սուրիան Սուրիացիներուն»: Կազմակերպութեան առաջին պայմանը գաղտնապահութիւնն էր եւ մահով կը սպառնար անոնց որոնք գաղտնիքները դուրս կը հանէին:

Ընդհանուր Ապահովութիւնը տեղեկանալէ վերջ կազմակերպութեան նպատակներուն եւ գաղտնիքներուն, կը սկսի հետապնդումի եւ յաջորդ օր կը ձերբակալէ ղեկավարները եւ կը յանձնէ խառն դատարանի հարցաքննիչ դատաւորին, անոնց մօտէն գրաւուած թուղթերով եւ ծրագիրներով, որոնց վրայ արձանագրուած էին անունները բոլոր անդամներուն:

Ենթադրութիւններ կան թէ, այդ դաւադրական կազմակերպութիւնը լոկ տեղական մէկ ճիւղն է Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ մէջ կազմուած համանման կազմակերպութեանց: Կազմակերպութիւնը կը կոչուէր «Սուրիոյ Ազգային կուսակութիւն» եւ ամէն միջոցներով կը ձգտէր անկախութեան եւ ազատութեան:

Սուրիոյ թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հրատարակեն սոյն դաւադրութեան մասին.—

« Սուրիոյ ազգային կուսակցութիւն » անունին տակ ծածկուած այս գաղտնի կազմակերպութիւնը օրինակուած էր գերման Նացի կուսակցութենէն եւ իր ղեկավարներէն չատերը կը կոչուին Հիթլէր, Կէօրինկ եւ Կէօպէլս: Հիթլէր անունով կը ճանչնային իրենց ընդհանուր պետը՝ Պ· Անթուան Սաատէն որ սոյն դաւադրութեան հիմնադիրն էր:

Ատեն դատարանի հարցաքննիչ դատաւոր Պ· Թէմթալ 39 հոգիի համար բանտարկութեան հրամանագիր ստորագրած է: Անոնք զրուած են տարբեր խցիկներու մէջ եւ արգիլուած յարաբերութենէ: Վերջին ծայր կարեւորութեամբ կը չարունակուին հարցաքննութիւնները բանտարկեալներուն հետ, որոնց մէջ կը գտնուին փաստաբաններ, բժիշկներ, ուսուցիչներ եւ ուսանողներ, գլխաւորաբար Ամերիկեան համալսարանէն: Անոնց գոլէն զրաւուած են.— կուսակցութեան ներքին կանոնագիրն ու ծրագիրը, ծածկագիր մը, որով կը

(Շար· ը կարդալ Գ· էջ)

ԹՈՒՐՔԻԱ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

ՆՈՐԷՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

Մարդահամարի ցուցակէն երեւան կուգայ որ Թուրքիոյ մէջ քան է թիւը այն քաղաքներուն, որոնց բնակչութիւնը 25.000էն աւելի է: Ենթադրենք պահ մը, թէ իրապէս Իզմիրը 170.000 բնակիչ ունի, Պրուսան՝ 72.326, Էսկիշէհիրը՝ 50.892, Տիգրանակերտը՝ 34.874 եւն.: Զմռսոնանք, սակայն որ Թուրքիան ունի 52 կուսակալութիւններ: Հետեւաբար եւ 52 կուսակալանիստ քաղաքներ: Ուրեմն՝ Թուրքիոյ մէջ կան կուսակալութեանց 32 կեդրոններ, որոնց բնակչութեան թիւը 25.000էն ալ քիչ է...

Մարդահամարի ցուցակը կուտայ նաեւ բաղդատութիւն մը՝ քաղաքներ - րու բնակչութեանց՝ 1927ին եւ 1935ին թիւերը դնելով դէմ առ դէմ: Կը պարզուի որ Պոլսոյ բնակչութիւնը 690.857էն բարձրացեր է 740.751ի, Սեբաստիա՝ 28.493էն 35.207ի, Կարին՝ 31.457էն 33.127ի, եւն.: Այս բաղդատութիւնը ապացոյց մը չէ սակայն որ այդ քաղաքներու բնակչութիւնը աճում ունեցած է (ծնունդ): Վասնզի, ինչպէս նախորդով կ'ըսէինք, Թուրքիոյ մէջ գիւղերէն քաղաք խուժում մը սկսաւ տագնապի տարիներուն: Եւ հետեւաբար, եթէ իրապէս քաղաքներու բնակչութիւնը աւելցաւ, գիւղերունը նոյն չափով նուազեցաւ:

Մարդահամարը, ինչպէս ծանօթ է տեղի ունեցաւ 20 հոկտ.ին: 24 հոկտեմբերին, ամբողջ երկրին բնակչութեան թիւը յայտնի էր... Բոլորս կը ճանչնանք Թուրքիան: Գիտենք թէ այդ ընդարձակ երկիրը հաղորդակցութեան ինչ դժուարին միջոցներ ունի: Հապարաւոր գիւղեր կան, որոնք ոչ հեռաիօս, ոչ ալ հեռագիր ունին, իսկ երկրին զանազան անկիւններուն մէջ մարդահամար մը չաբաթներով չի կրնար վերջնանալ: Այս պայմաններուն մէջ, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ Ըսմէթ Նուռած էնկիւրիի իր վարչապետական սենեակին մէջ, միայն չորս օրուան մէջ ճշդրիտ կերպով կը ստուգէ թէ երկրին բնակչութեան թիւը 16.188.767 է: Կեղծիքը այնքան վրան բաց է, որ հազիւ կը զսպէ մարդ իր ծիծաղը ...

Մարդահամարի գործին գլուխն է դրուած Եւրոպացի մը: Հետեւապէս, կը խորհի ընթերցողը, արդիւնքը պէտք է ճիշդ ըլլայ: Բայց, չէ՞ որ այդ մասնագէտը կերպն է որ ցոյց կուտայ միայն, կուտայ ուղղութիւն, եւ, իր կարգին նոյնը էնկիւրիի մէջ, կը հսկէ գործին ընդհանուր գնացքին վրայ: Ու ոչ մէկ տարակոյս, որ էնկիւրի կը խաբէ եւ իր մէջ բազմած ու իր կողմէ հրաւիրուած եւրոպացի մասնագէտը եւս, առնելով անկէ բոլոր գործնական թելադրանքները, ու անոր ներկայացնելով բարդուած ցուցակները: Պատերազմի չբջանին Պէրճիկի մէջ (Եփրատի եզերք) իսլամ գաղթականներու տնօրէնի օգնական նշանակեր էին զիս: Օրական՝ 3—4000 Թուրքերու եւ Քիւրտերու օրապահիկ կը բաշխէինք: Տնօրէնը, որ ամէն ինչ թողած էր իմ վրաս, օր մը փափաց ականջիս.

— Օրական 50 ոսկի պիտի հանես ինծի համար:

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ, պէյս, ըսի զարմացած, անունով, տեղով կ'արձանագրենք բոլորը:

— Պա՛հ, պատասխանեց խնդալէն, Ահմէտի ու Այիշէի սովը կայ. անունները չարէ ու կնքէ դէմը,— եւ առջեւը դրած տոպրակ մը «մէօհիւրը» — կամ կ'ընես, կամ կ'երթաս Տէր Զօր...

— Իսկ կեդրո՞նը:

— Կեդրոնը իմ 50ովս չի զբաղիր, որովհետեւ ինք օրական 500ով զբաղած է...

Պարագան նոյնն է, հոգ չէ թէ զեղծումի հետ կապուած բան մը չըլլայ: Ահմէտներու եւ Այիշէներու ցանկ պատրաստելը չատ դիւրին է: «Մէօհիւր»ն ալ նոյնքան առատ...

Մարդահամարը հրապարակած չէ կարեւոր պարագայ մը: Բնակչութիւն ցոյց տրուած է 16 միլիոն սահմանի: Բայց, ոչ մէկ խօսք այն մասին թէ այդ բնակչութենէն՞ որքանըԹուրք են, ո՞րքանը Հայ, ո՞րքանը Յոյն, Չէրքէզ, Լազ, Քիւրտ, Հրեայ, Վրացի, Ալպանացի, եւայլն: Էնկիւրի ինչո՞ւ խոյս տուած է այս չատ հետաքրքրական ցուցահանդէսէն: Չի՞ դիտեր. չէ՞ ստուգած,— անկարելի է: Մանաւանդ որ հարցարաններուն մէջ կայ ճշդող հարցում մը: Բայց, ան նախընտրած է այս պարագան եւս իրեն պահել: Ոչ Թուրքերու Թիւը ծածուկ պահեց եւ 1927ի մարդահամարին:

Այս անգամ աւելի բացորոշ կերպով դրաւ իր նպատակը: Հայը իրաւունք չտուաւ իր ազգութիւնը գրելու: Նկատուեցաւ Թուրք մը, որ կրօնքով «Կրեկորեան» է: Չգիտենք թէ Յոյներ եւ Հրեան ինչ գրեցին: Կասկած չկայ, սակայն, որ Քիւրտ, Չէրքէզ, Լազ եւայլ փոքրամասնութիւններ արձանագրուեցան իբրեւ Թուրքեր: Այս պարագան հարկ է նկատի ունենալ, որովհետեւ, երբ ամէն ողջմիտ մարդ բացարձակ չի հաւատար— եւ իրաւամբ,— որ Թուրքիա 16 միլիոն բնակիչ ունի, պէտք չէ անտեսել եւ այն իրողութիւնը որ 8 — 9 միլիոն իսկական բնակչութեան նկատելի մէկ մասն ալ ոչ - Թուրքեր են:

Էնկիւրի, իր այս մարդահամարով կը ձգտի ի ձեռին ունենալ ցուցակ մը, որ ցոյց տայ թէ երկրին որ վայրին մէջ ինչ քանակութեամբ «ձուլելի» տարրեր կան, եւ թէ անոնք ինչ քանակութեամբ հարստատ Թուրքերով են չրջապատուած: Իր այս հետաքրքրութիւնը կը զուգորդուի այն օրէնքին հետ, զոր երկու տարի առաջ հրատարակեց (10 առ հարիւրի համեմատութեամբ ոչ - Թուրքերու բնակչութեան օրէնքը) եւ զոր կը խորհի մօտերս կիրարկել, սկսելով Տէրսիմէն:

Ընդունելով հանդերձ որ ցոյց տրուած 16 միլիոնը բարդուած Թիւ մըն է, պահ մը զայն նկատենք ճիշդ: Նը - կատենք, նոյնիսկ, որ բոլորը Թուրքեր են: Ըստ երեւոյթին բաւական խոշոր կը Թուի ան մեզի: Մեզի՝ Հայերուս՝ մանաւանդ, քանի որ մենք, ենթագիտակցօրէն, մեր Թիւին հետ բաղդատութեան կը դնենք զայն: Եւ սակայն, երկրի մը բնակչութեան Թիւը կը գնահատուի ոչ Թէ միլիոններովը, այլ նոյն այդ երկրին տարածութեամբը:

Ուրեմն, երբ Թուրքիոյ բնակչութիւնը, որպէս քանակ, դնահատումի կ'ենթարկենք, մենք պարտաւոր ենք նկատի ունենալ Թէ այդ բնակչութեան Թիւը ինչ համեմատութիւն ունի Թուրքիոյ տարածութեան հետ:

Նոր Թուրքիոյ կողմէ հրատարակուած աշխատասիրութեան մը համաձայն, երկրի տարածութիւնն է 772 հազար 340 քառ. քիլոմէթր: Այս Թիւէն եթէ զեղչենք 1,170 քառ. քիլոմէթր. ճահիճներն ու 8,434 քառ. քիլոմէթր լիճերը, կ'ունենանք 762,736 քառ. քիլոմէթր ցամաքային տարածութիւն մը:

Ուրեմն, իբր Թէ 16 միլիոն սաչափ բնակչութիւն մը կ'ապրի այդ ընդարձակ տարածութեան վրայ: Իսկ ասիկա կը վկայէ որ Թուրքիան չատ ամայի երկիր է: Վասն զի, մէկ քառ. քիլոմէթրի վրայ չուրջ 20 հոգի կ'իյնայ (իրականին մէջ 14 հազիւ): Այս նայ (իրականին մէջ 14 հազիւ): Այս ամայութիւնը զգալի կ'ըլլայ, երբ յիշեցնենք որ Իտալիոյ մէջ մէկ քառ. քիլոմէթրի վրայ 124 հոգի կը բնակի (համեմատաբար), իսկ Ճունաստանի մէջ 38 հոգի:

Նուազ ուշադրաւ չէ եւ այն պարագան, որ Թուրքիոյ այս ցանցառ բնակչութիւնը անկանոն ձեւով բաժնուած է երկրին զանազան մասերուն մէջ:

Օրինակ, ամբողջ Թրակիան ցոյց տրուած է 776,917 բնակիչով (չորս կուսակալութիւն) :Առանձինն Պոլիսը՝ 740,751 հոգի:

Իզմիր, Սպարթա, Այտընը, Պալըքէսիր, Աֆիոն, ամբողջ այդ չրջանը ցոյց տրուած է 1,816,985 հոգիով: Ասիկա Թուրքիոյ ամէնէն խիտ չրջանն է իրրեւ Թէ...:

Նկատելի բարդում մը կայ եւ «Արեւելեան նահանգներու» բնակչութեան Թիւին վրայ:

էլ - Ազիզ	253741
Երզինկա	158983
Կարին	386477
Կարս(*)	304245
Մուշ	157503
Սղերդ	127870
Սեբաստիա	435629
Վան	142661
Գումար	1,967,109

Եւ սակայն, հակառակ այդ չափազանցումին, հայկական նահանգներու բնակչութեան Թիւը — կարճն ալ միասին առնելով հանդերձ,— չէ գոած երկու միլիոնն իսկ: Աչքարհ դիտէ Թէ Կարին, Վան, Կարս, Սեբաստիա եւայլն, դաշարկուած վայրեր են: Երեք գլխաւոր տարրերը,— Հայեր, Թուրքեր եւ Քիւրտեր — դրեթէ հաւասարապէս Ջարդուած կամ քշուած են: Թուրքերը՝ իրենք՝ ամէն առթիւ կը գանգատին այդ վայրերու բացարձակ ամայութենէն: Բայց, որովհետեւ բնակչութեան Թիւի ցուցադրումը կը հետապնդէ քաղաքական նպատակներ ալ, էնկիւրի ուշեցուցած է զանոնք:

Ինչ ալ ըլլայ, սակայն, իր մարդահամարի Թիւն իսկ լաւագոյն փաստն է մեր ձեռք, որ Թուրքը ոչ միայն պատմական, այլ եւ Թուական տեսակէտով իրաւունք չունի այդ հողերուն տէրն ըլլալու: Երբ այդ հսկայ տարածութիւններուն վրայ, ուր հայ ժողովուրդը հազարաւոր տարիներու կեանք մը եւ ստեղծագործութիւնն է ունեցեր,— ան հազիւ երկու միլիոն բարդուած, ուրեմն՝ իրականին մէջ, 1—1 քառորդ բնակչութիւն ունի, իսկ այդ բնակչութեան մեծ մասն ալ Քիւրտեր են, փաստօրէն կը կորսընցնէ զանոնք իրը նկատելու մեծագոյն կռուանը:

Տասը տարիներ չարունակ չանաց բարձրացնել այդ Թիւը, չատ լաւ գըՆահատելով եւ ամայութեան վտանգը, եւ բազմութեան առաւելութիւնները: Բայց, անկարող եղաւ աւելցընել հայկ. նահանգներու բնակչութիւնը: Ընդհակառակն, տեղացիներն իսկ սկսան մեկնիլ դէպի արեւմուտք: Երկաթուղին չատ բան չի փոխեր կացութենէն ու պայմաններէն: Ոչ ալ ռուսեւթուրք բարեկամութիւնը կրնայ լեցնել զանոնք:

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

(*) Փոխան Տիգրանակերտի (214 հազար 811): Վ. Ի.

ԵՐԳ ՈՒ ԹԱՏՐԵՆ

ԼԻՒՍԻԷՆ ՊՈՒԱՅԻԷ

Ֆրանսացի « իրապաշտ » երգչուհիներուն գլուխը կը գտնուի այս մոգուհին որ դմայլելի ինքնատպութեամբ մը կ'երգէ փոքրիկ, ժողովրդական երգերը:

Ձայնէ աւելի հոգի է իրը: Հոգի մը մեղմօրօր, նուաղուն եւ տխուր քաղցրութիւններով օծուած: Եւ իր ձայնը հոգի ըլլալուն, կը թրթռայ մարմինները ներքեւ միայն: Իրը կամարները բնդացնող եւ գմբէթները լեցնող ձայնը չէ: Աւուակ մըն է ան որ կը սահի հանդարտ բայց խոր յուզումով մը, ծաղիկներու եւ տերեւներու տակէն: Գիշերին մէկ կիթառ մը ինկած է: Անոր ներքեւ Լիւսիէն Պուայեէն է: Անոր ներքեւ Լիւսիէն է: Անոր ներքեւ Լիւսիէն Պուայեէն իբրեւ կախարդուհի կը բանայ մթնոլորտին մէջ յուզուած ծաղկաստան մը, տրտմութեան նոճիներով:

Իր երգերը, որոնց մէջ կաթիլ մը բանաստեղծութիւն կայ, խտացած փայլակ մը, հրաշքով մը կը ծաւալին, դրաւելով հոգիներու հուները:

Եղանակները անգամ մը եւս կը ըստեղծուին իրմէ եւ կը դառնան իրենց վերջնական ձեւերը, այնքան յարմար հոգեկան ծաղկամաններու:

Երբ ան կ'երգէ, հարկ է մարել լոյսերը, հարկ է գահոյ մը վրայ բազմեցնել նորին վեհափառութիւն Լուսնթիւնը, հարկ է փակել աչքերը եւ բանալ հոգիին կախոյրները, լեցնելու համար զանոնք գինով: (Լիւսիէն Պուայեէն գիտէ երգը գինիի վերածել, ինչպէս կրնայ գինին երգի փոխել): Հարկ է իջեցնել վարագոյրները եւ նայիլ հոգիներու մէջ: Կամ ամէն մարդ իր հոգիին մէջ պէտք է նայի, պեղելով իր սիրոյ յիշատակները եւ վիշտերու մայր տաճարը: Թոյլ տալ որ հոսի աւերակներուն եզերքէն արտասուքի գետակը, ինչպէս Ախուրեան կը վազէ Անիին մէջէն:

Եւ ոգեհարցական այդ սենեակին մէջ, այդ կրկին մթութեան մէջ հեթանոս ծաղկուհիի մը նման Թող Թրթռայ ներա ձայնը, իր սպիտակ մարմինով, պարելով գորգին վրայ եւ իրմէ ճառագայթներ արձակելով մեր հոգիներուն մէջ:

Ան իր ձայնով միայն տեսանելի է, Թէեւ անհպելի, անհասանելի:

Երբ աւարտած է սիրերգը՝ չքա — ցած է տեսիլը, Թէեւ մթնոլորտին մէջ կը մնան իր տպաւորութեան ու լիքները իրենց Թոյրերով եւ զանակ — ներով:

Ա՜հ, իր տրտում, նուաղուն, երազային, խոր ու խռովիչ երգասացու— թիւնը ...

Ապաստանարան մըն է իր երգը, այն մարդերուն համար որոնք դժգոհ են օրերէն:

Ճոխ բուսականութեան մէջ պահ — ուած կախարդական տնակի նման է իր ձայնը, զարուս հրէշութիւններէն զարնուած անճերուն համար այնքան հիւրընկալ:

Իր երգը աղբիւր մըն է աստղերու, որուն չուրջը իրենց հոգին կ'աւանդեն տրտմութեան ծաղիկներ ...

Ան ճաշակած է մարդկային տառապանքը եւ զայն վերածած ներդաշ — նակութեան:

Ձայնի կիսատուածուհի ...

Ան լծուած իր ձայնին՝ կը հերկէ սրտերու խորունկ տառապանքը, կ'ո— րոդէ զայն արցունքներով եւ ճառա — գայթներ կը հանէ մեր ներքին հողե— րէն:

Իր ձայնին հրաշալի ինքնատպութիւնը մեր ներաշխարհին մէջ կը կանգնէ վիթխարներ, տաք սենեակներ եւ սիրոյ խորաններով: Կը նկա — րէ սիրակցորդ զոյգ մը, մեծ սիրոյ մը մեծադոյն տառապանքով խա — ուած: Իր երգը կը բուրէ՛: Այո՛, հո — տաւէտ է իր ձայնը եւ ես կը չնչեմ այծատերեւի բոյրեր, սիրած էակի մը մորթին բոյրերը եւ տակաւին բոյրը սիրոյ կրակներուն:

Իր ձայնին մէջ կարօտախտը Լիբա— նանի աղնիւ խունկին պէս կը վառի: Կարօտախտը: Կարծես Լիւսիէն բաժնուած ըլլայ սիրոյ կղզիի մը, ինչպէս մենք բաժնուած ենք մեր հողերէն:

Իր երգած ամէնէն աշխարհիկ եր — գին մէջ անդամ ան քրմուհի մըն է որ իրապաշտութիւնը խառնած է արուեստի բոլոր զարդոցներուն, այնքան անճիգ եւ այնքան քաղցր հարազատութեամբ:

Եւ մանաւանդ Արեւելք կայ իր ձայնին մէջ: Ու ճիշդ ատոր համար է մեր խանդավառութեան ու յուզումին ծովածաղկումը: Միջերկրականեան արեւելք մը, աշխարհ մը տաք ու խենթ հոգիներու, իրենց սիրոյ կրակներով եւ մտածման խորհուրդներով:

Կարծես արեւելեան արքայի մը պալատէն իջած է ու հեռացած, զա — լու համար մեծ թագաւորին՝ ժողո — վուրդին եւ ըլլալու համար երգի թա— գուհի:

Ժողովրդական այս թագուհին կ'եր— գէ հոգիներուն վիշտերը, յուսախա — բութիւնները, երազները եւ չիրա— գործուած ցանկութիւնները, այնքան զգայուն, այնքան սրտագին հատնու— մով:

Որովհետեւ իր ձայնին արմատը իր սրտին մէջն է, ինչպէս իր ձայնին ճիւղերը բոլոր սիրտերուն մէջն են:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

«ԼԱ ՊԱՆՏԷՐԱ»

Օտար լեգէոններու կեանքէն առ — նուած չարժանկար մըն է «Լա Պան - տէրա»ն, քաղուած Փիէռ Մադ Օրլա— նի մէկ գրուածքէն:

Ասկէ առաջ Ֆրանսայի նչանաւոր բեմադիրը, Ժաք Ֆէյտէր մէկտեղ բե— րաւ «Մեծ խաղ»ը վերնագրով չար — ժանկար մը, Ֆրանսական օտար լե — գէոնական կեանքէն, որ մեծ յաջո — ղութիւն գտաւ:

Այժմ այս չարժանկարն ալ կրնայ անոր կարգին դասուիլ. նոյն իսկ աւելի յաջող կարելի է համարիլ: Բեմադիրը, Ժաւիէն Տիւվիվիէ ամէն ջանք թափած է յաջողութեան համար: Այս բեմադիրն էր որ այնքան յաջող կերպով չարժանկարի վերածեց «Տավիտ Կօլտէր»ը, «Փուալ տը քարոթ»ը եւ վերջերս ալ Ցիսուսի կեանքէն առնուած «Գողգոթան»:

Փիէռ Մադ Օրլանի հերոսին պատկերը կը կենդանացնէ Ժան Գաբէն. ասոր չուրջ է որ կը դառնայ բոլոր խաղը:

Ոճրագործ մը հետապնդուելով ոստիկանութենէն կը զինուորագրուի սպանիական օտար լեգէոններու բանակին մէջ եւ հոդ ամբողջովին տարբեր կեանքի մը մէջ նետուած, վերջ ի վերջոյ կը մեռնի հերոսաբար, պատերազմի դաշտը, իր իսկ առած հատուցումի դաշտը, իր իսկ առած հատուցումի դաշտը, իր իսկ առած հատուցում

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

Տիկ. Մակոլըէն Փալ Ըերմութեամբ բաբախուն յօդուած մը ունի Փոփիւլըի մէջ (26 Նոյ.), Ֆրանսա բնակող օտարականներու մասին, որոնց կացութիւնը կը չօշափեն կարգ մը հրապարակագրական - օրէնքներ:

— Ցօդուած մը չէ, հատո՞ր մը պէտք է գրել՝ պատկերացնելու համար օտարականներու ողբերգութիւնը: Ոըպէսզի կարելի ըլլայ այդ գիրքին մէջ ցոյցնել իրականութիւնը, պէտք է գրել ճիչերով, արցունքով եւ արիւնով: Բառերը չատ սառն են, չատ չոր եւ չատ փոքր՝ պատկերացնելու համար բովանդակ թշուառութիւնը:

Այսօր, իմ գրելիքս կը սահմանափակուի հարցին իրաւական երեսին ներկայացումով, այնպէս ինչպէս կը բերվին վերջին հրովարտակ - օրէնքները: Քանի որ չենք կրնար ցոյց տալ հալածուած մարդկութեան մը վէրքերը, դէթ ցոյց տանք այն անդանօթ ճեռքը, որ կ'ինջեցնէ մահացու հարուածը:

Անոնք որ ծանօթ են այն ահաւոր կացութեան, որ ստեղծուած է այս երկրին մէջ մարդկային զանգուածի մը համար,— քաղաքական տարագիրներ, աշխատաւոր գաղթականներ,— միամտութեամբ կը կարծէին թէ անկարելի էր ականատես ըլլալ ասկէ աւելի անգթութեան եւ թշուառութեան: Պաշտօնաթերթին 31 հոկտեմբեր թիւին մէջ հրովարտակ - օրէնքներուն ընթերցումը ցոյց տուաւ որ կարտած են: Այդ թուականէն ասդին, անարդարութիւնը կը հասնի քարքարոսութեան, անհեթեթութիւնը կը դառնայ յիմարութիւն, տուները որ Ֆրանսայի երեսին վրայէն կը սրբէր ասպնջականութեան արտայայտութիւնը, ամօթալի արատ մը կը կազմէ հիմա:

Ֆրանսայի արդի վարչակարգը կը նրբինչուի այն սկզբունքէն, որուն համաձայն երկրին մէջ օտարական մը բնակութիւնը չնորհ մըն է, վերմ մը սովորական օրէնքէն, մէկ խօսքով՝ թոյլտուութիւն մը:

Այդ թոյլտուութեան արտայայտութիւնն է ինքնութեան թուղթը, իսկ այդ թուղթին չնորհումը կախում ունի կամայականութենէն այն մարդոց, որոնք իշխանութիւն ունին իրենց ձեռքը:

Իրականին մէջ որո՞ւն ձեռքը կը դնուի այդ իշխանութիւնը: Թէեւ պաշտօնական արձանագրութիւնները որոշապէս կ'ըսեն թէ ինքնութեան թուղթերու չնորհումը յանձնուած է նահանգապետութեանց, սակայն եւ այնպէս պէտք է գիտնալ որ թուղթերը տալու համար նախ անհրաժեշտ է քննութիւն մը կատարել, հասկնալու նպատակով թէ «օտարականը ցանկալի ապահովութիւն մը կը ներկայացնէ»: Բայց ո՞վ է որ պիտի դատէ այդ ապահովութեան արժէքը: Մարդիկ որոնք պաշտօն ունին գաղտնի գրծելու, առանց հակակշիռի, յանախ քսութեան եւ չանթաժի մթնոլորտի մը մէջ, այնպէս որ անմեղը կը դառնայ յանցաւոր: Եւ կը դատուի իբրեւ ամբաստանեալ, որուն գործած անգին:

Կ'որոշուի եւ առնել ինքնութեան ժամանակ թուղթը, ինչ որ կը նշանակէ ղրկուիլ Ֆրանսական հողին վրայ բնակութեան իրաւունքէն: Եւ երբ օտարականը իր կամքով չի հեռանար երկրէն, վտարման հրաման կը ստանայ: Իսկ երբ օտարականը չի կրնար կատարել իրեն տրուած հրամանը, ինքնութեան կամ մարզկային ամէն իրաւունքէ կը զրկուի, կ'արձանագրուի «անրաղձալիներու» ցանկին մէջ, ուր իրեն կը սպասէ տարբեր ճակատագիր մը:

Ներքին նախարարութեան ելմտական զեկոյցէն կը հասկցուի, որ 1932-ին Ֆրանսայէն հեռանալու հրաման ստացած են 5.401 հոգի, 1933ին 5.323 հոգի, իսկ 1 յունուարէն 31 հոկտեմբեր 1934ին 6.982 հոգի:

Ներքին նախարարութեան կարծիքով, Ֆրանսայի մէջ բնակութեան իրաւունքէ զրկուածներուն թիւը, — ասոնց համար վիճակագրութիւն չկայ,— երեք անգամ աւելի է երկրէն հեռանալու հրաման ստացած օտարականներու թիւէն:

Մի կարծէք թէ այս հրամանը կը տրուի անոնց որ նոր հաստատուած են Ֆրանսայի մէջ: Այդ հրամանը կը տրուի նաեւ անոնց, որ ծնած են Ֆրանսայի մէջ: Եւ այսպէս արմատախիլ կ'ըլլան ընտանիքներ: Հայրը, ոմն ըուն զաւակը Ֆրանսացի է, կամ կինը Ֆրանսուհի մըն է, կը տեսնէ իր օջախին քանդուիլը: Այդ հրամանով ամուսինը կնոջմէն կը զատուի: Այդ հրամանը կը հարուածէ նոյն իսկ Ֆրանսահպատակութիւն ստացած զրժբախտները:

Ֆրանսայի մէջ բնակելու իրաւունքէ զրկում, Ֆրանսական հողէն հեռանալու հրաման, եւ ասոնց կը յաջորդէ գերագոյն պատիժը,— արտաքսում:

Առաջարկը կը բերուի ոստիկանական խորհուրդակով ներքին նախարարութեան: Եւ արտաքսումի կը զատապարտուին անոնք որ չեն հնազանդած երկրէն հեռանալու հրաւէրին:

Պաշտօնական վիճակագրութիւնները ցոյց կուտան, որ 1931ին արտաքսուածներուն թիւը էր 9.280, 1932ին 9.022, իսկ 1933ին 7.403: Ցունուարէն մինչեւ 10 հոկտեմբեր 1934ին 6.565:

Ի՞նչ պատճառաբանութեամբ կ'արտաքսուին այս դժբախտները: 30 հոկտեմբերին, արտաքսուած օտարականներու մասին պատժական նոր օրօրինութիւններ բանաձեւող հրովարտակին տոթիւ, կը գրուի հետեւեալը.—

«Մեր օրինագիրքով նախատեսուած պատիժը ընդդէմ այն օտարականին, որ Ֆրանսայի մէջ կը մնայ հակառակ արտաքսումի հրամանին, բանտարկութիւն է մէկ ամիսէն վեց ամիս:

... Մենք կը կարծենք թէ պէտք է աստիճանել պատիժը, որ այլ եւս կորսնցուցած է վախի տպաւորութիւնը»:

Հետեւաբար կ'որոշուի փոխել 3 դեկտ. 1849ին ընդունուած օրէնքին 6րդ յօդուածը, օտարականներու բռնակութեան մասին Ֆրանսայի մէջ:

Ցօդուած 8 (փոփոխեալ).— Ամէն օտարական որ չէ հնազանդած նախորդ յօդուածով կամ Պատժ. Օրինագրքին 272րդ յօդուածով սահմանուած պատժամիջոցներուն, կամ հնազանդելով այդ պատժամիջոցներուն՝ հեռացած է Ֆրանսայէն, սակայն վերադարձած է առանց կառավարութեան արտօնութեան, կը յանձնուի դատարանի եւ կը դատապարտուի քանտարկութեան վեց ամիսէն մինչեւ 2 տարի: Բանտարկութեան չրջանը լրանալէ վերջ, ըստ վճիռին՝ օտարականը դուրս կը հանուի սահմանէն:

Միւս կողմէ կ'աւելցուի, որ չնորհիւ այս պատժական միջոցներուն, «կառավարութիւնը խնայողութիւն մը կատարած կ'ըլլայ այն հսկայ ծախքերուն վրայ, որոնք յառաջ կուգան բանտարկեալներ անոնք որոնց կացութիւնը հաչա չէ օտարականներու բնակութեան օրինական որամադրութիւններուն»:

Այսպէս, ուրեմն, խնայողութիւն ընելու համար բանտային ծախքերուն վրայ միակ միջոցը կը համարին աւելցնել ... բանտարկութեան չրջանը: Այստեղ զղուելին կը մրցի ծիծաղելիին հետ: Երանի թէ մեզի տրուէր ողբալ միայն ծիծաղելիին վրայ: Նոր տուապանք մըն է որ կը ստեղծուի: Նոր մեթոտ մը, որ է բանտարկել աշխատաւորը զժոխային պայմաններու մէջ, եւ այսպէս կը զրկուի իր ինքնութեան թուղթէն՝ երբ աչխատանք չի գտներ, եւ կը զրկուի իր ապրուստի միջոցէն՝ եթէ ինքնութեան թուղթ չունի:

Ժամանակ է պոռալու եւ բողոք բարձրացնելու, տեսնելով որ կը բաղմանայ բանակը հալածեալներուն, որոնք կը ձերբակալուին ոճրագործներու նման եւ կը քչուին դէպի սահմանագլուխ ինչպէս ոչխարի հօտ մը դէպի անդունդ: Ձեն բաւականար այդքանով, անոնց ձեռքէն կ'առնեն անցագիրը, այսպէս քաղաքացիական կեանքի ամէն նշան վերցնելով անոնց վրայէն: Եւ խեղճերը, որ ոչ հող ունին եւ ոչ երկիր, կ'իյնան գերիներու բանակատեղիներուն մէջ:

ՀՈԳԵՇԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՏՍՊԱԳ ԵՒ ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՆԴԷՍ Տ. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

— • —

Ծանձնարարութեամբ Տ. Գարեգին եպիսկոպոսի, հոգեւոր հովիւ Հայոց Մարսիլիոյ եւ չրջակայից, կարգադրութեամբ իր կողմէ նշանակուած յանձնախումբին եւ նախաձեռնութեամբ Մարսիլիոյ հայ երաժշտական Միութեան, որոշուած է յառաջիկայ դեկտ. 1ի կիրակին Փրատոյի Սրբոց Թարգմանչաց եկեղեցւոյն մէջ մատուցանել Ս. պատարագ հոգեհանգստեան պաշտօնով միասին՝ ողբացեալ Տ. ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏի մահուան քառասունքին առիթով: Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Գարեգին եպիսկոպոս:

Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները պիտի կատարուին երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգիսեանի, եւ Ս. պատարագի աւարտումէն անմիջապէս վերջ տեղի պիտի ունենայ յիշատակի հանդէս մը: Պիտի երգուին կոմիտասեան եկեղեցական եւ ժողովրդական երգեր եւ պիտի ըլլան բանախօսութիւններ:

Սիրով կը հրաւիրուի Մարսիլիոյ եւ չրջակայքի ամբողջ հայութիւնը, առանց յարանուանական խորութեան, ներկայ գտնուելու անպայման իր պաշտօնական մարմիններով, այն եկեղեցական եւ երաժշտական կրկնակի հանդիսութեանց, յարգանքի եւ երախտագիտութեան արժանաւոր հատուցումը տալու համար մեր տարաբախտ ու մեծատաղանդ եկեղեցական երաժշտապետի եւ Հայաստանեայց խօսնակի անմոռանալի յիշատակին:

Սկիզբ ժամերգութեան՝ ժամը 8: Սկիզբ Ս. պատարագի՝ 9.30: Հոգեհանդիսա եւ քարոզ՝ 10.45:. Ցիշատակի հանդէս՝ 12—13.15:

Ցանձնախումբ եւ Հայ Երաժշտ. Միութիւն

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Սանուց Միութիւն Ալֆորվիլի մէջ

— • —

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Գաղութիս մէջ գոյութիւն ունեցող կազմակերպութիւններուն եւ միութիւններուն մէջ, ամէնէն եռանդուն ու աչխատունակ տարրը Հ. կարմիր Խաչի անդամուհիներն են, իրենց գլուխը ունենալով պարտաճանաչ վարչուհիւն մը:

Այս կազմակերպութիւնը ունի մօտաւորապէս հարիւր անդամուհիներ ու անդամներ, ունի ղպրոց մը 70 — 80 աչակերտ - աչակերտուհիներով, որոնց համար վարձած են կարող ուսուցչուհի մը, Տիկ. Խաչիկեան: Դասաւանդութիւններ տեղի կ'ունենան ամէն հինգչաբթի առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյ: Դեռ երկու չաբաթներ առաջ կազմակերպեցին «Սանուց Միութիւն»ը, որոնց համար տեղի կ'ունենան դասախօսութիւններ, դարձեալ հինգչաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 8էն մինչեւ 10: Իրենց առաջին դասախօսութիւնը կատարեց բնկ. բժիչկ Քիւթիւկեան, նիւթ ունենալով «Թոքախտը եւ իր աւերսները»: Կան ուրիշ դասախօսներ ալ, որոնք պիտի խօսին յաջորդաբար:

Կ'արժէ չնորհաւորել այս գեղեցիկ ձեռնարկը, որուն նպատակն է Հայը Հայ պահել եւ մեր ազգային գոյութեան սատար հանդիսանալ:

Վիշապ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎՐԺ.Ի Գ. ՄՐՑՈՒՄԸ

— • —

Անցեալ հինգչաբթի Միխիթարեան աչակերտները չափուեցան երրորդ խումբի մը դէմ, «Ժանսոն»: Սկիզբի 15 վայրկեաններուն խաղը չարունակուեցաւ առանց արդիւնքի, մինչեւ որ նշանաւոր վերջապահ Եդուարդ Պետրոսեան իր տեղէն իսկ ուժեղ հարուածով մը չահեցաւ առաջին նշանակէտը: Այս պատճառ եղաւ որ հայկական խումբին ամէնէն նուրբ խաղցողներէն Նիկողոս Լիպաւանով ոգեւորուած նշանակէ երկու չայորդ կէտերը:

Երկրորդ կիսախաղին Ֆրանսացիները վհատած էին, այնպէս որ կայծակի կրակ Անդրանիկ Միրաքեանը դիւրութեամբ 3 կէտերը բարձրացուց 6ի եւ խաղը վերջացաւ Հայերու չաղթութեամբ (6—0): «Հայերը կարդապահ չեն»ըսողները թերեւս իրենց այդ համոզումը փոխեն տեսնելով մեր արներուն խաղարկութիւնը: Բոլոր նը չանակէտերը արդիւնք էին իրենց արագութեան եւ մանաւանդ զեղեցիկ «փաս»երուն:

Հ. Տ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԸ

— • —

Աբէնիի Նոր Օրը հետեւեալ խոհեմադատութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (21 նոյ.).

— «Կ'ըսեն թէ Հայաստան ունինք եւ այդ Հայաստանն ալ հայ կառավարութիւն ունի: Երանի՛ հաւատացողին: Պիտի ուզէինք մէկին ըլլալ հաւատացողներէն, եթէ երեւան՝ վերջին յարգանքն ընծայելու համար հերոսին՝ անոր աճիւնները փոխադրէր երկիր եւ յուշարձանով մը յաւերժացնէր անոր անունը:

Ւ՛չ, երեւան աւելի կարեւոր գործերով զբաղած է եւ պլուխ քերելու ժամանակ չունի: Ստեփան Շահումեան մը, պարկեչտ եւ արի քաղաքացի, բայց անծանօթ հայ իրականութեան եւ հայ դատին, իր արձանն ունեցաւ երեւանի մէջ, իսկ Անդրանիկ աճիւնները տակաւին կը մնան Փէր Լաչէզ ...

Զգինք ուրեմն երեւանը եւ Հայաստանի կառավարութիւնը եւ հաչուի նստինք մեր խղճին հետ:

Անդրանիկը ազգային հերոս է: Այս մասին երկու կարծիք չկայ: Դաչնակցական, ռամկավար, հնչակեան եւ չեզոք կը խոնարհին անոր յիշատակին առջեւ: Քանի որ հերոսը գործ մը տեսած է ցեղին համար, ցեղը բարոյական պարտականութիւն ունի անոր գործը յաւերժացնելու եւ սրբացնելու: Մանաւանդ որ գործը կէս մնացած է:

Ի՞նչի մէջ կը կայանայ բարոյական պարտականութիւնը: Նիւթական համեստ զոհողութիւն մը, որպէսզի հերոսին չիրմին վրայ յուշարձան մը բարձրացուի: Ցաւալի է որ այս պարտականութիւնը յիչեցնելու համար հայաստանի մարմին մը կազմուած է փարիզի մէջ:

Անդրանիկը մեռաւ տարիներ առաջ: Անոր մարմինը փոչիացաւ: Բայց կ'ապրի իր գործով ու հերոսական անցեալով: Կ'ապրի իբր ազգային փառք ու հպարտութիւն: Կ'ապրի իբր սաւառնող ոգի մեր երեւակայութեան մէջ: Պէտք չէ՞ր որ մահէն անմիջապէս յետոյ ազգովին չրջապատէինք անոր գերեզմանը եւ փառաւոր յուչարձանով մը մեր վերջին յարգանքն ընծայէինք միանգամայն կատարելով մեր խղճի պարտքը:

Ինչո՞ւ սպասել որ պարտականութեան յիչեցում ըլլայ: Ինչո՞ւ այս ապերախտութիւնը ցեղին արժանըն տիր զակին հանդէպ, որ հանգիստ ու քուն չունեցաւ ցեղին համար:

Այսպէս է հայ ժողովուրդը: Ոչ գիտէ թէ ինքը ինչ է, ոչ ալ կ'ուզէ գիտնալ: Զմրներ արժէքը իր ցեղային փառքերուն եւ մեծութիւններուն: Չի գիտեր խոնարհիլ իրեն սիրելի գերեզմաններուն առջեւ, մինչ ուրիչ ազգեր, տարեդարձներ կը ոտնեն մեծ հանդիսութիւններով, ազգային հերոսներու յիչատակը պանծացնելու համար:

Իՙնչ կ'արժէ յուշարձան մը հարիւր հինգ հարիւր հազար, թող ըլլայ մէկ միլիոն ֆրանք: Ձեղմիտ ու ողորմելի գումար մը, որ պիտի կրնային վճարել միայն քանի մը հայ կրեսոսներ:

Ու հիմա, հանգանակութեան սխալ նախներ կը բացուին թերթերու մէջ, որպէսզի ժողովուրդը իր լուման ընծայէ, ինչպէս եկեղեցի մտնելու առթին քանի մը տէէարա կը նետենք ժամկոչին պնակին մէջ:

Ինչ ընենք: Թող այդպէս ըլլայ: Այս ալ իր մխիթարական կողմն ունի: Գոնէ կ'ըսենք որ ամբողջ հայութիւնը բաժին ունեցաւ յուչարձանին մէջ: Սին մխիթարութիւն»:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՑԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԵՐԻՒՍԱՂԷՄ, 18 նոյ. (Ցատաջ).— Երէկ, կիրակի, ամբողջ օրը ողբաց եալ Կոմիտաս վրդ.ի նուիրուած էր: Առաւօտ Ս. Ցակոբայ պատմական տաճարին մէջ նուիրակ Գարեգին արք. պատարագ մատոյց, որմէ յետոյ հոգեհանգստեան պաչտօն կատարուեցաւ անոման վարդապետին եւ էջմիածնի միաբանութեան բոլոր նրնջեցեալ անդամներուն համար:

Կէսօրէ վերջ «յիչատակի հանդէս»ը կազմակերպուած էր Երուսաղէմի երաժչտական միութեան կողմէ, որ տեղի ունեցաւ ժամը 3.30ին: Թարգմանչաց վարժարանի սրահին մէջ: Բաւական բազմութիւն լեցուած էր սրահին մէջ: Բացման խօսքն յետոյ երգուեցաւ «Տէր կեցո»ն: Ցետոյ Պ. Շահան Պէրպէրեան բանախօսութիւն մը կատարեց, նիւթ ունենալով «Կոմիտաս վրդ.ի անձն ու գործը»: Ներկաները մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին: Երգուեցաւ «Միրանի ծառը», եղան արտասանութիւններ, «Աչնան օր» (Կոմիտաս վրդ.ի) եւ ուրիչ մը: Երգուեցաւ «Տէր ողորմեա»ն, յետոյ փակման խօսքն ըրաւ պատրիարք Թորգոմ արք.ը, յիչելով զանազան դրուագներ: Հանգստեան չարականէն յետոյ ժողովուրդը ցրուեցաւ: Կարեւի էր աւելի տպաւորիչ հաւաքոյթ մը սարքել: Արտասանութիւնները չատ տկար էին:

Թղթակից

ՆԱՄԱԿ ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԻ ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կոմիտաս եւ Սիփան երգչախումբերու խառն վարչութիւնը որոշած էր իր համերգի յաչտարարութեան յաջորդող մէկ ամսուան ընթացքին չմասնակցիլ որ եւ է կազմակերպութեան հանդէսի, իր անդամներուն աչխատանքը չաւելցնելու եւ համերգի պատրաստութեան հետեւելու մտահոգութեամբ:

Այս պատճառու է որ վերջերս չէ կրցած մասնակցիլ հետեւեալ հանդէսներուն, մերժելով նոյն իսկ վրճարումները,— Հայ Մշակոյթի Օր, «Հ.Ց.Դ. Օր» (Պուա Քոլոմպ), Հ.Մ.Ը.Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղի երեկոյթ, Արարայի Օր:

Այսուհետեւ կազմակերպութիւնները կը խնդրուի թերթերու յաչտարարութիւն տալէ առաջ ստանալ վարչութեան դրաւոր հաւանութիւնը, եւ, յարգել առ հասարակ երգչախումբի ներքին որամադրութիւնները:

Միացեալ երգչախումբի վարչ.

ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԿՐՆԱՔ ՑԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼ **ԵՐԵՒԱՆ** ՕՂԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է ՁՈՐՐՈՐԴ ԷՋԻՆ ՎՐԱՑ:

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՋԷՄԱԼ ՓԱՇԱՅԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՀՈՑԿՍԿԱՆ ՀՈՐՑ

Վերածեց՝ Պ. ՓՐՈՒՆՃԵԱՆ

Պ. Մանտէլլեամ որքան ալ ջանք թափէ, չի կրնար ճշմարտութիւնը քօղարկել:

Մինչ հայկական բարենորոգումներու հարցը այսպէս կ'ընթանար, ծագեցաւ մեծ պատերազմը: Օսմանեան կառավարութիւնը գիտէր թէ գերմանական զինակցութեան պատճառով ուշ կամ կանուխ պիտի խառնուէր պատերազմին: Եւ որովհետեւ նախատեսից անկարելիութիւնը պատերազմի երկար եւ ծանր տարիներու ընթացքին ներքին բարենորոգումներով զրաղելուն, չարկ չդատեց երկարաձգել պաշտօնը ընդհ. քննիչներուն, զոր պաշտօնի կոչած էր աբէլեան նահանգներուն համար: Մնաց որ մեր միակ յոյսն էր ազատիլ համաչխարհային պատերազմին չնորհիւ այն մեծ նպաստներէն, որոնք միանգամայն ոտնձգութիւններ էին մեր անկախութեան դէմ եւ ապրիլ իբր ազատ ժողովուրդ մը, որ ինք իր երկրին մէջ բարենորոգումներ կը մտցնէ եթէ անհրաժեշտ համարի՝ ըստ տեղական կարիքին: Ինչպէս մեր գլխաւոր նպատակն էր առանձնաչնորհները եւ Լիբանանի կանոնագիրը մէջտեղէն վերցնել, նոյնպէս հայկական բարենորոգումներուն հանդէպ կ'ուզէինք լուծել այն համաձայնագիրը, որ մեզի պարտադրուած էր ռուսական ճնշումին տակ:

Ինչպէս արդէն առանձին գլուխով մանրամասն խօսուեցաւ, ընդհ. պատերազմին մասնակցեցանք մենք այն յոյսով թէ, օր մը կրնանք վարել ազատ եւ անկախ դոյութիւն մը, որ վայել է իր արժանապատուութեան գիտակից ժողովուրդի մը: Այս էր մեր նպատակը եւ այսպէս հայաբնակ նահանգներուն մէջ մտցուելիք բարենորոգումները, զոր մեր ժառանգական թշնամիին՝ Ռուսին կողմէ ճնշման տակ պարտադրուած էր մեզի, ի զոր չէին այլ եւս: Այս չի նշանակեր սակայն թէ մենք լրջօրէն չէինք մտածեր բարենորոգումներ մտցնել երկրին մէջ: Ընդհակառակն, մենք որոշած էինք հիմնական բարենորոգումներ կատարել, որովհետեւ համոզուած էինք որ առանց անոնց ապրիլ անկարելի պիտի ըլլար այլ եւս մեր երկրին մէջ: Բարենորոգումներու մասին այն տեսակէտը ունէինք թէ երկու դարերու ցարականութիւնը, որ պատուհաս էր մեր գլխուն, պէտք էր ոչնչանար, որպէսզի դաղբէր այլ եւս երկրին ներսը գործող սլքտանքը եւ այս նպատակին կարելի էր հասնիլ միայն ընդհ. պատերազմին մէջ հրապարակ բերելիք մեծ զոհողութիւններով: Այսպէս որոշեցինք ներքին բարենորոգումները յետաձգել մինչեւ պատերազմի վերջանալը եւ ժողովուրդին ամբողջ ուժը տրամադրել պատերազմին: Եւ մենք չյաջողեցանք այս տեսակէտը յայտնել Դաչնակցութեան ղեկավարներուն:

Վերջապէս մասնակցեցանք ընդհ. պատերազմին, որուն յայտարարութենէն քանի մը օր ետք նշանակուեցայ հրամանատար Դ. զօրաբանակի եւ հեռացայ Պոլսէն Սուրիա մեկնելու համար: Ազնէ վերջ բան մը չլսեցի արեւելեան Անատոլուի կուսակալութիւններուն կացութեան մասին, ոչ ալ այն խնդրին վերաբերմամբ թէ ինչու կառավարութիւնը պարտաւորուած զգաց ամբողջ Հայերը տեղափոխելու: Ինչպէս որ Պոլսոյ խորհրդակցութիւններուն չէի մասնակցեր, այնպէս ալ իմ խորհուրդիս չդիմեցին: Ցետոյ միայն կուսակալութիւններուն ղրկուած կառավարական հրահանգէն իմացայ որ ամբողջ Հայերը առժամարար փոխադրուելու էին Միջագետք, ուր պէտք էր մնային մինչեւ պատերազմի վերջանալը: Բարձրադոյն հրամանատարի փոխանորդը ինծի ալ կը տեղեկագրէր թէ անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնելու էի պաշտպանելու համար Հայերը որ եւ է պկտահական յարձակման դէմ, երբ անոնք անցնէին բանակի սահմանէն: Իսկ անցքը պէտք էր վարէր քաղաքային իշխանութիւնը: Ահա իմ ամբողջ գիտցածս: Այն տեսիլները զրաված էի Պոդանթի - Հալէպ գծին պաբենուորման կազմակերպութեամբ: Միակ հաղորդակցութեան ճամբան էր ուրեկէ պիտի անցնէին զինուորական այն ուժերը որոնք Ջրանցքի երկրորդ արշաւանքին համար պիտի ղրկուէին Սուրիա, 1915 աչնան վերջերը: Ես զբաղած էի պարենաւորման նախապատրաստութիւններ տեսնելով:

Շատ բարկացայ, երբ իմացայ թէ աքսորուած Հայերը զէպի Պոզանթի կուգան, անկէ Տաւրոսի եւ Առանայի վրայէն հասնելու համար Հալէպ, որովհետեւ ինչ որ կը խանգարէր պարենաւորման գործը, կրնար զէշ հետեւանք ունենալ Ջրանցքին արչաւանքին համար:

Բարձրագոյն հրամանատարի փոխանորդին հետ վարած թղթակցութիւնս պահուած է բանակի պատերազմական օրագրին մէջ: Ապագային, երբ հրատարակուի կարելի պիտի ըլլայ հատատուել թէ ես յարմարագոյն կը դատէի Հայերը տեղաւորել Գոնիայի, Էսկիչիրի եւ Քասթամունիի նահանգներուն ներսերը, փոխանակ ղրկելու Միջագետք: Բայց որովհետեւ չէի կրնար զէմ երթալ կառավարութեան, որ օրէնք մը ուներ իր հիմնակէտ, ասկէ զատ մասնաւոր հրահանգ ստացած էի չընդդիմանալ հայ գաղթականական խումբերուն Առանայէն, Հալէպէն դէպի Միջագետք անցնելուն, ստիպուեցայ տեղի տալ:

Առէն առէն կը լսէի բռնութիւններ մասին, որոնք Մամուրէթ իւլ Ազիզի եւ Տիգրանակերտի կուսակալութիւններուն մէջ կատարուած էին տեղահան Հայերու վրայ: Գաղթականներու գործերը սակայն ամբողջ չաղթական խումբերուն պարենաւորումը անցեալին յանձնուած էին քաղաքային իշխանութեան, բանակը որ եւ է կապ չունէր այս գործերուն հետ: Բայց չկրնալով հանդուրժել որ իմ բանակի չրջանակին մէջ յարձակումներ գործուէին տեղափոխուած ժողովուրդին վրայ, ինչպէս պատահած էր ուրիշ բանակներու չրջանակին մէջ, պարտականութիւնս համարեցայ ամենախիստ հրահանգներ տալ այս ուղղութեամբ: Քանի որ անընդհատ որբատուն կը լսէ քաղաքային իշխանութիւնն թէ Պոզանթի - Հալէպ գծին գաղթական խումբերուն պարենաւորումը անբաւարար էր եւ մարդիկը այս պատճառով ամբողջ ճամբուն երկայնքը ամենաթշուառ վիճակի մէջ կը գտնուէին, ճամբորդութիւն մը կատարեցի Հալէպէն Պոզանթի, աչքովս տեսնելու համար կացութիւնը եւ հրամայեցի հաց բաժնել անոնց բանակի մթերանոցէն եւ յանձնարարեցի բանակի բժիչկներուն խնամք տանիլ հիւանդացած Հայերու:

(50) (Շար.)

վարչին իրենց յարաբերութիւնները, չորս պատերազմական զէնքեր, յեղափոխութիւն յառաջ բերելու նպատակով պատրաստուած թռուցիկներ, ցանկը այն անդամներու որոնք պիտի ստանձնէին կառավարութեան զեկը յեղափոխութեան ընթացքին:

Ընդարձակ տեղեկութիւններ գրուած են տեղական թերթերու մէջ անոնց նպատակներուն չուրջ, որոնցմէ յայտնի կ'ըլլայ որ այս կազմակերպութիւնը դաւադրական ծրագիրներ ունէր, հովանաւորեալ երկիրներու մէջ յեղափոխութիւն եւ արիւնահեղութիւն յառաջ բերելու եւ կառավարութեան զեկը ձեռք առնելու համար:

Հապէշները յաղթանակներ կը ծանուցանեն

Հապէշիստանի պատերազմական նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց նոյեմբեր 26ին, ծանուցանելով թէ Օկաուէնի ճակատին իտալական զօրքը սկսած է նահանջել ամբողջ գծին վրայ: Կորահայի եւ Կորկուլիպի կռիւները դիրքերը բոլորովին պարպելէ յետոյ, իտալական զօրքը կրկին համախմբուած է Վալ-Վալի դիրքերուն վրայ: Զեկոյցը կ'աւելցնէ թէ իտալացիները խուճապահար փախած ատեն իրենց ետին ձգած են բազմաթիւ մեռեալներ եւ հինգ բեռնատար օթօներ:

Ինչպէս կը յիշուի, Կորահայը Հարրարի բանալին է, եւ վերջերս Իտալացիներուն ձեռքը անցաւ, առանց կանոնաւոր կռիւի: Հարաւային ճակատի ամենամեծ յաղթութիւնը կը համարուէր այս: Հապէշները ետ առած են զայն չնորհիւ տեղատարափ անձրեւներուն, որոնց հետեւանքով Իտալացիները չեն կրցած պաշար ղրկել իրենց զօրքին: Այս յաղթանակը բարոյական մեծ հարուած մը կը համարուի Իտալիոյ համար: Հապէշները ուրիշ երկու յաջողութիւններ ալ կը ծանուցանեն հիւսիսային ճակատէն: Իրենց զեկոյցին համար, կառավարի կռիւ մը մղուած է Մաքալէի հիւսիսակողմը եւ իտալական երեք զօրագունդեր յանկարծակիի գալով նահանջած են:

Իսկ իտալական զեկոյց մը կը տեղեկացնէ թէ Զօր. Կրացիանիի զօրքը (հարաւային ճակատ) չանթահարիչ յարձակում մը կատարելով, պարտութեան մատնեց Հապէշները, հինգ ժամուան կռիւ մը վերջ: Հապէշները ոտքի փաղաչտին վրայ ձգեցին 100 մեռեալ, որոնց երկուքը երեւելիներ:

Իտալիոյ նոր սպարապետը, մարշալ Պատոլիօ, էրիթրէա հասած կը կարծուի թէ անմիջապէս պիտի ձեռնարկէ ընդհ. յարձակողականի մը:

Կատիր բանակը եւ Զեկան

Մոսկուայէն կը գրեն թէ գինուորական աստիճաններու հաստատման նպատակներէն մէկն է աւելցնել բանակին հմայքը ժողովուրդին առջեւ: Միեւնոյն ատեն խորհրդային իշխանութիւնը կ'ուզէ առանձնաշնորհեալ վիճակի մը մէջ դնել կարմիր սպաները: Մինչեւ հիմա Զեկային պաշտօնատարներն են որ ամենալայն իրաւասութիւնները ունեցած են ի Միութեան մէջ, բացառիկ վիճակ մը վայելելով: Արդ, Զեկան ներքին գործակատարութեան վերածուած ըլլալով, շատ բան կորսնցուցած է իր առանձնաշնորհներէն:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԲԱՆՏԻՆ ՄԻՋ ՄԵՌԱՒ Լիճ Եասու, Եթովպիոյ գահընկէց կայսրը, որ չղթայակապ արգելափակուած էր 1916էն ի վեր 39 տարեկան էր, եւ Մենելիքի թոռը: Գահաժառանգ նշանակուեցաւ 1908ին, բայց իշխանութեան գլուխ կրցաւ հասնիլ միայն 1911ին, առանց թագադրութեան արժանանալու: Շուայտ մարդ մըն էր եւ խաղալիք՝ մահմէտական կնոջ մը, նոյնիսկ մահմէտականացած: 1916ին հապէշական եկեղեցին բանադրեց զինքը, գլխաւոր Ռասները ժողով գումարեցին, եւ կայսրուհի հռչակեցին Մենելիքի աղջիկը, Զօուհթու, խնամակալութեամբ արդի կայսեր որ այն ատեն կը կոչուէր Ռաս Թաֆարի: Լիճ Եասու արգելափակուած էր անմատչելի լերան մը կատարը, իսկ վերջերս՝ ուրիշ բանտ մը փոխադրուեցաւ, Տիրէ Տավայի շրջանին մէջ:

ԹՈՒՐՔԻՈՑ անտեսական գործավարութեան բոլոր պաշտօնեաները պարտաւոր են անգլերէնի, ֆրանսերէնի եւ գերմաներէնի դասեր առնել դեկտեմբեր 1էն սկսեալ:

ՀԻՒՍԻՍԱԶԻՆ ՉԻՆԱՍՏԱՆի Հոփէյ նահանգին անջատման դէմ բողոքեց չինական կառավարութիւնը, հրամայելով ձերբակալել անոր նախագահը: Ճապոնցիները 12,000 զօրք ճամբայ հանած են, օդնելու համար նոր կառավարութեան:

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ ՄԷՋ ԾԱԳԱԾ համայնավարական ապստամբութեան առթիւ, կառավարութիւնը անմիջապէս չարժման մէջ դրաւ բանակը: Օգտուելով կըրակ տեղալով սպաննեցին 100 ապստամբներ, Փէրնամպուքի մէջ: Ըմբոստները կը շարունակեն դիմադրել:

ՏԱՐԵԳԼՈՒԽԻ ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՓնջուեցաւԳերմանիոյ մէջ: Դեսպանները Հիթլէրի կողմէ պիտի ընդունուին յունուար 30ին, որ տարեդարձն է ազգային ընկերվարական յեղափոխութեան:

«ՊԱՏՈՒՈՑ ՇՔԱՆՇԱՆ ՄԸ» հաստատուեցաւ Ի. Միութեան մէջ, որ արդէն ունի Լէնինի, կարմիր Դրօշի (գինուորական), կարմիր Աստղի եւ Աչխատանքի պատուանշանները: Ամէնէն հինը կարմիր Դրօշի պատուանշանն է:

ԵՐԵՔ ՁԱՆՈՒԱԳՆ ԴՈՂԵՐ երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ինքնաշարժով Իման գոհարավաճառի մը խանութին առջեւ, ոմն ոմր Լիօն, ցուցափեղկը կոտրեցին, 200,000 ֆրանքի գոհարեղէն յափշտակեցին եւ փախան, կրակ տեղալով հետապնդողներուն վրայ: Յարձակման ատեն զուարթ կապած էին իրենց կառքին, այնպէս որ խանութպանը չկրցաւ զուրս ելլել:

ՏԱՒՐ ՀՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐ Փարիզ եկած ըլլալով, Տիւբ պիտի մնան մինչեւ դեկտեմբեր 2: Այս առթիւ դեկուցումներ պիտի տան իրենց Ցբրանասցի պաշտօնակիցներուն:

ՊԱՐՏԱԻՈՐԻՋ ԾԱՌԱՑՈՒԹԻՒՆ պիտի հաստատուի Գերմանիոյ մէջ, մանչերու եւ աղջիկներու համար, սկսելով տասը տարեկանէն:

Հ Ց. Դ.

Փարիզ

ՎԱՐԴԱՆ ՆՇԹԱԿՈՄԻտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին ընկեր Ճիհանեանի բնակարանին մէջ, Առնուվիլ-լէ-Կոնէու կը հրաւիրուին Հրայր, Ռագմիկ եւ Ցարոս խումբերու բոլոր ընկերները: Օրակարգ բնտրութիւն Կոմիտէի:

Դաւառ

ՊԱՄՕՆի (Մարսէյլ) Ջաւարեան ՆՇԹԱԿՈՄԻտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հասցեատիրոջ:

ՄԱՐՍԷՅԼի «Իշխան» ՆՇԹԱԿՈՄԻտէի հերթական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հասցէին:

ԿՐՆՈՊԻԼի ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Մուրատ» Ակումբին մէջ: Բացականները նկատի կ'առնուին:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՄԻԿ ԺԱՄ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳ

GARIO CANTIի 14 հոգիանոց Orchestre ARGENTINի մասնակցութեամբ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր

VICTOR HUGOի ճեղ սրահներուն մէջ

46bis, Rue St. Didier, Paris Métro Victor Hugo & Trocadéro.

ԵԹԷ կ'ուզէք գեղարուեստական հաճոյքէ մը չզրկուիլ, փութացէք ներկայ գտնուիլ սոյն ֆանդէսին:

Աթթաքսիօն, սիւրբրիզ եւ ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք՝ 10 ֆրանք:

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿՐԱՑԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՎԻԼԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Շավիլի ԱՐԴՈՒՅԹԵԱՆ խումբի կողմէ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրահին մէջ

Rue Trois Champtiers. Chaville.

կր խօսի ընկեր ՀՈՐԻԶ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը հրաւիրուին Շաւիլի եւ շրջակայքներու բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ՝ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՍՈՒԷՏԻԱՑԻՆԵՐՈՒ

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 20ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Դիակ. 21 Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30էն սկսեալ

"ՓԼԹի ԺՈՒՌՆԱԼ,,ի սրահին մէջ

21 Rue Cadet, Métro: Cadet.

Բարձր հովանաւորութեամբ Զօր. BREMONDի, (հրամանատար Սիլիկիան Գրաւման Բանակին):

Կր ճախագահէ Commandant BENOIT d'AZY (կազմակերպիչ հայկական Լեգէոնի, Եգիպտոսի մէջ):

Եւ մասնակցութեամբ ծովային քոմիսէր Տ. ԹՒՐՔԷԱՆի (յատկապէս հրաւիրուած Մարսէյլէն) որուն յանձնուած էր ֆրանսական Ծովակալին կողմէ Սուէտիացիներու փրկութեան կազմակերպութիւնը: Լուսարձակով պիտի ցուցադրէ Սուէտիոյ ռազմիկներու եւ ժողովուրդի ազատագրման դրուագները եւ պիտի տայ լրացուցիչ տեղեկութիւններ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ 50 հոգինոց զինւ. նուագախումբ:

ՀԱՑՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Նայ գործաւորներ եւ գործաւորուհիներ Թիսաժի, Մուլհնճի եւ Տրվիասժի աշխատանքներու համար:

Գործարանը կը տրամադրէ օգաստուն բնակարաններ եւ պարտէզ շատ աժան գինով:

Մանրամասնութեանց համար դիմել Կառապես Մէլլէմճեանի, Usine Favot & Lefèvre Gendre à Virieu S)Bourbre (Isère).

Սանասարեան Սանուց Միութիւնը խոր ցաւով կը յայտնէ իր անդամներէն՝

ԱՐՏԱՇԷՍ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 24ին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 11ին փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ:

Միութեան անդամներէն կը խնդրուի ներկայ բլլալ:

ԲԱՑՈՒՄ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ

Զօր. Կ. Խաչի Տէսիի մասնաճիւղը կր ծանուցանէ Տէսիի աջակից հայ ծնողներու որ Մանկապարտէզը կը բացուի Դեկտ. 1ին Հ. Յ. Դ. Տան ներքնայարկը: Այն ծնողները որոնք արձանագրել չեն տուած իրենց փոքրիկները դիմեն առաւօտեան ժամը 10-11ի: Դաշնակցութեան Տան ներքնայարկը արձանագրութեան պաշտօնեային, որ կուտայ պէտք եղած տեղեկութիւնները:

ԼԻՈՆԻ ԾՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

— • —

ԼԻՈՆ.— Ի գիտութիւն կը յայտնա — րարենք որ, ռիւ Ռոպէրի թիւ 48, հայ աղայոց հայերէնի, Հայոց պատմութեան եւ Հայաստանի աշխարհագրութեան դասընթացքը վերաբաց — ուած է յառաջիկայ շաբաթէն սկսեալ միմիայն Գշ. օրերը երեկոյեան ժամը 7ուկէսէն մինչեւ 9ուկէս, երկու պահ ըլլալու պայմանաւ, Ֆրանսական դպրոցին տնօրէնութեան մասնաւոր կարգադրութեամբ, դպրոցին ներքնայարկի սրահը: Ուստի ըստ առաջնոյն, կը հրաւիրենք ծնողները ար — ձանագրել իրենց զաւակները անխո — տիր: Հայ արիներու դասընթացքը կը հովանաւորէ «Համազգայինի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ նշանակուած դասախօս ուսուցիչը: Գրենական պիտոյքները կը տրամադրուին ձրի: Դասերը կը վերջանան 1936 մայիսի վերջը:

Համազգայինի
Լիոնի մասնաճիւղ

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր առաջնակարգ յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ:

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է Թորուելով, բնական անիսոնի խառնուրդ դով, եւ խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութիւններ զերծ բլլալը:

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

Ագենտ

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX

68, Bld. des Vignes, Marseille

Tél. Colbert 58 - 10

Եւ DISTILLERIE VIAL

18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)

Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ

D. N. BAHADOURIAN

82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու գործակալ՝

M.M. H. Khatchadourian et Danielian

24, rue Assalit. Nice (A. M.)

Տոքթ. ԱՐՇԱԿ ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՊԵՏ. ՎԿԱՑԱԿԱՆՈՎ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ, ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

BAUDELOCQUEի ՄԱՑՈՒԱՆՈՑԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի Ջորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը ժամը 10 - 12

Maison d'ACCOUCHEMENT

35 ՍԵՆՆԱԿ, ԱՐԴԻԱԿԱՆ CONFORTՈՎ

36, Cours de Vincennes, Մէթրօ՝ Nation, հեռաձայն Diderot 03-96

ՄԱՑՔԱԼԻ ԳԻՆԵՐ PRIX à FORFAIT

Հ. ՏԱՄԼԱՄԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՑԱՄՆԱԲՈՒԺ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

կ'ընդունի ամէն օր բացի ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ եւ ժամադրութեամբ՝

4, Rue Lazare Carnot, CLAMART

Հեռաձայն՝ Michelet 07-11. Օթօպիւս՝ թիւ 89:

Հիւիգշաբթի ժամը 2-8, Շաբաթ ժամը 9-12.30 եւ ժամադրութեամբ՝

117, Rue Saint-Lazare, PARIS

Հեռաձայն՝ Europe 40-63. Métro: St. Lazare

ԱՐԱՑ ԽՆԴԱՄԵԱՆ

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS X° PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՓԱՍՊՈՐՏ ՓՈՍՔԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք: ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասսագիտութիւն. բաշուան մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վարձ՝ առանց յաւելումի՝ 12ը 25 ֆրանք:

Carte d'identité նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր:

CAVE

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ,

Եւ ԱՊՍՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ԱՐԱՔ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կը հայթայթենք՝ նշանաւոր, հարբիչք, կնունք, հանդէսներու եւ տօնակատարութեանց համար ամէն տեսակ առաջնակարգ նպարեղէններ եւ ըմպելիներ (apéritifs, liqueurs, mousseux, champagne, օղի եւ յայտնի վաճառանիշով գինիներ):

Հեռաձայնեցէք ՔԼՕԼԷԵԱՆ, Charlebourg: 20-69 եւ անմիջապէս ձեր ցոյց տուած հասցէին պիտի ղրկուին ձեր ապսպրանքը մեծ աքանաչի գինով եւ չսպառուածները ետ առնելու պայմանաւ:

Հասցէ՝ **KEULEYAN**

85, Rue des Chambards.

Bois-Colonbes, (Seine).

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(16 ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

Procédure Générale.

159, Rue Lafayette — Tél. Nord 68 - 02

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17 — 19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) — Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ծ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

Կը ցաւիմ ըսելու որ չեմ սիրեր Տիկինը էքբօյաը: Զարդեղէններով ծանրաբեռնուած, չափէն աւելի նիհար ու անհաճոյ կին մըն է ան: Պտիկ, կապոյտ աչքեր՝ քարսիբտ նայուածքով մը. եւ շատ կը խօսի:

Ֆլօրան պատուհանին քով ձգեցի եւ մօտեցայ իրեն: Մատանիներով ու ապարանջաններով լեցուն ձեռքը ինձի տուաւ եւ սկսաւ խօսիլ:

Հարցուց թէ իմացե՞ր էի Ֆլօրայի նշանառութիւնը, որ այնքան յարմար է եղեր. մէկ տեսնելուն սիրահարեր են եղեր. վերջապէս կատարեալ զոյգ մը՝ մէկը թուխ, միւսը խարտեաշ:

— Չեմ կրնար ըսել թէ որ աստիճան ուրախ է իմ մայրական սիրտս, բը — ժիշկ ...

Ու հառաչ մը արձակեց ան ցոյց տալու համար թէ մայրական սիրտ մը ունէր. իր սուր նայուածքով կը դիտէր զիս:

— Կրնայի՞ք արդեօք... մեր սիրելի Բօճըրին հին բարեկամն էք դուք, այնքան վստահութիւն ունի ձեր վրայ... ինծի համար շատ դժուար է... Մեզմ Սէսըլին կլինի էի... բայց կարգադրուելիք շատ մը խնդիրներ կան ինչպէս գիտէք... Ապահով եմ որ Բօճըրը նպատակ ունի բան մը տալու Ֆլօրային, եւ սակայն դրամական հարցերու մէջ քիչ մը տարօրինակ է ան... Իմացած եմ որ ամիկա սուլթանական է հարուստներու համար... ըսել կ'ուզեմ թէ կրնայի՞ք արդեօք այս նիւթին մասին խօսակցիլ անոր հետ եւ միտքը հասկնալ... Ֆլօրան շատ կը սիրէ ձեզ... հին բարեկամի տեղ դրած ենք ձեզ, թէեւ հազիւ երկու տարուան ծանօթութիւն ունինք..

Տիկին էքբօյաը ստիպուեցաւ ընդհատել իր պերճախօսութիւնը, որովհետեւ հիւրանոցին դուռը անգամ մը եւս բացուեցաւ. շատ ուրախացայ այդ ընդհատումին համար: Բնաւ չեմ սիրեր անձնական խնդիրներու միջամտել եւ երբեք նպատակ չունէի էքբօյային միտքը չօչափելու՝ Ֆլօրայի ժառանգութեան հարցին մասին: Ինչ մըն ալ մնար, այդ իմաստով պիտի արտայայտուէի խօսակցիս:

— Կը ճանչնաք հազարապետ Պլընթը, այնպէս չէ՞, բժիշկ:

— Այո, անշուշտ, պատասխանեցի: Էէքթը Պլընթ հանրածանօթ մէկն է. վայրկ զազանիներ կ'որսայ, կարծեմ, աշխարհի չորս կողմը. երբ ան նոր անունը յիշուի, մարդիկ կ'ըսեն իրարու — Սա զազան որսացող Պլընթի՞ն համար էք...

Էքբօյաի եւ Պլընթի բարեկամութիւնը բաւական տարօրինակ թուած է ինծի, քանի որ այդ երկուքը բնաւ իրարու չեն նմանիր: Վերջինը թեւս հինգ տարու փոքր է էքբօյային: Կանուխ տարիքի մէջ բարեկամացած են ու թէեւ տարբեր ճամբաներէ քալեր են, իրենց մտերմութիւնը կը շարունակուի դեռ: Երկու տարին անգամ մը Պլընթ տասնըհինգ օր հիւր կը մնայ էքբօյաի տունը: Վայրկ ու եղջիւրաւոր անասունի մը հսկայ գլուխը, որուն երկու աչքերը փայլուն նայուածքով մը կը դիմաւորեն փողոցին դուռնէն ներս մտնողը, տեսնելով կանօրէն կը յիշեցնէ այդ երկարամեայ բարեկամութիւնը:

Պլընթ հիւրանոցէն ներս մտաւ իր նատիպ ու ծանրաբարոյ երեսոյթով մը: Միջահասակ ու պինդակազմ մէկն է ան. դէմքը չափէն աւելի թուխ է. առանց արտայայտութեան: Իր գորշ աչքերը այն տպաւորութիւնը կուտան թէ կարծես միշտ հեռուն կը դիտէ: Սակաւախօս է եւ կ'արտասանէ ընդհատումներով:

— Ինչպէ՞ս ես Շէրլըտըն, հարցուց ինծի յանկարծ իր սովորական չեզոք ոճով ու գնաց վառարանին առջեւ կեցաւ, նայուածքը դէպի վեր, կարծես կը դիտէր հեռաւոր բարձրաթռիչ բան մը որ այդ պահուն տեղի կ'ունենար խարհի ամէնէն հեռաւոր անկիւնը:

— Հազարապետ Պլընթ, ես ինծի պատմեցէք ինչ որ տեսած եմ Ափրիկէի մէջ, ըսաւ Ֆլօրա. վստահ եմ որ շատ բաներ դիտէք ...

Կ'ըսեն թէ Էէքթը Պլընթ կնամոլ է. բայց տեսնելու էիք թէ ինչ աշխուժութեամբ Ֆլօրային մօտեցաւ ան անոր հետ միասին սկսաւ դիտել պակիէ կափարիչով սեղանին նակուածքը:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Claciere 15 – 70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ ԵՒԱՄՍԵԱԿ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուլֆերխա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՆՈՅԵՄԲԵՐ VENDREDI 29 Novembre 1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2974 | Խմբագիր՝ ՇԱՀԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ | ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՂԱԳՍ "ԱԻԱՆԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ,,

— . —

Ինչո՞ւ ծածկել,— « բարեկամ » եւ « թշնամի » խաղալու մէջ-նադարեան, հաւատաքննական թոյնը աւերներ կը գործէ նաեւ Հայը· Մի խմբեանց մէջ։

Արդէն կուտորակուած՝ նահանգի, քաղաքի, գիւղի կամ թաղի սոսրաբաժանումներով, այդ Միութիւնները հետզհետէ կը դառնան ժգոյն խմբակներ, անկերպարան եւ անճանաչելի։ Շատերը արդէն դարձեր են բարեկոն, եւ թերթերու խմբագրութիւնները յաճախ կը չուարին, ցորենն ու որոմը զատելու համար։

Ինչո՞ւ այս ողբերգութիւնը։

Ըսինք արդէն,— նենգամիտ կամ բթամիտ մարդիկ «բարե – կամ» եւ «թշնամի » կը խաղան նաեւ այս ճակատին վրայ, թոյն սրսկելով անորակելի յամառութեամբ։

Վա՛յ, եթէ որ եւ է Միութիւն համբաւակի վարանում յայտնել, նոր աւանդ մը չհինութեան ծրագրին առթիւ։ Անմիջապէս կը գառնայ թշնամի,— «նովին իսկ դործով»։ Եւ եռեւէն կը բուսնի նոր մը,— վերաչինա՞ց, գլուխ հանելու համար «աւանաչինու – թիւնը »։

Առարկողները իսկապէս հակառա՞կ են վերաչինութեան ։

Ո՛չ։ Թերեւս հակառակողներ ալ կան, բոլորովին միակողմա-նի ուղղութեան մը հետեւելով։ Իսկ ջախջախիչ մեծամասնու – թեամբ, չատ առողջ տեսակէտներ ունին անոնք։

Ինեելով կացութեան պահանջները, չափելով իրենց նիւթա – կան եւ բարոյական ուժը, եւ յաճախ նկատի առնելով իսկապէս ազգային բազմանքներ, անոնք չեն ուզեր տարուիլ ամբոխայա – կան հոլովերէ։ Ուրիշ խօսքով, պիտեն պանդանել ցանկալին ու կարելին, հեռաւորն ու անմիջականը։

Ո՞ր թշուառականը կրնար հակառակ ըլլալ ոչ թէ նոր պիւղ մը, այլ նոյնիսկ տուն մը, հանոց մը չինելու հայրենիքին մէջ ։

Միւս կողմէ, ո՞ր անզգամը աչք ու ականջ պիտի փակէր , տեսնելով բազմազան թշուառութիւններ՝ հայրենիքէն դուրս , հօքին անդամ եօթանասուն ցամաքներու վրայ։

Տարրական արամաբանութեան եւ հասուն դիտակցութեան խնդիր մըն է այս։ Եւ սակայն, կը դառնայ կուսախնձոր եւ ճեղքեր կը բանայ նոյնիսկ միեւնոյն քաղաքի հայրենակիցներուն միջեւ , իբրեւ հետեւանք պժգալի խաղերու։

Միայն Ֆրանսայի վրայ խօսելով, տարակոյս չկայ որ եթէ բոլոր Հայրենակցական Միութիւնները մէկ Վերաչինացի վերա – կին եւ քամէին, ոչ իսկ մէկ աւան կրնային չինել։

Եւ սակայն մարդիկ մրցումի ելած են, Միութիւնները խըմ – բակներու, խմբակներն ալ կոտորակներու վերածելու, կարծելով թէ միայն կոչերն ու սաղմոսերգութիւնները բաւական են, պատ պատի կապելու եւ նոր աւան չինելու համար։

Մինչդեռ, ահա տարիներէ ի վեր հանգանակութիւններ կը կատարուին Ամերիկայի մէջ, եւ ամէնէն զօրաւոր Հայրենակցա – կաններն ալ հազիւ կրցած են արդարացնել իրենց չռնդալից յա – ւակնութիւնները։

Միւս կողմէ, մեքենաբար իբարու հետեւելով, մարդիկ հետ – զհետէ Հայաստան կը փոխադրեն անուններ եւ յիշատակներ, ո – րոնք հեռաւոր կապ անգամ չունին ոչ հայրենիքի գաղափարին, ոչ ալ բուն վերաչինութեան հետ։

Ի վերջոյ ի՞նչ են սա « նոր Իմմիրները», «նոր Ագէհիրները», «նոր Սէօյէղները», «նոր Մանճըլըխ»ները ու «Թըրչէհիրները», ո – րոնց անունով կոչեր կը հրատարակուին եւ ծրագիրներ կը մշակ – ուին ։

Եւ յետոյ, ինչո՞ւ անպատճառ Կովկաս փոխադրել այն բո – լոր քաղաքներն ու գիւղերը, որոնք մաս կը կազմեն պատմական Հայաստանի։ Եթէ անոնք ձեռքէ ելած են այսօր, ուրեմն վերջ – նապէս կորսու՞ած են։ Այն ատեն ի՞նչ կը նշանակէ տաղեր հիւսել յանուն «Մեծ Տեսիլք»ին, կամ պայքար մղել եւ Հայկական Դատ հետապնդել։

Այս ալ սկզբունքի խնդիր մը չի՞ կազմեր, հոգ չէ թէ տեսա – կանօքէն։

Կենալով միշտ գործնական դեռնի վրայ, հաշուելով օրուան պահանջներն ու Հայր· Միութեանց նիւթական միջոցները, ուելի բանաւոր չը՞պիտի ըլլար համախմբել բոլոր ուժերը, եւ հետեւիլ տարբեր ուղղութեան մը։

Օրինակ, Ֆրանսայի բոլոր Հայր· Միութիւնները գլուխ գլխի կուտան եւ կը ձեռնարկեն աժան բնակարաններ չինելու, յատկա – պէս գիւրացնելու համար նեղդաղթը։

Աւելի մանրելով ծրագիրը, կ՝որոշեն 1936ի ընթացքին կառու – ցանել քանի բնակարան, իւրաքանչիւրը երկու ընտանիքի համար։ (Ս. Տէր Գաբրիէլեան Փարիզ այցելած առեն, հազար տոլար կը հաշուէր իւրաքանչիւր բնակարանը, երկու ընտանիքի համար։ Այն առեն տոլարը 25 ֆրանք էր)։

Այսպիսի ծրագրի մը գլուխը կրնար կանգնիլ նոյն ինքն Ներ – սէսեան Ճանճաժողովը, որ հրապարակ իջաւ երկու տարի առաջ, այնքան չռնդալից յաւակնութիւններով, բայց հազիւ 160,000 ֆր· հաւաքեց, թագէ թագ պատելով։

Եւ կամ իւրաքանչիւր Միութիւն կրնար առանձնել անջատ ձեռ – նարկ մը,— արհեստանոց, հիւրանոց, գպրոց եւն· ։

Իսկ տեղական փոխադարձութեան համար, չի՞ բաւեր փողոց մը կամ հաստատութիւն մը կոչել այս կամ այն հայադրչմ անու – նով։

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ ԵՒ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԻՐՔԸ

Երէկ վերաբացուեցաւ խորհրդարանը, հինգ ամսուան դադարէ մը յետոյ։ Մեծ իրարանցում կը տիրէր երեսփ· ժողովին մէջ։ Նախընթաց օր ձախակողմեան խմբակցութիւնները համաձայնած չըլլալով միօրինակ բանաձեւի մը մասին, դահլիճին դիրքը զօրացած կ՝երեւար։ Մինչ ընկերվարականներն եւ համայնավարները կը պնդէին աղգայնական կազմակերպութեանց լուծման մասին, արմատականները հաւանեցան ընդունիլ որ նախապատուութիւն տրուի եմմատական քաղաքականութեան։ Ոստիկանութիւնը արտակարգ միջոցներ ձեռք առած էր։

ԻՏԱԼԻԱ ՆՈՐԵ՞Ն ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ

— . —

100,000 զինուորներու արձակուրդը չեղուած իբրեւ պատասխան նոր կաշկանդումներու

Կարգ մը չրջանակներու լաւատեսութիւնը երկար չտեւեց եւ ահաւասիկ նորէն ծանրակշիռ լուրեր կը հաղորդուին։ Իրրեւ պատասխան քարիւղը եւ ուրիշ նախանիւթեր արգիլելու ծրագրին, որ պիտի քննուէր այսօր իսկ, բայց յետաձգուեցաւ, իտալական կառավարութիւնը որոշեց «կարգ մը զինուորական չարժումներ» հրամայել եւ դադրեցնել 100,000 զինուորներու համար սահմանուած արձակուրդը։ Իրազեկ չրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ այդ «կարգ մը չարժումները» կը վերաբերին Լիբիոյ պահակազօրքին։ Ուրիշ խօսքով, Իտալիա նորէն զօրք պիտի համախմբէ անգլեւեգիպտական սահմանադլուխին վրայ։ Բոլոր զինուորական լուրերու հրատարակութիւնը արգիլուած ըլլալով թերթերը չեն կրցած լրացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալ։ Ամէն պարագայի մէջ, իտալական կառավարութեան նոր որոշումը մեծ ուշադրութիւն գրաւած է, սաստկացնելով մթնոլորտին։ Կը նշանակէ թէ դիւանագիտական բանակցութիւնները որ եւ է ելքի չեն յանգած։ Մուսոլինի չատ ծանր հարուած մը համարելով քարիւղի արգելքը, կը ձգտի ամէն գնով ընդդիմանալ անոր գործադրութեան։ Իտալիոյ համար կենսական են քարիւղը, բամպակը, երկա – թը եւ պղպատը։ Հիմա որ պատժարկու պետութիւնները կ՝ուզեն անոնց դէմ ալ արգելք հաստատել, Իտալիոյ համբերութիւնը կը սպառի։ Տարակոյս չկայ թէ այդ եւ ուրիշ նիւթերու արտածման բացարձակ արգելքը ուշ - կանուխ պիտի խեղդէ Իտալիան։ Հետեւաբար, յուսահատական փորձեր կը կատարուին, որպէսզի պետութիւնները անդրադառնան։

Ինչպէս կը յիչուի, Մուսոլինի որոշած էր երեք ամիս արձակուրդ տալ 100,000 զինուորներու, որպէսզի հողագործական աչխատանքներու նուիր - ուին։ Նոր կարգադրութեամբ, այն զինուորները որոնք արդէն արձակուած եւ իրենց տուները վերադարձած են, պիտի չարունակեն իրենց աչխատանքը (հունձք), իսկ միւսները պիտի մնան զէնքի տակ։

Լոնտոնի մէջ Իտալիոյ նոր կարգադրութիւնները կը նկատեն անամէջ սպառնալիք։ Լաւատեղեակ չրջանակները կը հաւատան թէ Անգլիա միշտ կուսակից կը մնայ քարիւղը եւ ուրիշ նիւթեր արգիլելու, պատերազմը զադրեցնելու համար։ Իսկ եթէ Իտալիա նորէն զինուոր համախմբէ Լիբիոյ մէկ կամ եւս աոնչ մաս մը զօրք հեռացնելու հրամանը, որ եւ է բարիք չի կրնար սպասել յառաջիկային։

Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը արտաքին նախարարին ներկայանալով, լուսաբանութիւններ խնդրեց 18երու յանձնախումբի ժողովին յետաձգման մասին։ Նախարարը պատասխանեց թէ յետաձգումը եղած է Պ· Լավալի խնդրանքին վրայ, քանի որ Ֆրանսայի վարչապետը չպիտի կրնար փընեւ երթալ, ներքին կացութեան հետեւանքով։ Նախարարը չկրցաւ որոշապէս ճչդել թէ որքան պիտի տեւէ յետաձգումը, բայց կը կարծուի թէ մինչեւ երկու չաբաթ նոր հրաւէր պիտի ուղղուի։

Լոնտոնի մէջ գրոյց կը չրջի թէ Իտալիա կրնայ արչաւանք մը փորձել դէպի Ճանա լիճը, որ անգլիական զօտի կը համարուի։ Այդպիսի փորձ մը չատ ծանր հետեւանքներ կրնայ ունենալ, քանի որ Իտալիա խոստացած էր յարգել Եթովպիոյ անգլիական չահերը։

Հապէշները կը պնդեն իրենց յաղթանակին վրայ

— . —

Մահմե՞ն ալ պարպուած է

Քանի մը օրէ ի վեր հակառակ լուրերը կը հասնին պատերազմական դրա – ծողութեանց մասին։ Հապէշները պաչտօնապէս յաղթանակներ կը ծանուցա-նեն թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային ճակատներուն վրայ։ Այսպէս, առջի օր Զօր· Նասիպու հեռախօսով կ՝աւետէր կայսր՝ թէ Իտալացիները լքած են չատ կարեւոր դիրքեր, մասնաւորապէս Կորահայը, (Չարբարի բանակին) եւ խուճապահար կը փախչին։ Նոյեմբեր 27ին ուրիշ պաչտօնական զեկոյց մը հաղորդեց թէ Իտալացիները պարպած են նաեւ Մաքալէն (հիւսիսային ճա - կատ) եւ թէ հազար զինուորներ խուճապահար կը նահանջեն դէպի Ատիկրաթ, նահանջի դիծը կարուած ըլլալով։ Զեկոյցը կ՝աւելցնէ թէ բազմաթիւ զինուոր-ներ դասալիք եղած են։ Վերջապէս երբորդ զեկոյց մը կը հաղորդէ թէ Իտա-լացիները ծանր պարտութիւն մը կրած են Տոլոյի մէջ, իտալական Սոմալիի սահմանին վրայ։ Տրուած լուրերուն համաձայն, իտալական զօրագունդ մը, որ կը բաղկանար 700 զինուորներէ, Տոլոյէն յառաջ կը խաղար դէպի հիւսիս, երբ հանդիպեցաւ հապէշական զօրամասի մը։ Հապէշները նահանջեցին մինչեւ մէկուկէս օր, որպէսզի թակարդի մը մէջ ձգեն թշնամին։ Երբ Հապէշները հասան յարմարագոյն վայրը, հրամանատարը յանձնարարեց կողմնակի յար-ձակում մը կատարել, այնպէս որ իտալական զօրագունդը երկու մասի բաժ-նուեցաւ։ Վերջապահները նահանջեցին, իսկ յառաջապահները քանի մը ժամ կռուելէ յետոյ, փախուստի մատնուեցան, ձգելով բազմաթիւ մեռեալներ եւ վիրաւորներ։

Իտալական զեկոյցները կը հերքեն Մաքալէի պարպումը, բայց որոշ տե-ղեկութիւններ չեն հաղորդեր միւս դէպքերու մասին։ Իտալական բանակէն սպայ մը, որ անձնատուր եղած էր Ռաս Սէյումի, պատմեր է թէ իտալական սպայակոյտը որոշած է նոր ռազմավարութեան մը հետեւիլ, դէպի Մաքալէի հիւսիսակողմը քաչուելով, աւելի զօրանալու եւ նոր յառաջխաղացութիւն մը

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

«Մուսա Լեռան» մեծանուն հեղինակ Ֆրանց Վերֆել նիւ Եորքի մէջ

Նոյեմբեր 12ին, «Իլ տը Ֆրանս » չոգենաւով Նիւ Եորք հասաւ «Մուսա Լեռան Քառասուն Օրեր»ու մեծանուն հեղինակը, Ֆրանց Վերֆել։

Հայկական Փրէս Բիւրոյն յատուկ յանձնախումբ մը կազմած էր դիմաւորե-լու համար Ֆրանց Վերֆէլը։ Ընկ· Վ· Ահարոնեան, ամերիկեան մամուլի ներ-կայացուցիչներու եւ «Վայբլինկ Փրէս » հրատարակչական ընկերութեան ներ-կայացուցչին հետ եղերապահ նաւով ընդառաջ գնաց «Իլ տը Ֆրանս »ի եւ բա-րի գալուստ մաղթեց Պ· Ֆրանց Վերֆէլի եւ Տիկին Վերֆէլի։ Երբ չոգենաւը խարխս նետեց Նիւ Եորքի քարափը, Հայկական Փրէս Բիւրոյի ընդունելու-թեան յանձնախումբի անդամներ ընկ· ընկ· Բժ· Ս· Արզարեան, Զ· Մաթիկ-եան եւ Ա· Տէր Մանուէլեան բարի գալուստ մաղթեցին Պ· Ֆրանց Վերֆէլի եւ Տիկին Ալմա Վերֆէլի։ Օր· Վ· Շերվանեան գեղեցիկ ծաղկեփունջ մը մատոյց Տիկին Վերֆէլի։ Պ· Ֆրանց Վերֆէլ յայտնապէս զգածուած էր Հայերու կողմէ համակրական այս ցոյցի համար եւ ջերմ բառերով իր շնորհակալութիւնը յայտնեց։

ՄՄԲ·— Վաղուան թիւով՝ Ֆրանց Վերֆէլի առաջին յայտարարութիւն - ները։ Այս առթիւ կ՝իմանանք թէ Ամերիկա պիտի մնայ մօտ երեք ամիս։

Եղբայրասպանութեան փուռը Պոռոտի մէջ

Ի պատասխան մեր հեռագրին, երէկ առացաւիք հետեւեալ նամակը։ Ինչ-պէս կ՝երեւայ, փրանսական թերթերը չափազանցած են դէպքը։—

Ամէն բանէ առաջ ըսեմ որ ընկեր Ահարոնի կեանքը ամէն վտանգէ ազատ է։ Այդ մասին կրնաք ապահով ըլլալ։

Դէպքը տեղի ունեցաւ հետեւեալ պարագաներու տակ։— Զոլաքեան տասներորդ անգամ ըլլալով բաժնուած է իր կնոջմէն, եւ ամէն անգամուն ալ յա-ջողած էր հաշտուիլ։ Վերջին անգամ բաժնուած էին մօտաւորապէս չորս ամիս է վեր։ Այդ օրէն սկսեալ Զոլաքեան ամէնուն կը սպառնար։— կամ պիս կը հաշտեցնէք եւ կամ արիւն պիտի թափեմ։ Դէպքի օրը ուրիշ միջնորդ մը գտած ու զրկած էր ընկ· Քէնտիրեանի տունը, բարեխօսելու համար։ Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ Ահարոն վճռապէս մերժեց որ եւ է միջամտութիւն։ Խօսակցու-թիւնը երկարեցաւ եւ սկսանք ուրիշ նիւթերու մասին խօսիլ։ Ժամը 10ի մօտ էր երբ դուռը ուժգնութեամբ բացուեցաւ եւ Զոլաքեան ներս մտաւ արիւնարբու դէմքով։— « Կամ կինս ինձի պիտի տաք այս դիշեր եւ կամ ամէնդդ ալ պիտի սպանեմ »։

Տղոց եւ կիներու միջամտութեամբ Զոլաքեանը դուրս հանեցինք։ Դրան առջեւ սկսաւ սպառնալ եւ հայհոյել։ Ընկ· Քէնտէրեան սառեց։ Ասոր վրայ մարդասպանը գրպանէն քաչեց խոշոր դանակ մը եւ սկսաւ հարուածել կողէն ու այլ տեղերէ։ Ներկաները յարձակեցան ոճրագործին վրայ եւ զինաթափ ը-րին զինքը, սարսափելի ծեծ մը քաչելով։

Տղաքներէն մէկը վազեց բժիչկ բերելու։ Չար բախտէն ան տունը չէր։ Վազեցին ուրիչի եւ անմիջապէս բերին։ Այդ միջոցին ընկերը չատ արիւն կոր-սնցուցած ըլլալով քիչ մը գունաթափուեցաւ, բայց հիւանդանոց փոխադրուե-լէն յետոյ անմիջապէս գործողութեան ենթարկուեցաւ։ Ինչպէս յիշեցի, վիճակը չատ լաւ է, եւ լրջօրէն կը խնամուի։

Գալով մարդասպանին՝ ան ալ առայժմ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։

Թուրքիոյ նոր երկաթուղին դէպի Տիգրանակերտ

Թուրքիոյ հանրօգուտ գործավար Ալի Ձէթինգլայ նոյեմբեր 22ին հան - դիսաւորապէս կատարեց Ֆէվզի Փաչա - Տիարպէքիր երկաթուղին բացումը եւ այս առթիւ ճառ մը խօսելով, ըսաւ ի մէջ այլոց ։—

Ֆիլիսօի դիծին բացումը կատարելէ յետոյ, Անգարա վերադարձանք եւ Անգարայէն չոգեկառքով Տիարպէքիր եկանք, նոյն հանդէսը կատարելու հա-մար։ Անգարայէն սկսեալ 1315 քիլոմէթր ճամբայ կարեց մեր չոգեկառքը, անցնելով Կեսարիա — Նիյտէ - Առաննա - Ֆէվզի Փաչա - Մալաթիա - Էլ Ազիզ եւ Էրկանի կայարաններէն։ Ցաւոնի է ձեզի որ Տիարպէքիր պատմական վայր մըն է եւ Իրանի ու Իրաքի սահմանակից նահանգներուն թրանզիթի կեդրոնը։ Տիարպէքիր այսօր երկաթուղիով միացած է Սեւ ծովի, Միջերկրականի եւ Մարմարայի։ Գիծը անտարակոյս հոս չպիտի մնայ, այլ երկարելով դէպի Արեւելք՝ պիտի միանայ բարեկամ եւ եղբայր երկիրներու երկաթուղիներուն։

Տիարպէքիր այսօր կայանը չէ արեւելքէն արեւմուտք դացող կարաւաննե-րուն, ինչպէս էր 14րդ եւ 15րդ դարերուն, բայց պիտի դառնայ կարեւոր մէկ կայարանը այն երկաթուղիներուն որոնք արեւմտեան քաղաքակրթութիւնը արեւելք պիտի փոխադրեն։ Այս պատմական վայրին մէջ այսօր առաջ եկած փոփոխութիւնը բարերար մէկ արդիւնքն է Աթաթիւրքի չրջանին եւ վարչա - պետ Ըսմէթ Ինէնիւի երկաթուղիի անչեղ քաղաքականութեան։ Այս պարագան պէտք է յիչենք երախտադիտութեամբ եւ հպարտութեամբ ։

Մեր երկրին ամենամեծ բարեբախտութիւնը այն է որ, ունի ճարտարա-րուեստի ամէնէն կարեւոր տարրերը։— հանքածուխ եւ պղինձ։ Էրկանիի փո-խադրութեան առթիւ ժողովուրդին ցոյց տուած փութկոտութիւնը չուտով ե-րեւան պիտի բերէ իր դործնական արդիւնքը։ Այս երկաթուղին, որուն Պաքուր Եօլու անունը տուինք, Ֆէվզի Փաչա կայարանէն կը սկսի եւ Սէյհանի, Մա-րաչի, Կապի Անթափի նահանգներէն անցնելով, կը հանդիպի Մալաթիա եւ Էլազիզ եւ Եօլչաքը կայարանէն հարաւ դառնալով կը հասնի Էրկանի եւ Տիար-պէքիր։ Այս ձեւով, 2,5 միլիոն հոգի կ՝օգտուին երկաթուղին բարիքներէն, քանի որ այդքան բնակիչ ունին այն 10 նահանգները ուրկէ կ՝անցնի գիծը։

Ֆէվզի Փաչա — Տիարպէքիր գիծը 505 քիլոմէթր է, ունի 37 կայարան, 13,600 մէթր երկարութեամբ 64 փապուղի եւ բազմաթիւ կամուրջներ, որոնց մէջ ամէնէն կարեւորներն են կէօքսիւի եւ Եփրատ գետի կամուրջները, իրրեւ աչխարհի դիտական նշանաւոր ձեռնարկներու մէկ մէկ օրինակ։

Գիծին չինութեան համար ծախսուած է 65 միլիոն ոսկի, որուն 12 միլիո-նը ներքին փոխառութեամբ, իսկ 33 միլիոնը պետական գանձին միջոցաւ ա - պահովուած է։

Ֆէվզի Փաչա — Տիարպէքիր գիծին չինութիւնը սկսաւ 1927ին, Շուէյտ եւ Տանըմարքեան խմբակին կողմէ։ Ըստ պայմանագրութեան, խմբակը մինչեւ Էրկանի պիտի բերէր գիծը, 436 քիլոմէթր չինելով։ Մնացեալ 70 քիլոմէթրը կառավարութեան միջոցաւ չինուեցաւ, թուրք ճարտարագէտներու ձեռքով։

Հանրապետութեան չրջանին 1628 քիլոմէթր երկաթուղի չինուած է, 282,300,000 ոսկի ծախքով։ Ներկայիս՝ մենք 5700 քիլոմէթր երկաթուղի ու - նինք, մէջն ըլլալով նաեւ գնուածները։ Ասոնց մէջ չեն Սվազ - Էրզրում եւ Մա-լաթիա - Սվազ գիծերը որոնք տակաւին չեն աւարտած։

Ընկերներ, երկրին պաչտպանութեան տեսակէտով այլեւս չպիտի կրենք ճամբու այն նեղութիւնը զոր կրեցինք Անկախութեան պայքարի չրջանին ։ Այսօր կարելի է անմիջապէս վազել երկրին ամէն կողմը եւ ուժ ղրկել »։

ՆՓԴՎԱՑՅՈՒ ՑՈՂՆԴՈՄՈՆ

(1)

ՀԱՅԴԱՐԱՊՎԱԾ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ուրբաթ, ապրիլի 24-ին, ժամը 12-ին, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նստարանում հավաքվեցին պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, հյուրեր։ Ներկա էին նաև Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության անդամները։

Հանդիսավոր նիստը բացում է Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության նախագահ ընկ. Ա. Ի. Կոստանյանը։

Նիստի նախագահությունում են ընկ. Ա. Ի. Կոստանյանը, Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության անդամներ ընկ. Ա. Ա. Ալիխանյանը, ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանը, ընկ. Ա. Ա. Ղուկասյանը, ընկ. Ա. Ա. Մանուկյանը, ընկ. Ա. Ա. Մելիքյանը, ընկ. Ա. Ա. Մուրադյանը, ընկ. Ա. Ա. Պետրոսյանը, ընկ. Ա. Ա. Սարգսյանը, ընկ. Ա. Ա. Տեր-Գրիգորյանը, ընկ. Ա. Ա. Ֆարամազյանը։

Նիստի քարտուղարներ են ընկ. Ա. Ա. Ավետիսյանը և ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանը։

Նիստի նախագահությունում են նաև Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նախագահության անդամներ ընկ. Ա. Ա. Ալեքսանյանը, ընկ. Ա. Ա. Ամիրյանը, ընկ. Ա. Ա. Ասատրյանը, ընկ. Ա. Ա. Գրիգորյանը, ընկ. Ա. Ա. Գրիգորյանը, ընկ. Ա. Ա. Գրիգոր

Ղ. Թումանյանի անվան պետական գրադարանի հրատարակությունները

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 1-ին, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 2-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 3-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 4-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 5-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 6-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 7-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 8-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 9-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 10-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 11-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 12-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 13-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 14-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 15-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 16-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 17-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 18-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 19-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 20-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 21-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 22-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 23-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 24-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 25-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 26-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 27-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 28-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 29-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 30-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 31-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 32-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 33-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 34-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 35-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 36-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 37-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 38-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 39-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 40-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 41-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 42-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 43-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 44-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 45-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 46-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 47-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 48-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 49-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 50-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 51-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 52-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 53-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 54-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 55-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 56-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 57-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 58-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 59-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 60-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 61-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 62-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 63-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 64-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 65-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 66-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 67-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 68-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 69-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 70-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 71-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 72-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 73-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 74-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 75-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 76-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 77-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 78-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 79-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 80-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 81-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 82-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 83-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 84-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 85-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 86-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 87-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 88-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 89-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 90-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 91-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 92-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 93-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 94-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 95-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 96-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 97-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 98-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 99-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 100-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 101-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 102-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 103-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 104-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 105-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 106-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 107-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 108-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 109-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 110-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 111-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 112-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 113-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 114-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 115-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 116-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 117-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 118-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 119-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 120-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 121-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 122-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 123-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 124-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 125-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 126-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 127-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 128-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 129-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 130-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 131-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 132-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 133-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 134-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 135-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 136-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 137-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 138-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 139-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 140 ատրճանակը, 1934 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 141-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 142-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 143-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 144-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 145-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 146-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 147-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 148-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 149-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 150-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 151-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 152-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 153-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 154-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 155-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 156-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 157-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 158-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 159-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 160-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 161-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 162-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 163-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 164-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 165-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 166-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 167-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 168-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 169-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 170-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 171-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 172-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 173-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 174-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 175-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 176-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 177-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 178-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 179-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 180-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 181-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 182-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 183-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 184-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 185-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 186-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 187-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 188-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 189-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 190-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 191-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 192-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 193-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 194-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 195-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 196-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 197-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 198-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 199-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 200-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 201-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 202-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 203-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 204-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 205-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 206-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 207-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 208-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 209-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 210-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 211-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 212-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 213-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 214-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 215-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 216-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 217-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 218-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 219-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 220-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 221-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 222-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 223-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 224-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 225-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 226-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 227-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 228-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 229-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 230-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 231-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 232-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 233-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 234-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 235-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 236-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 237-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 238-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 239-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 240-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 241-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 242-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 243-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 244-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 245-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 246-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 247-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 248-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 249-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 250-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 251-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 252-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 253-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 254-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 255-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 256-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 257-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 258-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 259-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 260-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 261-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 262-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 263-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 264-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 265-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 266-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 267-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 268-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 269-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 270-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 271-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 272-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 273-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 274-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 275-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 276-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 277-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 278-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 279-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 280 ատրճանակ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 281-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 282-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 283-րդ, 1935 թ., 25 կոպ.

Ղ. Թումանյան, Երկերի լիակատար ժողովածու, հատոր 284-րդ, 1935 թ.,

ՊՈՒՐՋԱՀԱՐՈՒՍՏԱՑՈՂ ՀԱՎԱՔԱԺՈՂՈՎԸ

Գնում. բանալեցե Բարքա. ֆ.

Հրատարակիչ՝ Ի. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Ինչպես որ Տիկին Լեռնային ամեն տարի, այնպես էլ այս տարի, Ամանորի նախօրեակին, հավաքած էր իր ընտանիքի անդամները՝ ընդունելու համար Նոր Տարին։ Ամանորի հանդեսները միշտ հետաքրքրական էին Տիկին Լեռնայինի տանը։ Ամեն տարի նա հրավիրում էր իր ընտանիքի անդամներին, ինչպես նաև մտերիմ ընկերներին, որոնք ամեն տարի ավելանում էին։ Տիկին Լեռնայինի տունը ամեն տարի ավելի էր ընդարձակվում, որովհետև նա ամեն տարի ավելի էր հարստանում։ Ամեն տարի նա ավելի էր ընդլայնում իր գործերը, ավելի էր ընդարձակում իր առևտրական շրջանակները։ Ամեն տարի նա ավելի էր ընդարձակում իր տունը, ավելացնելով նոր սենյակներ, նոր հարկեր, նոր շենքեր։ Ամեն տարի նա ավելի էր հարստանում,

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Clacière 15 - 70

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 ֆրանք	—
Ամերիկա եւ ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

SAMEDI
30
ՆՈՅԵՄԲԵՐ
ՇԱԲԱԹ
30 Novembre
1935

11 ՏԱՐԻ — 11e Année No. 2975

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒՔ ԽՕՍՔ

ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐԻ ԿԱՐՄԻՐ ԴՐՕՇԻ ՏԱԿ

— . —

Դեկտ. 2ին կը լրանայ Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան 15ամեակը: Ժամանակաշրջան մը՝ հարուստ բազմաթիւ կարեւոր անցքերով:

«Հայաստանասէր»ներուն ձգելով այս 15ամեակին տպմոսերը դատելու բաժինը, իսկ պատմութեան պատասխանին՝ անոր ներկայացուցած բարիքն ու չարիքը, փորձենք վերլուծել կարգ մը անվիճելի եւ ակներեւ իրողութիւններ:

Անարդարութիւն է ամէն բան սեւ տեսնել, կամ երեւոյթներն ու դէպքերը դատել 10–15 տարի առաջուան գիտելիքներով: Տասնհինգամեակը դրական հետքեր ալ ձգած է, որոնց արձանագրութեան մէջ որ եւ է վարանում չունենայ մեր մամուլը, ամենօրեայ եւ պարբերական:

Եւ թող թոյլ տան անգամ մը եւս յիշեցնել թէ, ոչ մէկ հոսանք եւ մամուլ այնքան կամք եւ նախանձախնդրութիւն ունեցան լրջօրէն հետեւելու, օրը օրին արձանագրելու Հայաստանի չարն ու բարին, որքան Դաշնակցութիւնն ու իր մամուլը: Մէջտեղն են թերթերու հատաքածոները, եւ կարելի է դատել ծուռն ու չիտակը:

Առաջին բացասական եւ տխուր իրողութիւնը որ աչքի կը զարնէ 15ամեակին առթիւ, երեւանի պետական – վարչական կչիռին անկումն է: Տկարացում ոչ միայն դուրսէն, այլ եւ ներսէն:

Կը թուի թէ Մոսկուա կամ Թիֆլիս եւ Բագու յատուկ ծրագիր մը մշակեր էին, տարուէ տարի թեւատելու եւ փետրաթափի վիճակի մը վերածելու համար երեւանի խորհրդային իշխանութիւնը:

Ուրիշ ի՞նչպէս կը բացատրէք այն իրողութիւնը, որ մինչ հեղինակաւոր տարրեր կ'իյնեն Վրաստանի եւ Ազրբէյճանի մէջ, մեր միութեան հայրենիքին ճակատագիրը յանձնուած է նշանաւոր ոչնչութիւններու:

Ասպարէզէն եւ երեւանէն քչուած են նոյն իսկ այն դէկավարները, որոնք հիմը դրին Հայաստանի խորհրդային իշխանութեան:

Ո՞ւր են Լուկաչիները, Սաքսները, Աչոտ Յովհաննիսեանները, Կարինեանները, Կոստանեանները, Մելիք – Յովսէփեաններ – ը, Կասեանները, Ս. Տէր Գաբրիէլեանները եւ մնացեալը, նոյն իսկ խրատուիլակ երզնկեանը, որոնք նոյնքան մոլեռանդօրէն լքծուած էին սա տկլոր ժողովուրդն ու երկիրը կարմրցնելու, իսկ կան «պրոլետարիատ»ի վերածելու անխտրական առաքելութեան:

Եւ ո՞վքեր են որ կ'իյնեն, այսօր, երեւանի մէջ, անոնց աեղակներուն վրայ ...

Տարիներ առաջ մարդիկ պարծանքով կը յիշէին թէ յանուն Անդրկովկասի Մոսկուայի մէջ նստած է Հայ մը, Ս. Տէր Գաբրիէլեան, իբրեւ առեւտրական կամ դիւանագիտական ներկայացուցիչ եւ հեղինակաւոր մարդ:

Մոսկուան եւ Անդրկովկասը այդ շնորհն ալ չատ տեսան «ազատ եւ հաւասարազօր» Հայաստանի համար, եւ այսօր Մոսկուայի մէջ կը փայլին Վրացիները:

Տարիներ առաջ, նոյնքան հպարտութեամբ կ'արձանագրուէր Հայաստանի ներկայացուցիչին տիրական մասնակցութիւնը Անդրկովկասի դաշնակցային կառավարութեան մէջ, իբրեւ հերթական նախագահ:

Այսօր ան Մուսաբէգովի մականն է որ կը տիրապետէ Թիֆլիսի մէջ, հովանաւորութեամբ Վրաստանի:

Մինչեւ անգամ կուսակցական դեկավարութեան տեսակէտով, երեք հանրապետութեանց մէջ Հայաստանը կը ներկայացնէ միջնակեալ, զանցառելի դիրք մը, Անդրկովկասի Երկրային Կոմիտէին գլուխն անցած ըլլալով Վրացի մը, ան Բերիա, իսկ Ազրպէյճանի Սթալինիկ:

Տակաւին չենք խօսիր բուն քաղաքական – դիւանագիտական ասպարէզի, օրինակ արտաքսհմանի դեսպանութեանց եւ հիւպատոսութեանց մասին, ուր նոյնքան ժիզոյն է պատկերը: Իրողութիւն է որ այս ճակատին վրայ եւս հայ բոլշեւիկին կուտան «մասնագիտական» պաշտօն, բուն բառով՝ չինովնիկի դեր:

Մի պարծենաք թէ կարեւոր դեսպանութիւններ կը վարեն Թարախան (Էնկիւրի) եւ Դաւիթեան: Ռուսեր կամ ուրիշներ կան որ չատ աւելի ծանօթ են հայկական կեանքին, քան այս երկուքը: Եւ յիշեցէք թէ հանգուցեալ Պաղ Ալին ալ այսպիսի բարձր պաշտօններ կը չնորհէր Արթին վաչաններու, Նորատունկեաններու, Թուլումճեան վաչաններու, Միսաք Էֆէնտիներու կամ Հալաճեաններու, եւ անոնք միջոցը կը գտնէին ծառայելու երկու «տէրերուն», այսպէս կամ այնպէս:

Եւ խորհի՛լ թէ առնուազն կէս միլիոն տարապիրներ ունինք արտասահմանի մէջ, կարօտ՝ գոնէ բարոյական պաշտպանութեան:

Այստեղ ալ, հայ բոլշեւիկ – չինովնիկները ամէն բանէ առաջ աշխարհաքաղաքացի գործակալներ են, միշտ ի հաշիւ օտարին եւ մեծաւորին:

Երբ այսքան հարթ – հաւասար գետնի մը վերածեր են հայկական դեկավարութիւնը, երեւանէն մինչեւ Թիֆլիս եւ Մոսկուա ու մինչեւ արտասահման, դժուար չէ դատել եւ յանգիլ արտաքսականութեան եղրակացութեան:

Եւ ատոր համար է որ, մինչ Դաշնակցութիւնը թարգման հանդիսանալով Հայկական Արտասահմանի տեղերուն, պետական գործ կը պահանջէ երեւանէն, կը պահանջէ առաւելագոյն օգուտը քաղել հաստատուած կարգուսարքէն, մարդիկ աչք ու ականջ վասկած, կուտան մէկ պատասխան.— «Կրա՛կ տեղացէք» ...

Ու մինչ Վրաստանն ու Ազրբէյճանը կը ծաղկին նոյն կարմիր դրօշին տակ, Հայաստանը կը տուժէ ընդվզեցուցիչ յարաբերութեամբ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Պ. ԼԱՎԱԼ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՅԱՀԵՑԱԻ 120 ՁԱՅՆՈՎ

Ազգ. Ընդհանուր Ժողովի նախագահ՝ Երեմշաքցի

Ձախակողմեանները չէին հաւաքացած

Արմատականները վերջին պահուն բաժնուած ըլլալով ընկերվարական - համախոհ միացեալ ճակատէն, Պ. Լավալ յաղթեցաւ վստահութեան քուէ չահիլ հինգշաբթի օր, 225ի դէմ 345 ձայնով, ինչ որ կը նշանակէ 120 քուէի մեծամասնութիւն:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, մեծ իրարանցում կը տիրէր երեսփ. ժողովի շրջապատին մէջ, ներսը թէ դուրսը: Ոստիկաններու եւ շրջուն պահակներու պատկառելի բազմութիւն մը կը հսկէր բարեկարգութեան: Կէս օրէն յետոյ անընդհատ անձրեւ կը տեղար, այնպէս որ բազմութիւնն ալ հեռուհեռու նօս - բացաւ: Ոստիկաններ եւ շրջուն պահակներ դիրք բռնած էին նաեւ քաղաքին զանազան կէտերուն վրայ, ի նախատեսութիւն ցոյցերու, բայց որ եւ է բան չեղաւ:

Երբ նիստը բացուեցաւ, վարչապետը պայքարի ազդանշանը տուաւ կարճ եւ ազդու յայտարարութեամբ մը.— « Կառավարութիւնը կը պահանջէ անմիջապէս ձեռնարկել իր ելմտական քաղաքականութեան վիճաբանութեան եւ յետաձգել ուրիշ ամէն հարցապնդում»: Այս առթիւ աւելցուց.

— « Կառավարութիւնը չի խուսափիր որ եւ է վիճաբանութենէ կամ պատասխանատուութենէ: Որոշուած է ազգ. կազմակերպութեանց խնդիրը (Շօվէնի տեղեկագիրը) վիճաբանութեան ենթարկել երեքշաբթի օր, ինչպէս եւ ելմտացոյցը, փոխն ի փոխը: Բոլոր ասպարէզներուն մէջ, ելմտական, ներքին, արտաքին, կառավարութիւնը պէտք ունի խորհրդարանին ամբողջ վստահութեան »:

Մինչ ժողովը կը քրթմնջէր եւ ձախակողմեան երեսփոխանները կը բողոքէին, Պ. Լավալ ազդարարեց.

— «Պարտք կը սեպեմ յայտարարել թէ՝ որ եւ է վիճաբանութենէ առաջ, կառավարութիւնը վստահութեան խնդիր կը յարուցանէ»: (Ծափեր՝ աջէն եւ կեդրոնէն, աղմուկներ՝ ձախակողմէն):

Ընկերվարականները եւ համայնավարները որոշած էին տապալել գահլիճը: Իրարու հետէ խօսք առին աջակողմեան երեսփոխաններ, կառավարութեան տեսակէտը պաշտպանելու համար: Լէօն Պլում բացագանչեց յանուն ընկերվարական խմբակցութեան.

— «Եթէ այսքան կ'աճապարէք, ինչո՞ւ այնքան ուշացուցիք երեսփ. ժողովին գումարումը: Ես վստահ եմ որ եթէ կարենայիք հրամանագիր օրէն քով մը պիտի հաստատէիք ելմտացոյցը»:

Պ. Լավալ, որ դիմեր կը քաշէր թուղթի մը վրայ, պատասխանեց բուռն թափով մը.

— Այդպէս ալ պիտի ընէի ...

Այդ պատասխանը ատակացուց ձախակողմեան հոսանքներու դայրոյթը եւ Լէօն Պլում յայտարարեց.

— Կ'արձանագրեմ այս խոստովանութեան ծանրութիւնը:

Մթնոլորտը այնքան պղտորած էր որ չատեր կը վախնային թէ դահլիճը պիտի իյնայ: Լէօն Պլում չարունակեց.

— « Կառավարութիւնը ի՞նչ ըրած է ապահովելու համար մեր ազատութեանց պաշտպանութիւնը: Բացէ ի բաց դատապրութիւն մը կը սարքուի հանրապետական օրէնքներու դէմ: Կառավարութիւնը ի՞նչ ըրած է պանդոկ պաշտպանելու համար խռովարար կազմակերպութեանց դէմ »:

Ցետոյ խօսքն ուղղելով արմատական երեսփոխաններուն, հարցուց.

— Պիտի իյնա՞ք լարուած թակարդին մէջ: Պիտի նահանջէ՞ք վտոդոգային խռովութեանց եւ սեղանաւորական խուճապներու այս կրկնակ ճնշումին առջեւ »:

Համայնավարներուն ներկայացուցիչն ալ ձայնակցեցաւ Պլումի: Արմատականներուն ճառախօսը բացատրեց թէ իրենք համաձայն են միայն կառավարութեան առաջարկած նախապատուութեան եւ ոչ թէ անոր վարած քաղաքականութեան: « Մենք չենք ուզեր կանխաւ կապել մեր ձեռքերը, կառավարութեան ելմտական եւ տնտեսական քաղաքականութեան մասին կարծիք յայտնելու համար: Մեր տեսակէտն այն է թէ ներկայ պարագաներուն մէջ երկրին չահերուն հակառակ է վիճաբանութեան ուրիշ որ եւ է եղանակ »:

Ուրիշ քանի մը ճառերէ վերջ, ձեռնարկուեցաւ քուէարկութեան, եւ կառավարութիւնը վստահութիւն ստացաւ 225ի դէմ 345 ձայնով: Ձախակողմեան երեսփոխանները ծափերով ողջունեցին այս արդիւնքը: Եւ ժողովը անմիջապէս սկսաւ քննել կառավարութեան ելմտական քաղաքականութիւնը:

Ինչպէս լսինք, այս յաղթութիւնը արդիւնք է ձախակողմեան խմբակցութեանց անհամաձայնութեան եւ մէկ ալ այն իրողութեան որ յարմար թեկնածու չունին նոր գահլիճ մը կազմելու համար:

Նոր փոթորիկ մը կը սպասուի երեքշաբթի օր, ազգայնական կազմակերպութեանց հարցին առթիւ: Այս առթիւ ալ յարատարդ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար: Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ կառավարութիւնը 10,000ի մօտ հետեւակազօրք եւ չորս հեծելազունդ բերել տուած էր չորեքշաբթի իրիկուն եւ հինգշաբթի առաւ, Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ եւ թէ հրչէջ կայանները եւ բոլոր զօրանոցները կազմ եւ պատրաստ կը սպասէին, որ եւ է պատահականութեան հանդէպ:

ՖՐԱՆՔԻՆ ԳԻՆԸ ԿՈՏՐԵ՞Լ ՊԻՏԻ ՏԱՆ

Անգլ· թերթի մը սեղանաւորական թղթակիցը կը գրէ·— Պ· Լավալի յաջողութիւնը մեծ դժուարութիւն պատճառեց սեղանաւորական շրջանակներու մէջ: Կը կարծուի որ եթէ վարչապետը նոյնքան դիւրութեամբ ազատի երեքշաբթի օրուան քաղաքական վիճաբանութիւններէն, կառավարութիւնը աւելի զօրացած ըլլալով, յանդուգն քայլ մը պիտի առնէ.— Արտակարգ ժողովի պիտի հրաւիրէ Երեսփ· ժողովը եւ Մերակոյսը, չաբաթ օր մը, եւ անոնց պիտի ներկայացնէ ֆրանքի արժեզրկման ծրագիրը մը: Այդ կարզադրութեամբ, ֆրանքը կոբանցնելով 12 — 13 առ հարիւր, հաւասար գծի վրայ պիտի գտնուի այն օտար դրամներուն հետ որոնք ոսկեդրամի վրայ հիմնուած չեն:

(Շար·ը կարդալ Գ· էջ)

Կաթող. Նուիրակը անցագրի կը սպասէ

Երուսաղէմի մեր թղթակիցը կը գրէ ՅոյեմբերՅ 22 թուականով·—

Կաթող· նուիրակը դեռ կը մնայ Երուսաղէմ: Անցագրի դժուարութիւններու պատճառով յետաձգուած է Անթիլիաս ուղեւորութիւնը: Անցագրի դժուարութիւն կը ցուցնէ Լիբանանի կառավարութիւնը: Դիմում կատարուեցաւ Պէյրութի ազգ· իշխանութեանց:

Գարեգին արք· ամէն օր հին ձեռագիրներ աչքէ կ'անցընէ, իսկ երեկոները կը խօսի Միաբանութեան անդամներուն:

ԵՈՐԿԻՈՍ Բ. ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ԶԳԵԼ ԵՐԹԱԼ

Հազիւ Աթէնք հասած, Եորկիոս Թագաւորը պաշարուած է բազմաթիւ դժուարութիւններով: Ներման խնդիրը չէ կարզադրուած, քանի որ դահլիճը մեծամասնութեամբ հակառակ է ընդհանուր ներման:

Թագաւորը ուզելով ընդդիմադիր կուսակցապետներու կարծիքն առնել, պալատ հրաւիրեց նախկին նախարարներ Փափանաստասիուն (Հանրապետական), Սոֆուլիսը եւ Քաֆանտարիսը: Սոֆուլիս պատասխանեց թէ հիւանդ ըլլալով յուշագիր մը պիտի ղրկէ: Իսկ միւսները մերժեցին հրաւէրը:

*** Աթէնէէն կը հեռագրեն ՅոյեմբերՅ 28 թուականով·— *Կացութիւնը բարդացաւ մէկ օրէն միւսը: Զօր· Քոնտիլիս կը յամառի ընդդիմանալ ընդհ· ներման, մանաւանդ պատրիկներով վէնիզէլոսի եւ ուրիշ երեւելիներու դէմ: Զօրավարը այսօր ազդարարեց Թագաւորին թէ ընդհանուր ներումը պատճառ պիտի ըլլայ որ հրաժարին Զօր· Փափադոս, Զօր· Ռափթիս, Ծովակալներ Էքոնոմու եւ Սաքէլլարիու եւ ուրիշ ականաւոր անձեր, որոնց միջամտութեան չնորհիւ վերահաստատուեցաւ միապետութիւնը: Թագաւորը զանց ազդուելու այս քօղարկեալ սպառնալիքէն, յայտարարեց թէ վճռած է գործադրել ընդհ· ներումը, այլապէս պիտի ձգէ երթայ, եթէ պինուորականները փորձեն միջամտել իր գործերուն: Իր անկախութիւնը ապացուցանելու համար, Թագաւորը նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Պ· Կոստանդին Տէմերճիսի, նախագահ Միութիւն եւ Յառաջդիմութիւն կուսակցութեան: Նոր վարչապետը 61 տարեկան է, ուսուցչապետ՝ համալսարանին մէջ եւ նախապէս եղած է ծովային նախարար: Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ Տէմերճիս արդէն լրացուցած է դահլիճին կազմութիւնը: Անկուսակցական դահլիճ մը կազմելով, Թագաւորը կ'ուզէ գլուխ հանել ընդհ· ներման որոշումը եւ պատրաստութիւններ տեսնել նոր ընտրութեանց համար, մինչեւ յառաջիկայ յունուար, զօրացնելու համար իր դիրքը:*

Հակավենիզէլոսեան տարրերը ցոյց մը սարքեցին Սինտաղմայի հրապարակին վրայ, պալատին դիմաց, սակայն ոստիկանութիւնը արգիլեց:

*** *Նախկին նախարար Միխալաքոփուլոս Թագաւորին պալատը հրաւիրուած ըլլալով, յանձնարարեց գործադրել ընդհ· ներումը առանց կրճատում ներու եւ լուծել խորհրդարանը: Կը հաւատան թէ նոր դահլիճը իրաւունք պիտի ունենայ հրամանագիր - օրէնքներ հրատարակելու:*

*** *Հինգշաբթի օր հոդեհանգիստ կատարուեցաւ 1922 ՅոյեմբերՅ 28ին ղնդակահարուած հինգ նախարարներու եւ Զօր· Հաճի Անէսթիի համար: Ցաղտարիս մօտերս պիտի կատարէ հիմնարկէքը յիշատակարան - մատուռի մը, որ օրուն դրամը ապահովուած է թերթի մը հանգանակութեան շնորհիւ:*

Իտալիա պարտաւոր է կանխիկ վճարել

Նոր եւ աւելի ծանր հարուած մը տալու համար Իտալիոյ ոսկեդրամի պահեստին, Ազգերու Դաշնակցութեան եղմտական մասնախումբը նոյեմբեր 28ին վճռեց որ պատժարկու պետութիւնները կանխիկ դրամ պահանջեն Իտալիոյ բոլոր գնումներուն համար: Մասնախումբը կը յանձնարարէ նաեւ մերժել որ եւ է առեւտրական վարկ մինչեւ իսկ 15 օրուան համար: Անգլիա, Ֆրանսա եւ Շուէյտ հաղորդեցին թէ իրենք արդէն այդպէս կը վարուին: Միւս կողմէ, տնտեսական պատիժներու յանձնախումբը որոշեց լուսաբանութիւններ պահանջել Արժանթինէն, Չիլիէն, Ուրուկուէյէն, Վենեցուէլլայէն, Փանամայէն, Զուիցերիայէն եւ ուրիշ պետութիւններէ, պատժական տնօրինութեանց գործադրութեան մասին:

Կը կարծուի թէ 18երու յանձնախումբին նիստը, որ յետաձգուած էր Պ· Լավալի առաջարկով, պիտի գումարուի դեկտեմբեր 9ին: Քարիւղի, ածուխի, երկաթի, բամպակի եւն· արտածումը արգիլելու համար արդէն իսկ հաւանութիւն յայտնած են Քանատա, Սպանիա, Արժանթին, Մ· Միութիւնը, Հնդկաստան, Իրաք եւ Ֆինլանտա: Ուրիշ տեղեկութիւններ ալ կը հաւաստեն թէ այդ նախանձութեան արգելքը ապահովուած է արդէն, ժողովէն առաջ:

Ֆրանսա փշոտ ոսկի կը կրակցնէ

Ֆրանսական Ֆրանքը նորէն տկարացաւ, իբրեւ հետեւանք Պանք ար Ֆրանսի չարաթական տեղեկագրին, որ 1,364,000,000 ֆրանքի կորուստ մը կը ցուցնէ ոսկիի պահեստին վրայ, մինչեւ նոյեմբեր 22: Այս չարթնու աւելի մեծ կորուստ մը կը սպասուի: Տեղեկագիրէն կ'երեւայ որ գեղչի գումարը աւելցած է 1,521,000,000 ֆրանք: Ասոր վրայ աւելցնելով 30օրեայ փոխառութեանց գումարը, 237 միլիոն ֆրանք, կը հետեւի թէ դրամատունը հարկադրուած է 1,758,000,000 ֆրանք դնել հրապարակի արամադրութեան տակ, այս նեղ օրերուն: Դրամատան ոսկի պահեստը այժմ կը հաշուէն 69,025,000,000 ֆր·:

«Ուրախ չար եւ զօրագիր»

Հիթլէրական իշխանութիւնը անցեալ տարի ստեղծեց կազմակերպութիւն մը, «զօրութիւն՝ ուրախութեամբ»: Աշչի օր կազմակերպութեան երկրորդ տարեդարձը տօնուեցաւ: Այս առթիւ քարոզութեանց նախարարը բացատրեց թէ կազմակերպութեան չնորհիւ միլիոնաւոր բանուորներ եւ պաշտօնեաներ կրցած են արձակուրդի երթալ դէպի ծով եւ լեռ: Նոյնիսկ պատյաներ կազմակերպուած են Աալանտեանի վրայ: Կազմակերպութիւնը դնած է երկու չոգենաւեր, որոնք չարունակ պատյաի կը տանին խնամարկ խաւերը: Օգտուողներուն մեծ մասը ամատական հաղիւ 100 մարք եկամուտ ունին: Ճառաչիկային ուրիշ առաւելութիւններ ալ պիտի ընծայուին: Այսպէս, Պերլինցիները պիտի կրնան մէկ չարաթ ծով երթալ 16 մարքով (100 ֆրանք), ճամբորդութեան ծախքն ալ հաշուելով: Կազմակերպութեան մարզական բաժինը ունի երեք միլիոն անդամներ, որոնց 900,000ը կը հետեւին լողալու, 600,000ը մարմնակրթական վարժութեանց: Տրուած են նաեւ թատերական ներկայացումներ:

ԲՐԿՍԼԻՑ ՁԱՅՆ

ՖՈՒՐԳԸ ԻՐ ՀՈԳԵՒՈՐ ՈՐՊԷՍ ԽՍՀՄԻՆ ՎՈՒ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆ

— • —

Բրիւքսէլ, 22 Մայիս. Ֆուրգը իր հոգեւոր որպէս Խորհրդային Միութեան Վարչապետ եւ Արտաքին Գործոց Ժողովրդական Կոմիսար ընտրուելէն ետք, առաջին անգամ ըլլալով կը հանդիպի Բրիւքսէլի մամուլին հետ։ Ան կը յայտարարէ, որ ինչպէս Ռուսիոյ, նոյնպէս ալ Խորհրդային Միութեան մէջ ամէն ինչ կը կատարուի հանրային կարծիքին համար։ Ան կ՚ըսէ, որ Խորհրդային Միութեան մէջ ամէն ինչ կը կատարուի ժողովուրդին համար։ Ան կ՚ըսէ, որ Խորհրդային Միութեան մէջ ամէն ինչ կը կատարուի ժողովուրդին համար։ Ան կ՚ըսէ, որ Խորհրդային Միութեան մէջ ամէն ինչ կը կատարուի ժողովուրդին համար։

Ֆուրգը կը պատասխան

ՆԱԿԱՎԱՑԱՅ ՅՈՒՆՈՑՈՎՆ

Հեղ. Փ.

— Ամեն բան, Միլուկյան, ասա՛ ինձ ամեն բան, ոչինչ չթաքցնես ինձանից, ես պետք է ամեն բան իմանամ, որպեսզի կարողանամ ճիշտ ուղի մը գտնել ձեզ օգնելու համար։ Ես ձեր ընկերն եմ, ձեր բարեկամը, ձեր եղբայրը, ձեր հայրը, ձեր ամենամեծ բարերարը, ձեր ամենամեծ թշնամին, ձեր ամենավատ դատավորը, ձեր ամենադաժան ոստիկանը, ձեր ամենաանողոք դահիճը, ձեր ամենաանգութ գործակալը, ձեր ամենաանխիղճ լրտեսը, ձեր ամենաանհաշտ հակառակորդը, ձեր ամենաանհաշտ ատելությունը, ձեր ամենաանհաշտ սերը, ձեր ամենաանհաշտ ամեն բանը։ Ես ձեր ամենաանհաշտ ամեն բանն եմ

Իտալիոյ նոր ապարապետը գործի ձեռնարկեց

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՒՍ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ ՊԱՏԺԱՐԿՈՒ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆԸ

Մարաջախտ Պատօլլիօ, հապէշական ճակատի նոր սպարապետը, արդէն ռազմադաշտ հասած ըլլալով, անմիջապէս գործի ձեռնարկեց։ Նախորդ սպարապետը, Տէ Պոնօ, նաւ նստաւ Իտալիա վերադառնալու համար։ Իտալական բանակը նոր գործունէութիւն կը ցուցնէ թէ հիւսիսային եւ թէ հարաւային ճակատներուն վրայ։ Օդանաւերու երկու տորմիղիներ սաւառնելով Տաղկապուրի վրայ (Հարաբի հարաւակողմը), չորս թոն ռումբ արձակեցին հապէշական ամրութեանց վրայ։ Մարաջախտ Պատօլլիօ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.

— « Անմիջապէս գործի կը ձեռնարկեմ։ Վաղը ճակատն եմ »։

Իտալացիներուն կողմէ վարձուած բնիկ զինուորներ կը շարունակեն մաքրել Մաքալէի շրջանը։ Հապէշական նոր զեկոյց մը կը ճշդէ թէ Մաքալէ պարպուած է ոչ թէ իտալացի, այլ բնիկ զինուորներու կողմէ։ Անձրեւները կը խանգարեն փոխադրութեան գործը։ Իտալական օդանաւեր 10,000 հապէշ զինուոր եւ 500 վրաներ նչմարած են Մաքալէի հարաւակողմը։

**** Իտալական կառավարութիւնը կը շարունակէ արտակարգ միջոցներ ձեռք առնել, տեսնելով որ քարիւղի արտածումն ալ պիտի արգիլուի, ուրիշ կենսական նախանիւթերու հետ։ Մուսոլինի բացառիկ նիստի հրաւիրեց դահլիճը։ Նախապէս որոշուած էր նիստ չգումարել մինչեւ դեկտեմբեր 18։ Կը նշանակէ թէ կացութիւնը չափազանց լուրջ է եւ Իտալիա կ'ուզէ նոր եւ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնել, փոխադարձաբար։ Փարիզի իտալական դեսպանը հինգշաբթի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Լաւալի հետ, այս հարցի մասին։ Կը հաւատան թէ Մուսոլինի վճռած է «բուռն միջոցներ ձեռք առնել», եթէ քարիւղն ալ արգիլուի, ոչ միայն հրաժարելով Ազգերու Դաշնակցութենէն, այլեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզելով գլխաւոր պատժարկու պետութեանց հետ։ Նոյնիսկ հաւանական է որ նորէն Լիբիա վերադարձնեն վերջերս քաշուած մէկ զօրարաժինը։ Այս մտադրութեանց հետ կապ ունին զինուորական նոր տեղափոխութիւնները։*

**** Իտալիոյ դրամատունը իր ոսկիի պահեստը աւելցնելու համար, հրապարակէն ոսկի կը գնէ կրամը 15.45 լիրէն, ինչ որ կը նշանակէ 25առ հարիւր աւելի սովորական գինէն։ Հաղարաւոր քաղաքացիներ դրամատուն կը խուժեն, ոսկի ծախելու համար։ Հինգշաբթի օր առնուազն հազար հոգի խոնուած էին դրամատան առջեւ։ Բաւական քանակութեամբ ոսկի գնելէ վերջ, դրամատունը պիտի վերահաստատէ նախորդ գինը։ Կարծողներ կան թէ լիրին գինը պիտի կոտրեն, բայց կառավարութիւնը կը հերքէ։*

Միւս կողմէ ժողովուրդը կը շարունակէ գոհարեղէններ հաւաքել եւ յանձնել կառավարութեան։ Մուսոլինիի տիկինը եւ աղջիկը կուսակցութեան գրասենեակը ներկայանալով, մէկ քիլօ ոսկի եւ 50 քիլօ արծաթեղէն յանձնեցին։ Կ'ըսուի թէ այս գումարին մէջ կը գտնուին իրենց բոլոր անձնական գոհարեղէնները, անօթները, Մուսոլինիի չքանչանները եւ ուրիշ յիշատակներ։

**** Իտալական կառավարութիւնը գրչի մէկ հարուածով արգիլեց պատժարկու պետութեանց թատերագիրներուն եւ երգահաններուն բոլոր գործերը, բացառութիւն նկատելով միայն Շէյքսփիրի, Թ. Շոյի եւ կարգ մը ֆրանսացի իտալասէր հեղինակներու արտադրութիւնները։ Այլեւս չեհական, լեհական կամ ռուսական երաժշտութիւն չպիտի լսուի նուագահանդէսներու մէջ, այլ կարգ մը ֆրանսական եւ սպանիական գործեր։ Աւստրիա եւ Գերմանիա պատիժներուն մասնակցած ըլլալով, Իտալացիները չպիտի դրկուին Պլեհովէն, Մոցարթէն, Վակներէն եւ ուրիշ գերման հեղինակներէ։*

13 զեղծարարներ ձերբակալուած Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայի մէջ ձերբակալուեցան 13 երմտական պաշտօնեաներ, ծանր ամբաստանութիւններով։ « Իզվեստիա » կը գրէ այս առթիւ.— Կաշառակերութեան բազմաթիւ դէպքեր կը պատմեն երմտական գործաւարութեան պաշտօնեաներու մասին.— պարզեւ՝ առեւտրական արտօնագիրներ տալու համար, անհետացում տուրքի ընկալագիրներու, արտօնութիւն գողցուած ապրանքներ ծախելու եւն.։ «Նոյնիսկ պատահած է որ երմտական քննիչներ երիտասարդ աղջիկներ պզծեր են, տուրքի համար հետապնդում կատարելու սպառնալիքի տակ »։

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ ԿԱՐՄԻՐ ՑԵՂԱՓՈՒՈՒԹԻՒՆԸ գոպուած է, համաճայն վերջին հեռագիրներու։ 150 հոգի սպաննուած եւ 200 հոգի վիրաւորուած են Ռիո ը Ճանէյրոյի մէջ։ Հազար հոգի բանտարկուեցան։

ՀՐԵՂԷՆ ՆԱԶԻ կամաւորներէն խումբ մը «ժողովրդական ճակատ »ի յայտարարութիւնները կը պատռէր Վիլէօրպանի (Լիոն), երբ հակառակորդ — ները յարձակեցան եւ կռիւ մը ծագեցաւ։ Կամաւորներէն մէկը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Ապաք մը ձերբակալուեցաւ իբրեւ մարդասպան։

« ՓԱՌԻ ՍՈՒՍԱՆ »ի ԳՐԱՇԱՐՆԵՐԸ եւ տպագրական բանուորները գործադուլ հռչակեցին առջի օր։ Հրատարակիչը հարկադրուեցաւ գոհացում տալ։

600 ՁԿՆՈՐՄՆԵՐ, որոնք առնակոյտի մը վրայ մնացեր էին Կասպից ծովուն մէջ, փրկուեցան օդանաւերու շնորհիւ։ Դեռ կը փնտռուի կորսուած նաւ մը։

ՁԻՆԱՍՏԱՆի եւ ՃԱՓՈՆի յարաբերութիւնները հետզհետէ կը ծանրանան, իրրեւ հետեւանք Հոփէյի նահանգին անջատման։ Զինաստանի վարչապետը հրաժարեցաւ։

18 ԱՄՍՈՒ ԵՐԱՒԱԾ ՄԸ, զաւակը Մարսէյլի բժշկական համալսարանի ուսուցչապետներէն Մալրէժաքի, առեւանգուեցաւ պատսպ մը միջոցաւ, երբ կը խաղար պարտէզին մէջ։ Պատսպը սպասուհին կանչելով ըսած էր թէ իր տէրը վիրաւորուած է։ Երեքը մէկ ինքնաշարժ մը նստան։ Սպասուհին վար իջաւ կէս ճամբան, լուր տալու համար բժիշկի մը, եւ պատսպը երախան դրած քշել տուաւ ինքնաշարժը։

ՅԵՐԵԿՈՑԹ

ՅՔ. Կ. ՄԱՋԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ։

Վաղը կիր. կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Հայ Սկուտին մէջ (1 Bld. Carnot)

Նուէրներու քաղխուճ եւ գեղարուեստական բաժին։

Մուտքը ազատ է։

Արեւելեան Մեծ Ճաշարան "ԱԹԷՆՔ"

13 Rue Serpente, Մէթրօ St. Michel

Անենօրեայ խճողումէ խուսափելու համար, մեր բազմաթիւ յաճախորդներու հանգստութեան ու սպասարկութեան արագացման համար, **Quartier Latin**ի Արեւելեան ճեմագործ ճաշարանը ԱԹԷՆՔ աւելի ընդարձակած է իր ճաշարանը՝ յարակից սրահներու կցումով։

Այսօր կը կատարուի նոր սրահին բացումը։

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ, անուշեղէններ եւ ընտիր խմիչներ։ Մասնաւոր սրահ՝ ինջոյքի համար։

Մոսնագիտութիւն՝ տեսակ տեսակ բեպապի, շիշ բեպապի եւ գարան խուովածի։

Մաքուր սպասարկութիւն եւ չափաւոր գին։

ԱՐԱՒ ԽԱՆՏԱԼԵԱՆ

PHOTO massis

15 Bd DE STRASBOURG PARIS Xe PROV 68-27

Maison KHENDAMIAN

ԱՄԷՆԷՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ՆԿԱՐՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԳԱՒԹ ՓՈՍԹԱԼ՝ 12ը 25 ֆրանք։ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ նկարներու մասնագիտութիւն. քաշուած մեր STUDIOի կամ հարսանիքին վայրը՝ առանց յաւելումի՝12ը 125 ֆրանք։

Carte d'identitéի նկարներ՝ 12 հատ 10 ֆր., 6 հատ 7 ֆր։

Փարիզ

ՊԱՆԵՒՕ-ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի դասախօսական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 9 Բիս Մատամ Դիւբէ, Պանեէօ։

ՎԱՐԴԱՆ ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբ. երեկոյ ժամը 8 30ին ընկեր Ճիհանեանի բնակարանին մէջ, Առնուվիլ-լէ-Կոնէս։ Կը հրաւիրուին Հրայր, Ռազմիկ եւ Ֆաւրոս խումբերու բոլոր ընկերները։ Օրակարգ ընտրութիւն կոմիտէի։

Գաւառ

ՄԱՐՍԷյԼԻի «Իշխան» ենթակոմիտէի հերթական ժողովը այսօրՇաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ԿՐԸՆՊԼԻ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Մուրատ» Ակումբին մէջ։ Բացակաները նկատի կ'առնուին։

ՄԱՐՍԷյԼԻի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի և «Քրիստափոր» խումբի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷյԼԻի «Վահագն» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պատ. Միութեան գրադարանը։ Տեղի կ'ունենայ նոր ընկերներու մկրտութիւնը։

Այրի Տիկին Արաքսի Էտկարեան, Օր. Փինկէ Էտկարեան, Պ. Անտրէ Էտկարեան, Տէր եւ Տիկին Սեւենքէրիմեան, Տէր եւ Տիկին Տէրտէրեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թէլլալեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պոտիկեան, Պ. Պ. Սեւենքէրիմ եւ Եդուարդ Սեւենքէրիմեան, Տիկին Վարդուհի Թագուոր - Տէրեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, փեսային, եղբօրորդւոյն եւ աղգականին՝

ՏԱՃԱՏ ԷՏԿԱՐԵԱՆի

դառնակսկիծ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ Նոյ. 28ին, 34 տարեկան երիտասարդ հասակին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, շաբաթ, առաւօտեան ժամը 11ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15, Rue Jean Goujon, ուրկէ հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Cimitière Parisien d'Ivry։

Մահագդ դրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Շաւիլի ԱՐՂՈՒՐԹԵԱՆ խումբի կողմէ
Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին դպրոցի սրահին մէջ
Rue Trais Champtiers. Chaville.
կր խօսի ընկեր ԽՈՐԷՆ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Կը հրաւիրուին Շաւիլի եւ շրջականերու բոլոր ընկերներն ու համակիրները։

ՑԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՄԻԿ ԺԱՄ ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳ

GARIO CANTIի 14 հոգիոց Orchestre ARGENTINի մասնակցութեամբ
վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր
*VICTOR HUGO*ի սեղ սրահներուն մէջ
46bis, Rue St. Didier, Paris Métro Victor Hugo & Trocadéro.

Եթէ կ'ուզէք գեղարուեստական հաճոյքէ մը չզրկուիլ, փութացէք ներկայ գտնուիլ սոյն հանդէսին։

Աթրաքսիօն, սիւրբրիդ եւ ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։
Մուտք՝ 10 ֆրանք։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԵՒ ԹԻՅԱՏԵՂԱՆ

Կազմակերպուած վալանսի Ջ. Ո. նորակազմ մարզական միութեան կողմէ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Հ.Ց.Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ կը հրաւիրուի մարզասէր հասարակութիւնը։ Ձոխ պիւֆէ։ Ազատ մուտք։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԷՍ
կազմակերպուած ՅՔ. Կ. ՄԱՋԻ ՄԱՐՍԷյԼԻի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 28 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ
Կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

Ցուիշադետր

ԼԻՈՆի «Ազատագայլին»ի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին 181 Գուր Լաֆայէթի ներքնասրահը, կարեւոր եւ ընթացիկ խնդիրներու շուրջ խորհրդակցելու համար։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի։

ՅՔ. Կ. Ազէի Լիոնի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին «Զարգարեան» Գրադարանին մէջ, 181 Գուր Լաֆայէթ։ Ներկաներու թիւը օրինաւոր պիտի համարուի։

ՄԱՐՍԷյԼԻի վասպուրականի Հայր Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Պար տը լա Փոսթի սրահին մէջ։ Անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆի Լիբանօ-սիրիյէն Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10-12 Պուլըվար Տիւօ՛րիի, թիւ 50ի սրահը։ Կարեւոր հարցեր։

Le Gérant: H. STEPHAN

— o —

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Raki "ERIVAN"

ԵՐԵՒԱՆ օղին, որ ճանչուած է իր աւանդական յատկութեամբ, օղիներու մէջ ամէնէն նախընտրելի մեծ վաճառանիշը կը ներկայացնէ։

ԵՐԵՒԱՆ օղին արտադրուած է թորումով, բնական անթառնի խառնուրդ դոլճի խաղողի հիւթով, երաշխաւորուած է քիմիական ամէն բաղադրութենէ զերծ ըլլալը։

Պահանջեցէք, փնտռեցէք ԵՐԵՒԱՆ օղին

Մեծաքանակ գնումներու համար՝

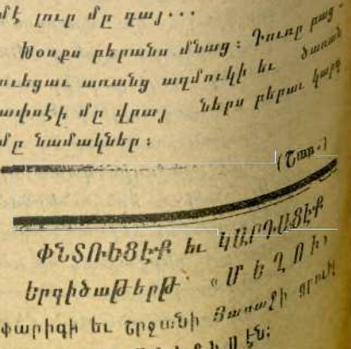
Աբտօնատէր

S. A. GRANDES DISTILLERIES PEUREUX
48, Bld. des Vignes, Marseille
Tél. Colbert 58 - 10

Նաեւ DISTILLERIE VIAL
18, Rue Fontaine, St. Denis (Seine)
Tél. Plaine 09 - 95

Լիոնի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ
D. N. BAHADOURIAN
82, Rue Séigne. Lyon (Rhône)

Նիսի եւ շրջաններու ներկայացուցիչ՝
M.M. H. Khatchadourian et Danielian
24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլ. բնագրէն թարգմ. Ժ.

Հեղինակուհի՝ ԷԿԱԹԱ ՔՐԻՍԹԻ

— Կրնա՞մ ինձի պատմել ամէն բան. տակաւին մութին մէջ եմ. Տիկին Ֆէյրբրոսը ի՞նչպէս այդ խոստովանութիւնը ըրաւ քեզի...

— Ահաւասիկ. ասկէ երեք ամիս առաջ ամուսնութիւն առաջարկեցի իրեն. մերժեց. խնդրանքս նորէն կրկնեցի. այս անգամ հաւանեցաւ, բայց ըսաւ որ մեր նշանառութիւնը գաղտնի պէտք էր մնար ամբողջ տարի մը, այսինքն մինչեւ որ սուզէն եղբօրմէ իրեն այցելութեան գացի եւ դիտել տուի թէ իր ամուսնոյն մահէն մէկ տարի ու երեք ամիս անցած ըլլալով, այլեւս պէտք չկար լուրըգաղտնի պահելու։ Նչմարած էի որ քանի մը օրէ ի վեր տարօրինակ վերաբերում մը ցոյց կուտար ինծի հանդէպ։ Ցետոյ, յանկարծ, առանց որ եւ է ազդանչանի, փղձկեցաւ ու սկսաւ լալ. ու պատմեց ամէն բան. իր առելու. ու պատմեց ամէն բան. իր առելու. թիւնը վայրագ ամուսնոյն հանդէպ եւ յարաճուն սէրը դէպի ինծ ... յետոյ յիշեց այն սարսափելի միջոցը որուն դիմեր էր, թոյնը, Աստուած իմ, կանխամտածուած ոճիրը...

Զգուանք ու միանգամայն սարսափ կար էքբօյտի դէմքին վրայ։ Տիկին Ֆէյրբրոս տեսած ըլլալու էր անոր այդ արտայայտութիւնը։ Էքբօյտ այն մեծ սիրահարներէն չէ որոնք կրնան ամէն բան ներել յանուն սիրոյ։ Խապէս բարի քաղաքացի մըն է։ Իր ուժեղ, առողջ ու օրինապահ նկարագիրը բոլորովին պիտի հեռացնէր զինքը Տիկին Ֆէյրբրոսէն՝ խոստովանութեան այդ պահուն։

— Այո, ամէն ինչ խոստովանեցաւ, չարունակեց ան՝ ցած ու միօրինակ ձայնով մը։ Կ'ներեայ մէկը կայ որ ամէն բան գիտէ եղեր եւ դրամ կը շորթէ իրմէ սպառնալիքով, այդ ասնձնանքն է որ խնթութեան մղեր է զայն...

— Ո՞վ է այդ մէկը...

Ցանկարծ աչքերուս առջեւ տեսայ Տիկին Ֆէյրբրոն ու Րէյճի Փէյթընը՝ միասին, գլուխ գլխի, սարսուռ մը ունեցայ։ Ենթադրել որ... օհ, ոչ անկարելի էր։ Ցիշեցի Րէյճի համբաձակ բարեւը ինծի՝ այդ օրը, էքսօրին. անկարելի էր.

— Անուն չտուաւ, շիտակը ըսելով, չըսաւ նոյնիսկ թէ դրամ շորթողը մա՞րդ էր թէ կին. բայց անշուշտ...

— Անշուշտ մարդ մըն է, ըսի. մէկու մը վրայ կասկածկոտ՞ ես...

Պատասխանի տեղ էքբօյտ հառաչեց եւ գլուխը երկու ձեռքերուն մէջ առաւ։

— Անկարելի է, ըսաւ. խնդիր եմ որ այդ տեսակ բաներ կ'անցընենք մտքէս. ոչ, քեզի անդամ չեմ կրնար խոստովանիլ այն սարսափելի կասկածը որուն մասին խորհեցայ. բայց քեզի սաչափը կրնամ ըսել որ իր մէկ խօսքէն դառնալով, խնդրոյ առարկայ անձը իմ աունէս է... չիկրնար ըլլալ, սակայն, սխալ հասկցած ըլլալու եմ...

— Ի՞նչ ըսիր իրեն...

— Ի՞նչ կրնայի ըսել. անշուշտ տեսաւ թէ որ աստիճան ազդուեցայ, յետոյ ուրիշ հարց մը կարգ — ի՞նչ պիտի ըլլար իմ պարտականութիւնս այդ գործին մէջ. մեղսակից կ'ընէր զիս, դէպքը պատահելէն յետոյ. այդ մտքինը չատ լաւ կը հասկնար ան, աւելի լաւ քան ես, ինքս։ Ապշեր, մնաց — ցեր էի. քանըչորս ժամ պայմանաժամ ուզեց եւ խօսք առաւ ինձմէ որ բան չպիտի ընէի մինչեւ այն առեն. բացարձակօրէն մերժեց տալ անունը այն սրիկային որ դրամ կը շորթէր իրմէ։ կարծեմ կը վախնար որ կ'երթայի կըջախչախէի անոր գլուխը. այն ժամանակ կրակին վրայ իւղ թափած պիտի ըլլայինք։ Ըսաւ որ քսանըչորս ժամը չըլրացած իրմէ լուր պիտի ստանայի։ Աստուած իմ, կ'երդնում, Շէյբրտ, որ մտքէս անգամ չանցաւ թէ ինչ պիտի ընէր... Անձնասպանութիւն որուն պատճառը ես եմ...

— Ոչ, ոչ, մի չափազանցներ. պատասխանատուն դուն չես...

— Խնդիրը այն է թէ ի՞նչ պիտի ընեմ հիմա. խեղճը մեռաւ, ինչո՞ւ քրքրել անցեալը...

— Համաձայն եմ քեզի հետ...

— Սակայն ուրիշ հարց մը կայ. ինչպէ՞ս պիտի գտնեմ այդ սրիկան որ միակ պատասխանատուն է անոր մահուան։ Անիկա տեղեակ էր առաջին ոճիրին եւ լիրատաւ անգլի մը պէտք պատնաց. Տիկինը զոհուեցաւ. սրբկան ազատ - համարձակ պիտի պատի՞ հիմա...

— Հասկցայ միտքդ, կ'ուզես հետեւդ իյնալ... բայց գիտե՞ս որ ատգին իրարանցում պիտի առեղծես...

— Այո, այդ մասին խորհեցայ, կը վարանէի արդէն...

— Բնականաբար սրիկան պէտք է պատժուի, բայց վտանգն ալ աչք առնելու է...

Էքբօյտ ոտքի ելաւ ու սենեակին մէջ վեր վար մտն եկաւ. յետոյ դարձաւ բազկաթոռին մէջ նետուեցաւ։

— Ինծի նայէ, Շէյբրտ, խնդիրը այս վիճակին մէջ կը ձգենք. եթէ իրմէ լուր մը չառնենք, այն առեն կը մոռնանք կ'երթայ...

— Ի՞նչ լուր կը սպասես իրմէ այլեւս, հարցուցի հետաքրքրութեամբ։

— Հաստատապէս համոզուած եմ որ տեղ մը կամ մէկու մը քով լուր մը ձգած է ինծի համար... չեմ գիտեր ինչու, բայց այդ տպաւորութեան տակն եմ...

Գլուխս թօթուեցի։

— Ոչ մէկ նամակ ձգած է, ըսի։

— Շէյբրտ կը հաւատամ որ է. աւելին կրնամ ըսել — դիտակցած քէն անձնասպան ըլլալ ուզած է որ պէտքի ամէն բան երեւան հանէ՝ առնուազն վրէժ ուժելու համար այն անձէն որ յանառնաութեան կը մղէ զինքը. ինծի այնպէս կուգայ որ եթէ ես վերջին վայրկեանին քովը ըլլայի, անպատճառ ինծի պիտի տար սրիկային անունը եւ պիտի աղաչէր որ մէն դնով դանէի զայն...

Էքբօյտ ինծի նայեցաւ։

— Տպաւորութեան հաւատացող չե՞ս...

— Այո, կը հաւատամ բայց տակաւին մութին մէջ եմ... եթէ, ինչպէս կ'ըսես, իրմէ լուր մը գայ...

Ծօսքս բերանս մնաց։ Դուռը բացուեցաւ առանց ապտուկի եւ ծառան ափսէի մը վրայ նեղս բերաւ մը նամակներ։

(Շար.)

ՓՆՏՌԵՑՔ եւ ԿԻՐԱԿՈՒՑԵՔ Երգիծաթերթ «Մ ե ղ ո ւ» փարիզի եւ շրջանի Յառաջի գրուն։
Պ. Ա Ի Ե Տ Ի Ս Ը։